

F(4)

నాచేరచింపబడినందున పట్టణములకు దొరకు పుస్తకములు.
 పాఠశాలములకు పాఠకథలు (తెలుగు) ♦

జానకేశవధము	1- 0-0
మార్కండేయ పాఖ్యానము	0-12-0
హరిష్చంద్ర పాఖ్యానము	0-12-0
రుక్మిణీ కల్యాణము	0-12-0
సావిత్రి పాఖ్యానము	0-12-0
ప్రహేళిక పాఖ్యానము	0 -8-0
గజేంద్రమోక్షము	0 -8-0
అంబికా పాఖ్యానము	0 -8-0
శ్రీకృష్ణరీతిము	0 -8-0
పార్వతీవర్ణనము (పసుమతిక కృష్ణమూర్తికవిరచితము)	0 -8-0

♦ తెలుగు నాటకములు ♦

సాంకర్యధర	1-0-0
-----------	-----	-----	-------

♦ కావ్యములు తెలుగు ♦

బాటసారి	0 -8-0
నూర్గంటి	0 -8-0
శతకములు	0 -8-0
శ్రీకృష్ణజయము సంస్కృతసాగీత ప్రబంధము	0-12-0
తారకము (సంస్కృత కావ్యము)	0 -8-0

అష్టాదశాబ్దము నాకాయణదానము

విజయనగరము

NAVARASA TARANGINHY

OR

BEAUTIES OF SHAKESPEARE

AND

KALIDAS

COMPARED, CRITICISED, AND TRANSLATED INTO TELUGU

BY

BRAHMA SREE

Ajjada Adibhatta Narayanadas Garu

PRINCIPAL VIZIARAMA GANA PATASALA

VIZIANAGRAM.

నవరసతరంగిణి

శ్రీవిజయనగర వాస్తవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ వదనాదాదిభట్ట
నారాయణగారుగారుచే నాంధ్రీకరింపబడిన పోక్తియ
రాశిదాసుల కవితా విశేషములు.

ALL RIGHT RESERVED

FRIST EDITION—500 COPIES

Printed at Sree Viziarana Vilas Press, Fort Vizianagaram.

PRICE RUPEES TEN.

1922.

DEDICATED
BY
GENEROUS PERMISSION
TO

SRI, SRI SRI RAJA, M. BZA, SRI PUSHAVATI ALAKH NARAYAN
GAJAPATY, RAJ, MAHARAJ MANYA SULTAN BAHADUR
MAHARAJA OF VIZIANAGRAM

BY
HIS HIGHNESS'S, EVER, LOYAL SERVANT

A. NARAYANADAS

PRINCIPAL

Sri Vijayarama Gana Pathasala

VIZIANAGRAM.

1. సీ. శ్లోకతపముయః- ప్తప్తప్తతావహహః * వలః నీకః రు. నా-వసచరిత్ర ।
 శౌర్యపరాక్రమః- చాతన్యముల్పీకు * దాతస్వభావమో- ధమః మూలిక ।
 బహుజనపోషణః- పరిసరీకరించు * సమాసీకువచ్చెనో- సదయహృదయ ।
 పకలజనప్రియః- చారుహారణీనీకు * సహజసిద్ధమ్ముగా-చకులదీప ।
 పూషవాట్కులమునదొల్లి * పొడముటరుదు ।
 నీవలెస్సంగంబుల * పోవుభార ।
 తగునుసీచేరునీకుమా * ధవురికృపను ।
 విజయవరదనాగాయణ * గజపతీంద్ర ॥

2. శ్రీవిజయరామగజపతి-భ్యేష్టపుత్ర ।
 నీరలలితా కుమారీకు-మారశౌర ।
 సుగుమార విద్యావ. నీకశత్ర ।
 రాజకులమఖ్య యలకనా-రాయణాశ్రయ ॥

3. కాళిదాసపేక్షిస్తుయరుల * కవికలపము ।
 శోభనపడెదవుగావన * విశించినాడ ।
 శుక్తశ్లోయతోడను * గీకరించు ।
 మలకనారాయణగిరింద్ర * యశస్వచంద్ర ॥

4. తనదాసాధిగుంధుతా । వ్యసన్మనులభాక్తతిః ।
 - - - - - శుభాశుభాభివృద్ధికామి ॥

అవిధట్ట నారాయణబాసుడు.

నవరసతరంగిణీ

ప్రీతిక.

జగత్ప్రసిద్ధులయిన శేషి శుక్రాచార్యుల కవ్యమండలి సంగతులు
 లులు గుఱవలయుననియును పోలించినాడను శేషియరాంగ్లేయ భా
 లో ముప్పవేళ్లు నాటకములు న్మ్రతయునాని చిన్న కావ్యములు ప్రచి
 యించె- గాళిదాసుడు నాల్గునాటకముల న్మ్రతయునేడుకావ్యముల నొ
 న్మ్రతచేసె- కేవల పూర్ణిగామాహండిత్యము మాత్రమేకలిగి సంస్కృత
 ములలోనివారు శేషియరు కాళిదాసునివలె నెక్కువ కవియనియు
 సంస్కృతమునముండి యాంగ్లేయభాషా పరిచయములేనివారు కాళిదాసు
 ల్లో చిర కవితోడి మనలేడనియునువాదించుచుండును. గీర్వాణాంగ్లేయ
 యెముల న్మ్రతగూడె దెలిసినవారి కాసాదియముండ నరదు- ఇంతకుకొక
 యెలో నేయును కవిత్వముచెప్పె పుడు వారలతారతమ్యముదెలుప సు
 లభముకా- నేమిటే యుమయందు- గివిరసించిన వారలవాసిదె
 ల్పు మిక్కిలి నీ యకాదు- భాషాగౌరవముచుట్టి నానన్దతియగిపడును- ఈ
 యె యానియు నెక్కువకు యుగురములు పాశ్చాత్యదంబుల గౌరవలాభవ
 ములందు ననుటనసంశేపము లేదంతకు- రామమెచ్చినది వంభయనుగా
 నునయేతానామము- భాషలకెల్ల సంస్కృతము తల్లియు నాగ్రహవంటిది-
 నీతెనులో నుల్లెరుక భయపడ తొచ్చిరి వఱియుసతఁడు చిలునవ్వక
 ల్లను జనుదాల్చుననుదిరి నీనకునియల్కగాని నగవుగానియంతగా
 కవియని యెప్పు- న్మ్రతస్పృహను నేపభాషన్ జనువునపుడు రసోదయ
 ముల్ల నేళభాషన్ నదువఁగానేరదు- పాకొకరుచి- యద్దయే- పెరు
 ల్లవె- నేయి- విగాగిడ- చల్ల- మొదగువికారములందు నపుడు వింత

వింతచవులగు- సందొకదానికొకటి పోల్చియెట్టియు నెక్కు పనికాని తక్కు
 పనికానియనరాదు- సంస్కృతముపాలనబోలి నేతభాషలను పాఠ్యము
 దలగు వికృతులనందెనును- మఱియు నూహమొదట నొదపిదప భాషా
 గూఢమున బయలుపడియెనుగాన- భాషలతోఁబనియేమి- యూహలనొం
 దొంటికిఁబోల్చి హెచ్చుతగ్గు లేకచాచవచ్చునన్న చో నదియగుగాద కీ
 లుపదదేమన నేయూహలకలవడినవారల కాయూహలెక్కువుగ నివాస
 స్థానములు- భోజనపదార్థములు మొదలగువానివలె దుచించుటయను
 భవసిద్ధముకదా- యింద్రానీలములనంటి కురులిచటివారిలకు- ముక్తి- బం
 గరుచివురుబోలినయెట్టిని కొప్పుహూబలకుంజల్లనియాదరణము మనలో
 పెచ్చనియాదరణము పాశ్చాత్యులలోను నుచింపలేదా- యిట్లు తక్కిం
 చినకొలది పేక్కియర్కాళిదాసుల కవిత్వములలోని వాసియేకాచకా
 లనపడ నేభాషలందైనఁగివులనా బరంగినవాగులలో బయలయు హలం
 దొంగిలి మచ్చునకుమచ్చువన్ని యుదరపోషణార్థముకాని పేరెక్కుట
 కుఁగాని గ్రంథములల్లువారు నూటికిఁదొంబదితోన్మును- నిజమైనక
 వులేకాలమందైనఁగడునరుదు సహజకవులకు సామాన్యప్రసిద్ధియు న్నొం
 కవులకెక్కుడు కీర్తిగూడఁగివితారసజ్ఞులు సత్కవులకంటెఁ గడునరుగు
 గానఁ గన్పట్టెను- పేక్కియర్కాళిదాసులకన్న నెక్కుడు కవితాప్రతిభ
 గలకవిశిరోమణులు సామాన్యులుగనుపేక్షింపఁబడియుండవచ్చు న్నొందఱి
 యూహలుచాఱియంబడకయుఁ గొందఱివాఱితలుబయల్పడకయుఁ గొం
 దఱికావ్యంబులు ప్రచురింపఁబడియుఁ గొన్ని హేతువులచే గొంతఁబడక
 యుఁ బ్రఖ్యాతిఁగొనఁజాలకున్నవి- పలుగురాడినమాటిపాటకెక్కుఁ గను
 కఁజై యరువునవి శ్రేష్ఠులుగ నెన్ని వారినొందురులతోఁ బోల్చునపుడు
 నాయభిప్రాయమన నేపాటిది- వారలకవిత్వమందలి సొగసులేచకటకు
 దొరకొనినప్పుడు నేడవాఁడొక తావుననరత్నములపరిమితముగ నొం

పొందుమీటి కచ్చడనెద్దాననై సఁ దృష్టి పడకెద్దియు దోచక తుదకెన్వ
 యొకొన్ని మాత్రము తెచ్చుకొనినట్లు - మఱియు - నాకలి గొనువాడో
 కదానికన్న నొకటికొరకపులకొప్పి పలు తెలుగులు దుఱుగలింఁచు
 వంటకూబలు దొరకు నడ నెడ్డియ్యుడుపునిండఁ దిన లేక వచ్చినట్లయ్యె నా
 పని - యొయిర పురక బృగులంఁదలి సౌందర్యముకొని చూడవే నోళ్ల చాలవు
 పున్న మచర్దుదురుం బూచినకొలందిఁదగి విశేషాఁజీరుం వారిలంఁదడివిన కొ
 లది సంతోష్టతీటను - మఱియు - ఖగోళముఁ గాంచి యుంఁదించి వానిం
 గూలంకపంబుగఁ దెలియఁ జాలనట్లు వారియూహ లత్యామోదకరములు
 య్యు గొన్ని వోట్లదురవగాహమాలు - సమద్రిమావలె వారలకవి తాశక్తి
 యసాధము - దిగంత కేళికరణి వారియ్యు శిష్యులొన్ని తావులనంగీయంగ
 కుండును - వారివ క్షమశక్తి యిదే శిష్యులు - సరియె - యూహపాతి
 పీశ్వరులు లోక ప్రసిద్ధులు నేవేళే శోభనేలు - నెడచ గుక పులొకరికొకటిడు
 రీయకుందు - వారిలో నొంఁజూరుఁ బోచ్చినీలుకా నెననిమట్టుకు వారే శిష్యు
 నఁడు - రసముచెడినీక - యహక పుష్టిగఁ బెట్టుట - సావధానముగ నుండవల
 యొగము - స్వతంత్రియగుఁ గననగిల్పించి యుల్ల శిష్యమగునూహలంఁద
 ల్పుట - యతుకుంఁచక వద్యముల్లుట - పండిత సావధానకముగ వృదు
 మధురోచిత శక్తింబులం బొందువనుకటయుం గవిశ్వమనముఖ్యంశము
 లు - సగ్వసాధారణానుభవము వ్యభిచితరూపిఁ దెల్పి జనులహృదయం
 బులకెల్ల రసముప్పొంగి నీతినున్నదింఁచుటయే శిష్యులగునను ప్రథమ
 జనము - మఱియు - నొకభాషయొక్కొక భాషకును గొమూలము - సామ
 ప్త్యూహాదెల్పునట్లుమాత్రమే మూర్ఖులెచ్చుకొని యధాస్థిగి భాషాంత
 రీ కరణము సాధ్యము - పుట్టభాషలన్నివిధవంటిది - పెట్టభాష యెఁగిచది

వి యంతిండుకొన్నను వోతహువలెనంతగా కొడలుపట్టదు- యాభిహా
ష సంకమ కూ రంకిపము- గలియబడదు- వాటియు- వోకమూర్ఖ
భావమొక కష్ట శిమో దాశి మోకవయసాకస్థి కంవాఁలశోభ్యమన
పాజమిగా దెలిసి గాము- ఒకకొంఁదయి-గి . పెకమీద ముడిపవ్వ. శు

త్తిలు - యముకా. మోతలు ౭. ౧ యన నీరవ్యసావవంవలి య భాగిను
ముచిచ్చు గరింకొ కి సేవగ్యవదము - వుటగాని లేక పువ్వసాగాదిక
వెచ్చుటగాని లేక పూయము-ం బల ప్త కి ధ-మనోస్కృతుగా ముం
గా ముఖ్యంప నేతి కడు పాతాశి కిరిముం దివసమో త్నాది
లును- మేనమూనవోల్కి గా సేవవసు భావోత్కంఠమున సాహ

దేశ్య గి సుబాదివచ్చున- వినినోతుడుకై కేక్కియర్క భదాసుల కి
వ్యమంకు నాయెన్ని కొన్ని కిగులునాపాసంకం యగుండు

గద- నిరూంధ్రియం కొకవేళంకగారుచి పొడమనివో నాగ్ధిక
ము నాశక్తి లేమిగాని చక్కవీశ్వరుల కొఱుక గీ- గాత్రము గా
కి- కిచ్చిచడ ములేదు. కేక్కియర్క భదాసుల తారకవ్యము- గి
గా- ప్త కిం బసనాంధులగు దెలియగలదిని నానమ్మకము- మొ
మ- మొక్కగుడదంబులు వ్యభాషముగా సమకనయ్యుగాన యతిపా
కావ్యముగా బద్యములైన బాగుగనగుననియు- సవ్యసనసాధా
ముగా- గలియుగాన గాగ్మ్యమేకావ్యంబులఁ జెప్పటయచిహ్మనియు

కావ్యసాగ్రము- గావ్యకిరణమునామ్రచి వచనకావ్యములు మూల
మొక్కవలెనని గాధాధికములగుననియు నిప్పటివారల కోరిక
పొందువివాహము జన్మలోద్వాహము స్త్రీకునదివా జాతులగు వం
శాగ్ర బాగ్రాధి- ధ్యము- ము- దుష్ట స్త్రీ పావ్రితంత్ర
ము- కడలవాతాది చివరీ ప్యసంబంధ బాంధవ్యం
లు- దివ్యదేశిధిక-గాతాగ్రహాగ్రాన గోదంబాగ్రావేది మా
కావ్యకిరణము- గోదంబాగ్రావేదియు ను కొందఱు నవనాగ్రాగ్రా

కావ్యము- గోదంబాగ్రావేదియు ను కొందఱు నవనాగ్రాగ్రా

శమునందు హితే చానుయిదెరుగున నొగి మొగ్గాదులుంబొద పూరణ
 మాత్ర ఫలకములయ్యు జేట్లపేకలోని జోకయబొత్తువలె నభీష్టాథాసిద్ధిగా
 యుకములను పద్యమును మేకు విగింపువలె దృఢాచుకను- గ్రామ్యమమిత
 ముగా బలుచేశంబులంబెక్కు తెలుగులుగ నేచ బట్టిభేదముగనుండు
 గావున నర్వసాధారణముగాఁ దెలియబడదు- సుశబ్దప్రయోగముపుణ్యజ
 సకమని ప్రయోగాహా శబ్దంబులు సామితములుగా గ్రంథమునకు ని
 యమింపఁబడియె- గణయతిప్రాసములు నుపమాంద్యులంకారములుం జ
 మత్కృతింబుట్టించుచు దృఢధారణమునకు సాహాయ్యముగా నేపకచా
 బడియె- బ్రాసమోపశ్రిమభణ నియమమోలేని తెలుగు సామితయే
 కానరాదు కావునఁ దెలుగు బాసకుమాదవమువలె నాంశ్రవద్యముల
 కు యతిప్రాసములు- వణాధవణములు వావివరుసల తీరుననలంఘ్యు
 లుగాఁగన్నట్టెడు- న్న ర్యముతోనే ప్రయోజనముగాని కట్టపాటుల వ
 సరములేదన్నచో జాతి నీతులు- వావివరుసలు- తలమొలలకుడుపులు-
 భ తూ భ త్య వి వే క ము - పి న న్న పె ద్ద తా ర త మ్య ము-
 పాపభీతి యాక్తము- మొదలగువానితోఁ బరిలేదనవచ్చునా- మన
 యూహలకందని పుణ్యవిశేషమెద్దియో లోకోపకారాథా మన్నికట్టపా
 ట్లయందుఁ బూర్వంచేను దీక్షింపఁబడియెను- బాల్యయావనవాధాక దశ
 లాదు కరుడవస్తాభేదమున నెల్ల గతులమారుచుండియుఁ దామాటనట్లా
 చారములున్నానలు కాలానుసారముగాఁ బ్రవాహోదకములకీతి మారు
 చుండియు మాటకుంటఁ త్రము- భారతమునాటితెలుంగిప్పటి గ్రంథము
 లందు మారుచుండినను మారకాకట్టపాట్లనే యనుసరించియుండలేదా-
 పనాగరికులన్నెట జ్ఞేయదలంపు మాన్పులెల్లఁ గావ్యదోష భావముగా
 మఱియు గ్రామ్యభాషాకారముగా నిధివలకున్నవే- పారిమూర్ఖుకోర్కె
 స్విధాము- గానమునకు శ్రుతిలయలక్కటలేదనియు భాషకువ్యాకరణ

బాడికాని లేక కావ్యము నడిచి కానార్యతాకికులుకానేరక గాఢకవిత్వ
 లగ్నానికా తెలిసీతెలిగూనుభిక్తాయనులిచ్చు సంగీతకుతారములున్
 గవితాభాగ్రతలున్ గ్రహించుచుండు రాభాషా పండితులనించుకొని
 యున్నతపదవులందినమాత్రమే దవకల్పియు దెలియునని దురభిమానం
 బునం బండితమృత్యుతే విపరీత బద్ధస్థ వనాగరిక గ్రామ్యులుగాఁ బ్రభు
 సన్మానమువడయఁ గోరిగాఁక వితావిద్యలకు స్పదాచారాలకు న్వేరువి
 త్తులగుచున్నారు- జాతినాగరక్యము- నాస్తిక- గ్రామ్యభాష- మొనల
 గుపెడతోవలు స్వభావస్థితియుగా లోకమతోనేయున్నవి యొకరుకొ
 త్తగానేడఁచగనక్కఱలేదు- సస్కృతమునగల కావ్యనిబంధనమాలాం
 క్లేయభాషకంతగాఁ గానరావు- నాయకానాయకలక్షణము భారతీయకృ
 తులందువలె బాహ్యత్యకావ్యములఁ గాన్పించును- మఱియు నశ్లేలాది
 కావ్యదోషంబు లస్తనకబ్బములన్గొనింపకుంట పేక్షిస్తురుని దోషముకా
 దు- కొత్తగానాగరకతంబొందుచున్న మాంక్లేయభాషకనాది నాగరక
 తలగల భారతీయవాగ్దారవ మంతగాలభింపకుంట వింతకాదు- కావ్యంబు
 నఁబిలుడనుటకుఁ బిష్టయనిప్రయోగింపఁ జెవికేవకాదా- స్వభావవర్ణన
 సమనుచితముగాఁ జేయరాదు- ముంగురులువాల్చాపులు ముత్తేపుం
 ల్వరున చిలునగవు తళుకుంజెక్కులు గలమోమున్నందు చందురునితో
 బోల్చివనించునట్లు తిసమొలనద్దాని విశేషంబులతో విశిష్టంబులసభ్య
 మగునా- మోమునృశ్చచిన్సట్ల ధోభాగమున గపచఁదగునా- శృం
 గారమునస్త్రిపురుషులొండొరుల గుచ్చికాఁగిలించుకొని దశక్షిధచుంబ
 నము లొసచుచు గుప్యాభాషితంబులనుచు గామకేళిగావించుట- హా
 న్యంబున గోప్యవయంబులగపచుచు మోటమాటలుపల్కుట- రోద్రం
 బున ననయవంబులసఱకుచు (బేవులంబెఱకుచు సతికతోరముగభాషించు

ట-భీబత్సంబున నెత్తురు వఱదలు-ప్రేవుంబోవులు- చొంగ మొదలగున సహ్య
 ములఁగఁబ్రచుకొంటు- కరుణయందు బలువురుగిలసి యొక్క పెట్టున గోలుమ
 నియోద్బుతః- శ్రుశాసక్రియలు మొదలగు ఘోరములఁజూపుటః భయాన
 కంబున మూర్ఘిపుండ్రోత్సజఁవాభినయమున- నాన్యరంగముఁ బ్రద
 శఁనాహామో మాత్రమున్గద- జగుప్సభయశోకములతో నభాస
 దులకాధివ్యాధులు కలుగునట్లు నాటకములు ముగింపరాదు. గూఢకాభిన
 యప్రయోజనమునభ్యులకుల్లాసపచిక నీతినేఘటగాని జగుప్సభయశో
 కములఁగల్గజేసి కంఠవ్యమెఱింగి చుటకాదు- కుభ్రపుండునుండి కులకు
 లరాలుపురుగులు- వాంతులువిరేచనములు చేసికొనుచుఁగద సీరసిలిచా
 వసిద్ధముగ నున్న మనుష్యులనొకవైపు పొడిచిపీఠితిను రాబందుముక్కుల
 న్వేలూడుప్రేవులు పూణఁగభవతుం బొడిచిచుట్టుబందువారేడ్వఁగ
 దువులోనిశిశువులం బైకిలాగికాలఁద్రొక్కుచు బగఁదీచుకొనురాదా
 కారుల హ్రీరచేష్టితములఁ జూడవేడ్కఁబడు నాచూపులు- లేక- నవ
 రత్నస్థగిత సింహాసనమున సకలజనసమ్మతినధిష్ఠించు చక్రవర్తులన్.
 రస్పరనదనావ లోకనకుశూపంబులందుతో నొక దంబుమూలే భవించు
 ట్లు పెండ్లిపీటనలంకరించిన సవహూవరులఁ - దేశోపద్రవకారులగు దుష్టశ
 శువులసోఁచి పాణఁవటిమిరకలజరరక్షణవత్సులై జయభేరిమోరియ
 నిజనియంబులకేతెంచు సీరబంధువునాలో కింపనాశించునా- తనతల్లి
 తనతండ్రినమ్మరగి తనతండ్రిగిర్వసమిడి చంపించినకారణమునఁ దాదాసరి
 డ్రికొప్పడిచి పగఁదీచుకొని తన్నుంబొడుచుకొనిచెచ్చుట- ముదురుమీ
 గులాడి నృంఙ్గడియఁ పెతనయెదుట విటకాఁతోడేయు దుశ్చేష్టితంబు
 కన్ఱిపెట్టియు నొకమహారాజేమియు ననఁజాలకనోహూత్రికొని తుదకాపె
 నకొడుగులచేయుపరాళం జంపించివాని భార్యంజెఱ పెట్టించి యాపెకా

త్రేకుల్గొత్తమునాల్కా ఖండిండును మొదలుగు తనదుమ్మ-శ్చయము
 పహారంగముగా నొప్పుకొనిచుచుచే బొడువబడజూచుట- తళదగ్రడు
 నొప్పదమమ్ములు మొదలుగు నొర్ని హితబాధువులు నొప్పుగెలామచే నొప్పి మో
 నొప్పులక బొప్పి గంజోడిచెలగుచు బరిగాలుల హాసమొనను. చుభగం
 గంజరించి యూపిత వృద్ధవిరయపురుం కెట్లడివిడిచి కెట్లును క్షుణ్ణి
 శ్చయములాచెరింపమది మనకొక ముప్పరాజు యేష్ఠములగులుట- మొదలు
 గుం నమల- కి ధాపిభాగములు రంగస్థలమున నభిరయించుట కొంపనీ
 పాదకనామున నభిరయించుట హృదయక్షోభ కరంబని యెంచియే భరణ
 మొనరించి ముఖ నాట్యవేదవిరులు శృంగారపీఠ రసప్రభావములుగా
 నాటకములు కవలయుననియు నుక్తిహా నాయికానాయకిప్రసాద బోధక
 నులైయుండువలయుననియు సుఖపశ్యన సానయుతములు కావలయుననియు
 భాసింపిరి- భారతీయులంకరికులేషాచిహాన దోషములు పెక్కులు
 క్షుణ్ణికిరి క్షేక్ష్ణియరగి క్షితులు తొక్కురమునుటకే సందియము
 క్షేక్ష్ణియమనివాటి కవిశిఖాగంధి సభూతోసభవిష్కృత యందగినది-
 క్షేక్ష్ణియమని కపిత్థముతో నన్యరికవిత నోబ్బుటసూర్యునితోగరవః
 క పరిశయమింటపదన విచక్షణము నొక్కదేయరాదు తనకావ్యదశ-
 గులుగు జగము క్షేక్ష్ణియమని మహానభావుడు భారతీయులలో వ్యాసు
 నాంధ్రములో క్షేక్ష్ణియరగి నాయభిప్రాయ- భారతీయచదివిన
 క్షేక్ష్ణియమని క్షితులు ముగి బికించినపుడును నామం నునకుతో
 కి సందియము కలవోట్టి- స్మరించెద- క్షేక్ష్ణియమని నాటకంబులు
 37- All is well that ends well చాగుగా ముగియుదంతయు నా
 1 Antoney & Cleopatra 4 టోమటియుక్తి మోపేటా 2 As
 you like it నీ యష్టానుసారము 4 The comedy of errors : భ్రాం
 గిహాసము 5 Coriolanous కారియోలేనసు 6 Cymbaline సిం
 హాసము 7 Hamlet, prince of Denmark శాన్త్రకులయపరాజగు షే

నేటి 8 julius caesar జూలియస్ సీజరుడు 9 నాల్గవ హెన్రీ మహారాజ
 చరిత్రము మొదటి భాగము 10 రెండవ భాగము 11 అయిదవ హెన్రీ మహా
 రాజజీవన చరిత్రము 12 ఆటవ హెన్రీ మహారాజ జీవన చరిత్రము మొదటి
 భాగము 13 రెండవ భాగము మూడవ భాగము 14 ఎడ్విన్డ్రవ హెన్రీ మహా
 రాజప్రసిద్ధ జీవన చరిత్రము 15 జానుమహారాజజీవిత విశేషములు 16 లియ
 ర్డ్ మహారాజదుఃఖా నాటకము 17 రెండవ చార్ల మహారాజు ఖాంత నాట
 కము 18 మూడవ చార్ల మహారాజదుఃఖాంత నాటకము 19 వృధాప్ర
 ణయోన్యము 20 మేక్ బత్తు 21 ప్రతికిరియింపు 22 వెన్ని సునాకకుడు
 23 విక్టోరియా సర్వేడుకక త్తలు 24 నడువేరేకము 25 mach Ado about
 nothing ఉత్తరగడబడ 26 బెల్లెయను వెన్నిన్ దేశపు నల్లనివాడు

27 విక్టోరియా మహారాజు పెళ్లిస్సు 28 రోమియో జూలియట్టు 29 గమ్యా
 లిక్కు స్థరాని గాడేయుట 30 గాలివాస : 1 మనసు జీవన చరిత్రము 32
 ఎడ్విన్డ్రవ మహారాజు ఖాంత నాటకము 33 బోలియన్ క్రీడాలు 34 నన్నెం
 డనరేయ - లేక - నీరోడిది 35 వెరోనా దేశపు నగుమనష్యుల్నియ 36 నీ
 తుకత Winters tale 37 కావ్యంబులారు 1 వీర శృంగారములు 2
 లుక్రీషీ చరిత్ర చాటాపద్యములు 4 నాయకప్రేమము 5 దీనతీర్థవా
 సి 6 భక్తికన్నునొకపక్షి - కావ్యంబులయెడ నెవరికిట్టి బాధలు వారికి వ్రాచి
 సకావ్యపద్ధతి పాశ్చాత్యులకు తెలుసుటయొక అంతరంగిక గాద - కవి

తాప్రతిభ బరికించుట ముఖ్యముగాని వాణియవములు దీక్షింపనియే
 వగింపరాదు - సహాయనరకనతో గావ్యమున వేచితి న వా కన్న సహ
 యుడై నెగ్గినవాడు పనియుడుకదా - ఇత్రముచదివి సుశీలత్వమున
 గిరిగిన్నికిట్టి మానషశిల్పిచాత్యులకు కన్న సహజమొడి న్యంబున గ

మ్యముగఁ దనగుడ్లుకొనిన బంగారుపిచ్చుక నేవుల వైభవము - సకల
 భాషాజననియగు దేవభాషలో గావ్యముచెప్పి లోకుల చెప్పించిన వా
 న్న దీక్షిభాషలో గిల్పి మొరటి జగమున్న తోష పెట్టి వాడు వే

యిరెల్లకు ఉపదేశు - నెందుకొంక ముగ్ధుడు - కాళిదాసకృతులాంగ్లయ

భాషకును పేక్స్పియరునికావ్యంబులు గీర్వాణభాషకును మాచిణయెడ
నాడురుచి, గ శారతవ్యమున్నట్టెనడుననియెంచి నాకుఁవోచిన కాళిదాసు
ని మూడుపద్యము లాంధ్రేయభాషకును పేక్స్పియరుని మూడుపద్యము
లు సంస్కృతమునకు నామోకనాడెను. శ్లో॥ తన్వీభ్యామా॥ దీనితెలుగీ

గ్రంథమునఁ జూచుకొనునది- She who is there a lovely and
delicate woman of middle age, sharp toothed, scarlet liped,
tender waisted, gazzle-eyed, deep navelled, slow footed,
on account of heavy loins, slightly bent down by breasts ;
like the first female creation of the Creator. O, she doeth

teach the torches and కీనితెలుగీ గ్రంథమునఁజూచుకొనునది. శ్లో॥
అశ్వంశం ప్రశ్వలితామాలాక్షణే హోప్రవీచా॥ రాతౌకాశీశ్రవణ
విచలప్రశ్నభూషే వభావి॥ సోకగ్య చానభవతుమతి శ్రేష్ఠమురావ్య
అమూల్యం॥ వాయస్యాఫేచకం పరటావస్స ఫమ డలేనా॥ శ్లో॥ ఆ

కారపద్మశిప్రజ్ఞః కీనితెలుగీ గ్రంథమునఁ జూచుకొనునది. He is as in-
telligent, as beautiful, as learned as intelligent, as engaged
as learned, as famous as engaged. He was a man and

దీని తెలుగీ గ్రంథమునఁ జూచునది శ్లో॥ సో భూత్పు
మాన్నగ్వశేన॥ సంపూర్ణాసుగుణాకరః॥ నాహంకదాపివీక్షిప్యే॥ త
స్యప్రసాదాన్మిత్రః॥ శ్లో॥ ఆభరణాభ్యభరణం ornament of orna-
ments, decoration of decorations, simile to simile, friend!

her beauty is దీనితెలుగీ పోత్తమునఁజూచునది. To gild refined
gold and కీని తెలుగీపోత్తమునఁ జూచుకొనునది. శ్లో॥ స్వశేహేమ

విలేపనంసమనికే ర్హిత్యశేరంజం॥ చాంజేయప్రియే సుగంధకలసం
హేమోపలేన్నహసమ్॥ కేవేంద్ర స్యశరాసనేనను దితే వణాంకంఠరప్రా
పణం॥ దీపేనాకకరుచిప్రవీపస మతివ్యధక మ్న హాస్యాస్పదమ్॥

పేక్స్పియరుఁడు సహజ పండితుఁడు- స్వతంత్ర కల్పనోచతురుఁడు- ప
రులకట్ట పట్లకులొంగక యగ్రేచ్ఛగాఁ గావ్యంబులొనచె- ను- మఱియు
బెక్కు శబ్దంబులకు నిజేచ్ఛానునా రాధకంబుల విరియోగించెను- గాళి

దాసుఁడు పొచ్చినది బంధనములకు లోఁబడికృతులనొనఁచెననందు నాకు
 లభించినకావ్యంబులు 1 రఘువంశము 2 కుమారసంభవము 3 వేఘసం
 దేశము 4 ఋతు సంహారము 5 శృంగారతిలకము 6 పుష్పబాణవిలాస
 ము 7 నలోదయము 8 రాక్షసకావ్యము - నాటకములు 1 విక్రమోర్వశీ
 యము 2 శాకుంతలము 3 మాలవికాగ్నిమిత్రము 4 ప్రహసనము:-
 పేక్కియరునచిఁస 37 నాటకంబులలో 4-20-21-24-25-26-27-30-33
 -34-37 లతినివికావకొనెదనఁ గానిసిశ్చయముచెప్పరాదు- వివిధ వేషంబు
 లనొక్కఁడే వివిధావస్థల స్తోమనటులొకనిసరస్వతి పెక్కు కౌటంగులఁగా
 స్పించుటకూడనై జమనవచ్చును- రఘువంశమున నవసానసగళములు కు
 మారసంభవములోని పదవసగళముదలు కడమసగళును మాఁవికా
 గ్నిమిత్రము- నలోదయము- ఋతుసంహారము- శృంగారతిలకము- పు
 ష్పబాణవిలాసము- రాక్షసకావ్యము- ప్రహసనము- కాళిదాసకృతులగు
 నా- యేమోదేవునకొక- కఠినముగాఁ జెప్పలేదననలోదయరాక్షసకా
 వ్యములు- స్వభావోక్తిచాలదన ఋతుసంహార మాలవికాగ్ని మిత్రశృం
 గారతిలక పుష్పబాణవిలాసములు మోటహాస్యముకనుకడదనఁ బ్రహస
 నంబు నెడమచేతివ్రావలె రఘువంశకుమార సంభవావ సానసగళు
 న్రచించెనేమో- కాళిదాసుఁడు పేక్కియరునినలె స్వతంత్రుడుకాఁడతని
 కవిత్వము నాల్మికీవ్యాసకవిత్వముల ననుసరించినది- భారతీయగ్రంథము
 లలోని యూహలన్నియుఁగిలిపినచో పేక్కియరుని యూహలగునేమో-
 యెన్ని మహానదులు కలిసిపాటినను సముద్రమున కొకమూలకువచ్చు
 నా- సూర్యవంశపాలన పద్ధతి- సూర్యకాంతి- గీర్వాణ భాషాగౌరవము-
 భరతవంశాచార సౌకర్యము- పేక్కియరుని కవితాప్రతిభయు నిరువ
 మానములు- పూర్వులలో వాల్మీకీవ్యాసులు- నవీనులలో జయదేవమా
 ఘభవభూత్యాదులు గాళిదాసునకు సమానులో లేకధికులోగాని లోక
 మునందలికవులలో పేక్కియరునకు సమానుఁడుగాని యధికుఁడుగాని లే
 డనవచ్చును- నామట్లుకువాకుఁ గాళిదాసుంజదువునపుడు పేక్కియరు
 నగరునన్నపుడు పట్టణమువలెస్థరించెను పేక్కియరునిఁజదువునపుడు
 కాళిదాసుఁడు మహారణ్యము న్బరిశీలించుకడ నుద్యానము వలెదోచెను-

ముఖ్యము- నీగ్రంథమున నాయుపయోగించిన భాషయుంబద్యలక్షణము
 నూర్బర్య విమతాను సారము- కాళిదాసంస్కృత మచ్చ తెనుగునందెల్పి
 నాడఁగీర్వాణభాష నైఋగునకుమాచుకొనవుడు- గమికమీకృతనై
 కసీవృతుడనై యనియాంధ్రీకరించినలాభమేమి- యాంధ్రేయభాషకాం
 ధ్రమొసఁచుకొనడ నాంధ్రేయ భాషాపదముల వాడుటెట్లుతగదో దేవ
 భాషనైలింగింనునపుడు తత్సమమట్లుపయోగింపరాదు- మిశ్రీకావ్యముల
 నూడఁ గొంతొకయధామునైలుప సచ్చ తెలుగునకు శక్తిచాలనప్పుడు
 మాత్రమేవాడుకలోనున్న తత్సమముపయోగింపనచ్చును నీ॥ వడిగో
 రు వెచ్చగుబ్బుల గ్రీముక్తకొంగిలిగట్టగ మొదలంటఁ బట్టుమోషి యని
 చెప్పక- సహసానఖంపచర నదత్తి పరిరంభమామూల పరిపీడితాధరో
 వ్య మచిసింగారమునకుఁదగినికితిన సంస్కృతదీఘుక సమాసములందెలు
 గు పదైముద్ముడముట్టంపరా దిపుడఱునున్నకుఁ బల్కుబడిలేద- తెనుగు
 ననఱునున్నలుక- శకటరేఫములుగల పదములందెలిసికొనుటనుస్సాధ్య
 ము కాచికొన్నికొన్ని ప్రయోజనములంబట్టి పూర్వమతాను సారంబుగ
 నీగ్రంథమున నఱునున్నలుక- శకటరేఫములు దంత్యచజలకుఁ బీఠికమొ
 దట్టి పదిపుటయందున్నట్లుగుతుఁలుండెలుపఁబడియెను- మిగిలినబుద్ధిమం
 తుఁడు నోటిలిండఁదీసిచెర్వులోని చేపలుచెల్లెక్కిపోయెనన్నట్టిపుడొక పం
 డితమృగ్యుఁడు కొండకుఁగొడ్డ- యెందుకెప్పుడు- సంపుటకమ్పుట- మం
 చికిమళ్ళ- యింకకీర్కయనియుం దెలుగుప్రాతం జంపుచున్నాఁడాహా
 యేమినిదపకాలము- తెనుగున లేనిదెఱు తద్దినముకొనునట్లు తగిలించు
 కొనిగోరంజీలునది గొడ్డటంజీల్చునట్లు సులభముగానున్నతోచ్రాయఁగ
 లిగిన దానికిదెఱువలంబోదించు వృధాప్రమానములేఖకులకుఁ గా
 వింపఁదగదు- పేక్కియర్కాళిదాసుల లోనిపొగసులు శృంగారాదినవర
 సరియల నీగ్రంథమునఁ బోల్పఁబడియె- కావ్యంబులం గీతగోవిందమువం
 టి గీతప్రబంధము మము- మాఘమువంటి కేవలపద్యకావ్యము మధ్య
 మము శాకుంతలమువంటి గద్యపద్యమిశ్ర గూఢకమధమము- మొదటి
 ది సంగీతసాహిత్య విద్యావేత్తలకానందదాయకము- రెండవది కేవలభా
 షాపండితైక వేద్యము- మూడవది పండితపామరోభయ నేత్రశోభిత

మా శ్రీరంజకము. మొదటిదానినగ్రీచుటకు వాగ్దేయకారుడే తగు
 ను. ర్మకవదానికి గేనంహాపాపాదీతండుచాలును మూడవది పలువుర
 వాలకము లతోఁగొని యక్కఱకాదు నాటకాంతంకవిత్వమునదానికి నా
 టకరచన మే యున్నకవిత్వముని యభిప్రాయమాలేక కవికిఁగొవ్వరచ
 నా శక్తి తక్కినపుడు నాటకరచన మొనఁచుకొనినా నాటకవిరచనములు
 చెట్టు చచ్చెడు కాలము నకుఁ గుక్క మూఁతి పిందెల
 నందగు నేమో ప్రిసూతా ముయావనమనవయ
 సుచెడుటకు గుత్తుకాన్పుకాదా సహజమగు చంద్రబింబమం జూచి
 యానందించక చిత్రిపటముననద్దాని ప్రతిజూచి యలరు వెట్టివఁగొవ్వు
 నుపేక్షించి కొయ్యబొమ్మవలచు వెంగలిమాడ్కి వఱియుఁ బ్రోక్షమ
 గుసాలుమాని మనసులోఁబొద్దొపు వెడఁగుతెన్నునఁ దాఁబఁకించు య
 థాధఃపస్తపు వాస్తవంబున కానందింక వాలకంబులకుల్లాసపడువా
 డెంత వెట్టివాఁడో యప్పటిలోకు సంగతి తెలిసికొనుటకు మోచేతికంక
 ణమునకన్దిపట్టు నాటకము చూకనక్కరలేదు పూర్వలస్థితి తెలిసికొనుట
 కు నాటకమాలకన్న గివికృతేతరగద్యపద్య కవ్యములేలెన్న యకరివేస
 మొకఁఁగాని చో సపహాసస్పదమగుఁగాని స్వాభావికముగనుండునా కా
 పుననాటకప్రియోగమునఁ బ్రయోజనములేదు పూర్ణగభవతియైత
 నమాటవఱచి తన్ను నిరసించుభతయెదుట శకుంతలపడినపాట్లొక ప
 దాక్షేంద్రగుట్టవాఁడొపె వేషముపూని తెలుపఁదొరకొనుటయు నందుకుజ
 నులలరుటయు వెట్టికుదరినదిచోఁకలితేరా తలఁజుట్టుకొనియెద నన్నట్లుండ
 దా యట్టివాలకంబులవలన వెట్టులకుఁదప్ప జ్ఞానులకు హృదయంబులర
 సరూపితునా తనతల్లిన్మ్రగి తనతఁడ్రికివినమిడి చంపించినతనపినతం
 డి యెదుటనున్న పు హేమెట్టయొక్క ముఖవైఖరియెట్లుఁడునో మన
 యూహ కేయందఁపు వేషముచేదెలుపఁబడుటెట్లు కథాసంసభముతె
 లుపుటయందు గాటకముద్రావిడ ప్రాణాయామమవరిటిది యొకవత్సర
 ముక్కిందటఁదాఁగలసినతిలోకై కసుందరియగు శకుంతలన్మ్రచి యాపె
 యెన్నిగుత్తులు చెప్పిననునమ్మక సభాస్థలినా పెందూరినాడి పొమ్మనిన
 దుష్యంతుండాపె యేగినవెంటనేయాపెకుఁదా నొకంగిసయుంగ్రముక

జూలరిగొడ్డు దొంగిలంక నూత్రముచే నా పెద్దాగూడినట్లు జ్ఞాపికితెచ్చి
 కొనుటయు వాటియై, కీంట్ల కాపెకొడుకుఁజూచి తనకొడుకనివిశ్వసించి వి
 రహవ్రతధాశోయగు గూపెక్కుంకలగాఁబోల్చి కలిసి యున్నట్లు పురా
 ణకథకు విరుద్ధముగ తొలిపోనియసంభవములగు దిక్కుచూటయొకనాటక
 ముటచాటకాంతంకమిచ్చి యిటువలెనూచోద్యమమీ నాటకపుపిచ్చివాల్మీ
 కివ్యాసాది కవులకీనాటకవిరచనోన్మాద మేలపుట్టలేనో కవిసార్వభౌ
 ములగు భారవిమాఘులు స్వయంభట్టు తిక్కనపోతన పెద్ద నానులున్నె
 న్నరుమిట్టక ప్రిముఖులు నాటకవిరచనమశంభా
 వ్యమనిఁజూల్క నిపయియియు మానివేసియుందురు విన్నించుట
 వలె గద్యముకన్నఁ బద్యమరచించుటకష్టము. పద్యముకన్న పాటయొ
 నచూటకష్టము. నాటకవిరచన మధమమైననేమి యుక్తమైననేమి
 జానిలోపాలోపములతోఁబనియేమి- కడచినదానికివగపేల- లోకైకకవు
 లునాఁ బరఁగిన పేక్కియర్కాళిదాసుల కృతులలో విచారించినచో
 పేక్కియరుని హేమైట్టును గాళిదాసుని శాకంతులమును నిరుపమాన ప్ర
 ఖ్యాతింగొనిచినందున వానిఁగూచి కొంతచచ్చింపనలసియున్నది- హే
 మైట్టు డెన్మాక్కుడేశమంతటిలోను వానివంటి దుర్మాగుడులేడుపె
 రేహ్యయీ సంగతిచెప్పటకు సమాధినుడియో ప్రభువాదయ్యమేలేచి
 రానక్కటలేదనియనుటబట్టి యదివటకేరాజు బలాత్కారముగా నతని
 తమ్మునిచేఁ జంపఁబడినట్లందఱికోఁ దెలిసియుంటున్నప్పుడు- వాటియు- హే
 మైట్టు కావలసివెట్టివానివలె గన్నట్లదనని తనచెలికాంత్రతోఁ జెప్పి
 యున్నాఁడు తనతండ్రితో నోఫీలాతననడుము హేమైట్టువొట్టుకొని యెం
 తయోప్రేమజూపించి యెట్టకేలకుఁదనయందలి మోహమువిదల్చుకొ
 న్నట్లు కాన్నించెననిచెప్పటవలన హేమైట్టునకుఁ దనతల్లియుఁబిం తం
 డ్రియురొనచిఁన దౌజన్యముంబట్టి సరిసారభోగములందు గాఢవిరక్తి
 కలిగె నుక్తముఁడగు తనతండ్రి జంపి తనతల్లింబెండ్లాడి గాజ్యమాక్ర
 మించుకొన్న తనపినతండ్రిబొలయించి పగఁదీచుకొనుటయో తనబ్ర
 తుకునకు సాధకమనిశ్చయించి వెట్టివానిపలెనటించుచు నడునువేచు
 కొనియుండెను హేమైట్టునకుఁదనపినతండ్రియొనచిఁనదుర్మాగక తఁదా

కి మఱినా పెక్కొత్త పెక్కిరికిని హేమెట్ట వెట్టి వేసుముచకుఁ దమదున్నయ
 మే కాకగామచినిశ్చయముగాఁ దెలియును హేమెట్టా తెన్నులై మనువలె
 మానుసంఘమునై న్నసహ్యపడెను- లోకమునన్ద్రుంపఁగోరిచ బుద్ధుఁడు
 భార్యను రాజ్యభోగముఁ దృణసాచియముగఁ బరివ్రజించిచట్లు హేమె
 ట్టుతాపిట్టువలచిన యోఫీలానువఱియుఁ ననబివిశేషచ్చగూడఁ బాపాత్తుఁ
 డగు తనపితండ్రింజంపి తనతండ్రిఁబుణామఁ జీడుకఁ కెంచెడనాడెను
 హేమెట్టుధరాశ్రుశ్రుడుఁ మఱియుపచక్షుఁబుడు హేమెట్టుయొక్కపినతం
 డి ప్రతిక్షుఁము తనతప్పనకై పశ్చాత్తాపపంచమండ్రియైన స్వభావ
 మున దుట్టెటచేనాత్మరక్షకై హేమెట్టుగొలయుంప నిశ్చయించెను సు
 గుణసౌందర్య బహులంబగుబుద్ధుఁడగు తనతండ్రిగ్గడిచి దుర్గాణ
 భూయిష్టుఁడునుగురునియును తనపితండ్రి ప్రసాదముగిరి తనతండ్రిం
 జంచుట హేమెట్టునకు బ్రతుకునందు రోకఁబెట్టిం దెనుదనతల్లితోబో
 లింసునకుఁగూడఁగూడని సబంధముంట శింకించెదేకఁగోలు హేమె
 ట్టు తనతల్లిగదిచెంతసథకరాత్రిమున నొటిగడఁగిన పోలింసునెఱుఁ
 గెట్లు పొడిచిచంపెను హేమెట్టులోకూంపతిచే మిక్కిలిప్రేమి పఁబడె
 గాన నతనికిబాహుటముగా హానిచేయుటకాకని పినతండ్రివెటచెను బ
 శ్చాత్తాపనశయందు కైవసాధకసముచేయుచున్న పశమదుర్మార్గుఁ
 డు చంపఁబడినకర్తవ్యండుట కిష్టపడకుంటచేధమకట్టెట్టెన హేమెట్టుదె
 వనుచకు మొక్కుచున్న పినతండ్రిరాత్రి నొక గడనకు దొరకినప్పటి
 కి జంపకుండెను మఱియు నోఫీలాతానలచి వలపించుకొనిన హేమెట్టు
 బోలయించుటకు హేమెట్టుపినతండ్రి యింగ్లాండునకుఁ బంపుటవినిరా
 శచెందిపిచ్చై పోయెట్టి కెట్టికిఁగారణమాపె తండ్రి యాకస్మికముగా
 హేమెట్టుచేజంపఁబడుటయని హేమెట్టుపినతండ్రి భ్రమపడెను బుద్ధుఁ
 డు పట్టాపువీసెన్వచ్చెను మనుజుశవమంజూచినపుడు తనసారసాబ్రిన్నిం
 చిచట్లు హేమెట్టుసమాసి చెంగట హారేష్యానుబ్రక్తించి యాయస్థిరమా
 నుప జీవితముపై మిక్కిలిరోతఁపడెను మఱియు దుష్టశిక్షగావిరిచి లోక
 మున పదుపకారమునేయుట యేజన్మమునకు సాధకతయని నిశ్చయిం
 నోఫీలాకువలపుజాబు వాసినతరువాత రూఢిగఁదెలిసెను హేమెట్టుతల్లి

లా క్షణం ను వాటియుఁ దన పాఠాని ము క శ్చ ను మ ప్త
 శి య్ఁ దే సి న త్తా ని ము ర గీ చు క కొ ను ట యే ము ఖ య్
 మ ని యె ర చె ను - వైశ్ణవ సత్తు తన యుద్ధ శము నెటవేచుటకు న
 తింపకున్న యె క హేమైట్టు గీతోదాత్త దశవచు ను హేమైట్టు తల్లికి హేమై
 ట్టు నకు వైశ్ణవ సత్తు సందియమున్న చేమోకాని హేమైట్టు పిసంక్రమి
 త్రివది సహస్రములేను- హేమైట్టు తన జరిపి పగదీచుకొనుటకై వే
 సింపవేసవనియో మాధిగః శ్వశి చెను సంగతులవల్ల హేమైట్టు ప్రియ
 ముగాఁ దన పరిగ్రహింపనపిసంక్రమి చెంపుటచూడ లేకు లోకులు గుసగుస
 లాడుకొనియుండినప్పునా కారణముంబట్టియుఁ దనయుక్వగుసవయస్కు
 లు ఁ న ముచుచూసమువృత్తిపచక్షగాఁ దీవ్రసంకల్పనశమునఁ దనకుఁదో
 యెఁగిన తన తండ్రి దయ్యము తిండినతండ్రి గౌరవస్యకు న్దోపిసంకుభ్ర
 మపడటచేతను నాటియుఁ దనకల్లి దన తండ్రి గతించిన కెండునెలలో
 దిన ముండ్రింబెండ్లాడిన కారణముంబట్టియుఁ దన తండ్రిచాపు దృష్టాంత
 ముగాఁ దెల్పుచొక నాటకము పడవటకు విసజాలక లేకపోయిన తనపిన
 తండ్రి వైఖరినొప్పియు హేమైట్టు పిసంక్రమిండునమాది పితృణము
 దీచి- లోకులను దనధర్మాచరణమందెలియఁ ? చక్షుశ్చయించెను హే
 మైట్టిండు నింకిరువదియైకేండ్లు వయస్సు కలియుండినప్పును సూర
 మతముంబట్టి రిసత్తి తనపినతండ్రి నాత్మగనాడు తొకదోషముకాదు
 తనకల్లి కాని వాటియట వంటి నర్చి హేమైట్టు బాధస్యమ కలు పెద్దలెవ్వరె నఁ
 గాని తన పినతండ్రి తన తండ్రింబడి గాజ్యమాక్రమిండుకొన్నట్లు తన
 తో జెప్పయుండలే దింతయెకాక తన తండ్రి తన స్త్రీంబణియవైన
 వెంటనే రాజ్యమునకు నామక్రమగాజపీవరియెంఁ యోషేషతో బహి
 రంగిమగా రాజసభలో నిమ్మకటముగ వక్కానించెను గాబట్టి హే
 మైట్టు లేకపోయినమాత్రముపడి పెద్దలకరమున పడుచుతనపుట వివేక
 మతోఁ దీవోన్మాదమెత్తినట్లు నడించుచుఁదావలచి వదిలించుకొన్నక
 నియనాపె తండ్రి శ్రుతియుఁ దనతల్లిందపపినతండ్రి మొదలగు నాత్మ
 బంధులంబొలయించి కోరితనమిత్తికిఁ దాహేతవయ్య నిట్టివేకముగాఁ
 చెను హేమైట్టో శీలానుఁ దనపాఠాపదముగఁ జేసుంచీయు నాయో

దనవంశమున్ను ల్చితాఁ జెడినకుట్టనిదుస్సాహసమొక నాటకముగాఁబ
 న్నుట లోకులకుసునీతిబోధక మెంతమాత్రముం గాదు మఱియునేఁబది
 యేండ్లకు మించిననయసుగల్గి తనయన్నకుదోహమఁగావించి పదినెం
 జెండ్లాడి రాజ్యమాకరిమించుకొన్న తనభౌజకన్యముం బ్రసిక్షణము
 జ్ఞానకిఁదెచ్చుకొనుచు బశ్చిష్టపుండగుచు భగవంతునిదన నేరమునై
 చుమని పాత్రాంతులగుటచే హేమైక్ష్మిపినతండ్రిహేమైక్ష్మిన కోఠీలాను
 బెండ్లిగావించి వానికింబట్టముంగట్టి తానోరసిలియుండక మిందుమిక్కిలి
 హేమైక్ష్మింబొలయింపఁ జూచుటపాత్రాంతుభావము కానేరదొక వేళఁ బూ
 ర్వగాధనననఁచి చేసిననుపేక్షియరుని వంటిమహాకవి యితఁడనంద
 భాముగా నొకపడుచువానిదుస్సాహసమునేఁ గులనాశమగునట్లుదుఃఖ
 పర్యవసాన నాటకమొనఁచుట సునీతిబోధన ఘోకమగుకన్యమున కేత
 లనంపుటేచ్చె నొకపోడకాండొక యెలజవ్వనిస్వలచి యుండియుంబిట్టకొర
 చెము కూతఘనమనునట్లు మనీశ్వరాహామగు జ్ఞానసై గాగ్యములగ
 పచుట నూనియశావనస్వభావము కానేరదుమన కార్యములనెరవేచు
 దైవమొకటికలదు దానివశమునసర్వము జరుగుచున్నదని నేనిహితునకుఁ
 జెప్పినహేమైక్ష్మి తనతండ్రిమగణమునకు మఱియుఁదన తల్లిదనపినతం
 డి పెండ్లాడిరాజ్యమాకరిమించు కొనుటకాదై నమే కారణమనిసమ్మి ప
 గడిచుకొనులలగు మూలకుఁకిచిత్తము- సకలకార్యములకు నై నవేక
 తామను ధృడవిశ్వాసము గలవాఁడేపనికై న సంతగాఁ గీప్రప్రయత్న
 మొనరింపఁజాలఁడు సుఖపర్యవసాననాటకములలో సుఖమాగణములఁబ
 ని పాత్రములకుఁ జూచునగుమోముల బ్రతుకుఁగల్పించునట్లు లేనపోని
 యూహలతో దుఃఖాపనాననాటకముల భూమికలకెట్ట లో క్షీభిత్సమతణ
 ములస్సావిష్టపమధుకలమనితెచ్చి పెట్టబుద్ధిపై పరత్యమేమః వచ్చును గా
 నిదో రంగస్థలమునకుఁదొలుత నొకముడుపలివాని వాఁకూతుతోఁగూ
 డబలియిచ్చి యూపిదపఁజూపఱు నేత్రములకానందమా లేకబోకోపకార
 నీతిబోధకమా తనకవితాప్రతిభకొకవన్నియ యూయొకదుష్టమిఘనమా
 సృజియురాచరచుంగు తోడులేకపోవదనునట్లొక యవివేకపుషడుచు రా
 చకొడుకునికొక వీరునితో జతపన్నిఘోరముగఁగూలిండుట- యోఠీలాకు

హేమైట్టుంజరించుటకై వానిపినతండి) యాంజ్లేయజేశమునకుఁ బరిపి
 చేసినట్లు స్పష్టముగాఁ దెలియఁబడినచో నాపెయూత్తహత్యకుఁ దగిన
 కారణము నాటకమునరగపడుఁగదా యేలోపములెట్లున్నను లోకము
 లోఁబ్రాజ్ఞులందఱున్ హేమైట్టు నాటకంబులనన్నిట నుత్తమమనితలంచి
 నపుడునేగాదనఁజెల్లునా - హేమైట్టుప టి పండితునకుదయ్యమగపడి యు
 పన్యాసమిచ్చుటయు మఱియునామాటచొప్పున నతఁడుతనతోఁగూడఁద
 నకులము సంతయుంబొల పించుకొనుట యిట్టికథస్లిశాయలకైన నసం
 భవముగఁనోచనదా - కథకుఁగాలేవులు లేవీలోకములోజరుగని యసం
 దభకములెవ్వ - తక్కినయశములతోలిసీకేల - కవితాచాతుర్యమెట్లున్న
 దన పేక్కియరుని కవిశ్లోకానిభ కుమాతాకాండ ప్రభకును లోపమెవఁ
 డెంచఁగలఁడు - పేక్కియరుని నాటకములు కావనిశంకింసఁ బడినయవిత
 వ్పఁదక్కిన యిదవదియైదింటిలో నీతిబోధకములు కెరియులేనియస్సు మ
 టిచూతెన్ను పైమనుజేవనమనుటకు సాదియములేదు - నీ యష్టానుసారమ
 నురది జగముననాటక రాజమనవచ్చును - లోకులకుత్తములవల్ల నమ్రతి
 యు నీచులనుండియు నొక్కతీరుగనే నీతిబోధించనచ్చుఁగాని యుత్తము
 లనత్ప్రకాసముల నీతిఁగఱపుట పండితాభీరుచి - నీచులదుష్ప్రకాసమ
 గపచి నీతిఁదెల్పుట పామరరంజనము - కాళిదాసునినాల్గునాటకములలో
 సతనివికాననకొన్న మాలవికాగ్నిమిత్ర) ప్రహసనములుగాక తక్కిన
 రెండిటిలో సనేకపండితుల యభిప్రాయము శాకుంతలముశ్రేష్ఠమని - కాని
 విక్రమోగ్వకీయమే మేలుగఁగన్బట్టెడు - భాకలుండగా నన్యపురుషులఁ
 గివియఁగోరుట భార్యలకెట్టి తప్పభాకలకుఁగూడ భార్యలుండగా మ
 టియొకతె గూడనెంచుటయట్టి దోషముకాదొకో - పురుషుండింకోకతె నా
 సించుకట్లు స్త్రీవేటొకనిఁగాంక్షింపఁదగదా - యఁదాన్కిపఁగూడిన నానే
 రమ్మనైచుమని భార్యపాదములకుభతక మొక్కునట్లు వానిఁగలసిననా
 తప్పొచుకొమ్మరి భతకపాదములకు భార్యమొక్కుట సరసముకాదఁ
 ట - స్త్రీకిఁబాతివ్రాజ్యమవలె బురుషునకేక పత్ని ప్రతముముఖ్యము కా
 నేరదో - యొక్కకట్టింకోకకిముక్కతగునా - భారతీయనాటకములలో ద
 ష్టికానాయకత్వము సభాసదులకు దుష్ప్రతిబోధకము - విక్రమోగ్వకీయశా

శకుంతల మూలపితాగ్ని మిక్కిములలో నాయకులు వేశ్యనొకఁడు వేశ్య
 కూతునొకఁడు వేశ్యవేషముననున్నదాని నొకఁడు క్రమముగావలచి
 యగ్నిహోత్రసాక్షిగాఁ బరిణయమాడుకొన్న భార్యలన్వంచించిరి. కా
 శకుంతలమన సఖులతోఁబూలుగోయుచున్న శకుంతల తేనెటీగకుజడిసి
 చెలులన్నాముమునకై పిలిచినపుడు విదూషకునితోఁగూడఁ జెట్టుచాటు
 నం బొంచున్న సార్వభౌముఁడగు దుష్యంతుఁడు పురువంశపురాజు భూ
 మినేలుచుండగా ముద్దరాండ్రకెవఁడవజ్ఞ సేయుచున్నాఁడు రాయనికత్తి
 జలిపించుచు నాపెదటికుఱుకుట దెంతసరనము. కనికరమాముద్దియ య
 దివఱకచట రాజునక్కియుంట యెఱుంగకుండెనేని యతనియాకస్మికౌద్ధ
 త్యమునకు జడసియొక్కపెట్టునఁ బ్రాణములు గోల్పోయియుండును.
 బ్రాహ్మణులు కణ్వమునికూతుఁడే నాతిథ్యమందుమని రాజునకుఁ జెప్పిన
 పుడు తనలోనరియె యాపెజూచెదననుకొన్న రాజుపూలమొక్కలకు నీ
 రోవ్వియుచున్న శకుంతలఁజూచి యిదేకణ్వముని కూతుఁరనిచెట్టు చాటు
 నఁబొంది యాపెచక్కఁదనముఁజూచి యూటలూరుట తనవంటియుత్త
 మక్షత్రియునకహంకమైన వనిగాదు. తపస్సుబాగుగ జరుగుచున్నదాయ
 ని రాజడిగినపుడు శకుంతల మునికన్నయయ్యుఁ బ్రత్యుత్తరమిఁబోక
 వేశ్యకన్యవలె స్థిగునటించుట బ్రాహ్మణ్యకులాచార విరుద్ధము. రాజు
 చేదపోవనరక్షకై నియోగింపఁబడిన ధర్మాధికారిని రాజునీచునివలె
 దబ్బరవలుకుటనుచితము. రాజుతారాజభృత్యుఁడనని చెప్పకొన్నప్పుడత
 నింజూచి శకుంతల శృంగారలజ్జనగపచుఁ చుఁ బండ్లిగిలించుట మఱింత
 యనుచితము. శకుంతలానీతింజీ పచ్చెడునని నకియలురాజునన్నిధిననం
 గా నైననాకేమని చిరాకుపడుటకరనమా. యిక నాతోక్కెటికుటకవ
 కాశమున్నదని రాజుశకుంతలవేల్పు సానికూతురని తెలిసినపైననుకొను
 టచే నంతకుముందాపె మునికన్నయని తెలిసియు మోహించుటజేన్యా
 యము. శకుంతలంజూపించి ప్రియంవదరాజతో మఱేమడిగెదరని ప
 ల్కునపుడాపె న్నకుంతలవేల్లతోఁగొట్టి సానిటక్కగపచెను. కేవలక
 న్యకకట్టి చమత్కారము తెలియుట స్వభావవిరుద్ధము. మన్మథవ్యాసార
 మునకడ్డగు ఘోరతస్సపెచే జేయఁబడఁదగినదాయని మునికన్యకలతో

రాజంశపౌత్రముగాఁ బల్కునా-కన్యకు మన్మథచారమునఁ దేము
 నెలియుటెల్ల- ఇప్పటికిన్ స్థనకంపమని రాజకన్యకలతో నిగుఱఁప
 యువణః శ్రము సేయఁదగునా- శకుంతలకుఁ దానుగిరమిచ్చుటచే నాపె
 వృత్తి సేచఁబుగామునాఁడెల్ల తీచఁగలడు-విరళాః పువ్వులొడ్డుచెట్టునఁ
 బడుచట్లు వేల్పునాఁ కూతురు కన్యకముఁ యొప్పుచున్నదనుపోల్చి-బాగుగ లే
 దు- జిల్లెడుచెట్టికిన్న బొమ్మచెముడుదొంక కొం-యొప్పు నేమో- పూ
 వు-చివురు-తేనె- పండులతోఁగోల్చి గూఁడుమవృత్తు సబంధములేని ర
 తనముతోఁగోల్చునే- నీ రోక్క- పుడనుకూలిం చెనని విరూపకుడనుట
 కన్న నీరొక్కనేగిలోఁబడినదన బాగుగదను నవ్వులాటకిన్ని మాటని
 జముగ నెంచుమని రాజవిరూపకుఁ కనుట స్థిరదా-లతిగాముకాదు-
 రాజపొడలోఁబొందుంకి శకుంత-తాన-గ్రహి-వలపుజామఁజదువఁగానే
 యుట్టిపడ్డట్టి వచ్చిమన్మథుఁడువిరవిర- నేయుచున్నాడుఁగాని స్వగు
 లఁబెట్టుచున్నాడని పైబడఁగోవుట దెంకడై-కపు నరసము- శకుంతలక
 న్నేయయు- సంఘారక్రమ నెడసియుంటగ్గు రాజనిసానిస్టి యగు
 టచే మన్మథబడిన దానివలెఁబల్కి-ది- కేవలకన్యకకట్టి పల్కుస్వభావ
 మా యొక్క మంగిలినలె- నీకువిరదునా నీకాన్లు సుకుమనాయని రాజస
 రసమునకు మొదలిడుట యెంత బాగున్నది- మట్టమధ్యాహ్నపు వేసవి
 యెండమగు మండగా నిశ్చలవేళననయోగమున కేడఁచుటయనుచి
 తము- క్రియయంతయుచుత్త- శివ నాచంద్రినోప-చేసి యడపూ
 నింవఁదగదు నాసఖులనుమానించెద రేమో యి-క-న్వడుపుమని పౌడ
 జారయచుచట్లు కేవలకన్యకయనుట యస్వాభాపికము- కాను కేళికన్యకము
 లనిట్లు బాహుటముగాఁగల్గుమునఁ బ్రదళింపుంచుట మిక్కిలితగనిప
 ని- దృశ్యకాన్యకమంద్రి-చునొచిత్యమువ శి-పరాదు- బలత్కారము
 గా నాపెనా-ట- యుండుము గిడిచెదను నీనా-తేనె-గోలనీ యనిత
 లపడుటయు సభాసమగు- లజ్జా జనకముకాదా- యిట్టియసభ్యములు ప్ర
 చు- ప-గునా- పౌరవయట నాసేమమరయ గౌతమివచ్చుచున్నది నీవు
 చెట్టి చామర దాగుడుమని శకుంతలయనుటచుండగా రాజు శకుంత
 లను శాస్త్రోక్తశ్రీతిగా గాంధర్వవివాహపూడిచట్లు కపపడదు- సానిష్టి

దొంగ సరసములాగునది- శకుంతల చెప్పినట్లు రాజు చెప్ప చాటున దొంగ
 ట యొక పొగాకలోడాని యట నేలమంటివి గాయన నూకడినుచున్నా స
 ను విటునిచ దమా- సాన్వభౌముని కేగి ప్రవృత్తైను- సంతాపమానికా నలతా
 మయమా తిరిగినికా బసభోగమునకుఁ బిల్వననయిత పౌధముగాఁబ
 ల్కు-శకి యదివలకేక న్నెఱిక మైన నానిసాపకదక్క మనిక న్నెయకె
 ట్టుండును- రాజశకుంతలకెంతి మాశ్రీ గుడ్డలు పకయే తనరాజధాని క
 రుగుట కాముక న్న హస్వాభాన విరుద్ధము- ఇట్టప్రహసజనిత దుఃఖము
 లు సుమస్సహమలచి బ్రహ్మచారియనుట యనుభవవిరుద్ధము- రాజశ
 కుంతలతో రహస్యసంభోగ మాచరించుట యొక వస్సరహదనుక కాశ్య
 పురకెలు గ క శకుంతల నిండు చూలాలైన పిదప
 నూసంగతి తెలిసికొని యూనంతి యైన దనతో జ
 రిగిన పృథ్వాంతముఁదెలుపని దుష్కర్మతునియొద్దకు యాకాశవాణి శ్చమిత్ర
 యాపెనంపెను- రేచోనేఁడోనీట్లాడుటకు సిద్ధముగానన్న కూతునత్తవా
 రింటికెట్టి కఠినుఁడె సంబంపునా- పురాణములోఁజెప్పినట్లు పెన్ బుత్రున
 హితంబుగాఁ బంపుట కేమియభ్యంతరమో- యోపుస్వలమొక్కలారా
 మిమ్ములనెంతయో ప్రేమతోఁడెంచిన యీశకుంతల యత్తివారింటికే
 గు- నాపెకుమీసెలవోసంగుఁడీ యనికాశ్యఫ నివంటి సంయవధని పిచ్చి
 వానివలె చెటతోమాట్లాడునా- మలయ-టోనూత్రిత చందసలతవలె
 నిన్నెడసి వేమివో నేనెట్లాబ్రతుకఁగలనని శకుంతలయను నుపమాన
 ముకి స్థనూ- బండియొబట్రియో చేయగాదాని డుచూలాలైన కూతు
 న్నోలిండుక సంపనేల- తనకంతధైర్యమున్నచో రాజనొద్దనుండి యరదమై
 నఁ దెప్పి చరాదా- కాశ్యపమునియంత మోటునము చేయఁదగునా-
 యొకవశ్యకములోఁపలఁ దానెంతయోవలచి కలసికత్తిలోకైక సౌంద
 ర్యవతి నాజ్ఞాపటమట్టెట్లు- రాజోనికాన సాధారణకృత్యమైన సర్వ
 లోకవిదితమౌఁగదా- రాజశకుంతలగ్గనఁగూడుట యేరికిందెలియకుండు
 టెట్టిట్టి కథయెంత యనందభాము- రాజోకసారిమార్గమే శకుంతల
 స్వతఁగూడె- నిశ్చడుకనుటకు సిద్ధముగనాపెవచ్చె- నాపెకుంగొడుకపుట్టె
 నేని తక్కినభార్యలక నిష్టముగా వానిన్యవరాజగా నేపకచవలసియుండు

నాకనారినీత భాగ్యంతిచుకొంటి- నీకనీయనుమానపు తట్టమోయూ
 పుంకుకు. లోకులెవ్వరికీసంగతి తెలియదుగాన నెద్దియునెఱుంగనట్లు ర
 కుంట మేలనిరాజు తలచుట యన్యాయముకాదా- కవియిట్టికథప్ర
 క్కరించుట లోకులకుదున్నతి బోధించుటగదా- నలచినందుకుఁబలపుడె
 న్నిచ్చిట్లయ్యె శకుంతలపని- తాజదువుకొన్నట్లక్కరి సానిష్టికదా
 రాజునోనుర ప్రశ్నకుఁగరములు జరుపకుండునా- లేక- కుతేవిధముగ
 నై నఁ దనగభవము ను దురకమునుపు రాజనమాచారము వెల్లడిసేయ
 కుండునా- పోనీ- రాజుతనకిచ్చిన యుంగిర్నమన బంధువులకుఁజూపకుం
 దునా- నిండుచూలాలి న్నింగిర్నమున సిగ్గుదీసిభీ భత్సంబుగ నేడ్పించు
 టొక నాటకచమత్కారమా- దుర్వాసునిశాపమున రాజునకు మఱిపు
 కలుగనీ కాశ్యపాదిమహామునీశ్వర వాక్యము విశ్వసించకుంటకుఁ గతమే
 మి- రాజుమూఢా- లేకకథకుఁ గాల్సేతులండవా- పెద్దలమాటలుల
 క్ష్య పెట్టనిరాజు గధానాయకునిజేయరావో-హోతాపసిముదుసలీయని
 సార్వభౌముఁడగు దువ్యంతునివంటి ఓత్రియోత్తముఁడు బ్రాహ్మశ్రీ
 లు మోసకత్తెలనియు సభిజ్ఞేపించు టుచితముకాదు- నీపోల్కినీ పెకొడుకు
 వ్దచో నీమనెలుకొమ్మ లేకున్న నీపెదండి యొద్దకంఠవచ్చునని పు
 రోహితుండుచెప్పగా రాజుండుకంగీకరించె-నోహో- యిట్టిదినీచకులులత
 లంపుతములిట్టి తీర్పుచేయుదురా- యనీ-భారతీయోత్తమార్య చరితము
 నకుఁ గాళివాసుఁడెంత తలవంపుఁదెచ్చె- నుదారమగుపూరువంశ క్షత్రి
 యకులము కాశ్యపాదిమహామునీశ్వర పావనచరిత్రమునో శ్రుతిసంప్రదా
 యము చెప్పిచెప్పితుదకుగొల్లులు మంగిళ్లతీచుకతగవునలెనిక్కవితున్ను
 మనిపించినాడేమి- నిండుచూలాలగుశకుంతల- కనికరమెద్దియుఁదోచక
 నాధయై రాజపురోహితుని యింటికేడ్చుచునరుగుట యెగిరెగిరియెంగిలా
 కుఱువఁగాలువైచిన యాచారవంతునివలె సభ్యంగనమొరచుక కత్త
 దువుఁబూసికొని పేడతట్ట న్నికెత్తుకొన్నట్లెంతయో సింగారముసనాట
 కము మొదలిడితుదకిట్లు కరుణాబీభత్సములఁ జూపటడెందము లంగలం
 వఁదగదు- నాటకమిచటముగింపఁ బడవలసినదేకాని దుఃఖపర్యవసానము
 గాఁ బూర్వనిబంధనములంబట్టి ముగింపఁబడరాదనుహేతువు చేతనోరా

జనకుఁదక్కించ భార్యలవలన సంతానములేమిఁదానొక సోదొంగతనము
నఁ గలికినశకుంతలకొకవేళఁ దనపోల్కిన్తోడుకొ దవినచో నాకికేదఁము
దునలి తనమునరాజ్యమప్పగించఁ గోయోరాజు శకుంతలన్దొగిచూడ
నొచి తుడకొకవనములోనై జేండ్ల పిమ్మట దన్నుఁబోలిన కొడుకు గాం
చిన శకుంతలంజూచి యపెక్కొడుకుతోనింటికిఁ జెచ్చుకొన్నట్లు బీజకా
యపీచువలె కథముగింపఁబడియె- ధాజుశకుంతలంజిత్రమున వాసిచూ
చునేమోయని భయంపడుటయుఁ దోడనేతనకునంతానములేదని దుఃఖ
పడుటయుం బిచ్చికశలుకావా- శకుంతలంజెంచి యెంతయోప్రేమించి
యాపెం దుష్యంతునికడకంపెన కాశ్యపముని దుష్యంతుఁడా పెన్నిరాక
రించెనని శిష్యులవలనవినియు నాపెయోగక్షేమ మరయకూరకుంట లో
కవిరుద్ధము- తనజీవితంతగా జడిసిరాజెట్లు శకుంతల నాపెకొడుకుతో
సగరిలోనుంచుకొననో- యీనాటకమెంతయు నసందభకగా నున్నది-
నాటకరచనమందుఁ గాళిదాసునకంతగా శక్తిచాలుదు- కాళిదాసునినాట
కములకన్న సతనికావ్యములుబాగున్నవి వానిలోరఘువంశములో పూ
దువంతులమేరమిగుల శ్లోఘ్యము- కాళిదాసుఁడు క్యౌతిషమునందు వైద్య
మునందు ఛందోలంగికార శాస్త్రములందుం దనపాండిత్యముఁ జూపుట
కొఱకుఁ గొంతగ్రంథరచనఁ గావించినట్లు ప్రసిద్ధింజెందెను- పేక్సియ
రొసచిఁనలూకక్రిసీ చెఱయనుకావ్యమందలి కవితాశక్తిగొనియాడవే
నోల్లచాలపు- దేవుడంతటవ్యాపించినట్లు పేక్సియరుని జ్ఞానమఖిలమా
నుషానుభవముబొదపెను- పేక్సియరుకనిపెట్టని మనష్యానుభవములే
దు- సకలమానుషసంఘమున్మోసించిశోధించి తచ్చేష్టితముల స్లోకులకు
ఁదేటఁజెల్లముగ నెల్లడించెను- కాళిదాసునికవిత్యమందు బూర్వలుతో
క్కని క్రొత్తమాగఁ మెద్దియులేదు. కొంతవఱకు జయశేవభవభూత్యాదు
లునవీనభారతీయకవులలో స్వతంత్రులుగాఁగాన్పించిరి- పేక్సియరుఁడు
స్పెర్సుకుని కవిత్వమునంతయో కొనియాడుటవల్ల పేక్సియరుని కంటఁ
గూడనెక్కుడు కవులుండియందురనుటకు సందియములేదు- భారతీయనా
టకములలో మృచ్ఛకటికా వేణీసంహారములు మిక్కిలి రమ్యములు
కృతు విధానములు శాస్త్రములు వివాహములు తన్

న జేగ్గి హములూ లేనించు సంచరము లేకాంత సేవల
 సిగమ్మ నాలకమ్ములుగట్టివేసములు భాగవతములు బొమ్మలాటలు మొ
 దలగునవి ననులకాసి కృష్ణయ్య నేష్కయు గలిగించుట్టకై వైదికస్నా
 తా తాటికి కిమిములదనాదగి నాట కసూపములుగనున్నవి నటులకున
 భయలకుంసూక స కన్నవసమున నసగములుపుట్టింగునది నాటకము గ్రమ
 క్రమముగ నాగి కతముడిరిన కొంది కావక విశేషములు తలచూపం
 నొడంగె- సహజముగిను నొనుటకెన్న గిత్తివ ముంజూచుకుకు మిగు
 లవేష్కవడుట కాహజ నవ్వవేవము-వలయునూరకి గపడుకెక్క డుప
 రయడుగాని వడిహకల్లకై నం గుక్కపత్రిమస్త్రిని యంటనుంచుకొనియ
 పవేకియట్టుగ పడుచుండును- కేవుడూహావోహాలుగల మనుష్యునివంటి
 చూక్కెగిల నాడెనియు- శేకుంధలరవివ వకవడుముగ లిఖించబడిన గూ
 కృతిపోల్కిదయించి నెట్లు పుటియునాటరంగి పచికాన తీరునపు
 రాణ ప్రిశిక్తులుచొచ్చిరనియు నా స్త్రాజ్ఞానకి హీనలు భ్రమపడివృధావ్ర
 యప్రచూసములకుం నొగుచున్నార- స్వప్నమునదనమననెట్లు తా
 జూచునట్లు జగి నా ప్రవహుగున్న గో యగ్గ నయజ్ఞానమే సమస్తప్ర
 పంచాకారమున బోయి మున్న నా తలెరిచు స్వప్నము నాసారమురు
 చించనట్లు వివేకులకుగండ్లి ముగంపని వా కములింపుగా నేరవు- చు
 చ్చములకునదాధికము గిహ్వానాంబుడునట్లు- మధురగీతముల వినుట
 కు శోక్రిములు స్రవ్యహావమలబూచుటకునేత్రములున్న పరిసాస్వాదన
 మొనచూటకు హృద హానగోచుట్టనై నను- తా ప్రసోదతాభినయంబొ
 ప్పార గిటగాయకికియోమమున నాదిముము వేదపురాణేకపాదాది శ్ర
 వ్యకావ్యములపిన్నిపం బొడిచుల్లెరు స్పంతసిల్లును నీశనగ్రహించి
 సత్కాలస్థేపము నేయుచుండురు- కం॥ పట్టెడుకొప్పునుమీదికి మిట్టిం
 చినచన్నగవయు మిట్టజచూడుకల్ గట్ట డుండుమువేసెయి లుట్టె
 డుమోవియును డెందముంరింపంగిన్- అనిచొచ్చెనెచ్చెన ప్యముంబున్
 కములోజూచినంత మాత్రముననధకస్ఫురగాముచేసట్టియందముగలశ్రీ
 మనమున చూడెభవించును- మఱియూపద్యము నాట్యధవకమునఁ జ
 డువునెడ శ్లోకతకట్టిచేడియ కన్నులగట్టినట్లుండు- సశ్వశబ్దాధకమె

టుంగకశ్వమన్న నెట్లుండునో తెలియనివాని కశ్వమునగపచి. యశ్వ
 మననిట్టిదని చెప్పినప్పుడు గదాబోధపడు నశ్వశబ్దార్థమెఱింగినట్టిది క
 శ్వమూర్తి. మనస్సునకు నోచును. మఱియునట్టివాఁ డశ్వమున్మధాథ
 ముగఁజూచునెడ వానికశ్వమననేమో మఱింతస్పష్టమగు. గాని. వానిక
 శ్వమని గాడిదంజూపినచో నమాధానపడఁబో. డశ్వశబ్దార్థమెఱుంగ
 ని వానికశ్వమని గాడిదెనగపచి. నప్పటికేదేయశ్వమని నమ్మకొను
 యధాథముగ నేనాఁడోయున్న శకుంతలనిప్పటి వారికిఁజూపశక్యము
 కాదుగదా. చదువుకొన్నవారికి మాత్రము పద్యము చదువుటచే గవి
 వణింపఁచినతీరున శకుంతల గూపుమనసున స్ఫురించును. గాని పామరుల
 కట్లుతోచనేరదు. రంగస్థలమున నొకఁడుగానియొకతెగానితాశకుంతల
 నని వాలకమువేయుట పామరులనొకనపుచ్చుట. మఱియుఁబండితులకు
 సవ్యపుట్టించుట కానిరసోత్పాదకమెట్లగును. దుష్యంతమహారాజు నేన
 ని యొకపేదముచ్చె కిరీటముంబెట్టికొని సటించుటహాస్యాస్పదముకాదా.
 కాబట్టినాటకరూపమునఁ జదువరులకు మఱింతవెల్లడిగఁ బదార్థములనై
 లుపఁ గవులుకావ్యము లొనచి. నప్పటి కాకావ్యాధము మఱింతప్ర
 చురపఁచఁగోరి తేనెకుమఱింతతీపికలిగింపనెంచి బెల్లముకలిపినయవివేకుల
 వలె రంగస్థలమున సిగ్గటివాలకములు వేయఁజనదు. కం॥ అలవాటుకాని
 పయ్యెద। వెలిముచ్చెతోడవులు నెరవు. వెట్టినచన్నుల్ గలసిగ్గిడిదేబె శకుం
 తలయని డబ్బిచ్చి చూచు - దా బయయా. రే - యొక
 నటుండుగాని లేకొక్కటేగాని చత్వరి ధాభినయ
 ములన్ రంగమున సభాసదుల నవరసంబుల న్రింపవచ్చును.
 దుష్యంతుఁడు. రథమునకుఁ బూర్వబడిపర్విడు గుఱ్ఱములఁ నోలుసారథి.
 యడవింబడు. గెత్తుచు శరపతన భయమునమెఁగఁ ద్రిప్పి వెనుఁ జూచులేడి.
 పూలమృక్కలకు సఖయతోనీర్వోయు శకుంతల. మొదలగుభూమికల
 చేనాటకమునఁ గవినణితవస్తువులఁ బ్రత్యక్షమొనపఁగోరినచోస
 య్యవారిం జేయబోయినఁగోతియై యపహాస్యకరమగు. బో. యొక
 వేళఁబామరరంజనముకై వేషమువేసినపుడే వేషమునకెవ్వరహులలోతె
 లియఁదగినది. తొంబదేండ్లముదసలి వేషమునై దేండ్లబాలుఁడు వేసినబా

గుగనుండునా- కులాంగనావేషము కులటగైకొన్నదగియుండునా- యిరు
 పేదచక్రవర్తి తీర్థనెట్లగపచకఁగలఁడు- మగవాడొయారి వేసమున్నిపై
 టసముకొనఁజాలునా- యాడుదిపురుషగాంధీర్య మెటుచూపఁగల్గు- గొ
 డ్రాటుకాన్పునొప్పలెటుతెల్పు- బండితపామరరంజకములు గాదృశ్యకా
 వ్యములు కల్పింపఁబడియెనవి చదువుకొనిపండితులు మఱియువానిఁబట్టి
 వేసిన వేషములకుంబామరులు న్నింజ్జించున్నార- లడ్డమైనవారలువేష
 ములువేసికొని రసాభాసముచేసెదకని యేయూహించి కాఁబోలునాట్యల
 ఖణమిసఁచిన భరతమునిగాని సంగీతకావ్యముగ రామాయణమొన
 చినవాల్మీకిగాని నాటకంబులొనఁచకకుండెను- కాళిదాసప్రహసనమొక
 బూతుపంచాంగము- పేక్కియరువలెహాస్యరసమంత వృద్ధువుగా భారతీ
 యకవులెవ్వరైనం జెప్పంజాలకుండిరి- నాటకములందుఁదౌర్యత్రిక మవ
 శ్యకతకావ్యము- చతుర్విధాభినయములలో లోకవ్యవహారముం దెల్పు శ
 బ్దమూర్త్రముగాక కావ్యనాటకాదులు గూడవాచకాభినయమగు- సందు-
 కేవలవాక్యోచ్ఛారణము లోకధర్మ- రాగయుక్త వాక్యోచ్ఛారణము
 నాట్యధర్మనాఁ బరఁగునట్లే- తక్కినయూరికాంగ హాస్యస్థావ్యకాభి న
 యములకుఁ గూడ రెండేసిధర్మములుకలవు- సామవేదమునకుప వేదము
 గాంధర్వవేదము- దానికేరెండవపేరు నాట్యవేదమని- యభినయప్రధాన
 మగునాట్యవేదమున వాచికాభినయమగు నాటకమునందు గీతవాద్యనృ
 త్యములుఁబయోగింపఁబడును- గీతవాద్యనృత్యములు సహజములని కృత్రి
 మములని రెండువిధము-లందు- దైవనృత్యములుసహజములు- మానుష్యక
 ల్పితములుకృత్రిమములు- మయూరచాతకచ్ఛాగకౌంచ కోకిలదద్దురగ
 దధ్వనులు సహజములు- వానిననుసరించియేపఁచిన సరిగమపధనిసంక్షక
 నస్తస్వరములుకృత్రిమములు- మేఘగజఁసము- పక్షిరుతము- మృగారా
 వము- నదీప్రవాహధ్వని- వాయుసఘోకము మొనలగునవి సహజగీత
 విశేషములందు స్వభావముగాను దాత్తానుదాత్త స్వరితస్వరభేదమును నవ
 రసములుండును- బ్రాణులుల్లాసముగ నున్న పుడుగాని- లేక-తమయూహం
 బరస్వరముం దెల్పి గోరినపుడుగాని- లేక- బాధపడునేజంతువైనఁగాని ధ్వ
 నిసేయుటసహజము- మానుష్యులుకాలాను క్రమమునఁ దమబుద్ధివిశేషము

చే దమముఖధ్వనివిశేషముల నచ్చులుగవఁజేయు హల్లులుగ నేషఁచి
 వానికిన్వరభేదము నిణఁకయించి- రట్లునియతన్వరవిశేషములతో వణఁగము
 చ్చరించుట కృత్రిమగీతము- వేదపురాణేతిహాస కావ్యాదిగద్యపద్య ప్ర
 బంధములన్నియు మనుష్యులుఁరన్వరముందమ యూహలవణఁస్వర య
 వములుగాఁ ప్రమరించు కృత్రిమగీతములే- కఠధ్వనిగాక ప్రాణులత
 క్కు-నవయవములచేతను మఱియునచేతనముల కదిలకచేతనోదపు శబ్దవి
 శేషము నహజవాద్యము- కృత్రిమగీతానుకరణముగ మనుష్యులుతతా
 నద్ధమనసుషిరభేదంబుగ నేషఁచి నశబ్దవిశేషము కృత్రిమవాద్యము-
 కంటికగపడు సమస్త చేతనాచేత నాకారచలనవిశేషము సహజనతకాన
 ము- కృత్రిమగీతకృత్రిమ వాద్యానుకరణముగ మనుష్యులుజేయు కరచ
 రణాద్యవయవచలన విశేషముకృత్రిమనతకానము. వినికివల్లగీతవాద్యము
 లును జూపువలన నతకానముందెలియఁబడుఁ గానగీతవాద్యములు శ్రవ్య
 ములు- నతకానముచాక్షుషము- వీనులుంజూపులున్న సాధకముగవివే
 కులు సహజకృత్రిమగూఢమగు తౌర్యత్రికమునుండి నవరసాస్వాదనము
 నచేదరు- సంగీతరస మెఱుంగనివాఁడు దుమాఁగుడు వానిస్వశ్వసిం
 వఁజనదని షేక్స్పియరన్నమాట సంగీతసౌహిత్య రసమెఱుంగనివాఁడుతో
 కయుఁ గొమ్ములులేనిపశువను భారతీయవాక్యముకన్న గణనీయము-మ
 టియు నీసంగీతకుతారములలో నానవేసినగొడ్డల్లు నానవేయనిగొడ్డల్లని
 రెండుతెఱంగులు- సహజకృత్రిమసంగీతములు వ్రయప్రయాసములతో
 వినుచుంగనుచు వెట్టియాసందమానందించు చుండియు నాడెముకట్టలేక
 నందిబందియనియుం బందినందియనియు దెలిసినట్లునటిర్చి యభిప్రాయ
 మిచ్చు రసికమృగ్యులు- మొదటిమచ్చు-సంగీతమం దభిరుచియేలేనివాడు
 రెండవరకము- లోకమందలిముదిరిన మనుజులలోఁబలువురీ రెండువిధము
 లలోఁజేరినవారే- కానిచో-వారలుసంగీతము కతమువశిశువులవలె నాఁ
 కలిమియువరావశువులతెన్నునఁ బ్రాణమిడరా పాములరీతిఁ బరవశులుకా
 రా- సహజసంగీతము వలెగృత్రిమసంగీతము ప్రాణులవశేపచుకొనఁజూ
 లదు- కొఱియిలుకూతశృంగారము- సింహగజకాతమువీరకౌద్రభయానకం
 బులు- గుంపుగూడిననానాజాతుల యార్చులుహాస్వాద్భుతంబులు- గుడ్డ

గూబములు భీభత్సంబును-చిలురాలపై జిలకలబాటు సెల్లయేటిమోత
 శాంతంబునిట్లు జగమునస్వభావముగఁ జేతనాచేతనములునవరసంబులన్దమ
 ధ్వనులందెలిమఁబఱచును-గాలికిఁగదలువివిధ స్థావరంబులుభూమిపై-వా
 యువశమునఁబలుకూపులుగఁ దోచుమబ్బలునస్మరియు వానిలోనిమెఱ
 పులు- నూర్యచంద్రన క్షత్రకాంతుల్గుగువివిధచ్ఛాయలాకసంబునను స
 హజ్జంబుగనాంగికాహార్య సాత్వికాభినయంబు లగపఱచెడు- నిటరసినకొ
 లంది సహజసంగీతరసాను భవమగుచుండును- గేవలవివేకులకుఁ గృత్రి
 మేసంగీతముకన్న సహజసంగీతమే మిక్కిలియానంద దాయకము- ఛం
 దస్తాలా జ్ఞధాతురాగరస భాషాదినియమముచే నిర్మృక్తమని యుండదని
 యమమున ననిర్మృక్తమనియుం బ్రబంధము ద్వివిధము- గద్యపద్యాత్మ
 కమగు గ్రంథములన్నియుం గృత్రిమసంగీత ప్రబంధములే-వాల్మీకి శ్రీ
 మద్రామా యణము న్నశలపులచే గీతశాస్త్రదృశ్యత్య సహితముగ శ్రీరా
 మునకు విన్పించెనని యుక్తరరామాయణము వలనఁ దెలియవచ్చెడు ని
 ప్పటికొన్ని సంగీతకుఠారములు గీతగోవిందమధ్యాత్మ రామాయణము
 మృత్యుంజయవిలాసము మొదలగు సంగీత ప్రబంధములందు బాలబోధ
 కేఁపఁచిన రాగతాళములఁ గాంచినంతమాత్రముచేతనే యవియేసం
 గీత ప్రబంధములనియు వాల్మీక రామాయణ శాకుంతలనాటకమను చరి
 త్రాదులు సంగీతబంధములుకావనియు రాగతాళనియమితములందు గీత
 గోవిందాదులకుఁ గావ్యగౌరవములేదనియు మఱియట్టియక్షగానములు ప
 రనాహాములు కావనియు న్వానింగళా పాఠశాలలం జొరఁబడనీకున్న వి
 సవరసములననేమో- వృత్తి రీతులననేమో- నాట్యమననేమో- నాటకము
 లననేమో- తత్ప్రయోగమననేమో లక్షణసూత్రములం దెలిపిన భరత
 మునిశాస్త్రమెఱిగి యెఱుఁగని సంగీతగొడ్డల్లు కళాపాఠశాల లంబతన
 గ్రంథముల నియమించునధికార్లు గగ్గిహచారవశముననుంటచేతను- నే
 త్రహస్తవిన్యాసమూలమున నుక్తరప్రత్యుక్తరములం బత్రికలన్మాత్రగ
 పరీక్ష జరుగుటచేతను- బ్రయోగ ప్రధానములగు శ్రవ్యదృశ్యకావ్యము
 ల రసమంతగా బయల్పడకుండెను- సుశాసితసౌష్ఠ్యములుగల సుశిక్షిత
 సత్వీవటులచేఁ దౌర్యత్రికసహితముగఁ బ్రదర్శింపఁబడు కావ్యనాటకా

ది ప్రబంధములు సభ్యులహృదయరంజనము బాత్రప్రావీణ్యమునూచ
 ననలుపుకల్లు కేవలగ్రంథావలోకన మొనవల జాలదు. కాశీపుష్ప
 ణాన గ్రంథముం జూచుటకు గాశీపట్టణము బ్రహ్మక్షేత్రముగ జూచు
 టకేంత భేదముండునో మనుభవశాలులకేయెఱుక. యథాథావస్తువు
 బ్రహ్మక్షేత్రముగఁ బరికించినపుడు హృదయమునకుఁ గల్గురసము తద్వణా
 నగ్రంథముంజూచి నపుడుగాని. లేక - తద్వ్యతాంతమున్విన్న పుడుగాని-
 యటుగాక - తచ్చిత్రపటముం గన్న పుడుగానికలుగునా - సమస్తవృత్త
 జాత్యుజాతు లనురాగతాళముల సహితముగాఁబాడి రసముప్పతిల శ్రో
 తల నానందపచవలయునను భరతమునిపద్ధతి బాత్రశాలల విద్యా
 ఘోలకు మప్పినయెడ జనులనందఱు నభీష్టరసపరవశులజేసి యభేష్టకా
 ర్యంబు లన్నెఱవేచవచ్చుఁగదా - వాచికాంగికాభినయ విశేషంబులన
 వరసంబుల స్వరభేదంబుగ నుపన్యసింపఁ జాలియొక్కవిద్వాంసుడే వే
 లకొలంది జనులన్సాన్నిధీసపచుకొని యభీష్టాథకంబులందుచుండ నట్టి
 యశాపన్యాసికులనేకులు బయలుదేరినచో వారినంగీత సాహిత్యరసపరవశ
 త్వంబునఁ జొక్కిన ప్రజవారియిష్టాను సారముగ నెట్లునడువకుండును-
 హస్తవిన్యాసమునఁ గలిగినయక్షరము లుగనుటచేఁగలుగురసముకన్న సు
 శారీరమునఁ బాడమునక్షరములు వినుటచేనొదవు రసముచేతితో విసిరిన
 గుండుకన్నఁ దుపాకీచేఁబెల్చబడు గుండువలెఁగోటింతలు పనిచేయదా-
 రమ్మనుండిక్షరములమాట పత్రిక వ్రాయఁబడఁగా నద్దానింజదివి
 కొన్నవాని కామాటయొక్క యభిప్రాయమంతగా స్ఫురించదుకాని ప్ర
 త్యక్షముగా నదిపల్కుచున్న యాతనిహావభావములు కనిపెట్టినపుడుదా
 ని తాత్పర్యము సాకల్యముగా బోధపడకమానదు. మఱియునుచ్చాగణ
 స్వరవిశేషములంబట్టి మాటకథ ముమాటుచుండును. గనుక నేయవస్వ
 రమునఁ బ్రత్యక్షాయముకలుగునని పాణినిమునివల్కెను. వేయేల-కాకఁ
 భోగొట్టినతీగె జొంపమాతిరిగికూటమికై పిల్చెదనని శకుంతలయన్న
 మాటంబుస్తకమునఁ జదివికొన్నప్పుడు న్మఱియుశకుంతలనుండి ప్రత్య
 ష్టముగ విన్నప్పుడుంగలుగు రసములతారతమ్యము వేతతెల్పనక్కఱలే
 దు. శంకరాభరణరాగ- మాదితాళము- ధా మా పా మ గ మ ప

మ (గామ గతి గతి సా) నై కాలము. మది. నా. దగా॥ ఇట్లు వ్రాసిన
 పదు వై శికుండు వీణై స్వరమును మాంత్రిముకాలాను పారముగ నా
 యుండునుగాని వీణై నై నా యాదగా యద సాహిత్యము స్వీర్ణింప జాల
 డు- స్వగయుక్తముగా నాయక్షరముల విర్ణిండుట శాస్త్రైక సాధ్యమే-
 శ్యాగ రాజా యక్షరములం బొడిసె స్వరగ మక భేదము సౌపూణాముగ వ్రా
 యుటకుగాని వా యుండుటకుగాని యనాధ్యము- మఱియు నొకని శాతీర
 మంపలి మొక్కిక నేతొకని శాతీరమునకు నై జముగఁ గుదురదుగానఁద్యా
 గ రాజాముక్క- యన్నట్టితరులనఁ జాలకున్నప్పటికి నతఁడు పాడిన మాపా
 ట కొంతవఱకుఁ జెప్పెయ్యలు శాతీరమునఁ బట్టఁగలరు- కవులక వితాళక్తి
 కొంతయైన గ్రంథరూపమున వెలువడి శాశ్వతంబుగ జగమున వారిపేరు
 నిల్చుగాని శ్లాఘగించు గాయనోత్తరము శాతీరమాధుర్యమును జతుర్విధ
 వాద్యవిశారదుల వాదనచాతుర్యమును నటినటుల నాట్య సౌందర్యమును వా
 రలతోనే చెల్లిబోవును- ధ్వనిగ్రాహియంత్రమున గీత వాద్యములు రూప
 గ్రాహియంత్రమున స్పృశ్యముం జూచాయగాఁ గొంతవఱకిప్పుడు నిల్పఁబ
 డుచున్నదిగాని తౌర్యత్రిక మొక్కసారి యూకషి కొంపజాలు యంత్రము
 కూడఁబుణ్యపశమున నట్టేనేని స్పృశ్యగీత వాద్యములనొక్క మొగిస్సభ
 నురంకింపఁగల పండితులవిద్య యొక్కొంతయైన శాశ్వతముగ జగంబునని
 ల్చుకొనివచ్చును- నాటకములోని గద్యపద్యములు రంగస్థలమున నటిన
 టులెల్లు చదువవలయును- రాగతాళయుక్తముగాఁ జదువవలయునా లేక
 కళాశాలల బాఠము చెప్పుకే నుండు పండితులవ లెఁజదువవలయుగా- యీ చదు
 వుగూఁచి వచనములు లోకధర్మముగఁగాని నాట్యధర్మముగఁగా
 ని యుచ్చరింపవలయును- రసానుకూలమగు రాగలయలతోఁ బద్యములు
 చదువవలయును చితాభిరయముగ స్వరరాగతాళములతో గీతములు పా
 డవలయును- లోకములో సాధారణముగా నందఱుంబరస్పర బోధకై యా
 దుకొనుమాటలున్ జేసికొనునంజలుంజతుర్విధాభి నయములలోనే చేరున్
 నుక భరతమునిప్రతిపాదించిన తిరునామన జగమున్న గీతమయమేకాన
 పభాసదులెవిధముగానంతోషిం చెదరో యాతీరుక నాటక మభినయించునది

గీతవలె బ్రవణింపరాదు మతేమన- చర్వణంబు జనులకుఁ బట్టి యథే
 ష్టముగాఁ బాడియుండుచు న్నెఱిగింపఁజూతుచు గద్యపద్యగీతములుచ్చరిం
 చుచు నసానుకూలముగ నటించుటభవయగమనది- రాగరూపకాలపు
 లం బొగ్గిపుచ్చుచుందగిదు- నాటకవాపలఁగల్గి రాగాలొచ్చాత్యహం
 దాళపాండిత్యమున్నున్ననై శద్యము న్నాటకమాడువారు చూపరాదు-
 గాజుకుప్పెలోని దీపకాంక్షివలె బొగ దినకూరచీరుస సాహిత్యమునకు సం
 గీతముతోఁజే నచో మఱింతరుచిహెచ్చున- గనుక గద్యపద్యగీతము లొక
 ప్పడు మాటాడునట్లొకొకపు రాగతాళాభియసహితంబుగ గనంజన
 మగుచున్న యనోచితసంగీత ప్రాగతి న నుచ్చరింపవలయును- స్వర
 యుక్తింబుగఁ బద్యములుకలవలయుగాని పద్యములచూపనడువలదెగ
 బారెడువీధులు తీయుచున్న చో శ్రోతలకుఁబద్యమునవ్యయము కా
 కతలపులిమినట్లుండును- గిన్నెకున్నది నీసింట్లు రాగాభియ సహితంబు
 గాఁ బద్యముముగింపవలయు- నూరే నట్లుపామితాభియ గీతవాద్యసహి
 తంబుగాగ్గి చుపాడవలయును- పాటినంగి నాహిత్యములకుఁగుత్తునకల
 పండితపావరజఁబూనయరంజన మగిటయే- చలినటలుసౌష్ఠవనంజన్నలు
 సుశాసితయుక్తులు సునిష్ఠితులు గురీనలుగ నంజవలయునని భరతమునిని
 యమించెను- నాటకమునఁ జెప్పించప్ప యథేష్టముగా స్త్రీపురుషవేష
 మున బురుషుఁడుస్త్రీవేషము న్నింగింఘమునంగి కొనుట రసాభాసము-
 గాంధర్వవేదమనుటచే గీతవాద్యవ్యక్తమౌనులునెఱవేచుట పాపం
 లు బ్రాహ్మణులు కావుననే బ్రాహ్మణోపేణగాధనో గాయతోబ్రా
 హ్మణో న్యోగాయేత్తిశ్రోత్రోడవెను- మంగలఁటహామను ? ద్మానన
 ఘ్నై వాయించుచదియని భరతమునిపల్కెను- వీణవాదసతత్వైః శ్రు
 తిజాతివిశారదః తాల్పశ్చా ప్రియోనేః మోక్షమాంగం నిగచ్ఛతి- య
 నియాజ్ఞవల్క్యసత్ప్రతియందుఁ బ్రతిపాదింపఁబడెను- గనుక నెన్నివిధము
 లఁజూచినన్నాట్య వేదాభ్యాసమునకు బ్రాహ్మణేతరుల నహంబనిచె
 ప్పకతీరదు- వాగ్గేయకారునకుఁజెప్పిన లక్షణములలో వేదాంగములైన
 ఛందశ్శబ్దాను శాసనజ్ఞానము లుంటచేవేదాధ్యయ నాధికారముద్విజైకా
 మామేగాన గానకవిలావిద్యా ప్రయోక్తలుద్విజలుగాని యితరులుకా

నేరదు- బ్రహ్మనందము కన్న నెక్కు పుగనారదాది మహామూనులు- గడించిన సంగీతవిశ్వరూపులు కొక్కబ్రాహ్మణులే వేదసర్వసారసములకునలె గుత్తుకొన్నారా యేమనఁగాబుద్ధిజ్ఞ స్వామాధర్వణములయుచ్చారణ మందు మణిముత్యము కహళిమందు ముపయోగించునది 'వైదికసంగీత మయ్యది శ్రోత్రీయాధీన మద్దాని సమాగతయని భరతముని కృతసంకే తమా- వైదికేతరజసంయుల వ్యవహారింపఁబడునది తాకికసంగీత మద్దాని కేదేశ్యమని భరతమునికృతమై కేతము- మొదిటిదియధావిధిగ నడుపకు న్న నదృష్టఫలము రాక పోవుటయేగాక పెచ్చుప్రత్యవాయము గూడ సంభవించును- రెండవదేశీయమునకెల్లంపొయ్యట్లు యధేష్టవగాఁబ్రయో గించినప్పటికిఁ జతుర్వర్ణ కసాధనమాగునని భరతవనిపల్కెను- పేక్కిని యర్కాళిగానాది కవికృతులు కళాపాఠశాలల సంగీతనిబంధనానుసారముగఁ పఠింపించుటశ్రేయము- పేక్కినియరులోని- Come hither & నుపాటలోగ్రహమన కొనచిఁచిన తేనెఁగుదర్పశిలహరిరాగరూపక తాళగూఁబాగువిధము- రెండవకాలాక్షరములు రెండతీతగ్రహముగా గీతము మొదలిడి యీదిగునవివరించిన తెన్నునఁబ్రాడునది-

♦ ఉద్గ్రహము ♦

స స రి రి గ గ పా - గప (ధా ధ ప పా) పైకాలము॥ ఇవలకురానీ-రా నీ

♦ ధృవము ♦

గ గ ప ధ సా స స స స స సా- స రి గ రీ స ని ని ధ ధ దా ।

ఎవఁగుదురాశ్చిదౌఱఁగుమణి- యండ్లనుండఁవలచునో!

♦ మేలాపకము ♦

గ గ ప రీ రి స రి గ రి సన్ని ధ ధ- స స సని దాదా పమ గరి।

తవిలితిండికై- వెదకుచు- దనియుదొరుకుదానితోడ।

♦ ఆ ఘోగము ♦

స స రి రి గ గ పా - ప ద స ని ద ప॥ ని స॥

నవలకురానీ- రా నీ-॥ మ్మివ॥

స ని ద స రి గ ధ ధ ప మ గ రి- గ ప మ గా రి గ రి సా।

యిచట శీతుగాడ్పుతప్ప- నెదిరివాఁడుగనఁడు

పైనుంచిన గుతుకలలో—పైకాలముదెల్పును. అరొహణము ఆవరొహ
ణముందెల్పును- శాకుంతలములోని గీతము || ఈపచ్చుంబితాని. అరదూ
కుఁదెలుగుపాటవనంతరాగ చతురశ్రజాతి త్రిపుటతాళముల బాహుక్ర
ము-పై కాపురెండుక్షరముల తీతగ్రహముఁ చేయుచు

• ఉ గ్రా హ ము •

స స స గా మ గ మ ధా మ ధా ని కీ- నిధమ గని దమగ ఓస రిసని
కొదుమతుమ్మెదతొకింతగ్రోలునూ-గుడకలుతుమ్మెదలగలుగు దిగిసెపువులు

• ధృ వ ము •

స గ గ మ గ రి సా ని ధ నీ సా మ గ- ధామ నిధామూ గరి నీసా

విదలుకని కరంబలరావర్దమ- వీనులకై నేయుచునుండు

ఉగ్రాహధృవ మేలాప కా భో గ ము లుగీ తా వ మ వ ను లు -
సంగీతబంధములన్నియు యథేష్టగీతస్వర్య వాద్యసహితముగా ముగించ
వలయును- విక్రమార్వశీయములో నాధిగోళకమున కొనచిహితేలుగుప
ద్దేమునభిసయించు విధము- తాళధరుడొకనూలు తత్తాధీయవిశబ్దముచే
యు సమకాలగునందే సటిమండలస్థానకమున గరములరె డింటిని జతు
రసములుఁగాజేసి- పలికెదతెవ్వని బ్రాజదువులకొనలనని తనతోటి
పాటకత్తెలుపాడుచుండగా నాస్వరప్రమాణముగా మొదట- పలికెద-రను
పదముయొక్కయథాము నుశ్వేష్టతకరణపూర్వకముగా ముఖమునందూ
ధర్వాముఖముగాఁ గొంతెము చావబడిన హంసాస్వాఖ్యమును నుద్ఘాతన
క్షీణహస్తముచే నభిసయించవలగు- సప్తకే- యెడమచేయిగుండ కటినా
భిచరముగాఁ జేయవలయు- ఎవ్వనియనుపదాధామున్ వ్యాసతికతకర-
పూర్వకముగాఁ బాశక్వాగతిమై యాధర్వాముఖసూచీమఖాఖ్యమున యె
డమచేతి చివరతో నభిసయించవలయు- సప్తమ- కుడిచేయి కటియందుఁగా
నినాభియందుఁగాని యుండవలయును- హ్రాజదువుల- ననుపదాధ- ముశ్వే
ష్టిత కరణపూర్వకముగా సవిలాసముగా సధోముఖమైన పరామిత్రాఖ్య
నికుంచితకరములతో నభిసయించుచది- యభిసయమంతటన్ దృష్టిహస్తా
నుగతిమగ్గఁ జేయవలయును- కొనల-ననుపదాధి- ము నాధర్వాముఖము
గాఁ బాశక్వాగతిమగు సూచీమఖాఖ్య వామక రాగ్రీతలమన నభిసయిం

చురదీ- మిన్ను మన్ను నిండ- యనుపదాథము ద్వేష్టిత పూర్వకముగా
 నూధన్వముఖముగా నూధన్వగతోత్తాన పతాకాఖ్యదక్షిణ హస్తముతో
 నాకసముజూపి యధోముఖమై యధోగతమైన యాహస్తముచేతనే
 భూమిస్పర్శచలమును- అగు సనుపదాథమున వ్యావర్తితకరణపూ
 ర్వకముగా బాశన్వగతమై యధోముఖమైన శిఖరాఖ్యవామకరమున
 దనకు సముఖితలముగా నభిసరించవలయును- ఒక్కనిగ-సనుపదాథము
 ముందానేకభ్రమంకన్ జేసి క్రమముగా నావేష్టితో ద్వేష్టిత పూర్వకము
 లుగా నగ్రగతమైన యూధన్వముఖమైన సూచీముఖాఖ్య దక్షిణకరా
 గ్రతలముచేత మతియు బాశన్వగతమై పరాగ్ముఖోత్తాన పతాకాఖ్య
 దక్షిణహస్తముచేత నభిసరించునది కలుగకొండనకు- అన పదాథము
 ముద్వేష్టితకరణ పూర్వకముగా ముక్తకటకఖటకాముఖాఖ్య నామక
 రముతోమతియు నాహస్తముచేతనే మఱునుద్వేష్టిత పూర్వకముగా బా
 శన్వగతోత్తాన సూచీముఖముతోడను మతియునుద్వేష్టిత పూర్వకముగా
 గొంచమునాశన్వగతమైన పరాగ్ముఖోత్తాన చతురదక్షిణహస్తముచే నభి
 సరించునది- ఏక్కముగఁజెల్లు- సనుపదాథము ద్వేష్టిత పూర్వకము
 గా గొంచముముందుకు వెల్లియధోముఖోత్తానిత సందంశనాఖ్య దక్షిణ
 హస్తముచేతను మతియునావేష్టితపూర్వకముగా నూధన్వముఖపాశన్వ
 గత సందంశనాఖ్య దక్షిణకరముచే నభిసరించునది- ఎవ్వనియెడ- న
 నుపదాథము- ఎవ్వని- యనుపదాథమునకుపలె నభిసరించునది- ఏ
 లిక- యనుపదాథము ద్వేష్టితకరణపూర్వకముగా బాశన్వగతోధన్వ
 ముఖోత్తానచతుర దక్షిణకరముచే నాస్యప్రశేషమున నభిసరించునది
 (బిరుదు) అనుపదాథమువ్యావర్తిత పూర్వకముగా గణరంధ్రాభిము
 ఖ సూచీముఖాఖ్య వామకరముచే నభిసరించవలయును- ఎడఁద- యను
 పదాథము వ్యావర్తితపూర్వకముగా హృదయనిహితమైనట్టియుసముక్త
 ఖమైనట్టియు సందంశనామకదక్షిణ కరముచేనభిసరించునది- ఎవఁడు-
 అనుదానికెవ్వనియనుదానినలె నభిసరించునది- ఉసులు- అనుదానివ్యా
 వర్తితపూర్వకముగా రెండుమూడుసార్లు పతితోత్పరిసముఖాగత పా
 శన్వముఖ స్వసముఖితల సందంశాఖ్యదక్షిణకరముచే నాసాప్రశేషముననభి

నయించునది. బిగియించి. అనుదానికి వ్యావర్తిత పూర్వకముగా హృద
 యదేశస్థితసముక్ఖాగత శిఖరాఖ్యవామకరమున నభినయించునది. ము
 త్తికైకడగువారల. అనునపుడు వ్యావర్తితపూర్వకముగా నాభీహృద
 యదేశములందు మీఁదుమీఁదుగా నుంచబడిన యత్తానందంశనద్వ
 యమున నభినయించునది. వెదుకంబడు. అనుదానికి ద్వేష్టితపూర్వకము
 గా హృదయదేశమునందు మెల్లగాఁద్రిప్పఁబడినట్టి పరాజుక్ఖపాశ్వశల
 కతకరముఖాఖ్య దక్షిణకరమున నభినయించునది. ఎవఁడు. అనునదిము
 నపటివలె. కలిగించు. అనునది పరివర్తితపూర్వకముగాఁ బాశాన్వంతర
 గతోత్తానిత పాశ్వముఖ పతాకాఖ్య దక్షిణకరముచే. బుత్తి. అనునది.
 పరివర్తితపూర్వకముగా హృదయమందుఁ జేతులుమోడ్చిపతాకద్వయ
 ముచే. జోగమునకు ముత్తికైకడగువారలకువలె నభినయించవలయుగాఁ
 ని నాభియందెడమచే మి యత్తానితముగాఁ బతాకరూపముగాఁ జేయవ
 లయు. సుళువుగాజిక్కు. అనునప్పువ్యావర్తితపూర్వకముగా హృదయ
 ముఁగూచిత సముక్ఖాగతపాశ్వగతోత్తాన చతురాఖ్యదక్షిణ కరముచే
 త. అట్టి. అనునది. ఎవఁడు. అనుదానికివలెనెడమచేత. ముక్కంటి. వ్యావ
 త్తితపూర్వకముగా సిరమునందంజలి బంధించి పతాకద్వయముచే. మే
 లు. అనునదివ్యావర్తితపూర్వకముగా నవలసముగా వ్యావర్తితపూర్వ
 ముఖోత్తానితా రాశద్వయముచే. మీకు. అనునపు
 డు పరివర్తిత పూర్వకముగ నగ్రమైనట్టియుఁ బురోము
 ఖమైనట్టియు నుత్తానితమైనట్టియుఁ బతాకాద్వయముచేత నభినయించు
 నది. యావేష్టితో ద్వేష్టితవ్యావర్తిత పరివర్తితములని హస్తకరణములు
 నాలుగు. వీసిలక్షణమును హంసాస్యసూచీముఖ పరాజుక్ఖ పతాకాశిఖ
 రఖటకాముఖ సందకనచతురకతకర ముఖారాళాది హస్త భేదలక్షణము
 నిచటగ్రంథవిస్తర భీతిచేవ్రాముఁబడలేదు. యుక్తింబట్టియు సంప్రదా
 యమానుబట్టియు లోకముంబట్టియు నభినయించందగినది. లోకములోసా
 ధారణముగా నేర్చుతోండమున కెట్లుభినయించెదరో యదేతమునలోకవృ
 త్తానుసారముగ నభినయించవలయు. నాట్యప్రయోగమునకు లోకమేత్ర
 మాణము. సాధారణముగా మాటాడునపుడుగాని పాడునపుడుగాని గొ

ప్రమాలోచనము నేయునపుడుగాని జనులునానావిధముగాఁ గన్బొమ్మలు
కన్నులు- ముక్కు- నోరు- నాలుక- పెదవులు- మూతి- దండలు- కనుజె
ప్పలు- మొడ- రొమ్ము- బుజములు- మోఁచేతులు- చేతులు- చేతివ్రేళ్ల
దుగులు మొనలకుసవయవహాలాడించుట న్యభౌవము- సుశాస్త్రదేహసౌ
స్థవములు కలవారాడినదాటు పాడినదిపాటు- యీరెండుగుణములు లేని
వా రెంత శాస్త్రీయముగఁ బాడనీ పండినీ జనరంజనమంతగాఁ గానేరదు-
కాని సంప్రదాయానుసారముగ నున్న చోసుశాస్త్రసౌష్ఠవములు లేకున్నం
బండ్లితైకవేద్యము కాకమానదు. రమ్ము- అనురెండక్షరములు చ్చరిం
చుచు నలచే ఒక్కొక్కటియైనపుగా పొటమనవేర్చిలుతక్క- దక్కిన వేర్చితన
కభిముఖముకాఁ బ్రసరింపజేయుట సంప్రదాయముగాని యానాల్గుబై
కెత్త మండలనకభిముఖమగుచట్లు కుడియెడమల కాడించినచో లోకరీతి
చేరావద్దను నధికామిచ్చుఁగనుకఁ బిల్వబడినవాఁడు రమ్మనుమాటనుబ
ట్టిరాఁలఁడా లేక వద్దనునధికామిచ్చు కరతలాభివయముఁ బట్టిమానఁగ
లంకా- కావున- జనుఁడులోకసంప్రవాయాభి నయముననుసరించక తీరదు
తనయగ్రామము స్వల్పడించుటకై లోకులననుసరించి చతుర్విధాభిన
యమొనఁచకనలయుచట్లు చేయనియెడల నపాయసూచనమందుఁ బొగ
బండ్లికెట్టిజెండాకు మాఱుతెల్లజండా చూపినచందమున పై పరీత్యమగును
సంప్రదాయమునకు వ్యతిరేకముగా గ్రంథరచనముఁగాని యుచ్ఛారణ
ముఁగాని యాచారములుగాని మాచికనచో హానికలుగుఁగాని లాభము
కానేరదు. బ్రహ్మక్షత్రియపై శ్యశూద్ర జాతులిదివఱకు సంప్రదాయసి
ద్ధముగా భరతిఖండముననాల్గుజాతులున్నవి- వానిలో నన్నియో భేదము
లుకలవు. బ్రాహ్మణజాతి పదివిధములందవాంతర శాఖాభేదములెన్ని
యొకలవాటిగుగానే తక్కినజాతులుకూడా నానావిధములుగ దేశాచార
భేదములఁబట్టి విధజింపఁబడినవిపుడు సంప్రదాయసిద్ధ మతాచారములకు
విరుద్ధముగాఁ బాడమినబ్రహ్మ సమాజార్థసమాజముల చేతనిదివఱకే
యెన్నియొకులములుగ నేనకడియొక మత్యమందొఱంగి హానింబొందు
చున్న భారతీయజనమునకు మఱింతవైషమ్యము చేటుకలుగుటతప్ప
లాభమేమివచ్చెను- శిష్టాచారానుసారులగు ద్వైజులయందునుశూద్రులలో

గొన్ని తెగలయందుకు ప్రాధవ్యంతువినాహములనేపక్షచుచున్నసంఘం
సంస్కారపరాయణులయవేకముచేనేపక్షచుడినప్రాధవ్యంతుజాతినం
ప్రదాయసిద్ధజాతులకు వేతైభారవీయులలో మణింతహానికిం గారణమగు
చున్నది. శాస్త్రముకన్న సంప్రదాయముబలీయము. శిష్టాచారసంప్రదా
యముతో మాకుబలీతెదు వేదములొప్పకొన్న యాచారములుసంప్ర
దాయవిరుద్ధములైనప్పటికి ప్రకృతికాలానుసారముగ నవలంబించెదమని
వేదబాహుళ్యముతెలిసి తెలియకప్పటిసంఘం సంస్కారణపరాయణులుకొఱ
మాలినమార్పులదాముచెడి యొరులంజెనువఁ జూచుచున్నారు. వీరలొన
చుచెనుపురదులునముగ్రమునఁ గలుపునెఱ్ఱరంగుచెత్తల వలెలోతుము
ట్టనేరక వెలితియొద్దన మాత్రమగపడుచుండును. మఱియుఁగోటిజనులలో
నొకరిద్దరు మాత్రముచెడిచయెడ లోపమగపడనేరదు. గరిసెడుధాన్యము
లో నొకటిరెండుతిప్పకాయల్ను లోతును. వెనుకటియుషులుప్రాధవ్యంతు
పులకుఁ బెండ్లిమాన్పించుటకుఁ గారణమందువలనఁగొనసాగుచున్న శిష్టా
చారమందుకు విరుద్ధముగనడిచిములుదీసి కొయ్యఁగొట్టుకొన్నట్లుడుమలత
దునవనాగరకుల దుర్భృతికనిపెట్టిన కొలందిఁజేటజెల్లమగును. బురుషులక
న్నస్త్రీలకు దిండిరెండురెల్లనాహ నాల్గురెల్లు నాహసమాజురెల్లు కామ
మెచ్చిదిరెల్లు - స్త్రీలచమ్మరాదు. స్త్రీస్వాతంత్ర్యమునకుఁ దగదను భార
తీయవాక్యములు. మగువలకుండిన మాయమర్మములను పేక్కియరుని
వాక్యము సాలావృకాని స్త్రీసఖ్యానియనుశ్రుతియు వైకాణముగనిపు
డు స్త్రీలకురాససభలో నధికారమిచ్చుటకు జంకునాంగ్లదేశీయ పురుషు
లేసాక్షి. సంస్కృతగర్భణయగు వితంతుపురకుఁమల్లి పెండ్లిసేయకుంట
చేగలుగు మేల్లపెకుఁబ్రసూతిగండముండ్లప్పించుట. పరమాధికసంపా
దసమున కడ్డుదగులు సంసారభారము దొలంగించుట. స్వాధికపరతలేని
యామెచేఁ బుణ్యకార్యములఁజేయించి యా పెందరింపఁజేయుట. యాపె
మఱిసంతానము కనదుగనుకనున్న వారలకు సమృద్ధిగనాహారాది సుఖ
లాభమును. మఱియు నీజన్మములోననుభవించు సుఖదుఃఖములకుఁ గార
ణముపూర్వజన్మకృత పుణ్యపాపములనియు. విధినియోగముదాటరాదని
యు జన్మమెత్తి సఫలము పరమాధికసంపాదనమేయనియు. నిద్రాహార

వూలునూత్రమే గ్రాతుకునకవసరముగనియు- నిష్పిన్ధరశిసౌఖ్యము దుష్కవ్య
 ననమనియు- ఎకకిరకపగుడి, తనచేహము వానిపరోక్షమున నింకొకని
 కపి-ందుకు సీతకచనియు నింకొక జన్మమందు వేదశాస్త్రసమ్మతమున
 గతించినతన పెనిమిటిని స్పృహనప్పుననియు, గామసౌఖ్యము వదలలేనిచో
 భావకాలు గతిచినకొలది, రక్షిణివ్యవస్థయుండదనియు మఱియొకజన్మ
 మునననం నిమిగిలెనియునాసా, ఊణభంగురమైన యావనకప్తము
 యక్షి పెట్టచి స్పృహనియు న్నెవిధములన్ శిష్టాచారానుసరణమే మిగుల
 శ్రేయమనియుం దెలిసి, చూపక బాధిగల కుటుంబములయందలి సుశిక్షి
 తలగుస్త్రీలు మాధవభావవిమోగంబు నతికష్టంబున నహించుకొనియై
 సభాభావన సంస్కారావంతరమున మఱు మార్త్రపురకాసింప కు
 న్నారు- శశిము కు లిగినకోగము మందుచేగుమచుకొని సుఖించున
 ట్లు భావవిమోగి మృశ్మిసమార్త్రపునబోగొట్టుకొన రాదాయననిశ్చ
 యము, మార్త్రనువు పెనిమిటితనబలితవన ఎఱకుంబ్రతుకునని మార్త్రను
 వాడినచాలి క్లుప్తతెలియును- భావకాలుగతించినకొలది యెందఱుంబెండ్లా
 డి క్షమకాగిలదు- కోర్కెకుహద్దుగలదా- చెల్లగలిగినయెన్నివిధ
 పనులొక్కొక్కటిగా నుదయించినప్పటికి మర్యాదాభంగిమగునని
 యు లేకిస్సెలు లెగిలిచుకొన వలసినచ్చుననియు వివేకులులోనడం
 మకొనునుండలేదా- కులాగతిసంప్రదామాను సారముగరాజ్యమున క
 హు- యెప్ప కొడుకగుచుండగా, దక్కినపుత్రులు తమకాభాగ్యమబ్బ
 లేదని చేతులుపిసుకుకొనుచున్నారు వారిదుఃఖము కుటుంబనహితముగ
 దహింపబడి నెల్లయువాయముల వెదకికడతేచికనదీరదా- రాజకొడు
 కేదా కానే, యింకొకడుపిహాసనమున, గూచుండనొల్లదా- కుడు
 చుటకుట్టుకొనుటకు లేకబాధపడుపేదలకు భాగ్యవంతులేల తమయా
 న్నకంచెయ్యి- తమకన్న సౌందర్య బలచాతుర్యములు గలస్త్రీపురుషు
 లనాలుమగల్గి శోభ్యమేయనుభ వింపచుకొల్లరో- యంతకున్నిష్టాచా
 రము దైవనియాగవిద్వేష, బానుకన్న సంఘసంస్కార పరాయ
 లప్రయత్నము తీతువురామబాధన వలెప్రకాశము మఱియు, పహాసా
 స్పృహ- ననకచతుర్విదాభినయము సంప్రదామానుసారముగి, కేయ

వలయు- న్నెట్టలేనిది నదిచేడవై చినది తుప్పకా దానిచీపురుకట్టతోదొడ్డి బా
గుచేయుచున్నది. ముడుసలివాగు పుల్లము కొంచుచ్చారు కీరంగులుచేలు
చున్నవి కాకులటచుచున్నవి. బహిష్కలుచచ్చికూడు మెక్కుచున్నారు చ
చ్చుడివాండుకాల్వలు బాగుకేయుచున్నారు నోగుకూర తోటకూర
బచ్చలికూరుల్లిపాయలు పచ్చినికేవకాయలు కజివేపాకు చింకచిగురో
యనిపల్లెబోట్లమునుచున్నారు చెప్పదానివాండ్రును దా కళ్ళగుచే బండ్లం
దొలంగించుమని తానమాడివచ్చు బాపడుగ్గిగదునుచున్నారు. తెల్ల
నారినదనియు- గాడిదెలుకాట్లాడుకొనుచు నన్ను కొన చుం గూయుచుం
బోడుచుంబొర్లుచున్నవి- కుక్కలుపోట్లాడుచెప్పితి కుంకులునాకుచున్న
వి- యెండనే మండుచున్నది- కొలుపులన్నియుచాగుచున్నవి పగలురెం
డుజాములైనదనియు- స్వభావవణక నలుచేయుటయు కవితన్మత్ర్యువాను
వారును - నా కు పాటలూ ఆటలూ అంటే తలవొప్పి చూసేకూ
బోగంమేళము చూడకూడనన్న వాళ్లలో నేనొఖడ్కి- విధిలే వచ్చిది
రాజుగారిబావరింపై దిక్కుమాల్య నొఖిగాని గుట్టజానీచేత తాన్ముక్త
బ్బురీడింగుకూమలో పాడించిదాస్తి దుశందలు చందానేంచి అక్ష
ణంజమచేయించి యేన్ జేర్జీనో అడర్గోయిచ్చేసగ్గి నాఅవన అట్లవ్వక
తీరిందికాదు- డేమ్నాన్సెన్ దుక్కలాగున్నాడు బ్రాహ్మమడటనొఖిచే
నుకోరాదూ- యిదాగోసగిడి మనవాళ్లలో యిదేనూఖిమకం- ముష్టెత్తు
కోవడం- యొంటిగివహిమ్మపై- సాయెబూబండీకట్టు నీకుబుద్ధురదా-
చెప్పేకానూ- స్టవిడ్పో- రేట్లేషన్సువెల్లి వీరేశలింగంపంతులుగారు వ
స్తారువార్ని తీస్కురా- పెదబాబు నీవువెట్లనాకునున్నీ గావుంది- విధిలేక
వచ్చిందంట్లేదీనమ్మబొడ్డు బొక్కా థెల్లవాల్ల సానిమేళంనాకు తెలుస్తూదా
ఏదుస్తుందా ఏంపాటలండీముక్క తెల్వనిస్తారా వాళ్ల బొంద్రు తెందుకుబా
మని-అక్షరములువినపడకుండా మద్దలమొత్త కోవటం బట్టితిప్పకోవటం ఇ
హిహీ ఇహిహీ అనిదీఘాకలుతీయటం ఏంపాటలు అడవాళ్లంట్లేకొంత
డవచ్చుకాని- సంగీతపాటకులంటేనాకొళ్ళోమంట- వాళ్లవిక చాలువాళ్ల
రుంజకోవటాలు ఎద్యుకేషనామన్నా. వాళ్లకుట్టట్లేదు-ఇంగ్లీషునిడ్యుకేష
నులేసివాడికి సివిల్స్ నేముంటుందండీ- సంగీతం అంటేనా కనయ్యదాని

మాత్రమూ యిలకు కుమారసంభవం చెప్పి స్తూన్నాను డెబ్బయియేళ్లకా
స్తూర్తిగారు బాగాచెక్కడు- రాజుగారులేస్తేనేగాని మేములేవటానికి వీలే
దు- చచ్చానురాత్రిగిద్రోన్న మాటలేదు- అబ్బాచూశారా గ్రామ్యం ఎం
దుకురాయకూడదు- నల్లురికి తెల్లాలా ఐటెల్లూమి స్టర్ గ కాలు
పాసలు పీట్టికే వ్యభాపదాలుకోని మీరింగ్నాడుచేస్తూవున్నారు- గెట
వే- ఇలాటి సోమరి పోతులకొబ్బపైసావేనా ఇవ్వటానాక్కిట్టదు- బ్రాహ్మ
లటమీకేంపని తెల్లవారేనోకి లాస్తూగాయంతబూడిదెసావుకొని ముష్టిచెం
బుమీరుకయారు- చాలాచచ్చాలేదైన ఎర్దుచేసుకోకూడదూ- దీనిత
స్సావిలవా- ఆ-ఏంచిచే నూలండ్ ఆబతునాటు కంపిలోపోయినాయండ్
పన్నెండువేల నూపాయాలకు పైగా- గాడ్సువిర్- ఇఖనాకు సెల్వుదయచే
స్తారా- పైమైపోతుంది- గ్రామ్యభాషతో అసగామనవంటి కొంచెముసివి
తెజ్జుమెస్తూట్లాడేభాషతో కావ్యాలువ్రాస్తే ఫర్లోఆఫ్ యూనివర్సిటీని
గా వరాకొక్కులర్ బ్రాంచికి ఆపొస్త కాలుస్కూల్లకు పెట్టించుటకుస్త్రీచే
స్తాను- ఆర్జున్మీద- ప్రోఫెసర్ జర్వలాసంతకవివాహ సబ్బట్టమహామహోహ
ధ్యాయులగాదిది ఇతికూర్కూడాయ వర్బెస్ట- 2 థంకూ థంకూ ఇట్లుతగు
మనుష్యులూడుకొను భాష- గ్రీకములువ్రాయవచ్చుననియు నాంగ్లేయ
భాషాపాండిత్యము లంతగతగియున్న మాత్రమున గీర్వాణాంధ్రభాషలు
గూడఁ గూలంతఃముగఁజెలిసిపట్లు వేషములువేసి తమకుపాండిత్యముం
జతతునయు లెవారువక్రకల న్విశేషెట్టచు సధలర్పిఁజిసాటకాయలు తెగ
నటుకు నూర్చుకొనియు- మజయులవర్తకములబట్టి కొన్ని తెలుగుమాటలు
వలెఁగించుకొని తెలుగున్నవేసూ తెలియనినూంగ్లేయులవద్ద నాంధ్రభా
షాపండితులమరి నడించుచు నాంధ్రభాషాపండితులైన యజ్ఞనలునుండె
నుంగు బానయునుఁజుహోపి కొనుచున్నారు- శాకుంతలనాటకము న్వి
ద్యాభిలాషకు బాతముచెప్పఁగలుగ్న రాక్షా పండితునకు నెలకుబద్దెదు
రు పృథులు మాత్రమేవేతనముగావి హేమిట్టపాతముచెప్ప నాంగ్లేయ
భాషాపండితునకైదు వందలుపాపృథులు నెలకువేతనముకదా యాంగ్లే
యాభాష రాక్షభాష యగుటచేతగదా యంతజీతిమీఁయబడుచున్నది- కే
వలగీర్వాణాంధ్ర భాషాపండితునిప్పటిచెడుకాలములోనెవరుచూచెదరు-

వేదశాస్త్రములు సంగీతసాహిత్యరసజ్ఞతయునడుగంటినవి-మానవధర్మశాస్త్రము సంస్కృతమునఁ జదివికొన్నవానికి ధమ్మిత్తియైన రాబడలేదుగాని యదేయాంగ్లేయభాషలోఁ జదివికొనిపరీక్షలో నెగ్గినవాఁడు న్యాయాధికారియై ధర్మవాదించుటకహిత కల్గినెలకువేలకొంది సంపాదించుచున్నాఁడు- కావుననేకొంపగోడి యమ్ముకొనియైన నాంగ్లభాష భారతీయులనే చూచుకొనుచుఁదమ భాషలనిరసించుచున్నారు- తుదకాంగ్లేయభాషలో భగవద్గీతలఁగూఁచి యుపన్యాసమిడు నేనిఁబసంతమృగారి పాదములఁబట్టుచు సంస్కృతమున భగవద్గీతలుబోధించు నాచార్యులఁగూడ సరకు నేయకున్నారు- భరతవర్షపరిపాలకులు భరతవర్షమునందు భారతీయభాషలనే యుపయోగించి పాలించునెడ భారతీయభాషలన్నియు సమున్నతదశ సంపూర్ణదా- యప్పటిబహుళలోఁ జిన్నపిల్లలకునేపుక సంగీతసాహిత్యపద్ధతులేమనవచ్చును సంగీతవిద్వాంసులమని బయలుదేరినవారిలో నూటికిఁ దొంబదితొమ్మిద్రుఁడగుఁజై గాత్రులిలయజ్ఞానములు స్ఫుటముగానుండఁజూపుకవిత్వముసంగీత ముస్సహజముగాఁబుట్టవచ్చుఁగానిశక్తి హీనులెంత నేచుకొని యంటింకుకొన్నను లాభములేదు- వేసవేలుభాషాపరీక్షయందు నెఱవేరినవారుకలరుగాని సాగసుగాగద్యపద్య ప్రబంధములస్వతంత్రముగఁ గల్పించికవితా ప్రతిభఁజూపఁగల కవీశ్వరులొకఁడైన దేశమంతటదేలుటకష్టము- కూనిదీక్షాములుదీసి గద్యపద్యములుచదువువారు లక్షలకొలదిఁగలరు కానిశాకీరసౌష్ఠ్యవయుతులై సభలందౌర్వత్రికమున వేలకొలందివంశితరామరులన్ రంకింపజేయువారొకరిద్దరు జగమున నుంటకడునరుదు- లోకములో నాద్యైకాకీకులు నాబరఁగుకవులు పేక్కినియక్కాఁబిదాసులేకదా కవీశ్వరుల కవితాప్రతిభవారి గ్రంథమువెల్లడించును మఱియునొకభాషలోని గ్రంథమింకొకభాషలోని కథాముపాసీకించుమించుగ మాచకవచ్చుఁగాన సకలదేశములజనులకు భూతవర్తమానకాలములగబరఁగు కవీశ్వరులశక్తి లోకమంతటదెలియఁబడుఁగాని యొకనితౌర్వత్రికచాతుర్య మింకొకనికి బరోక్షమున నొక్కమొగిఁదెల్పుఁజాలు యంత్రములిడువలకునులేవుకదా- యీశ్వరానుగ్రహమున నీకొగినుఁగొనిఁబడినప్పటికే సప్తయంత్రములభింపక ముందున్న సంగీతపండితులు పె

కష్టంబ్రదు జగద్విశ్రాంతికితికా బయడనేరదుకదా. . పే. క్షిప్రయర్కాశిదా
 నుల కావ్యములకన్న సొగ్గైన కావ్యములెన్ని వాతలో
 కులకుఁ దెలియనికాలము సఖములైపోయెనో నేవునికె
 ణుక - నాచికానయసూపమును కావ్యమునకుగీత వాద్యములకన్ననుమ
 టియునాంగికాగ హార్యసాత్వికాభి సయములకన్నను గౌరవమంతగావ
 చ్చుటకుఁ గౌరణమునైనందభావన జతుద్వధవాద్యమున్ మఱియు
 స్తోమముగ గ్రమముగ గాయకుని శాసితపాదమున్ వాదకునికరగుణ
 మున్ నటనిస్సృష్టవిశేషమున్ వెండియునామువ్వుగి విద్యానైశద్యమున్న
 భకుఁ గన్నచూడగాని కావ్యమునకలదగియు స్వమూలైజూపుటయేగాక
 మూలపుకను వివిధావస్థల యందుఁ గలంపులెట్లందునో వానింపూడబయ
 లెవ్వరు - సర్వరూపము లాకమించుటకు రూపగ్రాహియంత్రమును
 నకిలభ్యము నాకమించుటకు క్షిప్రాగ్రాహియంత్రమునుం గలవి కానినా
 నాన్కలయందు బయల్పడనిమనుష్యులు తలంపులస్కాడఁదెలుపుటకుఁ గా
 వ్యముకిన్న వేళుయంత్రమిడినెళకు లేదికనుండఁబోదు. కివితాళక్తి
 దా జగముఁ నెక్కుస్థానములు ప్రిబలుచున్నవి కవిష్వముప్రశ్నయముగదె
 లుపటయేగాక పరోపముగదా బయలుపెట్టంగావున ననేనోవేత్త కవి
 తాతెత్తిరి పోహనాతినాననాయ నికాళిదాసుఁడు. నతెచ్చాస్త్రం న
 సావిద్యాచంద్రిబ్బుననాకలం! నానా మూగోనాత్రిమం! నాత్యేసిత్త్య
 స్నపీతతేయధిరీతిమనియువక్కా - శించిరనఁగాఁ గవిష్వమరగాయముఁ
 బన్నునూహ - కవిష్వముసహజ కృత్రిమములని రెండువిధములు పొంచ
 భాకకీర్తిములు కల్పించునదిసహజమా - ఘటపటాదితొకిక క్షోభములొస
 చుకొనికీర్తిమము - కావునలోకముఁ గల్గు సకలకీర్తియలున్నదికనూ
 నుపసంకల్పసకమున నేకలుగుచున్నవి. పే. క్షిప్రయర్కాశిదాసులంత క
 వ్యపడి మూకలినిమరిలైనమఱచి సమస్తహికిభోగముల మానుకొనిరా
 త్రింబవల్లేకదీక్షతోఁ గావ్యములెందుకు వ్రాసినారు కీర్తికొఱకాయెవఁ
 డైనఁ జెల్లిపోయినవెనుక వానింబై వాగు దూషింతురో లేకభూషింతురో
 కనిపెట్టలేదుకదా - ధనముకాయెంతమోసుభివుగా మఱికొన్నిపనుల
 వల్ల ధనయుకావలసిసంత లభించుఁగదా - భోగమునకాలోకజ్ఞానమే లేక

తనువుమఱచి తదేకధ్యానముతోఁ గోరినపద మొకటి తోచనపుడుకొం
 పనోయినట్లు విచారించుచునొకసందభము కుదుచుకొనుటకెంతయో
 గింజుకొనితన్నుకొనుచు నెంచుకొన్న శబ్దము స్ఫురించినపుడు రాజ్యముదొ
 రికినట్లుసంతసిల్లుచు సంతతమెద్దియోయూహలోచనమున ముగ్ధియున్నవాఁడు
 నౌకృందనవనితాధిభోగము లనుభవించుటెట్లు - మోక్షమునకాశకుంతల
 పిలుందలకొ హేమెట్లువెట్టి యందుందగులుకొన్నవారికి నిర్విషయమనస్సె
 ట్లుకుదురును - బహుపకారమునకాశకుంతలముకొ హేమెట్లుంబడునకున్న
 ప్రాణులకాకలితీటదా లేకనిమనపట్టదా - నీతిదెల్పుటకా - మంచిచెడ్డలు
 బాగుగఁబరిశీలించక పొత్తురహస్యముగాఁ జేయరాదెదుటివారల మనసు
 కనిపెట్టక చేసిన పొందుమప్పుంతునే కాంతముగఁగలసిన శకుంతలకువలె
 వికటించుచు మఱియుఁ బరునిఁజంపి వానిసాత్తాకృమించు కొనరాదట్లు
 నచికానవాఁడు హేమెట్లుపినతరడివలె బొలయింపఁబడునని శాకుంతల
 మందు హేమెట్లునందు దెలుపఁబడిన యీరెండునీతుల స్లోకములోనెఱుఁ
 గనివారెవరు - కొత్తవానినమ్ముకొని వానినౌహస్యముగఁ బెండ్లాడివా
 నివెంబడిబోవకా మమకమెవ్వకైనం దెలియనీకమిండతవలె నీడువచ్చి
 నకన్యకయెవఁకెయ్యుండును - మఱియుఁ దానన్యాయముగనొరునిఁ గొట్టి
 నందనపైఁబరులు పగఁబట్టెదరని పిచ్చివానికిఁదక్క - నితరులకుఁదెలియదా
 లోకులందఱికిం చేటతెల్లమగు నిట్టినీతులకై కొండంద్రవియెలుకబట్టి
 నట్లు కవీశ్వరులువృథా ప్రయాసముననంత లేసిగ్రంథములరచింపనేల -
 పమస్తజగత్కారణవగు శక్తియెద్దియోవాగ్దేయకారాది కవిహాసమున
 నూహించుచు వ్రాయుచుంబాడుచు నాడుచువాయిండుచు నకలకమక
 ములనాచించుచు వేయేలసర్వజగద్రూపమై సత్వరజస్తమోగుణములం
 దనలోఁదానాటాడు కొనుచుండునందులకే కారణమైననూహింప మాన
 పూకలవికాను శ్యామిష్కలు గురుశుక్రయోగంబున నిట్టివింతలులోకం
 బున జరుగవచ్చుననియు దెప్పిదివదుకొకఁడుకొట్ట నలువదిపన్నెండులక్ష
 లుఁతోంబదివదమూడువేల రెండుకముప్పాతికయోజనముల దూరమున
 భూగోళమునుండి శ్రుక్రమండలమున్నదనియు నందులోఁగార్వలగ పడుచు
 న్నట్లున్నవి కనుకలప్పుకమనుష్యులు - నుందురేమోయనియుం గోతలు

గోయగణితశాస్త్రము - భూమిపైనున్న వస్తువుల చిహ్నములను దళ
 సరిగనున్న దా సమమనగీసియున్నది నామాటనమృతబోవనిచో నచటికిబో
 యిచూడుడు మింకేబోధపడుననువాదును- బోల్చిచూడగానాంధ్రాంగ్లే
 యశబ్దముల ప్రభమంతరసంబంధము బట్టియునుభయభాషలలో నీటిను
 శబ్దములు సమానరూపాధకముల నుంటచేతనువటియు నబ్బముశబ్ద
 ముల సమానరూపాధకలంబట్టి మఱికొన్ని కారణములవల్ల నాంధ్రాంగ్లే
 యులుగాని యాంధ్రతురక్కులుగాని హూణశకమునకు ముందుపూడుల
 తొలమాసముల పన్నెండుదినములు దాదాపుగాబహుశాకొక్కకులములో
 నివ్వారె హిమాలయముచేప్పెచడిమిలో నుండియుండవచ్చునను చరిత్ర
 కారులును- వానరజాతినుండి నరజాతిగూడగఁ బుట్టయుండవచ్చును వాన
 రనరశబ్దముల సంత్యాకరములు సమానములగుటచేతను వటియునుభ
 యజాతుల చేష్టలించుమింకొక్క లాగుంటచేతనని యనుమానించు పరి
 ణామవాదులకు మొదలుగవివిధ శాస్త్రజ్ఞులు జాత్యంధులేనుఁగుబోల్చున
 ట్లుహించుచుండును దైవమాయననమాసమున నెఱుంగ నేరితరము-మి
 డతంభెట్లశకునమువలెఁగొండకీయూహలుగుఱికిఁ బెత్తెడగుచుండును- మొ
 త్తముపైమాసపులు పాలిసీఁబెలియునివారనుటకేసందియమున్నేదు- మఱియు
 మదాతిశయమున లేని పసుపులు నిజముగఁగాన్పించునట్లుయజ్ఞానదశయం
 దుస్వస్నావర్థయందుఁబోలితనకంటెనస్యమెఱుంగనినిశ్యముక్తబుధస్వరూ
 పుండగుజీవునకాత్మరూపకమగు జగత్తుతోచుచుండును గానివై రాగ్యము
 నలేక ప్రజ్ఞానదశయందు మగముడిగినపదనస్రతియు నిదుగమేలొన్నసి
 మృతన్వికారములగపడ నట్లేలోకవిచిత్రము కాన్పించకుండును సచ్చిదా
 నందస్వరూపుండగు పథమాత్మహృదయమిగులుననుచుఁగాని మఱియుస
 మద్రపుటొడ్డునఁ బలుఁజెఱుంగులనిసుక గాలిచేఁగూపించుతీరున మనుష్యు
 లుపరవశులై దైవవశంబునవివిధ స్థితులమారుచున్నారనుచుగానికతా
 భోక్తాజనాదకనయనుచుఁగాని యాస్తవాక్యము శాసించువారు సంసార
 దుఃఖమునంటరను వేదాంతమున్గాలిదాసకృతులుబోధించుచున్నవి- పేక్ష్పి
 యదునికృతులవలన సరిసాళమునుఃఖభూయిష్ఠముమానవులదియనుభవించ
 కటిమసాచరణమున నిత్యసరక ముంబుణ్యమున నిత్యానందపదవియుం

జీవులకుఁ జగమాత్మునిచే నొసంగఁబడుచుని బోధపడుచున్నది- కావ్యమననే
 మోయనేకుఁ జేకవిధములం బ్రాచీనాటంకాలకులు తెల్పిరదిష్టానోకచేత
 మగు పదావలికావ్యమను దండివచనమేమేలేమనఁబ్రశిశ్టమునకెదియో
 యధఃములేపోదా యధఃబోధముననెదియో రసముఃస్వత్రిక మానదు-
 గుణదోషాలంకారములు వివక్షామూలములొక స్వడుగుముదోషముగఁ
 దోషముగుణముగా నలంకారము హేయముగా మాతెడుచున్న మజ్జికా
 ముసవిషమగు విషమొకప్పుడు పథ్యమగుశనాలంకార మనహ్యమగును
 మనసునకింపగు శబ్దాధికములు కావ్యమనఁదగినది- భరతమునిచెప్పినవి
 భావానుభావవ్యభిచారి నయోగమునఁగల్గు తొమ్మిదికనములలోను ను
 జనులన్దాస్పించు వీరశాంతకరుణలు సత్వగుణప్రధానములు- మధ్యమజ
 నులగపచుఁ శృంగారహాస్యాద్భుతములు రజోగుణప్రధానములు- మఱి
 యుచధనుజనులందోచు రౌద్రకీబిశ్చభయానకములు తమోగుణప్రధాన
 ములు- ప్రతివస్తువునందెదియోరసము ప్రధానముగనుమఱియుఁ దక్కిన
 రసముల ప్రధానముగనుండకతీతిదు- చక్కెరయందు మధురరసముము
 ఖ్యముగఁదోచుచున్నమొదలగు చనులడంగియుండును జనులకేశబ్దాధిక
 సమూహమువలన మనసులకు న్నానముకలిగి సత్కమాఁ చరణమునకు
 త్సాహము పుట్టునోయట్టిదిసత్కావ్యము జనులకుభయశోకజగుప్పాక్రో
 ధములంబుట్టించి దుర్మాగఁమునకుఁ బురికొల్పునది యసత్కావ్యము
 మధ్యమాంసాశన్దులై పరధారధనముల్ల పహించుచు మోసంబునయ
 థేష్టంబుగఁ జరించుదుర్మాగుల సుఖస్థితివశికంచుట లోకులకుదు
 ర్మాగఁమునకు రేచకమాచదు- లక్షణవిహీనముగ యథేష్టముగవ్రా
 యంబడినపున కములుకళాశాలలం బాలురకుమప్పుట-వేశ్యాకన్యలనిల్లాం
 డ్రెగానుంచుకొనుట- యిల్లాండుప్రయథేచ్ఛ స్సరించుచునపు చూచీచూ
 డనట్లు నోకెత్తుకుండుట- వణానియమముమాని యన్నిజాతులుకలసితి
 నుచుంబరస్పర వివాహములాచరించుకొనుటయే యవశ్యకతకావ్యమనుట
 స్త్రీపురుషులు పెండ్లిమాని వావివరసలులేక యథేష్టవిహారమునల్పినచో
 నెన్నియో దుఃఖములుతొలఁగిజనులుబాగు పడెదరనియుపన్యసించుట- పర
 లోకములేదని చూధిగనమిమిసఖపడుటకొఱకెట్టిదుష్కార్యమైనదేయుట-

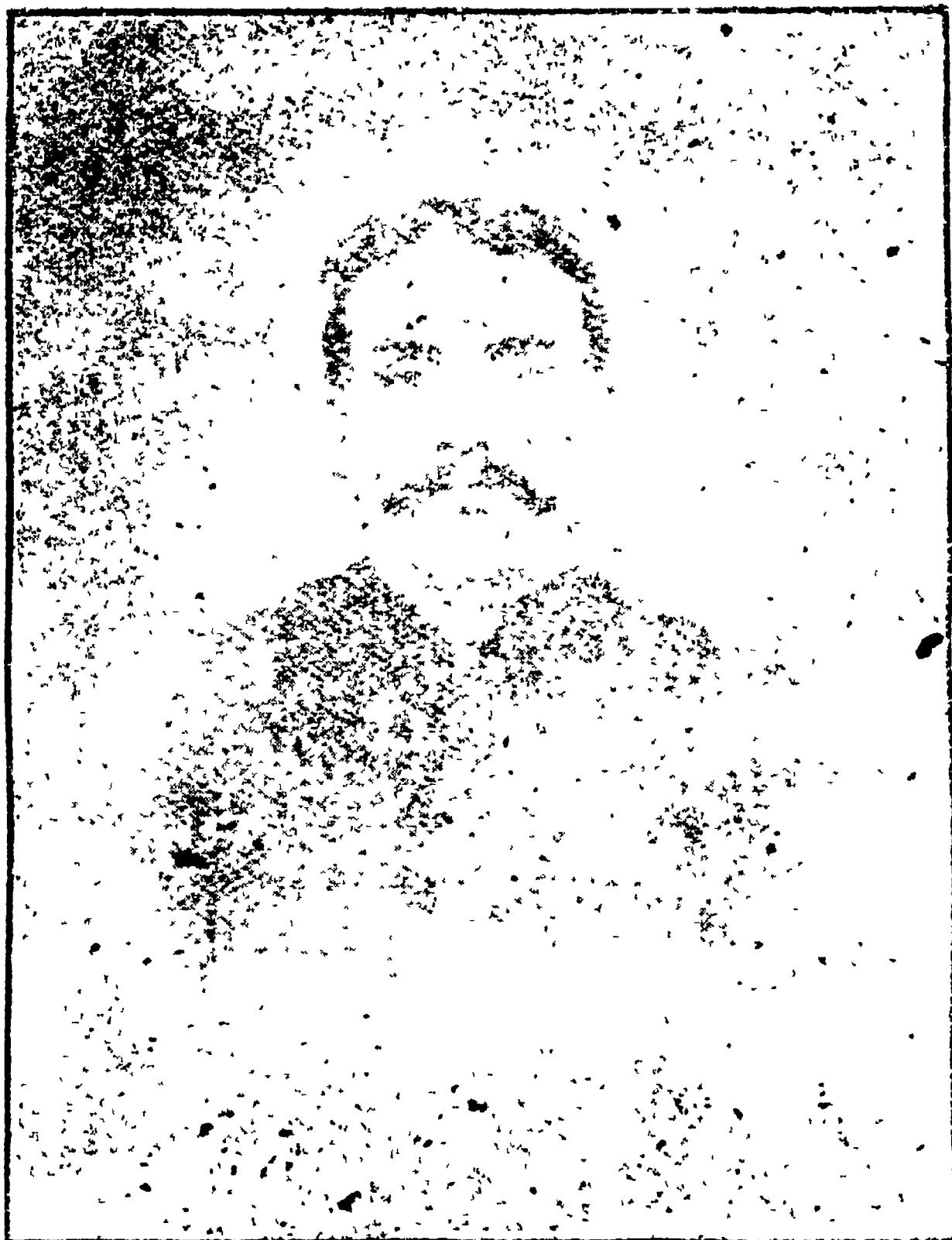
తాఁజెమట మేకాక పరులన్నిఁడఁ జెలుపఁ గానుట- ధనాదానమునకై యెట్టి
 నీచ కాశ్యపులైన కొనఁకుట- పూర్వాచారము లన్వేషింతుట- కల్లు
 ద్రావిత మోంస మునుటయు నిప్పుదీప వనాగరకుఁ లోఁ బుట్టించున్న తేవు
 ల్లే- స్వదేశోద్ధారణమునకై పాటుపడుచున్నట్లు కన్పట్టించుచునున్నవల
 వలెఁబడినాన్నించుచు- బ్రభుసన్మాత్రము నడయుటకై తోటివారి నెంతో
 హింసించుచు నాఁబట్టిరకంఠేటికి మూఁకెక్కల్లని మొండివాద మొనరించు
 చుంభోధోఁ నుతిమూనిరిసించుచు బాశ్చాత్యచారము లనచింతుచు
 నాగరికాగ్రి గర్వాబుమరివిట్టిపేగుచు మాతమర్వాదలు లేక గేదె పె
 య్యయు నాఁకెయ్యయుఁగాక దిక్కు-మూలిన పెయ్య నైపవీనభాగతీయ జ
 సము కలిఁకెంతున నెవఁశెంకై యుభయలోక భ్రష్టమగుచున్నది-
 ఇప్పుడు- భాగతీయప్రజయందేగనము గాన్నించుట లేదుగాని నీరసముమా
 ప్రామగ్నమగుచున్నది- తనలోనికిరై- పరులకుఁ గెల్పుటకుఁ జువ్వుధాభిన
 యంబు లుపయోగింపబడుచున్నవికదా యవిసమయోచితములే నరస
 ములుగానుంపవలయు- నిచ్చగిన్నాట్యరంగమున మానవులు యథోచిత
 ముగనబించియెడ వైప్రత్యమున గసాభాసముగ నగుబాటుబ్రజాపీడ
 యు నగును - జనులందు మహారాజు బట్టమెడకు జుట్టికొనిదీనదృష్టి
 తోఁపములునొడించి సాష్టాంగపడి త్సేరముచేయుటకు విచ్ఛేయబ్రా
 ధింబుచేసనని మంగిలించిలుచుటయు- గాల్వలూడ్చుచచ్చుడి వాఁడొక
 స్త్రీకిముగ్ధా శిఖాయత్నపవీతములధరించి స్నానమొనరించి శోభితయవే
 పముతో రాష్ట్రమొసరించెన బ్రాహ్మణాధికమునకై రండనివైదికులం
 బిల్పుట- కెప్పుడొడ్డవాఁడు పన్నెయసువానినలె నెనిమిదేండ్లకన్నకుఁ
 బుట్టెకట్టిట బోడతొమ్మిదిపెంచుకొని పసుపుబొట్టుకాటుకలుంచుకొని
 కాలపారాశిరో ముష్టిదులంబిల్వవేగుట- బ్రాహ్మణుఁడు సేవకావృత్తి
 చేయుట- కుక్కురంపలముననిడి యూరేఁగించుట- న్యాయాధికారిలంచుకొం
 డియగుట- నూత్నయావరసన్నిపాతండు ధర్మాధికారియగుట- ప్రభువుని
 ద్యావిహీనుడ౯ట- కూటికై వేదాంతముచెప్పుట- బండబూతుప్రహసనము
 లంబ్రనుంచుట తద్దీపముప్రచ్చనాపత్రో జరుపుట- బాలుఁడు సవ్యసిం
 చుట- తుశ్శిరూఁగు ముష్టతొకొనుట- యవివాంసుఁడు సభాధ్యక్షుఁడ౯

ట- మగనాలులబడెవేరముననగపడుట మొదలగుసంప్రదాయ విరుద్ధవేష
 ములనారాదు- శృంగారమునవిద్యుక్తముగాఁ బెండ్లాడినయాపెతో వి
 హించుటయు- హాస్యమున సూన్యతవ్రతుడన్యులచేఁ గల్గబోతని యప
 హసింపఁబడునెడ మందస్మితముచేయుటయు- వీరమునసాధుసంగత్యుకై
 ధవళయుద్ధమున నునుఱుగోల్పోవుటయు- గరుణయందాపదన్ముగ్ధునజ్జను
 లంగాంచి కంటసిడిడుటయు- కౌద్రమున సజ్జనాపకారమునచుక దుష్టు
 లకుఁ గని తొమ్ముడిపోయిఁగావించుటయు- భయానకమున దుష్టనంపకక
 మునకు వెలుగుటయు- శీభత్సమున సజ్జనోపద్రవముఁగనుఁగొని మూ
 ఛిఁబుట్టుటయు- శాంతింబుననన్యముల కోరసిట్లుటయు నుత్తమస్థితుల
 నఁబడు- నిట్లున్నవరసగులుగననుక సజ్జనులనడువడి న్వణించునిదకప్త
 శబ్దాధిపతిమూహమున సత్కావ్యంబునాఁబరఁగు- సట్టిసత్కావ్యములొన
 చుకవారు సుకవులు- వేక్కియరుక్మిణులందు స్మృష్టానుసారమున నా
 టకమునుఁ గొరియ లేనస్సను నాటకము ను సత్కావ్యములు- కాళిదాసు
 కృతులందు రఘువంశకుమారసంభవ మేఘసంజేశములు సత్కావ్యము
 లు- రఘువంశకుమారసంభవ మేఘసంజేశములొనఁచిన కాళిదాసువే
 టు- నాటకత్రయమును శృంగారతిలకంక సంహారములఁజేసిన కాళిదా
 సుఁడువేటు- తక్కినవిచేసినవారైన వేదానినామఁగొనఁబెడును- మూఁడువే
 లయేండ్లక్రిందట రఘువంశకుమారసంభవ మేఘసంజేశములొనఁచిన
 కాళిదాసుఁడు పరమగాగవత్తుకై బమ్మెరపోతన మామ్యునివ తాత్పర్యంబ్రతు
 డై యుండవచ్చు నీతఁడేజగత్ప్రసిద్ధిఁగ న్న కాళిదాసుఁడుకానిచో సట్టిస
 త్కావ్యప్రవృత్తియెనినుండికానేరదు- నాటకత్రయము శృంగారతిలక
 తః సంహారములం జేసినయతఁడుపదాఱు నందలఁచెండ్ల కుమారుడుగాఁగృ
 ప్తదేవరామాస్థాన కవియగు పెద్దనామామ్యునివ లెఱోజను హాఠాజ్ఞాన వి
 ద్వాంసుడై రాజప్రీతికై నాగరక శృంగారప్రధాన కావ్యంబులొనఁచె
 ననవచ్చును- మిగిలినవారిడెవఱో వేయేండ్లక్రిందటఁ గొండి రాజులయొద్ద
 బండబూతులాడు మొండిపండితుండు కావచ్చును- కాళిదాసునివేర బయ
 ల్వుడుప్రహసనము ముద్రాపఁబడి ప్రచురింపఁబడుట భారతీయగౌరవము
 నకెంతయోలోపము- రఘువంశమున శ్రీరామచరిత్రాంశము వెలుగును

గుమారచంభవమున మొదటి యెరిమిదినగణలును బూర్వమేఘము ను
త్తరమేఘమున గొంతయు స్పృహనీ కాళిదాసకవిశ్వాసు - తక్కినభాగము
లల్పకవినిరచితములు - కాళిదాసకవ్యములలో రఘువంశమునందు శ్రీరా
మచరిత్రాంతుమువలకు గలభాగము - నాటకములలో విక్రమోర్వశీ
మును - పేర్కొనదు గునినాటకములలో నీయిష్టానుసారముంగా వ్యంబులల్యూ
కశ్రీసీ నెఱయు నిరుపమాన కవితాప్రభకాటప్పులు - కాళిదాసనిరచితర
ఘువంశమువంటి సాగ్ధనకావ్యములకమునకరుమగావునలోకములోని
యెల్ల నాగరికులుకమతమ భాషలకద్దాని మాచుకొనుటశ్రేయము - న
వరసములొండొంటల గలముక కేవలఘోకటిగా జేసిమట్టునకది నిలుపనేర
దు కావునస్మగంధమునచొక రసమునకు మారుగలంతొకరసమున సాగు
లందండల గూడకబడియుండవచ్చును పేర్కొనయర్కాళిదాసులయగాహ
యించుమించు సరిపోవుటవీరమున 10, 15-5లు 5-6తో శాంతమున 10-
3లు 1-2తో గరుడ 29, 3-8లతో శ్లోకగారమున 15, 10-35లతో హా
స్యమున 36, 5లతో నద్భుతమున 125 176-215-216లు 94-81.71లతో కా
ద్రీమున 5, 1తో శ్లోకమున 4, 1-2-3లతో భమానకమున 4, 1తోడ
నవహరియురసవిశేషముల సచ్చటచ్చట స్థాస్థించెడు (1) - (2) . (3) X
(4, 1 (5) = (6) ె సుతుకలు విరుసగా నన్వయము విశ్రమము సభా
సూచకము నాదావనానము సభామునవ్యవక్యములందెల్పును. ఆంధ్ర
దశావకాలముననుండుమించి గీర్వాణాంధ్రగ్రామభాషల స్థైర్యబడిన కాళిదా
సపేర్కొనయగులకపితావిశేషముల నారలకవ్యనాటకములకథాసంగ్రహ
మునాసి నేనాంధ్రీకరించినవారల్లకవితావిశేషములకు గ్రాథసందభా
ముండలియందలకకవిశ్వాసులకు టప్పవహాసి చదువులపశేషభాధ
నై యీపాకర్వరచించినాడను.

శ్రీమాయగర నివసించునగు బ్రహ్మ శ్రీవృద్ధాజ్ఞాదాదిభట్ట నారా
యందాసాడ.

1871

See page 10

BEAUTIES OF SHAKESPEARE.

HONOUR

ALL IS WELL THAT ENDS WELL. *Act. III. Sc. V.*

- 1 The honour of a maid is her name and no legacy is so rich as honesty.

ACT. V. Sc. iii.

- 2 Let's take the instant by the forward top,
For we are old, and on our quick'st decrees
The inaudible and noiseless foot of time
Steals ere we can effect them.

ANTONY AND CLEOPATRA, *Act. III. Sc. XI.*

- 3 When valour preys on reason,
It eats the sword it fights with.

ACT. V. Sc. ii.

- 4 it is great
To do that thing that ends all other deeds
Which shackles accidents, and bolts up change ;
Which sleeps, and never palates more the dung,
The beggar's nurse and Cæsar's

షేక్స్పియరుని కవిత్వ మందలి సొగసులు

వీరరసము.

1 ప॥ కన్యయొక్క గౌరవమాపె విశేషము-మఱియు-ఁబరువు వరిల్పియై
శ్వర్యమేదాయమున్గాదు॥

2 గీ॥ .♦అవసరంపు వంగినతల.నందు కొండ।
.మేలన నవృద్ధులము మన.మింక-మనదు।
.♦శీఘ్రతమవిధుల మనము .సేయకమును।
—
.జరుగుసన్నగఁగాల♦ని.శృజ్జపదము॥

3 ద్వి॥ .వీరత్వ మూహదో.పిడి సేయునపుడు।
—
.పోరానచెడు♦వాలు.బొదవి భక్షించు॥

4 గీ॥ .తక్కుపనులనెల్ల.జక్కాడుకార్యము।
.సేతగొప్ప-యద్ది-.చేట్లుకట్టు।
.మాలుపడ్డు-ఁగున్కు .మఱి♦పేడతినఁబోదు।
.పేదకు దొరకింక .ధాదియగును॥

5 His legs bestridd the ocean ; his reared arm
Crested the world ; his voice was propertied
As all the tuned spheres, and that to friends ;
But when he meant to quail and shake the orb,
He was as rattling thunder. For his bounty,
There was no winter in't ; an autumn't was,
That grew the more by reaping ; his delights
Were dolphin-like ; they showed his back above
The element they lived in : in his livery
Walked crowns and crownets ; realms and islands
were
As plates dropped from his pocket.

Saucy lictors
Will catch at us, like strumpets ; and scald rhymers
Ballad us out o'tune : the quick comedians
Extemporally will stage us, and present
Our Alexandrian revels.

AS YOU LIKE IT *Act. I. Sc. II.*

7 I beseech you, punish me not with your hard thoughts, wherein I confess me much guilty to deny so fair and excellent ladies anything. But let your fair eyes and gentle wishes go with me to my trial ; wherein if I be foiled, there is but one shamed that was

5 సీ॥ .వానిపాదంబులు .వాన్నిధికిరుకెలం.కులను

ఁగాపాడుచు .నిలిచియుండె.

ఁదనరారువాని యెత్తినచేయి జగమున.కున్దు
రాయిగ-వాని.గొంతుపాడు.

.చున్నగోళంబుల .తెన్నునశక్తిమై .వెలయు-
వెండియునద్ది- .విహితులకడ!

.ఁగాని-మండలములఁగదలించిభేదింప

ఁదలఁచిన-వాడుగ.జిలెడు పిడుగు!

.వానియీవిన్నూర్చి-దానిలోనన్సీతు.కలుగ-

.దయ్యదిపంట .కాలమయ్యె.

.ఁగోసినకొలఁదియుఁగొనసాగునయ్యది-

.వానివేడ్కలు గండు.మీఁనువోలు॥

.శవ్వివానివెన్ను .నగపచుఁదామున్న.

.దానికన్నఁబైకి-వానియుడుపు!

.నందుఁబెక్కుమాళు.లఱిగె-రాజ్యంబులు!

.వానిజేబునుండి .పడుచివుకలు॥

6 గీ॥ పట్టుకొందురు లంజెల.ఁబగిది మనల!

ఁ.జెనఁటిబంట్లు-కుకవులుదూ.షింత్తు-కల్ప!

.నాచణ ప్రహసన కార్లు.నాటకంబు!

.కట్టెదరుమనపై నాశు.కవితఁజెప్పి!

7 వ॥ మిమ్ము బతిమాలుకొనెద-మీకూళతలంపు లనన్నిక్షింపకుఁడు-

నేనియ్యెడనంత చక్క-నిమఱింత గొప్పయాడువారికెద్దియునిరా

కరించుట నేరమనియొప్పుకొనియెద-ఁగాని- నాపరీక్షకైనాతోఁగూ

never gracious ; if killed, but one dead that is willing to be so. I shall do my friends no wrong for I have none to lament me ; the world no injury, for in it I have nothing ; only in the world I fill up a place, which may be better supplied when I have made it empty.

CORIOLANUS

Act. I. Sc. I.

8 I sin in envying his nobility ;
And were I anything but what I am,
I'd wish me only he.

Sc. iii.

I pray you, daughter, sing ; or express yourself in a more comfortable sort : if my son were my husband I should freelier rejoice in that absence wherein he won honour, than in the embracements of his bed where he would show most love. When yet he was but tender-bodied, and the only son of my womb ; when youth with comliness plucked all gaze his way ; when for a day of Kings' entreaties, a mother should not sell him an hour from her beholding ; I,— considering how honour would become such a person ; that it was no better than picture-like to hang by the wall, if renown made it not stir, — was pleased to let him seek danger where he was like to find fame. To a cruel war I sent him ; from whence he

డమిసోయగపు చూపులుస్త్రిమంచి కోర్కెలు న్రానిండు-నేనం
దోడితినేని-యెప్పటి కదృప్త హీనుడొకడు మాత్రములజ్ఞింపఁబ
డును-నేఁజంపఁబడినచో నట్లగుటకుంగోరుచున్నవాడే మడియిం
పంబడును-నామిత్రులకునే నెగ్గు సలుపఁబోవ-నేమన-నమ్మార్చియే
డ్చువారు నాకెవరున్లేరు-జగమునకుఁగీడొనరింప-నందునాకెద్దియు
లేమగనుక-లోకములో నొకస్థలము మాత్ర మాక్రమించుకొం
టి నదినేనుత్తఁజేసినప్పుడు-తగునట్లు పూతి=చేయఁబడును॥

8 గీ॥ .వానిఁఘనతఁజూచి .నేనోర్వలేకుంటఁ
.చేతఁబాతకంబు .శెందినాడఁ
.నేనునేనుఁగాకి .కేదియైస స్మృతిఁ
.వాడేనేనగుటకు .వాంఛ గొందు॥

9 వ॥ నిన్బ్రతిమాలెద న్గోడలా పాడుము లేకుల్లాసముగామాట్లాడుము-
వాడేనాపెనిమిటి యెసయెడ- సెన్దపై బిగికొఁగిలింపులచేఁబ్రేమ
చూపుటకన్న-వాడు జయమందుటకై నన్నిడనాడినచో మఱింత
యెక్కు-డుగా సంతోషించెదను-వాడు లేతశరీరముకలిగి-నాకొ
క్కఁడేకొడుకై నప్పుడును-వయ సందము వాని త్రోవనెల్ల ఁచూ
డ్కి ఁనాకషిఁగించి నపుడు- దినమెల్ల రాజబతి మాలినప్పటికి
గడియ యెసవానిందన కనుల యెదుట నుండి తల్లియెడఁబా
యఁగూడనప్పుడున్ గీతిఁయట్టివాని నెట్లలంకరించునో యనియు॥

returned his brows bound with oak. I tell thee daughter, I sprang not more in joy at first hearing he was a manchild than now in first seeing he had proved himself a man.

Vir. But had he died in the business, madam,—how then ?

Vol. Then his good report should have been my son ; I therein would have found issue. Hear me profess sincerely, had I a dozen sons, each in my love alike, and none less dear than thine and my good Marcius, I had rather have eleven die nobly for their country than one voluptuously surfeit out of action.

ACT. II. Sc. i.

10 (1) Death, that dark spirit, in 's nervy arm doth lie,
Which, being advanced, declines, and then men die.

ACT. III. Sc. i.

10 (2) His nature is too noble for the world :
He would not flatter Neptune for his trident,
Or Jove for's power to thunder. His heart's his mouth .
What his breast forges, that his tongue must vent ;
And, being angry, does forget that ever
He heard the name of death.

బ్రతిష్ఠకదలింపనిచో గోడన్వేలాడుబామృతన్న మేల్లాధనియుఁ
 దల్లింఱుచు వాడు సేరందుచోట నాపదకెదురేగుటకొప్పకొంటి
 ని-ఘోరయుద్ధమునకువానినంపితిని- వాడునొసట జయచిహ్న
 ములతోఁదిరిగివచ్చె-నేజెప్పెదన్గోడలా-మొదటనాకుఁబుట్టినపుడు
 వాడుమగబిడ్డయనివినుటకన్న-నిపుడుతొలిసారివాడు మగవాఁ
 డనిప్రఖ్యాతఁగొనఁజూచుట కెంతయోసంతసించినదానను (కోడ
 లు)-కాని- యతఁడాపనిలోఁపడిసిచచో సమ్మాయపుడెట్టు (అ
 త్త) అట్లెనవాని సత్కీర్తి నాకొడుకు కావలసియుండును- విను- ని
 మ్మపటముగాఁజేకెప్పెదను- నాకుఁబన్నెండుగురుకొడుకులుండి
 నొప్పటికి వారందఱున్నా నేమిమొక్కలాఱున్నప్పటికి నొక్కఁడై
 సనీకుమగఁజునునాకుఁ గొడుకునగువానికన్నఁ దక్కు-పుక్రియము
 గొనుండకున్న నొక్కఁగొట్టిమాలియొక్కఁడు తిండ్లప్రోలుగిరియుంట
 కన్న- దమదేశముకొట్టకై ఘనముగాఁ బరువొందుఁజచ్చిన
 నొప్పుకొనియెదను.

- 10 (1) గీ॥ .అలరుమృత్యువా నల్లద.య్యంబువాని
 .కడుబలిష్ఠమై టువంటి .కరమునంను
 .నెత్తఁబడినంతసయ్యది. యెఱఁగుచుండు
 .మఱియుఁదరువాత వఁనజులు.వడియుచుందు॥

- 10 (2) చ॥ .అతనిర్వభావమొజగతి. కళ్ళకేకర్ణి బొసరింపఁబోడు ప్రి
 .స్తుతిసలఱునునాతనిత్రి. శూలముఁగూడిచ్చి- యిందుగివానిగ
 .నితముఁగుఱించి- వానిమది.నృప్తి. పొనచేడు దానివానినా
 .ల్లి తొలఁగిఁరొయ- నాతఁడలు.కనె మృతి సేరుపరాకు చెందెడుక

Sc. ii.

- 11 Honour and policy, like unsevered friends,
I' the war do grow together : grant that, and tell me,
In peace, what each of them by the other lose,
That they combine not there ?

Act. IV. Sc. v.

- 12 Let me have war, say I ; it exceeds peace as far as
day does night ; it's spritely, waking, audible and
full of vent. Peace is a very apoplexy, lethargy ;
mulled, deaf, sleepy, insensible ; a getter of more
bastard children than war's a destroyer of men.

Act. V. Sc. i.

- 13 The veins unfilled, our blood is cold, and then
We pout upon the morning, are unapt
To give or to forgive ; but when we've stuffed
These pipes and these conveyances of our blood
With wine and feeding, we have suppler souls
Than in our priest-like fasts : therefore I'll watch him
Till he be dieted to my request,
And then I'll set upon him.

11 గీ॥ .పరువుసాయంబు •నని•నెడ.పడని•చెలుల!
 .వలెఁగలిసి పెద్దు- సరిగాని- .పల్కుఁకుప్ప!
 .దేమినప్ప•మొండొంటి చే•నైనయునప్పి!
 .కూడియుండవు సంఠి•చే.కూరుపట్ల॥

12 ప॥ నాకుయుద్ధముండనీ- నిశ్చయముగారాత్రిప్పగటి వలెనదినంఠిన్మీతై
 డు-చుఱుకు•శ్రావ్యము•వాచాలకమునగును-సంఠినిక్క-మగునన్ని
 పాతము-నూంద్యము-మొద్దు-చెవిటి -నిదురపోతు-జ్ఞానహీనమును-
 యుద్ధముచంపుమనుజులకంటె జారజులనధికసంఖ్యగాఁబుట్టించును

13 చ॥ .నరముల•పూణాములమ్రతీయు •.నల్లయనుష్ఠమునై నఁబ్రాద్దనన్!
 •.గరకరిఁ•బెట్టసైఁచుటకుఁ.గాని యనహుకల-మన్నపానసం!
 .భరితులమైవహించెదము .శూదకవమెంతయుఁ - గాన-•వేతునే!
 •.సతిముతివాఁడుమెక్కువఱి .కంతమదిచ్చకువానిరేఁపెదన్॥

 ACT. V. Sc. ii.

- 14 He that hath a will to die by himself fears it not
from another.

CYMBALINE

Act. I. Sc. VI.

- 15 He sits' mongst men like a descended god ;

HAMLET

Act I Sc II.

- 16 He was a man, take him for all in all,
I shall not look upon his like again.

Sc. iv.

- 17 Why, what should be the fear ?
I do not set my life at a pin's fee ;
And, for my soul, what can it do to that,
Being a thing immortal as itself ?

ACT. II. Sc. ii.

- 18 Doubt thou the stars are fire ;
Doubt that the sun doth move ;
Doubt truth to be a liar ;
But never doubt, I love.

14 ప॥ తనంతఁజ్ఞావనిచ్చుగించువాఁ ధౌరులచేఁజ్ఞావ వెఱవఁడు.

15 ద్వి॥ .వివిధమాసపులందు .వెలయుచ్చునుగడు.
 .శవతిరించినదైత .మట్టలవాఁడు.

16 ద్వి॥ .పురుషుఁడాతఁడుసం.పూణఁగునుండు.
 .సరయఁబోవనిక నే.సతనికిసాటి॥

17 గీ॥ .ఎందు- కేటిగీతి.చెందెడు-కొకగడ్డి.
 .పగక పాటినాడు.బ్రతుకుసరకు.
 .గొనను-మటియు-నాత్రుఁగూచి-యేమదిసేయి.
 .గలుగు-శాశ్వతంబు.గనుకనద్ది॥

18 గీ॥ .శంకిలుమయగ్గియంచుశ.క్షత్రములను.
 .సవిత్తఁడుచలించునం చీవు.సంశయించు.
 .నిజమత్తేర్చబ్బటియనిసం.దేహముఁగొను.
 .కాని-వలచితి నెఱ్ఱను.మానపడకు॥

ACT. III. Sc. i.

- 19 — O, what a noble mind is here o'erthrown !
The courtier's, soldier's, scholar's, eye, tongue, sword ;
The expectancy and rose of the fair state ,
The glass of fashion, and the mould of form,
The observed of all observers, quite, quite down !
And I, of ladies most deject and wretched ,
That sucked the honey of his music vows ,
Now see that noble and most sovereign reason ,
Like sweet bells jangled, out of tune and harsh ;
That unmatched form and feature of blown youth ,
Blasted with ecstasy .

Sc. ii.

- 20 Nor earth to me give food, nor heaven light ;
Sport and repose lock from me day and night ;
To desperation turn my trust and hope ;
An anchor's cheer in prison be my scope ;
Each opposite, that blanks the face of joy
Meet what I would have well, and it destroy ;
Both here and hence, pursue me lasting strife, —
If, once a widow, ever I be wife !

19 నీ॥ .అకటయెంతటిఘన.మైనమానస
 మిటఁ.బాడయ్యె-రాజస.భాసదురకు।
 .♦యోధకు-విబుధున.కొప్పుకన్ను
 న్నల్క.కత్తిగుణస్థితఁ.గాంచునాస।
 .మానిక-మద్దంబు.మర్యాదకు.ని
 దశఁ.నంబుశృంగారము.నకు-మరియును।
 .లక్ష్మ్యంబుకనువార.లకుబొత్తిగాఁ
 బోయె-.వానిభాసలతేనె.నానునేను।
 ఁ.జెలులనిభాఁగ్యురాలనై.చింతఁగుంది।
 .చూతునా♦యుక్తమప్రిష్ట-.♦శుక్రిదొఱఁగిన।
 ♦.ఘనమువలె.వెట్టిచే♦నీటఁ.గలియునావి।
 .కసితయానసనిరుపమా.కారమిపుడు॥

20 నీ॥ .పుడమినాకాహార.మిడ-దాకసంబు
 వె.ట్టదువెల్లువేడ్చయు-.నిదురపవలు।
 .మాపునన్నెడఁబాయు-.మఱినాదుసమ్మకం
 .బాసయునిస్సృహ.యగుచుమాటు।
 .నాదునాంఘలులిబం.ధనముగ♦మునితిండి.
 వలెఁబరిమితమగుఁ.బదఁపడియును।
 .నావేడ్కమోము♦వి.న్నఁబఱచునెల్లయె.
 దిరివస్తువున్నాకు♦.వఱలుకోర్కె।
 ఁ.జెఱచుఁదుదముట్టనిచటనుఁ.బరముసందు।
 ఁ.గూడనెడతెగనట్టి♦మి.క్కుటపు♦టిడుమ।
 .నన్నువెంటాడెడు-నేనెన.నాధనగుచు।
 .మఱియుఁబొందితినేనినా.మాటుమనువు॥

JULIUS CÆSAR

Act I Sc. II.

- 21 What is it that you would impart to me?
 If it be aught toward the general good,
 Set honour in one eye and death i' the other,
 And I will look on both indifferently;
 For, let the gods so speed me, as I love,
 The name of honour more than I fear death.

Act. II. Sc. ii.

- 22 Cowards die many times before their deaths;
 The valiant never taste of death but once.

Act. III. Sc. ii.

- 23 If there be any in this assembly, any dear friend of
 Cæsar's, to him I say, that Brutus' love to Cæsar
 was no less than his. If then that friend demand,
 why Brutus rose against Cæsar, this is my answer,-
 Not that I loved Cæsar less, but that I loved Rome
 more. Had you rather Cæsar were living, and die
 all slaves, than that Cæsar were dead, to live
 all freemen? As Cæsar loved me, I weep for him;
 as he was fortunate, I rejoice at it; as he was
 valiant, I honour him; but, as he was ambitious I
 slew him. There is tears for his love; joy for his for-
 tune; honor for his valour; and death for his ambi-

21 చ॥ . పలికెద వేమి-నాకిపుడు. వస్తువెదె నఁబ్రజానుకూలమా।
 . నెడనొకకంటఁబర్చిడుము-..మృత్యువుఁదక్కి-నదాన-నేఁబదం।
 . పడిఁగనుఁగొందురెంటినొక. భంగి-ఁబ్రతిష్ఠకు నెట్లు ♦ మిత్తి కే।
 . నడలుటకన్న నెక్కుడుప్రి. యంపడెదన్ - సురలట్లు ♦ లోమనీ॥

22 గీ॥ . ఎన్నఁబిఱికివార. లెన్నియోమాలులు।
 . చచ్చుచుందుఁతాము. చావకమును।
 . పెన్నై నదై ర్య. మున్నజనులు-చావు।
 . చవియెఱుంగిరొక్క. సారితప్ప॥

23 ప॥ ఈసంఘమందెవ్వఁడె ససీజారునకుంచియమిత్తుఁడున్నచో- సీజారు
 నియెడం బూటసునకున్న ప్రిమ వానిదానికన్నఁ దక్కువుకాదని
 వానికనియెద-నట్లేనచో సీజారునిపై బూటసుఁ డెందుకు ♦ లేచె
 ననియామిత్తుఁడడిగినయెడనిది నాయుత్తరము- సీజరుగొంచెము
 ప్రిమించలేదుకాని రోముపట్టణమునధికమఁగాఁ బ్రిమించినాడను
 సీజారు ♦ డీల్లుటప్రిజలందఱుఁ స్వతంత్రులగుటకన్న సీజారుఁడుబ్ర
 తుకుటజనులెల్ల రుందాసులై ♦ పొలయుటకుమీ ♦ రిచ్చగించితిరా- సీ
 జారుఁడున న్ప్రిమించియుంటచే వానికై నేనేడ్చెద- నలఁడుభా

tion. Who is here so base that would be a bondman ?
 If any, speak ; for him have I offended. Who is
 here so rude, that would not be a Roman ? If any,
 speak for him have I offended. Who is here so vile,
 that will not love his country ? If any, speak ; for him
 have I offended. '

ACT V. Sc. v.

24 His life was gentle ; and the elements
 So mixed in him, that nature might stand up
 And say to all the world, " This was a man " !

HENRY V.

Act IV Sc. III.

25 if it be a sin to covet honour,
 I am the most offending soul alive.

HENRY VI—PART I *Act IV Sc VI.*

26 *Tal.* O young John Talbot ! I did send for thee
 To tutor thee in stratagems of war, -
 That Talbot's name might be in thee revived
 When sapless age and weak unable limbs
 Should bring thy father to his drooping chair.
 But, O malignant and ill-boding stars !
 Now thou art come unto a feast of death,
 A terrible and unavowed danger.

గ్యవంతుడైనందున కేను సంతసించెద- నాతఁడుశూరుడౌటచేన
తనినేగౌరవించెదను-ఁగాని-యతఁడాసపోతగుటచేవానిన్నేఁజంపినా
ఁడ-నిదిగోవానిప్రేమకునాకన్నీరు-వానిభాగ్యమునకునంతోషము-
వానిశౌర్యమునకుగౌరవము- వానియత్యాశకుమృత్యువు- దాసుఁ
డుగానుండఁగోరునంతనీచుఁడెవఁడై ననిచటనున్నచోఁబలుకనీవాని
నేనల్గించినాఁడను-రోమనుగానుండఁగోరనంత మూఱుఁడెవఁడై న
నిక్కడనున్నచోఁబలుకనీవానినేనల్గించినాఁడ-ఁదనదేశముఁబ్రేమిం
చనంతదుష్టెవఁడై ననిక్కడనున్నచోఁబలుక నీవానినేనల్గించినాఁ
డను॥

24 గీ॥ .తగినజీవనంబు.తనిది-పదంపడి
ఁ.గూడెనతనియందు .గుణములట్లు ।
♦.ప్రకృతిలేచిచెప్ప .వచ్చు మఱియులోక ।
.మునకునెల్ల యితఁడె.పురుషుఁడనుచు॥

25 ద్వి .పరువునాసించుట.పాపమానేని
♦.దురితాత్మకులలోనఁ.దొలివాఁడనేను॥

26 సీ॥ (తండ్రి) .ఔరనాయన్న-నీ.కంపితివారే-
నేఁ.♦భోరుతంత్రంబులు .నేరుపుటకు ।
.సారంబులేని ము.సలితనమున్-శ కి
.హీనమానంగముఁ.♦.వృద్ధదశకు ।
ఁ.దగుకురిచీకినీ.తండ్రినిఁదెచ్చిన

Therefore, dear boy, mount on my swiftest horse,
And I'll direct thee how thou shalt escape
By sudden flight ; come, dally not, be gone.

John. Is my name Talbot ? and am I your son ?
And shall I fly ? o, If you love my mother,
Dishonour not her honourable name,
To make a bastard and a slave of me !

The world will say he is not Talbot's blood,
That basely fled when noble Talbot stood.

Tal. Fly, to revenge my death, if I be slain.

John. He that flies so will ne'er return again.

Tal. If we both stay, we both are sure to die.

John. Then let me stay, and, father, do you fly ;
Your loss is great, so your regard should be ;

My worth unknown, no loss is known in me.

Upon my death the French can little boast ;

In yours, they will, in you all hopes are lost.

Flight cannot stain the honour you have won ;

But mine it will, that no exploit have done.

You fled for vantage, every one will swear ;

But, if I bow, they'll say it was for fear.

There is no hope that ever I will stay,

If the first hour I shrink and run away.

Here on my knee I beg mortality,

Rather than life preserved with infamy.

Tal. Shall all thy mother's hopes lie in one tomb ?

John. Ay, rather than I'll shame my mother's womb.

Tal. Upon my blessing, I command thee go.

John. To fight I will, but not to fly the foe.

Tal. Part of thy father may be saved in thee.

John. No part of him but will be shame in me.

Tal. Thou never hadst reknown, nor canst not lose it.

John. Yes, your renowned name ; shall flight abuse
it ?

Tal. Thy father's charge shall clear thee from that
stain.

John. You cannot witness for me, being slain.

If death be so apparent, then both fly.

Tal. And leave my followers here to fight and die ?

.యప్పుడు నీయెడ.నతనిపేరు।
 ♦.క్రమమృతబ్రతికెడు- య.గాని-యక్కట
 గ్రహ.చార-మీదైతిప.చావుమందు।
 .తప్పనిఘోరాప.దకు వశమైతివి-
 .కావుననాతండ్రి-.కడువడిగల।
 .నాగుట్టమెక్కుము-.వేగనీవు
 బరు.గిడితప్పకొనునట్టు.లేనునీకు।
 .దారిఁజూపెద-రముత్ర.దబ్బున
 జాగుసే.యకు-పద(కొడ్డు)నీకొడ్డు.నా-తొలంగి।
 .పోవుదునా-భళి-.నీవునాతల్లిని
 య.ప్రేమింతువేని-యా.పెకుఁగలిగిన।
 .పడువంతయున్నన్ను.బానిసీఁడుగ-
 నుంచు.కొన్నదానికిఁబుట్టు.కొడుకుగాఁగ।
 యజేసిపోఁగొట్టకు-.చెల్లరేనీవుండ-
 .నేఁబాటిపోయిన-.నెల్లజగము।
 .నీకుఁబుట్టఁగలేదు.నేనండ్రు (తండ్రి)
 పాటిపో-.నేఁజంపఁబడినప్పు-.నీవునుఁబగ।
 యబట్టుటకై-(కొడ్డు)యట్లు.పాటిపోయిన
 వాఁడు.తిరిగిరాఁడెప్పటి(త)-కిరువురమిట।
 .నిలిచియుండినయెడ.నిశ్చయముగఁజత్తు.ము
 భయుల-(కొ)మైన న.న్నుండనిముత్ర।
 .మరియు-దండ్రీనీవు♦.తెరలు-నీనష్ట
 మె.క్కువగాన-నీసేమ♦.మవసరంబు।
 .నేనెంతయున్విల్వ.లేనివాఁడను-నాదు
 .నాశంబున♦న్గొఱం.తయునులేదు।

My age was never tainted with such shame.
John. And shall my youth be guilty of such blame ?
No more can I be severed from your side,
Than can yourself yourself in twain divide.
Stay, go, do what you will, the like do I ;
For live I will not, if my father die.

.పగవారలొకగొప్ప.పనిగనామరణంబు
 .నూహింప-నీవీల్ల.నుబ్బుచుండ్రు।
 .తొలఁగెడునన్ని యా.సలునునీతోడ
 నె-♦.పాటుట-నీవిది.వఱకుఁగొన్న।
 .పేరునుఁబోఁగొట్ట.నేరదు-కాని-నే
 .నిప్పటికేవీర.♦కృత్యమైన।
 .సలుపమినాకది.తలవంపుఁదెచ్చెడు-
 .బొంచిపైఁబడుటకునెంచిపాటి।
 .తీవనినిజముగ.నెల్లవారనుకొండ్రు-
 .కాని-నేమఱలిన.కారణంబు।
 .భయమనియందురు.స్పష్టంబుగా-
 ఁదొలి.మాతెనేభయపడి.పాటినయెడ।
 .మరియెన్నటికినేను.దురముననిలఁబడు
 .నాసయేలే-దప.ఖ్యాతితోడి।
 .బ్రదుకుకంటెంజావు.నిదిగొమోఁకాల్బడి
 .ప్రాథిఁతు(త) నీతల్లి.యాసలెల్ల।
 .యొక్కసమాధిలో.నుండఁగవలయు
 నా(కొ).యానద్దియేమేలు-.నేనునాదు।
 .నమ్మగభంబునకవమానముం
 బొన.రించుటకన్న(త)దీ.వించిసెలవొ।
 .నంగినాఁడన్బొమ్ము(కొ).చనెదననికి
 ఁగాని-పగతురనుడినేఁ.బారన్బొల్ల।
 (త).నీతండ్రయంశము.నీయెడఁదక్కెడు
 (కొ).నతనిగుణంబున.న్నంటఁబోదు
 .కానిచిన్నతనంబె.కల్గెడు(త)నీకెన్న
 ఁడై నలేదుప్రసిద్ధి-.దానినీవు।

PART II

Act III Sc. II.

- 27 What stronger breastplate than a heart untainted ?
 Thrice is he armèd that hath his quarrel just ;
 And he but naked, though locked up in steel,
 Whose conscience with injustice is corrupted.

.పోగొట్టుకొనలేవు(కొ)♦.పొల్పారునామెడ

.విఖ్యాతమానీదు.పేరు-దాని

.బాటిపోవుటకడు♦.స్తూ తెడు(త)నీతండ్రి

.యాజ్ఞగై కొంటనీకట్టిమచ్చ

.దుడిచివై చెడు(కొ)నీవు.మడియింప

.బడియది.తెలుపవు-చావంత.తెల్లమైన

.నిద్దటమున్నరు.గిడుదము(త)మటియు-

నా.వెంబడివారలు.పెనగి♦పొలయ

.విడిచెదనా-నాదు.పెద్దటికంబట్టి

.నిందెనెన్నడుమచ్చ.బొందలేదు

(కొ).నాయకావనముమాత్ర.మాయెగ్గు

నొందగ.దగునె-నిన్నవిద్ద.ఋగవిభాగ

.మునుసలుపలేనిపోల్కి-నే.నునెడపబడ

.జాలనీప్రక్కనుండి-వే.యేల-యుండు

♦.మరుగు-నీ వెట్లు సేయనే.న♦ట్లొనరుతు

.బ్రతుకనోపను నాతండ్రి♦.మందునెడలొ

27 శీ॥ తొమ్మిదవచమెదచ్చ♦.దమ్మక

.దగవునాయముకలవాడె.తగినశస్త్రీ

♦.యాయుధనిగూఢుడయ్యుని.రాయుధుడగు

♦.నెడచమన్నతిచేబెడ.బడిచవాడు॥

:

Act. III Sc. iii.

- 28 If I depart from thee, I cannot live ;
And in thy sight to die, what were it else
But like a pleasant slumber in thy lap ?
Here could I breathe my soul into the air,
As mild and gentle as the cradle-babe,
Dying with mother's dug between its lips ;

Act. V. Sc. i.

- 29 It is great sin to swear unto a sin,
But greater sin to keep a sinful oath.
Who can be bound by any solemn vow
To do a murderous deed, to rob a man,
To force a spotless virgin's chastity,
To reave the orphan of his patrimony,
To wring the widow from her custom'd right,
And have no other reason for this wrong,
But that he was bound by a solemn oath ?

Sc. ii.

- 30 He that is truly dedicate to war
Hath no self-love ; nor he that loves himself
Hath not essentially, but by circumstance,
The name of valour.

28 చ॥ .నినునెడఁబాసినంబ్రతుక. నేరను-నీయెడిలోన హాయిగా।
 .గునుకుటగాని-నీయెదుటఁ. గూలుటయొండగు పెట్టు-తల్లెచా
 .నొమ్రఁబెదవిన్గదించి తెగు. పొత్తి టిబిడ్డని పోల్కి-నిచ్చటం।
 .బెసఁకువమానినా యుసుటు. మెల్లన గాడ్పునఁబారఁజి మెత్తదన్॥

29 నీ॥ .ఓగు సేయుటకయి. యొట్టు పెట్టు కొనుట
 .కడుఁగీడు-మఱిదాని. కన్నఁజేటు।
 .చెడునొట్టు పట్టితా. నడుచుట-యేఘోర
 .సత్యంబు చేత నే. జనుఁడు బద్ధం।
 .డగు-జీవహింస బి.ట్టా చరించుటకును-
 .మనుజుఁదోఁచుటకును-. మచ్చ లేని।
 .కన్నాయంజెఱచుట. కై-తల్లిదండ్రులు. లేని
 పిల్లనిదాయ. మానుటకొఱ।
 .కనదకున్వాడు కైననా. యంబునుండి।
 .బలిమినెడయనా బిడనొడఁ. బచుటకును।
 .మఱియుఁదానుఁగేవలముప్రమాణనియతుఁ।
 .డవుట-నీతప్పొనచుక హే. తువుఁగొనుటకు॥

30 క॥ అనికిన్సమకట్టినయా।
 .యనకున్లేదాత్మలాభ. మరయుగుణము-తా।
 .దనుఁబ్రేమించునతనికి॥
 .జరదుఘయికిఁదప్పశౌర్య. నా మముసరిగా॥

PART III

Act V. Sc. IV.

31 wise men ne'er sit and wail their loss,
But cheerly seek how to redress their harms.

KING JOHN

Act. IV. Sc II.

32 The wall is high ; and yet will I leap down
Good ground, be pitiful, and hurt me not !
There's few or none do know me ; if they did,
This ship-boy's semblance hath disguised me quite.
I am afraid ; and yet I'll venture it.
If I get down, and do not break my limbs,
I'll find a thousand shifts to get away :
As good to die and go, as die and stay.
O me ! my uncle's spirit is in these stones.—
Heaven take my soul, and England keep my bones!

RICHARD II

Act. III Sc. II.

33 wise men ne'er wail their present woes,
But presently prevent the ways to wail. •

31 గీ॥ .బుద్ధికల్గువారు♦.పొగలరెన్నడయిన।
 .నూరకుండరుతమ♦.యోటమికయి।
 .కాని-తమకువచ్చు.హనులసరివుచ్చు।
 ♦.వెరవునుల్లసమున.వెదకుచుండ్రు॥

32 సీ॥ .కడుబాడవీగోడ-.కాని-నేనుటికెద-
 .మంచినేల-కనిక.రించుము-మఱి।
 .నన్నుబాధించకు-.నన్నెవ్వరేనియు.నెఱుగ-
 రొకప్పువా.రెఱిగినయెడ।
 .నెంతయుమాచెన.న్నీపిల్ల♦యోడంగి
 .వంటివేషము-నాకు.భయముతోచె।
 .నైనదెగించెద-.నేనుగ్రిందుంబొందు
 .నప్పుడునాదగు.నవయవములు।
 .విఱుగకుండినయెడ.వేయియుపాయము
 .ల్లానియెదదప్పించు.కొనుటకేను।
 .చచ్చియుండుటకంటెనుజచ్చిచనుట।
 .తక్కువెరితయుఁగానేర(ఉటికి)-.దక్కటకట।
 .తనరునీరాలనాపిన.తండిగుణము।
 .పొందునా.♦యాత్రవేవ-♦నె.ములను♦సీమ॥

33 ద్వి॥ .♦జ్ఞానులు♦కుందరు.జరిగినపనికి।
 .గాని-యడ్డెదరు♦వ.గవుతోవ♦లొకట॥

 Sc. iv.

- 34 Go, bind thou up yond dangling apricocks,
 Which, like unruly children, make their sire
 Stoop with oppression of their prodigal weight :
 Give some supportance to the bending twigs.—
 Go thou, and like an executioner
 Cut off the heads of too-fast-growing sprays,
 That look too lofty in our commonwealth.
 All must be even in our Government.—
 You thus employed, I will go root away
 The noisome weeds, that without profit suck
 The soil's fertility from wholesome flowers.

 LOVE'S LABOUR'S LOST. *Act. I. Sc. I.*

- 35 Let fame, that all hunt after in their lives,
 Live réregistered upon our brazen tombs,
 And then grace us in the disgrace of death ;
 When, spite of cormorant devouring Time,
 The endeavour of this present breath may buy
 That honour which shall bate his scythe's keen edge,
 And make us heirs of all eternity.

34 నీ॥ ఆపండ్లచెట్టువే॥లాడుచున్నది దాని
 .గట్టు పొమ్మా-యది కడుదమ॥యమి॥
 .తవ్రయభరమున॥నమతండి॥గుంగించి
 ♦.పొంగించుపోకిరి.♦బుడుతలవలె॥
 .జూపట్టు-వే॥లెడు♦.చువకలకున్గొంత
 .సాయమిముక్తమనప్ర॥జాప్రభుత్వ॥
 .మునమేటి♦యానన్య॥మునదో॥చు
 చతివేగ॥.బెరుగుకొమ్మకొనల.నలుకు-వెల్లు॥
 .హంతకునిభంగి-మనరాజ్య.మందుసరిగ॥
 ♦.నొనరవలయునంతయు-నీవి.టుండ-నేను॥
 .మంచిపూలకు॥గానీక.మంటిచేవ॥
 .బీల్చి♦రిస్తయాచెడుకల్పు-॥.బెటికివైతు॥

35 నీ॥ .తమజీవితంబులం.♦దగిలి యెల్లరును
 వెం.బడెడుకీర్తిమన॥యి.శ్తడిసమాధి॥
 .పైనిశాసనముగా.వ్రాఁయబడగ
 నిండు-.మరణమునకు నవ.మాసకరము॥
 .గామనలనదియు.గారవించగనిండు-
 .తరువాత-నప్పుడెం.తయును॥సర్వ॥
 .భక్షకశ్వంబున॥బ్రబలు॥కాలునికి
 .దా.నిప్పటి॥యానిరి.యెదిరి-వాని॥
 .వాడికొడవలిమొనమొక్క.వలచిమనల॥
 ♦.నమరపదవికిన్గొదా.యాదురుగను॥
 .నెండియున్జేయజాలిన.పెన్దనేరు॥
 .నంతయున్గొను నట్లుప్ర.యత్నపడుడు॥

MACBETH.

Act. I. Sc. VII.

- 36 I dare do all that may become a man ;
Who dares do more is none

MEASURE FOR MEASURE

Act. II Sc. II.

- 37 Not the king's crown, nor the deputed sword,
The marshal's truncheon, nor the judge's robe,
Become them with one half so good a grace
As mercy does.

Sc. iv.

- 33 'T were as good
To pardon him that hath from nature stolen
A man already made, as to remit
Their saucy sweetness that do coin Heaven's image
In stamps that are forbid: 't is all as easy
Falsely to take away a life true made,
As to put metal in restrained means,
To make a false one.
- 39 Better it were, a brother died at once,
Than that a sister, by redeeming him,
Should die for ever.
- 40 Ignomy in ransom, and free pardon,
Are of two houses : lawful mercy
Is nothing akin to foul redemption.

36 ద్వి॥ .నరుచకహామగునం.తకునుఁదెగింతు|
 .మఱిచేయఁజనువాఁడు. మనుజుఁడుకాఁడు॥

37 ఉ॥ .కాదుచృపాలుమాళియునుఁ-.గాదధికారికిఁగల్గు కత్తియున్|
 .గాదుచఁమూనియంతృగద-.కాదునభాపతిమేళియంగియున్|
 .గాదరవీసమైనదయ.కై వడిశ్రేష్ఠవిభూషణంబు-పే|
 రేదినగొప్పవారియెడ.నింపుతలిచెడుచిహ్నమెద్దియున్॥

38 చ॥ .మనుజునిజంపుమానవుని.మన్ననసేత-నిషిద్ధమైనయో|
 .నినలమిసంతతిగ్గనిన.నీచునినైచుటయున్నమంబు-జీ|
 .వనమునుజాలిమాలియెడఁ.బాపుటకూడనిచోటదప్పగా|
 ఁదనయులఁగాంచఁబూనితనద్రవ్యమునుంచుటతుచ్చనృత్తియకా॥

39 ద్వి॥ .బికటన్గిటుమేలు.సోదరుఁడాత|
 .నికయిసోదరియెట్టు.న్గిటుకన్న|

40 గీ॥ .చెఱవదల్చుటకొఱకుఁదె.చ్చికొనునింద|
 మఱియుదారసహనమిరు.మన్ములదగు|
 .కానివిడుదలకున్నాయ.మైనక్షమకు|
 కగిలుగఁబోవడుసంబంధములవమై॥

MIDSUMMER-NIGHTS DREAM *Act. V. Sc. I.*

- 41 Never anything can be amiss
 When simpleness and duty tender it.

MUCH ADO ABOUT NOTHING. *Act. II. Sc. I.*

- 42 Friendship is constant in all other things
 Save in the office and affairs of love :
 Therefore, all hearts in love use their own tongues;
 Let every eye negotiate for itself,
 And trust no agent ; for beauty is a witch;
 Against whose charms faith melteth into blood.

Sc iii.

- 43 Happy are they that hear their detractions, and can
 put them to mending.

Act. III. Sc. ii.

- 44 He hath a heart as sound as a bell, and his tongue is
 the clapper, for what his heart thinks, his tongue
 speaks.

OTHELLO. *Act. IV. Sc. II.*

- 45 And his unkindness may defeat my life,
 But never taint my love.

PERICLES. *Act. II. Sc III.*

- 46 Contend not, sir ; for we are gentlemen
 That neither in our hearts nor outward eyes
 Envy the great. nor do the low despise.

41 ద్వి॥ .సరళతః వినియును. సాయమా నేని।
 .ఁబొరవోవఁజాలదె. ప్పడు నెద్దియైన॥

42 చ॥ .వలపునఁదప్పమైత్రిఁ పెర. వస్తులనన్నిటనుండునిల్కడన్।
 .వలచినయెల్లడెందములు. వాడుట మేల్దమనోళ్లఁగావునన్।
 .దెలుపుతఁదన్నఁగూచిఁప్రతి.ఁదృష్టితసంతటనమ్మకన్యన్।
 .బొలపొకమత్రకాడతని. బూమేలనెమ్మికరంగుమర్లుగాన్॥

43 వ॥ తమనిండెలందాము వినివానిం దప్పించుకొనఁగలవారు ధన్యులు॥

44 వ॥ వానికిగంటవలె నరియైన హృదయమున్నది-దానినాల్కే వానినా
 ల్క--యేలనన-వానిడెందము తలంచునది వానినాల్క చప్పివే
 యును॥

45 ద్వి॥ .వానినిదఁయతీయ. వచ్చు నాఁయుసులు।
 .కాని-నాప్రేమఁన. గడుపఁచలేదు॥

46 గీ॥ .అయ్యకలహింపఁబోకు-మే. మనఁగ-మేము।
 .తగుమనుసులము-మాదుహృదయములందు।
 .ఁగాని-మాయాకృతులఁగాని-ఘనులఁకీష్యన్।
 .పడఁమలంతుల నవమాన. పఁచ మెప్పుడు॥

 ROMEO AND JULIET. *Act. V. Sc. III.*

- 47 Yea, noise ? —then I'll be brief.— O happy dagger!
 This is thy sheath ; (*stabs herself*) there rust and let
 me die.

 TEMPEST. *Act IV. Sc. I.*

- 48 the murkiest den,
 The most oppurtune place, the strong'st suggestion
 Our worser Genius can, shall never melt
 Mine honour into lust, to take away
 The edge of that days' celebration,
 When I shall think, or Phœbus' steeds are foundered,
 Or night kept chained below.

 TIMON OF ATHENS *Act. I Sc. I.*

- 49 When we for recompense have praised the vile,
 It stains the glory in that happy verse,
 Which aptly sings the good.

Sc. ii.

- 50 'T is pity bounty had not eyes behind,
 That man might ne'er be wretched for his mind.

47 ద్వి॥ .సరియె-చప్పడ-యెన♦.సంతీ ప్తనౌదు|
 .♦ఃగరము-నోహో సుఖం.కరమగు♦సురియ|
 .యిద్దినీయెర- (పొడుచుకొని) నీవు.నిటఁద్రుప్పవట్టా|
 .♦తద్దయు-నన్ను♦నం.తముఁజెందనిమ్ము॥

48 తరువోజ॥
 .♦కటికిచీకటిగుహ--కడుసమయోచి.త
 మగుతాపున్ - జెడు.దయ్యముసిగొలు|
 .పుటయు-నాదగుధైర్య.మన్దుచ్చ
 .కామ.ముగఁగరఁగింపనె.ప్పడయినఁదగదు|
 .స్ఫుటముగానాటి♦వి.శ్రుతిమేరపొల్ల.పుచ్చుట
 కేనెట్టు♦.ప్రొద్దు గుట్టములు॥
 ♦.పటిమఁ♦దొఱఁగికుంటు.వడుట-♦రేక్రిందు
 .బంధింపఁబడియాఁపఁ.బడుటదలంతు॥

49 కం॥ మనముబహుమతికొఱకుదు|
 .జనముల♦సంస వముసల్పు.సమయంబునన|
 జ్ఞనుల ఁదగునట్లు కీర్తిం॥
 .చిన♦సుశ్లోకమునమచ్చ.జేసెడునదియు॥

50 ద్వి॥ .వెనుకచూపకట♦యీ.వికిలే-దదునె|
 .దన♦వదాన్యతకుఁగుం.దఁడుమానవుడు॥

ACT. III. SC. v.

- 51 You cannot make gross sins look clear :
To revenge is no valour, but to bear.

TITUS ANDRONICUS *Act. I Sc. I.*

- 52 Sweet mercy is nobility's true badge.**

- 53 Of noble minds is honourable meed.
- thanks to men

ACT. III. Sc. i.

- 54 That ever death should let life bear his name,
Where life hath no more interest but to breathe!

Act. V. Sc. iii.

- 55 Friends should associate friends in grief and woe

TROILUS AND CRESSIDA *Act. I Sc II.*

- 56 Do you know what a man is? Is not birth, beauty, good shape, discourse, manhood, learning, gentleness, virtue, youth, liberality, and so forth, the spice and salt, that season a man?

51 గీ॥ .అచ్చదోసములనీవు.మచ్చలేక।

♦.తోచునట్లు సలుపసమ.భుకాడవుకావు।

.ఎపుడయిన♦నిక్కపు♦మగటి.మిపగదీచుక।

.కొనుటకానేరదుసహించు.కొంటగాని॥

52 ద్వి॥ .గొప్పతనంబున.కున్దగుగుతుక।

.చెప్పెద-హాయిని.చెప్పుడుదయారసము॥

53 ద్వి॥ .ఘనమైనమనసులు.గల్గువారలకుఁ।

♦.బ్రాతులుపరువై న.బహుమానమగును॥

54 ద్వి॥ .ఊపిరితీయుటే.యొకపనియైన।

.♦బాపురే-చావేల.బ్రాతుకనరాదు॥

55 ద్వి॥ .హితులు♦పరస్పర.♦మెనయంగవలయు।

.♦సతతమాపదయందు.సంపదపట్ల॥

56 ప॥ మానుష్యాడన నేమోనీవెఱుగుదువా-పుట్టువు-సౌందర్యము-నుంచి

యాకృతి-సంభాషణము-మగతనము-చదువు-సాధుత్వము-యో

గ్యత-యావనము-దాతృత్వము-మొదలగు నెల్లగుణములు పురు

షునకుఁజవిపుట్టించు సంబారువఱియునుప్పను.

 ACT. II Sc. ii.

57 (1) The wound of peace is surety,
 Surety secure; but modest doubt is called
 The beacon of the wise, the tent that searches
 To the bottom of the worst.

(2) to be wise and love
 Exceeds man's might; that dwells will Gods above

ACT. V. Sc. iii.

58 Life every man holds dear ; but the brave man
 Holds honour far more precious-dear than life.—

59 Let 's leave the hermit pity with our mothers,
 And when we have our armours buckled on,
 The venom'd vengeance ride upon our swords :
 Spur them to ruthless work, rein them from ruth.

TWELFTH NIGHT

Act III Sc. VI.

60 (1) In nature there 's no blemish but the mind ;
 None can be called deformed but the unkind :
 Virtue is beauty; but the beauteous-evil
 Are empty trunks, o'erflourished by the devil.

57 (1) గీ॥ .ఎంతయు శంక లేకుంట.యడువఁదెచ్చు|
 •.వాస్తవంబుగ నెల్లప్పు.పరిమితమగు|
 .సంశయంబుత్తములకుఁలాం.ఘనము-కీడు|
 .లయెడనడుగంటఁజొచ్చువ.త్తియనఁబడును॥

(2) కం॥ ఎఱుకఁగలిగియుండుటయు|
 .మఱివలపుంజూపుటయును.మనిసిక శక్యం|
 బరయనటువంటిశక్తియ|
 .మరుచుండెడుఁబైవెలయున.మరులకు నెల్లన్ ॥

58 ద్వి॥ .బ్రతుకుప్రియంబగుఁ .బ్రతిమనుష్యునకు|
 .బ్రతుకుకంటెఁ బ్రియంబు.పరువుశూరునకు॥

59 గీ॥ •.ఋషిదయస్త్రినతల్లుల.యెడనిడువము|
 .మనముక వచంబులన్దొడ్డు.కొనినయపుడు|
 .మనయసులకెక్కనీవిష.మత్సరంబు|
 .కూరకృత్యంబులకుఁబురి.కొల్పుదమవి|
 .వెండియుదిప్పదముకృప.నుండివాని॥

60 (1) గీ॥ .మనసుకంటెఁబ్రకృతియందు.మచ్చలేదు|
 .కూరుఁడొక్కఁడుతప్పఁగు.గూపిలేదు|
 .సుగుణమందముకాని-సో.యగవుద్రుచ్చు|
 .వన్నెదయ్యంబునంగాంచు.వట్టిమొద్దు॥

TWO GENTLEMEN OF VERONA *Act. II. Sc. VII.*

(2) His words are bonds, his oaths are oracles ;
 His love sincere, his thoughts immaculate ;
 His tears pure messengers sent from his heart ;
 His heart as far from fraud as heaven from earth.

WINTER'S TALE *Act. I Sc. I.*

61 't is safer to
 Avoid what is grown than question how 't is born.

Act. IV. Sc. iii.

62 If I might die within this hour, I have lived
 To die when I desire.

VENUS AND ADONIS.

63 By law of nature thou art bound to breed,
 That thine may live, when thou thyself art dead ;
 And so in spite of death thou dost survive,
 In that thy likeness still is left alive.

64 They that thrive well take counsel of their friends.

(2) ఉ॥ .అతనిఁనుల్లోడంబడిక--లాతనియొట్టులుజేవవాక్కులా!
 .నాతనిప్రేమనిమ్మపట--నూతనియూహలకలక్రమంబులా!
 .నాతనిమాససప్రచలి.తామలనూతలువానియశ్శ్రుతా!
 .నాతనియాత్రవంచసకు.నొదవు-స్వగళముభూమికింబలె॥

61 ద్వి॥ .ముదిరినదానిఁద.ప్పుకొనుటమంచి!
 .యదియెట్లుపుట్టెనె.చడుగుటకనె॥

62 ద్వి॥ .నేనీక్షణంబున.నీలెదనేని!
 నేనుఁగోరినపుడు.నేబావనుంటి॥

63 గీ॥ .సహజధమంబు సన్నపు.సంతతిఁగన!
 .వలయు-నీవిడ్డలుండ్రిపు .పొలయునపుడు!
 .అటులఁగావున- నీవీల్లి.యెసబ్రతికి!
 .యున్నవాడవె నీపోల్కి-యుండుఁగాన॥

64 ద్వి .చెలికాండ్రమాట లఁజేకొనుచుందుగి!
 ♦.చెలఁగిమిక్కిలి .వృద్ధి.చెందెడువారు॥

-
- 65 To see his face, the lion walk'd along
Behind some hedge, because he would not fear him;
To recreate himself when he hath sung,
The tiger would be tame, and gently hear him
If he had spoke, the wolf would leave his prey,
And never fright the silly lamb that day.

RAPE OF LUCRETIA.

- 66 princes are the glass, the school, the book,
Where subjects' eyes do learn, do read, do look.
- 67 He shall not boast, who did thy stock pollute,
That thou art doting father of his fruit.
Nor shall he smile at thee in secret thought,
Nor laugh with his companions at thy state ;
But thou shalt know thy interest was not bought
Basely with gold, but stol'n from forth thy gate.
For me, I am the mistress of my fate,
And with my trespass never will dispense,
Till life to death acquit my forc'd offence.

65 త॥ .తనుఁజూచిజంకఁడ.తఁడుగాన-
 నతని.మొగముఁగన్గొనుటకుఁ.బాదవెన్కసింగి।
 .మునడువఁజొచ్చెను-ఁ.బులిమచ్చిక వడి
 .యూలించుమెల్లన.నాతఁడు♦రపణ।
 .మునఁబాడినప్పడు- ♦.మొనసియతఁడు
 .పలికినఁదన♦యెర.న్వదిలితోఁజేలు।
 ♦.నెఱుఁగి♦మైజడిపింప.నేరదువఁజేయు
 ♦.వెంగలిగొట్టియ.పిల్లనాపొర్చె॥

66 ద్వి॥ .భూమిపృథువులద్ద .మఁ♦బొత్తముబడి।
 .గా-♦మొగిఁబ్రజచూడఁ ♦.గఱపఁగఁజదువ॥

67 నీ॥ .నీదగుసంతతిన్ .జెఱచినవాఁడు
 తా♦.ఁబడసినవానికి.భ్రాంతితోడ।
 .దండిగినీవుంటఁ.దలఁచియెండుయు
 విట్ట.వీఁగఁగూడదు-తన.లోఁగడపని।
 .దలపోసినినుఁజూచి ♦.యెలనగవుంజూపఁ
 .జఁచు-♦వెండియుఁదన.జ్ఞాతోడ।
 .నీయున్నిఁగూరిచి♦.నెగడిహాస్యము సేయ
 .వలదునీయూస్తిదొగిలఁబడియెను।
 .గాని-కొనఁబడలేదుబం.గారుతోడ।
 ♦.హీనముగ-నింకనాగతి.కేనుఁబోదు।
 ♦.నెమ్మతి.కొనపకొల్లనా.నేరమునకు।
 .జావుననీలుబల్మినే.సల్పు♦నెక్కు॥

-
- 68 My honour I'll bequeath unto the knife
 That wounds my body so dishonoured.
 'T is honour to deprive dishonour'd life;
 The one will live, the other being dead:
 So of shame's ashes shall my fame be bred;
 For in my death I murder shameful scorn:
 My shame so dead, mine honour is new-born.

Dear lord of that dear jewel I have lost,
 What legacy shall I bequeath to thee?
 My resolution, love shall be thy boast,
 By whose example thou reveng'd may'st be.
 How Tarquin must be used, read it in me:
 Myself, thy friend, will kill myself, thy foe.
 And for my sake serve thou false Tarquin so.

- 69 O ! teach me how to make mine own excuse,
 Or, at the least, this refuge let me find:
 Though my gross blood be stain'd with this abuse,
 Immaculate and spotless is my mind;

68 సీ॥ .సురియకునాదగు. పరువప్పగించెద

♦.బవిసియిట్లూడ్చగాఁ బడిననాదు।

♦.మయినదిచెఱచును-.మర్యాదఁదొఱఁగిన

.బ్రతుకుఁ బాయుటగౌర.వంబు-నొక్కటి।

♦.మనెడుఁదక్కినయది.వడియగ-ఁగాపుర

♦.బొలివోవునాసిగ్గు.బుగ్గివలన।

.నేపారునాదుపే-.శేలన-నాచూపు

.నందునాతలవంపు.మృంగఁశేఖి।

.నానిందెయట్టుల.ఁగిసంత నాగింపు

.కొత్తపుట్టువుపొంది♦.కొపరుమిగులు।

.నేనుబోఁగొట్టుకొ.నిసమూనికిము

నేలు.వాడ-నీకేమాప్తి.చదలుచాన।

.నానిశ్చయము-పేగిమ-♦.సలుపెందు

నీగర్వ.హేతుపు-దానికి.నీవుగుత్తుఁ

.గాఁబగిసాగింపఁగివలయునెట్టిలం

♦.యధముసిపనిపట్టి.విశమునెల్ల।

.నీవునాయంగుఁజనువునే.నీకుఁ♦జెలిఁ

.నీమ♦పగియైస♦సన్నుఁదు.నెత్తదను-మఱియు।

.నీవునాకెన్గు♦సలిపెన.నీచుసటాల।

.నీవరగినాకయి♦పరిమాచె.నలయుఁజమృత్

69 సీ॥ .అయ్యయోనేరుపు.మానాకునా♦సాగు

.నెటుచెప్పవలయునో.యేన-లేక।

.తుదకునీ♦తెన్వొం.దెదనునాకీ

నిందె♦.మొపట్టి నెత్తురు.మచ్చపడియె।

That was not forc'd; that never was inclin'd.
To accessory yieldings, but still pure
Doth in her poison'd closet yet endure

ఁగాని-నామదికించుకై నదోసము

కాన-రా-దదిబల్మిప-చఁబడ లేది

ఁకింతియెకా-కద్ది-యెన్నఁటికింజెడ్డ

తనముతోడగునొప్పు-దలకుఁజోగు

•పనికిమాలినయలవాటు-పడుటలేదు

•మఱియు-నయ్యదియిప్పటి-వఱకొకింత

•యునుమకిలనంటక-విసంబు-నెనయుతనదు

•నెలపునందోపుతోడుత-నిలిచియుండె

కాదాస కవితావిశేషాః॥

వీరరసః ॥

రఘువంశే

సగః 1 శ్లోకః 21 ॥

- 1 జగోపాత్మానమత్రస్తా భజేథమకమనాతురః।
అప్రభురాదభేనోఽథ = మసక్తస్సుఖమన్వభూత్ ॥

శ్లోకః 22 ॥

- 2 జ్ఞానేమానంతమాశక్తౌ త్యాగేష్టాఘానిపర్యయః।
గుణాగుణానుబద్ధిత్వా తస్యసప్రసవాభవః ॥

స ॥ 8 శ్లో 31

- 3 బలమాతకభయోపశాంతయే।
విమమాంసశ్శృతయేబహుశ్రుతమ్।
వసుతస్మవిభోసకకేవలం।
గుణవత్ప్రపితకప్రయోజనా ॥

స ॥ 9 శ్లో 7

- 4 సమృగః సూభిరతికాదుహోదరం।
సచశశిప్రతిమాభరణశ్శుభం।
తమోవ సూయసహసవయావనా ।
ప్రియతమాయతమాసమహాహరత్ ॥

కాళిదాసుని కయితయందలి సొగసులు.

బీరము.

1 గీ॥ .సందతనఁ మేదితన్నుఁగా.పాడుకొనియెఁ
 .ఁదెవులుఁదవులక పున్నెముం.దెచ్చికొనియెఁ
 .సాముఁ బిసినారిగాక పుచ్చుకొనెఁతఁడు
 .కుడిచెనెంతయుహాయిఁత.గురము లేక॥

2 గీ॥ .తెలివియందూరకుండుట.బలిమిసోరు
 .సాతనికిఁ సీవియెడఁగొని.యాడుకొనమి
 .దొడ్డఁ గొనములొంఁపొంటికి.నోడుపొంది
 .పాలుపుమీఁతెడుఁదనతోడ.బుట్టులట్లు॥

3 గీ॥ .ఇడుమలస్పృశువారెల.జడు పెడపగఁ
 .గడిమి-చదువర్ల మన్నింపఁ .గడిదివిదై
 .పుడమిఁజేనికిఁగల్గిన.యొడమిగాక
 .గొనములుహూడ.నొరులమే.లునకుఁదగియె॥

4 గీ॥ .మిప్పుఁ బెంపుకొటకుఁ .దివిఁదెడునాతని
 .వేటగాని-జూజ.హుటగాని
 .జాబిలిపత్తిమసగ.సారాయియున్నాని
 .లాగ లేడుఁ ముద్దు.లాడిగాని॥

శ్లో॥ 8

- 5 నకృపణాప్రభవత్యసివాసవే।
 నవితథాపహాసకథాస్వసి।
 నచనపత్నజనేష్వసితేనవా।
 గపరుషాపరుషాక్షరమీరితా ॥

స ॥ 14 శ్లో॥ 35

- 6 నిశ్చిత్యచానన్యనివృత్తివాచ్యం।
 త్యాగేనపత్యాః పరిమాష్టుః మైచ్ఛత్।
 అపిస్వదేహాత్కిముతే ద్వియాథాః।
 ద్యశోధనా నాంహియశోగరియః॥

స ॥ 16 శ్లో॥ 8

- 7 కాత్వంశుభేకస్యపరిగ్రహోనా।
 కింవామదభ్యాగమకారణంతే।
 ఆచక్షుమత్వావశినాంరఘూణాం।
 మనఃపరస్త్రీవిముఖప్రవృత్తి॥

స 17 శ్లో॥ 43

- 8 వయోరూపవిభూతీనా మేకైకమృదకారణమ్।
 తానితస్మిన్సమస్తాని సతస్యోత్సిషిచేమనః॥

శ్లో॥ 47

- 9 కాతర్యం కేవలానీతిః శౌర్యం శ్వాపదచేష్టితమ్।
 అతస్సిద్ధిం సమేతాభ్యా ముభాభ్యా మన్వియేషసః॥

5 గీ॥ .♦వేల్పుజేన్మికై న.వెల్మిమాటాడఁబోఁ|
 .డనఁడునవ్వులాట.కై సఁగల్గ|
 .నలుకఁదొఱగినట్టి.యతఁడు♦పగఱునై నఁ|
 .♦బరుసమైన♦వ్రాయఁ.బలుకఁజనఁడు॥

6 గీ॥ .♦మాటు♦వెరవునమళ్లని.మాట-నాలి|
 .విడుచుట♦న్నిచ్చయంబుగఁ.మడువఁగోరె|
 .♦బోగములఁజెప్ప నేటికి- .♦బొందికన్న|
 .ఁబేరుసా♦మున్నవారికిఁ.♦బెంపెమేలు॥

7 గీ॥ .ఎవతెవీవు♦చెలువ-.యెవనికి♦ల్లాలవు|
 .నాయెదుటికివచ్చి.న♦కతమేమి|
 .♦యడఁకువఁగల♦రగుల.♦యెడ-పెడమొగమిడుఁ|
 .♦బెఱపడంతులకని-.యెఱిగి♦నుడువు॥

8 గీ॥ .పడుచుతనము-సొగసు- .♦నొడమియు-వీనిలోఁ|
 .♦బొగరిడనొకొకటియె.యగుఁ♦గతంబు|
 .అన్నికూడుకొనియ.వాతనియందుండెఁ|
 గాని-♦త్రుళ్లి పడదు.వాని♦యెడఁద॥

9 గీ॥ .పరగునొక్క♦తగవు.♦పందతనమ్ముగఁ|
 .♦బొనఁగునొకమ♦గఁటిమి.పులినడఁతగఁ|
 .గనుకనరిగఁగూడు.కొనినయా రెండిఁటి|
 .♦బెడఁగుకల్మిసతఁడు.వెదకికొనియె॥

కుమారసంభవే న || 2 శ్లో || 55

10 విషవృక్షోఽపినంవనశ్చ!స్వయంచేత్తుమ సాంప్రతమ్ ||

స || 10 శ్లో || 23

11 ఆమీమాం సురసంఘానాం! త్వమేకోఽథానమథానే!
విపత్తిరఽపిసంశ్లాఘ్య! పకానప్రతినోఽనల ||

వేఘసంజేతే స || 1 శ్లో || 6

12 యాద్వామోఘా వరమనిగుణే నాథమేలబ్ధికామా ||

శ్లో || 57

13 ఆపనాతి ప్రశమనఫలాస్సం పదోహ్యస్తమానామ్ ||

విక్రమేర్వశీయే ||

14 స్వాథాత్సతాం గురుతరా శ్రూయిక్రియైవ ||

శాకుంతలే ||

15 ఆసాశయం క్షత్రపాగ్రహక్షమా
యదాన్యమస్య మభిరాషిమేమనః!
సతాహిసంజేహ పదేషువస్తుషు!
ప్రమాదమంతఃకరణ ప్రవృత్తియః ||

10 ద్వి॥ .మునుఁదాను పెంచిన.ముసిఁడిచెట్టేనఱ
 .దనచేతనఱకుట.♦దమ్ముముకాదు॥

11 క॥ ఈవేల్పుమొనలకన్గీ
 .నీనొకడవెక♦జ్జములను.♦నొనపె-దొరులవేల్
 గావించు♦నోముగలిగిన।
 .యావారలయిడుమయుఁగొని.యాడంబడెడు॥

12 ద్వి॥ .తగువానియందు♦వి.తయగుట♦నయమ।
 .దుగుట♦సదునెడమే.ల్పొందుటకన్న॥

13 ద్వి॥ .ఇడుమఁబడినవారి.♦యేఁపుమానుపుట।
 .శడుమంచివారల.♦కలుముల♦పంట॥

14 ద్వి॥ .ఒరులకు మేలుసే.యుటమంచివారి।
 .కరయఁగఁదమపని.కంటెనుమేలు॥

15 గీ॥ .♦అరమరిక లేదురాచయా.లగుటకుఁదగు।
 .నీపెయెడనాదుమదితగు.లెనయుఁగాన।
 .సందియంబున్నతావుల.♦సాదులకెద।
 .♦పోకడలు♦దినుసులఁగూచి.♦సాకిరికద॥

16 భవతియఃపౌరవేణ రాజ్ఞాధమాన్ధికారేనియుక్తః సోఽహమా॥
శ్రమినామవిష్నుక్రియోపలం భాయధమాన్ధికారణ్యమిదమాయాతః

17 అస్మాన్సాధు విచింత్యసంయ మధనానుచ్ఛేఃకులంచాత్తనః।
త్వయ్యస్యాఃకథమప్యబాంధవ కృతాంస్నేహ ప్రవృత్తించతామ్।
సామాన్యప్రతిపత్తి పూర్వ కమియం దారేషుద్భవశ్యాత్వయా।
భాగ్యాయత మతఃపరంసఖిలు తద్వాచ్యం వధూబంధుభిః॥

18 శుశ్రూషస్వగురూన్ కురుప్రియ సభివృత్తిం సపత్నీజనే।
భతుర్విప్రకృతాపిరోషణ త సూమాన్యప్రతీపంగమః।
భూయిష్ఠంభవదక్షిణాపరిజనే భాగ్యేష్వనుత్సేకిసి।
యాంత్యేవంగృహిణీపదంయువ తయోవామాః కులస్వాధయః ॥

19 అశోహి కన్యాపరకీయసన।
తామద్యస్థంప్రేష్యపరిగ్రహీతుః।
బాతోమమాయంవిశేదః ప్రకామం।
ప్రత్యేతన్యాసథివాంత గాతాత్ ॥

16 వ॥ ఎవఁడు తేనిచేదగ వేల॥ నేమింపఁబడియెనోయట్టి నేను॥ దపసుల
కడ్లుదొలఁగింపనీ॥ పున్నె పుంగాన॥ కే తెంచినాడను॥

17 త॥ .శ్శడు॥ దబ మేస్తాము॥ గానున్న మము॥
.బదపడినీగ ప్ప॥ సంగడం-బీ పె
.ల డెరితనంపాసీ. తోడు నెల్లొ॥
.సలిపినయాపొందు. జాడదలంచి॥
.కడగి నూండ్రొస్సరి. గారాబుతోడ॥
.జూడఁబడునదియీ. జోటిసీచేత॥
.నుడువదగినది॥ బం.దుగులచే
దోచ. దెద్ది॥ బా గెంబున. కింకలోబడునొ॥

18 త॥ .కొలుపు పెద్దల-బొత్తు. గొను మెల్లతలుల
.నేరుపుతోడుత. న్నిదు॥ సవతుల॥
.సలుపకు మడ్డం॥ బ. సడ్డగాఁజూడఁ
.బడియుఁ బేనిమోకి. బలు॥ కిన్క చేత॥
.మెలఁగుమా॥ మోమోట. మిచ్చ॥ బలంగింబు. పట్ల-
మిక్కిలితుల్లి. పడకు॥ బా గెముల॥
.వెలఁదులిల్లాండ్రొని. కించుకొందిల్ల-
.కొలమునకుం॥ జెడు. గొట్లు॥ తెవుల్లు॥

19 గీ॥ .వెల్లిడిగనుఁగ న్నె.॥ పెరవానిసామెగ్గా॥
.యా పెమగనిచెంతి. కంపి-యిపుడు॥
.డాచఁ బెట్టిసట్టి. డబ్బప్పగించిన॥
.యల్లనా॥ యెడంద. హాయి జెందె॥

20 స్వసుఖనిరభిలాషః ఖద్యసేతోక హేతోః |
 ప్రతిదినమథవాతే వృత్తి రేవంవిధౌ వ |
 అనుభవతిహిమూర్ఖా పాదపశ్చ్రీవ్రముష్ణం |
 శమయతిపరితాపం ఛాయయాసంశ్రితానామ్ ||

21 వ్యపదేశమావిలయితుం |
 కిమిహ సేజనమిమంచపాతయితుమ్ |
 కూలంకషేవసింధుః |
 ప్రసన్నమం భస్మ టరుహంచ ||

22 కుముదాన్యేవశశాంక |
 స్సవితా బోధయతిషంకజాన్యేవ |
 వశినాం హివకపరిగ్రహ |
 సంశ్లేష పరాజుక్రమోవృత్తిః ||

20 శీ|| .జగముఁగూచిన్ నీదుఁ .సుగములఁగోరక|

.ఁపొగలె-దిట్టినడఁత.పోలునీకు|

.చెట్టుచుఱుకు పెండ.సిరముచేఁగుడి చెడ|

.నీడఁగ్రిందివారి.వేడిఁబాపు|

21 శీ|| .పేర్లలంచ-వీనింబడ.వేయుటకయి|

.యేలఁదలఁచెదవిట్టులో.ఁయిగురుఁబోడి|

.యొడ్డులగ్గడుఁగొఱకుచు.నున్నయేఱు|

.మంచిసీటిన్మ్రతియుఁదరి.ఁప్రమాఁకుసూడ్కి||

22 శీ|| .ఁవేలుపులబువ్వఁతొవలనే- .ఁవేడివేల్పు|

.తప్పకెప్పుడు మేల్కొల్పుఁ .ఁదామరలనె|

.తమకులోఁకువయకాఁనెడఁదఁగలవారి|

.నడఁతి-యొరునాలికింబెట్టుఁ.బెడమొగంబు||

శాంతరసము

1 గీ॥ .♦పతితుడైన ప్రభువును♦వి.శ్వాసము♦మొయి|
 .ననుసరింప♦నోర్వంగలిగి.నట్టివాడూ|
 .గెలుచుడన♦యజమానుని.గెల్పువాని|
 మఱియునాజ్ఞించు నొకచోటు♦.చరిత్రమందు.

2 సీసమాలిక॥ .ఇప్పుడు- నాదు♦వి.హినులార-
 మఱిస్వదే.శభ్రస్తుతా తోడి.జనములార|
 .పాతపరిచయమీ .బ్రతుకును.
 మిక్కిలి.వణింపబడిన దం.భంబుకన్న|
 .హాయిగాజేయలే.దా-
 యీయడవులోపు.లేనట్టియా రాజ.ధానికన్న|
 .నెక్కుడుబాధార.హితమయియుండలే.దా-
 ♦ముతువులమాటు- ♦.పాదిసరులి|
 .కగుశిక్షమాత్రమె .యనుభవించెదమిట-
 .మఱి- సీతుగాడుపు .మంచుకోట|
 .యు- నైవరానట్టి.-యొటపిడితో-సది-
 .యెంతయుముద్దగా.నేనుముణుగు|
 .కొనిపోవువఱకు-♦ నె.కొన్ని నాదు-
 ♦మేనిపై.వీచుచు గలవ-నే. బిన్ననవ్వు|
 .తనరబల్కెద- నిది .కొనియాటకదని-
 .నాయథాధస్థితి.న్నకుసరస|

Wears yet a precious jewel in its head ;
And this our life, exempt from public haunt,
Finds tongues in trees, books in the running brooks,
Sermons in stones, and good in everything.

Sc. iii.

3 I have five hundred crowns,
The thrifty hire I saved under your father,
Which I did store to be my foster-nurse
When service should in my old limbs lie lame,
And unregarded age in corners thrown :
Take that ; and He that doth the ravens feed,
Yea, providently caters for the sparrow,
Be comfort to my age ! Here is the gold ;
All this I give you. Let me be your servant.
Though I look old, yet I am strong and lusty ;
For in my youth I never did apply
Hot and rebellious liquors in my blood ;
Nor did not with unbashful forehead woo
The means of weakness and debility ;
Therefore my age is as a lusty winter,
Frosty, but kindly. Let me go with you :
I'll do the service of a younger man
In all your business and necessities.

.దృష్టితోబోధించు. హితులివి-మఱియు-
 .నా.పత్తుసామాన్యానుభవములు- కడు!
 .హాయిగానుండెడు- నద్ది- కప్పట్టుల
 .సహ్యంబుమఱియు. విషయమయ్యు.

.మణిశిరమునదాల్చు- మసబ్రశుకిదిగాంచు!
 .నరులరాటుదొరికి నాలుకలను!
 .జెట్ల- బుస్తకముల సెలవేల్చి- రాలను!
 .జ్ఞానబోధ- మంచి. సర్వవందు.

3 నీ|| .ఉన్నవినాయొద్ద. బన్నెండువందల
 .యేబదిరూకలు. నే. బొదువుగ!
 .దక్కించుకొన్న జీతంబునీతండిని
 .గొలిచి- నాముదిమేన. గొలుపుకుంటి!
 .తూనెడ- సరకునే. యబడని యిహ
 క. మూల ద్రోయబడున. ప్పడునుమఱియు!
 .ననుబెంచుదాదితీరుననుంటకై యది
 .గూడబెట్టితిదాని. గొనుమునీవు!
 .కాకులకుమేవు వేల్పుని. క్కముగబిచ్చు!
 .కలకమచేడు. గూడుబ. దిలముతోడ!
 .నగును. బొప్పునాముదిమికి- దిగొపసిండి!
 .నేనునీకిచ్చినాడను. దీనినెల్ల!

SONG

Sc. V.

4 Under the green wood tree
Who loves to lie with me,
And tune his merry note
Unto the sweet bird's throat,
Come hither, come hither, come hither
Here shall he see
No enemy
But winter and rough weather.
Who doth ambition shun,
And loves to live i' the sun,
Seeking the food he eats,
And pleased with what he gets,
Come hither, come hither, come hither:
Here shall he see
No enemy
But winter and rough weather.

సీ॥ ననునుండనిమ్మనీ. పలివానిగాముదు
 .నలిగిదోచియుగట్టి. •సత్తువుగల
 .వాడను- నాచిన్న. నాడెప్పుడు • న్వ
 ట్టి. నీళ్లనానెత్తుట. న్నెఱపలేదు
 .మఱియుసిగ్గరికొన్నో. మనెత్తయి •లాహూడ్చు
 .వెరవుద సత్తరమునెలిలువలేదు
 .కనుక నానుదుసలి. తనముబలియు
 ♦ నీతు ♦. నెఱి న్నెసగుగాని. నెమ్మ కలది
 .నన్ను నీతోడఁగోసెమ్ము - చిన్నవాని
 ♦. హాసున న్నెనునీసె. యంతలోను
 .గ్రామ్రాజీనీకఁగియు. క్క-రలయందు
 .గొల్వొనరించుచుందునీ. కోరినట్లు॥

పాట - బిలహారాగము - గూఢకతాళము.

- 4 పల్లవి॥ .ఇవాకురానీ- రా.నిమ్మ వలకురానీ
 అనుపల్లవి॥ .ఇనలనీతుగాడ్పొత్తప్ప. నెదిరివాడు గనడు॥ రానీ॥
- (1) చరణము॥ .అడవిచెట్టికిందగున్క - నాసించు నెవడు నాతో
 .గలుపుదనదాప్వరముతీయ •పులుగుటె •లుగునందుసరిగ॥ని॥
- (2) .ఎవడునురాశదొఱగువఱి. యెండనుండదలచునో
 .♦తవిలితిండికై వెదకుచు ♦.దనియుదారకుదానితోడ॥ ని॥

 Act. iii. Sc. ii.

- 5 Sir, I am a true labourer : I earn that I eat, get that I wear ; owe no man hate, envy no man's happiness ; glad of other men's good, content with my harm ; and the greatest of my pride is, to see my ewes graze and my lambs suck.

COMEDY OF ERRORS. *Act II Sc I*

- 6 There's nothing situate under heaven's eye
 But hath his bound, in earth, in sea, in sky :
 The beasts, the fishes, and the winged fowls,
 Are their males' subjects and at their controls.
 Men, more divine, the masters of all these,
 Lords of the wide world, and wild wat'ry seas,
 Indued with intellectual sense and souls,
 Of more pre-eminence than fish and fowls,
 Are masters to their females, and their lords:
 Then, let your will attend on their accords.

6 వ| అయ్య నేనిక్కముగఁ బాటుమానిసిని నాతిండినే నాకాంచు
కొనెదను- నాయుడుపునే నంపాదించుకొనెద- నొరుననహ్యపడను-
మఱియు నెవ్వనిసౌఖ్యమునకైన నీషణ్యపడను- బరులమేలునకా
నందించెదను-నాయుడుమన్నెచుకొనెదను- మఱియునామేటిగవ
ము నాయాఁడుగొట్టియలు మేయఁజూచుటయు- నాగొట్టెప్పిలు
పాల్గుడువఁగనుటయును.

6 నీ| ఈశ్వరస్పృష్టిలో .నయ్యెదియు హద్దు
.లేనిదిలేదిఁల.లోనఁగడలి|
.యందున విన్నున- .నలమృగంబులు
ఁమీలు.నెగురుపక్షులుతమ.మగలఁవశముఁ
.లగు- ఁదివ్యమాశక్తి.నధికులుపురుషులు-
.యఁజమానులౌదురే .యన్నిటికిని|
ఁ.బ్రభువులువారు ప్ర.వంచమునకునెల్లఁ
.బ్రాహ్మతనాత్మలం .బరఁగుచుందురీ|
.తమదుస్త్రిలకుఁభతకలై .తనకుచుందురీ|
.వెండియున్వారిఁవిభులయి. వెలయుచుందురీ|
.కావునన్నీదుచితంబు.నీవువారి|
.యిష్టములనుసరించున. క్షేంచవలయు||

CYMBELINE

Act III Sc III.

- 7 And often, to our comfort, shall we find
The sharded beetle in a safer hold
Than is the full-winged eagle. O, this life
Is nobler than attending for a check;
Richer than doing nothing for a bribe;
Prouder than rustling in unpaid-for silk,—
Such gain the cap of him that makes'em fine
Yet keeps his book unerossed. No life to ours.

Act IV Sc II,

- 8 Cowards father cowards, and base things sire base;
Nature hath meal and bran, contempt and grace.
- 9 If I do lie, and do
No harm by it, though the gods hear, I hope
They 'll pardon it.

7 నీ॥ .మనముకన్గొనెదము.మఱియునుఁ
 దచుకగ. వేడుకమీఱఁగఁ. బేడపురుగు!
 .సాళువకంఠెదా. మేలుగఁబట్టున
 .నెంతయునిభీకతి.నిరవుకొనుట.
 .భళిరయిబ్రతుగు చీ.వాట్లుతి నెడుకొల్వ
 .కన్నమిక్కిలి లెస్సయకాను- లంచ.
 మున్మింగి యెద్దియుం. బొనరించకుండుట
 .కంఠెనెక్కుడుపల్వ .కలది- కొనని
 .పట్టు డుపునందుఁ బగ. పచుఁచుంట.
 .కన్నమఱివాసి నెఱగెడు- .వ్యయములేక.
 .సొగసుఁజూపెడు .టోపికంఠెగడు నయము
 .జగతనూజీవితమునకు .సాటిలేదు॥

8 గీ॥ .పందలంగాంచుచుందురు .పందలు- మఱి.
 .క్షుద్రములఁగనుక్షుద్రప.స్తలు- నిజముగ॥
 .గట్టిగింజలుపొల్లయుం .గలుగుఁబ్రకృతి.
 .కంపునింపును గూడజ.గంబునందు॥

9 గీ॥ .నేనుదబ్బఱంటి .నేనిపదంపడి
 .జెఱుపుదానివలనఁ జేయనేని
 .వేల్పుల్లెరదియు .వినినప్పటికిన్ తు.
 .మింతురనుచు విశ్వ.సింతునేను॥

:

Act V Sc V.

10 it is I

- (1) That all the abhorred things o' the earth amend,
By being worse than they.

HAMLET

Act I Sc II

- (2) all that lives must die,
Passing through nature to eternity.

Act II Sc II.

- 11 there is nothing either good or bad, but thinking
makes it so:

- 12 I have of late—but wherefore I know not—lost all my mirth, foregone all custom of exercises; and, indeed, it goes so heavily with my disposition, that this goodly frame, the earth, seems to me a sterile promontory; this most excellent canopy, the air, look you, this brave o'erhanging firmament, this majestical roof fretted with golden fire, why, it appeareth no other thing to me than a foul and pestilent congregation of vapours. What a piece of work is man! How noble in reason! how infinite in faculty! in form and moving how express and admirable! in action how like an angel! in apprehension how like a god! the beauty of the world the paragon of animals! And yet, to me, what is this quintessence of dust? man delights not me—no, nor woman neither, though by your smiling you seem to say so.

10 (1) ద్వి॥ జగతీశనవ్యాము ల్పలిపెదనొప్పు।
 .లుగ- వానికన్నజె.దుగునేనెగనుక.

(2) ద్వి॥ .బ్రోకెడునదిచావ .వలయు •మతక్యాపరి।
 .కృతినుండిపోవు •చ .మృతపదంబునకు.

11 ప॥ మంచిచెడ్డలు తలంపునఁదప్పుటలేవు.

12 ప॥ అదేమోనాకుఁ దెలియదుకాని- కొంతకాలమునుండినే నుల్లాన
 ముఁజెసియుంటి- సన్నియభ్యాసముల వాడుక మానుకొంటిని- మ
 తియు- నిక్కముగానామనసు మిక్కిలి•వ్యాకులముగానున్న- దీ
 •రమ్యమైన నలుచదరపునేల సముద్రములో నొఱిగియున్నకొం
 డగొడ్డు కొనవలె గనపడుచున్న- దీమిగుల సొగసైనపందిరీ
 గాలిచూడు- మీచక్కఁగవ్రేలాడునాకన- మీబంగరుటగ్గినలం
 కరింపఁబడినగొప్పక- పృథ్విరయది- చెదురోగములఁబన్నాడి ప
 లుగకముల యావిరులగుంపుకన్న వేఱుగఁగాన్పించదు. •మను
 జుఁజ్ఞోపరి- వివేకమున నెఱిగొప్ప- శక్తిసంత•యనంతము-
 గూపునొద్దలిక నెఱివిశేషము- నారెంతయబ్బురము- కార్యము
 నందెంత•దివ్యోపమ- •బోధయెడనెంతవేదననృశము- జగదాధిత

Act iii Sc i

- 13 To be, or not to be, that is the question:—
 Whether 't is nobler in the mind to suffer
 The slings and arrows of outrageous fortune,
 Or to take arms against a sea of troubles,
 And by opposing end them? — To die—to sleep,
 No more:— and, by a sleep, to say we end
 The heart ache, and the thousand natural shocks
 That flesh is heir to,— 't is a consummation
 Devoutly to be wished. To die,—to sleep:—
 To sleep! perchance to dream:— ay, there's the rub;
 For in that sleep of death what dreams may come,
 When we have sullied off this mortal coil,
 Must give us pause. There's the respect,
 That makes calamity of so long life:
 For who would bear the whips and scorns of time,
 The oppressor's wrong, the proud man's contumely,
 The pangs of despised love, the law's delay,
 The insolence of office, and the spurns
 That patient merit of the unworthy takes,
 When he himself might his quietus make
 With a bare bodkin? who would fardels bear,
 To grunt and sweat under a weary life,
 But that the dread of something after death,
 The undiscovered country, from whose bourn
 No traveller returns,— puzzles the will,
 And makes us rather bear those ills we have
 Than fly to others that we know not of?
 Thus conscience does make cowards of us all;
 And thus the native hue of resolution
 Is sicklied o'er with the pale cast of thought;
 And enterprises of great pith and moment,
 With this regard, their currents turn awry,
 And lose the name of action.

ణము- పాశ్రమలనుత్తమము- కాని-కొఱమాలినదాని సాగం
శ- మిదియేమినాకు- మనుష్యుఁడునన్నలరింపలేడు- లేదు- స్త్రీ
గూఢ సన్నానందింపజాలదు-నీరగు పుబ్బి నీవాలాగనునట్లు కనువ
డునప్పటికిని.

13 నీ॥ .ఉంటయో-చూచుట-యో- యదేచిన్యము-

.ఘనతరంబెట్టి-నె.మృతమునగును

.శ్వేదంచునట్టిదు.స్వనపేయుకొడిసె

వే.టులుబాణములు నెచు.టొ-యదిగాక

.దరిగానరానిబా.ధంపయదండెత్తి

.యెదిరిదుటనాన్వసించుదిగనటయె

.పొలయుట-నిద్రవో.పుట-లేదికేమియు

.వతియు-నిద్రచేత.వససుపిడి

.నెమిశేహంబుపొందున.నేకనహజ

.కష్టములుమనము ముగింప.గలిగినయెడ

.నదియేసకలోకాప్తమైనపదవి

.మిగులనాన క్షిణిగోర.దగినదగును॥

కం॥ మడియుట-నిద్రపొవుట

.పడుకొనుట-ముకల్తకలను.బరగుట-యాన

క్కడనేకష్టం-బేమన

.నొడలుదొఱగమరణనిద్ర .నొదవుకలలెవో॥

నీ॥ .మనలనాపగవలసి.న-దటయోజన

.కల-దదియట్టిదీ.భామగుబ్రతుకు

.కష్టంబునొనరించు-గానిచో-నెవ్వఁడు

.కాలతాడనతిర.నాగరములను

•సైరింపవచ్చును-ఁగూరమానసుని
 దు.మాగ్గము-గవ్యవ.మానము.మఱి
 ♦.ధిఃకృతప్రణయాతి.దీఘవేదనలు-
 ♦న్యాయాలస్య-మధికార.శాల♦మదము|
 •మఱియుఁదుచ్చలచెంగట.మంచివార|
 •లోచుకొనియెడుగద్దింపు-•లోక్కచిన్న|
 ••సురియచేదనయంతంబు.సులభముగను|
 •సలుపునట్టులఁదాఁజేయఁగలిగినపుడు||

సీ|| •ఎవఁడుభారములు♦వ.హించుమూగ్గుటకుఁ
 జె.మృటవాటివిసువగు♦.మనికిక్రింద|
 •మరణముపిదపనె.వ్వరయినఁదిరిగిరాఁ
 •జాలనివింతజే.శంబుభీతి|
 •యెదనునంశయపచి.యెయ్యెదియో-
 మఱి-•మనమెఱుంగనియిడు.మలకుమనల|
 •బరుగిడనీ కిది.వఱకున్నబాధల
 •నోచుకొనట్టులనల్ప.కుండినయెడ|
 •మనసుజంకించునిట్టుల.నన్మనలనంద|
 •ఱ్ఱ-మిగుల♦స్థైర్యనె జవ.ణాంబుమాయు|
 ••శింతరునిహీనమాచాయ.చేతనిట్లు|
 •కనుక♦సాహసోద్యమములు-♦పనికి-రావు||

Act iii Sc iii

- 14 Whereto serves mercy,
 But to confront the visage of offence ?
 And what's in prayer, but this two fold force,—
 To be forestalled, ere we come to fall,
 Or pardoned being down ? Then I'll look up:
 My fault is past. But, O, what form of prayer
 Can serve my turn ? " Forgive me my foul murder " ?
 That cannot be; since I am still possessed
 Of those effects for which I did the murder,
 My crown, mine own ambition, and my queen.
 May one be pardoned, and retain the offence ?
 In the corrupted currents of this world
 Offence's gilded hand may shove by justice ;
 And oft't is seen, the wicked prize itself
 Buys out the law : but 't is not so above ;
 There is no shuffling, there the action lies
 In his true nature, and we ourselves compelled,
 Even to the teeth and forehead of our faults,
 To give in evidence.

14 సీ॥ .కృపయువయోగించు .నెందుకు-

◆ నేరము.మోమునెమచుట.పొంటెడప్ప!

.నేముండుబ్రాధకన.యెడ-నీజ

మిలిశక్తి.తక్కమనముపాటు.గుంకమును!

.పడ్డగింపబడుట.యరిగాక-ససిమ్మట

.క్షమింపబడుటయు-.సరియె-నేన!

.రసెదను-నాదునే.రముజ్జిపోయె-న.య్య
యొకాని-యెటువంటి.పాధకనమ్మ!

.నాకుబనికివచ్చు-.నాయొనచిన్ఫగోర

.హృద్యగూరిచ్చినైచు.మానను-సది

.కానేరనేమన-ఁ.గలవిదివటకు

నా.కెందుగుటిచివధ.నేనుసలిసి!

.నాడనోయదిదెల్పు.జాడలు-నామూళి-

.నాదురాశయు-మఱి.నాదురాణి!

.దైరింపబడవచ్చు .నారేగియెవఁడైన-

◆.నేగిమానకకొన.సాగఁజేయ!

.వచ్చునా-మఱి-యీప్ర.ప.చపుచెడు

తోవ.లందు-బంగరుపూసినట్టికీడు!

◆.చేయివిసరవచ్చు.జెలగినాయముమెయి-

.దఱచునాచెడుగొప్ప.ధమముగొను!

.గానిపరంబునఁగా.దట్లుమోసమ్మ

.పొసఁగదచ్చట.దగ.వెసఁగుడాని!

JULIUS CÆSAR *Act. I. Sc. III.*

15 But life, being weary of these wordly bars,
Never lacks power to dismiss itself.
If I know this, know all the world besides,
That part of tyranny that I do bear
I can shake off at pleasure.

HENRY IV PART I. *Act. V. Sc. IV.*

16 But thoughts the slaves of life, and life time's fool,
And time that takes survey of all the world,
Must have a stop.

PART II *Act. I. Sc. III.*

17 Past and to come, seems best ; things present, worst.

Act. iv. Sc. iv.

18 How quickly Nature falls into revolt
When gold becomes her object !
For this the foolish over-careful fathers
Have broke their sleeps with thought,— their brains
with care,
Their bones with industry ; for this they have
Engrossed and piled up the cankered heaps
Of strange-achieved gold ; for this they have
Been thoughtful to invest their sons with arts,

.వాస్వవంబగుస్థితోడఁ-బల్మిపక్షాః
 .బడెదమెంతయుసాత్వంబు .వాకొనుటకు
 .మనముఁ పదపడినాచరిం.చినచెఱుపుల
 .మొగములకుఁ గట్టెదుటమన.మోములుంచి॥

15 గీ॥ .ఉనులులోకబంధంబుల.విసిగిశన్ను
 .గోల్పదుటకెన్నఁడు శక్తిఁ.గొదవపడదు
 .ఇదితెలియజగమెల్లయె.దైద-యధేచ్ఛ
 .దూలఁగొట్టెదనాన్దెంచు.దుష్టశాస్తి॥

16 గీ॥ బ్రతుకుదాసులుతలఁపులు- .బ్రదుకుకాలా-
 .మునకగువిదూషకుఁడు-మఱి.యునుసమస్త
 .జగముఁబరిశీలనముచేసి.సోగఁగొల్పు
 .నట్టిసమయంబుకూడని.ల్పందవలయు॥

17 ద్వి॥ .కడచినవస్తువు.ల్కఁబోవునవియు
 .గడుమంచి-ఁబుప్పుడు.గతియవిచెడ్డ.

18 సీ॥ .తిరుగఁబడెడునెంత.స్వరగఁస్వభావంబు-
 .బంగరుదానిఁతా.త్పర్యమైన
 .యప్పుడు-దీనికై.యవివేకులై మితి.మీఱిన
 జాగ్రత్తు.మెయినిదందుగ్గి .
 .లాలోచనముచేతఁ.గోలుపోయితిమ
 .నిద్దుర-ఁజింతనె.తేనిబుద్ధి॥

And martial exercise : when, like the bee,
 Culling from every flower the virtuous sweets,
 Our thighs packed with wax, our mouths with honey,
 We bring it to the hive; and, like the bees,
 Are murdered for our pains. This bitter taste
 Yield his engrossments to the ending father.

HENRY V.

Act. III. Sc. VII.

19 We are in God's hand, brother, not in theirs.—

Act. v. Sc. ii.

20 A good leg will fall ; a straight back will stoop ; a
 black beard will turn white ; a curled pate will grow
 bald ; a fair face will wither ; a full eye will wax hol-
 low : but a good heart, is the sun and the moon ; or
 rather the sun, and not the moon ; for it shines bright
 and never changes, but keeps his course truly.

.గవ్వపాటున నెము.కల-బాడునల్లు
 కొ.నిరి- వారలుందీని.గుటిచివింత।
 .గడనఁజేకురినపసెడినంటరాని
 వి.సమటుకుప్పలు పెట్టి.రి- మఱి-దీని
 .కొఱకు-వారలుతమ.కొడుకులకున్విద్య
 .లెల్ల నేర్పటకయి .శల్లడిలి।
 .రపుడెల్లనననుండి .యచ్చపుతేనెల
 .నేచుచుండెడు తేనె.టీగలనలె
 .మనోతొడలేత్రనంబు.మయి- మననోళ్లు
 తే.నియతోడమిక్కిలి.నిండుకొనగ।
 .దెచ్చెదముఁ తెట్టెయొద్దకాతే.ఁట్లఁబోలి।
 .మనముపడినట్టిపాట్లుకు .మాఱుగఁదెగ।
 .టాపఁబడెదము.మఱి-యీ.వి.పానుభవము।
 .బటచుఁగడముఁబ్బతండ్రిక.వ్యానిముల్లె॥

19 ద్వి॥ .దేవుఁడుమనమ.ధీసంబుగాని।
 .భావింపనితరుల.వశమునలేము.

20 ప॥ బలమైన కాలు నీరసిల్లెడు- యిన్ననివీపు వంగెడు- నల్లనిగడ్డము
 తెల్లఁబడు- దట్టముగ వంగినకురులుగల తలబట్టయగును- సొగసగు
 మొగము వడలిపోవును- నిబ్బరమగు కన్నులులోతుగ ముడిఁగెడు-
 గ్గాని- మంచిమనస్సు సూర్యుడుంజందురుడును- లేక- సూర్యు
 డేచంద్రుడుకాదేమన- నదెల్లపుడు బ్రకాశించును- మఱియు-
 నెన్నడునాత్రిడు- కేవలమొక్క సత్యపద్ధతిన్ నగతినుంచెడు
 గనుక.

HENRY VI PART II. *Act. II. Sc. I.*

- 21 Let never day nor night unhallowed pass,
But still remember what the Lord hath done.

Act. iv. Sc. vii.

- 22 Large gifts have I bestowed on learned clerks,
Because my book preferred me to the king;
And seeing ignorance is the curse of God,
Knowledge the wing wherewith we fly to heaven,

PART III

Act. I. Sc. IV.

- 23 Open thy gate of mercy, gracious God!
My soul flies through these wounds to seek out thee.

Act. ii Sc. ii.

- 24 But, Clifford, tell me, didst thou never hear,
That things ill got had ever bad success?
And happy always was it for that son
Whose father for his hoarding went to hell?
I'll leave my son my virtuous deeds behind;
And would my father had left me no more;
For all the rest is held at such a rate
As brings a thousand-fold more care to keep,
Than in possession any jot of pleasure.

21 ద్వి॥ .నడపకుమెన్నఁడై .ననేబ్రవల్లు!
 .చెడుగున-ఁ బ్రభుచేతఁ .జిత్తమందిడక.

22 గీ॥ .పండితులకుగొప్ప .బహుమతులిచ్చితి!
 .విద్యలెస్సభూమి.విభునికన్న!
 .దైవశాపమజ్జ.త-యెఱుకఁజెక్కస్వ!
 .గణమునకుమనమెగిరె.దమనియరసి!

23 వ॥ నీదయాద్వారముఁ దెలుపుమో నెనరైనదేవుఁడా-
 యీగాయములనుండి నిన్వదకుటకు నాయాత్మయెగురుచున్నది.

24 నీ॥ .చెప్పమునాతోడ..నెప్పుడై నన్నీవు
 .వినలేద-కీడుమై.గొనినవస్తు!
 .వులునిచ్చలుద్దొప్ప.ఫలమిచ్చునని-మఱి-
 .తండిలోభంబున.ధనముఁబోవొ!
 .నరిచినకతమున .నరకమేగిన-వాని
 .కొడుకెల్లవుడు నుఖి.పడునె-నేను!
 .నావుణ్యకార్యము .లాపవెన్కవిడిచెద
 .నాపట్టికిన్ - నాకు.నాదుతండి!
 .యంతకెక్కువువదలమి.నెంతు-ఁదక్కు!
 .నంతయుఁదనకుఁజిక్కిన.హాయికంటె!
 .వేయిరెట్లువిచారముక్త.మోయఁజేయు!
 .ఁఫక్కిగఁబదంపడిఁదలంపఁ.బడెడుఁగాన!

Act. ii. Sc. v.

- 25 This battle fares like to the morning's war,
 When dying clouds contend with growing light ;
 What time the shepherd, blowing of his nails,
 Can neither call it perfect day, nor night.
 Now sways it this way, like a mighty sea,
 Forced by the tide to combat with the wind :
 Now sways it that way, like the selfsame sea,
 Forced to retire by the fury of the wind :
 Now, one the better, then, another best ;
 Some time, the flood prevails; and then, the wind:
 Both tugging to be victors, breast to breast,
 Yet neither conqueror, nor conquered :
 So is the equal poise of this fell war.
 Here, on this molehill, will I sit me down.
 To whom God will, there be the victory ;
 For Margaret my queen and Clifford too,
 Have chid me from the battle ; swearing both,
 They prosper best of all when I am thence.
 'Would I were dead ! if God's good will were so ;
 For what is in this world but grief and woe ?
 O God ! methinks, it were a happy life,
 To be no better than a homely swain ;
 To sit upon a hill, as I do now,
 To carve out dials quaintly, point by point,
 Thereby to see the minutes how they run,
 How many make the hour full complete ;
 How many hours bring about the day ;
 How many days will finish up the year ;
 How many years a mortal man may live.
 When this is known, then to divide the times :
 So many hours must I tend my flock ;
 So many hours must I take my rest ;
 So many hours must I contemplate ;
 So many hours must I sport myself ;
 So many days my ewes have been with young ;
 So many weeks ere the poor fools will ean ;
 So many years ere I shall shear the fleece :

25 నీ॥ పిల్లనగోవిని .గొల్లఁదూఁదుచు-బగ
 .లనికానిరాతిరి.యనుచుఁగాని
 .పిలువఁజాలనియట్టి .పెందలకడ-వడి
 .విచ్చుమబ్బులుపొచ్చు. వెలుఁగుతోడ
 .నలుపుపోరట్టు-లీ.జగడంబుచెలఁగెడు-
 .నియ్యదియొకసాఁగి.యేపుమీఱు
 .నీవైపుగాదుపు.నెదిరింపనలచేత
 బలిమిపెట్టఁబడుబ.ల్కడలిమాడ్కి
 .గడఁగునొకమాటిదాజాడ.గాలిదెబ్బ
 .వలనమల్లనానందంబు.పగిదిఁగొంత
 .దనుకమున్నరునెగ్గు-బి.దపఁగరువలి
 .యొకటిపుడులెస్స- వెనుక-వేటొకటిమేలు॥

గీ॥ .గుండెఱారయగగెల్పనుఁగోరిరెండు
 .నెదిరిపెనఁగెడుఁగాని-యె.య్యెదియున్నెన
 .నోర్వలే-దోడ-దట్టుల.నుండెసరిగ
 .గరముబెట్టిదమైనయీ.దురముతూఁగు॥

సీసమాలిక॥ .ఇచ్చోటఁబుట్టపె.నేనుఁగూచుకొండెద-
 .నెవ్వరియెడవేలు.పిచ్చగించు
 .నటగెలుపుండు-నే.మనఁగనారాణియు
 .నాబంటుగూడన.స్థగిలివేసి
 .రనినుండివారిర్వు.రచటనేలేనిచో

So minutes, hours, days, months, and years,
Passed ever to the end they were created,
Would bring white hairs unto a quiet grave.
Ah, what a life were this ! how sweet ! how lovely !
Gives not the hawthorn-bush a sweeter shade
To shepherds looking on their silly sheep,
Than doth a rich-embroidered canopy
To kings that fear their subjects' treachery ?
O, yes, it doth ; a thousand-fold it doth.
And to conclude,— the shepherd's homely curds,
His cold thin drink out of his leather bottle,
His wonted sleep under a fresh tree's shade,
All which secure and sweetly he enjoys,
Is far beyond a prince's delicates,
His viands sparkling in a golden cup,
His body couched in a curious bed,
When care, mistrust, and treason waits on him.

- వటలెదమనియొట్టు. వైచుకొనుచు।
- బ్రదుకుఁజాలింపఁగో. రెదనుదయ్యపు
- మంచి. యిచ్చయునట్లుండె. నేని-యేల।
- ననఁగ-నీడగమందు. నడలుటయును
- మఱి. యిడుమయుఁదక్కని. కేమికలదు।
- అయ్యయోదయ్యమా. యచ్చపుగొల్లని
- కంటెలెస్సగనుండ. కుంటమిగుల।
- హాయియాబ్రతుకని. యనుకొందు-నిపు
- దొక. గుట్టపైనావలె. గూరుచుంట।
- పొద్దుజంత్రంబుల. బొలుపుగఁజెక్కుట.
- తగగుతులంబెట్టి. దానివలన।
- బరికించుట-ట్టుల. న్బర్పిడునోనిము
- నము-లవియెన్నియై. నమఱినిండు।
- గంటయానో-యెన్ని. గంటలకుంబొద్దు
- ముగియునో-యెన్నాళ్ల. కగునొయేడు।
- మానిసియెన్నెండ్లు. మననచ్చునో-యిది
- యెఱుఁగఁబడినవెన్క-• దఱులఁబంచు।
- టిన్నిగంటలుమంద. నేఁగాచునది-యిన్ని
- గంటలునిద్దర. న్గడుపవలయు।
- నేదలంచవలయు. నికనిన్నిగంటలు-
- నే. నాడుకొనవలె. నిన్నిగంట।
- లొగినిన్నినాళ్లుచూ. యిండెనాగొట్టెలు-
- నిన్నిపూటలకవి. యీనఁగలుగు।
- నిన్నియేండకునుని. నేగతిరించెద-

ACT. iii. Sc. i.

- 26 My crown is in my heart, not on my head ;
Not decked with diamonds and Indian stones,
Nor to be seen : my crown is called content ;
A crown it is, that seldom kings enjoy.

.గడకిట్లునిముసము.ల్లంటలుమఱి
 .పొద్దులునెలలేండ్లు.ముగియుచునెరసిన
 .కొప్పునందడిలేని.గోతఁబెట్టు॥
 .నౌరయెట్టిబ్రతుకి.ధయ్యె-నెంతటితీసి-
 .యెంతముచ్చట-పొద.రిండ్లనీడ।
 .యైనఁ-గుట్టుపనిసాం.పారుబంగరుపట్టు
 .పందిరైన-దనయే.ల్బడినినెగడు।
 .వారిమోసమునకు.వడఁకుదొరలకిచ్చు
 .హాయికంటెన్-సుంత.యైననెగ్గు।
 చూపనిగొఱియల.జూచుటగొల్లల
 .కిడుసంతసంబుమే-లెంతయైన।
 .నద్దిరావేయిరె.ట్లదియెక్కువౌను-ఁగ
 .డకుగొల్లవానియిం.టఁగలపెరుఁగు।
 .తోల్బుడ్డినుండిపైఁ.దోఁగెడువానిప
 .ల్పనిత్రాగుడు-గారు.కొనెడుచెట్ల।
 .నీడలనలవడు.నిద్దురయు-గీడు
 .వడయక హాయిగ.వాడుగుడుచు।
 .నంతకు-మేలుమఱపును-వంత-మోస।
 .మును-దనున్వేచుకొనతేడు.పొందుకలుక్కు
 .లకు-బసిడిగినైనతనిత.భుకగుతిండి।
 .కి-దగుసెజ్జందునతనిమై.కి-ఁగడుదప్పు॥

26 గీ॥ .నాకిరీటమునాదుడెం.దముననుండు।

.నాతలన్గాదు-వివిధర.తనములఁజెక్క।
 .బడఁగలే-దద్దియుగ్గానఁ.బడఁగఁబోదు।
 .తనివినామాళి-దొరలది.కనుటయరుదు॥

ACT. v. Sc. ii.

27 Why, what is pomp, rule, reign, but earth and dust ?
And, live we how we can, yet die we must.

HENRY VIII.

Act. II. Sc. III.

28 't is better to be lowly born,
And range with humble livers in content,
Than to be perked up in a glistering grief,
And wear a golden sorrow.

Act. iii. Sc. ii.

29 Fare well ! a long farewell, to all my greatness !
This is the state of man : to-day he puts forth
The tender leaves of hope, to-morrow blossoms,
And bears his blushing honours thick upon him :
The third day comes a frost, a killing frost,
And,—when he thinks, good easy man, full surely
His greatness is a-ripening,—nips his root,
And then he falls, as I do. I have ventured,
Like little wanton boys that swim on bladders,
This many summers in a sea of glory,
But far beyond my depth : my high-blown pride
At length broke under me, and now has left me
Weary, and old with service, to the mercy
Of a rude stream, that must for ever hide me.
Vain pomp and glory of this world, I hate ye :
I feel my heart new opened. O, how wretched
Is that poor man that hangs on princes' favours !
Had I but served my God with half the zeal
I served my King, He would not in mine age
Have left me naked to mine enemies.

27 గీ॥ .బౌరడంబ-మాజ్ఞ-యధికార-మన నేమి|
 .బొత్తి గాను-మన్ను-బుగ్గి-గాక|
 .మఱయు-బ్రతుక నిమ్మ .మన మెట్టులై నను|
 .గాని-మనముచావఁ .గావలయును॥

28 గీ॥ .తుచ్చులన్నట్టి పేదలతో .డఁగలసి|
 .తనివినుండుటక డుమేలు ♦.తళుకువనట|
 .యందుఁ దెగనీలుఁబోతుగ .నడరిమఱియు|
 .గొప్ప♦బంగారువలవంతఁ .గొనుటకన్న॥

29 సీ॥ .సెలపుపుచ్చుకొనెదఁ .జెల్లరేనాగొప్ప
 .కెల్లఁ బెద్ద సెలవే .యిదిమనుజుని| .స్థితి
 .యతండున్నేడు .చెలగించునాసచి
 .పురుటాకులక రేపు.పువులు మఱియు|
 .నతఁడువహించుమ.ర్యాడలుమెండుగ
 .దనపయిమూడవ.దినమునందు|
 .వచ్చెడుఁజలిగాడ్పు.పరిమాచుక మంచున
 .నతఁడు వెండియునిశ్చ.యముగఁ
 దనదు| .గొప్పపండెననుచుఁ♦.గొఱత
 యెద్దియులేక .హాయిగఁదానుంటి.ననుచుఁదలఁచు|
 .నంతలో♦బొలయించు.నాతనివేరది|
 .పదపడిఁగూలునా.వలెనతండు|
 .బొత్తి గానాకందఁ.బోవరాసట్టి
 ప్పి.భ్యాతినముద్రంబు.నందునిన్ని|
 .యేండ్లు తిత్తులనాని.యీఁదుబాడెడు
 పెంకె♦.చీటుతలవలెసాహ.సింఱినాడఁ

ACT. v. Sc. iii.

30 Love and meekness lord,
Become a churchman better than ambition.

KING JHON. *Act. III. Sc. IV.*

31 There 's nothing in this world can make me joy.
Life is as tedious as a twice-told tale
Vexing the dull ear of a drowsy man ;
And bitter shame hath spoiled the sweet world's taste,

KING LEAR *Act. II. Sc. IV.*

32 O, reason not the need ; our basest beggars
Are in the poorest thing superfluous :
Allow not nature more than nature needs *
Man's life is cheap as beast's.

.మిక్కటముగ ♦ విజృంభించునాగర్వము
 .తుదకునాయందుడు.త్తునియలయ్యె
 .నలసటఁబడియిప్పు.కొలుపుచేముదిసిన
 .ననునెప్పటికడుగు.ననిడవలసి
 .నట్టి ♦ నీచప్రవా.హదయకువిడిచె
 నీ.జగమునందలివ్యధ.జంభమ
 మతి.యెక్కువమిమ్మునే ♦ నేవగించెదను
 నా ♦.యెడఁదక్రొత్తగవిప్పఁబడెననుకొని.యెద
 నక్కటా రాజుల.దయలవేల్లాడు
 .నలఁడెంత ♦ కొఱమాలి.నట్టివాఁడొ
 . ♦ తేనిఁగొల్చునపుడునే.నుఁబూనినశ్రద్ధ
 .లోనిసగముతోడ.నై నజేవు
 .నింభజించియుంటి.నేని బోడిగ ♦ జర
 ♦.నరులకప్పగించ.డతఁడునన్ను ॥

30 ద్వి॥ .తగుఁజేమవిసయము.దైవసేవకున।

♦.కగణితాధిక్రియ .నత్యాశకన్న॥

31 చ॥ .ఇలలోన ♦ న్నలరింపఁగల్గునదిలే.జేదై ననాజీవనం।

♦.బలఁతన్ గున్మెడువానిమొద్దు చెవికే ♦.వైయిన్మ్రడిన్ జెప్పఁగా।

.బడువృత్తాంతముపోల్కిఁ జేదఱగఁగ.న్పట్టెగడుంజెడ్డయా।

.తలవంపింపగులోకమండలిరుచిన్ ♦.ధ్వంసంబుగావించెడు ॥

32 గీ॥ ఔరతకించకక్కఱ.నల్పవస్తు।

.వందుమితిమీఁతెదరధమ. ♦ యాచకులును।

.బ్రకృతికిడఁబోకుదానియ.వసరమునకు।

.మిగిలి.పశుజీవనమటుచౌ.కగునరునిది॥

ACT. iii. Sc. iv.

- 33 Poor naked wretches, wheresoe'er you are,
That bide the pelting of this pitiless storm,
How shall your houseless heads and unfed sides,
Your looped and windowed raggedness, defend you
From seasons such as these? O, I have ta'en
Too little care of this! Take physic, pomp;
Expose thyself to feel what wretches feel,
That thou may'st shake the superflux to them,
And show the heavens more just.

ACT. iv. Sc. i.

- 34 Here, take this purse, thou whom the heavens' plagues
Have humbled to all strokes: that I am wretched
Makes thee the happier:—heavens, deal so still!
Let the superfluous and lust-dieted man
That slaves your ordinance, that will not see
Because he doth not feel, feel your power quickly;
So distribution should undo excess,
And each man have enough:—

33 సీ॥ ♦.అనుకంపకుఁదగుది.గంబర♦దౌభాగ్య

.లార-యిక్కారుణ్య.దూరమైన|
 .గాలిపాపవినరు.క్షమియించియెందుండి
 .రేనియు-మిమ్మునీ.ఋతులనుండి |
 .నెలపులులేనిమీ.నెత్తు-లాహరమీఁ.బడని
 ప్రక్కలు-చింకి.యుడుపులెట్లు|
 .కాపాడు-నకట-జా.గ్రత్తుమిక్కిలికొంచె
 .మేతీసికొంటినే.నిందుఁగూచిఁ|

.డంబమాపుచ్చుకొను♦మాప.ధంబు-బయలు|

.పడుమ♦యనదలుపడుపాట్లుఁ.గుడుచుటకయి|
 .♦యదనమురాల్చెనపువారి-కట్టులైన|
 .నగపఱతుదైవమునకునా.యమధికముగ॥

34 సీ॥ .విధివశంబునవచ్చు.♦వివిధాపదలకు

లొం.గినవాఁడవీసామ్ముఁ.గొనుమునీవు|
 .మిక్కిలినిన్నునా.దిక్కుమాలినయున్ని
 యానందపఁచెకాడుఁ.గాననిప్పు|

.డోదైవమాపంచుచుండుమాయట్టుల-

.ననురాగబద్ధుడై.పనికిరాక|
 .నీ♦నియతికి♦లోఁగి.తాననుభవముపొం
 .దనికారణంబున.న్గానలేని|

.మానపుడెఱుంగనీనీదు.మహిమవేగ|

.నట్లయినఁ-బంపకము-♦పెచ్చు.నడఁచిపుచ్చు|
 .బ్రతిమనుష్యుఁడుతనకుఁగా.వలసినంత|
 .కలిగియుండెడునిక్కము.గామఱియును॥

Sc. vi.

35 They flatter'd me like a dog ; and told me, I had white hairs in my beard, ere the black ones were there. I say 'ay' and 'no' to every thing I said ! 'Ay' and 'no' too was no good divinity. When the rain came to wash me once, and the wind to make me chatter ; when the thunder would not peace at my bidding ; there I found 'em, there I smelt 'em out. Go to, they are not masters of their words : they told me I was everything, 'tis a lie, I am not ague-proof.

RICHARD II

Act. II. Sc. II.

36 Comfort 's in heaven ; and we are on the earth
Where nothing lives but crosses, care, and grief.

Act. v. Sc. vi.

37 I 'll make a voyage to the Holy Land,
To wash this blood off from my guilty hand.

RICHARD III.

Act. III. Sc. IV.

38 O momentary grace of mortal men,
Which we more hunt for than the grace of God !
Who builds his hopes in air of your fair looks,
Lives like a drunken sailor on a mast,
Ready, with every nod, to tumble down
Into the fatal bowels of the deep.

35 వ॥ హరునన్నుఁ గుక్కలాగు పొగడిరి- నాగడ్డమున నల్లవెండుకలు
రాకమునుపే తెల్లవెండుకలున్నవని నాతోఁజెప్పిరి- నేఁబల్కు
దానికెల్ల నొనుఁగాదనుటఁగూచి- బొనుంగాదుగూడ నొకనిక్క
పు॥ శ్రీహృవిద్యకాదు- ఒకసారి వాననస్థుడుపవచ్చినపుడు- చలి
గాలినువ్వుడఁకించుతఱి- నుఱుమునా- గూజ్జానుసార మూరకుండని
సమయమునను- వారలఁబ్రక్కించి నాడను మఱియు వారిసంగతిఁ
గనిపెట్టినాడను- పోపో- వారికి మాటనిబ్బడలేదు- నే॥ సర్వశక్తి
నని వారునాతోఁజెప్పిరది యబద్ధము- నేశీతిజ్వరమునకు లొంగని
వాడనాను.

36 ద్వి॥ .కలదుర్వగమునను. ఖగుమనమానని॥
యిలని॥ డుమలుకా. కి॥ కేమియు లేదు॥

37 ద్వి॥ .తటలెదఁదీధయా. త్రీకును- నేరంబు॥
.నెఱపునాచేతి యి॥ నెఱుతుఁడునువ॥

38 శా॥ .బౌరారా॥ తుణికంబ-॥ మరళ్యకృప-దై. వానుగ్రహంబిట్టు ల॥
.గోరనోబ్ధము- నీకటాక్షములఁగో. యు॥ వ్యన్నానాండు-ని॥
.డార్ద్ర శ్రీవియునోపి కర్తృబమునఁదా. నాటాడుచూ॥ ప్రాపుక॥
॥.వ రాసివైడనన్న॥ నాపికువలె॥. బ్రా॥ లిజీవించెడున్॥

ACT. v. Sc. iii,

39 O Thou, whose captain I account myself,
 Look on my forces with a gracious eye ;
 Put in their hands thy bruising irons of wrath,
 That they may crush down with a heavy fall
 The usurping helmets of our adversaries !
 Make us thy ministers of chastisement,
 That we may praise Thee in the victory !
 To Thee I do commend my watchful soul,
 Ere I let fall the windows of mine eyes :
 Sleeping and waking, O, defend me still !

MACBETH.

Act. III. Sc. II.

40 (1) Naught's had, all's spent,
 Where our desire is got without content :
 'T is safer to be that which we destroy
 Than by destruction dwell in doubtful joy.

MEASURE FOR MEASURE *Act. II. Sc. IV.*

(2) Let me be ignorant, and in nothing good
 But graciously to know I am no better.

39 ద్వి॥ .నీపై న్యపతిగవ.న్లక్కించుకొందు।
 .నాసేనపైగరు.ణంజూడుమీవు।
 .హద్దునుమీటియ.న్యాయాక్రమణము।
 .పద్దునఁజేయుమా.పగతుటబామిడి।
 .కలనుగ్గునూచగఁ-.గావింపనీదు।
 .నలుకనుగదనిడు.మామాకు-నీవు।
 .దుష్టశిక్షయెడ మం.తులఁజేయుమమ్ము।
 .నిష్టజయంబంది.యేమునిన్బొగడ।
 .నాకనుతెప్పల.న్వాల్చకముందె।
 .నీకునష్టంచెద.నేనునాయాతక్ర।
 .నిదురించుచుండిన.న్నేనుమేల్కొన్న।
 .బదపడినన్నుఁగా.పాడుముదేవ॥

40 (1) గీ॥ .మిగులఁబోదెద్దియు-♦వ్రయ.మగు♦సకలము।
 .త్వప్తిలేకమనదుకోర్కె.నెనయుచోట।
 .మనముచెఱచునదిగనుండు.టనయముచెఱ।
 .పునననిశ్చితముదమున.మనుటకన్న॥

(2) ద్వి॥ .ఎఱిగినదాననం.చెఱుగుటన్దప్ప।
 .నెఱుకమాలెందైన.నేనుండనిమ్ము॥

Act iii. Sc. i.

- 41 Be absolute for death ; either death or life
 Shall thereby be the sweeter. Reason thus with life:—
 If I do lose thee, I do lose a thing
 That none but fools would keep ; a breath thou art,
 Servile to all skyey influences
 That dost this habitation, where thou keep'st,
 Hourly inflict : merely, thou art death's fool ;
 For him thou labour'st by thy flight to shun,
 And yet runn'st toward him still. Thou art not noble ;
 For all the accommodations that thou bear'st
 Are nursed by baseness. Thou art by no means valiant;
 For thou dost fear the soft and tender fork
 Of a poor worm. Thy best of rest is sleep,
 And that thou oft provok'st, yet grossly fear'st
 Thy death, which is no more. Thou 'rt not thyself ;
 For thou exist'st on many a thousand grains
 That issue out of dust. Happy thou art not ;
 For what thou hast not, still thou striv'st to get,
 And what thou hast, forget'st. Thou art not certain ;
 For thy complexion shifts to strange affects,
 After the moon. If thou art rich, thou 'rt poor ;
 For, like an ass whose back with ingots bows,
 Thou bear'st thy heavy riches but a journey,
 And death unloads thee. Friend hast thou none ;
 For thine own bowels, which do call thee sire,
 The mere effusion of thy proper loins,
 Do curse the gout, serpigo, and the rheum,
 For ending thee no sooner. Thou hast nor youth nor age
 But, as it were, an after-dinner's sleep,
 Dreaming on both ; for all thy blessed youth
 Becomes as aged and doth beg the alms
 Of palsied old ; and when thou 'rt old and rich,
 Thou 'st neither heat, affection, limb, nor beauty,
 To make thy riches pleasant. What 's yet in this,
 That bears the name of life ? Yet in this life
 Lie hid more thousand deaths : yet death we fear,
 That makes these odds all even.

41 నీసమాలిక || నీవుండుచావుకై నిబ్బరముగ-నందు

.వలనఁజ్ఞావై నను.బ్రతుకయినను |

.హిత మగుమఱియింత-.యీవుతక్కించుము

.బ్రతుకునుఁగూచి యీ.భంగి-నిన్ను |

.నేనుఁబోఁగొట్టు కొ.నిన-.వెంగళుల్తప్ప

♦.నొండుజనములుతా.ముంచుకొనని |

.వస్తువుందొఱగెద-.శ్వాసమునీ-వెల్ల

♦.నింగిశక్తులకుబా.నిసతేనముక్త |

♦.నెఱపుచీయింటిని.♦నిమిఁచి-యందుండి-

.గడియగడెకుబాధ.యిడెదవీవు |

.♦కేవలముగమిత్తి.కీవువిదూషకుం.డవు-
దానివిడిచి♦పో.దివిరి-మఱియు |

.బరుగిడెదవుదాని♦.పజ్జకే-గొప్పదా

.నవుకావు-నీవందు.వివిధభోగ |

.ములునుఁదుచ్చతచేతఁ.బోషింపఁబడుఁ
గాన-.లేదుధైర్యమునీకు.లేశమైన |

.మిగులఁబేదపురుగు.మెత్తనిజమిలినా

.ల్కుకుజంకెదవునీవు.కనుక-నిదుర |

.నీముఖ్యవిశ్రాంతి-.నీవుదానింగడుఁ

.బ్రాణిఁచిపిలిచెద-.వై నమిగుల |

.నీమరణమునకు.న్వేటచెద-వయ్యది

.యింకేమికాదు-కా.వీవునీవు |

.పనికిమాలినదాని.వలనఁగల్గినపెక్కు

.వేలనల్పులనీవు.వెలయు♦కతన |

.నీకు సౌఖ్యము లేదు--నీకుఁగల్గనిదానిఁ
 ♦.బొరయయత్నించెదు--మఱియునీకుఁ
 ఁ.గలదానిమఱచెదు.కావున-నిశ్చయ
 .మతివీవుకావు-నీ.మనసువింతఁ
 .రసములమాఱుఁ♦జం.ద్రగతిసట్టులఁ
 గాన--ధనికుఁడవయ్యుని.ధనఁనుఁడవీవుఁ
 .♦కతమేమనంగ-బం.గారుకట్టలచే
 .వీపువంగినగాడ్డ.విధముదోఁపఁ
 .బరువగుసంపద.ల్పయనమైమోసెదు-
 .మఱి-మరణమునీదు.భరమునెడవుఁ
 .నెవఁడైననీకువి.హితుఁడులే-జేమన-
 .నీకన్నపిల్లలే.నిన్నువేగఁ
 ఁ.దెగటాచకకుంటకు.దెగడుచుందురు
 పలు.వన్నెల♦తెవులులన్-♦.బ్రామయమైనఁ
 ఁ.గలుగదునీకుము.సలితనంబైననుఁ-
 గాని-పగటినిద్ర.కరణిఁగలనుఁ
 ఁ.గాంచెదువానిపైఁ.గారణంబేమన
 .నీ♦వయసంతయున్.వృద్ధతవలెఁ
 ఁ.బరఁగు-వెండియు-ఁబక్షి.వాతపీడితు
 లగు.వృద్ధులకడబిచ్చ.మెత్తుకొనెడుఁ
 .ముసలివిమఱిడబ్బు.పనఁగలవాఁడవీ.
 .వైనపు-నీ♦సిరి.ననుభవించుఁ
 .కొనుటకగత్యమున్--గోర్కెయు-సవయవ
 .బలము-సౌగసునీకుఁ.గలుగఁబోవఁ
 .దున్నదేమిఁకబ్రతుకుపే.రొందుదీనఁ
 .నైన-నితరమృతులువేయి.యాణఁగియుండుఁ

MERCHANT OF VENICE *Act. I. Sc. II.*

42 for aught I see, they are as sick, that surfeit with
 much as they that starve with nothing. It is no me
 happiness, therefore, to be seated in the mean : sup
 fluity comes sooner by white hairs, but competen
 lives longer.

Act. iv Sc. i.

43 Grieve not that I am fallen to this for you ;
 For herein Fortune shows herself more kind
 Than is her custom : it is still her use
 To let the wretched man outlive his wealth
 To view with hollow eye and wrinkled brow
 An age of poverty; from which lingering penance
 Of such misery doth she cut me off.

MIDSUMMER NIGHT'S DREAM *Act. I. Sc. I.*

44 To you your father should be as a god ;
 One that composed your beauties ;

OTHELLO

Act. I. Sc. III.

45 To mourn a mischief that is past and gone
 Is the next way to draw new mischief on.
 What cannot be preserved when fortune takes,
 Patience her injury a mockery makes.
 The robbed that smiles steals something from the thief
 He robs himself that spends a bootless grief.

.నీబ్రతుకునందు-మనమింక.మృత్యువునకు।
.వెఱతు-మదియెయిచిక్కులు.వీడఁగొట్టు॥

42 వ॥ ♦ లేమిచేఁబస్తుండువారివలెఁగడుఁగల్గినైగడుపడువారు తెవుగ్గొం
దురేమో-కావున-మధ్యమస్థితిలోనుంటయల్పసౌఖ్యముకా-దమిత
మతివేగమునముదిమి తెచ్చు-ఁగాని-మితముచిరముబ్రతుకును.

43 ఉ॥ .కుందకునిన్నుఁగూచిఁడుమఁ
.గూలితినేనని-చూపుఁదన్నుఁదా।
.నిందలవాఁటుకంటెనుమ.టింతకృపాఘ్యముగానదృష్ట-
మొం।.టం♦దుడుకున్స్వలక్ష్మీచనుట
.న్మదిమిన్గననిచ్చు♦వాళియి।.ప్లుందగుదాని-
కట్టిదశఁ.బొందఁగనీకదినన్నుఁదుగ్రించెడు॥

44 ద్వి॥ .నీయందములనుఁబ.న్నిననీదుతండ్రి।
.నీఁజులువేల్పుగా.నీకుండవలయు॥

45 ద్వి॥ .కడచినముప్పకై ♦.కలఁగుటకొత్త।
.యిడుమ♦కైకొనుటకెం.తేచేర్పుతోవ।
.దైవముచేయు♦నొ.త్తడితప్పకున్న।
♦.నేవతోదానినో.పేవెక్కిరించు।
ఁ.గొల్లవోయినవాఁడు.కొలకొలనగిన।
ఁ.దుగ్గిముచ్చలనుండి.దొంగిలుగ్గొంత।
.పనికిమాలిన♦వంత.పడుచున్నవాఁడు।
♦.మొసరితనకుఁదానే.మోసగుచెందు॥

Act. ii. Sc i.

- 46 If it were now to die,
'T were now to be most happy ; for, I fear,
My soul hath her content so absolute,
That not another comfort like to this
Succeeds in unknown fate,

Sc. iii.

- 47 How poor are they that have not patience !
What wound did ever heal but by degrees ?

Act. iv. Sc. iii.

- 48 Heaven me such uses send,
Not to pick bad from bad, but by bad mend !

PERICLES

Act. I. Sc. I.

- 49 For death remembered should be like a mirror
Who tells us life's but breath, to trust it, error.

Act. iii. Sc. iii.

- 50 We cannot but obey
The powers above us.

46 గీ॥ . ఇపుడున్గొలెదనేనియ.దిప్పుడుకడు!
 .హాయి-యేమన-నాయాతక్రకలరెనిడు!
 .సంతసము-దీనికింకనఁజ్జాతభాగ్య!
 .మందుసాటిఁసౌఖ్యంబురా.దనిజడిసెద॥

47 ద్వి॥ . తానెంతజనుఁడుపే.దయగునైఁపేది!
 .మానెనేపుండుక్ర.మంబునఁదప్ప॥

48 ద్వి॥ . చెడ్డఁగన్గొనిచెడ్డు.సేయనీకు-నను!
 .నడ్డుముదేవుఁడాఁ.యఘములనుండి॥

49 గీ॥ . అద్దమటుఁజ్జప్తిఁగొనఁబడి.నట్టిమరణ!
 .ముండవలసిన-దెంతయో.యుసులుశ్వాస!
 .మాత్రమనియును-మనలోన-మఱియుదాని!
 .నమ్ముకొనుటదోసమనియు.నబ్బల్కు-చుండు॥

50 ద్వి॥ . మనముమన్నింపక.మఱివీలుపడదు!
 .మనమీఁదనుండినఁ.మహితశక్కులను॥

THE TAMING OF THE SHREW *Act. IV. Sc. III.*

51 (1) Our purses shall be proud, our garments poor :
 For 't is the mind that makes the body rich ;
 And as the sun breaks through the darkest clouds,
 So honor peereth in the meanest habit.
 What, is the jay more precious than the lark,
 Because his feathers are more beautiful ?

ACT, v. Sc. ii.

(2) Fie, fie ! unknit that threatening unkind brow,
 And dart not scornful glances from those eyes
 To wound thy lord, thy king, thy governor :
 It blots thy beauty, as frosts do bite the meads,
 Confounds thy fame as whirlwinds shake fair buds,
 And in no sense is meet or amiable.
 A woman moved is like a fountain troubled,
 Muddy, ill-seeming, thick, bereft of beauty ;
 And, while it is so, none so dry or thirsty
 Will deign to sip, or touch one drop of it.
 Thy husband is thy lord, thy life, thy keeper,
 Thy head, thy sovereign ; one that cares for thee,
 And for thy maintenance, commits his body
 To painful labour, both by sea and land ;
 To watch the night in storms, the day in cold,
 Whilst thou liest warm at home, secure and safe ;
 And craves no other tribute at thy hands,
 But love, fair looks, and true obedience ;
 Too little payment for so great a debt.
 Such duty as the subject owes the prince,
 Even such a woman oweth to her husband ;
 And, when she 's froward, peevish, sullen, sour,
 And not obedient to his honest will,

51(1) త|| .మనములైలు ♦ పొగరు .మైనుండవలయు- జలు♦ పేదలై మనబట్ట
♦లుండునది| .మనమెమే .నికివిల్వ.మై ♦ కొల్పుఁగాన- .వెలువడుఁ
దక్కువ.వేషంబుమీఱి| .ఘనత- సూర్యుండుచీ .కటిమబ్బునుండి
.కన్నట్టునట్లు- తె.క్కలచక్కఁదనముఁ| .గొనుకాతణమున నె.క్కు
వపాలపిట్ట .యేట్రింతకన్ననే .మీవెలఁగనునె||

(2) సీ||.విష్వసీయక్మాశ.బెడిదపుబొమముడిన్ .

.హేళనదృష్టినో.నేయఁబోకు|

.నీవిభునీరాజు.నీపరిపాలకు-

.నీవన్నెవాసులన్ జెఱచునద్ది|

.పదపడిఁబచ్చిక.బయలుపేర్కొనుమంచు

.కరణి-మొగ్గలసుడి.గాలిమూడ్కి|

.వరుసగయుక్తము.స్మరసమెవ్విధమున

.ఁగాదు-కోపించిన.కాంతకలఁగి|

.మలినమైవికృతమై.మఱిచిక్కనై సొంపు

.తొలఁగుచెలమనకె.. యెలమినద్ది|

.యట్టుండ-నెంతనీ.రవ్వునోరెండిన

.వారై ననిచ్చగిం.పరొకగుక్క|

.త్రాగుటకేనియ.ద్దానినిఁజవిఁగొంట

.కేనియునొకచుక్క.యైనఁగాని|

.నీయింటియాతఁడౌ. నీదుప్రభుండు-

నీ.ప్రాణమునిన్నుఁగాపా.డువాఁడు|

What is she. but a foul contending rebel,
And graceless traitor to her loving lord ? —
I am ashamed, that women are so simple
To offer war, where they should kneel for peace ;
Or seek for rule, supremacy, and sway,
When they are bound to serve, love, and obey.
Why are our bodies soft, and weak, and smooth,
Unapt to toil and trouble in the world,
But that our soft conditions, and our hearts,
Should well agree with our external parts.

• నీకు ముఖ్యుండును. నీయధిపతియు నీ
 • కొఱకు నీరక్షును. గూఢచి మఱియు |
 • దేవులాడెడువాఁడు. నీవింట వెచ్చఁగ
 • నిభావంబుగను వెం.డియు సుఖముగ |
 • నుండఁ-గడలియందు. నుర్విమీఁదన్గాలి
 • వానలరాతిరిం. బవలుచలిని |
 • ఁగడుఁగప్రపాఁటున. కొడలినపిఁంచెడు
 • మఱియును నీనుండి. మక్కువయును |
 • జల్లనిచూపులు. సద్విధేయతతప్ప
 • నడుగఁడేప్రతిఫల. మైనఁగాని |
 • యంతగొప్పప్పున. కదియెంతయున్గొడ్డి
 • చెల్లింపుగద-ప్రజ. క్షితిపతియెడ |
 • గొనవలసినభక్తి. పెనిమిటికడభార్య
 • కనుపఱునది. యట్లు. గాకయాపె |
 • కట్టడియై మొండి. కట్టెయై మిక్కిలి
 • పెడసరముగ బిట్ట. బిగసియతని |
 • యమలచిత్తంబున. కనుకూలపడదేని
 • దద్దయుం బ్రేమించుతనదుమగని |
 • విషయమై మిగులఁ బా. పిష్టాపరాధిని
 • మఱి చెడ్డకయ్యల. మారియెదిరి |
 • కానిచోనింకెద్ది. యశాను-సంధికి మ్మాఁ
 • క. రిలివందనమునల్ప. వలసినప్పు |
 • డంగనల్పారదొడంగుట-కటుగాక-
 • భజియించుటకుఁ బ్రియం. పడుటకు మఱి |

TEMPEST

Act V Sc I.

52 Every man shift for all the rest, and let no man take care for himself, for all is but fortune.

TIMON OF ATHENS

Act I Sc II

53 (1) Immortal gods, I crave no pelf
I pray for no man but myself.
Grant I may never prove so fond
To trust man on his oath or bond ;
Or a harlot for her weeping ;
Or a dog that seems a-sleeping ;
Or a keeper with my freedom ;
Or my friends, if I should need 'em.

.యడఁకువఁజూపుట. కవ్వారుబద్ధు రాం
 .డైయుండ నలసిన. యనసరమున.
 .సర్వాధికారంబు. జరుపనుంకించుట
 .కిస్సీయిసీయెంత. యెడైవారొ!
 .మనయొడఁకు లేలమృదువులై. మఱియుదుబళ!
 .లంబులై పాటుపడనన. హంబులగును!
 .మనమృదుస్వభావంబులు. మనములుసరి!
 .పడకయున్నమనయవయ. వములతోడ॥

52 వ॥ ప్రతిమనుష్యుఁడు పరులకొరకు సాయపడనీ- యెవ్వఁడున్
 దనకై తావిచారింపఁకుండనిమ్మేలననంతయువదృప్త వశమే॥

53 (1) సీ॥ , అమృతుతావేల్పలా. రానేనుదుడ్డుకై
 .వేడఁబోవనునన్ను. విడిచిపరుల!
 .మంచికై - దేవునిం. బ్రాధింపమనుజుని
 .వానియొట్టుంబట్టి. కానియతని!
 .యొడఁబడికన్గని. గుడిసెవాటున్దాని
 .గోలనువినికాని. కునుకుసటుల!
 .గనుపడుకుక్కను. గాని- నాస్వేచ్ఛఁగా
 .పాడునట్లుండుకా. వత్తినిగాని!
 .నేనుగోరవలెసె. నేనినామిత్రుల
 .నైశఁగానినమ్ము. నంతతెలివి!

Act iV Sc. ii

(2) Who would not wish to be from wealth exempt,
Since riches point to misery and contempt ?

iii

54 All is oblique ;
There 's nothing level in our cursed natures,
But direct villainy. Therefore, be abhorred
All feasts, societies, and throngs of men !

55 Your greatest want is, you want much of meat.
Why should you want ? Behold, the earth hath roots ;
Within this mile break forth a hundred springs ;
The oaks bear mast, the briars scarlet hips ;
The bounteous housewife, Nature, on each bush
Lays her full mess before you. Want ! why want ?

TWELFTH NIGHT, Act I Sc V.

56 Fate, show thy force : ourselves we do not owe ;
What is decreed must be,—

THE WINTER'S TALE Act IV Sc III.

57 we profess
Ourselves to be the slaves of chance, and flies
Of every wind that blows.

.తక్కువందునన్ను. నెక్కాలమునఁజిక్క-

.నీకమీరఁనుగ్రహింపవలయు॥

(2) ద్వి॥ .ఎవఁడుఁవిత్తంబున .కెడఁబడఁడు-ధన!

.ముఁవిపత్తులకు నెల్లఁ .మూలముగాన॥

54 ద్వి॥ .అంతయువిపకీత. మైయుండుమసదు!

.రంతస్వభావంబు .లంఛెయైన!

.సరిగలేదుత్తచా. జన్యంబుతప్ప!

.నరులపొత్తుటకావు. నన్ .హేయపదుము॥

55 క॥ మీకున్నగొప్పకోరిక!

.యాకలికిన్దగినయంత. యాహారముగా!

మీకెందుకీకొఱఁత-యా!

.లోకింపుఁడుకలవుభూమి. లోపలదుంపల్!

ఉ॥ .ఇంచుకదవ్వులోన సెల. యేఱులనేకములుబిచ్చిపాతెడున్॥

.మంచిఫలంబులకగలిగి. మ్రోకులు పెక్కురకంబులొప్పు-ఁదా!

.నెంచినతేనెఁదిండిఁబొద. రిండ్లనమఁచెడుఁ బెట్టుబోఁతలక॥

.మించినయాలుగాఁబ్రకృతి. మీకుఁగొఱంతయిఁకెందుకుండెడుక॥

56 ద్వి॥ .తెలుపునీశక్తివి. ధీ-యశశులము!

.నెలకొనవలయుని. నీతమైనయది॥

57 గీ॥ .మనమువిసికిబంట్ల. మనిమనయంతట!

.నొప్పుకొనుచునుందు. మెప్పుడైన!

.బదపడియువినరెడు. ప్రతిఁమారుతమునకు!

.నెగిరిపోవుచుండు. నీఁగలమని॥

THE RAPE OF LUCRECY.

- 58 What win I, if I gain the thing I seek ?
 A dream, a breath, a froth of fleeting joy,
 Who buys a minute's mirth to wail a week,
 Or sells eternity to get a toy ?
 For one sweet grape who will the vine destroy ?
 Or what fond beggar, but to touch the crown,
 Would with the sceptre straight be stricken down ?

SONNETS

LXVI.

- 59 Tir'd with all these, for restful death I cry ;—
 As, to behold desert a beggar born,
 And needy nothing trimm'd in jollity,
 And purest faith unhappily forsworn,
 And gilded honour shamefully misplac'd,
 And maiden virtue rudely strumpeted,
 And right perfection wrongfully disgrac'd,
 And strength by limping sway disabled,
 And art made tongue-tied by authority,
 And folly (doctor-like) controlling skill,
 And simple truth miscall'd simplicity,
 And captive good attending captain ill :

58 త॥ .ఏమినేఁగెల్చెద.నేనువెదకిన♦.దొడఁగూడ-
 నొకకల-.యొకమాట-♦పాటు|
 .సోమునులుంగును-.సుంత సేపుండు♦.పొంగుకై
 యెవ్వఁడు.ప్రాదైల్ల♦వనరు|

.దామోక్షమెవఁడమ్మ.దలఁచునుఁబనికి
 * .మాలినదానికై - .మతెవఁడుచెఱచు|
 .♦.గామంచిచెట్టొక.కాయకై -♦మౌళిఁ
 .దాఁకుటకేపేద.తన్నఁగఁబడును॥

59 నీ॥ ♦.తిరిపఁగాండ్రొంతయు.♦సరకుగొనంబడ
 .కుండుటయు-సుంత.యునిలుపేద|
 .లలరింపఁబడకుంట- .యచ్చపునమ్మిక
 .న్వదలుకొనుట-♦ముచ్చి.పసిఁడిపరువు|
 .కడుసిగ్గువొడమఁద.గనివారియందుంట-
 .పడుచు పెండిలిమాని.పడుచుకొనుట|
 .తగుమేలుకీడుగఁ♦.దెగడఁబడుట♦సొట్ట
 .యేలుబడిఁదగవు.మూలఁబడుట|
 ♦.ముక్కిడిదొరతన.మునఁదెల్వినోరూత్రిసి
 .కొనబడుటయు-♦నెఱ్ఱ.కొంటెతనము|
 .నెఱుక నేరుపునులోఁ.బఱచుకొంటయు-నిజం
 .బనుట వెంగలితన.మనఁబడుటయు|
 .మఱియునోడినమంచిము.మ్మరపుచెడ్డ|
 .కొలుపునంబడి♦నిచ్చలుం.గుందుచుంట|
 .వీనితోనెల్లమిక్కిలి.విసిగిమిగుల|
 .నెమ్మదింబెట్టుచావుకై.నేవగచెద॥

శాంతరసః.

తఘువంశే || స || 8 శ్లోకః || 87 ||

1 మరణంప్రకృతిశ్శరీరాం । వికృతిజీవితముచ్యతేబుధైః ।
క్షణమప్యవస్థితేశ్వర । నృదిజంతునానులాభవానసౌ ॥

శ్లో || 88

2 అవగచ్ఛతిమూఢచేతనః । క్రియనాశంహృదిశల్యమపితమ్ ।
స్థిరధీస్తుతదేవమన్యతే । శుశలద్వారతయాసముద్ధృతమ్ ॥

స || 10 శ్లో || 23

3 అభ్యాసనిగృహీతేన । మనసాహృదయాశ్రయమ్ ।
జ్యోతిర్మయంవిచిన్వన్తి । యోగినస్తాన్విముక్తయే ॥

శ్లో || 24

4 అజన్యగృహ్లాతోజన్మ । నిరీహస్యహతద్విషః ।
స్వపతోజాగరూకస్య । యాథాధ్యాయేదకస్తవ ॥

స || 14 శ్లో || 66

5 సాహంతపస్సూర్యనివిష్టదృష్టిరూర్ధ్వంప్రసూతేశ్చరితుంయతిష్యే ।
భూయోయథామేఙ్గననాంతరేఽపి త్వమేవభర్తానచవిప్రయోగః ॥

ఓ ర్పు

- 1 గీ॥ .చావు-మైఃతాలుపులకు డసా.జంబు-దాని
 .మాఱుపనెద రెఱు క గల.వారుబ్రతుకు।
 .ఒక్కసిముసమయిననూ డచు.చుండెనేని।
 .పొందినయదిమేలీ .బూత.మునిజముగేను॥
- 2 గీ॥ .తెలివిమాలినవాడు తా.వలచుదాని
 .పోఃకడలఁచునె దంజొచ్చు.మేకువలెను।
 .అద్దియేయెఱుకగలుగు. నతఁడుమేలు।
 .తెరువునంబెర్కఁబడి నట్టు.లరయుచుండు॥
- 3 గీ॥ .ఃలెస్సయలవాటు చేతమ.ల్లింపఁబడిన।
 .ఃమదిఃమెయి-డెంద మందున.మరెడుఃజోతి।
 .గూపయిననిన్నుఃజోగులు .రోయుచుందు॥
 .పొలుపుగానెప్పుడుస్తమ .ఃముత్తి కొఱకు॥
- 4 గీ॥ .పుట్టుకయెలేక పుట్టవు.పొందువాడ।
 .కోర్కెజెందక పగతుఱన్యూల్చువాడ।
 .మేలుకొనియుండియు నిదుర.సోలువాడ।
 .యెవఁడునీదగువిజ ముఁదా.నెఱుఁగుచుండు॥
- 5 కం॥ నేనుంగానుపుషిమ్మట।
 .ఁబూనెదనోఁచుటకుఁజూపుఁ.ఃబొమ్మననిడినీ।
 వేనామగఁడొటకు-న।
 .న్నేనాటికిఁబాయకుంట.కేపుట్టవున॥

కుమారసంభవే స || 12 శ్లో || 58

6 శాసనంపశుపతేస్సకుమారః ।
స్వీచకారశిరసావనతేన ।
సత్త్వధేవపితృభక్తిరతానా ।
మేషఏవపరమఃఖలుధమాః॥

విక్రమోర్వశీయే॥

7 వేదాంతేషుయమాహురేకపురుషం వ్యాప్యస్థితంరోదసీ ।
యస్మిన్నీశ్వర ఇత్యనన్యవిషయశ్చ్యోయధాధాక్షరః ।
అంతర్యశ్చ ముముక్షుభినియమితప్రాణాదిభిమన్మగ్యతే ।
సస్థాణుస్థిరభక్తియోగసులభోనిశ్చేయసాయాస్తువః॥

8 అపరాధీనూనమహం । ప్రసేదరంభోరు విరమనంరంభాత్ ।
సేవ్యోజనఃప్రకుపితః । కథంనుదాసోనిరపరాధః॥

9 సితాంశుకామంగళమాత్రభూషణా ।
విచిత్రదూర్వాంకురలాంఛితాలకా ।
వ్రతోపదేశోఽస్మితగర్వవృత్తినా ।
మమప్రసన్నావపృషేవదృశ్యతే॥

10 అజ్ఞఉత్తంపురీకదులగోబివదవిసేసోమఏసంశౌద
నిఓ-తాహుత్త అండలరోగోసహీఅదు॥

6 గీ॥ కైకొనియెదలవంచి ♦ ముక్కంటియానా
 .♦ వేలుపులమూక పేటి . వెలదిమగడు
 .మిగుల ♦ బితురునిపై ♦ బత్తి .♦ దగులువాని
 .కిద్దియే మేటి ♦ దమ్మమై . యెసగెడుగద॥

7 తరువోజ॥

. పలికెద రెవ్వని. ♦ బ్రాచదుపులకొ. నల
 ♦ మిన్ను ♦ మన్ను నిం. డనగునొక్కనిగఁ
 . గలుగకొండునకుని. క్కముగ నెవ్వని
 . యెడఁ జెల్లుచుండెడు. నేలిక బిరుదు
 . నెడఁదనుసుఱుబిగి. యించిముత్తి కయి
 . కడఁగువారల వెదు. కంబడు నెవఁడు
 . కలిగించుబత్తి ♦ జో. గమునకుసుళువు
 . గాఁజిక్కునట్టి ♦ ము. క్కంటి- మేల్మీర్తుకు॥

8 గీ॥ . నాదెతప్ప-నిజమ్ముగ. నన్ను సైఁచి
 . విడువుచా ♦ చిడిముడి- ♦ నంకి. తొడలదాన
 . యేలికకు నల్కవొడమిన. యెడ-న దెట్లు
 .♦ బానిసీకుఁడు నేరము. ♦ నానకుండు॥

9 గీ॥ . తెలివలువ-♦ యెదువత నంబు. దెలుపుతొడవు
 . గరికిపోఁచలనలరుముంగురులుగలిగి
 . నోము కట్టునబింకము. న్నొఱగుమేసఁ
 . గలకఁదేరినయటునాకు. గానఁబడియె॥

10 వ॥ మిమ్ము ముందుంచుకొని యొకవింతనోము నాచే నలుపఁబడును-
 ఁగనుక- నిముసముడ్డపాటున కోచు ♦ నది.

11 ఏనదేవదామిహుణంరోహణీమిహాలంఘణంసక్షీకదుల
అజ్ఞక్తంప్రసాదేమిహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం
ఇతి కామేరిహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం
తావనహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం

12 పరస్పరవిరోధిన్యోగేకసంశయదుఃఖం
సంగతంకీనరస్వత్యోభూతయాదుమ్భాతయేసతాం॥

శాకుంతలే॥

13 యాస్మష్టిప్రస్థా రాధ్యానహానివిహరం గూహవిర్యాచహాతీ
యోక్త్యాకాంపిహాతీఃసు విషయగుణాచూఢితావ్యాప్యపిశ్చం
యోమాతావస్థావ్యాప్యహాతీఃసు విషయగుణాచూఢితావ్యాప్యపిశ్చం
ప్రత్యాక్షాభిప్రసన్నస్తనభిరవతునస్తాభిరప్తాభిరశః॥

14 గాహంతాంమహామోహం నలింకృత్యైషాహుస్తాదితం
చామాబ్ధికదంబకంమృగకులంరోవంథమభ్యసృతం॥
సృష్టియతాంసరాహాతతిథేషాన్తాత్తిహుస్తాదితం
పిశాచాంబధతామిదంచిరీధిలజ్యబంధవనస్త్తనః॥

11 వ॥ ఇదిగోవేల్పుటాలు మగలజత♦చంద్రోయినలు ♦సాకిరులుశా
మీ♦పసాదముఁగోరుచున్నాను- నేడుమొదలు- మీరేయువిదన్వ
లచిరో- యెవఁతెమీరాక వేచియున్నదో- దానితోమీరడ్డులేకుం
డవచ్చును.

12 క॥ ఒండొరులన్దమలో♦బడ।
•కుండెడు♦లచ్చికిని♦సలువ.యువిదకునొకచో।
♦నండఁగొనుటకుపరిపడని।
•♦యొండొరుమిక సాదులసిరి.నో♦మెడుఁగాతన్ ॥

13 నీ॥ •మనెడుప్రాప్తుల♦నొస.శ్లనువ్రాయుదే
♦వర.మొదటి♦పన్నికమగు.నెదియు-నెద్ది।
•కడునేమమునవేల్పు.బడిసట్టి♦యిగిరికం
•దాల్చు-నెయ్యెదియునో.వేల్పువాడు।
•నేరెండు♦దఱిజేయు-.నెదిజగముననిండి
•వీనుబరొద♦గొన.మై♦నెలకొను।
•నెల్ల♦బూతములకు.దల్లియంచెద్దాని
•బలికిరో-దేనిచే.♦బానములను।
•వెలయుచుండు♦నుసులు.గలిగిసయన్నియు।
•ఘూడునాల్గు♦నొండు.గూడునంత।
•వచ్చునట్టిలెక్క.♦బత్తెచ్చవహాబొందు।
•♦లెసయునీ♦నరుండు.పె♦నుచుమిమ్ము॥

14 చ॥ •చెఱువులనీకుకొమ్మలను.జిమ్ముచు.బల్మఱుదున్నలీదనీ।
•విటివిగనీడలన్నెమరు.వేయుచులేడులుగుంపుకూడనీ।
•గుఱిఁగొనితుంగదుబ్బులను.గుంటలనొంటరులేచిత్రప్వనీ।
•♦సఱదలనెక్కుదింపబడి.నాదగువిల్లిటుసేదదేఱనీ॥

-
- 15 వల్మీకాధానిమగ్నమూతిరురసాసంధప్తశపతాత్వచా।
 కంఠేజీణాలతాప్రతానవలయేనాత్యధాసంపీడితః।
 అంసన్యాపిశకుంతనీడనిచితంబిభ్రజ్జటామండలం।
 యత్రస్థాణురివాచలోమునిరసావభ్యక్తబంబంస్థితః॥
-

15 గీ|| .ఒడలుపుట్టబలియ నెడఁదఁకొప్పసమునా
 .నఱుతఁదీఁగెకంటె .నొరపిడివడఁ
 .మూఁపుచెదరుజడల .పుల్గుగూళ్ల - నెచటఁ
 .బొద్దుఁగ నెడుఁదపసి .మొరడటితఁడు॥

MERCY.

——:(o):——

ALL 'S WELL THAT ENDS WELL *Act I. Sc. I.*

- 1 Moderate lamentation is the right of the dead,
Excessive grief the enemy to the living.

ANTONY AND CLEOPATRA *Act IV Sc IX*

- 2 O sovereign mistress of true melancholy,
The poisonous damp of night disponge upon me,
That life, a very rebel to my will,
May hang no longer on me : throw my heart
Against the flint and hardness of my fault,
Which, beinig dried with grief, will break to powder,
And finish all foul thoughts.

Sc. xiii.

- 3 Noblest of men, woo't die ?
Hast thou no care of me ? Shall I abide
In this dull world, which in thy absence is
No better than a sty ?—O ! see, my women,
The crown o' the earth doth melt.—My lord ! —
O, withered is the garland of the war,
The soldier's pole is fallen : young boys and girls
Are level now with men ; the odds is gone,
And there is nothing left remarkable
Beneath the visiting moon.

క రు ణ ర స ము .

1 ద్వి॥ .మితమగుదుఃఖముక్త .మృతులకుఁసాముక్త ।

.బ్రతుకువారలఁకతి.పరితాపఁమెదిలి॥

2 గీ॥ .ఁనిక్కమగుఁదుఃఖమేలురా.నిరొ-విడుపుము।

.ఁచెల్ల రేనాపయిఁసేయి.చేదుచెమక్త ।

.ఇంకనాయుచ్చకునిజపశా.నెదిరియైన ।

.ఁయునుఁబునామీదవేల్చక.యుండుఁగాన॥

3 నీ॥ .వఁనుజలలోనెల్ల.ఘనుండ-యీలెదవ-నే

.ఁస్తేఁతునాయీమొద్ద.జగముల్లోన।

.నదిపండుగుడిసె.కన్నమేల్కాదునీ

.పుండరికచేర-చ.యోకనుండనె।

.నాచెలికడెలా.రా-చెల్లిపోయెడుఁ

.బుడమిడె-డోనావి.భుండ-యకట।

.సగపుగెలుపుపుపు.నండనాడెచ-గూలె

.బంట్లజెండా-చిన్న.వాండుమఱియు।

.బడుచుల్లిపైఁగిపుడుఁవగ.వాండ్రితోడ।

.ఁదారతన్యగుతులొగె-నెం.నయుదలంప।

.నీప్రపంచముసండునె.యెదియునైన ।

.విడువబడలేదువెండియు.శేర్వడిసిది॥

.AS YOU LIKE IT

Act. I. Sc. II.

4 You know, my father hath no child but I, nor none is like to have; and, truly, when he dies, thou shalt be his heir: for what he hath taken away from thy father perforce, I will render thee again in affection: by mine honour I will; and when I break that oath, let me turn monster. Therefore, my sweet Rose, my dear Rose, be merry.

5 The little strength that I have, I would it were with you.

6 My father loved sir Rowland as his soul,
And all the world was of my father's mind:
Had I before known this young man his son,
I should have given him tears unto entreaties,
Ere he should thus have ventured.

7 Wear this for me; one out of suits with fortune,
That could give more, but that her hand lacks means.

Act. ii Sc. vii.

8 Thou seest, we are not all alone unhappy:
This wide and universal theatre
Presents more woeful pageants than the scene
Wherein we play in.

4 వ॥ నీవెఱుగుదువు నాకుఁదప్ప నాతండ్రికి మఱిపిల్ల లే-దింకఁగలుగఁ
బోదు- మఱియు నిక్కముగ నతఁడువోయినపుడు నీవువానికి దా
యాదురాల-వేమన-వాఁడునీతండ్రినుండియేదిబలిమిన్లాగు కొనెనో
యదిసీకుఁదిరిగి ప్రియమున నేనప్పగించెదను- నా♦యానసుమాత్ర-
నేనీయొట్టుఁదప్పినయెడనే ♦రక్కసిన్లానిముత్ర- కావున నాతల్లినా
తల్లి ♦యుల్లా సముగానుండుము॥

5 వ॥ నాకున్న కొంచెముబలముకూడ నీతోనుండఁగోరెదను॥

6 చ॥ .తనప్రాణంబటువీనితండినెపుడు.న్దాఁగారిచునాయయ్య-వా!
.రినిఁ బ్రేమింతొకలాగులోకులు-మఱా.వృ♦ధాత్రజుండీతఁడం!
.చునెఱుంగన్గదాన నేని-మును-♦ప.శుశ్రేష్ఠి♦డుకోలాఘ్రికా!
.చణనొకోయీతనిమోలసాహసమొన.ర్పంబోక ముందీతఁడు॥

7 గీ॥ .ఈవుదీనిదాల్చు.మీ♦నన్నుఁగూరిచి
.నేనుమిగులభౌగ్య.హీనురాల!
.నింతకన్ననధిక.మేనిడెదనుఁగాని!
.చిక్కలేదునాదు.చెయికివీలు॥

8 గీ॥ .కనుచునుంటివొక్క.మనముమాత్రమెదుఃఖి!
.తులముకాము-చూపు.వెడఁద♦భువన!
.రంగమిద్దిమనము.♦రాజిలుతెరకన్న!
.బెక్కుశోకపూణా.వేషములను॥

Act. v Sc. ii

- 9 O, how bitter a thing it is to look into happiness
through another man's eyes !

COMEDY OF ERRORS *Act III Sc II*

- 10 Alas, poor women, make us but believe,
Being compact of credit, that you love us ;
Though others have the arm, show us the sleeve ;
We in your motion turn and you may move us.

CYMBELINE

Act I Sc III

- 10 *Imo.* Than waved his handkerchief ?
Pis. And kissed it, madam.
Imo. Senseless linen, happier therein than I ! —
And that was all ?
- 11 I would have broke mine eye-strings, cracked them, but
To look upon him, till the diminution
Of space had pointed him sharp as my needle ;
Nay, followed him, till he had melted from
The smallness of a gnat to air ; and then
Have turned mine eye, and wept.

9 న॥ అయ్యో॥ పైవానిచూపులనుండి సుఖపడఁజూచుటెంతకష్టము॥

10 గీ॥ .నీచ॥యువతులార॥నిండునమ్మకమున॥
 .మేముతగిలియుంట॥మిమ్ము॥విశ్వ॥
 .సించునట్లుమమ్ము॥జేయుచుందురుమీర॥
 .లొరులుమీకరంబు॥లొందియున్న॥
 .జూపుడకటమాకు॥జొక్కాయిచేతిని॥
 .మీభ్రమంబుఁబట్టి॥మేముతిరుగు॥
 .లాడుచుందుమెప్పు॥డట్టిట్టు॥మఱిమము॥
 .నీరుత్రిప్పవచ్చు॥నిచ్చకొలది॥

10 ద్వి॥ .తరువాత॥నాచేనే॥తనచేరుమాలు॥
 .మఱిముద్దుఁగొనియెన॥మాడ్చిదాని॥దెల్పి॥
 .లేని॥వల్పుందులో॥తెన్ననాకంటె॥
 .నొను॥వెండియు॥దెల్పు॥మదియంతయేన॥

11 గీ॥ .దూరమునసూదిమొనయంత॥తోచువఱకు॥
 .నణువుకంటెను॥దగ్గి॥మా॥యమగు॥దనుక॥
 .నరములుతెగునంతకును॥గ॥నవనువిప్పి॥
 .వాని॥గను॥గొనిపిదపనే॥వ॥గచియుందు॥

Sc. vi.

- 12 A father cruel, and a step-dame false ;
A foolish suitor to a wedded lady ,
That hath her husband banished :— O, that husband !
My supreme crown of grief ! and those repeated
Vexations of it ! Had I been thief-stolen,
As my two brothers, happy ! but most miserable
Is the desire that 's glorious : blessed be those,
How mean soe'er, that have their honest wills,
Which seasons comfort,—

Act. iii Sc. iv.

- 13 False to his bed ! what is it to be false ?
To lie in watch there, and to think on him ?
To weep 'twixt clock and clock ? if sleep charge nature,
To break it with a fearful dream of him,
And cry myself awake ? that 's false to 's bed, is it ?

12 సీ॥ .దయలేనితండ్రి-మ.టియుమోసకత్తెయా
 .సవతితల్లియు-స్వదే.శంబునుండి
 .♦నెట్టింపఁబడినపె.న్మిటిఁగలమగనాలిఁ
 ♦.బడయఁగోరినవెట్టి.వాఁడొకండు
 ♦.అక్కటా-యామగఁ♦.డౌదలనావంత-
 .కందుచేఁబారిఁబారిం.బొందునొగులు
 .నాతోడఁబుట్లచం.దాననేఁగూడదొం
 .గిలఁబడునెడహాయి.చెలఁగుఁగాని
 .యెన్నఁదగుకోర్కెమిక్కిలి.యడుమలఁబడు
 .నెంతకొంచెపువార్తై న.నెవరిమంచి
 .కోరికల♦నదునులువేడ్కఁ.గొల్పఁచుండు
 .నట్టివారలెల్లపుఁడు♦.బెంపఁరుచుండు॥

13 త॥ .అతనిశయ్యకబద్ధ.మౌట-యసత్య
 .ముగనుండుటననేమి-.♦మొనసి♦యచ్చోట
 .వెతికిలఁబడుకొని.వేచుట-మఱియు
 .జెలఁగియాతనిఁగూచి.చింతించుచుంట
 .♦ప్రతిఘటికకు బెంగ.వడియేడ్చుచుంట-
 ♦.యఖిలేంద్రియంబుల.న్సాన్వధీనపచుఁ
 ♦.కొతుకునిద్దురవాని.కొఱకుఁజెడ్డకలఁ
 .గనిలేచు-టతని♦ప్ర.క్కకుఁదప్పటిదియ॥

14 Poor I am stale, a garment out of fashion ;

Act. iv. Sc. ii.

15

Song.

Fear no more the heat o' the sun,
Nor the furious winter's rages ;
Thou thy worldly task hast done,
Home art gone, and ta'en thy wages :
Golden lads and girls all must,
As chimney-sweepers come to dust.
Fear no more the frown o' the great,
Thou art past the tyrant's stroke ;
Care no more to clothe and eat ;
To thee the reed is as the oak :
The sceptre, learning, physic, must
All follow this, and come to dust.
Fear no more the lightning-flash,
Nor the all-dreaded thunder-stone ;
Fear not slander, censure rash ;
Thou hast finished joy and moan :
All lovers young, all lovers must
Consign to thee, and come to dust.
No exorciser harm thee !
Nor no witchcraft charm thee !
Ghost unlaid forbear thee !
Nothing ill come near thee !
Quiet consummation have ;
And renowned be thy grave !

14 ద్వి॥ .కడుఁబ్రాతగావాడు.కన్దప్పినట్టి
♦యుడుపునై నేనయ్య.యోయుంటినిపుడు

పాట-వరాళి-మిశ్రగతి.

15 నీసమాలిక॥ .వెటవకుమిఁక నెండ.వేఁడ్డికై ననుఁజలి

.శతీ♦ బెట్టిదపుటల్క♦.దాడ్డికై న|

.నీపనినిహమందు.నెటవేచుకొంటివి-

.నీతావుఁగంటివి-.నీకునప్ప|

.దీతె-నూ డ్చెడివాండ్రు. తెఱఁగునబంగారు

.వంటిపిల్లలు♦బుగ్గి.నంటవలయు|

.భయపడకెక్కువ.వారి♦బొమముడికి-

.♦గానియేలిక పోటుఁ.గడచితీవు|

.కుడుచుటకున్గట్టు.కొనుటకుఁదలఁపకు-

.కొంచెమున్గొప్పనీ.కున్సరియగు|

.బ్రభుతయువిద్యెయు.వైద్యుండుమొదలుగ

.భూమియందన్నియుఁ.బొలయవలయు|

.మిఱుమిట్లుగొలిపెడు.మెఱపులకడలకు-

.జడుపు చెందకుమల.పిడుగునకును|

.గొండెమునకుజంక.కుండుమన్యాయంపు

.తీరుపునకునీకు.దిగులువలదు|

.నగవునేడుపునీవు.ముగియించుకొంటివి-

.యావశయతులు♦నీ.కడఁగియడఁగి|

.పోవుదురెల్లరు-.భూతవైద్యుఁడునిన్నుఁ

.జేరలే-డెంతయుఁ.జెఱుపునేత|

.నిన్నుఁదగులదు-పీడని.నైదఁబోవ|

.దెట్టిబాధయునిన్నిఁక.ముట్టఁబోదు|

HAMLET

Act. I. Sc II.

- 16 Seems, madam ! nay, it is ; I know not ' seems ' ,
'T is not alone my inky cloak, good mother,
Nor customary suits of solemn black,
Nor windy suspiration of forced breath,
No, nor the fruitful river in the eye,
Nor the dejected haviour of the visage,
Together with all forms, modes, shows of grief,
That can denote me truly : these, indeed, seem,
For they are actions that a man might play :
But I have that within, which passeth show ;
These but the trappings and the suits of woe.

Sc. iii.

- 17 The chariest maid is prodigal enough,
If she unmask her beauty to the moon ;
Virtue itself 'scapes not calumnious strokes ;
The canker galls the infants of the spring
Too oft before their buttons be disclosed :
And in the morn and liquid dew of youth
Contagious blastments are most imminent.
Be wary then ; best safety lies in fear :
Youth to itself rebels, though none else near.

.హాయిగాఁ ♦ బరిపూర్ణత. నంగుమీపు.
.నీసమాధియుఁ బేరంది. నెగడుఁ గాత॥

16 నీ॥ .కన్పట్టునమ్మ-ని.క్కముగనదున్నది-

.కన్పట్టుటేనెఱుం.గఁజుమ-కేవ।
.లమ్మునాకప్పున.ల్లనిదుప్పటియెకాదు-
.♦జనని-యాచారాను.సార♦సూత।
.కశ్యామవేషము.కాదు-నిబంధము
.గావచ్చున్పట్టాపు.కాదు-కాదు।
.కంటఁబొరెడునేఱు.కాదు-నన్సత్యము
.గాఁదెల్పఁజాలుశో.కమ్ముగుఱుతు।
.లన్నిఁటితోఁగూడ♦.నాస్యంబునం♦డిందు
.♦కళకాదివెల్లయు.న్గానిపించు।
.నిజముగ-ఁగతమేమ.నిన-నవిమానపు।
.డగపఱచఁగలిగిన.♦యభినయములు।
.గాని-నాకులోనఁగలది♦నటనమూడ్చు-।
.బొత్తిగానుదుఃఖ.పుటు♦డుపులివి॥

17 నీ॥ .కడు♦జాగరూకతఁ.గలకన్నెతనదగు

.సాగసుచంద్రునికైసఁజూపెనేని।
.మిగుల♦దూఁబఱదిండి.యగు-సుగుణముతనం
.తనపవాదహతులఁ.దప్పలేదు।
.పురుగుబద్ధులుచుగఁ.గొఱికికెడు♦నామని
.మొకలమ్మెల్లు.విడకమందు।

- 18 Give thy thoughts no tongue,
Nor any unproportioned thought his act.
Be thou familiar, but by no means vulgar ;
The friends thou hast, and their adoption tried,
Grapple them to thy soul with hoops of steel ;
But do not dull thy palm with entertainment
Of each new-hatched, unfledged comrade. Beware
Of entrance to a quarrel: but, being in,
Bear 't that the opposed may beware of thee.
Give every man thine ear, but few thy voice ;
Take each man's censure, but reserve thy judgment.
Costly thy habit as thy purse can buy,
But not expressed in fancy ; rich, not gaudy :
For the apparel oft proclaims the man ;
Neither a borrower, nor a lender be ;
For loan oft loses both itself and friend,
And borrowing dulls the edge of husbandry.
This above all,— to thine ownself be true ;
Thou canst not then be false to any man.

౯.♦దలిరుప్రాద్ధున.♦నాఁగ.♦నెలజవ్వనపుబిగి
 •నగునంటు తెవుళులు.దగ్గఱఁబడు।
 ౯.గావున నేత్రుకొనియుండు.మీవు-గొప్ప।
 •సేమముండెడుజంకునఁ.జెలఁగితిరుగు।
 •పాటుఁదనకుఁదానేలేత.వయసొనఁచుఁ।
 •కొనెడునెవరై న♦దరినెల.కొనకపోని॥

18 ద్వి॥ .నీనాల్కకిడఁబోకు.నీతలంపులను ।

౯.గాని♦యోజనఁబట్టి.కార్యంబుఁగొనకు ।
 •చనువందు-కాని-♦నై .చ్యంబుఁజూపకుమ।
 •♦యనుఁగుమిత్రులనునీ.యాత్ర లోదాఁచు ।
 కొత్త గాఁగలసిన.కొంచెపువాండ్రీ।
 •పొత్తునివిందులు.పొనరించఁబోకు।
 •కయ్యంబునకుముందె.కాలుదువ్వకుము।
 •♦చయ్యననీకెగ్గు.సలిపినవాని ।
 ౯.♦జెనకిపోనీకనీ.చేవఁజూపించి ।
 •చనుము-వెండియు-నీవు.జనములయొద్ద ।
 ౯.దఱచునీచెవియొగ్గి .తఱలుము-కాని।
 •యరుదుగమాట్లాడు .మందఱి♦మోల॥
 •నొరులయభిప్రాయ.మొగిని-గ్రహించు।
 •సరిగనీదానినిఁ.జాటుగనుంచు।
 •మున్న సొమ్మునుఁబట్టి .యుడుపునుఁదాల్చు ।
 •వన్నెతోనుండు-దం.భముతగదేల।

Act. iv Sc. iv.

- 19 What is a man,
If his chief good, and market of his time, .
Be but to sleep, and feed ? a beast, no more.
Sure, He, that made us with such large discourse,
Looking before and after, gave us not
That capability and godlike reason
To fust in us unused. Now, whether it be
Bestial oblivion, or some craven scruple
Of thinking too precisely on the event,—
A thought which, quartered, hath but one part wisdom,
And ever three parts coward,— I do not know
Why yet I live to say, ‘ This thing ’s to do ; ’
Sith I have cause, and will, and strength, and means,
To do ’t.

.ననఁగ-ఁబై వేష మే .యంతయునెల్ల।
 .జనులకులోఁగల.శక్తిఁగన్బంచుఁ।
 .నొరులకుబదులీకు.మొరులచేఁగొనకు।
 .తఱుచునీవిడునప్ప.దానిఁగైకొనఁ।
 .సంగడితోదప్పు.చనుచుండెడు-బదు।
 .లుంగొంటపొదపునూ.ఁచ్చుంగాన-నీపు।
 .విమలచిత్తుఁడవైన.వేయెలపల్కు।
 .లుమఱియన్యులకుఁగీ.డున్సల్పలేవు॥

19

సీసమాలిక ॥ .♦మనుజుఁడసఁగనేమి-.నుఱివానిముఖ్యకా

.ర్యంబు-నాతనిదగు.బ్రతుకువిలువ।
 .కునుకుటకు-ఁదినుట.కున్మాత్రమే-విని
 .యోగపడినయెడ-.నొకపసరము।
 .గానిమఱేదియుఁ.గాదునిశ్చయముగ-
 .మనలఁగాలజ్ఞాన.మునస్సజించు।
 .నట్టిదేవుఁడుమన.కాశక్తియుందివ్య.
 .బుద్ధియుఁబనిలేక.బూజువట్టి।
 .పోవుటకిడలేదు.బొత్తిగ-నిప్పుడు
 .కడుఁజెడుమఱ-పది.గాక-మఱియు।
 .సరిగనావిషయము.గుఱిచియేదోయొక
 .పిఱికిసందేహముం.బెట్టుకొనుట।

.గాని-యెద్దియైనఁబంప.కంబువడిన।

.తలఁపుపంతుతెలివి-♦పంద.తనముమూఁడు।

.పాళ్లుఁగలిగెడు-నేనేల.బ్రతికినాఁడ।

JULIUS CÆSAR

Act. I. Sc. III.

- 20 woe the while ! our fathers' minds are dead,
And we are governed with our mothers' spirits ;
Our yoke and sufferance show us womanish.

Act. ii Sc. ii.

- 21 What can be avoided
Whose end is purposed by the mighty gods ?

Sc. iii.

- 22 My heart laments that virtue cannot live
Out of the teeth of emulation.

Act. iii. Sc. ii.

- 23 Friends, Romans, countrymen, lend me your ears ;
I come to bury Cæsar, not to praise him.
The evil that men do lives after them ;
The good is oft interred with their bones ;
So let it be with Cæsar. The noble Brutus
Hath told you, Cæsar was ambitious :
If it were so, it was a grievous fault ;
And grievously hath Cæsar answered it.
Here, under leave of Brutus and the rest,—
For Brutus is an honourable man,
So are they all, all honourable men,—
Come I to speak in Cæsar's funeral.

.జెప్పుటకునింక నీపని.చేయవలసి|

.యున్నదనియిచ్చక తములా.వుండ వెరవు||

20 గీ|| .అక్కటామెంతదుష్కాల .మయ్యెనిపుడు|

.మడిసెఁగామనతండ్రిల.మానసములు|

.మనముమనయమ్మల♦మదులఁ.బెనుపఁబడుచు|

.దాసులమగుటమనయాఁడు.తనముఁజూపు||

21 ద్వి|| .బలవంతులైనదే.వతలవిధింప|

.బడినట్టి♦గతినిఁద.ప్పదరముకాదు||

22 ద్వి|| .నామదిపొక్కెడు.న్దా-మంచి-యోర్వ|

.లేమి♦బారినన్తన.లేదనియెపుడు||

23 సీ|| .ఘనమిత్తులార-రో.మనులార-యోస్వనే

.శీయులారా-కటా.క్షించివినుఁడి|

.యేసీజరుంబూడ్వ♦నేగుదెంచితి-ఁగాని-

.యిటనాతనింబొగ.డుటకుఁగాదు|

.చెలఁగునుమనుజుల.శ్చెష్టయవ్వార్థివె

.స్కను-మంచివారితో.డనెనశించు|

He was my friend, faithful and just to me :
But Brutus says, he was ambitious ;
And Brutus is an honourable man.
He hath brought many captives home to Rome,
Whose ransoms did the general coffers fill ;
Did this in Cæsar seem ambitious ?
When that the poor have cried, Cæsar hath wept ;
Ambition should be made of sterner stuff :
Yet Brutus says, he was ambitious ;
And Brutus is an honourable man.
You all did see, that on the Lupercal
I thrice presented him a kingly crown
Which he did thrice refuse : was this ambition ?
Yet Brutus says, he was ambitious ;
And, sure, he is an honourable man.
I speak not to disprove what Brutus spoke,
But here I am to speak what I do know.
You all did love him once, — not without cause :
What cause with holds you then to mourn for him ?
O judgment, thou art fled to brutish beasts,
And men have lost their reason ! — Bear with me ;
My heart is in the coffin there with Cæsar,
And I must pause till it come back to me.

.నటులనీజరుచకు.నగుఁగాక-మితోడ
 .ఘనులైనబూటసు.గారునీజ.
 .రాసపోతనిచెప్పినా-.రట్టులైన.
 .వానియందదిగొప్పత.ప్పొను-వాడు.
 .తనదునేరమునకు.నూఁతు.దగిచయట్టు.
 .లందఱికిఁదెల్లముగనిష్ట.డనుభవిం చె॥

కం॥ ఆరయఁగా-బూటసుదొర.

.గారు-మిరెల్ల-ఘనులు.గావున-నిచటన్.
 దారాజునిడగ-నీజరు.
 .గూరిచిమాటాడ నెట్టు.కొంటి-న్వినుఁడీ॥

గీ॥ .అరఁడునాకుమిగుల.హితుఁడు-నాయెడలవి.
 .శ్వాసయుతుఁడున్యాయ.వత్తునుండు.
 .కాని-బూటసయ్య.గారతఁడాసపో.
 .తనిఁ-ఘనులుబూట.సయ్యగారు॥

ద్వీ॥ అందఱజనముల.నతఁడుగోమునకు
 .♦బ♦దాలుగాఁదేఁగ.వారి♦యప్పసము.
 .లందఱునిటవంతు.లందిరి-నీజ
 .రందిదిచేరాస.యనఁదగునేమొ॥

కం॥ చేదలునేడ్చిసనేడ్చెగ.

.దాదయతోఁగరఁగినీజ-రాసకఠినమా.
 .గాఁదె-యతఁడాసపోతని.
 .నాదినిచుగాగిరినఱు.నాగునుచుగా॥

First citizen.

Methinks, there is much reason in his sayings.

Second

If then consider rightly of the matter, Caesar has had great wrong

Third cit.

That has he, masters ?
I fear, there will a worse come in his place.

Fourth cit.

Marked ye his words ? He would not take the crown :
Therefore 't is certain he was not ambitious.

గీ॥ .మీరుకనులఁజూచి.నారుగా-నాటియు।
 .త్సవమునందుఁమూఁడు.సార్లుసీజ।
 .రుసకురాజుమకుట.మునునేనిడఁగవద్దు।
 .పొమ్మనె-నిదియాస.పోతుతనమె॥

గీ॥ .కాని.బూటసయ్య.గారతఁడాసపో।
 .తనిరి-ఘనులుని-శ్చ.యముగవారు।
 .బూటసయ్యగారి.మాటలకెదురుప।
 .ల్కుటకుఁగా-దెటింగి.నటునొడవెద॥

చ॥ .ఘనదయతోడఁజూచితిరి.గాయతనిన్మునుమీ-రకారణం।
 .బుననటుకాదుగా-యిపుడు.పొందరుజాలినదేమిహేతువో।
 .చనితివెన్యాయమాపసుల.చక్కటి-కొర-వివేకమూడఁగా।
 .జనులకు-ఁగొంచెముండుఁడు-సి.జారుశవంబుననంఁటెనాదునె।
 .మృన-మదిమల్లిరాఁగలుగు.మట్టునునేమటియాఁగఁగావలె॥

(పౌరులలో మొదటివాఁడు)

సీసమాలిక॥

.వీనిపల్కులనువి.వేకమెంతయుఁగల
 .దనినాకుఁదోచెడు (రెం) .నెననీవు।
 .సరిగనీసంగతి.బరిశీలనముఁజేయు
 .నెడసీజరునకెంతొ.యెగ్గుకలదు।

(మూ) .అదివానికున్నదో.యయ్యలారా-వాని
 .కంఁటెదుర్మాగుఁడు.నతనిస్థాన।
 .మందువచ్చుననిభ.యంపడెదను- (నా) వాని
 .పల్కులనరయుఁడీ.వాఁడుమకుట।

First cit. If it be found so, some will dear abide it.
 Sec cit. Poorsoul, his eyes are red as fire with
 weeping.
 Third cit. There 's not a nobler man in Rome
 than Antony.
 Fourth cit. Now mark him ; he begins to speak.

Ant. But yesterday the word of Cæsar might
 Have stood against the world : now lies he there,
 And none so poor to do him reverence.
 O masters, if I were disposed to stir
 Your hearts and minds to mutiny and rage,
 I should do Brutus wrong, and Cassius wrong,
 Who, you all know, are honourable men.
 I will not do them wrong ; I rather choose
 To wrong the dead, to wrong myself, and you,
 Than I will wrong such honourable men .
 But here 's a parchment, with the seal of Cæsar:—
 I found it in his closet,— 't is his will.
 Let but the commons hear this testament,—
 Which, pardon me, I do not mean to read,—
 And they would go and kiss dead Cæsar's wounds,
 And dip their napkins in his sacred blood ;
 Yea, beg a hair of him for memory,
 And, dying, mention it within their wills,
 Bequeathing it, as a rich legacy,
 Unto their issue.

- .మున్వద్దనియెనిజ.ముగఁగానవాఁడాన
 .పోతుకా (మొ) ఁడల్లెన.బుద్ధికల్లి
 .♦పొగలి♦ప్రాయశ్చిత్త.ముంగొందుకొందఱు
 (రెం) .కటకటాయాతని.కన్ను ♦దోయి
 .యేడుపుచేతనెం.తేయగ్గివలెనెట్టి
 .వడె (మూ) నెవ్వఁడునోము.పట్టణమున
 .ఘనుఁడులేఁడాంటనీ.కంటె (నా) జూడుమువాని-
 .బలుక మొదలెవ్వట్టె.వాఁడుతిరిగి
 (ఆం) సీ॥ .నిన్న నేకదసీజ.రన్నమాటకుసీజ
 .గమునందునెదురెటఁ.గానరాదు
 .నేడదెపడియున్న.వాడయ్యయోకడు
 .దక్కువువానికిఁ.దక్కునగుచు
 .నయ్యలారామిమ్ము.నలిగించిపగఁదీచు
 .కొనరేపుటకుఁబూను.కొంటినేని
 .♦గిన్నతోబూటసు.కేససుగార్లకు
 .గీడుచేసినయట్టి.వాడనగుదు
 .వారుఘనులనిమీకెల్ల.స్వప్తముకద
 .వారికేనెగ్గునేతకు.బదులుమృతుని
 .కై ననాకై నమీకై న.సాచరింప
 .గరముమేలనితలఁచెదఁ.గాంచుడిపుడు॥

కవిరాజవిరాజితము.

- .ఇదియొక ♦శాసనపత్రిక - సీజరుఁ.డిండుపయందన♦ముద్రయిడెన్
 .గుదురుగనాతనిలోగదిలోఁగను.ఁగొంటిని-దనస్త్రితాశాసనమి
 .య్యది-చదువంబనిలేదిపుడందఱు.నందుకుసైఁచుఁడు-చయ్యనమీ
 రిదివినిరేనియుసీజరుగాయము.లెల్లరునెంతయుముద్దిడరే॥

Fourth Citizen. We 'll hear the will : read it, Mark Antony.

All. The will, the will ! we will hear Cæsar's will.
Ant. Have patience, gentle friends, I must not read it ;

It is not meet you know how Cæsar loved you.
You are not wood, you are not stones, but men ;
And, being men, hearing the will of Cæsar,
It will inflame you, it will make you mad.
'T is good you know not that you are his heirs ;
For if you should, O, what would come of it !

Fourth cit. Read the will ! we 'll hear it, Antony;
 You shall read us the will,— Cæsar's will.

Ant. Will you be patient ? will you stay a while ?
 I have o'ershot myself to tell you of it.
 I fear, I wrong the honourable men
 Whose daggers have stabbed Cæsar ; I do fear it.

గీ॥ .మఱియు[—]సీజరు[—]నెత్తుటఁజిఱురుమాళ్లు
 .ముంచరే-వాని[—]కేశముల్ .ద్రొంచిజ్జాప
 .కమునకుందాఁచుకొనరె-ని.క్కముగదర
 .తరముమీరవ్వసాత్తుగఁదలఁచుకొనరె॥

(నా) .యామృతిశాసనం.బే మెల్లవిందుము
 .చదువుమాయాంతనీ (అం) .శాసనంబు
 .శాసనమేముసీ.జరుమృతిశాసన॥

ద్వి॥ .తాళుఁ[—]క్షిజాలితోఁ.దగుహితులార
 .వైశమదిచదున.వాటముకాదు॥

(ఆం) మ॥ .అకటామీపయినెంతజాలిపడెనో.యాసీజరుండిప్పుచే
 .ప్పక నేనుంటయెమంచి- వట్టిమొరడు♦.ల్పామాణముల్లారుమీ
 .రికసన్నాసపుకాట సీజరుడుమీ.కేర్పాటుగానిచ్చుప
 .త్రికవిన్నంత నెలిట్టుమండిపడివె.ట్టింబొందరే-వానియా
 .సిక్కిమీరెల్లరువంతుదారులనినే.దెల్పంగ నేమానొకో॥

.మూలింతు (నా) మాంటనీ.యదిచదువుమ॥
 .యాంతనీపరియించు.సదితప్పకీవది.యాసీజరుంచి

(ఆం) కం॥ తాళెదరా-యాగెదరా
 .యేలాచెప్పితినిమీకు.నేనిప్పుడు-బల్.
 ♦వాలుసీజరుగ్రుమ్మ♦ద
 .యాళురకొనరిచితినేర.మంచుజడిసెదన్॥

Fourth Cit. They were traitors :—honourable men !
 All. The will ! the testament !
 Sec Cit. They were 'villains, murderers : The will !
 read the will !
 Ant. You will compel me, then, to read the will ?
 Then make a ring about the corse of Cæsar,
 And let me show you him that made the will.
 Shall I descend ? and will you give me leave ?
 All. Come down.
 Sec Cit. Descend.
 Third Cit. You shall have leave. (He comes down)
 Fourth Cit. A ring ; stand round.
 First Cit. Stand from the hearse, stand from the
 body.
 Sec Cit. Room for Antony,—most noble Antony.
 Ant. Nay, press not so upon me ; stand far off.
 Cittizens. Stand back ! room ! bear back !
 Ant. If you have tears, prepare to shed them
 now.

You all do know this mantle : I remmber
 The first time ever Cæsar put it on ;
 'T was on a summer's evening, in his tent,
 That day he overcame the Nervii :
 Look, in this place ran Cassius' dagger through :
 See, what a rent the envious Casca made :
 Through this, the well belove'd Brutus stabbed ;

(నా) .వారైరిదోహములు- .గౌరవపాత్రులు (అందఱు)

.శాసనంబామృతి .శాసనంబు ।

(రెం) .వారైరుంగడు .వంచకుల్ .భూతుకుల్

.శాసనముచ్చదువు .శాసనంబు ।

(ఆం) గీ॥ మరణశాసనముఁ దెలియం .బటచబల్కి ।

.పెట్టెదరయైన నీజరుచుట్టురందు ।

.పత్రికంజేయువానిఁ గన్పచానిందు ।

.దిగుదునా- మీ సెలవయినదికదనాకు ।

(అందఱు) .రమ్ముక్రిందికి (రె) దిగు (మూ) .సమ్మతినందితి

(నా) .కడియముగానిలఁ బడుఁడు- చుట్టు ।నుండుఁడుపీనుఁగు

.బండికి దప్పుగ- సిలువుఁడు శవమున కెడముగాఁగ ।

(రెం) .చోటాంతనికి- గడు. మేటియాంటని (ఆం) సరే-

.పడఁబోకుఁడట్లు నా.పై- నెడముగ ।

.నిలిచియుండుఁడుమీరు (అంప. అ) .తొలఁగుఁడి వెన్నకు-

.స్థలముకావలయును .జ్ఞనుడవలికి ।

సీ॥ (ఆ) .కన్నీరుమీకిప్పు .కలిగినవంచుఁడీ-

.యీముద్దుటంగి మీ. రెఱిగినదియె

.తొలిసారియద్దానిఁ దొడిగెనునీజరుం

.డత్రటిజ్జా పక. మయ్యెనాకు ।

.నెర్వియుద్ధముతోన. నెగ్గిగుడారంబు

.నందువేసఁగి సంజ. యవుదుదీని

. గైచేసికొనియె- న. క్కటచూడఁడిచ్చోట

.నెట్లు కేససుకత్తి. మేగినదియె ।

.కలినుడొకాస్కుఁడెంతటి. గాయమిచ్చట ।

And, as he plucked his curse'd steel away,
Mark how the blood of Cæsar followed it,
As rushing out of doors, to be resolved
If Brutus so unkindly knocked, or no ;
For Brutus, as you know, was Cæsar's angel :
Judge, O you gods, how dearly Cæsar loved him !
This was the most unkindest cut of all ;
For when the noble Cæsar saw him stab,
Ingratitude, more strong than traitors' arms,
Quite vanquished him : then burst his mighty heart
And, in his mantle muffling up his face,
Even at the base of Pompey's statua,
Which all the while ran blood, great Cæsar fell.
O, what a fall was there, my countrymen !
Then I, and you, and all of us fell down,
Whilst bloody treason flourished over us.—
O, now you weep ; and I perceive, you feel
The dint of pity : these are gracious drops.
Kind souls, what, weep you, when you but behold
Our Cæsar's vesture wounded ? Look you here.
Here is himself, marred, as you see, with traitors.

.జేసెనో - కాంచుఁజీతన్ను . నీజరుండు ।
 .నిట్లు నమ్మి నబూరటను . డెట్టు పొడిచె ।
 .నయ్యయోయిదికడు ఘోర . మైనదికద ।

ఉ॥ .బూరటనుఁడట్లు • వెన్నురియ . గుమ్మితటాలునఁబైకిలాగు న ।
 చోటఁ • గడంగి నీజరుని . చొక్కపునెత్తురు • మట్టుమీటి . యా ।
 .బూరటనుఁడౌనొకాదొయిటు . కూరతఁజేసిన వాఁడటంచు • బా ।
 .హటమొనచుకతీరునఁగ . టాచనుదెంచుచునుండె • గంటిరే ।
 కం॥ మీరందఱెఱిగిరటానీ ।

.జారునకుంబూరటనుండు • నగిపాఁత్రాణం ।
 • బారయుఁజేప్పేలు - నీ ।
 .జారానితోడ నెంత . సఖ్యముగొనెనో ॥

నీసమాలిక : —

.అన్నిటికంజెని . య్యదికడం గూర్చిపో . డెట్టు
 యేమన - వారిదిక్క మిగుల ।
 .ఘనముకై ననీజరు • కర్గొన్నయట్లు
 • చావ . మిద్రోహమునకన్న • మేలిమి • కృ ।
 .అప్పు • కరమునా . తా • నోచె
 గునువాని . గొట్టిననవ్వాని . గుండెపిరి లె ।
 .బదలడిగినసదుహు . వ్పొత్తోడఁ
 దనమోము . వాడుమూయుచునత . వలకునెత్తు ।
 .నొలుకు • పాంపనుబొమ్మ . మొద్దనానీడరు . పడియె
 నయ్యాయెంత . పాటుకలిగి ।
 • సప్తపాదయ్యల . రా నేను . మఱిమీర
 .లంపిలుముదబాటు . జెందినాము ।

First Cit.	O piteous spectacle !
Sec Cit.	O noble Cæsar !
Third Cit.	O woful day !
Fourth Cit.	O traitors ! villains !
First Cit.	O most bloody sight !
Sec Cit.	We will be revenged.
Cittizens.	Revenge ! about,— seek,— burn, — fire, kill,— slay,— let not a traitor live !
Ant.	Stay, countrymen.
First Cit.	Peace, there ! Hear the noble Antony.
Sec Cit.	We 'll hear him, we 'll follow him, we 'll die with him.

Ant. Good friends, sweet friends, let me not
 stir you up
To such a sudden flood of mutiny.
They that have done this deed are honorable:—
What private griefs they have, alas, I know not,

.మనలనోచుచునుండె.మఱికూళఁ దుండగం

.బక్కటామిరిప్పుపొ.ఁ జక్కచుందు

.రేఁ బరికించితి.ఁ నీకుఁ నెనరుమయి

.గరఁగుట-యిదెతగు.కంటినిఱు

.లేడ్చెదరజేమికరుణాద్రవ.హృదయలూఁ

.మీరు-మనసీజరుఁడుతన.మీఁదఁగప్పు

.కొన్నదుప్పటిపోట్లు క.న్గొన్నయంత

.వంచకులచేఁ నిహతుఁడెన.వాఁడెయిదిగొ

(తొ) .అబ్బబ్బగుండెనీ.రయ్యేడునిదిచూడ

(రెం).నక్కటక్కటఘనుడౌ.సిజారు

(మూ).ఁడయ్యయోదుడిన(నా).మహాహానీమి
దోహు.లాతతాయుల(తొ)కటా.యతికటనపు

.వనియిది(రెం)మనమెల్లఁ.బగఁదీచుకొందము

(అం).కసిఁదీచుకొండుచ.క్కనవెదకుఁడు

.కాల్చివేయుండగ్గి.కూల్చుఁడు-చంపుడు

.బ్రతుకనీకుఁడొకడు.మాగునైనెన॥

(ఆం) .ఆంఁగుఁడోయయ్యలా.రా(తొ)నద్దమానుఁడీ

.ఘనుఁడైనయాంటని.న్వినఁడుమీరు

(రెం).వానినివిందుము.వానివెంబడిపోదు

.మవ్వానితోఁ జత్తు.మందఱును॥

నీసమాలికః—

(ఆం) .తగినన్నేహితులార.దయగలహితులారి

.యంతఁ యాకస్మిక.మైసతిరుగు

.పాటునకున్మిముక్త.వడిసన్నబోతాహ

That made them do 't:—they 're wise and honourable,
And will, no doubt, with reasons answer you.
I come not, friends, to steal away your hearts :
I am no orator as Brutus is ;
But, as you know me all, a plain blunt man,
That love my friend ; and that they know full well
That gave me public leave to speak of him.
For I have neither wit, nor words, nor worth,
Action, nor utterance, nor the power of speech,
To stir men's blood : I only speak right on ;
I tell you that which you yourselves do know ;
Show you sweet Cæsar's wounds, poor poor dumb mouths
And bid them speak for me : but were I Brutus,

.పచనీకుఁడియిట్టి.వనినొనచుకా।
 .సవ్వాదుఘను-లక్క.టా-వారి కేమన.స్తా
 పమున్నదియొయి.ద్దానిసల్ప।
 .నేనెఱుఁగను-వార.లెంతయుబుద్ధిమం
 .తులు-తలఁపగమతెం.తోమహితులు।
 .నిశ్చయంబిద్ది-వెం.డియు-మీకునవ్వార
 .లిడెదరుత్తరముఁస.హేతఃకమఁగ।
 .నిచ్చటనేనున్నే.హితుఁగారాలేదు
 .ఁతోడరిమిహృదయము.ప్రొంగలింప।
 .బూటనుఁ.లెనేను.మాటికొకరిన్దాను
 .మిత్రుఁగుదురునే.మిగులమొరటా।
 .గాఁబల్కు-వాడ-ని.మ్మ-పటాడ-నామిత్రు
 .బ్రేమించువాడ-మ.టియును-వాని।
 .ఁగూచిమాటాడనా.కుసలమొసంగిన
 .వారికదియెఱుక-.బాగుమీఱ।
 .బాండిత్యముంగాని-.వాక్స్మమక్కతి.గాని
 .యభినయధోరణు.లైనగాని।
 .నరులమనంబులఁ.బురికొల్పుటకునాకు
 .బలుకుశక్తియుఁగాని.కలుగలేదు।
 .నాకుఁదోచినదితి.న్నగబల్కు-వాడను
 .మీరెఱింగినదియె.మీకుదెల్పు!

.చున్నవాడను-ఁగనుపఱచుచుంటినేను।
 .మఱియుఁగడుగొత్తలెనసీజ.రునిపోటు।
 .లక్కటా-మూగనోళ్లవి.యన్ని-వాని।
 .నడిగెదనాకుబదులుఁప.న్యాసమిడఁగ॥

And Brutus Antony, there were an Antony
 Would ruffle up your spirits, and put a tongue
 In every wound of Cæsar, that should move
 The stones of Rome to rise and mutiny.

Cittizens. We 'll mutiny !

First Cit. We 'll burn the house of Brutus !

Third Cit. Away, then ! come, seek the conspirators.

Ant. Yet hear me, countrymen ; yet hear me
 speak.

Cittizens. Peace, ho ! Hear Antony,— most noble
 Antony.

Ant. Why, friends, you go to do you know not
 what.

Wherein hath Cæsar thus deserved your loves ?

Alas, you know not,— I must tell you, then :—

You have forgot the will I told you of.

Cittizens. Most true:— the will:— let 's stay and
 hear the will.

Ant. Hear is the will, and under Cæsar's seal:—
 To every Roman Citizen he gives,

To every several man, seventy-five drachmas.

Sec Cit. Most noble Cæsar ! — we 'll revenge his
 death.

Third Cit. O royal Cæsar !

Ant. Hear me with patience.

Cittizens. Peace ho !

కం॥ బూరిటనుడునే.నయినని

.ప్పొటునమిము ♦ వశమొనచిన్. ♦ బలు ♦ రోమునరాల్.

పోటాడునట్లుసీజరు

.పోటులమాటాడ జేసిపోకుండుదునే॥

(అం) .తిరుగబడెదమేము (రె) .నరిగబూరిటను

కొంప.గాల్చెద (మూ) ♦ మరుగుడు-కాని-రండు

.వెతకుడాదోహులన్

(ఱం) .వినుడింకమిరొహో.ప్రజలారనేజెప్ప.వలయుగొంత॥

(అం) .శాంతమోహోపను.డాంతని

మిర-లెం.తేఘనుడాంటని (ఆం) .యేమిమితు

.లూరిమియెఱుగని.తీరుచేయుట

♦ కేగు.చున్నార-లెందు ♦ క.హుండుసీజ

.రద్యోనోమిపేమ.కయ్యయోమిరెఱు

.గరు-చెప్పవలయునే.గనుకమీకు

.నేముందు ♦ నొడవిన.మృతిశాసనము.గూచిన్

.మఱచితిరి (అం) నిజము-.మరణశాస

.నము-మనమాగుద.ము-మఱి

యునాలింత.మామృతిశాసనం.బేమొసడిన్

(ఆం) కం॥ ఇదిగోమృతిశాసన-మి

.య్యదిసీజరుముద్రనలరు-.సతడొసకొండ

బ్బదిహుకలుప్రతిమనుజున

.కుదయ ♦ నోముపురినినెల.కొనునాతనికిన్

(రెం) .జౌరసీజరుం ♦ దు.దారుండు-మిక్కిలి

.పగదీచుకొనెదము.వానిమృతికి

(మూ) .చాగురేఘనుడసిజారుడ (అం) విను

దుశాం.తంబుగమిరు (అం) శాం.తంబూహోహో

- Ant. J. Moreover, he hath left you all his walks,
His private arbours, and new-planted orchards,
On this side Tiber: he hath left them you,
And to your heirs for ever,—common pleasures,
To walk abroad, and recreate yourselves.
Here was a Caesar! when comes such another?
- First Cit. Never, never!—Come, away, away!
We'll burn his body in the holy place,
And with the brands fire the traitors' houses.
Take up the body.
- Sec Cit. Go, fetch fire!
- Third Cit. Pluck down benches!
- Fourth Cit. Pluck down forms, windows, anything!
- Ant. Now let it work—mischief, thou art afoot,
Take thou what course thou wilt.

HENRY IV— *Part II. Act III. Sec. I.*

- 24 O sleep, O gentle sleep,
Nurse's soft nurse, how have I frightened thee
That thou no more wilt weigh my eyelids down
And steep my senses in forgetfulness?
Why, rather, sleep, liest thou in smoky cribs,
Upon uneasy pallets stretching thee
And hushed with buzzing night-flies to thy slumber,
Than in the perfumed chambers of the great,

(అం) ఉ॥ .ఇంతియెకాశ-ఁజేబరున .కీవలగున్న విహారభూములు ।
 .ఁగ్రంథలదోటలనదరత .రంబుయ భేష్టసంఖింబుమీఁద ।
 .యంతముదంబుతోనొనఁగె .నాఁడెఁడుమీ సేనమానుభూతిగా ।
 నింతటగుండి-నీజరిచె- .యీరనిసాటియిఁకెప్పుడచ్చెడుక ॥

(తొ) .)న్నలోకనాగిరి-కెన్నఁటిచినామ-
 .నాడుగారు- పదప.దండు- మానము ।
 .నాని సేవాపదసకుఁ .బాప గర్భలమున
 .నొద్ది .నరిస్కారంబు .నాచరించి ।
 .నాకోరిపుఁ తోనె .నగాదోసకారుల
 .యింట్లుకాల్పెదము- లెం- .డెత్తుడుశవ ।
 .మరుగు- డగ్గిలెందు. .సరగున (మూ) బల్లలు ।
 .పెరికిమితిచివేయు- (నా) .మఱికిపగుల ।
 .నొట్టెఁజెల్లవొరకి .నట్టమంచెంబులు ।
 .మంలునుడుమఱికిటి.కీలెన్నెన ॥

(అ) ఓ॥ అప్పడాపలి జగ్గ.నీ- నడిచెదవు ।
 ముప్పనీలసప్తమో.మొరొద్దీ కోముత్త

సుసూలికః— .దీహోయియూరిచి- .యూఁ ప్రకృతికిమ్మడు
 .వైసదావీ- నిన్ను.సకటయెట్లు ।
 .పెరిపించినాడెనో- .మఱినామకసుతెప్ప
 .లంగంచెప్పెనవా .లంగనీపు ।
 .నాచినీబోవీపు .నాయంద్రియంబులు
 .మఱపులో- నేమెలి.గుర-సుఖమగు ।
 .పాటల- మెత్తని .పాన్పులు- గలదొర
 .మేడలలోగ్గి- మిగులవోమ !

Under the canopies of costly state
And lulled with sounds of sweetest melody ?
O thou dull god, why liest thou with the vile
In loathsome beds, and leav'st the kingly couch
A watch—case or a common ' larum bell ?
Wilt thou upon the high and giddy mast
Seal up the ship—boy's eyes, and rock his brains
In cradle of the rude imperious surge,
And in the visitation of the winds
Who take the ruffian billows by the top,
Curling their monstrous heads and hanging them
With deafening clamours in the slippery clouds
That with the hurly death itself awakes,—
Canst thou, O partial sleep ! give thy repose
To the wet sea boy in an hour so rude ;
And in the calmest and most stillest night,
With all appliances and means to boot,
Deny it to a king ? Then, happy low, lie down !
Uneasy lies the head that wears a crown.

.చప్పదు-కుక్కి-మర-చేము-పొగ పాటిన
 .గుడి సెలలో-నెల-కొందునీవు ।
 .బొరయోమొద్దు-వే.ల్పా-యనహ్యముంగు
 .ప్రక్కలనీవేల-పడుకొనియెదు ।
 .నీచుంతోడ-వెం.డియు-రాచస్వేను-
 .గానిలివానిదొ-గది-వితాన ।
 .మఱియుజేల్చొక్క-చుటక-స్లిచేయుగడి సూర
 .మరిగలేవిడిచెద-హ-హాడవుగ ।
 .నుండినొక్క-దేలి-చూపికి గబుమొమ్మ
 .గొప్పి-మోడంగి-కన్ను కోయి ।
 .మూసెదుగట్టిగ-నూతుగుటకుట
 .యుయ్యెలోమోటి-యుతుమకి గడ ।
 .ములచెటరంబట్టి-మామ్రు గిముగ గాను
 .కొన మొఱిగిడువాని-గొప్పతలలు ।
 .మెలి నట్టిది-జూ-గళవలుగువాని
 .నిట్టా-యెయ్యక గంట-పిలుకుమాని ।
 .పెయ్యో నెడునల-గాలి-నిమగ్నతలో
 .నూ-చెదనాతని-యూహాల్ పు ।
 .కడునగతి గడజడ-గలనూ-మందున
 .దిడిసినయోడంగి-బుడుతకీవు ।
 .పెట్టగట్టెడివనీ-విశ్రాంతి-యో-పయ
 .పాతి-నిదుర-యెల్లప్రాశనములు ।

.ఫలముపొందగి-జేయును-సాయములును ।
 .రిష్టగా-నన్దదొటంగిన-రేయి-జేవి ।
 .కిడవ-ధన్యులుక్రిందివా-వకడుకో నెడరు ।
 .తల్లిడిలుకిటంబు-దాలు-రము॥

HENRY V.—

Act IV. Sec. I.

25 Even as men wrecked upon a sand, that look to be
washed off the next tide.

HENRY VI.—

Part II. Act III. Sc. I.

26 And as the butcher takes away the calf,
And binds the wretch, and beats it when it strays,
Bearing it to the bloody slaughter—house;
Even so, remorseless, have they borne him hence;
And as the dam runs lowing up and down,
Looking the way her harmless young one went,
And can do nought but wail her darling's loss:

PART III.—

Act ii. Sc. i.

27 Now, my soul's palace is become a prison:
Ah, would she break from hence, that this my body
Might in the ground be close'd up in rest!
For never henceforth shall I joy again

KING JOHN

Act. IV. Sc. I.

Young lad, come forth. I have to say with you.

23 Arth. Good morrow, Hubert.

Hub. Good morrow, little prince.

Arth. As little prince—having so great a title
To be more prince—as may be—you are sad.

ద్వి॥ .♦ దొబ్బన మలియల. నైగనున్న యిసుక ।

.దిబ్బ పై బజలు ♦ బం. దింబ మసల్లు ।

తి॥ .♦ తొడరికటిక వాడు. మాడను బట్టి

.దారిదప్పిన దాని. దాగిట్టికొట్టి

.కడు ♦ బెడిదంపుటం. గడికిగొంపోపు-

.నా లేగత్తలియు. నట్టిట్లు పర్వ ।

.లిడుచాచు చున్నే ర. మెద్దియు లేని

.న నప్పి మేగిన. దారిక గొంచు ।

.గడ ధరి బడియెద్దియుం. దాజేయ లేదు

.బుడుతగోల్పోక కై. పొగ లెడుగాని॥

ఉ॥ . ఈయెడ ♦ బందిగంబయిన . దెంతయునాదగు ♦ జీవసౌధమ ।

.యోగ్యయది ♦ యీడనుండిపడి. యుండిన - నల్లరిలేక నాడుమై ।

.మూయబడంగ వచ్చునిది . భూమిని కేనుసుఖంపగా - నహా ।

.నూయినేమ తెప్పటికి. నై ననుజూడ గజోప వెండియుక ॥

(28) సీసమాలిక:— (హయబటుక)

.పైకిరమ్మా చిన్న. వాడనీతోడుత. ప్పల్క వలయు నేను

(ఆతరు) .♦ వందనంబ ।

.యాళ్ళయ్యబట్టా (హయ) ధండ. మయ్య ♦ చిలుత ♦ జేడ

Hub. Indeed, I have been merrier.

Arth. Mercy on me,
Methinks no body should be sad but I:
Yet I remember, when I was in Franc,
Young gentlemen would be as sad as night,
Only for wantonness. By my christendom,
So I were out of prison, and kept sheep,
I should be as merry as the day is long;
And so I would be here, but that I doubt
My uncle practises more harm to me:
He is a fraid of me, and I of him.
Is it my fault that I was Geffrey's son ?
No, indeed, is 't not; and I would to Heaven,
I were your son, so you would love me, Hubert.

Hub. (aside) If I talk to him, with his innocent prate.
He will awake my mercy, which lies dead:
Therefore I will be sudden, and despatch.

(ఆ) .పిన్న రాజా-యంత. పెద్దబిరుదు!
 .కలిమిమైబలుజేడు .గావచ్చు-నుంటెవి.చారంబుతోడ

(హృ) ని.శ్చయమునేనుఁ .గడుహాయిగానుంట్టి

(ఆ) .గరు సంఘనాపయ-
 .వలనాచింతింపనె .వ్యాతలెస!
 .సంకువిడిచి-కాని-జ్ఞాపకింబయ్యెను-
 .శ్రాన్తులోనేనున్న .పట్ల-రిన్ని!
 .సమమమయ్యలు .కుంజె.దరుచప్పులాటకై
 .గలుఁగి నూనొంబుగాఁ .గిల్కువాడ!
 .నీ దేవతానందకి.దేవదత్తంబొనిగొట్టి
 .ముగిసిగినుండి.దైవమిగుల!
 .గొంగుగానొడవె- .పట్టులెయిచ్చెనీ
 .ముడివ-గాని-నా.కోదవుశంక!
 .నాదగుసనొండ్రు .నాకుమటింతబా
 .భన్మంబునని-నాశ.తండు-నేను!
 .వానికవ్యోన్యంబు .భయపడెనము.
 .శిఖి .తరయడనొటనా .తప్ప-కదు!
 .చిడమిగి నదికాదు- .సేమటి-చేవుని
 .గొల్చెదనీకునే.గొడుకగుటకు!
 .నీవట్టులెసన.ప్రేమింతువుహయ్యబటక

(హృ) .మేవీనీత బల్కు- .నెడినితండు!
 .తనమనుద్దాపల్కు.ల- .లిహతమైనోలి!
 .వ్రాలునాదుదయను .మేలుకొల్పి!
 .వెండియేనుఁగాన .వేగిరపడియెద!
 .నీక్షణంబె .నివ.హింతుఁబనిని!

Arth. Are you sick, Hubert? You look pale to-day
 In sooth, I would you were a little sick,
 That I might sit all night and watch with you;
 I warrant, I love you more than you do me.

Hub. (aside) His words do take possession of my bosom.—
 Read here, young Arthur. (showing a paper (aside))
 How now, foolish rheum,
 Turning spiteous torture out of door
 I must be brief, lest resolution drop
 Out at mine eyes in tender womanish tears,—
 Can you not read it? is it not fair writ?

Arth. Too fairly, Hubert, for so foul effect.
 Must you with hot irons burn out both mine eyes?

Hub. Young boy, I must.

Arth. And will you?

Hub. And I will.

Arth. Have you the heart? when your head did but ache,
 I knit my hand-kerchief about your brows,—
 The best I had, a princess wrought it me,—
 And I did never ask it you again;
 And with my hand at midnight held your head,
 And, like the watchful minutes to the hour,
 Still and anon cheered up the heavy time,
 Saying, 'What lack you?' and, 'Where lies your grief,
 Or, 'What good love may I perform for you?'
 Many a poor man's son would have lain still
 And ne'er have spoke a loving word to you,
 But you at your sick-service had a prince.

(ఆ) చ॥ తనువునుఖంబుగాఁజెలఁగ.దా-తేలబోయితివో హ్యబటుక-నే!

.డేవిజముగాఁగ సీవునుఁగ.పింత జ్వరంబునఁగ్రాఁగ నెంతుం- గూ॥

.మిఁనినినురాతెరంతయును .మేల్కొనినేఁగనిపెట్టవచ్చుఁగా॥

.వున- ననునీవునెమ్మిఁగనఁ బోవొక నేనినుఁ జూచినట్టులన్॥

(హ్యబటుక తనలో) నీ॥

.ఈతఁగినుదులునా.యెదనుస్వాధీనము.సల్పకొన్నది-యిది.చదువుచిన్న॥

.యూర్జ (పత్రి)ముఁజూపి తనలో. రేమియిప్పు .దభివేక బాష్పంబు॥

.తత మెడునిదకయ.వ్రా న్నవలికి॥

.వ్యవడియెదనేను.దబ్బునానిశ్చ.యముజూబునాడంగి.యశ్రువులుగి॥

.గంపు- నిద్దానీ.నీవు.పతిపతే.వా- ఇదిసాగసుగ.వ్రాయఁబడద॥

(ఆ) గీ॥ అంతఃదమ్మాన్యమునకెంతో.యధవముగ- హ్య॥

.బటుక- నా రెండవకనులు.త. ప్తమగునినుము॥

.జల నీవు.గులఁజ్జ వలయునె (హ్య) యేవు॥

.శబ్ద (ఆ) నీవట్టచేసెదీ (హ్య) .చేయుదురటు॥

నీసమాళిక (ఆ):—

.అటుగంటగుండెక.వ్రా నీకు. నీకల.కేయికి-ంకనొప్పగ.నున్నయవుదు॥

.గట్టి నేడిదు.కన్న గాహలఁగట్టి.సాదెనననా చేరు.మూలు-చాని॥

.రాచీకూయింకి .కాచియించినాచియి- నేకప్రరేదది.నిన్నుదిరిగి॥

.నడిలే.నీకల.నా.చేచెబుది- .కాచి.చూసము.గ్గంటకువలె॥

.నుల్లాసపచికలి- .కాచి.బరుమను.కా.బలుమలు.మిఁకా.వలయునీకు॥

.నీచింతియెటునుంబె.నే నేమియుపచార.మునుచేయవచ్చునీ.కనివలుకుచు॥

.నెటువంటినెటచేద.యెనియూరికవడు.కొనెడు- నీతఁగూఁబుక.ననఁజొ

కనుడి॥

.యెన- నీవొక్కరా.జాత్ర బ.గైకొంటి.నీమనంకటనేద.నెటపుటకును॥

.గాని-నాచేమా.న.కపటహనుచునీ ప్రత్యవవచ్చున్-చాని.బిలువవచ్చి॥

Nay, you may think my love was crafty love,
 And call it cunning: do, an if you will.
 If heavend be pleased that you will use me ill,
 Why, then you must.—Will you put out mine eyes?
 These eyes that never did, nor never shall,
 So much as frown on you?

Hub. I have sworn to do it,
 And with hot irons must I burn them out.

Arth. Ah! none but in this iron age would do it.
 The iron of itself, though heat red-hot,
 Approaching near these eyes would drink my tears,
 And quench his fiery indignation
 Even in the matter of mine innocence:
 Nay, after that, consume away in rust
 But for containing fire to harm mine eye.
 Are you more stubborn—hard than hammered iron?
 And if an angel should have come to me
 And told me, Hubert should put out mine eyes,
 I would not have believed him; no tongue but Hubert's
 Hub. Come forth (stamps)

Re-enter Attendants, with cords, irons, etc.
 Do as I bid you do.

Arth. O, save me, Hubert, save me! my eyes are out,
 Even with the fierce looks of these bloody men.

Hub. Give me the iron, I say, and bind him here.

Arth. Alas! what need you be so boisterous-rough?
 I will not struggle; I will stand stone-still.
 For Heaven's sake, Hubert, let me not be bound,
 Nay, hear me, Hubert; drive these men away,
 And I will sit as quiet as a lamb;
 I will not stir, nor wince, nor speak a word,
 Nor look upon the iron angrily.
 Thrust but these men away, and I'll forgive you,
 Whatever torment you do put me to,

Hub. Go, stand within: let me alone with him.

First Atten. I am best pleased to be from such a deed.
 [Exeunt Attendants.

Arth. Alas, I then have chid away my friend:
 He hath a stern look, but a gentle heart.—
 Let him come back, that his compassion may
 Give life to yours.

Hub. Come, boy prepare yourself.

Arth. Is there no remedy?

Hub. None but to lose your eyes.

Arth. O Heaven,—that there were but a mote in yours,
 A grain, a dust, a gnat, a wandering hair,
 Any annoyance in that precious sense!
 Then, feeling what small things are boisterous there,
 Your vile intent must needs seem horrible.

Hub. Is this your promise? go to, hold your tongue.

Arth. Hubert, the utterance of a brace of tongues.
 Must needs want pleading for a pair of eyes:
 Let me not hold my tongue; let me not, Hubert:

(ఆ) . అక్కటానీవెందు. కట్టుప్రక్కపింతు.. వీర బెనగడఁజో నించుకైన.

.నిలువఁబడెదతాతి. చెలువున. శేవుని. వె పైనఁజూచిహయ్య. బటుక. నమ్మ.

.బంధింపఁబడనీకు.. వద్దు. వినుమహయ్యబ.. టికటనుండనీకుమా. యిమ్మను.

. గూర్చుందునూరక. గొట్టెట్టిట్టల. గదలనుమెడలనే. ననిరిపడను. (కల)

. నోరెత్తకుందు. ని. నుముపయినల్క. తో. ది. లకింప. నీమను. ష్యలనవలికి.

. గణిమివేయుము. నిన్నునే. మఱిక్షమింతు.

. నెట్టిబాధయయిననాకు. బెట్టుమీవు.

(హయ్య) . పొందునన్నెంటిగానుండ. నిండుమీన.

(సేవకుఁడు) . లిట్టిప్రనినెడయుటకునా. కిష్టము కడు ||

(ఆ) మ॥ . అక్కటా-నాహితుఁబారఁదొలిగఁచా. యవ్వానికిన్గూఁళఁచూ.

. డికిగల్గున్. మఱిమొనైయలరెడు. న్దందంబు. రానిమ్ములో.

. నికివాఁడుక. గడుచానినెమ్మిమఱ. లక. జీవింపఁగా. జేయునీ.

. దుక్కపన్నావున. (హయ్య) గుఱ్ఱ. సిద్ధపడు (ఆ) లే. దో. సాధనం

బెద్దియున్.

నీసమాలిక (హయ్య)

. లేదెద్దియైనను. నీదుచూపులఁగోలు. పోవుటతప్ప (ఆ) నో. దీవదేవ.

యొక. యుగావొకగింజ. యొకయిసుమొకలు. సొకగాలినెగడువెం. దుగ్గ
యెదైన.

. బాధనీకనులకు. బ్రాపించునెడ. నెట్టి. యల్పవస్తువులైన. నచటనెంత.

. యిక్కట్టుసేయునో. యెఱిగినపిమ్మట. నీకూళతలఁపెంత. భీకరంబు.

. తెలియవలయునీ (హయ్య) కి. దియనీప్రమాణం. బీ. కా. చు నీనాల్కర
మాత్ర (ఆ) హయ్యబటుక.

. కావలయునునాలు. కలజోడుపాదించ. జూడికదోయిగా. పాడుటకయి.

. నన్నా. భనీకునా. నాల్క. వద్దుహయ్యబటుక. కానిచో. నాదునా. త్రే. ననీవు.

Or, Hubert, if you will, cut out my tongue,
So I may keep mine eyes. O, spare mine eyes;
Though to no use, but still to look on you.
Lo, by my troth, the instrument is cold,
And would not harm me.

Hub. I can heat it, boy.
Arth. No, in good sooth; the fire is dead with grief,

Being create for comfort, to be used.
In undeserved extremes: see else yourself;
There is no malice in this burning coal;

The breath of heaven hath bown his spirit out.
And strewed repentant ashes on his head.

Hub. But with my breath I can revive it, boy.
Arth. An if you do, you will but make it blush.

And glow with shame of your proceedings, Hubert:
Nay, it, perchance, will sparkle in your eyes:
And like a dog that is compelled to fight.

Snatch at his master that doth tarre him on,
All things that you should use to do me wrong,
Deny their office. only you do lack
That mercy which, fierce fire and iron extends,
Creatures of note for mercy lacking uses.

.కోసినయెడనిల్వకొనవచ్చునాకనల్ - .గనుకమిగుల్చునా.కన్నులయ్యె
 .కాదుమఱెందుకు .గానినింజూచుట.కొఱకై న- నీవుక.న్గొను- నిజముగ।
 .జల్లారెబనిముట్టు- .నలుపదునాకింక.హాని (హ్య) నోయబ్బాయి- నేను
 దిరిగి।

.కాగింపగల (ఆ) నటుకాదు- వాస్తవముగ .హాయికై నాయగ్గి
 .చేయఁబడియు ।

.దగనిచో గడుఁగూర .ముగనుపయోగింప .బడుటకై మిక్కిలి
 .వనటతోడ ।

.బొలసెను- గానిచో- .దిలకించు మీవెయ్యి .మండుబొగ్గున లేదు
 .మండగింబు ।

.సద్దానియగ్గి .ల్లాపి ♦ దేవునియూపు- .వగపుని గుఱుదాని
 .పెఱబఱచెను ।

(హ్య) .బ్రతికింతు సద్దాని .గ్రమ్మఱ నాయూపు. చేతఁ బిల్లడ
 (ఆ) యట్లా.చేసెజేని ।

.యదిచిన్నఁబుచ్చి చె.న్నారఁజేసెదవు-నీ.పూనికకదిసిగ్గు.పొంది మెఱయు!
 .నటునల్పదు హ్యబట- .యంతియ కాకొక .క్షణిదీమ కన్నుల
 .యందునమిగుఁ ।

.గుఱురాలఁజేయును- .మఱియు- బోట్లాటకు .బలిమిమైనసికొల్ప
 .బడినకుక్క- ।

.తనయజమాను ♦ .కొనునట్లు- నాకుఁజె .ఱుపుఁజేయుటకయి నీ
 .వుపచరించు ।

.వస్తువులెల్ల స .వ్యానికార్యంబుల .నిరసించెడు- గ్గాని- .నీవుమాత్ర ।
 .ము- నెనరుమానిన.పనులకుఁ బేర్వడు.భీక రాగ్నియునిన్ము .విస్తరించు!
 .దయ- ♦ మానినావు

Hub. well, see to live, I will not touch thine eyes
 For all the treasure that thine uncle owes:
 Yet am I sworn, and I did purpose, boy,
 With this same very iron to burn them out.

Arth. O, now you look like Hubert: all this while
 You were disguised.

Hub. Peace ! no more. Adieu.

Your uncle must not know but you are dead:
 I'll fill these dogg'd spies with false reports.
 And, pretty child, sleep doubtless, and secure
 That Hubert, for the wealth of all the world,
 will not offend thee.

Arth. O Heaven! I thank you, Hubert.

Hub. Silence ! no more. Go closely in with me :
 Much danger do I undergo for thee.

KING LEAR

Act. IV. Sc. III.

29 Patience and sorrow strove
 Who should express her goodliest. You have seen
 Sunshine and rain at once ; her smiles and tears
 Were like a better May : those happy smilets
 That played on her ripe lip, seemed not to know
 What guests were in her eyes, which parted thence
 As pearls from diamonds dropped. —In brief,
 Sorrow would be a rarity most beloved,
 If all could so become it.

(హ్య) స.రియె- బ్రతుకంజ్ఞాదు- నీపిన్న తండ్రియెం. తేధనంబు ।
 -నాకిడిసంగాని -నీకన్నులంట- నీ-యిన్ను తోఁగాల్పుట- కేఁబ్రమాణ ।
 మొసరించిపనిఁబూని.-యన్న వృత్తికి •బుడు.తా (ఆ) యారనీవిప్పు
 -డగ పడితివి ।

-హ్యబటువలె.గాని- -యొందితేమాటువే.సంబింతవట (హ్య)
 కిఁక-సద్దువద్దు ।

నిన్ను దేవుఁడుగాచు-నీపినతండ్రివు • తెగటారినట్టు లఁ.దెలియవలయు ।
 నీకూరఁచాతుల.నేనబద్ధములగు.వాతలఁవాకుచ్చి.పంసివైతు ।

వెండియునోముద్దు.పిల్లఁడనిశ్శంక.నిదురించుమా-మఱి.నీవుసమ్మ ।
 •మఖిలజగతిఁగల.యద్ధంబునకునె న.నీకుహ్యబటు •హ.నిసలుపఁడని

(ఆ) భళిరదైవమా-హ్యబటుదండమునీకు ।

(హ్య) శాంతమింక వద్దు.సద్దు-నీవు ।

క డురహస్యముగ నుఁగ లియుచుండుముసను ।
 నేనునీకయిబలు.హానిఁగిందు ॥

(29) త॥ ఓరుపువంత-యొం.దొంటితో •వాడు
 .లోసరించెదమలోస. •నుగ్మలినెద్ది ।
 •సౌరుమీటింపఁగఁ.జాలునం
 చొక్క.సారియెండయువాన.జత పడుటీవు ।
 •నారసినాడ-వా. •యతివచిఱునగ
 . •వలముకన్నీ రేల్లి. •యామనింగోలె ।
 •గౌరు •మించిన యాపె. •కావి •మోవిపము
 .గడునాడునాసో •య.గవు •మొల్కనగులు ।
 •సారెకు •మగతాలజా.టుముత్యాల

RICHARD II.

Act. III. Sc. II.

30 As a long parted mother with her child
 Plays fondly with her tears and smiles in meeting,
 So, weeping, smiling, greet I thee, my earth
 And do thee favour with my royal hands.

Act. IV. Sc. I.

31 Give me the crown.—Here cousin, sieze the crown;
 Here, cousin,
 On this side my hand, and on that side, thine.
 Now is this golden crown like a deep well
 That owes two buckets filling one another:
 The emptier ever dancing in the air,
 The other down, unseen, and full of water:
 That bucket down, and full of tears, am I,
 Drinking my griefs, whilst you mount up on high

•ఛా•ద్బుననాముద్దు•.చానక్రన్•జంట।
 •బేరుచుచేటువంటి•.విందులున్నాకొ
 •వీసమైనంగాను.పించవెగిన్సటు।
 •లారాటము•వలయు•.నపాగూపమంత
 •యానేనియద్దాని.కమరివెయ్యెల॥

(30) గీ॥ పిల్లతో•జిరమె•డసిన.తల్లి-దాని ।
 •గలసి-కన్నీశ్వరజిఱునగ.వలదనచున్ ।
 •వనరుచు•నగుచు-నినునట్ల•.హ్మ-రింతు ।
 నామదేశంబ-నీకుమ.న్నననొనతున్॥

(31) నీ॥ ఇమ్మనాకుఁగిరీట-మిదె•జ్జాతి•కొను-
 దీని.చెట్టివైపునస్క.చేతులుండె।
 నీ•హంగిరీటమీ•.యెడనున్న•దొండొంటి
 •ముంచుచుండెడుగెండు.మోటబాస।
 లుంగలిగినగొప్ప.లోతునూయిపగిది
 •నీకెప్పిల్పునదియాడు•.నింగినెపుడు।
 తక్కినయదియుఁగిరిం.దలవట్టికన్నడ
 •కప్పలతోనిండి.యణఁగియుండు॥
 నడుగుపట్టిపట్టి.యాబాన-మఱియును।
 గనులనీశ్వనిండు.కొవిననేను।
 కలఁగినాడుదుఃఖ.ములఁద్రాపుచుండెన।
 •నెలమినీపుమీఁది.కెక్కుచుండ॥

- 32 You may my glories and my state depose,
But not my griefs; still am I king of those.
- 33 Give me that glass, and therein will I read—
No deeper wrinkles yet? hath sorrow struck
So many blows upon this face of mine,
And made no deeper wounds? O flattering glass,
Like to my followers in prosperity,
Thou dost beguile me. Was this face the face
That everyday under his household roof
Did keep ten thousand men? Was this the face
That like the sun did make beholders wink?
Was this the face that faced so many follies
And was at last out faced by Bolingbroke?
A brittle glory shineth in this face:
As brittle as the glory is the face.

Act. V. Sc. V.

- 34 I have been studying how I may compare
This prison where I live unto the world:
And for because the world is populous,
And here is not a creature but myself,
I cannot do it; yet I 'll hammer 't out.
My brain I 'll prove the female to my soul;
My soul the father: and these two beget
A generation of still breeding thoughts,
And these same thoughts people this little world,
In humours like the people of this world,
For no thought is contented. The better sort,—

(32) గీ || ఈవునాకుఁగల్గు నెల్లమర్యాదలు |
మఱియునాఁమెసంగు దొరశసంబు |
బాఁయునట్లుచేయ నచ్చునాదుఃఖముల్ |
తప్ప వానికేఁగి నిష్ఠాఁకిని ||

(33) సీసమాలిక -

ఇమ్మునాకామర్చ-మెంతయుదానిలోఁ జదివెద సంత-వ.లుదముడుతలు |
నిరంకనుబడ లేద-యీనామొగింబున .వ.వంశయెన్ని దె.బ్బినఁగొట్టె |
జేయ లేదాలోతు.గాయంబులక మఱి- .ముఖమున్నతి.నాచరించు |
నందమా-సంపద.యందునాపరివార.మ వలెనన్న నోట స.బుచ్చినావె |
యీ మొగమాతన.యింటిలోఁబడివేల.జనుల నెల్లప్పుడుం.చిన మొగంబు |
ఈమొగంబా-ను.నెల్లరుసూర్యుని.యటుక స.జేసిన.యట్టి మొకము |
ఈమొగమ-యన్ని చెట్టు.కెడిరినిల్చె |
గడకు నెదిరించఁబడియెనా.జ్ఞాచేత |
వెలయునీమోముసందున .వ.లెచుగొప్ప |
ముఖముక్షణభంగురంబుబ.లోర్పరమటు ||

(34) సీసమాలిక :—

♦♦వసరయుచునుంటి.నెటుపోల్చవచ్చునో.యేనున్నయీ చెట.యీజగతికి |
జనులతోనిండుగ.జగమున్నయది-కాని-.యేదప్పనిచటమ.తెవరులేరు |
కాన-నేనటుచేయలే.-నైన-నెట్టిలో.♦తంటాలుపడియెద.దానికొఱకు |
నాబుద్ధినేర్పరు.నామాత్రకా.♦లుగ-.నీరెండు-తలఁపులె.న్నన్నోకనెడు |
ఈతలంపులెసట్టు.నీచిన్ని జగమును.జనులచేనిండుగ.జగతియందు |
గలజనముప్రకృతి.తులనెల్లదెల్పుచు-.నేతలఁపునకెన .♦దృష్టి లేదు |
కనుక-మంచివిదైవ.మునుఁగూర్చి తేలుపుత.లపులుసందేహంబు.లఁజెనఁ
గొనియె |

As thoughts of things divine,— are intermixed
 With scruples,
 As thus “Come, little ones;” and then again,
 “It is as hard to come, as for a camel
 To thread the postern of a needle’s eye.”
 Thoughts tending to ambition, they do plot
 Unlikely wonders: how these vain weak nails
 May tear a passage through the flinty ribs
 Of this hard world, my ragged prison walls;
 And, for they cannot, die in their own pride.
 Thoughts tending to content flatter themselves
 That they are not the first of fortune’s slaves,
 Nor shall not be the last; like silly beggars,
 Who, sitting in the stocks, refuge their shame,
 That many have, and others must sit there:
 And in this thought they find a kind of ease,
 Bearing their own misfortune on the back
 Of such as have before endured the like.
 Thus play I, in one person, many people,
 And none contented: sometimes am I king;
 Then treason makes me wish myself a beggar,
 And so I am: then crushing penury
 Persuades me I was better when a king;
 Then am I kinged again, and by-and-by.
 Think that I am unkinged by Bolingbroke,
 And straight am nothing. But whate’er I am,
 Nor I, nor any man, that but man is,
 With nothing shall be pleased till he be eased
 With being nothing.— (Music) Music do I hear?
 Ha, ha! keep time:— How sour sweet music is
 When time is broke, and no proportion kept!
 So is it in the music of men’s lives.
 And here have I the daintiness of ear
 To check time broke in a disordered string;
 But, for the concord of my state and time,
 Had not an ear to hear my true time broke,
 I wasted time; and now doth time waste me,
 For now hath time made me his numbering clock:
 My thoughts are minutes, and with sighs they jar

యిల్లలారారందు. వెండియుదరువాత. దిరిగిలొట్టియనునూ. దిబిలమందు ।
 జొప్పించునట్లువ. చ్చుటయసాధ్యంబగు- బేరాస నెంతయుం. జెంచునూహ
 పన్నుగుట్రులనసం. భావితాద్భుతములి. కెట్టులశక్తి. వి. హీనమైన
 కొఱమూలినట్టియూ. గోలీ కఠినలోక. ముదగుతాప్రక్కయె. ముకలనాగ।
 నుందునా చెఱసాల. మొండిగోడలజీల్చి
 చొప్పొనరింపవ. చ్చునొవఱియును।
 గారణమేమన-. నేరవాయవ్యయు
 బరివోవువానిగ. ర్వంబునందు।
 సంతోషమునగొన. నాగుతలంపులు
 మొట్టమొదటగాని. తుట్టతుడకు।
 గాసి-భాగ్యమునకు. బానిసలైతాము
 పొగలకుందుటకయి-. బొండ్లలోన।
 గూచుకండి-స్థిగ. గుండకతమవలె
 మరదృష్టవంతులు. తొల్లియిట్టి
 యడుమబుకోచి-రిం. కెందఱోయిటు
 లుందు. రనుచొకతీరుత. న్విజెలంగు।
 వట్టితిరపగాండ్ర. భంగినాత్రు. ఎం. బు
 నుజేసికొనెడు-చి. పోల్కి-నేను।
 నొక్కడనయ్యను. బెక్కందుగానాడు
 కొనియెద-మఱియుకొ. కొడుకువచ్చు।
 వడలేదు-నేనొక. స్వమదొరక-బిదపన
 బొచ్చగాడుగుటక. నిచ్చగింప
 బూన్చెస్వామిరోహ. మున్మఱియిట్లుంటి
 వెనుకకడగదొక్కు. బేదఱికము ।
 నొడబచుకరాజుగ. నున్న డే మేలుగ
 బరగిరినంచు-నా. పైనిజేడు।

Their watches to mine eyes, the outward watch,
Whereto my finger, like a dial's point,
Is pointing still, in cleansing them from tears.
Now for the sound that tells what hour it is
Are clamorous groans that strike upon my heart,
Which is the bell: so sighs, and tears, and groans,
Show minutes, times, and hours ; but my time
Runs posting on in Bolingbroke's proud joy,
While I stand fooling here, his Jack o' the clock.—
This music mads me; let it sound no more;
For though it hath help madmen to their wits,
In me it seems it will make wise men mad.
Yet blessing on his heart that gives it me!
For 't is a sign of love, and love to Richard
Is a strange brooch in this all hating world.

మటలఁగాఁబడినాఁడ--మఱియునొక్కొంతలో
 .దాయానుచేదొర.తనమునుండి
 యేదోయఁగాఁబడు.ఁబంచెద-వెండియు-
 .నేనుదోడ్తోడనె.య్యెదియుఁగాను
 గాని-నేనేమైన--నేనకాదెవఁడును
 .మానవుండగువాఁడు.దేనిచేత
 నై నసంతోషితుఁడైయుండనేరఁడు
 .కడకుఁదానెద్దియుం.గానియున్ని
 వలనసుఖంపడు.వటపు-(పాట,నాలింతునా
 .పాట-హాహాళయ.వదలఁజోకు
 సంగీతమెంతయ.సహ్యంబుగానుండు
 .దాళంబుతప్పి సం.దభాముచెడి
 యానీరుగానుండు.సదిమానుష్యులబ్రతు
 .కులయొద్దిక-మఱి.యలవరుసగ
 ఁదప్పుతీఁగెనిచట.దాళంబుచెడెనని
 .చెప్పఁగల్గెదఁజెవి.చేతఁగాని
 నాయవస్థయుమఱి.నాదుజీవితమును
 .గూరిచి-నాదుని.క్కువపుబ్రతుకు
 •కాలముఁదప్పట.యాలించుచెవిలేక
 .పోయె-కాలమువ్యధ.పుచ్చినాఁడ
 .గావుననిష్ఠున.నాలమువ్యధచేసె-
 .గారణమేమన-కాలమిపుడు
 నలిపెదన్లెక్కొంచు,గడియారముగనన్ను-
 •మొనయునాదుతలంపు.లునిముసములు
 వెండియునవిచెప్ప.వేడినిట్టూర్పు.తో
 ఁదమునీళ్లను.దుడిచిబాగు

188.

M E R C Y.

సలుపనిదివట్లకు.ములుపోల్కి-నావేళలు
 .నగపచున్ పైగడి.యారమైన
 నాదుకన్దోయికి.న్దావలిహద్దుల-
 .నిప్పుడేగంటయో.చెప్పుధ్వనుతి
 నొకఘంటతీరుచ.నున్ననాడెదము.పై
 గొట్టుమూర్గులె.పరగుచుండు
 నిట్టూర్పులున్ గంటి.నీళ్లునుమూలుగు
 .లికనిమనంబు.లా.వృత్తులుమఱి
 కన్పచు. హారలు.గాని-సాకా.ము
 .నాజ్ఞాతగర్వము.నన్నిలచుచు
 .బగుగిడుచున్నది.వానిగంటలుకొట్టు
 .వాడనెనేబిచ్చి.పనులుసలుప
 సన్న వెళిగి.శేయు.చు.న్నదీ.గానము-
 .మఱివద్దు.తెల్వి.శెం.బలులకద్ది
 .పొడమించుటకు.దోడు.వడినప్పటికి-నాకు
 .గిప్పట్టుచున్నది.జ్ఞాను.గును
 ముమ్మరముగ వెళిగి.బుట్టించుకని-మైన-
 .సదినాకువిప్పించు.సతనిమదికి
 నిచ్చుదేవంబుసంతోష..మేమసంగ
 గుఱుతానుండుచదివేమ.కు-నమ్రతయును
 నాపయంజూపువేమవిం.తయగు.తొడవు
 సర్వమునసహ్యమైనయి.జ్ఞగమునందు

RICHARD III.

Act IV. Sc IV.

- 35 Ah, my young princes! ah, my tender babes!
 My unblown flowers, new-appearing sweets!
 If yet your gentle souls fly in the air
 And be not fixed in doom perpetual.
 Hover about me with your airy wings
 And hear your mother's lamentation.

MACBETH

Act. IV Sc. III.

- 36 Give sorrow words: the grief that does not speak
 Whispers the o'er-fraught heart and bids it break

MIDSUMMER-NIGHTS DREAM *Act. III. Sc. II.*

- 36 We, Hermia, like two artificial gods,
 Have with our needles created both one flower,
 Both on one sampler, sitting on one cushion,
 Both warbling of one song, both in one key,
 As if our hands, our sides, voices, and minds,
 Had been incorporate. So we grew together
 Like to a double cherry, seeming parted,
 But at an union in partition;
 Two lovely berries moulded on one stem;
 So, with two seeming bodies, but one heart;

(35) ద్వి॥ తొఱఁగిరాయకటనన్దొరబిడ్డలారా
 పరువడి-నఁముద్దు-పసికూనలారా
 నావిడకుండిన-ననలా-ధక్కిరిత
 గావెలసినమంచిగదముక్తారా
 నంకెళ్ళవడఁబోకజ-మునిచేగాలి
 నంకమీ-యాతుమలె-గురుచునునమ్మి
 మీగాడ్పుతెక్కల-నెద్దలినామీద
 మూగుచుమీతల్లి-మొట్టనువినుడు

(36) (1) ద్వి॥ పలుకులీవంతకు. బలుక లేనవగ
 బలుపుమీతినయెద .చ్చగులఁబ్రేరేపు॥

(2) నీ॥ మనముఁ నెచ్చెలి-స్పష్టి-నొనరుచువేల్పుల
 .ఎరె-నిర్దురమునొక్క-ప్రక్క-మీద
 గూచుండె-యొకఁతాయఁజేచిజోడుగనొక
 పాటఁబాడుచు-మనఁపాశ్వాములును
 గరములుగొంతులు .మఱియుమనంబులు
 .నొక్కటైయున్నట్టి-లొక్కప్రావు
 నొకొల్పినామునూ.దురతోడనాలాగు
 .నెడఁబడినట్లుగ.స్పడియుగలిసి
 యుండుపంతగుదొంతర.పండుపోల్కి
 రెండుపండ్లొక్కతోడిమెకు.నుండుకరఁగి

MUCH ADO ABOUT NOTHING *Act. IV. Sec. I*

37 Being that I flow in grief,
The smallest twine may lead me.

OTHELLO

Act. III. Sec. III.

38 O curse of marriage !
That we can call these delicate creatures ours,
And not their appetites. I had rather be a toad,
And live upon the vapour of a dungeon,
'Than keep a corner in the thing I love
For others' uses. Yet, 't is the plague of great ones.
Prerogativèd are they less than the base ;
'T is destiny unshunnable, like death.
Even then this forked plague is fated to us
When we do quicken.

Act. IV Sec. II.

39 What shall I do to win my lord again ?
Good friend, go to him ; for, by this light of heaven,

◆బొందులొప్పారు రెండుచూ.పునకుమాత్ర ।
మానకువే ర్వేటఁగాని◆నె.మ్మ నమొకటియె ॥

(37) ద్వి ॥ పసటలోనేదేలు .వాడఁగాఁబట్టి ।
ననుసన్నదారమై.సన్నప్పవచ్చు ॥

(38) స్త్రీ ॥ అక్కటక్కట పెండ్లి .యూపద-యూముచ్చ
•శైవజంతలువ న.పనుచుఁ జెప్ప ।
పచ్చును- మఱియుఁ.వ్వారట◆వారథలు
•కావుమనవి- యొక్క-కప్పుగుచు ।
నేలయడుగుదెబ్బ.సాలగాలింబీల్చి
•బ్రతికెదఁగానినా.వలచినట్టి ।
వస్త్రపులోకొక.ధాగముపడు ధా
•గంబుచకిడ కొల్లి- .గా-న'ప్ప ।
వారికున్నయిజమ కొల్లి.వారికన్న ।
•గేవలముభాగ్య- సత- .చాపటలుది ।
వదంబీంబుహనిగతి- యొ-◆పరి మాని ।
బ్రహ్మరత్న'డి సవిధియింపఁ.బడనుమనకు ॥

(39) స్త్రీ ॥ తిరిగినావిభునిస్వా.ధీనపచుకొనుట
•కేనేమిచేయుదుఁ .పినుండి- వాని

I know not how I lost him. Here I kneel :—
 If e'er my will did trespass 'gainst his love,
 Either in discourse of thought, or actual deed
 Or that mine eyes, mine ears, or any sense ;
 Delighted them in any other form ;
 Or that I do not yet, and ever did,
 And ever will—though he do shake me off
 To beggarly divorcement—love him dearly,
 Comfort forswear me.

ROMEO & JULIET. *Act. I. Sec. II.*

- 40 My child is yet a stranger in the world ;
 She hath not seen the change of fourteen years :
 Let two more summers wither in their pride,
 Ere we may think her ripe to be a bride.

Act. V. Sec. III.

- 41 How oft, when men are at the point of death,
 Have they been merry ! which their keepers call
 A lightening before death : O, how may I
 Call this a lightening ? O my love ! my wife !
 Death, that hath sucked the honey of thy breath,
 Hath had no power yet upon thy beauty :

•యండకీవేగుమే.మన- నేనెఱుంగనే
 .నెట్టులనతనిఁబోఁగొట్టుకొంటి ।
 నో-సాక్షియీ•వియజ్ఞోతి-మోకరిలెద-
 .వానియిష్టమునకుఁ .•బ్రతిఘటించు ।
 నేనినా•యుల్లము.మానసవ్యాపార
 .మునఁగానినిక్కమా .పనినిఁగాని ।
 గాక- నాకన్నులు.•కణముల్ - లేక- మ
 .తేయిందిరియములై న.నితరరూప ।
 మందువేడుకపడెనేని.యతఁడునన్ను ।
 ఁదుచ్చమెనట్టివిడుదల.న్దూలై నేని
 వానినె న్దైన నేబిట్టు.వలవనియెడ ।
 ఁగల్గయగుఁగాతనాకుసౌ.ఖ్యంబుమిగుల ॥

(40) కం॥ నాపిల్లయింకలోకము ।
 లోపలఁగడుఁగొత్త - యేడు.లోపదునాల్గ్గా ।
 •దాపు- మఱిరెండు•పంటల ।
 కీపైజతఁగూర్పఁదగిన యీదుసవెలయున్ ॥

(41) సీ । మనుజులు•ప్రాణోత్క్ర.మణవేళనగుమొగం
 .బులనెంతతఁచుగ.నలరుచుందు ।
 రదిచావుతెల్పందు.రక్కటాయద్దాని
 .నెటు•ప్రకాశంబని.యేబిలచెద ।
 నోసినాప్రియురాల.యోనాదునిల్లాల
 .నీయూపుతేనియ.నీల్చినట్టి ।

Thou art not conquerèd ; beauty's ensign yet
Is crimson in thy lips and in thy cheeks,
And death's pale flag is not advanced there.

- 42 What's here ? a cup closed in my true love's hand ?
Poison. I see, hath been his timeless end.
O churl ! drunk all, and left no friendly drop,
To help me after ?—I will kiss thy lips ;
Haply, some poison yet doth hang on them,
To make me die with a restorative.

TEMPEST.

Act V Sec. I.

- 43 His tears run down his beard, like winter's drops
From eaves of reeds.

Troilus and Cressida

Act. IV. Sec. IV.

- 44 O heart heavy heart,
Why sigh'st thou without breaking ?
Because thou canst ease thy smart,
By friendship nor by speaking,

మృత్యువిప్పటికినీ. మేటిసౌందర్యము

.బోగొట్టగలశక్తి.బొందకుండె ।

నోర్వబడలేదునీవు- నీ.యొప్పిదము

♦ తెక్కి-యంబింతవలకునీ.చెక్కులందు ।

మఱియునీమోవి నెట్టగల .బరగుచుండె ।

నచ్చటికిమిది ♦ వెలిసిడ.మరుగలేదు ॥

(42) గీ॥ ఏమిదిచోట- నొకగిన్నె- .♦నామనోహ ।

. రకరసంలగ్నమైన దౌ.రా- విషంబు ।

వానిక పమృత్యుకరమయ్యె- .బరమలుబ్ధ ।

కోరితివయంతయు- మఱిమి.గుల్చలేద ।

♦ ప్రణయబిందువా నాకుదో.డ్పడుటకింక ।

ముద్దలెచ్చదనేనునీ.మోపినిప్పు ।

డంటుకొనియుండవచ్చునే.మైనగొంత ।

విసము- నన్నదిచంపు♦ని.రవ్వతి♦చెలంగ ॥

(43) ద్వి॥ కాటుగన్నీర్వాని.గడ్డముతుదను ।

.జేరితెల్లునమంచు.చిన్నులమాడ్కి ॥

♦ (44) గీ॥ అక్కటాడెందమాబరు .వగుహృగయమ

ముక్కలైపోకనిట్టూపు .పుచ్చెదేల ।

.చెలిమిచేగానిపలుకుట.నలనగాని ।

నీవునీనొప్పిదప్పించ.లేవుకనుక ।

Act V. Sec. II.

45 (1) Ah, poor our sex ! this fault in us I find,
 The error of our eye directs our mind :
 What error leads, must err. O, then conclude,
 Minds swayed by eyes are full of turpitude.

WINTERS TALE.

Act. V. Sec. III.

(2) I an old turtle,
 Will wing me to some withered bough, and there
 My mate. that's never to be found again,
 Lament till I am lost.

VENUS AND ADONIS.

46 (1) Hard-favour'd tyrant, ugly, meagre, lean,
 Hateful divorce of love, (thus chids she Death,) [mean.
 "Grim-grinning ghost, earth's worm, what dost thou
 To stifle beauty, and to steel his breath,
 Who when he liv'd, his breath and beauty set
 Gloss on the rose, smell to the violet ?
 If he be dead, —O no ! it cannot be,
 Seeing his beauty, thou shouldst strike at it ;—
 O yes ! it may. thou hast no eyes to see,
 But hatefully at random dost thou hit.
 Thy mark is feeble age ; but thy false dart
 Mistakes that aim, and cleaves an infant's heart.

- ♦ (45) 1 గీ॥ భౌరమాపాపపుంజాతి.నేరమిద్ది ।
 కనుగొనియెదమాలోన- మా.మనసునడుపు ।
 మాకనుంగవతప్పు- వే.మాటుదోస ।
 మునడిపించెడునదిపొర.పోవవలయు ।
 భళిరయ్యగల్గె నన్నీ వి.ముఖుగిందు ।
 నేత్రములనేలబడుమను.గ్నీ చములని ।

- 2 గీ॥ ఏకొకముసలిపావురా. - నెగిరెదను ।
 ♦గొండాకెండిసకొమ్మకు- .వెండియునట ।
 చొగిలుచుండెద నెన్నడు.వొప్పిరాని ।
 - నామగనిగూచి నేను ♦సంతమగువటకు ॥

- (46) 1 సీసమాలిక :—
 పాడుమొగముకూళి.జేడ- ♦విశ్వశగూప-
 కడుససహ్యముగ(బే)♦ .ముడి నెస పెడు .।
 ♦బక్కచిక్కి-నపంద- .♦పండ్లిగిల్చెడుఘోర
 .భూతమ- ♦మృత్యువుం.♦బూవునోడి ।
 నిందించునిట్లుల- నే.♦లపుర్వా-యెవ
 .డున్న ప్లువానిదౌ.నూపుకసాగసు ।
 పా♦రిజాతముసకుఁ .♦బరిమళిమున్-♦గులా
 .బుసకుఁదళ్ళి-న్ స్థిరముగనొసచున్ ।
 నటువంటివానిసో.యగమడంచుటకు-
 నెం.తో-వానియూపిరి.దొంగలించి ।
 పోదలంచితె-వాడు.పొలసినయెడ-

(2) If he did see his face, why then. I know,
He thought to kiss him, and hath kill'd him so.

47 " Wonder of time," quoth she, " this is my spite,
That, thou being dead, the day should yet be light.

RAPE OF LUCRECY.

48 O happiness enjoy'd but of a few !
And, if possess'd, as soon decay'd and done.
As is the morning's silver-melting dew
Against the golden splendour of the sun ;
- An expir'd date, cancell'd ere well begun :
Honour and beauty, in the owner's arms,
Are weakly fortress'd from a world of harms.

నయ్య.యోకాదదుట్టల •నుండఁబోదు ।

చూచిచూచియువాని .సాగసునీవుంబాడు

•నలుపుట-యశా-రటు.జరుగవచ్చు ।

కనుగొనుటకునీకు.గన్నులులే-వైస-

•నెట్లులోచీరలు.నొట్టినావు।

వెలయునీగు కి•లావలు.♦పెద్దతనము ।

కాని-యా•లక్ష్యమునకునీ.♦కడిదిమాయ ।

కోల♦పెడఁబడియొక పసి.కుజ్జవాని ।

గుండెవెండియు బ్రౌద్ధలు.గొట్టుచుండె ॥

2 గీ॥ ♦వాఁడువానిమోము.♦బరికించె నేనియు ।

నేలవేయిమాట. లేనెఱుఁగుదు।

వాఁడుశలఁచినాఁడు.వానికొద్దొడగ ।

ససఁగ-వానిఁజంపె.♦శ్రేణుఁగుస ॥

(47) కం॥ కాలముదగుచోదృఢం-బిటు ।

•లా♦లలసయుఁబల్కె-నిచ్చియశా.నాయుడుమీ

వీలోక మెడిసిచెసఁగా ।

•నేలావెల్లిడిగనుండె.నింకన్సృష్టలున్ ॥

(48) త॥ •కడుఁగొద్దమందిచే.గటకటా♦కుడువఁ

•బడుహాయిసీహొక.పట్లజే♦కూర్చ ।

•వడితోఁజెడెడుప్రాప్త.బంగరుతెండఁ

•గాయవేకువవెండి.కరఁగుమంచువలె ।

•మడిసెడు♦తేది.కృష్ణులుమొదలిడక

- 49 My husband is thy friend, for his sake spare me ;
 Thyself art mighty, for thine own sake leave me ;
 Myself a weakling, do not then ensnare me;
 Thou look'st not like deceit, do not deceive me:
 My sighs, like whirlwinds, labour hence to heave thee,

- 50 Why should the worm intrude the maiden bud ?
 Or hateful cuckoos hatch in sparrow's nests ?
 Or toads infect fair founts with venom mud ?
 Or tyrant folly lurk in gentle breasts ?
 Or kings be breakers of their own behests ?
 But no perfection is so absolute,
 That some impurity dóth not pollute.
 Unruly blasts wait on the tender spring;
 Unwholesome weeds take root with precious flowers ;
 The adder hisses where the sweet birds sing ;
 What virtue breeds, iniquity devours :
 We have no good that we can say is hours ;
 But ill-annexed Opportunity
 Or kills his life, or else his quality.

మునుముందెతాదుడుపు.నొప్పందె-బరువు.

నొడలిసాగసుమతి.యుంజెందువారు

.కావజాలరువాని.♦గడగండ్లనుండి||

(49) ఉ|| .నాదుమగందునీకు♦జెలి.

.నన్నుమిగుల్చుమువాని.గూచి-నీ.

.♦వాదటగొప్పవాడవది.యైన

దలంచుము-విద్యునన్నునెం.

.తో♦దయ-మోసకానివలె.

దోచవు-నన్నిటుమోసపుచ్చ-కే.

.బేదను-బల్మిబట్ట-కొకపెట్టున

నావలియూపునిన్ను.

.గా♦దెగదీయదాయె-నిటు

.♦కాటియపెట్టకుమాడుదానినిన్ ||

(50) ఉ|| ♦కన్నియమొగ్గనేలచొర.గావలయు బరు-గేలపిచ్చకల్.

వన్నినగూళ్లగుడ్లుపొద.వంబడునట్టులజేయుగోయిలల్ ||

♦కన్నననీటిబుగ్గలను.గప్పలదేలవిసంబుగల్పెడు.

నన్నగమంచిడెందముల.♦నక్కెడుగొంతుతనంబదేల-జే.

♦డెన్నకతప్పనేలతన.యిచ్చిన♦యానతి-గాని-దేనికిన్.

దిన్నగనుండదంతయుగణింపగ-గొండాకలోపమంతుడున్ ||

ఉ|| ఎంతయులేతమొక్కలప.యింబడ ♦దుంటరిగాడ్పొంచు-బై.

♦ర్థంతనుగాబుమొల్చు-బుస.కొట్టెడుబిట్టలుపాడ♦జిల్వయా.

పొంతనె-దోషమున్దొడరి.పుణ్యము♦గాచినదానిమింగు-దా.

నింతకుమంచిలేదు.దుర.ధృష్టముచెర్పగ రానిదేరికి ||

- 51 The patient dies while the physician sleeps ;
 The orphan pines while the oppressor feeds ;
 Justice is feasting while the widow weeps ;
 Advice is sporting while infection breeds :
 Thou grant'st no time for charitable deeds :
 Wrath, envy, treason, rape, and murder's rages,
 Thy heinous hours wait on them as their pages.
- 52 O, hear me then, injurious, shifting Time :
 Be guilty of my death, since of my crime.
- 53 Poor hand, why quiver'st thou at this decree ?
 Honour thyself to rid me of this shame ;
 For if I die, my honour lives in thee,
 But if I live, thou liv'st in my defame ;
 Since thou couldst not defend thy loyal dame,
 And wast afraid to scratch her wicked foe,
 Kill both thyself and her for yielding so.
- 54 At last he takes her by the bloodless hand,
 And thus begins " What uncouth ill event
 Hath thee befall'n, that thou dost trembling stand ?
 Sweet love, what spite hath thy fair colour spent ?
 Why art thou thus attir'd in discontent ?
 Unmask, dear dear, this moody heaviness,
 And tell thy grief, that we may give redress,

(51) త॥ .♦ఒలయునురోగివై ద్యుఁడు నిదురింప--♦ననదయెండెడుఁ గూళ
 .హాయిగ మెక్క-
 .♦నలివిందుఁగుడిచెడు .న్యాయాధికారి .యల♦వితంతువునేడ్వ-
 .♦నాలోచనయును!
 .గలిగియాటాడు రేఁ .గఁగనంటు తెవులు- .మంచిపనులకు
 స.మయమునీ♦వీవు!
 .కొలుచునీగంటలు .కోపమునుబ్బు- .మోసముక్ - జెఱను-
 జం.పుటను- బంట్లవలె ॥

(52) ద్వి॥ వినుమనిల్కడ లేక .పీడించువేళ.
 .♦పొనరుచునానేర.మువలెనాచావు॥

(53) త॥ .ఏలనేచేయి-నీ.విట్టితిర్వానకు.వడఁకెడ-వీసిగ్గు.వలననిన్ని ప్పు!
 .తేలించిపరువునఁ.♦దివురుమునేనఁ.♦దఱలిననాగొప్ప.దక్కునునీకు!
 .♦వాలాయ- మటుకాని.పట్ల-నా ♦తివ్వ.నీతోడనిల్చును-
 .నీ♦చెలి♦న్బగతు!
 .జీలిచికావకి .♦చ్చెల్వునలొంగి .యుండుటచేఁ ♦బొల.యుము
 దానితోడః

(54) నీ॥ .వాఁ ♦డెట్టకేలకుఁ .♦బాలినచేతితో .నాపెనుఁబట్టి
 యి.ట్లనఁగఁ♦దొడఁగె ।
 .నేవింతకీడునీ .కెసఁగెను నీవిట్లు .వడకుచునుంటివో
 .వారుఁగంటి ।
 .నీసాగసై నవ .న్నెఁజెఱచెనేవంత- .యెందుకీ విటులుంటి
 .వింపుఁదొఱఁగి ।
 .వెల్లడియొసరించ .వేయక్కటకటనీ .వనట. దానిం
 దీర్ప.వచ్చునేము ।

Three times with sighs she gives her sorrow fire
 Ere once she can discharge one word of woe:
 At length address'd to answer his desire,
 She modestly prepares to let them know
 Her honour is ta'en prisoner by the foe:

- 55 As through an arch the violent roaring tide
 Out runs the eye that doth behold his haste,
 Yet in the eddy boundeth in his pride
 Back to the strait that forc'd him on so fast,
 In rage sent out, recall'd in rage, being past:
 Even so his sighs, his sorrows. make a saw,
 To push grief on, and back the same grief draw.

SUNNETS.

- 56 When most I wink, then do mine eyes best see,
 For all the day they view things unrespected;
 But when I sleep, in dreams they look on thee,

.అనఁగముమ్మఱుదనఁపొక్కు .టగ్గియూరు।
 .పులనురగిలిం చెనొకజాలి.పలుకనుటకు।
 .దొల్లిమిక్కిలి యాఁకువ.తోడఁదెల్పె।
 .మగనికిన్ -దుట్టతుదకున.మృగువలనదు।
 .పరువుపగపానిచేదీయఁ.బడెనటంచు॥

(55) సీ॥ .ఇటుకుతూమునఁగడు.నులుముచుండెడునల
 .తనవడిఁగాంచుచూ.పునకుమించి।

.పరువిషు - నింక నె.గురుచుందుసుడివడి-
 .యెంతయుంబొడవుగ.నెదిగి- పెనుక।
 .దన్నంబొదట్టినఁ.దటిమినయానీటి
 .పాయకెంతనితొనఁ.బంపఁబడెనొ।
 .యంతకింకెనెక్కి.యల్కముమ్మరమునఁ
 .గ్రమ్మటనదిపిల్వఁ.గాఁబడియెడు।
 .నారహసరిగసవ్వని .యూరుపులును।
 .వాసివంతలుసలుపుఱి.పంబుచెలుపు।
 .మొససిముందుకు వెతనుదొర్చి.బ్బటకుమటియు।
 .దానినేలాగుటకు - పెను.దట్టుమఱల॥

(56) కం॥ కనుతెప్పమూసినప్పుడె।
 .కనెడున్నకన్నుదోయి.కరమేమనఁబో॥
 దునఁగాంచువానిసరకు।
 .నొనవినినుజూచునేనుఁ .గూర్కిడఁగలలోన్॥

1 స్రగియంయది జీవితాపహః। హృదయేకిం నిహితానహ నిమామ్।
విషమప్యమృతంక్వచిద్భవే। దమృతంవా విషమీశ్వరేచ్ఛయా॥
రఘువంశేనగః 8 శ్లోకః 46

2 ధృతిరస్తమితారతిశ్చ్యుతా। విరతంగేయమృతున్నిరుత్సవః।
గతిమాభరణప్రియోజనం। పరిశూన్యంశయనీయమద్యమే॥ శ్లో 66

3 కామంజీవతిమేనాథ। ఇతిసావిజహశాశుచమ్।
ప్రాకృత్యావృత్యమస్యాత్మం। జీవితాస్తీతిల్లజ్జితా॥ న 12 శ్లో 75

4 ఉపమానమభూన్విలాసినాం। కరణంయస్తవకాంతిమత్తయా।
తదిదంగశమీన్యకేంద్రశాం। నవిన్ద్యేకశనాఃఖలు స్త్రియః॥ కుమార
సంభవే న 4 శ్లో 5

5 అహమేశ్వవతంగవత్కృతా। పునరంకాశ్రయణేభవామితే।
చత్వరైస్సరకామినీజనైః। ప్రియయాపనన్వివిలోక్యనేదివి॥ శ్లో 20

6 తమవేక్ష్యతురోదనాభృశం। స్తనసంబాధమూరోజఘానచ।
స్వజనస్యహిదుఃఖమగ్రితో। పివృతద్వారమివోపజ్ఞాయతే॥ శ్లో 26॥

వంశం

- 1 గీ॥ .ఈపువులదండయునుతెడఁబాపినయెడ ।
 .నాయెడఁదనిడగాననుఁ జంపజేల ।
 .యగువినముబ్రతికించుమం.దుగనొకపు ।
 .కాచునదివేల్పుటిచ్చునొ.కటవినమపు॥
- 2 గీ॥ .చనియెదిట్టతనము.జాతెనుదగులము । పాటఁచెల్లెను-దటి॥
 పండువుడిగె ।
 .దొడవుపనియపుడు.కడముట్టె-నాదగు । మెత్తపానుపెల్ల॥
 .రిత్తవోయె॥
- 3 గీ॥ .నాడుమగఁడుబ్రతికి.నాడని మిక్కిలి । యాపెతనదు వంత.నవల
 దోసె ।
 .నతనిపిలుకుమారుట.రసియుందొల్లి ।
 .బ్రతికియుంటినుచు.బడిసెసిగ్గు॥
- 4 గీ॥ .సాదుకతనహొయ్యను.వారికెల్ల ।
 .నీదునెమ్మనుపొల్కియె.నెగడుచుండె ।
 .నట్టిదిదిగోయిపుడుపొందె.నిట్టిపాటు ।
 .వ్రయ్యబడకుంటి.గడుగట్టి.వారతివలు॥
- 5 గీ॥ .ఎనుముడుతజాడ.నిప్పుడేయరుదెంచి । మఱల
 నీగెయిడియెడ.నిరవుకొండె ।
 .నేకానినీన.కెలుబాణతావేల్పు ।
 .చెలులచేసెజూడ.బడకముగదె॥
- 6 గీ॥ .అతనిజూచిగోడ్చె.నచ్చెల్వమిక్కిలి ।
 .గుబ్బులదరబాదు.కొనియెగుండె ।
 .తలుపుకెలువబడిన.చెలుపునదనవారి ।
 .యెదుటనువలవంత.యెడసెడుగద॥

7 శశినాసహయాతికౌముదీ! నహమేఘేనతటిత్పలీయతే!
ప్రమదాఃపతివశక్త్యాగాతతి! ప్రతిపన్నంహివిచేతనేరపి॥ శ్లో 53 ॥

8 నూనంతస్యాఃప్రబలరుదితోఽచూర్ణనతేత్రింపిరూయా!
నిశ్వాసానామనిశిరసానాభిన్ననిశాఢాధోష్టమే!
హస్తస్యస్థగముఖవసకలవ్యక్తిలంబాలకత్వా! [శ్లో 23
దింశోఽన్యోన్యోన్యగుహరరన్యస్థికాంతేనిభృతా॥ మేఘసంచేతేన 2

9 నిశ్వాసేనాధికిరలయన్లేశినావీర్యేఽపిఘ్నం!
శుద్ధస్నానాత్నిరుషమలకం నూనమాగండలంబమే!
మత్స్యంగోగిఃకనముపరమే తస్యస్వజోఽపీతినిద్రా!
మాకాంతంశీరసయనసలిలోత్పడరుద్ధావకాశామ్॥ శ్లో 30 ॥

10 ప్రాయస్సహ్యోభవతికరుణా పృత్తిరాద్రాంతరాతాత్త ॥ శ్లో 32 ॥

11 ఆశ్వాస్త్యవంప్రీతిమవిరహోదగ్ధిరీకాంతభింజే!
క్షేలాదాశుత్రిరయనవృగ్భోజానామాటాన్నివృత్తిః!
సాభిజ్ఞానంప్రసాదశత్రైర్నద్యచోభిహామాపి!
ప్రాతఃకుండప్రసవశిశిలం జీవింధారమృధాః॥ శ్లో 53 ॥

12 విరోచనేందీవగవారిబిందుభి! నిమిక్తబింబాధరచారుప్లవాః!
నిరస్తమాల్యాభరణానులేపనాః! స్థితానిరాశాఃప్రహదాఃప్రవాసినామ్॥
బుతునంశోదేన 2 శ్లో 12 ॥

7 గీ॥ .♦ వేలుపులబువ్వతోడనే. వెన్నెలచను।

.♦ మొగిలితోడుతఁగూడన.డఁగెడుమొలపు।

.♦ పొలఁతుకలు పెనిమిటిజాడఁ.బోవుదురని।

. తెల్విలేకున్న వానిచేఁ.దెలియఁబడియె॥

8 చ॥ .♦ పొరిఁబారి నేడ్చుచుంటఁగడుఁ

.బొంగినకన్గవ-నూర్పువేడిచేఁ।

.♦ బరిసవన్నియగ్గులుగు.♦ వా తెఱతోడుత-నీవుగప్ప-♦డాల్।

.♦ పిఱువడుచందమామ♦వగ-♦వేలెడుముంగురులందడంగి-నా।

.♦ మురిపెపుముద్దరాలిచెయిఁ.బొందుమొగంబునిజంబుతాల్చెడున్

9 గీ॥ .మోవిచివురుఁగిందించునూ.పు.మొయి-♦నచ్చ।

.♦ తానమునబిరుస్తై చెక్కు.నానివేలు।

.కురులెగచుదానిఁగన్నీటఁ.♦దెరలునిదుర।

.గోరికలనై నఁగల్గునా.కూటమియని॥

10 ద్వి॥ .తరచుమెత్త నిగుండె.దగునెల్లవాడు।

.పరఁగుచుండునెనరు.♦పైకొనునడతి॥

11 గీ॥ .తొలి♦యెడయిక♦వనరెడునీ.చెలియనిట్టె।

.♦లూరడించి-తిరిగివచ్చి.♦యువిద♦సేమా।

.♦మనుపుపల్కుల♦నానవా.లలర-ఁబొగ్గెన్।

.స♦సడలెడుమొల్లవంటిసా.యుసుఱునిలుపు॥

12 గీ॥ .నీలికల్వచూపు.నీటిచుక్కలఁదప్పఁ।

.బడినదొండమోవి.♦బెడఁగుచివురు।

.గిలిగిమగిలనె♦డయు.♦గరితలు-సింగార।

.ముడిగిఁసాసఁదొ♦టఁగి.యున్నవారు॥

- 13 హృదయమిషుభిః కామస్యాంతస్సశిల్యమిదంతతః ।
 కథముపలభేనిద్రాంస్వప్నే సమాగమకాణిమ్ ।
 నచసువదనామా లేఖ్యేఽపిప్రమాంసమవాప్యతాం ।
 మహనయనయోరుద్బాష్పత్వంసఖేనభవిష్యతి ॥ విక్రమోర్వశీయే ॥
- 14 మధుకరమదిరాక్ష్యాశ్శంసతస్యాఃప్రవృత్తిం ।
 వరతసురథవాసౌనై వదృష్టాత్వయామే ।
 యదిసురభిమవాప్స్యన్తన్మత్రభోఛాన్సగంధం ।
 తవరతిరభవిష్య త్పుండరీకే కిమస్మిన్ ॥
- 15 సర్వక్షితిభృతాంనాథ । దృష్టానర్వాంగసుందరీ ।
 రామారమ్యేవనోద్దేశే । త్వయావిరహితామయా ॥
- 16 రతిభేదసుప్తమపిమాం । శయనేయామన్యసేప్రవానగతమ్ ।
 సాత్వమిహైతదవస్థం । కథంసహేథాశ్చైరవియోగం ॥
- 17 రత్నమితి నమేతస్మిన్ । మణౌప్రయాసోవిహంగమాక్షిప్తే ।
 ప్రియయాతేనాస్మి సఖే । సంగమనీయేనసంగమితః ॥
- 18 యస్సుప్తవాన్మదంకే । శిఖండకంఢూయనోపల్బ్యసుఖః ।
 తంమేజాతకలాపం । ప్రేషయశితికంఠకంశిఖనమ్ ॥

13 చ॥ .♦మది♦ననవిల్లు♦తూపులను.♦నూటికిగాయములందుచుండఁగా!
 .నిదురెటుపోవఁగాఁగలను.♦నెచ్చెలినింగలనై నఁబొందఁజా!
 .లుదునన-బోని-చిత్త రపు.లోనయినస్సరివ్రాసిచూడఁగ!
 .లుదునననీరునాకనుల.లోనెటునిండకమాన ♦సంగడి॥

14 గీ॥ .♦మంపుకనులదాని.మాటఁ దెల్పుమతే♦టి!
 .లేక - చె♦లువజూడ. లేదొనీవు!
 .దానిమోలిక మ్మ.♦తావినానితివేని!
 .♦తగులుకలుగుపెట్లు♦.తమ్మనీకు!

15 ద్వి॥ .♦పుడమితాలుపుమిన్న -♦ముద్దులగుమ్మ!
 .♦బొడఁగంటివేయంద.పుం♦గానలోన॥

16 గీ॥ .♦కూటమిబడలిక నిదురఁ.గొన్ననన్ను!
 .బానుపందె న♦దప్పున్న.పగిదిదలఁతు!
 .వట్టనీవెట్టులిచ్చట.నిట్టియిడుమ!
 .బెంచు♦నిడునెడఁబాటునై.గించుచుందు॥

17 గీ॥ .♦పక్కిచేతనుఁగొంపోవఁ.బడినయట్టి!
 .♦మానికమునందు♦రతనమం.♦బాదలేదు!
 .నాకు-నద్దానినా♦యెలఁ.నాగతోడ!
 .గూడసంగడికాడనేఁ.గూచఁబడితి॥

18 గీ॥ .జుట్టుగోకుటచేబుట్టు.♦సుకముతోడ!
 .నేదినిద్దురఁజెందెనో.నాదుతోడను!
 .♦బొడమియున్న♦పురియునల్పు.మెడనుగల్లు!
 .♦నట్టి♦నట్టువపిట్టను.నాకుఁబంపు॥

19 సర్వఃకల్యేవయసియతతే భోక్తుమథాన్ముటుంబీ।
 పశ్యాత్పుత్రైరుపహితభరఃకల్పతేవిశ్రామాయ।
 అస్మాకంతుప్రతిదినమిదంసాదయస్తీప్రతిష్ఠాం।
 సేవాకాకుఃపరిణతిరభూత్ స్త్రీషుకష్టోఽధికారః॥

20 అవిణామపుణవిడలతరిణం ఏదంపేక్షిన్సం॥

21 సహి- జనోఽహుదిమహదం సణపహంగదోతవోవణ। నిష్ఠిదారా ఏసి
 తతోఆరహలతగ్గదేణ ఆహిశా సణ ఏసలవృష్టిసంపుతా॥ అభిజ్ఞాన
 శాకుంతలే॥

22 తంజదిరోఅనుమదగోహవద్వై హజహతస్సరాఏసిణోఅనులంవణిజ్ఞా
 హోమిత్వహాసింహహమేఉవలం॥

23 సఖిలుసఖిలుబాణస్సన్నిపాత్యోఽయమస్మిన్॥
 మృదులిమృగశతీరేవుష్పరాశాపవాన్నిః।
 క్వబతహరిణకానాంజనితంచాతిలోలం।
 క్వచనిశితనిపాతావప్రజసారాశ్శరాస్తే॥

24 కింశిమిత్తం నాసు ఉమాదతో విశనోవణగమణ పరిస్సమస్స అత్తా
 పదం ఉవశీనో॥

25 దిలలమా ఉత్తమ్మ- ఏనాతు ఏచింతిదాగ్ధిరిణసూ ఆమంతేది॥

26 కింవీలలన్తమంసహేఁట॥

19 గీ॥ .♦పాయమున గే॥స్తు గోగము॥వృడయఁగడఁగు॥

.నూరకుండుఁగొడుగుల. బువ్వంబిది న॥
.ముదిమినాపద్మతీసి గో॥పొ॥గొలుపు॥
.వెఱపుఁగ ను-ఁజలులంగని. ♦ఁగులంట॥

20 ప॥ మే స్త్రీయునితోనిఁదిరిగి నూపి గ గునా॥

21 ప॥ గో॥శునిగా (గో॥)♦గాగరునాది త బకిగప్పి నంజియువాని
యందలి టి-చే న కీ॥ఁనకలిగెను.

22 ప॥ కనుకమికిచ్చిపచ్చె-ల యప య్లొక రాచరుసికి న గొకరింబడఁ
దగుదా . ము య్లొక య్లొక-కున్ననాకుస్తోదారవిడుపుడ॥

23 గీ॥ .♦వం ద వ గ య్లొక య్లొక గో॥ శునన॥
ఁబూపుచి గో॥ శునన॥ ము॥లికిపెడుట॥
తేడిప్పిలొలుకడి. టిగో॥శునన॥
లకిటయె శ్చరి నెఁ జి.♦య లునలొకట॥

24 ప॥ ♦ననకముకి లవారయ్యుదా మేలత సికానంబడిల్పడఁ దే॥బడిరి॥

25 ప॥ గో॥దమా॥యుగ్మలం పికు-నీ॥లంచి॥దివ్వు కీయ న సూయ
య డుగుడుపెది॥

26 ప॥ నకి మలంరానా కెందుకువిస రేదరు॥

27 యాన్యత్యద్యశకుంతలేతిహృదయం నంస్పృష్టముత్కంఠయా
కంతస్తంభితబాష్పవృత్తికలుష శ్చింతాజడందశన్మ ।
వైక్లబ్యంమమతావదీదృశమహా స్నేహదరశ్శౌకనః ।
పీడ్యంతేగృహిణఃకథంనుతసయావిశ్లేషదుఃఖై నన్వైః ।

28 పాతుంనప్రసమంవ్యవస్యతి జలంయుష్మాస్వపీతేషుయా
నాదత్తేప్రియమండనాయ భవతాంస్నేహేనచూషల్లవమ్ ।
ఆద్యేషఃకుసుమప్రసూతి సమయేచూష్యాభవశ్యుశ్శవః ।
సేయం గూతిశకుంతలా పతిగృహంశర్వైరమజ్ఞాయతామ్ ॥

29 వచ్చ-కింసహవాసపరిచా ఇణంమంఅమసరసి- అచిరప్సూదా ఎజణ
ణీ ఏవిణావిశ్లేదోన్వ- దాణింవితునుంమ ఏవికహిదంతాదోచింత ఇ
స్సది శివశ్చహదావ॥

30 ఉగ్గలిలదగ్భకబలా మితిపరిచ్ఛత్తాణచ్ఛణామోరా
ఓసరితప్రపత్తా ములంతిలస్సూవిలలదాఓ॥

31 శమమేవ్యతిమమశోకః కథంనువత్సేయూచరితపూర్వమ్ ।
ఉటజద్వారనిరూఢం నీవారబలింవిలోకయతః॥

27 త|| ఎడఁబాటునెఁవ్వగఁ నెదతాఁకఁబడియె
 నరుగుశకుంతల.యనుచిప్ప-ఁజేల్లు|
 .కడునాఁపఁబడినట్టి.కన్నీటఁగిలఁగె
 -బనిఁదొఁటంగెఁనవ్వ.వంతన్నఁజూడ్కి-
 .యడవినుంఁజెడినాకె.యూరాఁవితాకు
 .కూరిమినిట్టిది-.కూఁతులనుండి|
 .విడికొఁగి.వసుటల.వేగింపఁబడుచు
 .నెట్లుండువారలో.యెల్ల.గేస్తులును|

28 ఉ|| !సెవ్వతెముందుముమ్మాఁడిని.యింపకతాగిగదనీరు-ఁదాల్చుబో|
 .దెవ్వతెమిఁపయింజెలిమి.నింపయినంతపురాకుసాఁముక్తమిఁ|
 .పువ్వుఁసమతయెవ్వతెకుఁ.బొల్పుగుపండువు-చెల్వనింటనా|
 .భవ్వనియీశకుంతల.యె.నింగు.నొసంగుడి.యాననెల్లరు||

29 ప|| కుఱాఁసావాసముఁదొలఁగునన్నేటవెంబడించెదవు- సుంతసేపు
 లోఁనీళ్లాడుతల్లి నెడసియుం బెరుఁగుదానవే-నన్బాయు నిన్నిపుడు
 తండి) పెంచెడునుకి ఘట్టము||

30 గీ|| .నొళ్ల తెల్లుజాచి.లేళ్ల నొట్టునాడు|
 .కుండినెమలిఁగములు-.పండుటాకు|
 .లెల్లరాల్పుకొనుచు.నెల్లెడిపేగలున్|
 .గిరికిసీరుగాచుఁ.కిరణీసయ్యె||

31 కం|| ఁపట్టియెటనాఁవగకడ|
 .ముట్టు-నాయింటిగుమ్మమునఁదొలినీచే|
 .బెట్టంబడియిప్పటికిఁ|
 .బుట్టిసట్టులఁబెదరికున్న.మున్నున్న||

32 ఇదమశిశిరై రంతస్తాపాద్వివర్ణానుణీకృతం ।
 నిశినిశిభుజస్యస్తాపాంగప్రసవితభిరశ్రుభిః ।
 అనతిలులితజ్యాఘాతాంకం ముహూర్షణిబంధనా ।
 త్కనకవలయంనస్రంసస్రంమయావ్రతిస్సాత్యతే ।

33 ఇతఃప్రత్యాజేశాత్స్వజనమనుగంతుంవ్యవసితా ।
 తతస్తిశ్శేత్యుచ్చైర్ద్వదతిగురుశిష్యేగురుసమే ।
 పునర్దృష్టింబాష్పప్రవరకలుషామపితవతీ ।
 మయిక్వాశేయశ్చ తత్సవిషమివశల్యంకహతిమామ్ ।

34 ఆలక్యదంతముకుళాననిమిత్తమహాసై ।
 రవ్యక్తవర్ణారమణీయవచఃప్రవృత్తీ ।
 అంకాశ్రమప్రణయినస్తనయాన్వోహంతో ।
 ధన్యాస్తదంగరజసామలినీభవన్తి ॥

35 వసనేపరిధూనరేవసానా నియమక్వామముఖిర్ధృతైకవేణీ ।
 అపినిష్కరుణస్యశుద్ధకీలా మమదీఘాంవిరహావ్రతంబిభర్తి ।

32 గీ|| .చేయిలగడగా రేయి. రేయిగంటి;
 .వేడినీగారుటన్గింగు. వెలియుమాని|
 .క ములతో-నారికాయభుగ. గడువక-మని|
 .కట్టుజాటుకడియమెగె. బెట్టుచుందు||

33 గీ|| .ఇటఁజెనకఁదనవారితో. నేగఁదలఁచె|
 .నాగుమనియటఁదసయయ్య. యల్కఁబల్క|
 .గూళనౌనన్నుదిరిగిక్. న్నిళులలమ|
 .గనినది-విసపుములికియై. కాల్చునన్ను|

34 గీ|| .క తములేనినవ్వు. క తనఁగొంచెముతోఁచు|
 .వహ్నాగడలముద్దు. వలుకులఁదొడ|
 .విడియఁగూర్మిఁగొనెడి. కొడుకునెత్తుకొనిన|
 .ముఱికినంటువాఁడె. పునెముసల్పె||

35 గీ|| .మకిలదుస్తుల-కట్టి నే. మముసవాడు|
 .నెమ్మొగంబునజడఁగట్టు. నెఱులతోడ|
 .సుద్దమానడవడిఁగల్గి. పెద్దతడవు|
 .తాలుచు నెనరుదుగునావి. కాళినోము|

LOVE.

AS YOU LIKE IT— *Act II Sec IV.*

- 1 If thou remember'st not the slightest folly
That ever love did make thee run into,
Thou hast not loved :
Or if thou hast not sat, as I do now,
Wearing thy hearer in thy mistress' praise,
Thou hast not loved :
Or if thou hast not broke from company
Abruptly, as my passion now makes me,
Thou hast not loved.—

Act iii Sec. ii.

- 2 Heaven would that she these gifts should have,
live and be her slave.

- 3 Alas the day ! What shall I do with my doublet
and hose ? What did he when thou saw'st him ?
What said he ? How look'd he ? Wherein went he ?
What makes he here ? Did he ask for me ? Where
remains he ? How parted he with thee, and when
shalt thou see him again ? Answer me in one word.

శృంగార రసము . .

1 నీ॥ . ఉరునడిననవిల్లుఁ. డుసికొల్పగానీవు. నెఱపినయేపాటి. నేరమైన ।
 . మఱచిపోయితివేని . మఱినీవువలచియుం. డగ లేదు- నీవిట్లు . నా తె
 టగున ।

ఁ. గూచుకొండినీ చెలి. న్నొరిచిపొగడుచు . వినువారలకు నెల్ల . విసుకు
 కలుగ ।

. సలుపనిచోనీవు. వలచియుండగ లేదు. కొం చె మైనం బరికి.ంచిచూడ ।
 . చెలఁగినా . మరులిపుడు . జేసినట్లు ।
 . కతము చెప్పకనీ చెలి. కాండ్రునుండి ।
 . యీవుదబ్బునవిడఁబడి. మేగ వేని ।
 . వెండియున్నీవును వలచి.యుండ లేదు॥

2 ద్వి॥ . ఆపెకీసుగుణంబు. లజఁడు విధించె ।
 . నా పెదాసునిగన. న్నతఁడు సృజించె॥

3 వచనము॥ నేడయ్యో నామగవేసముతో నేనేమి చేయుదును- నీవు
 వానింజూచినపుడు వాడేమిచేసె- వాడేమిపల్కె- వాడెట్లు కా
 న్పించె- వాడెట్టిదుస్తుదాల్చె- వాడిచ్చటికేలవచ్చెను- వాడు
 సన్నూచియడిగెనా- వాడెక్కడనుండెను- వాడునిన్నెట్లడఁబా
 సెను- మఱెప్పుడునీవువానిందిరిగిచూచెదవు నాకొక్క మాటబో
 ఁదే॥ ౪ మా॥

- 4 A lean cheek, which you have not ; a blue eye, and sunken, which you have not ; an unquestionable spirit, which you have not ; a beard neglected, which you have not :— but I pardon you for that, for simply, your having in beard is a younger brother's revenue.— Then your hose should be ungartered, your bonnet unbanded, your sleeve unbuttoned your shoe untied, and everything about you demonstrating a careless desolation. But you are no such man : you are rather point-device in your accoutrements, as loving yourself, than seeming the lover of any other.

Sc. v.

- 5 Think not I love him, though I ask for him.
 'T is but a peevish boy :—yet he talks well :—
 But what care I for words ? yet words do well,
 When he that speaks them pleases those that hear.
 It is a pretty youth :— not very pretty :—
 But, sure, he 's proud ; and yet his pride becomes him.
 He 'll make a proper man ; the best thing in him.
 Is his complexion : and faster than his tongue
 Did make offence, his eye did heal it up.
 He is not very tall ; yet for his years he 's tall.
 His leg is but so so ; and yet 't is well.
 There was a pretty redness in his lip ;
 A little riper, and more lusty red [rence
 Than that mixed in his cheek : 't was just the difference
 Betwixt the constant red and mingled damask.

4 వ॥ చొక్కుచాడ-నీకడిలేదు- గుంటవడినక- స్నదిసీకులేదు- మా
ట్లాడుటకుత్సాహములేనిమన- సదిసీకులేదు- సేక్కింపఁబడినగడ్డ-
మదిసీకులే- దందుకునిన్ను యమించెదనేమన వదివచ్చీరానిదికనుక-
ఁగాని నీచొడ్ము బిగింపఁబడరాదు- నీబొమిడికముకట్టఁబడఁ
గూడదు- నీచొక్కాయిచేయిగుండీలు తగిలింపఁబడఁ జనదు- నీ
జోడుబంసింపఁబడఁదగదు- మఱియు- నీయెడనున్న ప్రతివస్తువుం
గూడఁనసడ్డసేయఁబడిన పాదస్థితిని నిరూపించవలయుఁగాని నీవ
ట్టివాడవుకావు- పరులనువలచినట్లు కనిపించుటకన్న నిన్నే నీవువల
చినట్లునీయుడువునందు సరిగానుంటివి॥

5 నీసమాలీక:—

.తలఁపకునేవాని.వలచితి నంచునే .నడిగినప్పటికైన.నతనిఁగూర్చి।
.వరికాని-వాఁడుము.సురుముతిచిన్న వాఁడై ననింపలరమా.ట్లా
డువాఁడు।
.కానిప్పు-మాటల.తోనాకుఁబనియేమి-.వినువారిసంతవ.పెట్టువాని।
.పలుకులైనంగడు బాగుండు-నతఁడుసో.యగమైనవడ్చువాఁడం
తయంద।
.గాఁడుకాఁడైన-నిక్కము- కావరముకల.వాఁడు- వానిపొగరు
వానికేదగు।
.వాఁడుచక్కని మగ.వాడగు- వానియం .దున్న యెక్కువవాని
వన్నె- మఱియు-
నతనినాటుకనేర.మావరించుటకన్న .వడిగదానిఁగుదుచు.వాని
చూడ్చి।

Act v. Sc. ii.

- 6 Your brother and my sister no sooner met, but they looked ; no sooner looked, but they loved ; no sooner loved, but they sighed ; no sooner sighed, but they asked one another the reason ; no sooner knew the reason, but they sought the remedy : and in these degrees have they made a pair of stairs to marriage, which they will climb incontinent, or else be incontinent before marriage.

HENRY VI PART III— *Act II Sec. I*

- 7 See, how the morning opes her golden gates,
And takes her farewell of the glorious sun :
How well resembles it the prime of youth,
Trimmed like a young man, prancing to his love !

యతఃడంత పొడవుకాఁ . డైన- నీడునకుఁద ,గినయంతయెత్తునఁ
దనరువాఁడు!

వానిదౌ కాలొక . పాళముగానుండు- . గాని- యాయది సరి.గా
ననఁగెడు!

నాతనివా తెఱ.నల రెనెఱ్ఱఁదనముచక్కగ-నదివాని. చెక్కులందు!
.గలుపఁబడినదాని .కన్నదళమృగు!
.పండుకావి-మఱియు-.నిండుకెంపు!
.నకువెలితిగులాబు.నకునెట్టులుండునో!
.వానిలోననట్టి.వాసి నెగడు॥

6 వ! నీయన్నయు నాతోఁబుట్టువున్దారసిల్లినతోడనే యొందురుం బరికిం
చిరి- చూచుకొన్న వెంటనే యొకరినొకరు వలచిరి- మోహించిన
తక్షణమె నిట్టూపునిగుడించి- గూపువుచ్చినంతనే యన్యోన్య
ముంగారణ మడుగుకొనిరి- కతము తెలిసిన వెంటడినేయుపాయము
వెతకుకొనిరి- మఱియు నీవరుసన్బండ్లికిమెట్లుకట్టి- రవివెంటనే వా
రెక్కెదరు- లేక- వివాహమునకు ముందుగానే కట్టుతప్పికవఁ
గూడెదరు॥

7 మ॥ కనుమావేకువయెట్టులన్దనదుబం.గాన్గుమ్మముల్దీసి. వె!
.ల్లుననొప్పారుచునున్న పొన్గుసెలవున్గొన్నున్నదో- వల్పాక !
.తెనుఁగూడఁగ్గయిచేసికొంచువడినెం.తేత్తున్చుంబోవుసి!
.ల్లనిలేడవ్వనవేఃవిరానసరిపో.లన్జాలెనో- వెండియున్॥

LOVE'S LABOUR'S LOST— *Act. IV Sec. III.*

8 So sweet a kiss the golden sun gives not
 To those fresh morning drops upon the rose,
 As thy eyebeams, when their fresh rays have smote
 The night of dew that on my cheeks down flows:
 Nor shines the silver moon one half so bright
 Through the transparent bosom of the deep,
 As doth thy face through tears of mine give light;
 Thou shin'st in every tear that I do weep:
 No drop but as a coach doth carry thee.
 So ridest thou triumphing in my woe.
 Do but behold the tears that swell in me,
 And they thy glory through my grief will show:
 But do not love thyself; them thou wilt keep
 My tears for glasses, and still make me weep.
 O queen of queens, how far thou dost excel,
 No thought can think, nor tongue of mortal tell.

Act v. Sec. ii.

9 (1) Fair ladies masked, are roses in their bud:
 Dismasked, their damask sweet commixture shown,
 Are angels vailing clouds, or roses blown.

8|| నీ|| .మిగులనాచెక్కిళ్ల .దిగజాటువలవంత. నెనయునీనిడువాలు. గనుల
చూపు!

.పోల్కి-నంతటితీయ. ముద్దిడఁగాలేదు. తెలవారినగులాబు. నలరు
నఁబడు!

.కొమ్మచుచిన్కుల. కుంఠైడిఁ లేబొద్దు- .నిందునాకన్నీళ్ల. నుం
డినీకు!

.మోమువెల్తురొసంగు. పోడిమిగా-నీడ. నెఱపెడులోతుఁము. స్నీటి
యెదను!

.వెండిచందురుడట్లు వెలుగఁడున గమైన- .నేనేడ్చునెల్లక. స్నీటియందు!
.మెఱయుదువీపు-ని. నశ్రీయుగుజ్జపుబండి. కరణిమోయనిబొట్టో. క
టియులేదు!

.నాదుఁ పసటయందు .నన్గెలుపందుచు. దిన్నగఁగూచుఁజి .తిరి
గెవట్లు!

.నాలోనఁబొంగు క. స్నీగుఁగొంచెము .చూడుము- మఱి- యవి
చూపునీకు!

.నావంతనుండినీ. దౌవన్నియన్ - సరి. కాని-యుబ్బకుమునీ. లోననీవు!
.నునిచెదపుడద్దములటనా. కనునీళ్లు!
.వెండియున్ -సన్నునింక నే. డ్పింతువీపు!
.రాగులకురాణి- నీదుఁవి. న్నాణము- మధి!
.తలపఁజాలదు- నాలుక . తెలుపలేదు||

9 (1) గీ|| .కొమరుగఁజ్రీలు మాటుము ఖములఁదాల్చు |
.నపుడుఁ మొగలొగులాబుల. యట్టివారు!
.వేసములవిప్పి తమవన్నె. వెల్లడించు |

MERCHANT OF VENICE— *Act III. Sec. II.*

- (2) Like one of two contending in a prise,
That thinks he hath done well in people's eys,
Hearing applause, and universal shout,
Giddy in spirit, still gazing in a doubt,
Whether those peals of praise be his or no ;
So, thrice fair lady, stand I, even so,
As doubtful whether what I see be true,
Until confirmed, signed, ratified by you.

MIDSUMMER-NIGHT'S DREAM— *Act V. Sec. I.*

- 10 The iron tongue of midnight hath told twelve.
Lovers, to bed: 't is almost fairy time.

PERICLES— *Act IV. Sec. VI.*

- 11 Here comes that which grows to the stalk ;— never
plucked yet, I can assure you.—Is she not a fair
creature?

.తఱినిమబ్బులదిగెడు న.చ్చరలు- మఱియు ।
.నందముగవికసించుగు.లాబుపువులు ।

(2) గీ॥ .వందెమునఁబోరునిద్రఱన్.॥బస్తుతిమఱి।
.॥యందఱి॥యెలుంగువినుచుదా.నఖలజనుల।
.కనుమెడబాగొనచిత్తి.ననుచుమిగుల ।
.॥జపలచిత్తంబుతోడనా.॥సన్నతిధర్మ।
.నులుతనయవియొకావొయ.చ్చనికనంశ।
.యంబునంబరికించెడి.యతనిమాడ్కి ।
.నేనుజగదేకసుందరి.నిల్లు- నిచట।
.జూచునదినిక్కమోయను.చు॥నరమరిక।
.॥బెనచి- నీవలన॥న్నిరూ.పింపఁబడుచు।
.బలవరచఁబడినమ్మతిం.పఁబడువఱకు॥

10 కం॥ నడిరేయియునుపనాలుక ।
.॥నుడివెంబన్నెందు- వలపు.॥నూల్కొనుమీరల్ ।
వడుకొందుసెజ్జలంది ।
.వృడుఁగడు॥గంధర్వవేళ.॥పొనరుచునుండెన్ ।

11 ప॥ తొడిమెన్నెఱుగునదిచ టికివచ్చుచున్న దెవుడుం గోయఁబడలేదు-
నీకురూఢిగాఁజెప్పెద నా పెసాగపైనదికాదా ।

ROMEO AND JULIET— *Act I. Sec. I.*

- 12 Love is a smoke made with the fume of sighs;
 Being purged, a fire sparkling in lovers' eyes;
 Being vex-d, a sea nourished with lovers' tears:
 What is it else? a madness most discreet,
 A choking gall, and a preserving sweet.

Sec. v.

- 13 If I profane with my unworthiest hand ;
 This holy shrine, the gentle sin is this,
 My lips, two blushing pilgrims, ready stand
 To smooth that rough touch with a tender kiss.

Act ii. Sec. ii.

- 14 See, how she leans her cheek upon her hand !
 O ! that I were a glove upon that hand.
 That I might touch that cheek !

THE TAMING OF THE SHREW— *Act I. Sec. I.*

- 15 I saw her coral lips to move,
 And with her breath she did perfume the air:

TEMPEST— *Act III. Sec. I.*

- 16 Full many a lady
 I have eyed with best regard, and many a time
 The harmony of their tongues hath into bondage
 Brought my too diligent ear ; for several virtues
 Have I liked several women ; never any

12 గీ॥ .వలపసంగం వెచ్చనూర్వలం. గలిగినపొగ।
 .కాముకులకన్కులందునం. గాల్గునగ్గి।
 .నాయకానాయకాశ్రులక్. బ్రబలుకడలి।
 .వెట్టియున్ - జంపం - బెంకగ - విషవన్ముతము॥

13 గీ॥ .నాతగనిచేతనీ. పావ. నహగుగుడిని।
 . నేనుశుచిగావించితి. నేనిదగిన।
 .దండనగిదినాదు పె.దవులు రెండు।
 .సిగ్గుగల. తైధికులిపుండె. సిద్ధమగును।
 .దలిరుముద్దుననాకర్కుతాకుదువ్వ॥

13 ద్వి॥ .చేతఁడెక్కిలిజేచున్ . చొప్పుముచూడు।
 .చేతొడవైననా .చెక్కిలంటుదును॥

14 ద్వి॥ .దెలదిపగడపు. మో.వి. కదలంగంటి।
 .గలికి- యూర్వలగాలి. గమ్మనసత్పె॥

15 నీ॥ .పలువులు. బొలతుల. బాగుగనేనార .సిచవాడ- నావాడి
 .వినికివారి।
 .మాటతేనియ .పెక్కు .మార్లుదాసింజేసి .నానావిధస్త్రీల .కేను
 .వివిధ।
 .గుణములబట్టి. .మ.క్కువపడినాడను- .గాని- యెవ్వతెనె
 .గలిచట్టి

With so full soul, but some defect in her
 Did quarrel with the noblest grace she owed,
 And put it to the foil: but you, O you,
 So perfect, and so peerless, are created
 Of every creature's best.

TROILUS AND CRESSIDA— *Act. I Sc. I*

17 O, that ; her hand !
 In whose comparison all whites are ink
 Writing their own reproach : to whose soft seizure
 The cygnet's down is harsh,

TWELFTH-NIGHT— *Act. I Sc. I*

18 Love- thoughts lie rich when canopied with bowers.

TWO GENTLEMEN OF VERONA *Act. I Sc. I*

19 His little speaking shows his love but small.
 Fire that 's cept klosest burns most of all.
 They do not love that do not show their love.
 O, they love least, that let men know their love.

.చెలువుతో జగడము .చేసిదానినాబ్బడు .చేయులోపంబెద్ది .యూ
♦యొనరెడు।

ఁగనుక - నామనసారనే.కల్కినైవ ।
.నేనుమోహించలేదెన్నఁ .క్షైణ-ఁగాని।
.నీవెపరిపూర్ణురాలవు .♦నిరుపమముగ।
.నలుపఁబడితివెల్లరి♦మెఱుఁగుల♦మొనవయి॥

17 గీ॥ .దానిపోల్కికెల్ల.♦ధవళిమ♦ల్మ సీయగు।
.వానిస్థిగుపాటు.వాసికొనుచు।
.♦అంచప్పిఱెక్కి.యదితాఁకుటకు♦బిఱు।
.నద్దిరయ్యయద్ది .యాపెచేయి॥

18 ద్వి॥ .వలపులంపులు .ప్రబలుచునందు।
.నలరుపొదలచాటు .నందున్నియపుడు॥

19 ఉ॥ .తక్కువేవానివల్పసిమి.తంబగునాతనిమాటతెల్పెడు॥
.మిక్కిలిమూయఁగాఁబడిన .నిప్పడియెంతయుమందుచుండెడు॥
.మక్కువచెందలేరుతమ.మర్లగవచ్చఁగాఁబోనివార-ల।
.మృక్కయొకింతయేవలతు .నన్యులకున్దమప్రేమఁజూపువార్ ॥

20 Nay, would I were so angered with the same !
O hateful hands ! to tear such loving words :
Injurious wasps, to feed on such sweet honey,
And kill the bees that yield it with your stings ?
I'll kiss each several paper for amends.
Look, here is writ, —“ kind Julia.”— unkind Julia
As in revenge of thy ingratitude,
I throw thy name against the bruising stones,
Trampling contemptuously on thy disdain.
And here is writ —“ love-wounded Proteus.”—
Poor wounded name ! my bosom, as a bed,
Shall lodge thee, till thy wound be thoroughly healed ;
And thus I search it with a sovereign kiss.
But twice or thrice was Proteus written down :
Be calm, good wind, blow not a word away,
Till I have found each letter in the letter,
Except mine own name : that some whirl wind bear
Unto a ragged, fearful-hanging rock,
And throw it thence into the raging sea !
Lo, here in one line is his name twice writ,—
“ Poor forlorn Proteus ; passionate Proteus
To the sweet Julia : ” that I 'll tear away :—
And yet I will not, sith so prettily
He couples it to his complaining names.
Thus will I fold them one upon another :
Now kiss. embrace. contend, do what you will.

20 నీసమాలిక:— సరికాని- చానిపైఁ. •గినుక నాకట్టులం. బొడమె- నంతటి

ముద్దు. •నుదులఁ బట్టి!

.చించినారేపాడు. చేతులారా. హాని. కరమగుకందికి. గ-లటువంటి!

.తీయతేనెన్ గోలి. .తెంపున- నద్దానిఁ గూచి నతేటలను. •గుట్టి
కుట్టి!

. •పొలయించునటు- నేను. ముద్దుఁ బెట్టెదబదు. ల్లాఁగఁ •బ్రత్యేకం
బు. కాగిదంబు!

.ముక్కలకున్ - జూడు- .మిక్కడ వ్రాయఁబడియె “వయఁగల్గు
జూ.లియ” పయావి!

.హీనజూలియ. •తావ. కీస •కృతఘ్న త.కున్ - బగదీతుచు. కొనుట. కేను!

. •హేయతతోడుత. నీయుపేక్షన్ - గాలఁ. ద్రొక్కుచునీపేరు. తోటదంతు!
.నిటవ్రాయఁగాఁబడి. యె “ •సమ్రకరవిద్ధ. ప్రోటియన్ ” పా-పము
.పోటుపడిన!

.పేర-నా యెదనిన్ను. •జేరుచుకొను సెట్ట. యెనీమగాయము. ల్లాను •దనుక!
.వెండియు-నిట్లు నే. వేటాడెదదీని. •మొనసియెన్ని కఁగల. ముద్దుతోడ!
.గాని- రెండో- యటు. గాకమూడో. సారు. లీయెడం బోటియన్
.వ్రాయఁబడియె!

.నూరక నీవుండు. మోమంచిగాలి. నే. నా •కమ్రలోని •ప్రత్యక్షరంబు!
.బరికించు వజ్రకొక. •పదమైన- నాదు •నా. మముతప్ప- నెగురఁజి
.మ్ర కుముపైకి.

.నుడిగాలి-యద్దాని. •నొడసి. భంకుననూఁగు. క • క్కులుగల •బండ
డ. కెక్కజేసి!

.మఱియటనుండిభీ. కరనముద్రంబున. •దిగదోయు. చూడు •మద్ది
క. యుటను.

Act iii. Sec. i.

- 21** That man that hath a tongue, I say, is no man,
If with his tongue he cannot win a woman.

Act v. Sc. iv

- 22** O, 't is the curse in love, and still approved,
When women cannot love where they, 're beloved.

VENUS & ADONIS

- 23** Even as an empty eagle, sharp by fast,
Tires with her beak on feathers, flesh and bone,
Shaking her wings, devouring all in haste,
Till either gorge be stuff'd, or prey be gone,
Even so she kiss'd his brow, his cheek, his chin,
And where she ends she doth anew begin.

.వానిపేరొక పజ్జి.లోనవ్రాయంబడె. .రెండుమార్లు “ కనికఱిం
చెదగిన।

.♦దీనుడు (ప్రోటియన్..తెగ నేడ్చు) ప్రోటియన్..సొగసై నముద్దుల
జూలియాకు ” ।

.వానినేఁకించెద..నై న-మా నెద-నంత.చక్క గానద్దాని.జత పఱచెను!

.వాఁడుపొ♦గ లెడుతనపేర్ల.తోడఁగాన।

.వానినితీరుగానొక.దానిమీఁద।

.నొకటిఁజేచెద-నిపుడుము.న్తుంచు-కొఁగి।

.లించు-♦కలహించు-♦మిచ్చఁగా.వించుమీపు॥

21 ద్వి॥ .మాటాడునాఁడెల్ల.మగ వాఁడుకాఁడు।

.మాటలచేతఁజా.మలఁగెల్వకున్న॥

22 ద్వి॥ వలచినవారిఁజె.ల్వలువల్వకుంట।

వలపునకదితల.వంపునిక్కముగ॥

23 గీ॥ .ఎట్టు♦లాఁకటడేగ వె.ఱ్ఱెత్తె -ముక్కు।

.చేత-మాదసమ్మృ♦నెమ్ములు.చించిపై చి।

.తెక్కలాడించుకొను♦చెఱ .మింగు-నటది।

.♦యటిముటిన్ ముద్దిడియెవాని.♦యవయనములు।

- 24 What seest thou in the ground ? hold up thy head :
Look in mine eyeballs, there thy beauty lies
Then why not lips on lips, since eyes in eyes ?
- 25 The tender spring upon thy tempting lip
Shows thee unripe, yet may'st thou well be tasted.
Make use of time, let not advantage slip ;
Beauty within itself should not be wasted :
Fair flowers that are not gather'd in their prime,
Rot and consume themselves in little time.
- 26 " Ah me ! " — quoth Venus " young, and so unkind ?
What bare excuses mak'st thou to be gone !
I'll sigh celestial breath, whose gentle wind
Shall cool the heat of this descending sun
I'll make a shadow for thee of my hairs ;
If they burn too I'll quench them with my tears.
- 27 What a'm I, that thou shouldst condemn me this ?
Or what great danger dwells upon my suit ?
What were thy lips the worse for one poor kiss ?
Speak, fair ; but speak fair words, or else be mute :
Give me one kiss, I'll give it thee again,
And one for interest, if thou wilt have twain.
- 28 Sometimes he scuds far off, and there he stares ;
Anon he starts at stirring of a feather :
To bid the wind a base he now prepares,
And whe'r he run or fly, they know not whether ;
For through his mane and tail the high-wind sings,

24 గీ॥ .ఎందుకటుక్రిందుఁజూచెద. వెత్తుసిరము।

.చూడునాకంటిపాప-లచ్చొటనునీదు।

.సాగనునెలకొను-ఁజూపులఁజూపులుండ।

.నేలపెదవులు పెదవులఁజెనయరాదు॥

25 మ॥ .♦మరుల్తున్తో♦ల్పెడునీదు♦వాతెఱ-ఁదలం. పన్నీదు లేయీ. డెగ।

.నృణచున్దాని-చవిగ్గొనంబడుటకు. నృళంబుగానుంటి-వి।

.స్త్రీఁబోఁగొట్టకు-మొంటి♦మీదొరికినం. ల్దాజాతిపోనీకుమేల్
ముఱుగనాదుతనంతసోయగ ముహూ. బోల్కివ్వడినిశ్రగా

26 మ॥ .అకటా-పిల్లఁడవంత♦మొక్కలుఁడవా-. యశాశా♦నెఘంబేలయూ♦

.రకకావిం చెదుదాఁటిపోవుటకు- వే. డ్రింగ్గొనయాయెండ-నే।

.నిఁకఁడల్లాచేదనూర్పు♦గాదుపుల-నం. తేనా♦నెఱుల్విప్పినీ।

.డకునిన్దాచేద-వానికిన్గనులనీ. ట♦డప్పిపోఁదీచేదా।

27 చ॥ .ఎవతెనుఁదూలనాడెదవ. యిట్టలన-న్నటుగాకికేమిగొ।

.ప్ప♦వగచెలంగుగామనవి. పట్ల-దియేల-కసింఁగముద్దుపె।

.ట్లవలదెనీదు♦నాతెఱ-♦క. టా-పలుకందగువంచియందగాఁ।

.డవినుము-ముద్దునీవొకటి. డన్-గొనెది♦న్నదిన్దొత్తోదుతా।

28 సీసమాలిక:— .పారిపోవునొకపు. దూరముగా-మఱి. యటఁదేటిచూచె

దు-.నదిఁబడును।

.♦జీమచిటుకుమనన-సిద్ధపడును♦జెచ్చె. రన్గాలిపడిచేఁది. రన్కరింప।

.నెటుపర్విడెడునోలే. కెగురునోయెన్వార. లెరుగరు-దానికే. వరములయెడ।

.మఱితోకనుండి-♦ము. వ్తరమగుగాడ్పు. తె. క్కలటులాదెడుకెందుక

లనువిసరి।

Fanning the hairs, who wave like feather'd wings
 He looks upon his love and neighs unto her ;
 She answers him, as if she knew his mind
 Being proud, as females are, to see him woo her,
 She puts an outward strangeness, seems unkind ;
 Spurns at his love, and scorns the heat he feels,
 Beating his kind embracement with her heels.
 Then, like a melancholy malcontent,
 He vails his tail, that, like a falling plume,
 Cool shadow to his melting buttock lent :
 He stamps, and bites the poor flies in his fume,
 His love, perceiving how he is enrag'd,
 Grew kinder, and his fury was assuag'd.

20 Hot, faint and weary with her hard embracing,
 Like a wild bird being tamed with too much handling
 Or as the fleet-foot roe that's tir'd with chasing,
 Or like the froward infant still'd with dandling
 He now obeys, and now no more resisteth,
 While she takes all she can, not all she listeth.

30 When he did frown, O ! had she then gave over
 Such nectar from his lips she had not suck'd
 Foul words and frowns must not repel a lover,
 What though the rose have prickles, yet 't is pluck'd
 Were beauty under twenty locks kept fast
 Yet love breaks through and picks them all at last.

.పాదెడల-నదితనజోడునుఁ బరికించి- . వెండియు-పక లించు- . బెంటికూడ
 . నెఱిగిసట్టులదాని. యెడ-బదులాచుక- . దా. వలచినండ్లునకుగ. జ్వంబు
 తోడ
 . దావింత పడ్డట్టు- . దయమాలినట్టుల- . నెగిరితన్నుక- . దమి. . నీసడించు!
 . నేలిక పద్ధతి. . నేవగించివగచు. ప్రజవలెబోతుగు. జ్వంబుతోక!
 . ముడుచుకొనెడు-నద్ది- . పడుచున్న . కలికితు. రాయిపోల్కిఁ జెమట. వో
 యుపిఱుదు!
 . లకునుఁ జలువనీడ. లనొసఁగఁ-దన్న నే. లను- . జలమునసీగ. లనుఁగ అచె
 దు!

. నెట్టులద్దయలుక. నెఱయుచుక నన్నదో!
 . కాంచిదాని. గోడి. గయుగుఁదప!
 . నెనరుతోడమిగులఁ. . దనరాఁజెల్లారీ!
 . గోపమంతయుమగ. గుజ్జమఁచుకు॥

[వ్యాడు!]

29 త॥ . . లేమదావిగికాఁగి. లింపుచేవేడి . . సామ్యయలసటలఁ. జొక్కియ
 . వేమఱుఁ జేతరా. పిడిచేతమ- . కంబడు సెట్టెను. కడు వెంటఁదఱుమ!
 . . నేమటిడస్సిన. . యిట్టేపోలికను- . . బుర్గుగించిన పెంకె. బుడుతని
 . మాడ్కి!
 . నామెచే. కొనుచాని. కంతకుకొప్పు. కొనెనామెకోరిన. కోర్కెకుఁదప్ప॥

30 త॥ . . పువ్వుఁడాతనిమోము. . . కట్టించుకొన్నఁ- . జెలితనపావిడి. చిన
 యెడ-నకట!
 . పొలఁలియతనిపెద. పులనుండి కోలి. యుండద మ్మి యిఁదేన. నొ
 క్కి-ంతయైన!

- 31 When he beheld his shadow in the brook,
The fishes spread on it their golden gills ;
When he was by, the birds such pleasure took,
That some would sing, some other in their bills
Would bring him mulberries and ripe-red cherries

*
RAPE OF LUCRECY.

- 32 Then childish fear, avaunt ! debating, die !
Respect and reason, wait on wrinkled age ?
My heart shall never counter-mand mine eye ;
Sad pause and deep regard beseem the sage ;
My part is youth, and beats these from the stage.
Desire my pilot is, beauty my prize ;
Then, who fears sinking, where such treasure lies ?

.పెళుచగుమాటలు-వెండియు-మూతి.ముడుపులాఁపగ లేవు.♦పో-వ
ల్పువాని|
.నలరుముండ్లున్నఁగో.యఁబడెడు-♦సాగను.దాఁగవలపుదా.నితాళ
ముద్దెఱచు||

31 గీ|| .వాఁడు నేటఁదనదు.నీడఁజూడఁ-దమ♦పు|
.వ్వారదానిమీఁదఁ.♦బఱచుమిఁ♦లు|
.వాఁడుతారస్లి.వేడుకన్బిట్టలు|
.కొన్నిపాడుఁబండ్లు.కొన్నియిచ్చు||

32 నీ|| .నామె-తెలివిమాలు.జంక -♦.నీలేచిపో -♦.తక్కించుకొనుచుసం
.తంబుచెందు|
.ముడుకలువడునీడు.కడవే♦చియుండు-న్యాయముమఱియున్విచా.
రమునునాదు|
.♦మది నెచ్చటకినైచ.మళ్ళింపరాదనా.కన్ను-పో♦గలుగులు.కడయు
లోఁకు|
.తలఁపునుమా♦నికిఁ.దగు-నాదువంతుజ. వ్వన-మిదివానినిఁ. బాఱఁ
దోలు|

.వడిగ♦రచ్చనుండి.నడిపించుననుఁగోర్కె-|
.నాకుఁ జేతఁజిక్కి.నయదియంద|
.మిట్టిసమయమందు.నెవఁడుభయంపడు|
జారుటకట్టిసాము.♦పరఁగుచోట||

33 Her lily hand her rosy cheek lies under,
 Cozening the pillow of a lawful kiss ;
 Who, therefore angry, seems to part in sunder,
 Swelling on either side, to want his bliss :
 Between whose hills her head entombed is :
 Where, like a virtuous monument, she lies,
 To be admir'd of lewd unhallow'd eyes.

34 Without the bed her other fair hand was,
 On the green coverlet ; whose perfect white
 Show'd like an April daisy on the grass,
 With pearly sweat, resembling dew of night.
 Her eyes, like mari-golds, had sheath'd their light,
 And canopied in darkness sweetly lay

35 Her breasts, like ivory globes circled with blue,
 A pair of maiden worlds unconquered,
 Save of their lord no bearing yoke they knew,
 And him by oath they truly honoured.
 These worlds in Tarquin new ambition bred ;
 Who, like a foul usurper, went about
 From this fair throne to heave the owner out.

36 The fault is thine,
 For those thine eyes betray thee unto mine.

33 త॥ .తనకుముద్దిడనీక--తలిర్నకై--లేమ. చెక్కిటికడ్డంబు. చేరుటకలిగి
 .కొనకొనియిరుకెలం. కులమీటిపొంగె. డలగడ-పొందగఁ. దన
 కోర్కెననఁగ।
 .దనరునామిట్టలఁ. దగఁబూడ్వఁబడియె. బూవుబోడిశిరంబు. పొ
 లపుగ-నచట।
 .బొనరెడు-సతిగుండ. మువలెనాకల్కి -పోకిరికనులన. బృత
 మువడంగ॥

34 ఉ॥ .ప్రక్కకుమించిపచ్చనితి. వాసిపయింజెలువారుకల్కి-దౌ।
 .శక్కినచేయి-ముత్తయపు. తళ్ళునఁజెమ్మటగమిత్రపచ్చికన్।
 .నెక్కొనిరేయిమంచుమయి. నిండినతుమిత్రపువట్టలొప్పెదున్।
 .మిక్కిలిచీకటిన్ముడిగె. నెచ్చెలికన్నులుతముత్రలోయనన్।

35 త॥ .నీలంపునొరడాల. నెగడుదంతముత్త. కాయలట్లుండుచ. స్థవ-గెల్వఁబ
 డక।
 .క్రకాలెడుకన్నెలో. కంబులజోడు--లాతినాజంటకొ. ల్వఁగలేదు
 తనదు।
 .నేలికద్దప్ప-నెం. తేగారవింపఁ-బడువానిచేతను. బాసనుబొంది।
 .చాలక్రొత్తాసను. నలుపగసదియొ. డసెజోడు. దానియొ. డయవె
 లిసేయ॥

36 ద్వి॥ .ఈయెడఁదప్పనీ-వేమన-నాకు।
 .నీయలచూపులే. నిన్నప్పగించె॥

శృంగారరసః.

రఘువంశే స 6 శ్లో 81 ||

- 1 సాయూనితస్త్రిన్నభిలాషబంధం । శశాకశాలీసతయాననకుమ్ ।
రోమాంచలక్ష్యణసగాత్రయస్త్రిన్ । భిత్వాచిరాకామదరాలకేశ్యాః ॥

శ్లో 82 ||

- 2 తథాగతాయాంపరిహాసపూర్వం । సఖ్యాంసఖివేత్రభృదాబభాషే ।
ఆశ్చర్యజామోఽస్యత్యత్యధేనాం । వధూరసూయకుటిలందదళః ॥

స 18 శ్లో 52 ||

- 3 అధమధువనితానాంనేత్రచిర్యేశనీయం । మనసిజతరుపుష్పంరాగబం
ధప్రవాలమ్ ।
అకృతకః సైరర్వాంగీణమాకల్పజాతం । విలసితపదమాద్యంయశాపనం
సప్రపేదే ॥

కుమారసంభవే స 3 శ్లో 66 ||

- 4 హరస్తుకించిత్పరిలుప్తధేర్య । శ్చంద్రోదమూరఃభగవాంబురాశిః ।
ఉమాముఖేఽంబుభలాధకోక్తే । వ్యాపారయామానవిలోచనాని ॥

స 5 శ్లో 8 ||

- 5 తంవీక్ష్యవేపథుమతీ సరసాంగయస్త్రి । నిక్షేపణాయ పదమద్భృత
మద్వహస్త్రి ।
మాగ్గాచలవృత్తిక రాకులితేవసింధు । శైల్లాశితాజతనయానయయా
నతస్థా ॥

సిం గా ర ము

- 1 గీ॥ .ఉవిదయాఃకోడెకానియం.కున్నవలపు|
 .దెలుపఁజాలకయుండెను.దిటవులేమి|
 .బయులువడెగగుర్పాటునె.పంబుతోడ|
 .నొక్కు-నెఱుఱుగలాపెయ్యెనుండియదియు||
- 2 గీ॥ .వెలదియట్లగుడుఁ బల్కె-- వెండిబెత్త|
 .మూనుచెలి-యమ్మచోవున.మొండెడకని|
 .సవ్వలాటకు-ఁచిదపనా.పవ్వనోడి|
 .కోటచూపుల-దానిగ.గొనియెనల్లి||
- 3 గీ॥ .అంతఁజెలువలక్కవ.లానుకల్లు|
 .చిగురువిల్లుడమాక్రికుపూ--తగులులిలియ|
 .తొడవొడలికెల్ల-చనకుదా.వోచుగడన|
 .హూయలుతొలిపెంకి-జవ్వన-మొందెనతఁడు||
- 4 గీ॥ .విసపుమేతరికూడ-జా.నిల్లిపొడుచు|
 .తటిగడలివలెనొక్కింత.యుటిదిగ్గి|
 .పర పెదనచూపులగొండ.పండుమోవి|
 .నెగడువలిమిడిమలకూతు.మొగముందు||
- 5 గీ॥ .వానిజూచి-చెమట.వట్టి-వడకుపుట్టి|
 .యడుగుపెట్టలేక-యాగలేక|
 .దారిపడ్డుకొండ.తాకుననుడివడు|
 .వంకవలెవలిమల.పట్టియండె||

స 6 శ్లో 83 ||

6 ఏవం నాదివిదేవషోకా । పాశ్వేకాపతురసోముఖ ।
వీలాకమలపత్రాశి । గణమామారపార్వతీ ||

స 7 శ్లో 74 ||

7 తయోస్సమాపగ్నుకాతరాశి । కించిద్వ్యవస్థాపితసంహృతాని ।
ప్రీయంబ్రణాత్సాణమన్వభూవ । న్నన్యోన్యలోలానివిలోచనాని ||

స 8 శ్లో 2 ||

8 వ్యాహృతాప్రతివచోనసందధే । గంతుమైచ్ఛదవలంబితాంశుకా ।
సేవతేస్మశయనంపరాజుక్రమే । సాతథాపిరతయేపినాకినః ||

స 9 శ్లో 30 ||

9 నేవధ్యలక్ష్మీందయతోవక్లృప్తాం । సన్మేరమాదశతతే విలోక్య ।
అమంతసౌభాగ్యవతీషుధుర్య । మాత్రానముద్భూతవిలక్యభావా

మేఘసందేశే స 2 శ్లో 21 ||

10 తస్వీశ్యామాశిఖరదశనా పక్వగింబాధరోష్ఠీ ।
మధ్యేక్షామాచకితహరిణీ ప్రేక్షణానిష్పనాభిః ।
శ్రోణీభారాదలసగమనాస్తోకచమ్రాస్తనాభ్యాం ।
యాతత్రాప్తీయువతివివమేస్పృష్టిరాద్యేవధాతుః ||

శృంగారశిలకే ||

6 గీ|| .చెస్వచుండనిట్లు.♦జేజేలరుసిమిన్న।
 .తండిచెంత వాంచి.తనమొగంబు।
 .కేలఁబట్లకొన్న.కెందమ్మిరేకుల।
 .♦జగముతల్లి లెక్క.నలుపుచుండె॥

7 గీ|| .కూడుకొనుటయందు.♦గొంకునందుచు-సుంతి।
 .నిల్వఁబడుచు-మటిమఱల్పఁబడుచు।
 .నోరచూపులప్పు.దొండొంటఁదవులుచు।
 .♦నానకట్టుచేన.ణంగఁజొచ్చె॥

8 గీ|| .పల్కరించఁగఁబడి .బదులుమాటాడదు।
 .♦పొదువఁబడినపైటఁ.బోవనెంచు।
 .♦మెత్తనూర్కొగమన.♦నత్తమిల్లెడునైన।
 .నాపెమ్మిత్తగొంగ.♦హళికయ్యె॥

9 గీ|| .పెరిమిటియొనచున్ సింగారముఁజూనగు।
 .తనకుచుండగనద్దమం దునఁగన్నఁగొని।
 .♦యెదువల♦మేలుబంతి శా .నంచుమగుల।
 .♦సిబ్బితినంబునందలఁ .చెవదిలోన॥

10 గీ|| .పల్పనిమైదీగఁ.బరగెడునొనఁగ
 .నడుజవ్వనగున.న్దను♦దామ।
 .నూదిపల్పాలున.సొంపగుమ్మియ
 .నిండాఁరఁబరిపిన.దొండపండు।

11 పాశ్చాత్యవిజ్ఞప్తియమ్మనీయా । తత్తే వినేయూదివసాఃకియన్తః ।
సంప్రత్యయోగ్యస్థితి రేష జ్ఞేయః । క రాహిమాంశోరపితాపయన్తి ॥

(1) దూతీర్ష్య హంకృత్య మహాన్ నిజుమ్మ దు క్తం ।
సత్వాస్మశేపరహితః పరిపణా స్తిలోకే ।
శ్రాన్తా సిహా కృత్యమనుబాగిగతా మదన్తం ।
సిన్ధ్య క్త కు త్రిసుకృతా వినిశ్చితేషు ॥

(2) దష్టంబింబధియాథ రాగ్రిమరుణం పర్యాకులోధావనా ।
ద్ధమ్మిల్ల స్తిలకంశ్రిమాంబుగలితంభిన్నా తనుఃకంటకైః ।
ఆకణ్ణజ్వరకారికంకణ రుణతాకరం కరాధూన్వతే ।
కింభామ్యుప్యటవీశుకాయకుసుమాన్యేషాననాన్దా గ్రహీత్ ॥

(3) మాసమ్మా సమనామనాగపితం నాలోక తేవల్లభమ్ ।
నిర్యాతేదయితే నిరర్థమమంబాలావరంతప్యతే ।
ఆనీతేరమణేబలాత్పరిస్కృతే మానంసమాలంబతే ।
ధత్తే క్షంభగ తానసగాన్ ప్రీయశమమ్ నిగంతుకాష్ మపునః ॥

.నగెడువా తెఱఁగల.♦ననఁబోడి
 నన్నని.♦కొనుకుల్కెడు♦మచ్చ.కంటిబెదురు।
 .లేడిచూపులవన్నె.లాఁడి-లోఁతై నపా
 క్కిలిఁగల్గు♦చిలుకల,కొలికి-పిఱుఁదు।
 .బరువుమైనడ్చుమ్లెన .వంగునుంత ।
 .చన్నఁగవ♦వేఁగుతోడఁ నే.♦యన్నమిన్న।
 .యలరుదుండెడు-ఁజెలువల.నలుపఁదలఁచి।
 .నలువయొనరించుతో♦లిమచ్చు♦నాఁగనచట॥

11 గీ॥ .ఇదిగొనావిన్న పంబును.తోలువాఁడ।
 .గడపునదికొన్ని పూటల.క్కడ నెనీవు।
 .ఇప్పుడిత్తావుసరిపడ దించుకయును।
 .బొనరుచున్నాఁక-♦చలివెల్గు.♦మినుకుల్కె॥

1 గీ॥ ఏనుచెప్పిన దెల్ల చెలీనలిపితి।
 వార-నీలాగుమేల్సేయు-వారులేరు।
 కోమలీడస్థిత కటనా-కొఱకుఁబోయి।
 పాటువడకున్నఁబున్నెము-ల్వచ్చునెచట॥

2 గీ॥ దొండపండనికొఱి కెనీ.తొగరుమోవి।
 చెమ్మటంబొట్టుపరుగునం-జెనరెఁగొప్పు।
 ఒడలుఱకువడెన్ముద్గ-ఁగడెములసడి।
 నడరకడవిచిల్కకిదెపూ-ల్వడ సెవదిన॥

3 చ॥ చెలువుఁడుమొక్కినగ్గనదు-చిన్నదినుంతయునై ననంతయు॥
 బొలయలుకన్ మగండెడయ-బొక్కుచునుండెడునీమెయెప్పుడు॥
 బలిమిఁజెల్వసింజెలులు-పజ్జకుఁదెచ్చిననూరకుండునా।
 తఁడరుగనిచ్చగింపమఱితాల్చెదఁగుత్తుకనంటుపానముల్॥

(4) కర్ణాదుంతుదమీవకోకిలరుతం తస్యాశ్రుతేభాషితే ।
 చంద్రేలోకరుచిస్తదాననరుచేఃప్రాగేవసందశణాత్ ।
 చక్షుర్మీలనమేవతన్నయనయోరగ్రేమృగీణాంవరం ।
 హైమివల్యపితావదేవలలితా యావన్నసాలక్ష్యతే ।

వికృమార్వశీయే ॥

12 తుల్యనురాగపిశునంలః తాథాబంధం ।
 పతేనివేశితముదాహరణాంప్రియాయాః ।
 ఉత్పక్ష్మలంఘనసఖే మదిరేక్షణాయా ।
 స్తస్యాస్సమాగతమివాననమాననేన ।

13 గూఢంనూపురశబ్దమాత్రమపి మేకాంతంశ్రుతౌపాతయేత్ ।
 వశ్యాదైత్యశనైఃకరోత్పలవృతేకున్వీతవాలోచనైః ।
 హరేత్త్ర్యైస్త్రిన్నవతీర్యసాధ్వసవశా న్మందాయమానాబలా ।
 దానీయేతపదాత్పదంచతురయాసఖ్యమమోపానికమ్ ।

14 అనధిగతమనోరథస్యపూర్వం । శతగుణితేవగతామయాత్రియామా ।
 యదితుతవసమాగమేతచైవ । ప్రసరతిసుభృతతః కృతీభవేయమ్ ।

15 ఇదంరుణాద్ధిమాంపవక్త్ర । మంతఃకృణితషట్పదమ్ ।
 మయాదష్టాధరంతస్యా । స్పృశీత్కారమివాననమ్ ।

4 గీ॥ ముగుదవల్కఁగోయిలనుడి-యగునువెగటు
చానమొగమగపడుదాఁక-చుందురుపన
కన్నుమూయమేల్లెల్లాపె-కనులయెదుట
చేడఁగనకున్నవటకింపు-పైడితీఁగె॥

12 గీ॥ .తేలుపుచుసరివలపఁనుఁగు.తలఁపుఁగల్గు ।
.నాచెలువమాటయాయాకు.నందమరెడు
.నెఁ యుక నెఱ్ఱెలుగలనా.ఁయంతిమోము
.నాదుమొగమతోఁగూడిన.ఁమాదిఁజెలి॥

13 త॥ .పదుతనావీనులం.బరఁగఁ •మంతనము .నందందెచప్పుడావంతయు
నైన
.ఁపడిలేక నెనువెన్నఁ.నుదెంచిమూయుఁ గాతనాకర్షవఁ.ఁగైదా
మరలను
.ఁజదుపుమెనీవేడ.ఁచక్కటికిదిగి .వడియంతయుందగ్గి.బలిమిమైనాదు
.కడకునేర్పగుచెలి.కత్తెచేఁజేబ .ఁజెడునడుగడుగున,ద్దింపగఁబడు
చు॥

14 గీ॥ .నాదుకొరికతీరకు.న్నతటిమునుపు
.రేయినాకబృదున్నాఱు.రెట్టలగుచు
.నీదుకూటమియందట్లు.నెగడునేని
.పునెమునాదె-చక్కనికను.బొమలదాన॥

15 గీ॥ .లోనఁజమిలిముక్కాలియె.లుంగుఁగలిగి
.నట్టియీఁతమిమనన్నరి.కట్టుచుండె
.వడినాచేతఁగటవగఁ.బడినపెదవి
.ఁమొరయునెగయూపుఁగలదాని.మోమునలెను॥

16 యద్యచ్ఛ్రుతం క్షౌరకృదప్యవంధ్యయోః । పథిస్థితాసుందరియస్యనేత్ర
యోః ।

త్వయావినానాః-పిసముత్సుకోభవేత్ । సఖజనస్తేకిమయాథసాహృదః॥

17 అమోఘ-లదావిడవేపఆవలీవైజలంతి ఆమేలగా-సహిమో ఆవేహిదా ।
ఃణమ్ । సుమరేసిష్ఠ్యవదంతి శ్లోవతణమ్ ॥

18 ప్రియమాచరితం లతే-స్వయామేగిమనే-స్యాఃక్షణవిఘ్నమాచరన్త్యాః ।
యనియపురవ్యరాశనేతాః । పరివృత్తాథాముఖమయాద్యదృష్టా॥

19 కిదవలహుహిలకృత్తహం- అనుగతిం గేహ హామికిన్తుదక్షిణస్సవేకిద
పచ్చాత్తావస్యభౌఆమి ॥

20 కార్యాంతరితోత్క-ంతం । దినం మయానీతమసతికుచేగ్రా ।
ఆవినోదదీఘయామా । కథం నురాత్రిగ్గమయితవ్యా ॥

21 కుసుమశయనం సప్రత్యగ్గ్రానచంద్రమరీచయో ।
సచమలయజనర్వాంగీణం నవామణియస్తయః ।
మనసిజకుశంసావాదివ్యామమాలమహాహితుం ।
రహసిలఘుయోదారభ్రావాతదాశ్రియణీకథా ॥

22 ఇదంతయారథక్షోభా । దంగేనాంగం నిప్పీడితమ్ ।
ఏకం కృతీశరేరే-స్మిన్ । శేషమంగంభువోభరః ॥

16 గీ॥ .♦ఏకతముననయ్యు.నీవొకమార్తెనా.

.నెవఁకంటఁబడెదా.♦యగురుబోడి.

.♦బాళిఁజెందునీవి.రాళివాఁడున్తోడ.

.చెలులమాటవేరె.చెప్పనేల॥

17 ప॥ అమ్మా నాపేరుతీరెచివురుఁడగులుకొన్నది- చెలీదీఁవిడిపించు-
నెచ్చెలీయినామాటఁ దలంచుచుందువుగదా.

18 గీ॥ .ఆపె♦పోకకొక్కనిమన.మడ్డునొచ్చి.

.తీవమేలొడఁగూచి.తీవనాకు.

.♦ఁగ్రమ్మఱన్వొలుఁగంటిసీ.కననిపుడు.

.కన్పడెసగముదిప్పుమొ.గంబుతోడ॥

19 ప॥ మోసగాఁడ- చుల్కానిడెందముఁగలదానఁగదానేను- వేడికొల్లెకొ
సకున్నాను- గాని- పలుపురనువిదల్గ్గాడివగచు నీకుజడిసెదను.

20 గీ॥ .పనివడుటచేసడంగిన.♦బాళిఁగల్గి.

.పవలునడుపఁబడెదాదు.బృందాశేక.

.పొడపుజాములవేడుక.లడయురేయి.

.యెటులనాచేఁగదుపఁబడు.ఁకమీఁద॥

21 గీ॥ .అలరుచానువుగానివె.న్నెలయుఁగాని.

.గందమున్నానికపుశీర్లు.గానినాదు.

.♦మరునివెతఁదీక్షఁజాల♦వ.చ్చరయుఁగాని.

.దాని♦కతగానితప్ప♦మం.తనమునందు॥

22 గీ॥ .అరదమొరగఁగనాపెమై.నొరయఁబడియె.

.నిచొటునామేనియందున.నిన్దియొకటి.

.♦పునెము♦పొసరించె-నాయెడ.లునమిగిలిత.

.♦తావునంతయుఁ♦బుడమికెం.తయునుబరువు॥

23 అనేనకల్యాణిమృగాలకోమలం । వ్రతేనగాత్రింగ్లపయస్యకారణమ్ ।
ప్రసాదమాకాంక్షతియస్తవోత్సవః । సకించ్యయాదానజరఃప్రసాద్యతే ।

అభిజ్ఞానశాకుంతలే ॥

24 కృపిచుంబిఆభిభవ రేహం । సుఉమార కేసరసిహాభం ।
ఓదంసయంగదతనూకా । పమదాఓసిలీనకుసుమాభం ।

25 అధరఃకిసలయరాగః । కోమలఃటపానుకారిణౌ బావూ ।
కుసుమమివలోభనీయం । గుహావనమంగేషుసన్నద్ధమ్ ॥

26 హాశాన కిందళే- ఇలింసతంవరవహూ బాశసహ ఆరస్సతుపకిదగామ హే
హవాజోసి శిశ్మణోమాశిఃఖుఁగంవిసుమరిదాసి- తహజఇతిత్తాణం వివి
షుమాఽస్సం- హాశారవాణీమోక్షకాతే ఇహస్మల్లదాపా అవమిహాణస్సవ
ఇతికోసంపుష్పో- ణవకుసుమజోవృణావణజోఽణీ సిశిద్ధప్లవదావ ఉవ
భోఅక్షమోసహతరే- హాశానిసూయే అవిజాణాసికింణిమిత్తంస ఉం
దళావశిజోసి శిశ్మణిమెత్తంపెద్భది- ణఖువిభావేమిక హేహి- జహనణ
జోసి- అనుసూపేణపా అవేణసంగదా- యెవ్వంగామఅహం విహత్త
ణో అనుసూవం వరంశ హేత్తి- యేసోణాహంతు హాత్తగదో మ
హోరపణే ॥

23 గీ॥ .♦క తములేక-తూడు.♦క రణిమెత్త నిమేను।
 .నొంచుచుంటివిట్టి.నోముచేత।
 .నెవడునీకనికర.మువలచునబ్బంటు।
 .కనుగొనఁబడునేమొ.♦నెనరునఁజెలి॥

పాట — బేగడ — జంపె.

24 “ ఎత్తుగడ ” .♦కొదమతుమ్మెదలొకింతగోలు ♦నూ.గుజడలతు
 దలుగలదిరిసెఁపువులు।
 “ తీరుగడ ” .విదలుకనికరంబలకారందమ.♦వీనులఁగై సేయుచు
 నుందు॥

25 కం॥ తలరు♦జగిమించువాతెఱ।
 .పొలుపగులేగొమ్మజోడు.బోలినచేతుల్।
 ♦చెలువముగ మేనియంతట।
 .♦నలరువలె జవ్వనంబు.♦నలరుచునుండె॥

26 ప॥ సకియ- శకుంతలా- తీయమావి గున్నంబెండ్లాడఁ గోరుకొన్నదీ
 విరజాజ- నీచేదోటవెన్నెలయనుపేర్వడసె- దీనిమఱచితివికదా అ
 టైననన్నే నే మఱచితిసమా-మంచితఱినీ తీగెమ్మాకు జంటకుఁ
 బొందుకలిగె- ♦గొప్ప నపాఁడుమునఁ ♦గొమరారునీతోటవెన్నె
 లం ♦బొడము చివురునీతీయమావిగున్న ♦కుడువఁజెల్లు- నమ్మా
 యనసూయా- శకుంతలయెందుకుఁ దోటవెన్నెల నంతగాఁజూ
 చుచున్నదో నీవెఱుగుదువా- నాకుఁదోచలేదు నీవుచెప్పుము-
 ఎట్లుతోటివన్నెల తిగిసమ్మారితోఁ గూడెనోయట్లు తాఁగూడఁ
 దగుమగని బొందుమనని (శ) ఇదినిక్కముగ నీతోనికోర్కె.

27 యతో యశఃపట్నైర్వరణోఽభివర్తతే । తతస్తతఃప్రేరితలోలలోచనా ।
వివర్తితభూగ్రియమద్యశిక్షతే । భయాదకామాపిహిదృష్టివిగ్రమమ్ ॥

28 చలాపాంగందృష్టః స్పృశసిబహుశోవేపఘమతీం ।
తహస్యాఖ్యాఽయీవస్వచసిమృదుకణాంతికచరః ।
కరంవ్యాధూన్వత్యాపిబసితీసర్వస్వమధరం ।
ఎయంత త్వాన్వేషాన్మధుకరహతస్తస్త్వంఖలుకృతీ ॥

29 తదోవసందోదారసమవితా ఏడమాద్రిత్ర ఆంరూపం పెక్కి— అణ
నూపగమిస్సంచావతహ- ఇమం అనంబద్ధపశావిణీం పిలవదం అజ్ఞాపగో
దమీవణివేదేదుం ॥

30 స్రస్తాంసావతిమాత్రోహితత తాబాహూఘటోష్ఠేపణా ।
దద్యాపిస్తనవేపఘంనజహతిశ్వాసాః ప్రమాణాధికాః ।
బద్ధంకణశిరీషరోధివదనే ఘమాంభసాంజాలకం ।
బంధేస్త్రిసిన్ధికహస్తయమితాః పర్యాకులామూర్ధజాః ॥

27 గీ॥ .ఎచ్చటెచ్చటఁ దుమ్మెద .యెదురుతగులు ।
 .నాయెడనదురుచుండుక .నొయ్యిఁగొలిపి ।
 .యీమె- తిరిగెడుబొమలతో .నిపుడునేపుక ।
 .వలపులేకయుఁజూపుఁహొ.యలు . వెఱపున ॥

28 త॥ .కనియదరెడు కడకన్ను - బల్కాఱుఁ
 .దడఁబాటుఁగలదానిఁ .దాఁకుచునుందు ।
 .♦వొనరుతుమ్మెన ♦.నులిపు- ♦మంతనము
 .చెప్పెడుతీరుసఁ .జెవియొద్దఁజేరు ।
 .కొని- త్రావుచుందువు .♦కూటమియసల
 .యిన♦మోవి- నాపెచే .యివిదల్చుచుండ ।
 .♦బునెముకల్గినదాన .పుగదతేఁ♦టి. నిజ
 .మువెదకుటనేశ్రమె .మోసపోయితిమి ॥

29 వ॥ విదప ♦నామని ♦తటి వెఱ్ఱెత్తించు ♦సోయగముఁజూచి (శ)నేవెల్లి
 పోయెద- ననసూయా- యిట్లు కూడనిమాటలంచున్న ప్రియంవ
 దన్గూచిఁ గౌతమితోఁజెప్పుటకు ॥

30 త॥ .పొలపుగవంగిన .మూఁపులు- మిగుల
 .నెఱ్ఱనియటచేతు .లెసఁగుబుజములు ।
 .కడ వెత్తుటజ్జెన్నుఁ .గవవడంకెడయఁ
 .బోవదిప్పటి- కూరు.పులుమేరమీఱు ।
 .గులుకుపూవంటుపో .గులఁజిగిమించు
 .మోముసఁజెమ్మట .ముత్తైములల్లు ।
 .ముడివీడనొక కేల .ముడువగఁబడెడు
 .విరియఁబారినతల. వెండ్రికలెల్ల ॥

- 31 వాచంసమిశ్రయతియద్యపిమేవచోభిః ।
కఃకాండదాత్యభిముఖం మయిభాషమాణే ।
కామంసత్కించతిమదా ననసమ్ముఖీసా ।
భూయిష్ఠమన్యవిషయా నతుదృష్టిరస్యాః ।
- 32 అనాఘ్రాతంపుష్పంకినలయమలూనంకరరుహై ।
రనావిద్ధంరత్నమృధునవమనా స్వాదితరసమ్ ।
అఖండంపుణ్యానాంఫలమివచత్రద్రాపమనఘం ।
నజానేభోక్తారంకమిహనముపస్థాస్యశివిధిః ॥
- 33 అభిముఖేమయిసంహృతమీక్షితం । హసితమన్యనిమిక్తకృతోదయమ్ ।
వినయవారితవృత్తిరితస్తయా । నవివృతోమదనోనచసంవృతః ।
- 34 దర్భాంకురేణచరణఃక్షతత్యక్తకాండే । తస్వీస్థితాకతిచిదేవపదానిగత్వా
అసీద్వివృతపదనాచవిమోచయన్తి । కాఖాసువల్కలమనక్తమసిదు
మాణామ్ ।
- 35 క్షామక్షామకపోలమాననమురః కాతన్యముక్తస్తనం ।
మధ్యేక్షాంతతరఃప్రకామవినతా వంసోఛవిఃపాండురా ।
శోచ్యాచప్రియదశనాచమదనక్లిష్టేయమాలక్యతే ।
పత్రాణామిపశోషణేనమరుతాస్పృష్టాలతా మాధవీ ॥

31 గీ॥ .మాటఁగలపదు- కాని- నే .మాటలాడు ।

.చుండఁజెవియొగ్గియూలించు .చుండు- నాదు ।

.మోమునకెదురుగాఁ దన .మొగమునిడదు ।

.కాని- మిక్కిలివేర్గాదు .దానిచూపు ।

32 ఉ॥ .ఁకొల్లనికొల్లతతేనె-ఁమొనఁగ్రుచ్చనిఁమానికె-గోరునాటులన్ ।

.దాలచనట్టిలేజివురు .తావిగొనంబడనట్టిపూవునుం ।

.బోలినదానిసోయగము-ముందిటిసోములవేటిపంటగా ।

.బోలును-దానినేలుటకుఁబుట్టినయూతనిదెంతపున్నెమో.

33 గీ॥ .చూపుమఱిగఁబడుమోము.జూడనేను ।

.ఁనొందుతలఁపుననగఁబడు.ఁహఁయలుమీఱ ।

.నడఁకువఁమొయినడ్డఁబడిననడతఁగల్గి ।

.పడఁతిచేదాఁగఁడు-బయల్పడఁడుఁమరుండు.

34 గీ॥ .ఁకతములేకకాలు,గయమువడెదబ్బి ।

.మొలకననుచుఁగొన్ని.యడుగుబరిగి ।

.ఁచెలువమోముద్రిప్పి.నిలిచెవిప్పుచునార ।

.చీరఁదగలకున్నఁజెట్లఁకొమల.

35 త॥ .కడువాడుచెక్కిళ్లల్.గలమోము-గట్టి

తగ్గినచన్దోయి.దనరెడునక్కు ।

.బడలినఁలేకొను-వంగినమూపు-

.లెంతయువెల్లన.యినమేనీచాయ ।

.ఁపెడవిల్తుచేగుంది.ఁవెలదుకకనిక

.రింపఁబడఁదగు-మ.టి-సాగసుమీఱు ।

.వడగాలిచేదాఁకఁ .బడునాకులుగల

.తీయమావిడితీగె .తీరునదోచు ॥

36 హామలణలేహోసకరీతిదు- తంసుమణోగోవిదం- కరితదేవదాపసా
దవ్యవదే శ్చేణతస్సరంణోహన్ధంపావణస్సం—

37 తుడ్డుణితణేహిలలం । మహాఉణమలణోదివావిరత్తివి ।
నిగ్గిణతవేణబళిలం । తుణజంతమణోరహణలంగాణ—

38 కిశీతలైక్లమవినోదిభిరాద్రవాతాన్ ।
సంచారయామిచలినీడలతాలవృంతమ్ ।
అంకేనిధాయకరభోరుయధాసుఖంతే ।
సంవాహయామిచరణాపుతపద్మతామౌ ॥

39 లదావళలసందావహరతమందేమిభూ ఓపరిభోఆఆ.

40 ముహురంగుళిసంవృతాధరోష్ఠం । ప్రతిషేధాక్షిరవిక్లబాభిరామమ్ ।
ముఖమంసవివర్తిపక్షులూత్యైః । కథమప్యన్నమితంసచంచితంతు॥

41 తస్యాఃప్రష్పమగ్గాశరీరలులితా శయ్యాశిలాయామియం ।
క్లాంతేమస్మధలేఖపషనలినీ పతేనఖైరపితః ।
హస్తాద్భ్రష్టమిదంబిసాభరణమిత్యాసజ్యమానేక్షణో ।
నిగంతుంసహసానవేతసగృహచ్ఛణ్ణోమిశూన్యాదపి ॥

36 వ॥ ఏమో- వలపుజాబువ్రాయుము- దానిం బువులలోదాచి- వేల్పు
పసాదమను నెపంబున- తేనిచేతఁ బెట్టెదను ॥

37 గీ॥ .నీదుడెందమొకింతయు .నేనెఱుంగ ।
.మాపుబవలును నీపయి .నన్మరులుకొన్న ।
.నాదునెమ్మేనుమిక్కిలి .ననవిలుతుఁడు ।
.కనికరముఁ ♦దొఱఁగినవాడ- .కాచుచుండు ।

38 గీ॥ నీదుబడిలికవాయగ .నీటిగాలి ।
.వీతునా♦తమ్మిరేకుల .♦వీవలను ।
.దొడనుఁగూచుండఁజొట్టను .స్తోడలదాన ।
.యడుగులొత్తుదునానీకు .హాయిగోను॥

39 ప॥ కాకబోఁగొట్టిన తీఁగెజొంపమా తిరిగి ♦కూటమికైపిల్చెదను ॥

40 గీ॥ .పలుమాఱున్వేళ్లతోమూయఁ .బడినపెదవి ।
.వలదనడి♦వ్రాలు- మై♦చొక్కు .పాలు- ♦తనరు ।
.♦కాళిలుఁగంటి మాఱొక్క♦మెట్ట. కేలకెత్త ।
.బడియె- నే నను- ముద్దిడఁ .బడఁగలేదు ॥

41 తరువోజ :— .ఇదెయూపెమే ♦ని చేనెంల యురాతి.

.పైనలింగనపూల.పానువు-గోళ్ల ।
.♦పదనులవ్రాయంగఁ.బడు♦మరు♦కమ్మ
.తగునిదెవాడిన.తామరాకుపయి ।
.నిదెఱుఁడుగవవడి.యెన్నేతినుండి..
యంతటనేనిట్టు.లఁకట్టఁబడుక ।
.నుదుగతోదబ్బున.నోబోఁజాల.రిత్త
.వారినప్పటికిఁ♦.బ్రబ్బలియిల్లువిడిచి॥

42 తపఃకనుగాత్రమదన । స్త్వామనిశంమాంపునదకహత్యేవ ।
 గ్లపయతియథాశశాంకం । నతథాహికుముద్వతీందివసః ॥

మూలవికాగ్నిమిత్రే ॥

43 విపులంనితంబచింబే । మధ్యేక్షామంసమున్నతంస్తనయోః ।
 అత్యాయతంనయనయో । మకమజీవనమేతదాయాతే ।

42 క॥ చెలికూననవిల్తుడునిను ।

•♦గలఁచె- నయిన- నన్ను నెపుడు .గాల్చుచునున్నా ।
డలపవలు చందమామన్ ।

•♦జెలువడఁచినయట్లు •♦తొవలఁ .జేయదుసుమిత్ర॥

43 క॥ .వెడలపుపిఱుఁదులయెడ- నె ।

•న్నడుమున ♦నకనకలు- బిగిత.నము ♦గుబ్బల బల్ ।
నిడుపున్ జూపులయందున ।

•♦నడ తెంచుచునుండె నిపుడునా ♦యుసుటిదిగో ॥

MERREMENT.

ALL'S WELL THAT ENDS WELL *Act I Sc. I*

- 1 Full oft we see
Cold wisdom waiting on superfluous folly.

Sc. iii.

- 2 I have been, madam, a wicked creature, as you and
all flesh and blood are : and, indeed, I do marry that
I may repent.

Act. iii Sc. ii.

- 3 Why, he will look upon his boot, and sing ; mend
the ruff, and sing : ask questions, and sing ; pick
his teeth, and sing. I know a man, that had this
trick of melancholy, sold a goodly manor for a song.

AS YOU LIKE IT *Act I Sc II.*

- 4 The more pity, that fools may not speak wisely,
what wise men do foolishly.

Act. ii Sc. vii.

- 5 Call me not fool, till Heaven hath sent me fortune.

హాస్య ర స ము.

1 ద్వి॥ .కడువెట్టిబానిస.గామొస్తుబుద్ది!

.కడచుటతఱచుగఁ.గందుముమరము॥

2 వ॥ లమ్మాస్త్రీవలె- మఱియు- సందటిలాగు- నేఁగూడరొకతెల్వి మా
లిసజంతువును- యాని- నిశ్చయముగాఁజెండ్లాడెద- నందుచేఁబశ్చ

త్తాపపడవచ్చునుక.

3 వ॥ ఎందుకు- వాఁడుతనజోడువైపు చూచుక బాడును- మఱియుఁగు

చ్చెప్పెట్టి కుట్టినతనమెడ గుడ్డిసవరించుకొనుంబాడును- బ్రశ్నము
లడుగున్బాడును- వెండియుంబల్లుకుట్టుకొనుంబాడును- ఈతీగుపిచ్చిగ
లయొకఁడొకపాటకై తనమేలెసఁ మాస్యమముక్త కొనుటనేనెఱు
ఁగుదును.

4 వ॥ బుద్ధిమంతుల ఁవివేకముగాఁజేయుదానికె వెట్టులువివేకముగ వివ
రింపరాదనుట మఱింతఘోరము.

5 ద్వి॥ .పిలువకునన్నవి.వేకియంచీపు!

.ఁకలిమిదేవుఁడునాకుఁ.గలిగించువఱకు॥

Act iii So ii.

- 6 Love is merely a madness ; and, I tell you, deserves as well a dark house and a whip as madmen do; and the reason why they are not so punished and cured is, that the lunacy is so ordinary that the whippers are in love too. Yet I profess curing it by counsel.

Yes, one ; and in this manner. He was to imagine me his love, his mistress, and I set him every day to woo me ; at which time would I, being but a moonish youth, grieve, be effeminate, changeable, longing, and liking ; proud, fantastical, apish, shallow, inconstant, full of tears, full of smiles ; for every passion something, and for no passion truly anything, as boys and women are, for the most part, cattle of this colour : would now like him, now loathe him ; then entertain him, then forswear him ; now weep for him, then spit at him ; that I drave my suitor from his mad humour of love, to a living humour of madness, which was, to forswear the full stream of the world and to live in a nook merely monastic.

Act. iv. Sc. i.

- 7 Very good orators, when they are out, they will spit; and for lovers, lacking (God warn us) matter, the cleanliest shift is to kiss.

6 వ॥ వలపుబొత్తిగవెట్టి- మఱియు- నీకుఁజెప్పెద- బిచ్చివానివలెఁజే
 ఁకటిగదికిఁ జబుకునకుందగును-వలపునఁబొగలువారట్లు శిక్షింప
 బడి కుదఁచఁబడకుంటకుఁ గారణమేమన- జిగిత్సకులుగూడ వ
 లపుననుండు నంతసామాన్యముగా నాపిచ్చియున్న- దై నను- నే
 నుపదేశమున నదికుదఁచఁగలననిచెప్పెద- నౌను- నేనీలాగొకని
 కాపిచ్చికుదిచితిని- వాఁడుననుదనవలపుకత్తైగాఁ బ్రాణనాయి
 కగా భావించవలయును- మఱియు- వాఁడునన్నుఁబ్రతిదినము బ
 తిమాలుకొనునట్లు లేషకరచెదను- చాపల్యముఁగల పడుచునై
 నేనాసమయమున కేడ్చెదను-మెత్తఁబడి-చాంచల్యముకలిగి-భ్రాం
 తిఁగొని- వాలకమువేయుచు- గర్వపడి- లేనిపోనియూహలతోఁ
 గోఁతిచేష్టలుసల్పుచు-దడఁబడి- నిలుకడలేక- కన్నీళ్లనిండి- చిటు
 నగవు- మెఱుఁగుకొని యుండెదను. బ్రతిదుఃఖమునకుఁగొంతయు-
 నేమనోఁవ్యధయులేకున్న నేమాత్రమైనను-మొత్తమువై- బిల్లకా
 యలున్ స్త్రీలునిట్టిజాతిఁపశువులు-గాన- వానినపుడేప్రేమించెద-
 నప్పుడే యసహ్యించెదను, వెంటనేవానిన్సంతోషపెట్టెద- దోడ
 నేప్రమాణముచేసి వానిఁన్ని రాకరించెద- నప్పుడేవానిఁ గూచి
 విలపించెద- దట్టిణమెవానిపైనుమిసెద- నన్వలచినవానిన్ వాని
 పిచ్చివలపునుండి తీవ్రోన్మాదప్రకృతికిఁబాటదటిమెద- ననఁగా-
 వాఁడొట్టువై చికొని- యీమనుష్యసంఘమున్విడనాడి-మునియై
 యొకఁగూల-బ్రతుకు నట్లొనఁచెదను.

7 వ॥ మంచిమాటకార్లు తడఁబడినపుడుమియుదురు- వలపుకాండ్రో-ప
 సలేనప్పు-డనరాదుకాని-మిగులనేపునఁజేయుటకు-ముద్దాడుట.

8 Men are April when they woo, December when they wed ; maids are May when they are maids, but the sky changes when they are wives. I will be more jealous of thee than a Barbary cock-pigeon over his hen ; more clamorous than a parrot against rain ; more new-fangled than an ape ; more giddy in my desires than a monkey : I will weep for nothing, like Diana in the fountain, and I will do that when you are disposed to be merry ; I will laugh like a hyen, and that when thou art inclined to sleep.

9 O, that woman that cannot make her fault her husband's occasion, let her never nurse her child herself, for she will breed it like a fool.

Act v Sc iii.

10 Shall we clap into 't roundly, without hawking, or spitting, or saying we are hoarse, which are the only prologues to a bad voice.

CORIOLANUS— *Act IV Sc III.*

11 I have heard it said, the fittest time to corrupt a man's wife is wher she's fallen out with her husband.

CYMBALINE— *Act V Sec. V*

12 By medicine life may be prolonged, yet death
Will sieze the doctor too.

8 వ॥ మగ వాండు శ్రీతముఁ బెండ్లాడని కన్ని యలబతిశూలు కొనునప్పుడు
 చైత్రమాసమువంటివారు-కాని- పెట్టియైనపిదపఁ శూన్య మాస
 మువలెనుందురు-కన్ని యలుతమఁ కన్యాత్వమందు వైశాఖముంబో
 లెదరు-కాని- వారిల్లాండ్లై పిమ్మట నాకాలముమాటును- మగ
 పావురముతన పెట్టె శంకించుటకన్న నెక్కు-పుగనిన్ను నేననుమా
 నించెదను- వానకటనుచిలుకకంటె మిక్కిలికొద పెట్టెద- దిమ్మ
 నికన్న మిగులఁజపలముగానుండెదను- నాకోర్కులయెడఁగోఁతికన్న
 గొఱమూలియుందును- శోక దేవతకరణినే నూర కేడ్చెదను- మఱి
 యునీవుల్లాసముగ నుండనిచ్చొంచినపుడే నేనట్లచేసెదను- దుమ్ము
 లగొండిలాగున వ్వెనను- వెండియునీవునిదురింపఁదలఁచినపుడే నేన
 ట్లొస ర్చెదను.

9 వ॥ భళి- తనతప్పుతనమగనిపై మోషలియాడుది- తనంతనా పెతన
 బిడ్డంబెంచ నీకు మేమననాపెఁ వెంగలివలె దానికినడతమప్పును.

10 వ॥ చెడుకంఠమాసకుఁబీతకలై నఁ కేకరింపగాని-యుమియుటగాని- గొం
 తుకు వెల్లురాసిందని చెప్పటగాని- మాని- వెంటనేసిద్ధపడుదుమా.

11 వ॥ ఒకనిభార్యంజెఱచుటకు మిక్కిలితగినసమయమది యాఁజ్ఞాపెనిమి
 టితో సరిపడకున్న పుడనివింటిని.

12 ద్వి॥ .బ్రతుకుపొక్కింపగఁ బడుమందుచేత!
 .ఁమృతివైద్యునింగూడ.మింగెడుఁగాని॥

HAMLET—

Ac. I, Sec. V.

- 13 But virtue, as it never will be moved
 Though lewdness court it in a shape of heaven,
 So lust, though to a radiant angel linked,
 Will sate itself in a celestial bed
 And pray on garbage.

Act ii. Sec. ii.

- 14 Fare you well, my lord.
 These tedious old fools !

Act iii Sec. i.

- 15 If thou dost marry, I'll give thee this plague for
 thy dowry : be thou as chaste as ice, as pure as
 snow, thou shalt not escape calumny. Get thee to
 a nunnery. Go, farewell. Or, if thou wilt needs
 marry, marry a fool ; for wise men know well
 enough what monsters you make of them.

Sec. ii.

- 16 None wed the second, but who killed the first.

- 17 The instances that second marriage move
 Are base respects of thrift, but none of love :
 A second time I kill my husband dead
 When second husband kisses me in bed.

13 గీ॥ .అలమిఖిరిత నము॥స్వ.గాకృతిఁగొని।
 .కోరినఁజలింపఁబడదును.గుణమొకప్పు।
 .॥దివ్యమూర్తిఁగలిసియున్.దృష్టి పడక।
 .॥గుహ్యచాపల్యమెంగిలి.కూళ్లుగుడుచు॥

14 ద్వి॥ .॥ఎసఁగుముహూయిగా.నీవునాప్రభువ।
 .విసిగించునీముది॥ వెంగలివారు॥

15 వ॥ నీవు పెద్దాడినయెడ నీకీ॥ వ్యాధి నేనరణమిచ్చెదను- మంచుగడ్డవలె
 మచ్చలేకుండు- మంచువలెనిమకలముగనుండు- మైననిశ్చయము
 గా- నిందెందప్పుకొన నేరవు-సన్యాసినులమఠమునకుఁబోము-సు
 ఖముండు-మటుగాక- నీవు పెండ్లాడఁగోరినచో వెట్టివానిం బెండ్లాడు-
 మేమన- ఁదెలివిఁగలవారు- నీవువారి నెట్లుపాడొనఁచెదవో తెలిసి
 కొందురు.

16 ద్వి॥ .తొలివానిఁజంపిన.॥తొయ్యలితప్ప।
 .మలివానిఁ బెండ్లాడి.॥మన దెవతైన॥

17 గీ॥ .నంపదన్ వృద్ధిపరచునీ.చపుతలంపు।
 .గాని-రెండవ పెండ్లికి.॥గతమువలపు।
 .కాదు-మలిసోరినాదుమ.గని.॥గెడ పెద।
 .॥మత్తనన్మార్పెనిమిటి॥చుం.చించునపుడు॥

- 18 (1) I do believe you think what now you speak ;
 But what we do determine oft we break.
 Purpose is but the slave to memory ;
 Of violent birth, but poor validity ;
 Which now, like fruit unripe, sticks on the tree,
 But fall unshaken, when they mellow be.
 Most necessary 't is, that we forget
 To pay ourselves what to ourselves is debt :
 What to ourselves in passion we propose,
 The passion ending, doth the purpose lose :
 The violence of either grief or joy
 Their own enactures with themselves destroy :
 Where joy most revels, grief doth most lament ;
 Grief joys, joy grieves, on slender accident.
 This world is not for aye ; nor 't is not strange
 That even our loves should with our fortunes change:
 For 't is a question left us yet to prove,
 Whether love lead fortune, or else fortune love.
 The great man down, you mark his favourite flies ;
 The poor advanced makes friends of enemies.
 And hitherto doth love on fortune tend :
 For who not needs shall never lack a friend ;
 And who in want a hollow friend doth try,
 Directly seasons him his enemy.
 But, orderly to end where I begun,—
 Our wills and fates do so contrary run,
 That our devices still are overthrown ;
 Our thoughts are ours, their ends none of our own ;
 So think thou wilt no second husband wed ;
 But die thy thoughts when thy first lord is dead.

- 18 (1) సీ॥ .నీవిష్ణుపల్కు-దా.నిసరిగ॥ నర సెద.వనితలంచెద-ఁగాన-. మన
ముతటచ్చు॥
.నిశ్చయించినదిమా.నెదము-బల్మిన్లో॥ దవి.కడుఁ గొంచెమువిలువ.
గలుగు॥సత్ప్రతికి॥
.బొత్తగనుద్దేశ.మున్నాసియగు-నద్ది-.చెట్టున॥దోరగా.యట్టలుండు॥
.నింతవటకు-ఁగాని-.యి॥క॥నారముగ్గిన॥బడియెడుఁగదిలింప॥బడ
క-మిళుల॥
.ఁకుఖ్యముగా-మన.ముందీచక॥వటచెద. మెయ్యదిమనకగు. ఋణ
ముదాని॥
.దుఃఖసమయము॥. దునమనమనుకొనని .దావంతమ.గియఁగా.
ర్యంబుతప్ప॥
.శోకంబునకుఁగాని॥.జ్ఞాకకుఁగానియుం.డినశక్తియవ్వాని. నిశ్చయ
ముల॥
.తోవానిబొలయించు-నే. వ॥క॥దుర్జ్ఞేడు. నాన॥దమున్నడు నచట
వంత॥
.॥దురత్కిల్లు-వనటసం.తోషించ్చు-॥ మోదముక్త॥ వనరెడుజెన్న॥
య.పాయవందె॥
.జగమిదికాదు॥శా.శ్వశమింతెకాక - మ.నయదృష్టములతోమ.నవ
లపులును॥
.మారుట॥బ్ర॥ముకాదు-.కారణమేమాన..నడుపునోవిధినిమ.నన్మ ధుఁ
డు-లేక॥
.॥కామునినడుపునో.కడు॥భాగ్యదేవత-.యాయంశము బరీక్షసేయ
నింక॥
.మనకువిడువ॥బడి.యెను-గొప్పవాఁడు॥కు॥గిలిననీవున్ బరి.కింతు
వతని॥
.॥ప్రియుఁడుపడుగుపెట్టు-॥. బేద హెచ్చినయెడ-. సలిపెడుశత్రుల
సంగదులుగ॥

(2) Why, let the stricken deer go weep,
The hart ungalled play ;
For some must watch, while some must sleep :
Thus runs the world away.

Act. iv. Sec. iii.

19 We fat all creatures else to fat us, and we fat ourselves
for maggots : your fat king and your lean beggar is but
variable service, two dishes, but to one table : that's
the end.

.నిదివఱకుమఱియ.దృష్టముగ్గొలిచెడుఁ. బెరిమయేమనఁ గోర్కె.

దొఱఁగువాఁడు।

.హితునిఁగొఱఁతవడఁ.దెప్పట్టికైన-వెం.డియునుఁ- గావలసియు.ండి

ననతండు।

.కపటియయిన నేస్త.కానిననుభవించు-. స్పష్టముగా- వానిఁబగతుఁ

జేయు।

.గాని-వరుసగ నెక్కడ మొదలిడితిని.యెడముగియగ-మన.యిచ్చ

లుమఱి।

.మనయాసలింక భవం.సంబుకాఁబడునంత.ప్రతికూలముగ వడిం

.బరుగుపెట్టు।

.మనదుచింతలుండు.మనవిగఁ-గావువా।

.నిఫలితములుమనవి.నీవుతలఁతు।

.కనుక-మాటుమనువుఁ.గొనమి-నీతొలిభతఁ।

.చెల్లు నపుడె.నీదు.చింతలు తెగు॥

(2) గీ॥ పోటుతిన్నఁకపొగలుచుంబోనిము

యక్షతమగునిట్టి.యాడనిము

కొందఱునిదురింపఁ.గొందఱుమేల్కొన।

వలయు-నట్లు-జగము.పరుగుపెట్టు॥

19 వ॥ మనకొప్పునకై జంతువులనెల్ల మనముకొవ్వింతుము-పురుగులకొ

ట్టకై మనంతటమనముకొప్పుదుము-నీబలిసిన రాజును- మఱియు నీ

బక్కచిక్కినబిచ్చగాఁడునుంగేవలముమాటుచుండెడు కంచములు

రెండుకూళ్లొక భోక్త కే-యది-ఫలితాధము.

HENRY IV.—PART I.—*Act III Sec. I.*

20 Mincing poetry:—

'T is like the forced gait of a shuffling nag.

PART II:—

Act I Sec. II.

21 Have you not a moist eye? a dry land? a yellow cheek? a white beard? a decreasing leg? an increasing belly? Is not your voice broken? your wind short? your chin double? your wit single? and every part about you blasted with antiquity? and will you yet call yourself young? fie, fie.

22 But it was always yet the trick of our English nation if they have a good thing, to make it too common.

Act. iv. Sec. i.

23 Like an offensive wife
That hath enraged him on to offer strokes,
As he is striking holds his infant up
And hangs resolved correction in the arm
That was upreared to execution.

Sec. iii.

24 If I had a thousand sons, the first human principle I would teach them should be—to forswear thin potations, and to addict themselves to sack.

20 ద్వి॥ .♦ కొతికి-యీడుపుకాళ్ళ.గుఱిపుతట్టు।
 .గతి-బల్మిలాగిన. క వనముండెడును॥

21 ప॥ తడికన్ను-నీర్లేని మొగము-పచ్చనిబుగ్గ- తెల్లనిగడ్డము-నెంచుచున్న
 కాలు- బలిసియున్న కడుపునీకు లేదా- నీకంఠముచెడ లేదా- సీశ్వాస
 ముతగ్గ లేదా-నీగడ్డము రెప్పంప లేదా-నీబుద్ధిసీసి లేదా- నీస్థితియం
 తయున్నదిమిచే న్నంపముకావింపఁబడెను నీవింకనుఁబడుచువాఁడవ
 నెవవు-చీ-భీ॥

22 ప॥ మాచూండ్లెయు♦ప్రకృతి-వారికెద్దియైన నొకమంచివస్తువు♦లభిం
 చినచో దానింబాడునల్పుట॥

23 గీ॥ .తన్నుఁగొట్టునట్లు.తన పెనిమిటకల్గి-
 .బుట్టఁజేసి-తన్ను.మొత్తనతని।
 .చేతికడువాని.చిఱు నివేళిలాడ।
 .బట్టిదుష్టభార్య.పగిదినుండె॥

24 ప॥ నాకువే♦గురుడుకులున్నప్పటికివాండ్రుగెనుమొదటమప్పుమా
 ♦నననీతిపల్చి♦ పానములుమానుటకుఁ బ్రమాణముచేయుటయు
 సారాయి♦కలవడుటయును॥

HENRY VI.—PART I—*Act II Sec. III*

25 And I have heard it said, unbidden guests
Are often welcomest when they are gone.

PART II — *Act IV Sec IV.*

26 How now, madam ?
Still lamenting, and mourning for Suffolk's death ?
I fear me, love, if that I had been dead,
Thou wouldst not have mourned so much for me.

PART III.— *Act III. Sec. I.*

27 Look, as I blow this feather from my face,
And as the air blows it to me again,
Obeying with my wind when I do blow,
And yielding to another when it blows,
Commanded always by the greater gust :
Such is the lightness of you common men.

Sec ii.

28 Like one that stands upon a promontory,
And spies a far-off shore where he would tread,
Wishing his foot were equal with his eye ;
And chides the sea that sunders him from thence,
Saying—he ll lade it dry to have his way :
So do I wish the crown, being so far off,
And so I chide the means that keep me from it ;

25 ద్వి॥ .సిలువని॥విందులు. వెళ్ళిన వెళ్ళా-
 .॥ నెలమినింపొద్దురం. చేవిన్నవాడ॥

26 గీ॥ .ఓసియంక నేడ్చు. చుం తెనీయిష్టఁజౌ॥
 .వానికొఱకు మైలఁ బట్టుచుం తె॥
 .యేనెనుడసియున్న. నింతగాఁబ్రിയురాల॥
 .శోక మంద వంచు. నాకుఁదోఁచు॥

[.॥నూ కెడునా॥దె॥

27 త॥ .కనుఁగొను-మే-వెండు॥ .కన్నా మొగింబు. నంఁడియూద-గాడ్చు
 .స-నదిమఱియు నేవి. సర్దివై చినంత. లొంగు-నాగాలికి. లోఁబడు-వెండి
 .యును-॥లాఁతిక య్యడి. యునెగయుసప్పు-.॥దురవు॥కర్వలిదెబ్బ. కొ
 ॥డఁబడుచుండు॥

.॥ననయంబు-సటువంటి. దొఁజుల్కఁదనము-.॥సలఁతులారామీకు
 .॥నలవడుచుండు॥

28 త॥ .॥వారిధిచేపఁగు.॥పర్వతశిఖర .జండుండి-॥దవ్వల. కగపడునవల
 .॥తీరముఁగని-దాసఁదిరుగ నాశించి- .తన॥దృష్టి నేగునం. తవడి-ద
 న॥గతి॥
 .మీఱఁగోరుచు-నడ్డు. మించిన॥కడలి .నెండించితనతో॥వ. నెనయ
 ॥గొంతెమ్మ
 .కోరికఁబడువాని.॥కొమరున-॥మాళి .గోరియడ్డగువాని॥గుడ్డి
 తునేను॥

Act. iv Sec. i.

- 29 And you shall have your will, because our king ;
Yet hasty marriage seldom proveth well.

Sec. vii.

- 30 But when the fox hath once got in his nose,
He'll soon find means to make the body follow.

Act. v Sec. vi.

- 31 The owl shrieked at thy birth, an evil sign ;
The night-crow cried, aboding luckless time ;
Dogs howled, and hideous tempest shook down trees ;
The raven rooked her on the chimney's top,
And chattering pies in dismal discords sung.
Thy mother felt more than a mothers pain,
And yet brought forth less than a mother's hope ;
To wit, an indigest and deformed lump,
Not like the fruit of such a goodly tree.
Teeth hadst thou in thy head, when thou wast born,
To signify, thou cam'st to bite the world.

29 ద్వి॥ .పొందు స్వేచ్ఛా బ్రభు.పువుగాన-ఁగాని
 .తొందర పెండ్లి య.ద్దుగ ♦ సచ్చిన చుచ్చు॥

30 ద్వి॥ .తన మూతి దూరిన.తరువాత నక్క-
 .తను వెల్ల దూచుక. ♦ సా.ధన మందు వేగ॥

31 నీ॥ .పులుఁగు పిట్టలు చెనీ.పుట్టుక-నొక చెడు
 .గుతుక-♦ తీతు వయింకఁ ♦ గుటిల మైన ।
 .సమయ మ♦ బుచ్చిన నిసూ.చన సేయుచా చెక-ఁగు
 .క్కలు కూసె-ఁ బెకలి చెం.గాలి చెట్ల ।
 .ఁగూచుకొండె బొగ గూటి.కొన బొంబ కాకి-య
 .పస్వర ముగఁ బాడె.వదరు బోతు ।
 .పిట్టలు పద పడి.భీకర ముగ-♦ న సా
 .ధారణ ముగ నీదు.తల్లి ♦ ప్రిసవ ।
 .వేదనఁ బొందియు-.వెండియు-ఁగోరిన
 .దానిక న్నన్గడు.దక్కువుఁగ నె ।
 .ననఁగ బాగుగ నేర్పడ.నట్టి ముద్ద ।
 .యంత మంచి మ్రానికిఁదగ.నట్టి పండు ।
 .నీవు ♦ ముని పండ్లతోఁ బుట్టి.నావు-జగము ।
 .గఱచుటకు నీవు వచ్చితం.చెఱుక వడగ॥

KING JOHN—

Act IV Sec II

- 32 To gild refined gold, to paint the lily,
To throw a perfume on the violet,
To smooth the ice, or add another hue
Unto the rainbow, or with taper-light
To seek the beauteous eye of heaven to garnish,
Is wasteful and ridiculous excess.

KING LEAR—

Act I Sec IV

- 33 Not so young, sir, to love a woman for singing ; nor so
old, to dote on her for anything ; I have years on my
back forty-eight.

RICHARD III

Act I Sec III

- 34 But then I sigh ; and, with a piece of scripture,
Tell them that God bids us do good for evil :
And thus I clothe my naked villany
With old odd ends stolen out of holy writ ;
And seem a saint, when most I play the devil.

32 ద్వి॥ .బంగరుపూత మేఘం గారమనకు ।
 .జెంగలువకురంగు. సేత - ♦ నెత్తావి ।
 .♦ సురపొన్న కెరవు తెచ్చుట వందుగడ్డ ।
 .మఱినున్న సేయుట - .మఱియొక రంగు ।
 .♦ నగవైరివిట, నా. నచుట - పట్ట ।
 .వగలు వెలింగెడు. ♦ భానునికాంతి ।
 .హెచ్చింపజేవ . నెత్తి పట్టుటయు ।
 .♦ నచ్చపు ♦ నగు బాటు - . ♦ సనికము - వృధయు॥

33 ప॥ అంతపడుచువాడన్ గానయ్యా పాటకొఱకై స్త్రీనివలచుటకు - మ
 అంతముసలివాడగా నెందుకైన నాపై నంతగా భ్రాంతిపడుట
 కు - నానెత్తికినలువదెనిమిదేండ్లు పచ్చిసవి.

34 గీ॥ .♦ వెచ్చనూతు ♦ శ్రుతి జదివి - వేల్పుమనకు ।
 .నాజ్ఞయిడె జెడ్డునకుమంచి. యాచరింప ।
 .న నెదదొంగిలిశ్రుతిఫలి. తాధములను ।
 .గప్పినాకీడు ♦ మునివలె. ♦ గానిపింతు॥

Sec. iv.

- 35 I'll not meddle with it: it is a dangerous thing: it makes a man a coward: a man cannot steal, but it accuseth him, a man cannot swear, but it checks him; a man cannot lie with his neighbour's wife, but it detects him: 't is a blushing shamefast spirit that mutinies in a man's bosom; it fills one full of obstacles: it made me once restore a purse of gold that by chance I found; it beggars any man that keeps it: it is turned out of all towns and cities for a dangerous thing; and every man that means to live well endeavours to trust to himself and to live without it.

MEASURE FOR MEASURE— *Act II Sc: IV*

- 36 So play the foolish throngs with one that swoons;
Come all to help him, and so stop the air
By which he should revive.

Act. iv. Sec. i.

- 37 Shame to him whose cruel striking
Kills for faults of his own liking?

35 వ॥ దానిజోలినాకక్రమలే-దదియు. చద్రవకరమైన -దదిమనుష్యునిఁబిటికి
 గాఁజేయును-మనుజుఁడు దొఁగిలనేరఁడదివానినిందించును-మానవు
 ఁడొట్టుఁ బెట్టుకొన నేరఁడదివానినడ్డును-మర్యుఁడుతనపొరుగు వా
 నిభార్యతోఁబడుకొనలేడదివానిఁబొత్తి గాబైటఁబెట్టు - నదొకవెల
 వెలఁబోవుసిగ్గుమొగముదయ్య- మదిఁగునిహృదయములోఁ దిరుగు
 బాటొనచుక-నదిజనునాటంకములతోనించును-నాకొకప్పుడుతనం
 తదొరకినయొక బంగారుమాటనిచ్చివేయునట్లదినజ్జేసె- నదితన్నుం
 చుకొనుప్రతిమనుష్యునిఁబిచ్చఁగానినల్పు- నదిమావత్కరమైనదని
 యెల్లపట్టణములనుండిశిశిమివేయఁబడెను-హాయిగాబ్రతుకఁగోరిన
 ప్రతిజనుండున్నుఁదానమ్మకొనియదిలేకజీవించును.

36 శ్లో॥ .మూఢునిన్న వానిఁబోపింపఁగోరి-వి
 .వేకహీనులెల్లఁ.బిందుగట్టి
 .వానిచుట్టు మూఁగి..వనిఁదేపకఁగలిగి
 .నట్టిగాడుపుసరి.కట్టుదురట్టు॥

37 ద్వి॥ .తానల్పుశప్పలొ.చవువారి-హింస
 .చేసిసవానిని.సీయనవలయు॥

Sec. ii.

38 O place and greatness, millions of false eyes
 Are stuck upon thee ? volumes of report
 Run with these false and most contrarious quests
 Upon thy doings ! thousand escapes of wit
 Make thee the father of their idle dreams,
 And rack thee in their fancies.

39 Silence is only commendable
 In neat's tongue dried, and a maid not vendible

MERCHANT OF VANICE— *Act I Sec I*

40 (1) His reasons are as two grains of wheat hid in two
 bushels of chaff : you shall seek all day ere you find
 them ; and when you have them, they are not worth
 the search,

Act. iii. Sec. v.

(2) This making of Christians will raise the price of
 hogs if we grow all to be pork-eaters, we shall not
 shortly have a rasher on the coals for money.

38 ద్వి॥ .ఓయధికారమా యో.గొప్పశనమ।
 .నీళ్లుండుదగి లెడు.నెక్కులన్యాయ
 దృష్టలు-పాతల్లెం తే.♦సంపుటముల।
 .పుష్టిగ నీమ చె♦.య్యలమీదికీస♦।
 .యము లేనిప్రతికూల.మైన♦య న్వేష।
 .ణములతోఁబర్చిడున్.-బలు నేర్పుమీఱు।
 .కొంఁటెచేష్టలు తమకు.♦నూత్రలమనుచు।
 .♦బంటింప కే♦కుని.స్వప్రములందు॥

39 వ॥ రెండుగింపలయూఁకలోదాఁగిన రెండుగోదమగింజువలె. వానిత
 లంపులున్న వి- వానినీవుకనుఁగొనుముందుప్రొద్దు వెదకెద-వవిసీకు
 దొరకిసపుడు. వెదుకఁదగినవికావు॥

40 ద్వి॥ .వరుగుబోసినయట్టి.పశువునాలుకకు।
 .♦నెఱిఁజెల్లఁబోనిక న్నె కు♦మౌనమొప్పు॥

40 వ॥ శ్రీస్తమతస్థులసంఖ్యహెచ్చించుట పండు♦క్రియమూల్యమును
 హెచ్చించును-మనమందఱమును♦ సూకరమాంసాశనుల మైనచో
 బొగ్గులకంటునొక పందిమాంసపుముక్కయైతఁగొంఁటెపుకాలములో
 వెలకుమనకుఁజిక్కదు॥

MUCH ADO ABOUT NOTHING.

Act iii.. Sc i.

- 41 I never yet saw man,
How wise, how noble, young, how rarely featured,
But she would spell him backward ; if fair-faced,
She would swear the gentleman should be her sister ;
If black, why, Nature, drawing of an antick,
Made a foul blot ; if tall, a lance ill-headed ;
If low, an agate very vilely cut ;
If speaking, why, a vane blown with all winds ;
If silent, why, a block moved with none.
So turns she every man the wrong side out,
And never gives to truth and virtue that
Which simpleness and merit purchaseth.

Act. v. Sec. i.

- 42 't is all men's office to speak patience
To those that wring under the load of sorrow,
But no man's virtue nor sufficiency
To be so moral when he shall endure
The like himself.
- 43 There was never yet philosopher
That could endure the toothache patiently,

41 సీ॥ .ఎంతటి॥మతిమంతుఁ.డెంతయు॥దారుండు

.పడుచువాఁడెంత॥య.బ్రమగునందఁ

ఁ.గాడై నఁగానిముక్త-॥కాన-నిప్పటికాపె

.హాస్యముచేయఁబో.నట్టినరుని

ఁ.దెల్లగనున్నచో.జెల్లెలుగాఁదన

.కతఁడున్న బాగుండు.ననెడునాపె

.నల్లుపైన నెడ-భళి.భళి-విదూషకునకుఁ

.॥బ్రతిగాఁజెడుగుమచ్చ.॥బ్రకృతిసల్పె

ఁ.బొడవైన-నిచ్చెన.గడ-పొట్టిగానున్న

.యెడఁగుగూపిగఁజెక్కఁ.బడినగుజ్జ

.॥వక్తయానేనియు-॥బాపురేనలుదట్ల

ఁ.॥గరువలినెగిరెడు.గాలిపడగి

.యూరకుండినయెడ-నొర-యేరికి

ఁజలిం.పఁబడరాకున్నట్టి.వట్టిమొద్దు

.ప్రతిజనునకిట్టులాపెలో పంబునెంచు

ఁ.గరము॥సరళత-మతియుయో॥గృతచెలంగి

.యెద్దికొనియెడు-దాని-నొ.క్కింతయైన

.మంచిగానామెయెన్నఁడునెంచఁబోదు

42 కం॥ జనములకెల్లన్వాడుక । .వనటబరువుక్రిందబాధ.పడువారలకో

పును॥గటపుట-కాని-యెవం । .దునోచుకొనలేడుతాను.నొ

చ్చినపట్ల॥

43 ద్వి॥ .పలునొప్పికిన్బాధఁ.బడఁబోకపైఁప

ఁ.గలిగిన॥వేదాంతి.కలుగఁడిప్పటికి॥

OTHELLO—

Act II Seq I

- 44 Base men being in love have then a nobility in their natures more than is native to them.

Sec. iii.

- 45 O thou invisible spirit of wine, if thou hast no name to be known by, let us call thee devil.

- 46 Men should put an enemy in their mouths to steal away their brains? that we should with joy, pleasure, revel, and applause, transform ourselves into beasts!

Act. iv. Sc. i.

- 47 't is the strumpet's plague
To beguile many and be beguiled by one.

Sc. iii.

- 48 I do think it is their husbands' faults
If wives do fall. Say, that they slack their duties
And pour our treasures into foreign laps;
Or else break out in peevish jealousies,
Throwing restraint upon us; or, say, they strike us,
Or scant our former having in despite:
Why, we have galls; and, though we have some grace,
Yet have we some revenge, let husbands know,
Their wives have sense like them: they see and smell
And have their palates both for sweet and sour,

44 వ॥ నీచులువలపుననుంటచేదమకు॥ నిక్కముగనున్నదానికంటె-॥ బె
చ్చుగనొకగొప్పదనముందమన్వభౌవములంగలిగియుందురు॥

45 వ॥ ఓకనుపడనికల్లుజీవుడ-నిదైలుపుపేరులేనిచో-
దయ్యమనినిన్నిలువనిముక్త॥

46 వ॥ నరులుతమనోళ్ళున్నమఠేల్విదొంగలించు శత్రువులనునుచుకొనుట-
యాచందముల్లాసముతుల్కింత పొగడ్తుతో బసులుగా మనము
మాటవలసియుంటయు॥

47 ప్తి॥ .॥కుంటకుఁగలుగుశ్చేగు॥లోత్రసేత॥
.పలువుఱ-కొకనిచేవంచింపఁబడుట॥

48 సీసమాలిక:—

.నాయూహ-భార్యలు.నాయముఁదొఱఁగిన
.యెడవారిభతకల.యెగ్గులవ్వి
,వారుపేక్షింతురు.వారికతకవ్యము
.అకవేశ-మనసాముక్త.లొరులయొడుల
.మతిపోసెదరు-కిన్క.మైనందియంబులన్
.మనలనిబంధము.లనుఁగదించి
.తామువిరోధిఁచె.దరు-లేక-మనలఁద
-న్నెదరొకప్పుడు-లేక-కొదువనల్పె

As husbands have. What is it that they do :
 When they change us for others ? Is it sport ?
 I think it is. And doth affection breed it ?
 I think it doth. Is't frailty that thus errs ?
 It is so too. And have not we affections,
 Desires for sport, and frailty, as men have ?
 Then, let them use us well ; else let them know ;
 The ills we do, their ills instruct us so,

PERICLES

Act. II Sc. I

49 Here's a fish hangs in the net, like a poor man's right
 in the law ; 't will hardly come out.

Act iv. Sc. vi.

50 What would you have me do ? go to the wars, would
 you ? where a man may serve seven years for the
 loss of a leg, and have not enough money in the end
 to buy him a wooden one ?

.దరుమనకిచ్చెడు.ధనమనహ్యముతోడ
 -.బాపురే-మనమును.గోపగుణము।
 .గలవారము-దయనా.కష్టించుచేలువము
 .గాఁచియు-మనకుఁబ.గయును.గొంత।
 .కలదు-తెలియనీమ,గలువారిఁ మాండుక్రి
 .స్తమఁకరణిన్దెల్వి తనరుననుచు
 .వారుకన్గొనెదరు..వాసనఁగందురు
 .చేదుతీపులెఱుంగు.ఁజిహ్వలుండు।
 .వారలకున్గాడఁ.ఁబతులఁజెఱుంగున
 .మగవారికిన్మనఁమూర్పుఁగోరు।
 .నూహయేమో-వేడ్క.యో-యద్దియనుచుఁద
 .లంచెద-వలపడి.కాంచునొక్కొక్క।
 .యా-నదియటునల్పు ననియెంతుఁజాపల్య
 .మాయిఁవిధానఁద.ప్పాచించ్చు।
 .ఁవాస్తవంబది-మనకును.భ్రమలు-వేడ్క।
 .లందుగోర్కెలు-చపలత-యుండఁబోవె।
 .మనయెడన్దన్నగాలేని.మగలు-వారి।
 .యెగ్గు-మనతప్పునేర్పునం.చెఱుఁగనిముక్తి॥

49 ప॥ ఁతగవునందున్న పేదయాత్తివలె నాచేవవలఁజిక్కినది-పైకివచ్చుచి
 టకప్తము.

50 ప॥ నీవునన్నేమిచేయుమనదవు- జగడములకుఁబొమ్మందువా- యచట
 నొకఁడేడేండ్లు కాల్చిఁగొట్టుకొనుటకుఁగొల్పవచ్చును-మఱియుం
 దుదకొకఁమరగాలైనఁగొనఁజ్జాలినంత డబ్బుతనికుండదు.*

ROMEO AND JULIET *Act. II. Sc. III.*

51 Women may fall when ther's, no strength in men.

THE TAMING OF THE SHREW *Act. II. Sc. I.*

52 Say, that she rail ; why, then I'll tell her plain,
 She sings as sweetly as a nightingale :
 Say, that she frown ; I'll say, she looks as clear
 As morning roses newly washed with dew :
 Say, she be mute, and will not speak a word ;
 Then I'll commend her volubility,
 And say, she uttereth piercing eloquence :
 If she do bid me pack, I'll give her thanks,
 As though she bid me stay by her a week ;
 If she deny to wed, I'll crave the day
 When I shall ask the banns, and when be married ;

TEMPEST

Act II. Sc. II.

53 Were I in England now (as once I was) and had but
 this fish painted, not a holiday fool there but would
 give a piece of silver : there would this monster
 make a man, any strange beast there make a man.
 When they, do not give a doit to relieve a
 lame beggar, they will lay out ten to see a dead
 Indian.

51 ద్వి॥ .పురుషులలో బలం.బులం గలనపుడు।

.• తెలువనొక్కపునీ.త్తిప్పవచ్చు॥

52 సీ॥ .ఆ పెత్తిట్టినయెడ.నందుకిప్పుడు నేను

.గోయిలనలెనాపె.గూయునంచు।

.నాపెతోఁజెప్పెద--నాపెమొగంబుచి

.ట్లుంచుకొనుననుకో-మంచువలన।

.నప్పుడేఁకొలిత.మైయుదయంబున

.నలరుగులాపు.వట్టులాపె।

.స్వచ్ఛముగానున్న.దనియెద-నాపెప

.లొక్కటెనననఁబోక.యూరకున్న।

.చోనాపైఁవాగ్గురి.నేనుమెచ్చెద-మఱి

.యాపెచుర్కుగనుప.న్యాసమిచ్చె।

.ననెద-నన్నాపెపొనుత్ర.నాపెకేను।

.వందనములిత్తునన్నాపె.వారముతన।

.దండనుండుమనుచటు-చ.నృప్తిరూడ।

.నొప్పుకున్నఁబ్రధానమింకె.ప్పుడనెద॥

53 వ॥ మునుపటివలె నేనాంక్షేయ కేశమందుండి యీచేపఁప్రతిఁదీయించి

నయెడ- నుల్లాసముఁగలప్రతియవివేకియు నచటనొకరూక యిడక

మానఁడు- మఱి. యక్కడనీకూరజంతువుమానవుఁడుగా- ఁబ

రిగణింపంబుడు- నెట్టివింతపశువైన నచటమమమ్యుడగు- నొకకుం

టితిరిపగానిఁ గోమటకు వారొకకాసైనఁ బెట్టరుగాని యొకచచ్చి

న యింద్యవేణీయునిఁజూడఁబదియైన వేచ్చపెట్టదురు.

TIMON OF ATHENS *Act. III. Sc. IV.*

54 Who can speak broader than he that has no house to
put his head in? such may rail against great
buildings.

TROILUS AND CRESSIDA *Act. II. Sc. II.*

55 'T is mad idolatry
To make the service greater than the god

56 Full merrily the humble bee doth sing,
Till he hath lost his honey and his sting ;

54 వ॥ తనతలదాచుకొనుట కిల్లులేనివానికన్న నెక్కువగర్వముగా నెవఁడు
మాట్లాడఁగలఁ-డట్టివాఁడు గొప్పయిండ్లన్దాపించును.

55 ద్వి॥ .♦దేవునికంటెన.ధికముతతేస్సవ।
ఁ.గావించుటయవివే.కంబగుభక్తి॥

56 ద్వి॥ .పాడుచుండెడు♦నమ్రి.♦భ్రమరమువేడ్క।
.తోడఁదేనెయుఁ♦గొండిఁ.దొఱఁగెడువఱకు ॥

హా స్య ర న :

కుమారసంభవే ॥

- 1 గృహస్థాన్విమాణేహరవాహనస్య । స్పృశన్నమాకేసరిణంసలీలమ్ ।
సభృంగిణస్సూక్ష్మతరంశిఖాగ్రం । కషణన్ బభూవప్రమదాయపిత్రోః ॥

విక్రమోర్వశీయే

- 2 ఆంలఱదధంఘ్రిలగ్నా - నసక్కణో మిమోలివిదుం ।
ఆందుమ్మా ఆవిలమే పడిహాది- తథావిమో ఆవిస్సందావ

శాకుంతలే ॥

- 3 కావళి పరితాదుం- దుస్సందం అక్కంద- రాలరక్తి ఆయిత
వోవణాణామ ॥

- 4 కింపుణ వివత్తుకా మోవిలలజ్జో

- 5 శహావకిళజే విశిందివ । గహుశేకమ్మ వివజ్జణీలవ ।
పశుమాళకమ్మ దాళుణే । అణులంపామిదు ఎవ్వళొత్తివ ॥

న వ్య లా ట

1 గీ॥ .కొనుచుముక్కంటి ♦ యెక్కుడు .కొమ్ముదోయి ।
 .జగముతల్లి సింగంబు ♦ నో.జం ♦ బుడుకుచు ।
 .♦ బెంగికడుసన్న మౌజుట్టు .పిలుకలాగు ।
 .చాతఁడుస్థలిదండ్రుల హా.♦ళికయ్యె ॥

2 వ॥ ♦ ఆ- యోసీ గట్టిగాఁ దగులుకొన్నది గదా- విడిపింపనేరను- సరే
 వీడిపింపవీలుకాదని నాకుఁదోఁచుచున్నది- కాని- యందాఁక విడి
 పించెదను ॥

3 వ॥ మేమెవరము కాపాడుటకు- దుస్సంతునిఁగూచి మొఱు బెట్టుకొ
 నుము- తపసికానలు రాచ♦ప్రావుగలవికదా ॥

4 వ॥ అయ్యామీరు మతేమో వల్కుఁగోరినట్టాన్నారు ।

5 గీ॥ .♦ తెగడఁబడియును సాజమై .నెగడునెద్ది ।
 .యట్టిపనినెంతయు విడిచి .ఫెట్టిరాదు ।
 .కడు ♦ బసరములఁజంపెడు .♦ బెడిదుఁడయ్యు ।
 .జాలిగుండియవాఁడెవో .♦ జన్నిగట్టు ॥

శృంగారతిలకే ||

ఏ నంపయోధరయుగం పతితంనిరీక్ష్య ।
 భేదంవృధావహసికింహరిణాయతాక్షి ।
 స్థోవివేకరహితో జనతాపకారీ ।
 యోఽత్యున్నతః ప్రపతతీతికిమత్రచిత్రమ్ ॥

అజ్ఞాత్వా వనితోపమంత్రణ మవిజ్ఞా యాంధ కాశేగతిం ।
 భీమం మూమిక మప్ర తార్యమహతీం భిత్తిమనుల్లంఘ్యచ ।
 అప్రాప్యశిఖానికృంతనమనా రుహ్యధికం సాహసం ।
 కఃప్రాప్నోతిపరస్త్రియోనిధువనం మాగోఽవిటానామయమ్
 పృహసనే ॥

6 గీ॥ .పడినగుబ్బనోయి .బరికించియిద్దాని
 .వాలుగంటియూర .కేలపొగల
 .తెలివిలేనిమొద్దు- .బలుదుండగీడయి ।
 .యెదుగువాడుకూలు. తేమివెంత॥

7 గీ॥ .♦చెలియ ♦మంతనమొలుగ క- .♦చీకటినడ ।
 .గొనక- బెడిదుండగు.తలారి.గనుమొలుగ క ।
 .గొప్పగోడదాటక- జట్టు.కోతవడక ।
 .♦పెరచెలింగూడు నెవడు- ♦పో.కిరి♦తెరువిని ।

MARVEL.

ALL 'S WELL THAT ENDS WELL *Act. I. Sc. I.*

- 1 Our remedies oft in ourselves do lie,
Which we ascribe to heaven: the fated sky
Gives us free scope ; only doth backward pull
Our slow designs when we ourselves are dull.

Act. ii. Sec. iii.

- 2 From lowest place when virtuous things proceed,
The place is dignified by the doer's deed :
Where great additions swell't, and virtue none.
It is a dropsied honor.

Sec. iv.

- 3 A young man married is a man that's marred

Act. iv. Sec. iii.

- 4 The web of our life is of a mingled yarn, good and
ill' together: our virtues would be proud if our
faults whipped them not; and our crimes would
despair if they were not cherished by our virtues.

అద్భుత రసము.

1 గీ || .మనకు వసుధోప .మనయందె అచుగ |
 .కలగు- దానిక్కల వ .మందిజెనమ |
 .మనముద్ధకింక- మనమన్నములపెక్క |
 .కీడ్చెడుసంకాశ .మిచ్చియుపిధి ||

2 గీ || .సుక్కముత్రాదవ దక్కవు. వోళునుండి |
 .కక్కొక్కతిచ్చే .కాపు .కక్కొక్క- |
 .పెగ్గిరుదులు దానిక .గ్రహమాయు |
 .మంచిలేకున్న నదికాపు .మదురువు |

3 ద్వి || .లేజన్వయము .లేవనములు |
 .నాననుపన్ని చా .మనమెడిచివు ||

4 వ || మంచి దెడ్డొక్కరిసిక కంగలుపునూలితో మనబ్రతుకు నేతయగు
 చున్నది- మనదోషములు తమ్ము • దూషింపకున్నచో మనసు
 గుణములు గర్వింపుచు- మళియు- మనసుగుణములు పోషింపని
 యెడ మనదోషములు .నిరాశచెందును ||

ANTONY AND CLEOPATRA *Act. I Sec. III.*

5 Our separation so abides and flies,
 That thou, residing here, go'st yet with me,
 And I' hence fleeting, here remain with thee.

Act. ii Sec. i.

6 (1) We, ignorant of ourselves,
 Beg often our own harms, which the wise powers
 Deny us for our good ; so find we profit
 By losing of our prayers.

(2) The barge she sat in, like a burnished throne,
 Burned on the water : the poop was beaten gold ;
 Purple the sails, and so perfumed that [silver,
 The winds were love-sick with them ; the oars were
 Which to the tune of flutes kept stroke, and made
 The water which they beat to follow faster,
 As amorous of their strokes.

5 గీ || -మనవిరహమట్లునిలుచుఁ గ్ర.మృతబరువిడు |
 .నిచటనుండియునాతోడ .నేగనీవు |
 మఱియునిచ్చోటనుండినే .బరుగుఁగొనుచు |
 .నింనునీతోడు తన్నిల్చి .యుందుఁగాన |

6 (1) గీ || .మనలనెలుగలేక .మనకీడులన్బల |
 .చడుగుచుందుమా మన .మద్దయిడరు |
 బుద్ధిగలుగువేలు.పుటుమనమంచికై |
 .కనుక - యోగకలుచెడిన నయంబు |

(2) సీ || .ఆపెకూచున్ శ్న .విహారసేకవ్వల |
 .గాలెనుమొగిడ్డగద్దయవలె |
 .తల్కుబంగరురేకు .తాపినతండెలు
 .గదికెంపుచాపలు .గాడ్పతిమ్ము |
 .వలచునంతటికమ్ము .వలపులకొమ్మెడు-
 .దండుగోలలునచ్చ .వెండివయ్యె |
 .లయవేయునవ్విపిల్లంగోల్లపాటకు
 .గాలమునూచిన .కరణి- మఱియు |

.దాముగొట్టునీరు .తమసూటిదెబ్బల |
 .చవినిమరగివిడువ .జాలకకడు |
 .ముందుకంటెవేగ .మునమాటిమాటికి |
 .మఱివచ్చునట్ల .సరుచుచుండె ||

- 7 Age cannot wither her, nor custom stale
 Her infinite variety. Other women cloy
 The appetites they feed; but she makes hungry
 Where most she satisfies; for vilest things
 Become themselves in her; that the holy priests
 Bless her when she is riggish.

Act. iii. Sec. vii.

- 8 Celerity is never more admired
 Than by the negligent.

Sec. x.

- 9 Women are not
 In their best fortunes strong, but want will perjure
 The ne'er-touched vestal.

Sec. xi.

- 10 I see, men's judgments are
 A parcel of their fortunes, and things outward
 Do draw the inward quality after them,
 To suffer all alike.

- 11 Wisdom and fortune combating together,
 If that the former dare but what it can,
 No chance may shake it.

7 తరువోజ :— .వడలింపజాలదు .వాధాకృతమాపె-
 .బాతగిలదు♦దాని♦వైచిత్ర్య- ♦మొందు ।
 .వెలదులుతాముమే. పెడుకోరికలను
 .విసిగింతు- కాని- యా.బిడతన్ననెచట।
 .గడుసట♦నంగదఁ .గలిగించుచుండు-
 .గతమేమనఁగ- నింపు.గాదోచునామె।
 .యెడవస్త్రపులవెంత హే .♦యములయ్యు-
 .మునులు♦దీవింతాపె .♦పోకిరితనము॥

8 ద్వి॥ .♦జాగరూకతలేని.జనములచేత।
 .వేగమొత్తయును♦ని.వ్వెటపొందఁబడును॥

9 ద్వి॥ .గరితవెత్తింబడుఁగడుఁగల్గిఁగూడ ।
 .♦నెటపేదటికముక.న్నియనై నఁజెటదు॥

10 గీ॥ .జరుగుచుండువిధివ.శంకునమానవు।
 .లాచరించునెల్ల.యత్నములును ।
 .♦లాగఁబడెదొక్క.లాగందఱుద్దమ ।
 .♦సరసనున్నవస్తు.♦సమితిచేత॥

11 ద్వి । .తెలివి- దైవము- పోర- .♦దెగఁబడునపుడు ।
 .తొలిదాని- గడుపలే .దువిధిసున్నై న ॥

- 12 When we in our viciousness grow hard,—
 O misery on't!— the wise gods seel our eyes ;
 In our own filth drop our clear judgments ; make us
 Adore our errors ; laugh at's, while we strut
 To our confusion.

Act. iv. Sec. iv.

- 13 This morning, like the spirit of a youth
 That means to be of note, begins betimes.

Sc. xi.

- 14 The soul and body rive not more in parting,
 Than greatness going off.

Sc. xii.

- 15 Sometime, we see a cloud that's dragonsih,
 A vapour, sometime like a bear, or lion,
 A towered citadel, a pendant rock,
 A forked mountain, or blue promontory
 With trees upon 't, that nod unto the world, [signs;
 And mock our eyes with air ; thou hast seen these
 They are black vesper's pageants.

12 గీ || .మనము ♦ పెనుపడమనపాప .మువ- నెఱిగిన |
 .♦సురలు- మనకన్నులనన్మన .ముఱికియందె |
 .మూయుదుర్ - మా పెదరు మన .నాయములను |
 .బూజసలిపింతుమనదుత .ప్పులనుమనల |
 .న గెదరు ♦ గొడవలోపల .స్తగుటుమనకు ||

13 ద్వి || .♦ఖ్యాతిగొను ♦ నెలఁ బ్రా.యపువానిబుద్ధి |
 .♦భాతివేగమెయి ♦ ప్ర-భాతిము ♦ తొడఁగు ||

14 ద్వి || .♦ఘనతతోలఁగిపోవు .కాలమందువలె |
 .♦దను ♦ వాతక్రయంతబ్ర .స్తలుకావెడియుచు ||

15 స్త్రీ || .మనమొక ప్పడుకనుఁగొనెదముమబ్బును
 .రెక్కలుండినపాము.♦రీతి-నింకొ |
 .కప్పుడెలుఁగుబంటి ♦.చొప్పన - లేక-సి
 .గముచెల్వనక - గోపు.రములకోట |
 .♦రహిని-వేల్చిలాడెడు.రాతి ♦ కొప్పెరివలె-
 .♦బంగలుగలకొండ.పగిది-లేక |
 .నాలుకకరణి ♦ సం.నగ్నింబునఁజొరఁ బాటి
 .చెట్లనిండినకోస.నీమపోల్కి |

.జగముఁగూరిచి-యది-తలఁ.జక్కనూఁచి |

.నెండియునన్మనచూపుల.నెప్పి-రించు |

.♦పిక్కతగూపులఁజూచితి.వికద-యిట్టి |

.♦సన్న-వి-స్థల ♦ సంజవే.సములసరిగ ||

Sc xiii

- 16 All, 's but naught ;
 Patience is sottish, and impatience does
 Become a dog that 's mad : then is it sin,
 To rush into the secret house of death,
 Ere death dare come to us ?

AS YOU LIKE IT

Act I Sc II

- 17 'T is true, for those that she makes fair she scarce
 makes honest ; and those that she makes
 honest she makes very ill-favouredly
- 18 Can I not say, I thank you ? My better parts
 Are all thrown down, and that which here stands up
 Is but a quintain, a mere lifeless block.
- 19 He calls us back My pride fell with my fortunes ;
 I'll ask him what he would.- Did you call, sir ?—
 Sir, you have wrestled well, and overthrown
 More than your enemies
- 20 What passion hangs these weights upon my tongue ?
 I cannot speak to her, yet she urged conference.

16 గీ॥ .అంశయున్బన్ధి-మానిన- .దరయ-నోపున్ ।
 .తెలివితక్కువ-♦సైరణఁగిలుగమితగు ।
 .ఁనిచ్చికుక్క-కు-మఱి-చావు-వచ్చువరకు ।
 .మఱుఁగువడియున్న ♦మిత్తయిల్ .చోరుటకీడె ॥

17 వ॥ అదినిజ-మేలన . న-దైవమెవరిసందమాగఁజేయునో వారిగరుదుగ
 మంచివారినొసఁచును మఱియు- శెవ్వరి♦నోయ్యగులుగా నల్పు
 నో- వారిన్గురూపులఁగావించును.

18 గీ॥ .మీకువందసమనుచునే.♦వాకోచంగ ।
 .జాలనా-నాగుణములన్ని .నేలఁగిలెను ।
 .నక్కటాజీవమెడలిన .గొంతుక్కి-మొక్కి ।
 .నిక్కముగి మఱియుఁచెట .నిలుసఁబడియు ॥

19 గీ॥ .తిరిగిపెల్చునతఁడ .పృష్ఠమహాశయత ।
 .నడఁగెనాచగర్వ-మననినోదై- ।
 .ఁదెలిసికొందు-ఁచి♦లిచి .తే-♦నోతిపరిగ ।
 .♦బగిఱకన్న నెక్కు-వఁగెలిచితివి ॥

20 గీ ॥ .ఈబరువులఁకింత .యెద్దినానాల్క-పై ।
 .మోపినదియె- కాని- యాపెతోడ ।
 .బలుక నేరకుంటి- .బలుమఱు- ♦భోతాహ ।
 .పచేసన్నమాఱు .వల్క-నామె ॥

Act ii Sc iii

- 21 Know you not, master, to some kind of men
 Their graces serve them but as enemies ?
 No more do yours : your virtues, gentle master,
 Are sanctified and holy traitors to you.
 O, what a world is this, when what is comely
 Envenoms him that bears it !

Sc. vii.

- 22 All the world's a stage,
 And all the men and women merely players :
 They have their exits and their entrances ;
 And one man in his time plays many parts,
 His acts being seven ages. At first, the infant,
 Mewling and puking in the nurse's arms.
 And then, the whining school-boy, with his satchel,
 And shining morning face, creeping like snail
 Unwillingly to school. And then, the lover,
 Sighing like furnace, with a woful ballad
 Made to his mistress' eyebrow. Then, a soldier,
 Full of strange oaths, and bearded like the pard,
 Jealous in honour, sudden and quick in quarrel,
 Seeking the bubble reputation
 Even in the cannon's mouth. And then, the justice.
 In fair round belly with good capon lined,
 With eyes severe and beard of formal cut,
 Full of wise saws and modern instances ;
 And so he plays his part. The sixth age shifts
 Into the lean and slippered pantaloon,
 With spectacles on nose and pouch on side ;
 His youthful hose well saved, a world too wide
 For his shrunk shank ; and his big manly voice,
 Turning again toward childish treble, pipes
 And whistles in his sound. Last scene of all,
 That ends this strange eventful history,
 Is second childishness and mere oblivion,
 Sans teeth, sans eyes, sans taste, sans everything.

21 చ || .ఎఱుగవయయ్య- కొండలుఁ వహించినగొప్పయెనానిత్రువా ।
 .సరయఁగ-నీకుఁగూడనటు.లయ్యెను సీనుగఁగంబులెగ్గనీ ।
 .♦♦ రువడిఁజేసె-నేమిజగ.మో.ద-యెచ్చనికేదియంద-మ ।
 .ద్దిర-యదినానికిన్విషము.తెన్ను సనంతయుబాధ పెట్టెడున్ ।

22 చంపక మాలికా మాలిక :—

.అగయగనాట్యశాల జగ.మం.య- సందలినాటకుల్నురుల్ ।
 .పొరఁబొరివ గక్కిలుగుఁ బోకలురాకలు- నొక్కఁడొక్కఁడి ।
 .♦తె.గఁగుననేడువేషముల.దెన్నెడనాతనికాలమందు- గ ।
 .నైఱవక♦దాదచేతుల.♦గదించిననేడ్చెడు♦కందు♦ముందు-♦బై ।
 ♦.ముతియుచులేతయెండఁడి.మోమున♦జెన్నలరారఁజంకలన్ ।
 .జరుపుచుఁ బుస్తకంబులిడి- సాగనిజెందముతోడ- ♦నక్తకా ।
 .య♦రహినిబ్రాకుచుఁబడికి.సగ్గెడుశుక్లఁడు- వెన్క--♦గొలిత్రై ।
 .♦నొరసినమాడ్కి ♦వేండ్రమగు నూపులుపుచ్చుచు- (జొక్కి-
 స్క-
 .నై- గన లేమక శృంగార.నంబున బాడెడువన్నెకాడు-పై ।
 .♦దురమున♦గోరమీసమెగ.దువ్వుచు- ♦బల్బిరు♦దంద♦బాసలు ।
 .♦నైఱపుచు- నీటిబుగ్గవలె .♦నెగ్గెడుకీతఁ బిరంగినోటిలో ।
 .నటిముటి వేవులాడు♦మగఁ- .డాప-గొండ్రనిబాష్టయందమై ।
 .నటచుగఁ గొవ్వుచూపుమాడు .నల్వడ- దిద్దినగడ్డమొప్పగా ।
 .♦విటివిగఁగన్నులందున. గ♦భీరతి♦మించగ మంచిపద్ధతి ।

Song.

- 23 Blow, blow, thou winter wind
Thou art not so unkind
As man's ingratitude ;
Thy tooth is not so keen,
Because thou art not seen,
Although thy breath be rude.
Heigh, ho ! sing, heigh, ho ! unto the green holly :
Most friendship is feigning, most loving mere folly
Then, heigh, ho ! the holly !
This life is most jolly.
Freeze, freeze, thou bitter sky,
That dost not bite so nigh
As benefits forgot :
Though thou the waters warp,
Thy sting is not so sharp,
As friend remembered not.
Heigh, ho ! sing, etc.

.♦గఱపుచు ♦లక్ష్యములెలుపు .న్యాయవిచారణకత- యంత.

♦ఁబెం

.♦పటివదులై నవల్వ తొడు.గట్టటు, వేలగ- ముక్కునందుడా ।

♦లు.గలుసులో చసంబులిత వొందగ-బ్రక్కనుసంచియుండ-♦న

.క్క-అమెయిఁజిన్న నాటనిడు.కాల్తాడుగొక్కెడ నొవ్వుమీఱ-♦ఁ

.చ్చెరమగ గొంతుసన్న గిలి.చిన్న త సంబుననుండుపోలికన్ ।

.మఱి మఱిఁచుకీచనుచు.మాఱగ నాఱవ వేష మేగు-నం ।

,త-♦రయమాతోడుతన్-బసిత.నంబుపదంపడివచ్చె♦నా-మయిన్

.దొరఁగిస కన్ను-పల్లు-చవి.తోడుదకెవ్వియులే-కిఁకేవియున్ ।

గుఱుతులెఱుంగని-కలమిగొ.♦బ్బచనేడ వ జేవ మిట్టులం ।

.దఱుఁగడువితగాదనక.థల్లు డువంగ ముగింపుఁబొందెడున్ ॥

ద రు ను - ధ న్యా సి రా గి ము - త్రి పు ట తా శి ము .

23 పల్లవి ॥ .వీచువీచుచలిగాలి- నీ- .విధమగ పడదంత దయమాలి ।

అనుపల్లవి ॥ .నీచలియూర్వకూరమైన- .నీవగ పడమిఁ ♦గృతఘ్నుఁ
వలె - .నీదుగోట వాఁడికానేర

మిత్రము ॥ .దోహోపచ్చిక బయల్పై - మీ - .రుత్సవంబునఁ
బాడుఁడీ । .యాహ- యతిస్నేహమసహ్యం.బా- వలపవివేకమా
నోహో ॥

1 చరణము ॥ .కూరమైన యాకసమా - మంచునఁ .బేరుకొనుమ
పేర్కొనుమా । ♦సారెకీవటు- కఱవఁబో- పుప.కారములు మఱ
వఁబడుతీరున । .నార- హితుఁడుపరాకుఁగొనఁబడు .నంతచుఱుక
గాడునీదుకా ॥ టోహో ॥

Act. iii. Sec. ii.

24 Time travels in divers paces with divers persons.
I'll tell you, who Time ambles withal, who Time trots withal, who Time gallops withal, and who he stands still withal.

Orl. I pry thee, who doth he trot withal ?

Ros. Marry, he trots hard with a young maid, between the contract of her marriage and the day it is solemnised : if the interim be but a se'nnight, Time's pace is so hard that it seems the length of seven years.

Orl. Who ambles Time withal ?

Ros. With a priest that lacks Latin, and a rich man that hath not the gout ; for the one sleeps easily, because he cannot study ; and the other lives merrily because he feels no pain : the one lacking the burden of lean and wasteful learning ; the other knowing no burden of heavy tedious penury. These Time ambles withal.

Orl. Who doth he gallop withal ?

Ros. With a thief to the gallows ; for though he go as softly as foot can fall, he thinks himself too soon there.

Orl. Who stays it still withal ?

Ros. With lawyers in the vacation : for they sleep between term and term, and then they perceive not how Time moves.

Act. iv. Sec. i

25 I have neither the scholar's melancholy, which is emulation ; nor the musician's, which is fantastical ; nor the courtier's, which is proud ; nor the soldier's, which is ambitious, nor the lawyer's, which is politic ; nor the lady's, which is nice ; nor the lover's, which is all these.

24 వ || కాలము ♦వివిధజనులతో ♦నానాగతులనడుచు- నెవరితో నడు
గున ♦కంచెలుగొనునో- యెవరితో ♦గునగుననడుచునో- యెవరి
తో నాల్గు కాళ్లనెగురవై చివరుగిడునో- యెవరితో గదలకుండు
నో తేల్పెదను- (♦బ్ర)ధానమైనది మొదలుకొని పెండ్లి ♦లగ్న
మువలకు న్గాలము చిన్ని కన్నియతో నడుగడుగన కంచెలు
గొను- ♦నవనైమొస గోడుదినము లేడేండ్లయి తోచును- సం
స్కృత భాషాపరిచయము కొలువవడు గురువుతోడ- మఱియుఁ
బోటుశిమ్మరి వారి ములేని శ్రీమంతనితోడత నదిగునగున
నడుచు- నేమన- జదువలేడు కనుక మొనరివాడు హాయిగ
నిద్రొంచును- బాధఁదెలియఁడుగాన రెండవవాఁడుల్లాసముగాఁ
బ్రలికెడు- బినికిమాలిన వ్యధకామగు చగురుబరువుతోలువాని
కి మిగులతగ్గును- మలువానికి ♦బ్ర)మానకరమగు ♦దారిద్ర్య భా
రముతెలియ- ద్ద- యుగొంపుకు నడుపఁబడు దొంగతో నా
ల్గుకాళ్లెగురవై చి స్వీడు- నేమన- వాడెంతమెల్లగనడచిన- న
తివేగముగా న ద్దోటుఁజేరితినని తలంచు- నద్ది- న్యాయవాదుల
తో- విచారిణిలేనిధనముల గ్దలకుండు- నేమన- వారలుగడువు
గడుపునకు నడుమఁబడుకొందరు- కాపున- గాలమెట్లు పోవునో
కనిపెట్టరు ||

25 వ || ♦విద్యాధికి ♦మాత్సర్యము- ♦గాయకునకు ♦విపరీతకల్పన- రా
జసభా సదునకు గర్వము- ♦యోధున ♦కత్యాశ- ♦న్యాయవాది
♦కెత్తుగడ- స్త్రీకి ♦గొఱగామితనము- ♦కాముకునకి వన్నియు
♦స్వీకారము- లివెవ్వియు నాకు లేవు ||

26 A woman's thought runs before her actions.

27 Make the doors upon a woman's wit, and it will out
at the casement ; shut that, and 't will out at the
key-hole ; stop that, and 't will fly with the smoke
out of the chimney.

Act. v. Sec. i.

28 The fool doth think he is wise, but the wise man
knows himself to be a fool.

COMEDY OF ERRORS — *Act II Sec I*

29 Why should their liberty than ours be more ?
Because their business still lie out o'door.

30 A wretched soul, bruised with adversity,
We bid be quiet, when we hear it cry ;
But were we burdened with like weight of pain,
As much or more we should ourselves complain ;

31 the jewel best enamell'd
Will lose his beauty : and though gold bides still
That others touch, yet often touching will
Wear gold ; and so no man, that hath a name,
But falsehood and corruption doth it shame.

Act iii. Sec. i.

32 Slander lives upon succession ;
For ever housed where it gets possession.

26 వ॥ ఆడుదానితలంపాపె చేయుపనికన్న ముందెపర్వడును.

27 వ॥ ఆడుదానిచమత్కారము ద్వలుపులమూయుఁ-డది- కిటికిదూరిపో
వు- నాకిటికిమూసిచో- నది- తాళముకన్న మునుండి నైలువేడ
లు- నాకన్నముగ్గప్పినయెడ- నది- పొగితోఁగలిసి- పొగవెలు
పుసంమనుండి నైకిసచ్చును.

28 వ॥ అవివేకితావివేకి నితలందుఁగాని- వివేకితానవివేకి ననివేలిసికొ
నును.

29 ద్వి॥ .మనకంటె ♦మాత్ర నేవచ్చు.మగలకు నేల।
.పనివారికుండు ని.త్వేటగుగనక ॥

30 గీ॥ .దిక్కు-మాలినవారి డ్త్ర♦.నొప్పు-దూవది ।
.మేడ్చి-విని-♦యూ అడలుడ♦.యెడమాకాని ।
.యట్టి♦నొగులుబురుపు వుస.కచ్చిలయెడ ।
.మనము-వఱియింత మొఱపెట్టి.కొనవలయును ॥

31 గీ॥ .మిగులు మొలుగిడి-నగ- దాని.సొగసు♦చులుగు ।
.♦కనకము♦ పెరిరా ♦పోచెడుఁ.గాని-♦తాపు ।
.నకదిగూడదచేర్చు- ఁగా.న-వఱిలేడు ।
.♦కల్లస్కిసచేనిపేరు .గలమనుజుడు ॥

32 ద్వి॥ .అంచెలబ్రతికెడు .నపనింద-నెలపు ।
.గాంచునెన్నటికినొ .క్కటజొరుచోట ॥

 Act. v. Sec. i.

- 33 The venom clamours of a jealous woman
Poison more deadly than a mad dog's tooth.

CORIOLANUS—

Act I Sec I

- 34 Your affections are
A sick man's appetite, who desires most that
Which would increase his evil.

Act. ii. Sec. i.

- 35 All tongues speak of him and the bleared sights
Are spectacled to see him. Your prattling nurse
Into a rapture lets her baby cry
While she chats him : the kitchen malkin pins
Her richest lockram 'bout her recchy neck.
Clambering the walls to eye him: stalls, bulks, windows
Are smothered up, leads filled, and ridges horsed
With variable complexions, all agreeing
In earnestness to see him : seld-shown flamens
Do press among the popular throngs, and puff
To win a vulgar station ; our veiled dames
Commit the war of white and damask in
Their nicely-gawded cheeks to the wanton spoil
Of Phœbus', burning kisses : such a pother
As if that what so ever god who leads him
Were sliely crept into his human powers,
And gave him graceful posture.

33 ద్వి॥ .లలి-పెట్టికుక్క ♦ప.ల్క-న్న మచ్చరము ।
 .గల చెలిచెడుమొట్ట .ల్క డుపిషమించు ॥

34 గీ ॥ .అరయనీకుఁగల్గి ,నట్టికోర్కె-లు- తోగ ।
 .వంతునాఁక లివలె .బరఁగుచుండు ।
 .వాఁడువానివ్యాసఁ .బ్రబలింపజేసెడు ।
 .వస్తువుసకుమిగుల .వాంఛఁడును ॥

35 సీసమాలిక :— .వానిఁగూరిచి ♦యెల్ల భాషలుపలికెడు-
 .మఱి- వానిఁ .గనుటకు- ♦.మందదృష్టు ।
 .లుంబెట్టుకొనిరిసు .లోచనంబుల- వానిఁ
 .గనుచునీ♦ప్రేలుడు.గాయదాది ।
 .యేడ్పించెబిడ్డని ♦.సత్ప్రతిభస్పి- యవ్వనిఁ
 .బరికించుటకువంట .బానిసయును ।
 .నడితోడగోడలఁ .బ్రాగుచుఁదనదగు
 .ముతుకగుడ్డన .ముఱికిమెడకు :
 .బిగియించుకొనెడు- నూ.పిరివెల్పనీకయం
 .గల్గరుంగులు ♦గవా.క్షమ్ము లింటి ।
 .కొప్పలువానిఁగ .న్గొనుటకు వేడ్కతోఁ
 .బలుతేటంగులగు- ♦చూ .పలులువింత ।

Act. iii. Sec. i.

- 36 My soul aches
To know, when two authorities are up,
Neither supreme. how soon confusion
May enter 'twixt the gap of both, and take
The one by the other.

Act. iv. Sec. i.

- 37 extremity was the trier of spirits :
That common chances common men could bear ;
That, when the sea was calm, all boats alike
Showed mastership in floating.

Sec. iv.

- 38 O world, thy slippery turns ! Friends now fast sworn,
Whose double bosoms seem to wear one heart,
Whose hours, whose bed, whose meal, and exercise,

.పడిక్రిక్కిరిసి యుండి- .కడునరుదుగఁ గనఁ
.బడుఁ పురోహతులు .ముక్తికడజనిముల ।

.గుంపులఁజొచ్చిరి .తెంపున సర్వసా
.ధారణమగుతావు .నేరుకొనఁగ ।
.మొగిములఁ గెరలుాడ్చి- .సొగసగురంగుల
.నలరెడుతమచెక్కి .భులఁదగుఁపువు ।

.బోండ్ల- మంచుసొగ్గ .మున్దులకెంతయు ।

.సప్పగించి- రట్టి .తొగలినిలి ।

.పొడచు- నెట్టి నాలి .ముచ్చవేలుపు- వాని ।

.యందూదనాతివాని .కాసోలుపడి ॥

36 గీ॥ .నామదిపొగలెడు- దొర .నమలురెండు
.నరిగలేచినయ్యెంత .వ్యంగరెఁటి ।
.మధ్యభేదమపుల్లెడు- .మతియునొక్క ।
.దానిబాడుసలుపునొక .దానిచేతి ॥

37 గీ॥ .దైద్యమిడుమరోధించు- సా.ధారణాప ।
.దలఁదమంతసామాన్యజ .నులుభరింప ।
.గలరు-సంద్రము నెమ్మది .గాఁదనచుక ।
.నెడసరిగఁజేలఁజాలెడుం .బడవలెల్ల ॥

38 నీ॥ .చాగురేజగమనీ .జాటుసమయము-లె
.వ్వరీజోడుగుండెలే .జైత్రవహించు ।

Are still together, who twin, as 't were, in love
 Unseparable, shall within this hour,
 On a dessension of a doit, break out
 To bitterest enmity : so, fellest foes,
 Whose passions and whose plots have broke their sleep
 To take the one the other, by some chance,
 Some trick not worth an egg, shall grow dear friends
 And interjoin their issues.

CYMEALINE—

Act II Sec III

39 't is gold
 Which makes the true man killed and saves the thief ;
 Nay, sometime, hangs both thief and true man What
 Can it not do, and undo ?

40 I do think
 I saw 't this morning : confident I am,
 Last night 't was on mine arm ; I kissed it.
 I hope, it be not gone to tell my lord
 That I kiss aught but he.

Sec. iv.

41 Let there be no honour
 Where there's beauty : truth. where semblance ; love,
 Where there's another man : the vows of women
 Of no more bondage be to where they are made
 Than they are to their virtues, which is nothing.

.♦ నేక మానసము - నిం. కెవ్వరిగంట - లె
 .వరిపాన్పు - లెవరి♦ సా. పాటు - లెవరి ।
 .యలపాటు - ♦ లింజాకఁ గలిసియున్న వొ - మఱి -
 .♦ క వలునా నెవరు ♦ మ. క్కువ నెడపఁగ ।
 —
 .బడఁజూలకుందురో - . వారలీగడియలోఁ
 .గలహింతురల్పసం . గతిఁగురించి ।
 .యలబులబలతొత్తొండొరు గెల్వ ♦ . నదునువేచి ।
 .♦ నికిగూనినతొలఁపుల . బన్ని - కిస్క - ।
 .గొట్టెను నమనిదురఁగో . గొట్టు కొనిరి ।
 —
 .స్వయంభూతమౌ ట్టెకిము - వారలెఁజేలులయి ॥

39 గీ॥ .మంచివాని - బంగారుచంద్రం . పడఁజేయు ।
 .గాచెడుర్దంగి - నింకియె. కాకోష్ఠ ।
 .డిడ్డిఁబట్టాడ నురింగియు - . నెఱబాగు ।
 —
 . సేయఁజూలదదివలకీయు . పులులతేడు ॥
 40 గీ॥ .తలఁతునదిగఁటినేనీ ♦ యు. దయమునందు ।
 .నిన్నరాతిరినాచేతి . మన్నదద్ది ।
 .సమ్మెద - సదిముద్దిడి. నాను - నానుగినికి ।
 —
 .♦ నుడువనేగెనొ ♦ లాఁతిము . ద్దిడితినంచు ॥

41 గీ॥ .పరువు లేకుండెడు . న్వన్నె పరఁగుతోట ।
 —
 .సత్యవేషముకలచో ని. జంబులేదు ।
 .వలపుతోనిముక్త పెరమగఁ . డలరుపట్ల ।
 .స్త్రీలయొట్లు విభులయెడ .♦ రిత్తవోవు ।
 .దమకడ్డమ ♦ పతివ్రతా. త్వంబుకంటె ॥

Act. iii. Sec. iv.

- 42 't is slander,
 Whose edge is sharper than the sword ; whose tongue
 Outvenours all the worms of Nile ; whose breath
 Rides on the posting winds, and doth belie
 All corners of the world : kings, queens, and states,
 Maids, matrons, nay, the secrets of the grave
 This viperous slander enters.

Sec. vi.

- 43 I see, a man's life is a tedious one :

- 44 To lapse in fulness
 Is sorer than to lie for need : and falsehood
 Is worse in kings than beggars.

- 45 weariness
 Can snore upon the flint, when resty sloth
 Finds the down pillow hard.

Act. iv. Sec. ii.

- 46 I have heard you say
 Love's reason's without reason :

42 త || ♦.పేరుచుకొండెవు.♦ప్రేరణ♦సురియ.కంటెను
 .వాడియా- .నద్దానినాల్క- ।
 .మీఱువిషంబుల .మేటిసపకముల-
 .వడిజోరబడుగాలి.పైదానియూర్పు ।
 ♦.స్వానలుపు- నెల్ల ♦జగముమూలలను
 .చువుగల్గ- బుడమిజే-చుల- రాసుల-జోట ।
 .బాటు- సభలనది- .పడుచులక బెద్ద
 ♦.మగువల- ♦గుప్త ♦స.మాధులనక్రతీయు ॥

43 ద్వి || ♦.తిగిగనిపెట్టిన .దాసనునేను ।
 .మగవానిబ్రతుకుశ్రీ .మకునాటపట్టు ॥

44 గీ || .జరుగుబడినిసీతి .దొలుగుట♦కడుజెట్ట ।
 .యానులెమిగల్గ .ననుటకన్న ।
 .బుడమిజేదులయెడ .బొంకుఁజెంతయుఁజెడ్డ ।
 .యానుబిచ్చగాండ్ర.యందుగన్న ॥

45 ద్వి || ♦.అలసటరాతిపై.నెన♦గుత్పెట్టు ।
 .బలుసోమరికిమాది.పరుపగుగట్టి ।

46 ద్వి || .నేమటివిన్నాడ .నీవువానొనగ ।
 .♦గామమూలమునకు .గతములేదనుచు ॥

47 Our courtiers say all 's savage but at court :
Experience, O, thou disprov'st report.
The imperious seas breed monsters ; for the dish,
Poor tributary rivers as sweet fish.

48 Being scarce made up,
I mean, to man, he had not apprehension
Of roaring terrors ; for the effect of judgment
Is oft the cause of fear.

49 O thou goddess,
Then divine nature, how thyself thou blazon'st
In these two princely boys ! They are as gentle
As zephyrs blowing below the violet,
Not wagging his sweet head ; and yet as rough,
Their royal blood enchafed, as the rud'st wind,
That by the top doth take the mountain pine
And make him stoop to the vale. 'T is wonder,
That an invisible instinct should frame them
To royalty unlearned, honour untaught,
Civility not seen from other, valour
That wildly grows in them, but yeilds a crop
As if it had been sowed !.

50 Notes of sorrow, out of tune, are wcrse
Than priests and fanes that lie.

51 Our very eyes
Are sometimes like our judgments, blind.*

47 చ || ♦.నగరునఁదప్పఁజైఁగలజ.నంబులు♦ముక్కడులంద్రుకోటలోఁ
♦.నిగిడెడివార- లానుడువు .నిక్కముకాదను ♦స్వానుభూతి. గొ ।
♦.ప్పగు ♦కడ ♦లీను ♦రక్కెసల .♦నద్దిరతిండికిఁదీయనై న ♦మీ ।
♦.లఁగనుచునుండు నెంకయుఁజె.లగి ♦పొరింబొరిఁగొండ కాలువల్ ||

48 ద్వి || .అవివేకమున వెఱ పందఁడుమనుజఁ ।
♦.డవుఁదచుక బుద్ధిభ .యమఃనకుఁ ♦గతము ||

49 సీ || .భళిభళిదేవి ♦.దివ్యప్రకృతీయెట్టి .లీరాచబిడ్డల.నీవలరెడు ।
♦.తమ్మి క్రిందద్దాని .తలనూఁపఁబోని ♦తె .మొరవలె వారలు
♦.మొత్తనయ్యు ।
♦.వారి రాజస్వభా .వము కొండతుదినున్న .వృక్షమున్గొనఁబట్టి
♦.క్రిందవిసరు ।
♦.సుడిగాలిమాస్కిరేఁగెడు- నద్దియాశ్చర్య- .మొకయగపడ
కుండుప్రకృతి-మప్ప ।
♦.బడని ♦ప్రభుతయ- నేరుపఁ .బడనిపరు- వొ ।
♦.రుకడఁజూడఁబోవని♦నాగ.రకత- ♦విత్త ।
♦.బడినతీరునఫలమిచ్చి .వారియందు ।
♦.నై జముగ బెర్గు ♦శౌర్యము ♦నృన్నుచుంట ।

50 ద్వి || .ఎల్లెడన్ ♦శ్రుతిఁదప్పనే.ద్దు♦రాగములు ।
♦.కల్రాడుగురువుకన్న ♦హేయములు ||

51 ద్వి || ♦.లలి-మనకనుఁగవ-లక్ష్మన♦యభిప్రాయ ।
♦.ములతెఱంగుననొక.ప్పడుగుడ్డివోను ||

52 Some falls are means the happier to arise.

53 Where in I am false, I am honest; not true, to be true.

Act. v. Sce. iv.

54 Poor wretches that depend
On greatness' favour dream as I have done, —
Wake, and find nothing.

55 What an infinite mock is this, that a man should have
the best use of eyes to see the way of blindness!

Sce. v.

56 O most delicate fiend !
Who is 't can read a woman ?

HAMLET

Act. I. Sce. I.

57 I have heard,
The cock, that is the trumpet to the morn,
Doth with his lofty and shrill sounding throat
Awake the god of day ;

52 ద్వి || .కొన్ని పాట్లరయన.గున్నాధనముక్తి!
.♦తెన్నిక నెత్తన.దృష్టవింతులను ||

53 ద్వి || .♦దబ్బటిసోచోట.దగుమనుష్యుడను |
.♦నిబ్బద్దిమటకై ♦.నిజమత్యేగాను ||

54 గీ || .♦తవిలిగొప్పతనము. దయకులోబడియున్న |
.కనికరించదగిన.♦యనదల్లు |
.కలనుచన్నుఁగోలి. క నెవరు-మేల్కొందు |
.మతియునెద్దియెన.♦బొటయకుందు ||

55 ప || గ్రుక్తితనము-తెరువుజూచుటకత్యంతోపయోగములగు |
చూపులనన్మనుష్యుడుకలిగియుండుటదెంతమితిమీరిననగుబాటు

56 ద్వి || .ఔరచమత్కార. మైన♦దయ్యంబ |
.♦యేరుతెలియగలరె♦లనాగమనసు

57 ద్వి || .నేడునిక్కంబుగ.నేవినినాడ |
.♦గోడి-నయ్యదియేవే.కువజాటువాడు- |
.♦ఖంగనితనగొప్ప,కంఠంబుతోడ |
.♦బొంగుచులేపెడు-♦నొప్పి♦ద్దవేలువును ||

- 58 But, look, the morn, in russet mantle clad,
Walks o'er the dew of yon high eastern hill,

Sce. ii.

- 59 Foul deeds will rise,
Though al the earth o'erwhelm them, to men's eyes.

Sce. iv.

- 60 The drain of eale
Doth all the noble substance often dout
To his own scandal.

Sce. v.

- 61 There are more things in heaven and carth,—
Than are dreamt of in your philosophy.

Act. ii. Sce. i.

- 62 By heaven, it is as proper to our age
To cast beyond ourselves in our opinions
As it is common for the younger sort
To lack discretion.

Act. iii. Sce. i.

- 63 To the noble mind,
Rich gifts wax poor when givers prove unkind.

58 గీ॥ కాని-కనుమనీవు-♦కావిపచ్చడమను
 .గప్పుకొని♦ప్రభాత.మొప్పుమీఱు ।
 .నదిగొఱుర్పుదిక్కు.నందలిపొడవగు
 .పర్వతంబు.మంచుపైఁదిరిగెడు॥

59 ద్వి॥ .మనుజులకనుగుం.బాపపువనలు।
 .కనుపడు♦మన్నె.గిప్పిననావని॥

60 ద్వి॥ మంతయాయ్యుడెఱుచు.నొప్పుతనము
 .నంతయునిండె♦మొన.వగుఁమెప్పుడు॥

61 ద్వి॥ .కలవు-శాస్త్రములనీ.కలఁగన్నవస్త్ర
 .పులకన్న♦సధికము♦.ప్రడమిలి♦మింట॥

62 గీ॥ .దైవమానమాముదురలి.తనము♦నైజ
 .ము-తలఁపులయెడనంశయ.ముఁగొనునట్టు ।
 .లెల్లసాధారణంబుగా.నెల్ల♦పిన్న
 .వయసు♦రకము♦వివేకంబు.వడయకుండు॥

63 ద్వి॥ .ఇడువారుక్రూరులౌ.నెడగొప్పమదికి
 .గడు♦మేటియావులుం.♦గరముఁబేదలగు॥

See. i.

64 (1) Madness in great ones must not unwatched go.

See. ii.

(2) Where love is great, the little doubts are fear ;
Where little fears grow great, great love grows there.

See. iii.

65 Words without thoughts never to heaven go.

Act. iv. See. v.

66 When sorrows come, they come not single spies,
But in battalions.

Act. v. See. ii.

67 Our indiscretion sometimes serves us well,
When our dear plots do pall ; and that should teach us,
There's a divinity that shapes our ends,
Rough-hew them how we will.

64 (1) ద్వి॥ .♦ఘనులైనవారలన్.గలిగినవెట్టి
 .♦బెను♦శోధఁజేయ♦కు.పేక్షింపరాదు॥

(2) గీ॥ .♦అశ్కజంపుపేమ.యెక్కడనుండునో
 .యచటఁగొద్ది♦శంక.లగుభయంబు ।
 .ఎచటఁజిన్న♦వెఱపు.లెదుగుచునుండునో
 .పెరుగుచుండుగొప్ప.పేమయచట॥

65 ద్వి॥ .♦వంతలఁ♦దొఱఁగిన.♦పల్కులువేల్పు
 .చెంతకుఁబోలేవు.♦చెలఁగియెన్నఁటికి॥

66 ద్వి॥ .ఇడుమలువే♦గుల్ఫే♦తేరవొంటి
 .నడతెంచుఁగాని♦కృష్ణ.న.♦జట్టగట్టి॥

67 చ॥ .మనయవివేకమొక్కపుడు.మంచియగునామ్రవాడికుట్రలు
 .♦బనుపడనప్పు-వెండియును-.బాగుగనేపుచునుండునద్దియు
 .మనకొకదైవమేయెదియొ.♦మానుగదిగ్దచునుండుమాటికిన్ ।
 .మనపనులెంత♦మొద్దగనొ.నచఁగ నీమన-మంచునెంతయున్॥

68 'T is dangerous, when the baser nature comes
Between the pass, and fell-incensed points,
Of mighty opposites.

69 to know a man well, were to know himself.

JULIUS CÆSAR—

Act I. Sce. II.

70 He reads much ;
He is a great observer, and he looks
Quite through the deeds of men ; he loves no plays,
As thou dost. Antony ; he hears no music ;
Seldom he smiles, and smiles in such a sort,
As if he mocked himself, and scorned his spirit
That could be moved to smile at anything—
Such men as he be never at heart's ease
Whiles they behold a greater than themselves ;
And therefore are they very dangerous.

Act. ii. Sce. i.

71 But 't is a common proof,
That lowliness is young ambition's ladder,
Whereto the climber-upward turns his face ;
But when he once attains the upmost round,
He then unto the ladder turns his back,
Looks in the clouds, scorning the base degrees
By which he did ascend.

63 ద్వి॥ .కడుబలవంతులు.♦కలహింపనడుమ।

.బడిననీ♦రసులకు.బాధలువచ్చు॥

69 వ॥ తనుదానెఱుగుటయేయెరులదెలియుట- వానినేతేసికొన్నచో
నొకమగవానింబాగుగదెలిసికొనుటయగు.

70 నీ॥ .చదువునాతడు♦విశేషముగ-గొప్ప

♦ప.రీక్షకు-♦డరయు♦.నెంచేనిజనుల ।

.కార్యములంబట్టి-.♦కాంక్షింపఁజాటలు

-నీపోల్కిగానము.న్వినఁడతండు ।

.నరుదుగనవ్వెడు-.మఱి-తన్నదావెక్కి-

.డించుకొనునటు-హ.ఱియును-వాడు ।

.దేనివైపైననెం.తేనినవ్వగఁబురి

.కొలుపఁబడినతన.♦యెడఁద♦నీన ।

.డించునటునవ్వు-.♦నెంచగ-నటువంటి।

.వాడుతమ్ము♦మీఱు.వారిఁగాంచి।

.మనసునందుసుఖము.♦నెనయరుకావున।

.♦వాసవముగఁగడు♦స.పాయకరులు॥

71 త॥ .♦అదిసర్వసాధార.ణానుభవంబె ।

.♦యడఁకువలేతాస.కగునిచ్చెన-యట।

.నెదురెక్కువాడ్డుపె.కెత్తుమొగంబు ।

.కానిచివరమెట్టి.కడముట్టనతఁడు॥

72 Between the acting of a dreadful thing
And the first motion, all the interim is
Like a phantasma or a hideous dream :
The genius and the mortal instruments
Are then in council ; and the state of a man,
Like to a little kingdom, suffers then
The nature of an insurrection.

Scē. ii.

73 When beggars die there are no comets seen ;
The heavens themselves blaze forth the death of
princes.

.పిదపఁ ని శ్రేణికిఁ . బృష్ట ముద్రిప్పఁ
 . బొడఁ గాంచుచుండు . సంబుదముల
 . దుట్టఁతుదకు . నారోహించి . తొఱఁగి సయట్టి
 . నీచసోపాన ముల్ . నిరసించు చుండు॥

72 నీ॥ . క డుభేక రంబగు . కార్యము సేయుట
 . కంత కుసుండున్న . యట్టి తలఁపు ।
 . నకు . నడిఁ గల్గు . సం . తరమంతయున్ మాయ
 . పోల్కి . ఘోరస్వప్న . మువలెనుండు ।
 . దేహమందుండి . యెంతే . శక్తులన్నియున్
 . బొలపుగ నడుపుజీవుండు - పదప ।
 . డియు . నిందియంబులా . పయనభగ్గుండి
 . కార్యా . లోచనంబున . నమరియుండు ।
 . మఱియుమానవులకు . దరువాతఁ గల్గిన ।
 . యట్టిస్థితియుమిగుల . సనుభవమున ।
 . దివిరితిరుగుఁ బాటు . తెన్నున నేపారు ।
 . నొక్క చిన్నరా . స్థి . మోయనంగ ।

73 కం॥ కనుపడవుతో క చుక్కలు ।
 . మినుచక్కిన్ బిచ్చగాండు . మృతులై నయెడన్ ।
 . పనివడి రాజులచావున్ ।
 . జనములకుఁ దనంత . బయలు . చాటుచునుండున్॥

- 74 Of all the wonders that I yet have heard,
It seems to me most strange that men should fear ;
Seeing that death , a necessary end,
Will come when it will come.

Act. iii. Sce. i.

- 75 As fire drives out fire, so pity pity—

Act. iv. Sce. iii.

- 76 Ever note,
When love begins to sicken and decay .
It useth an enforced ceremony.
There are no tricks in plain and simple faith ;
But hollow men, like horses hot at hand,
Make gallant show and promise of their mettle;
But when they should endure the bloody spur,
They fall their crests, and, like deceitful jades,
Sink in the trial.

- 77 There is a tide in the affairs of men,
Which, taken at the flood, leads on to fortune ;
Omitted, all the voyage of their life
Is bound in shallows and in miseries.
On such a full sea are we now afloat ;
And we must take the current when it serves ;
Or lose our ventures.

74 శీ॥ . ఏనువిన్న • య బ్బుగముల. నింత వఱకు।
 . నాకుఁగనుపడుగొప్పవి. త-త సయిచ్చి।
 . గలుగుఁదప్పని • గతిచాపు- . కనియదెల్ల।
 . వారల్గుడు వెఱపున. పడఁకు మంట॥

75 ద్వి॥ . • మొససివేఁకినివేఁకి. పోఁ దోలుటల్లు।
 కనికర ముగ్గని. కర మెడఁబాపు

76 త॥ . అనయుమ నీవెన్నె. శై ననుఁ
 బ్రేమ కృశించి చెడిపోవు. నెడసదివెంత।
 మరియాదజూపు- (జ. మత్స్యతా లుండఁ
 . బోవచ్చునమ్మకం. బుస-ఁ గాన- వెల్లి।
 . నగులు- పనిపడినం • తిగుఁ జఱుగై న
 . గుఱ్ఱములటు తమ. గోఁఱుఁగి న్నతుఁ-।
 . • రొరగెదరు పక్షి. నోర్వక పోట్లు-
 . తలలువాలించి దొంగ. తట్టువలవలె॥

77 త॥ . నరులకార్యంబుల. న్ద నరునొక్కయల-
 . పోటుసదానిని. బొందిననడుపు।
 . సిరికి నద్దానిని. జేకొనరేని. యవ్వోదాజీవ. యాత్రంతలోతు।
 . తఱిగినయెడ నాప. దలఁగట్టబడు-
 ని. పుడుతేలుచుంటి మా. పూణ్ వాన్నిధిని।
 . మఱియునా • వెల్లువ. న్మ న మందవలయు-ఁ
 . దప్పినచోనోడె • దము • పన్నిదముల ॥

Act. v. Sce. iii.

- 78 O hateful error, melancholy's child,
 Why dost thou show to the apt thoughts of men
 The things that are not? O error, soon conceived,
 Thou never com'st unto a happy birth,
 But killst the mother that engendered thee.

HENRY IV—PART I.— *Act I Sce II.*

- 79 If all the year were playing holidays,
 To sport would be as tedious as to work;
 But when they seldom come, they wished-for come
 And nothing pleaseth but rare accidents.

Act. iii. Sce. ii.

- 80 when he had occasion to be seen,
 He was but as the cuckoo is in June,
 Heard, not regarded;

PART II.— Induction.

- 81 Open your ears: for which of you will stop
 The vent of hearing when loud Rumour speaks?
 I, from the orient to the drooping west,
 Making the wind my post-horse, still unfold
 The acts commenced on this ball of earth;
 Upon my tongues continual slanders ride,
 The which in every language I pronounce,

78 మ|| . అకటామిక్కి లి హేయమైన పొరపాటా-
 చింతచొప్పి - యెం |
 . దుకుఁగళ్ళచేదులేని నన్నవుల
 నెంతోయహామామానజో |
 . హకు-ఁ దప్పా- సులభప్రసూత-
 సుఖజ.నాథిక్కుంబురాఁగోవు-మా |
 . సకనీవుంబరిమాచి- పోయెదునిను . గన్నట్టిమాతల్లిని

79 గీ|| . తలపనేట్లెక్కాయాటాడు ♦. సెలవుప్రోప్పు |
 . లయిన-ఁ బలి చేయునగులాడు ♦. టయును వినుగు |
 . సలుపు-నవియడైన- మి♦.క్కిలివారవగు |
 . ♦ సంతసముఁగొల్పు డెక్కియున్ ♦. ఎంతమాడ్కి ||

80 ద్వి || . కనబడఁజెప్పడు ♦. అత్యుమునేయబడెడు |
 విరుఁబడియతఁడు ♦. నెలకొన జ్యేష్ఠమున ||

81 నీ|| . ♦ ఈరువీనువిష్ణు . ♦ డీ యేమన - ♦
 వదంతి. ♦ విక్రమాష్టాద . ♦ విక్రమాఁము |
 . నెప్పుడమిలోన- . నేఁదూర్పునుండి
 వేగి♦.లాడెడు పడమర♦. కనవరకము |

Stuffing the ears of men with false reports.
 I speak of peace. while covert enmity,
 Under the smile of safety, wounds the world.

Act. i. Sec. i.

82 contention, like a horse
 Full of high feeding, madly hath broke loose,
 And bears down all before him,

83 See, what a ready tongue suspicion hath !
 He that but fears the thing he would not know
 Hath, by instinct, knowledge from others' eyes
 That what he feared is chanced.

Act iv Sec iv.

84 She either gives a stomach and no food,—
 Such are the poor, in health; or else a feast,
 And takes away the stomach, such are the rich
 That have abundance, and enjoy it not.

- నాటపాగుఱ్ఱముఁన్దా ♦ దుపుగాఁజేసి
- ♦ భూకందుకంబునం ♦ బుట్టుపేనుల।
- యెఁదెఱుచుచుండెద- నెఱ.దెగనట్టినిందలు
- స్వారినానాల్క- లుఁన్సలుపుచుండు।
- ♦ కల్ల వాతలుజనముల.కణములకు
- ♦ జొనిపియెల్ల భాషల నవి.యనుచునుండ
- ♦ యెఱవలిచిలునగపు క్రింద.గడునడంగి।
- జగమునొప్పించెడి పగనం.గిగఁబలికెద

82 ద్వి || • ముంగటిదెల్ల ♦ దొగ్గి.బుట్టనఁగొన్వవడిచె।
 • లంగఁబొద్దు తేఱి.లాగుమచ్చరము॥

83 గీ॥ • సంశయమునకెంత • సన్నద్ధమానాల్క।
 • కలదొ.చూడు తనకు.దెలియనట్టి।
 • దానికడలు వాఁడి.తరులచూపులనెర్గు।
 • నదియసంభవిం చె.నని నిజముగ॥

84 గీ॥ • ఆకలెంతోగొలిపి దై వ.ఘనమిడదు।
 • వెలయునారోగ్యమునఁ గడు.బేదవాఁడు।
 • కదిసిబువ్వనొసంగి యం.గదఁజెటిచెడు।
 • యెగుడువఁజాలఁడు భాగ్యవం.తుడు-కలిగియు॥

HENRY V.—

Act. I. Sce. II.

85 For government, though high, and low, and lower
 Put into parts, doth keep in one concent,
 Congreeing in a full and natural close,
 Like music.

86 so work the honey- bees,
 Creatures that by a rule in nature teach
 The act of order to a peopled kingdom.
 They have a king and officers of sorts ;
 Where some, like magistrates, correct at home,
 Others, like merchants, venture trade abroad,
 Others, like soldiers, armed in their stings,
 Make boot upon the summer's velvet buds ,
 Which pillage they with merry march bring home
 To the tent- royal of their emperor
 Who, busied in his majesty, surveys
 The singing masons building roofs of gold,
 The civil citizens kneading up the honey,
 The poor mechanic porters crowding in
 Their heavy burdens at his narrow gate,
 The sad-eyed justice, with his surely hum,
 Delivering o'er to executors pale
 The lazy yawning drone.

85 గీ॥ ! ♦ క్రమత ♦ సుక్తమ మధ్యమా ♦ ధమవిభాగ ।

.♦ ములయెడ స్వరతనము సం♦ పూర్ణ సహజ ।

. కాలవిచారమున కను♦ హృదయగన ।

గా♦ సమతాక మూఁఘన♦ స్థలకుండు ॥

86 నీ॥ .♦ పట్టనకై పాటు. పడుచున్న తేనెటీగ. గలుచహజంబుగా యెలుపురాజ్య ।

. సాలపద్ధతి. వానిలో రాజగు. నొకటి- తక్కినవియు. దోయిజము ।

. లం-దు-యెడ నవిధి. నా చరించునుగొన్న- వానిజ్యమున గొన్ని. నెక్కినోవు ।

. వాటికొన్ని యోధుల. మా డ్కి- పసంతపు. మొగ్గి దోచి న మోద్ర లీల ।

. నరిగి రాజునకు స. మహిమ- నాడు. రాజ్యవైభవమున. దే జరిగి ।

. కనుగొను- బాటల. దనిబంగరుకప్ప. లల్లు నిల్పులను. ర. వంతయైన ।

. గుడువబోవక తేనె. నిడి చెడి పొరుల. బరువులతో వంగి. ద్వారమందు ।

. గుంపుల గూడెడు. కూలివాండ్రు- గొంచె. మైన బాటొనరించ. కావులించు ।

. కొనుచు మైతెల్ల డియున్న. పనికిరాని ।

. నిండు సోమరి పోతుపై. మండిపడుచు ।

. వాని నెంతయును రీత్యు. వాండ్రు చేతి ।

. కప్పగించెడు గొప్ప న్యాయాధిపతిని ।

- 87 't is ever common
That men are merriest when they are from home.

Act. ii. Sce. i.

- 88 O England,—model to thy inward greatness,
Like little body with a mighty heart,—

Act. iv. Sce i.

- 89 There is some soul of goodness in things evil,
Would men observingly distil it out;
For our bad neighbour makes us early stirrers,
Which is both healthful and good husbandry :
Besides, they are our outward conciences,
And preachers to us all : admonishing
That we should dress us fairly for our end.

Act. v. Sce. ii.

- 90 Haply a woman's voice may do some good,
When articles too nicely urged be stood on.

HENRY VI.—PART I— *Act. I, Sce. II.*

- 91 Glory is like a circle in the water,
Which never ceaseth to enlarge itself
Till by broad spreading it disperse to nought.

Act. v. Sce ii.

- 92 Of all base passions, fear is most accursed.

87 ద్వి|| .♦తలఁగి జనంబులు.తమయున్ని పట్టు|
♦మొలఁగుచునుందురు.మిగుల వేడుకను||

88 ద్వి|| .♦మేలితైల్వగలచి.శ్రేణయింగ్లాడ|
♦నీలోనిగొప్పకు.నీవైతి♦వచ్చు||

89 చ|| .పరఁగెడుఁగొంతమంచిచెడు.వస్త్రపులందునసారమెన్నఁగా|
♦బొరుగుననున్న♦ద్వైత♦కను.పునఃస్థలస్థడు♦బెందలాడ-య|
♦తైరువుశరీరసౌఖ్యముఁగ.దించు-♦గృహి-నస్త్రుకోర్కెలెల్లజే|
♦కురునటువాడుమే♦లిశెఱ.గుర్గునై కనుపచు వెండియున్||

90 ద్వి|| .సరియా రొడఁబడికల్.జాపడకున్న|
♦నెరపుమేల్ కొంతవ.నిత పల్కొ-కపు||

91 ద్వి|| .నీటిలో♦గిటివలె.నెగడెడుగొప్ప|
♦సూటిగఁగవరకు.♦సున్నయావటకు||

92 ద్వి|| .అన్నిదృష్టగుణంబు.లందునభయము|
♦కన్నబాడైనది.కన్గొన-లేదు||

See. iii.

- 93 beauty's princely majesty is such,
Confounds the tongue and makes the senses rough.

See. v.

94. The chief perfections of that lovely dame,
Had I sufficient skill to utter them,
Would make a volume of enticing lines,
Able to ravish any dull conceit :
- 95 So worthless peasants bargain for their wives,
As market-men for oxen, sheep, or horse.
Marriage is a matter of more worth
Than to be dealt in by attorneyship.
- 96 For what is wedlock forced but a hell,
An age of discord and continual strife ?
Whereas that the contrary bringeth bliss,
And is a pattern of celestial peace.

PART II—

Act II. See IV.

- 97 Thus, sometimes hath the brightest day a cloud ;
And after summer evermore succeeds
Barren winter, with his wrathful nipping cold :
So cares and joys abound, as seasons fleet.

93 ద్వి॥ .అందపుందొరతన.మట్టిది-నాల్కా
 .గిరిందికిలాగునిం.దియములఁగలఁచు॥

94 గీ॥ .సోయాగంపై నయాయమ్మ.సుగుణములను
 .దెలుపఁగలనేపునాకును.గలిగెనేని
 .నెట్టిమొద్దుబుద్ధిచినై న.నీశ్వజాలు
 సరసమగు పెక్కుగ్రంథము.లరచియింతు॥

95 గీ॥ .బేరమాడెదగూఢులు.పెండ్లముల్తొ!
 .అకుఁబసులకయిసంతవ.శక్తులమాడ్కి
 మధ్యవతులతగవుం.బడుటకన్న
 .బెండ్లినిజముగ నెక్కుప్ర.విలువగలది॥

96 గీ॥ .బలిమిసొసరింపఁజడిన పెం.డి.లిసరకము
 .కలతబ్రతుకును-మతియు.చచ్చలుసగిడము
 .సలుపు-నిష్టానుసారము.దరిగిన-నది
 .సంతసము-దివ్యశాంతిని.సంతరించు॥

97 గీ॥ .ఇట్టులనొకపువ్వుడి.నెసఁగుపగలు
 .మబ్బునఁజెలంగు-వేసవి.మగుక-గలఁచు
 .చలిమి.స్వోష్ణ.నీతువు.కలుగు-నట్టు
 .లేగువంతలు-జోకలు-బుతువువలె॥

Act. iii. Sce. i.

98 Smooth runs the water where the brook is deep,
And in his simple show he harbours treason.

99 what 's more miserable than discontent.

Act. iv. Sce. ii.

100 O miserable age ! Virtue is not regarded in handi-
craftsmen.

PART III—

Act. I. Sce. IV.

101 ' T is beauty that doth oft make women proud ;
' T is virtue that doth make them most admired ;
' T is government that makes them seem divine ;

Act. ii. Sce. i.

102 To weep is to make less the depth of grief :

Act. iv. Sce. viii.

103 when the lion fawns upon the lamb,
The lamb will never cease to follow him..

98 ద్వి || .నునుపుగాఁబాతెడు .నోఁతె ననీరు |
 .♦మునిరూపునఁ ♦దోహ.ముద్దాఁచువాఁడు ||

99 ద్వి || .♦ఒందిలి- తనివిలే.కుండుటకన్న |
 .నెందై నమఱియుండు .నే- యెంచిచూడ ||

100 వ || ఆహా దుష్కాలము- ♦శిల్పల♦యోగ్యత సరకు సేయఁబడలేదు||

101 గీ || .స్త్రీలఁదఱచుగగర్వింపఁ .జేసెడునది |
 .సొగసు-వారలమిక్కిలి .పొగడఁబడఁగ |
 .నలుపునదిసద్దణంబు- వేల్పులుగవారు |
 .తెలియఁబడఁజేయునది ♦జితేంద్రియతమఱియు ||

102 ద్వి || .♦వాతెఱచుచు దుఃఖ.పడుట- శోకంబు |
 .లోతుఁతగ్గించుటా .లోచించిచూడ ||

103 ద్వి || .సింగమిచ్చకముచే.సిన- గొట్టెపిల్ల |
 .♦పంగఱదానివె .బడఁబోకపోదు ||

Act. v. Sce. vi.

- 104 Suspicion always haunts the guilty mind
The thief doth fear each bush an officer.

HENRY VIII—

Act. I. Sce. I.

- 105 anger is like
A full-hot horse, who being allowed his way,
Self-mettle tires him.

Sce. iii. —

- 106 New customs
Though they be never so ridiculous,
Nay, let'em be unmanly, yet are followed.

Act. iii. Sce. i.

- 107 Orphens with his lute made trees,
And the mountain-taps that freeze,
Bow themselves, when he did sing :
To his music plants, and flowers
Ever sprung ; as sun and showers
There had made a lasting spring.
Everything that heard him play,
Even the billows of the sea,
Hung their heads, and then lay by.
In sweet music is such art,
Killing care and grief of heart
Fall asleep, or, hearing, die.

104 ద్వి || .♦దురితంబుఁ గలమది .♦నొడరు ♦సందియము ।
 .♦బరి-యెల్లపొద- రాజ .భటునిఁ వెఱుమ ॥

105 ద్వి || .చెలరేఁగుగుఱ్ఱము .చెలువగునల్క ।
 .యలయుఁ దనంతట .నాఁపనియెడల ॥

106 ద్వి || .♦అనుసంపఁబడు♦నూ.త్నాచార♦వపహ ।
 .సనకరమయ్యు- ♦నీ.చంబగునేని ॥

107 నీ || .వీణవాయించుచా .♦ర్చియసుపాటంబాడి

.వృక్షంబులనన్తంచు .పేరుకొనిన ।

.♦నగశిఖరంబుల .♦న్నమృములుగఁజేసె-

.నతనిపాటకుమొక్క.లలరు♦లొదవె ।

.జగముకన్నున్వొన .జల్లులుగావించె

శాశ్వతంబైనవ.సంతయుతువు।

.వానివాద్యమువినన్ .ప్రతివస్త్రపు

సము.ద్రపురంగములు ♦ సై.తమ్మువాని।

తలలువాల్చె- మఱియు.దాపునఁబండెడు।

.ఁబరఁగునట్టి మహిమ.పాటయందు।

.ఁగెడపువంత-మఱియు. నెడఁదదుఃఖమును।

.గునుకు-నదియఁగాక - .వినుచుసమయు।

Sce. ii.

108 (1) The hearts of princes kiss obedience,
So much they love it ; but to stubborn spirits
They swell and grow as terrible as storms.

(2) My lord, we have
Stood here observing him. Some strange commotion
Is in his brain : he bites his lip, and starts ;
Stops on a sudden, looks upon the ground,
Then lays his finger on his temple ; straight,
Springs cut into fast gait ; then stops again,
Strikes his breast hard ; and anon, he casts
His eye against the moon ; in most strange postures
We have seen him set himself.

Act. iv. Sce. ii.

109 Men's evil manners live in brass ; their virtues
We write in water.

Act. v. Sce iii.

110 Men that make
Envy and crooked malice nourishment
Dare bite the best.

108 (1) ద్వి || .♦అరుసులయెదలు ము .ద్దాడునడఁకువ ।
 .♦మొరటులయెడఁగోప.మున రేఁగునవియు ॥

(2) నీ || .♦విభుఁడ- వానింగని.పెట్టుచు మేమిట
 .నున్నార -మెద్దియో .యొక్క వింత ।
 .♦తిరుగుఁబాటతనిబు .ద్ది♦న్నె లకొనియె-
 నా.తం♦డొడుగఱచెడు- .కెం♦డి- యులికి ।
 .పడెడు- దబ్బుననాఁగు- .బోకించు నేలను-
 .బిమ్మట- నాతిని .వేల్చునతిని ।
 .♦కణత ప్పెఁజేచుక- ♦నొ.క్క-టఁద్రుల్లి పాటున
 .వడినడచున్దరు .వాతనిలుచు ।
 .దసదు గుండె బాఁచు .కొనెడుగట్టిగ. మఱి ।
 .యునొక తఱిసిఁ జందు.రుచిదెసఁదన ।
 .కన్ను వైచు మండు- .గడువిచిత్రములగు ।
 .♦గతులనాఁడుంటఁ .గంకిమేము ॥

109 ద్వి || .జనులచెడుగు ♦శిలా.క్షరమము ♦మనెడు ।
 .మనమునీటన్వారి .మంచివ్రాసెదము ॥

110 ద్వి || .సైఁవలేనట్టి దు.జ్జనముఃఱుమిగుల ।
 .గాపాడువారినే .కఱవఁదెగింతు ॥

111 't is a cruelty,
To load a falling man.

KING JOHN—

Act. I Sc. I

112 For new-made honour doth forget men's names.

Act. iii. Sc. iv.

113 Before the curing of a strong disease,
Even in the instant of repair and health,
The fit is strongest : evils that take leave,
On their departure most of all show evil.

114 A sceptre, snatched with an unruly hand,
Must be as boisterously maintained as gained ;
And he that stands upon a slippery place
Makes nice of no vile hold to stay him up.

Act. iv. Sc. iii.

115 Trust not those cunning waters of his eyes,
For villany is not without such rheum ;
And he, long-traded in it, makes it seem
Like rivers of remorse and innocency.

111 ద్వి || .పడిపోవుచుండిన .వానిమతింత |
 .యడఁగఁగొక్కుచునుంట .యది ♦కూశతనము ||

112 ద్వి || .కొత్త గానబ్బిన .గొప్పతనముక్త |
 .♦మల్లిమఱచెడు .మనుజులపేర్లు ||

113 గీ || కఠినమౌసంకటంబు చ.క్కఁబడకమాను |
 .ముందు- నాచోగ్యమబ్బుని.మానమునందు |
 .గూడవడియగు- నెవఁబాయు.కీడుల్లె |
 .వానిమల్లదలన్గిడె .♦కానిసించు ||

114 గీ || .న్యాయముఁ దొలుగుచేయిచే .♦నపహరింప |
 .బడిచ♦స్వపదండ మెటుపోందఁ.బడెనోయల్లు |
 .♦నిర్వహింపఁబడునది- వెం .డియును- జూలు |
 .నట్టిచోనున్న తఁడుదేని. నైనఁబట్టు ||

115 గీ || .వానిమోసపుచ్చు .♦బాష్పమ ల్ నమ్మకు !
 .♦దుడుకుగూడనట్టి .తడిఁజెలంగు |
 .అందు ♦ఁగిరమలవడు .తఁడు నేరమాలేమి |
 .నెఁగులేళ్లుగ నది .కనుపలుచెడు ||

KING LEAR—

Act. I Sec. I

116 Time shall unfold what pleated cunning hides ;
Who cover faults, at last shame them^rderides.

Act. ii. Sec. iv.

117 All 's not offence that indiscretion finds
And dotage terms so.

Sec. v.

118 O, sir, to wilful men,
The injuries that they themselves procure
Must be their school master.

Act. iii. Sec. iv.

119 Thou, 'dst shun a bear ;
But if thy flight lay toward the roaring sea,
Thou 'dst meet the bear i' the mouth.

Sec. vi.

120 He 's mad that trusts in the tameness of a wolf, a
horse's health, a boy's love, or a whore's oath.

116 ద్వి || .♦తటివిప్పుమోనము .దాఁచిన- దెగ్గు |
♦మఱుఁగిను వారివే .మఱుసిగ్గు♦ తెగడు

117 ద్వి || .అవివేకమరసిన-దట్టలవృద్ధ |
♦తవివరించిన దెల్ల .దప్పుగాఁబోదు

118 ద్వి || .♦ములుచలకుఁగమంతఁ♦బొరయు♦నిక్క-ట్లు
♦బడి♦యొజ్జలుగనుండ.వలయునోయయ్య ||

119 గీ || .♦భల్లుకమునుఁజూచి.పరుగినుచుందువు
.దానిఁదప్పుకొనఁగ-ఁ.గాని-♦ఘోష |
మీఱు♦కడలినీడు.సాటిపోవుటకడ్డ |
.పడిన నెల్లు నెదురఁ.బాతెదీవు |

120 ప || తోఁడేటిమచ్చికయు-గుట్టపుటారోగ్యము-
బిల్లు కాయవలపును-లంజెయొట్టును
సముక్తొనువాఁచు వెంగలి ||

- 121 When we our betters see bearing our woes,
We scarcely think our miseries our foes.
Who alone suffers, suffers most i' the mind,
Leaving free things and happy shows behind;
But then the mind much sufferance doth o'erskip,
When grief hath mates, and bearing-fellowship.
How light and portable my pain seems now,
When that which makes me bend makes the king bow.

Act. iv. Sce. i.

- 122 Our means secure us, and our mere defects
Prove our commodities.
- 123 As flies to wanton boys, are we to the gods,-
They kill us for their sport.

Sce. iii. ,

- 124 The stars above us, govern our conditions;
Else oneself mate and mate could not beget
Such different issues.

121 నీ॥ . మనకన్న నెక్కుడు . మనుజులయెడ
 మన.శోకములుండుటఁ జూచునపుడు ।
 .మనకున్న యాపద.లమ్ర . శత్రులుగ.
 మన.మొంచెద మరుమగి- . నెవ్వఁడొంటి ।
 . దురటిల్లునాతఁడెం.తో కుందుమనమందె-
 . కాని-దఃఖముకట్టు.లోననున్న ।
 . సమయమునన్- సైచు సహవాసమాగ్నిన.తటి-
 . నిడుమస్మది.దాటు-మఱియు ।

. నెంతయులకన- మఱి.యెంతయల్పముగనా ।
 . భాధయుప్పుడు కన.పడుచునుండె ।
 . నన్ను నెపుడు వంచు.చున్నయయ్యదిజేఁని॥
 . గూడనగఁబట్టి. కుంగఁదీయ ।

122 ద్వి॥ . మనసాధనంబులే.మఱిపించుమనల ।
 . మనలోల్లెమనకు మే.లమ్ర తీనిగూపించు ।

123 ద్వి॥ . వేలుపులుమనలఁ . బిల్లలీఁగలన ।
 . గూలుచునటులాట.కొఱకుఁజంపెదరు॥

124 గీ॥ . మనస్వభావమేలు . మనమొంతయునెఱుంగ ।
 . రానిదై వ-మట్లుకానియెడల ।
 . మాఱకుండునాలి . మగిలంతభేదమున్ ।
 . గలుగుపిల్లలనిటు . కాంచుటెట్లు॥

Sce. vi.

125 Come on, sir, here 's the place : stand still.—
How fearful
And dizzy 't is, to cast one's eyes so low !
The crows, and choughs, that wing the midway air
Show scarce so gross as beetles : half way down
Hangs one that gathers samphire,— dreadful trade :
Methinks, he seems no bigger than his head.
The fishermen that walk upon the beach
Appear like mice, and yond tall anchoring bark
Diminished to her cock,— her cock, a buoy
Almost too small for sight. The murmuring surge,
That on the unnumbered idle pebbles chafes,
Cannot be heard so high.—I 'll look no more ;
Lest my brain turn, and the deficient sight
Topple down headlong.

125 నీసమాలిక॥ .అయ్యరమిత్త ద్ది యె.యచ్చోటు- కదలక

.నిలుచుండు- మంత్రకింది .కినిజూపు|

.బట. చుటయెంత భీ.కరమెంత

తలత్రోప్ప.గానుండు- నశమనె.గయుచునున్న|

.కాకులు-మఱిసీ.కాకులు బొడ్డెంక.లట్టు

చిన్నవిగఁగ.స్వస్థుచుండె|

.నూరుగాయలకటు .లుసయోగపడు

నొక.విధమగు మొక్కల.బెలుకువాడు |

.కిందిసకమ త్రోవ .వేలొడెడు-

♦ఘోర.వృత్తి - నేననుకొని.యెదసతిండు|

.తనతిలకంబె.బె .గ్దగఁగానిసించెడు-

.♦మున్నీటియొడ్డున .బోవుబెన్న |

.♦చుంచువిధముననొక .తెంచెడు-

♦లంగరు.వేయుచుండిన యల్ల. పెద్దయోడ|

.దాని♦దోనె♦వితాన .దక్కువకాబడె-

.నదియులంగరు గుఱు.తట్లుకంటి |

.కందకకడుకన్న.దయ్యె- ♦నట్లాడెడు

.గులక రాసినొరసి .ఘోషలెట్టు|

.♦కరడమంతపెద్ద .గావినబడజాల |

.కుండె-నింకజూడ .నొల్లనేను |

.మిగులనాకుదల తి.గెడు-గొఱతవడు |

.దృష్టిదొడ్లుదల్ల .కిందుఁగాన ॥

126 When we are born, we cry that we are come
To this great stage of fools.

Act. v. Sc. iii.

127 The gods are just, and of our pleasant vices
Make instruments to plague us,

128 Her voice was ever soft,
Gentle, and low, — an excellent thing in woman.

129 The weight of this sad time we must obey;
Speak what we feel, not what we ought to say.
The oldest hath borne most; we, that are young
Shall never see so much, nor live so long.

RICHARD II

Act I Sc I

130 The purest treasure mortal times afford
Is spotless reputation; that away,
Men are but gilded loam or painted clay.

Sc. ii.

131 That which in mean men we entitle patience
Is pale cold cowardice in noble breasts :

126 ద్వి॥ .చనుదెంచీతిమిపిచ్చి.జనులరంగమున
 .కనియేడ్చెదముఃపుట్టి.నప్పడుమనము॥

127 ద్వి॥ .మనచెడుగులనుంజి.మనలశిక్షిండు ।
 .ననువువన్నెదరునా.యమగునేపిలు ॥

128 ద్వి॥ .మెత్తెనెచ్చెన.మెల్లెనెఱుపె ।
 .కుత్తక-క్రీకది.గొన్నగుణంబు॥

129 గీ॥ .మనముకరినావసరభర.మానకుఁగి ।
 .పల్కునదితోచినదిచెప్ప.పలయువాసి ।
 .నెడసి-పెద్దలుకడుభరి.యించినారు ।
 .మనముపెన్నలమంతగాఁగఁగఁమువసము ।

130 గీ॥ .మత్యకాలంబునఁగుని.మఱలభసంబు
 .తనరుచుండెడుమచ్చపొం.దనియశంబు ।
 .జనములదిబొత్తిగాఁబోవు.సమయమందు ।
 .పసిడిపూసినబంకమ.న్నసరివారు॥

131 ద్వి॥ .అథములలోమన.మనుకొనునోమి ।
 .యధికులయెడభయ.మనిసిండుకొనెడు ॥

Sce. iii

132 Teach thy necessity to reason thus ;
 'There is no virtue like necessity.

133 gnarling sorrow hath less power to bite
 The man that mocks at it and sets it light.

134 O, who can hold a fire in his hand
 By thinking on the frosty Caucasus ?
 Or cloy the hungry edge of appetite
 By bare imagination of a feast ?
 Or wallow naked in December snow
 By thinking on fantstic summer's heat ?
 O, no : the apprehension of the good
 Gives but the greater feeling to the worse :
 Fell sorrow's tooth doth never rankle more
 Than when it bites but lanceth not the sore.

Act. ii. Sce. i.

135 the tongues of dying men
 Enforce attention like deep harmony :
 Where words are scarce they are seldom spent in vain,
 For they breathe truth that breathe their words in
 pain.
 He that no more must say is listend more.

132 ద్వి॥ చక్కనినీయవ. సరముతలంచు।

.♦మక్కటకం టెయో♦.గృతవతిలేదు॥

133 ద్వి॥ .కజవఁజాలదుగుఱు.గావించు♦వంత।

.♦సరకుసలుపక హా.నృము సేయునరుని॥

134 సీ॥ .మంచుకొండ నెవండు.♦మదిగోన♦గలపోసి.

.యశాశౌరశనచేత.నగ్గిదాల్చు।

.నాకలి♦యంగద.నంటునఁ మనకు

♦మొ.గంబుమొచ్చించు-లే.క-బలువిందు ।

.గూరిచియూహించు.కొనుమాత్రమున ।

.లేక-మండువేసవివేడి.మనసుననిడి ।

.♦మాగకశీషకంబు♦హి.హంబునదిన మొలం

.బొగ్గాడు-నటుకాడు.పొమ్ము మంచి ।

.నెన్నుకొనుటచేడ్డ.నెంపఁ చెడుమతింత ।

.కూర్గనైవంత.కోటబాధ ।

.గఱచునప్పటివలె.గావింపనేరదు ।

.పుండుబల్లెముమొయిబొడుచునపుడు॥

135 ఉ॥ చచ్చెడువారినాటకలు.♦శ్రద్ధ♦సుగానముపోల్కిలాగు-♦వా ।

.కుచ్చుట♦శక్తిశక్తనెడ.గొంచెము♦రిశ్తగఁజెల్లు-బాధ♦ను

.శ్లో♦చ్చరియించువారుజ.మూ♦తురు-చెప్పటకెద్దిలేనివాఁ ।

.డెచ్చటనై న♦మచ్చికమ.తింతవినంబడుచుండుఁగావునన్॥

136 The setting sun, and music at the close,
As the last taste of sweets, is sweetest last,
Writ in remembrance more than things long past.

137 Small showers last long, but sudden storms are short.

138 Should dying men flatter with those that live ?
No, no, men living flatter those that die.

Act. iii. Sce. ii.

139 know'st thou not
That when the searching eye of Heaven is hid
Behind the globe, and lights the lower world,
Then thieves and robbers range abroad unseen,
In murders and in outrage bloody here ;
But when from under this terrestrial ball
He fires the proud tops of the eastern pines,
And darts his light through every guilty hole,
Then murders, treasons, and detested sins,
The cloak of night being plucked from off their backs,
Stand bare and naked, trembling at themselves ?

136 గీ॥ .కుంకుచున్న పొంగ్గ..కొసముట్టుపాటయు ।

.వెనుకకుఁజవిఁగొనెడు.సింఱివంట ।

.కరఁశిమిగులనింపు.గా॥మను-ఁగడునెవ్క ।

.వ్రాయఁబడు-ఁగడిచిన.వానికన్న॥

137 ద్వి॥ .చిన్నముసురు॥మన్నుఁ.శరము-కాని-వడి ।

.బన్నినట్టి॥తుపాను.త్వరఁ॥గడతే॥

138 ద్వి॥ .ప్రసరితంత్రేబ్రతుకువా.రలఁజచ్చువార ।

.లు-॥నహి-బ్రతుకువార.లునుతింతు॥మృతుల॥

139 నీ॥ .ఎఱుఁగవాడేవుఁబ.నీక్షిం-చుచూ॥దికి

.భూగోళమువెనుక.డాఁగిమఱియు ।

.గిరిందిజగమువెలిఁగించుచున్నప్పుడు

.దొంగలున్వెండియుం.దోఁచువాండు) ।

.కన్నడకఠికము॥.గాఁ జెరలాడెదన్

॥.హత్యలన్గొరులై ॥.హఠములనిట ।

.ఁగాని-యీక్షా॥కందు.కిముక్తిందు

నుండిహఁడెప్పుడు పొచ్చిన.వృక్షదృష్ట ।

.శిఖరములక బ్రకా.శింపించి ॥ప్రతిదుష్ట

.వివరమునన్తన .వెల్లుఁబొడుచు ।

.ఁడంపుటల్॥దోహము లపుడ.నహ్యసాత ।

.కంబులుకదమ॥పృష్ఠ భా.గములనుండి ।

॥మాపుపచ్చడము తొలఁగిం.పఁబడనిలుచు ।

.వడఁకుచుఁదమంత బోడిగ.॥బట్టలేక ।

Act. v. Sce. i

- 140 The love of wicked friends converts to fear ;
That fear to hate ; and hate turns one or both
To worthy danger and deserved death.

RICHARD III.—

Act. I. Sce. III.

- 141 the world is grown so bad,
That wrens make prey where eagles dare not perch :
Since every Jack became a gentleman,
There's many a gentle person made a Jack.

Sce. iv.

- 142 Sorrow breaks seasons and reposing hours,
Makes the night morning, and the moon-tide night.

Act. ii. Sce. ii.

- 143 that deceit should steal such gentle shapes.
And with a virtuous vizor hide foul guile !

Act v. Sce. ii.

- 144 True hope is swift, and flies with swallow's wings,
Kings it makes gods, and meaner creatures kings.

140 గీ॥ .♦చెనఁటిచెలికాండ్ర) ♦నమ్మిమా.ఱునువెఱపున ।
 .కాభయమనహ్యమున కన.హ్యంబొకనికి ।
 .ఁగానిలేకి♦ర్వురకుఁగాని .కట్టకడకు ।
 .మఱియు♦హానికిఁగగునటను .♦మరణమునకు ॥

141 గీ॥ .జగముచెడె- డేగవాలగి .నాహసింప ।
 .కున్నచో♦జీనువయెరతి.న్యాయే- నెల్ల ।
 .నీచుఁడున్ ఘనుఁడౌటచే ♦నెరుసఁజడిరి ।
 .♦తక్కువారుగఁబల్వురు.తగుమనుసులు ॥

142 ద్వి॥ .♦ఋతుపులమాచున్ వి.ద్రుంఁగింటలను ।
 .♦వెతరేబవల్లఁగా .వించు♦సట్టిట్ట ॥

143 ద్వి॥ .♦వంచనసాధురూ .పంబులనుండు ।
 .మంచివేషమున దు .మాన్ గన్ముందాఁచు ॥

144 ద్వి॥ .♦పఱచునేంట్రింత ♦జ.వముతోడనాన ।
 .దొరలవేల్పుల ♦నలం.తులజేండ్లజేయు ॥

Scē. iii.

145 Conscience is but a word that cowards use,
Devised at first to keep the strong in awe :

LOVES LABOUR'S LOST.— *Act. I. Scē. I.*

146 Why, all delights are vain ; but that most vain,
Which, with pain purchased, doth inherit pain.

147 Study is like the heaven's glorious sun,
That will not be deep-searched with saucy looks :
Small have continual plodders ever won,
Save base authority from others' books.
These earthly godfathers of heaven's lights
That give a name to every fixed star,
Have no more profit of their shining nights
Than those that walk and wot not what they are.
Too much to know is to know nought but fame ;
And every godfather can give a name.

145 ట్వి || .♦భీరులువాడుల ♦.పితమెగమంబు |
♦♦ధీరులనాఁప ♦వి.సింపఁబడెదొలి ||

146 గీ || .బౌర♦వితలువేడ్క .లన్నియు-నొఁగాని |
♦.యెద్దియిడుమతోఁగ్రగ .యింపఁబడుచు |
♦.నెగులుకలుగఁజేయు ♦.నిచ్చలునద్దియె |
♦.మిగులవృథాముగఁబ .ఱగుచునుండు ||

147 నీ || .మిగుల వెల్గుచునుండు ♦.జగముకన్నుంబోలుఁ
♦.జదువదిలోఁతుగ. వెదుకఁబడదు |
♦♦దుడుకై నచూపుల.తోడ- నొరులపుస్త.కముల
చప్పనిదశాన.ములఁదప్ప |
♦♦పడసిరియెంతయుం .బాటుబడిన
యట్టి.వారలుస్వల్ప లా.భంబుతాము |
♦.కదలనియెల్ల చు.క్కకుఁ బేరొనంగు
జ్యో.తిషి.కులుమెఱయు .రాతిరులనుండి |
♦♦కాంచరెక్కుడు మేలున.క్షత్రములను |
♦.జూచుచవ్వి తెలియని య.జ్ఞులకుమించి |
♦♦పెచ్చెలుంగుట తెలియమి.పేరుతప్ప |
♦.మఱియునున్నా ♦మ కరణమొ.నరుచునెల్ల |
♦.గురువునేదై నఁ బేర్ జత.పఠచఁగలఁడు |

- 148 (1) Fat paunches have lean pates : and dainty bits
make rich the ribs, but bank rout quite the wits. .

Ex. 1.

Act. ii. Sec. i.

- (2) Beauty is bought by judgment of the eye,
Not uttered by base sale of chapmen's tongues.

Act. iv. Sec. iii.

- 149 Never durst poet touch a pen to write,
Until his ink were tempered with Love's sighs ;
O, then his lines would ravish savage ears,
And plant in tyrants mild humility.

Act. v. Sec. ii.

- 150 (1) The blood of youth burns not with such excess.
As gravity's revolt to wantonness.

- (2) Folly in fools bears not so strong a note
As foolery in the wise, when wit doth dote ;
Since all the power thereof it doth apply,
To prove by wit, worth in simplicity.

148 (1) కం || .కడుపులు బలిసినవారికి |

.గడుగొంచెపు మెదడులుండు - ఘనరుచ్యములౌ |

కడులుబలిపించు బ్రక్క-ల |

.వడి- నై నన్ - బుద్ధిపాట.పమ- జెడగొట్టున్ ||

(2) ద్వి || .♦కనువి♦మహా♦సోచు.గిముకొసబడెడు |

.♦ససదచతకకునాల్క- .నసబడిపోదు ||

149 గీ || .కలముముట్టడెగించెడు .♦కయియెఱుడును |

.వ్రాయుటకు- వల్పనిట్టాపు- .లాయన♦స |

.మసిగలుప-కౌర- పిదప♦ర.క్రై-న చెప్పును |

.లాగువానిపద్యములు- కూ.శరగించు ||

150 (1) ద్వి || .చిటుతపాయముకన్న .సింగారమునకు |

.మరగుగభీరత .నన్త్రండించుపలపు |

(2) గీ || .తెల్విమిమిటి పిచ్చియె.న్త నటువంటి |

.ప్రాజలందలి యవివేక.మజ్జలదగు |

.చెట్టకంటెను మఱియొక.మెక్కుమీఱు |

.వెంగలితనంబు నంగూడ.వెలకలదని |

.జ్ఞానశక్తి నిరూపించు .గలదుకనుక ||

(3) The tongues of mocking wenches are as keen
 As is the razor's edge invisible,
 Cutting a smaller hair than may be seen ;
 Above the sense of sense; so sensible
 Seemeth their conference ; their conceits have wings
 Fleeter than arrows, bullets, wind, thought, swifter
 [things.

(4) Your wit makes wise things foolish :
 With eyes best seeing heaven's fiery eye,
 By light we lose light : your capacity
 Is of that nature , that to your huge store
 Wise things seem foolish, and rich things but poor.

MACBETH

Act II Sce II

151 (1) the innocent sleep :
 Sleep, that knits up the ravelled sleeve of care,
 The death of each day's life, sore labour's bath,
 Balm of hurt minds, great nature's second course,
 Chief nourisher in life's feast.

(3) గీ || .కంటిక గపడనంతసూ .శ్మంబువెందు |
 .కయునుఁదెగవేయుమంగలి .కత్తి మొనకు ||
 .మించివాఁడియగున్వెక్కి .రించుపడుచు |
 .చెలులనాల్కలు- వారల .పలుకులుమఱి |
 .తెలిసికొనుటక సాధ్యముల్ - .కలవువారి |
 .తలఁపులకుఁతెక్క- లవ్విము.ల్కులఁదుపాకి |
 .రవలగాలిమనసుమించు .రయముచేత ||

(4) గీ|| .అజ్ఞలంజేయుఁబ్రాజ్ఞుల .నై ననీచు
 .తెల్వి-బాగుగఁగన్నులఁ .దెఱచిమనము |
 .జగముకన్నఁగనుంగొన్న .సమయమందు .
 .వెల్తురుంగోలుపోదుము .వెలుతురుమెఱియి |
 .నట్టి నై జమునీశ క్తి .కమరియుండె |
 .తెలివిమాలిన విగ్గఁదెల్వి.గలయవిమఱి |
 .కానిపించుఁబేదవిగ శ్రీ.గల్గునవియు
 .నెల్ల సీమహాజ్ఞాన .మృద్ధకిల్లు

151 (1) గీ|| .శీగి నెఱుఁగనినిద్దర- .చిక్కువడిన |
 .జాలివడుకనినూలిని. సరిగనల్లు |
 .ప్రతిదివసజీవి తంపుమర.ణము-పెద్ద |
 .బడలుపాటు స్నానము-గంటు.వడునెదలకు |
 .మందు.బ్రతుకువిందున మేటి. మనుపుఁగూడు |
 .ప్రకృతిగుణములరెడవ .పథముమఱియు||

Act. v. Sce. vi.

(2) Life's but a walking shadow; a poor player,
 That struts and frets his hour upon the stage,
 And then is heard no more: it is a tale
 Told by an idiot, full of sound and fury,
 Signifyng nothing.

MEASURE FOR MEASURE— *Act I Sce I*

152 Heaven doth with us, as we with torches do,
 Not light them for themselves; for if our virtues
 Did not go forth of us, 't were all alike
 As if we had them not. Spirits are not finely touched,
 But to fine issues; nor Nature never lends
 The smallest scruple of her excellence
 But, like a thrifty goddess, she determines
 Herself the glory of a creditor,
 Bat thanks and use.

Sce. v.

153 Our doubts are traitors,
 And make us lose the good we oft might win,
 By fearing to attempt.

(2) గీ॥ బ్రతుకునడుచునీడ - .రంగమునంగింజు ।
 .కొనితనగడువుమఱి .వినగఁబడని ।
 .పాడుపాత్రము - గడ.బడమెందుకాన్పుత ।
 .క్కువుగనెడగుచేను .డువఁబడుకత ॥

152 సీ॥ .విశరుచుడై నము .మనయెడఁ -
 దివిటీల.గుఱిచి మనమునేయు.కరణి-వాని
 .కై వానివెలిఁగింపఁగడగము-
 మనసన్గ.ణములు బహుల్పక.క-మనలోన ।
 .నడఁగుటయును.మన .కవియులేకుంటయు-
 .నొక్కటే-బ్రతుకులు .నొప్పుమీఱ ।
 .జేయంగఁబడవుమంచి ♦ప్రయోజనములకుఁ.దక్క-
 .బ్రకృతియు న.ద్దానిమహిమ ।

.వందసంబులు మఱియులా.భంబుఁగొనుచు ।
 .బొదుపుఁగలదేవత వితాన.నదియునప్పు ।
 .లిడెడు-గొప్పందుటకు నిశ్చ.యించి.♦యెరవు ।
 .పెట్టబోవదు తానొక్క.♦వీసమైన ।

153 ద్వి॥ .♦తెక్కరీండ్లుమనసం .దియములుమనకు ।
 .♦నెక్కొలుపవుమేలు .♦నివ్వెఱఁబన్ని ॥

Act. ii. Sce. i.

- 154 Mercy is not itself, that oft looks so ;
Pardon is still the nurse of second woe.

Sce. ii.

- 155 Great men may jest with saints ; 't is wit in them,
But in the less foul profanation.
Lucio [to Isab]. Thou 'rt in the right, girl ; more o' that
Isab. That in the captain's but a cholerick word,
Which in the soldier is flat blasphemy.
- 156 Thieves for their robbery have authority
When judges steal themselves.

Sce. iv.

- 157 wisdom wishes to appear most bright
When it doth tax itself.

Act. iii. Sce. i.

- 158 The miserable have no other medicine
But only hope.
- 159 And the poor beetle that we tread upon,
In corporal sufferance finds a pang as great
As when a giant dies.

154 ద్వి || .కూమిలాగున్నది .కూమికాబోవ |
 .దోమికొండవపంత .నొదవించుచుండు ||

155 మధ్యాక్కఱ :- .పరిహాసమాడవచ్చుముని- .వరులనై నఁబ్రభువులద్ది |
 .♦సరసంబువారిలో- (గాని- .స్వల్పలనెంతయోతప్ప |
 .♦పరుసంబుమాత్రమౌ నేద్ది .♦వాహినీనాథులపట్ల |
 (బరగున హాపవాదమయి.♦భటులగు వారియందదియె ||

156 ద్వి || .న్యాయానికాన్లు ♦చౌ.ర్యముసల్పనపుడు |
 .నాయమౌచొంగత .సము♦తస్కరులకు ||

157 ద్వి || .ఎపుడు తెలివిగోరు .నెంతయుజెలుంగ |
 .నపుడు తనుందానె .యది♦దూఱుకొనెడు ||

158 ద్వి || .♦వనటపొందినయట్టి .వారలకేందు |
 .ననులేదుసుంతయు .నమ్మందానతప్ప ||

159 ద్వి || .తొక్కినఁజేడపు.రువునొప్పిఁజెందు |
 .♦నక్కజేముగఁజచ్చు .నపు♦డసురవతె ||

See. ii.

160 No might nor greatness in mortality
Can censure scape ; back-wounding calumny
The whitest virtue strikes. What king so strong
Can tie the gall up in the slanderous tongue ?

MERCHANT OF VENICE *Act. I. Sce. I.*

161 You have too much respect upon the world :
They lose it that do buy it with much care.

See. ii.

162 If to do were as easy as to know what were good to
do, chapels had been churches, and poor men's
cottages princes' palaces. It is a good divine that
follows his own instructions : I can easier teach
twenty what were good to be done, than be one of
the twenty to follow mine own teaching. The brain
may devise laws for the blood ; but a hot temper
leaps o'er a cold decree.

See. iii.

163 An evil soul, producing holy witness
Is like a villain with a smiling cheek,
A goodly apple rotten at the heart.
O, what a goodly outside falsehood hath !

160 గీ || .♦కడిమిగానిగొప్ప .గానిమానవులందు |

.చాటలేదునిందె- .జాటునుండి |

.♦చాడికొట్టజూచు .స్వచ్ఛమానీతిని |

.♦దూఱునాల్కగట్టు .దొరకలండె ||

161 ద్వి || .♦రాగమునీకుగౌ.రవమున♦మెందు |

.♦జాగ్రత్తగొనునది .జారవిడ్చెదరు ||

162 వ || చేయుటకు మంచియెద్దియో తెలిసికొనుటవలె జేయుట నుభ

మైనచో- గుల్లగోపురములగు- మఱి- పేదల గుడిసెలు రాజుల
మేడలగును- చెప్పనట్లుచేయువాడే మంచిగురువు- చేయబడు

టకు మంచియేదియో యరువదుగురకునే సుఖపుగా బోధించ

గలనుగాని నాబోధననుసరించుపట్ల వారిలో నేనొక్కతెగానె న

నుండజాలను- మనుజునియింద్రియ ♦ప్రవృత్తి వివేకముచే నక్షణ

మఁగాని- ♦కామము వివేకము నోచును ||

163 గీ || .పరమపావనసాక్ష్యంబు .బల్కుదుష్టు |

.చిఱునగవుమోముగల్గు ♦ట.క్కరికిసాటి |

.లోనగుల్లియు బై కంద .మైనపండు |

.కిల్లబయటికినెంతసా .గసుగనుండు ||

Act. ii. See. vi.

164 All things that are,
 Are with more spirit chased than enjoyed.
 How like a younger or a prodigal
 The scuffled bark puts from her native bay,
 Hugged and embraced by the strumpet wind !
 How like the prodigal doth she return,
 With over-weathered ribs and ragged sails,
 Rent, and leggared by the strumpet wind !

See. ix.

165 Who shall go about
 To cozen fortune and be honourable
 Without the stamp of merit ? Let none presume
 To wear an undeserved dignity :
 O ! that estates, degrees, and offices,
 Were not derived corruptly, and that clear honour
 Were purchased by the merit of the wearer !
 How many then should cover that stand bare ;
 How many be commanded that command ;
 How much low peevishness would then be gleaned
 From the true seed of honour ; and how much honour
 Liked from the chaff and ruin of the times,
 To be new-varnished !

164 త || .అగుభవింపఁగఁబడఁవాఁశ్శతో నెట్లు.
 వస్తువు లేవఁటాడఁ.బడెడునోయట్లు |
 .తనఁతావునుండిక.దలువన్నె మీఱు.నాఁవ-
 ఁదూఁబటిఁతిండి.నాఁగోఁడెకాని |
 .యనువున నెటుబిగి.యన్ గొఁగిలింపఁ.
 బడెడునోలఁజెక ర్వలిచేత.మఱల |
 .జనుదెంచు నెటుల్లెచా.యఁమిగుల
 .ధ్వ-సంబుగావింపఁ.బడుచునయ్యాదియు ||

165 సీసమాళిక . || .ఎనరుయత్నింతుర.దృష్టముఁస్వరిచింప.
 .సహృత లేక మ.ర్యాదఁబొంద |
 .దగనిగౌరవమునొందఁగ నెవ్వరైన
 .స్వ.తంత్రింపఁజనదు-సాస్వ.స్వములు-పర్వు |
 .లు-మఱియుద్యోగముల్-దుమూఁగఁము
 గిసందఁ.బడనిచ్చె-వెండియు.స్వచ్ఛమైన |
 .వాసి-యోగ్యతఁగల.వానిచేఁగొన బడె.నేని
 .సిగంబరు.లె సయెంద |
 .తాచాచితులపును-రాజకులఁబడి
 యుండు రందటొమాన్.సోపఁగువారు ||
 .సత్ప్రతిష్ఠ ద్భవ.నానంబులొనుండి-
 .యెందఱధములులే.కేటఁబడుచు ||
 .నుందొ-కాపులు-మఱి.యునుగొప్పతనమెంత |
 తఱులొనచిట్టెట్టి.దొలుపుచెట్టి |
 .ప్రోవునందునుండి.కొన్నిగావన్నియ |
 .నింకఁబెట్టఁబడుట.కెన్నఁబడునొ |

166 The ancient saying is no heresy,
Hanging and wiving goes by destiny.

Act. iii. Sce. ii.

167 (1) And yet a maiden hath no tongue but thought.

Song

(2) Tell me where is fancy bred,
Or in the heart, or in the head?
How begot, how nourished?

Reply, reply.

It is engendered in the eyes,
With gazing fed, and fancy dies
In the cradle where it lies.

Act. v. Sce. i.

168 soft stillness and the night
Become the touches of sweet harmony.

166 ద్వి || .పౌరపాటుకాణోదు .ఘోర్యపుమాట |
 .ఘోరిణయంబురియున .ఘోగ్యముకతన |

167 (1) ద్వి || .ఇప్పటికిన్గెన్న .కేందేనిదలఁపు |
 .దప్పఁజూపట్ట దెంతయునైన బాస |

♦ ఖరహరప్రియా రాగము- రూపకతాళము || ♦

(2) పల్లవి|| సస-గామపదని- నిసనిధాపమగరీ || సస ||

.అను-రాగ మెచట- బొడము తెల్పుమానా || కను ||

అనుపల్లవి|| సనిధసీస- గమపమగరీ || సస ||

.మనమునంద- మొగమునందా || యను ||

చరణము 1 పామపపప- సీసరిసనిధప- పదనిధాప మగారి మగారి |

.కాంచబడియె- నెట్లులెట్లుల- బెంచబడియెజెప్పుచెప్పు|

2 గగగగామాపమా గమపదని దాపమగరీగరి |

.కనులబుట్టిపఁగాబడియె నదిమేపఁబడెఁజూపువ |

ససనీధనిసారీగమా- సానిధాపమగరిసా || సస ||

.సనురాగముతానుండును .య్యాలయందుబొలసెడు || అ ||

168 ద్వి || .తగుజఁడ్డలేమి- ప.దంపడిరేయి |
 .మిగులఁదీయనిసాట .మేలందములకు |

169 do but note a wild and wanton herd,
Or race of youthful and unhandled colts,
Fetching mad bounds, bellowing and neighing loud,
Which is the hot condition of their blood ;
If they but hear perchance a trumpet sound,
Or any air of music touch their ears,
You shall perceive them make a mutual stand,
Their savage eyes turned to a modest gaze
By the sweet power of music : therefore the poet
Did feign that Orpheus drew trees, stones, and floods ;
Since nought so stockish, hard, and full of rage,
But music for the time doth change his nature.
The man that hath no music in himself ;
Nor is not moved with concord of sweet sounds,
Is fit for treasons stratagems, and spoils :
The motions of his spirit are dull as night,
And his affections dark as Erebus ;
Let no such man be trusted.

170 How far that little candle throws his beams !
So shines a good deed in a naughty world.

169 సీసమాలిక । .అరయుముచెరలాడు .నడవివసు లమంధ.నై న-

వెట్టిగదాఁటు చఱచుచున్న ।

.పనికిమప్పనియట్టి పడుచుగుట్టపు

పిల్ల.కడుపునుఁగాని .బాఁకాఁదనవి ।

.వినిస-లేక వ్వాని .వీనుల కెపాట.యైన

దబ్బునఁదాకి.నంతనీవు ।

.పరికించెదాపాట .వలననయ్యవి

నిలఁబడుటయు- నవ్వాని.వాఁడిచూడ్కి ।

.కడుమెత్త బడుటయు-- .గినుక నే-

కవిపన్నె.మోళ్లుచిగిచెడు .రాళ్లుగరఁగు ।

.నం-చెటువంటిమొద్దెస- నెంతటికూళ.యైన-

మఱియునెట్టి.యలుకువఁగల ।

వాఁడైన-బాటయ.ప్పటికి మాచొకపోడు

.వానిస్వభావంబు .గానవిద్య ।

.నెఱుఁగకుండినవాఁడు- మఱిదానితీయని

.యందంబులఁగరంగ .నట్టివాఁడు ।

.దోపుడులు- .గుట్రిలును- నృపదోహములును ।

.సల్పఁదగు-వానిభావము .ల్పపుమాడ్కి ।

.బ్రాణగొడ్డంబులు- మఱియు- .నతనిమనసు ।

.నరకమటుఁఘోర- మాతని.నమ్మరాదు ।

170 గీ॥ ఎంతదూరమాచిఱత మ.యినపువత్తి ।

.పఱపుచుండెడుఁదనదగు .కిరణములను ।

.మంచిపనియట్టులన్ బ్రకాశించుచుండు ।

.మిగులదుమాఁగఁ మయినట్టి.జగమునందు ।

171 The crow doth sing as sweetly as the lark
 When neither is attended ; and, I think,
 The nightingale, if she should sing by day,
 When every goose is cackling, would be thought
 No better a musician than the wren.
 How many things by season seasoned are
 To their right praise, and true perfection !

172 This night, methinks, is but the daylight sick ;
 It looks a little paler ; 't is a day,
 Such as the day is when the sun is hid.

MERRY WIVES OF WINDSOR— *Act. II Sce. II.*

173 (1) Love like a shadow flies when substance love
 pursues;

Act. iv. Sce. ii.

(2) Wives may be merry, and yet honest too:

Sce. v.

174 Money buys lands, and wives are sold by fate.

171 త|| .కడుదీయగాఁబాడుఁ .గాకియేటింత
 .♦వెరవున-రెండును .విసకున్నయపుడు |
 తలఁతు♦వెన్నెలపుల్లు .తాబాతులాచుక
 పగలుపాడిన- ♦జేను.వకుమించిపాడ |
 గలవానిలోపల .గణుతికెక్కదని-
 .♦తరుణంబునకుఁదాము. తగియుండెనేని |
 ఁదిలకింపనెన్నియో .♦దిశుసులు
 వాని.నిండుపొగడ్తు .నిజముగఁజెల్లు ||

172 గీ|| .అనుకొనియెదనీరేయి-♦జ.బృయినపగలు|
 .బొత్తి గానద్దియుంగొంచె.ముమఱి-పాలి|
 నట్టిలగపడుచున్నది..యదొకప్రాకృత|
 .తనరుదినమటునూర్చుండు.దాఁగునపుడు||

173 (1) ద్వి|| .వలపుహృదనీడ.వలెనిక్కమయిన|
 .వలపుతందఱమివెఱి.బడినకొలంది||

(2) ద్వి|| .♦ఆంధ్రువేడుకకత్తె.లైయుండవచ్చు|
 .వెండియుమంచిగ.వెలయగవచ్చు|

174 ద్వి|| .సామృభూమిలఁగొనుం.జోద్యముగమఱి|
 .యమ్మబడియెదరి.ల్లాంధ్రు♦దైవమున||

MIDSUMMER-NIGHT'S DREAM— *Act. I. Scs. I.*

175 Ay me ! for aught that ever I could read,
Could ever hear by tale or history,
The course of true love never did run smooth.
But, eaither it was different in blood,
O cross ! too high to be enthrall'd to low !—
Or else misgraffed in respect of years,
O spite ! too old to be engaged to young !—
Or else it stood upon the choice of friends,
O hell ! to choose love by another's eyes !

176 (1) Phoebe doth behold
Her silver visage in the watery glass,
Decking with liquid pearl the bladed grass.

(2) Things base and vile, holding no quantity,
Love can transpose to form and dignity :
Love looks not with the eyes, but with the mind,

175 త|| .అయయోనేజదివిన.యంతటన్గాని
 -నావిన్న క తలలో.నంగాని-నిక్క||
 .మయినవలవుతోవ.యంతయునునువు
 .గానుండఁబో-దది-.కడువేటుజాతి||
 .మయి నొండెఁబల గెడు-.మాయురెయిడుమ
 .గొప్పచిక్కొదవుట.కొద్దినారల-క||
 .దియునుగాకీడుకు.దికలే-మకట
 .విపరీతము-ముసిలి.గిన్నతోఁగూచు||
 .టయు-లేక-మిత్తులొ.డంబచుట
 -హహ.సరక-మొరులచూపు.నవరించుకొనుట||

176 (1) గీ|| .ప్రాప్తవేల్పుతనదు.వెండిమొగంబుదా||
 .సరయుచుండెనీటి.యద్దమందు||
 .వెండియుఁగయిసేయు.చుండెముతైపునీటి,
 తోడమిగులగడి.కాడలెల్||

(2) కం|| కొఱమాలినట్టిదినుసుల||
 .గరమరుదుగవలవుమాచుఁ.గలిగెడు-సాగసున్||
 మఱిపరువుగలుగువానిగ||
 .మరులుకనులఁగనదుకాని.మదితోఁజూచు||

Act. iv. Sce. i.

177 that same dew, which sometime on the buds
 Was wont to swell like round and orient pearls,
 Stood now within the pretty flowerets' eyes,
 Like tears that did their own disgrace bewail.

Act. v. Sce. i.

178 The lunatic, the lover and the poet,
 Are of imagination all compact:
 One sees more devils than vast hell can hold;
 That is the mad man: the lover, all as frantic,
 Sees Helen's beauty in a brow of Egypt:
 The poet's eye, in a fine frenzy rolling
 Doth glance from heaven to earth, from earth to
 heaven;
 And, as imagination bodies forth
 The forms of things unknown, the poet's pen
 Turns them to shapes, and gives to airy nothing
 A local habitation and a name.

179 Where I have come, great clerks have purposed
 To greet me with premeditated welcomes;
 Where I have seen them shiver and look pale,
 Make periods in the midst of sentences,
 Throttle their practised accent in their fears,
 And, in conclusion, dumbly have broke off,

177 గీ॥ .మొగ్గలందొక్కతటినాణి.ముత్తియముల।
 .తెన్నునంబొంగనలవడి.యున్నమంచు।
 .నిలిచెనిప్పుడుసొగసగు.నలకుకనుల।
 .సావమానంబునకునేడ్చు.నశ్శులవలె।

178 మా॥ .వెడఁగున్దాముకుఁడుంగవీంద్రుఁడు
 .మనో.విభ్రాంతిమూతుల్లదా।
 .వెడఁగెందుంగనరానిదయ్యములఁ
 గ.నెట్టుక-గురుపిన్దగుత్।
 .వడిఁరంభన్నిరసించుఁగాముకుఁ
 .డహః.స్వగఁంబునందుండియి।
 .క్కడికిందుండికవీంద్రుదృష్టిదివికి
 .గ్దాంచుక-యధేచ్ఛముక్తనా।
 .తఁడుఁచింతించునవీనవస్తువుల
 కంత.న్వానిగంటముక్తచే।
 .లిడియాకారములున్కి పట్లొసఁగు
 నెండ్లెమైన లేకుండనీ॥

179 సీ॥ .ఏనువచ్చినచోట.నంతయుఁ బండితులొ
 .నన్నెదుర్కొనిస్తుతి.స్సల్పటకయి।
 .తలఁచియున్నారు సి.ధృపటచుకొన్న
 .స.తక్కుతివాక్యములఁగాని యేనువారి।

Not paying me a welcome. Trust me, sweet
 Out of this silence yet I picked a welcome ;

MUCH ADO ABOUT NOTHING.— *Act. I. Sce. I.*

180 How much better is it to weep at joy than to joy at
 weeping !

Act iii. Sce. i.

181 And bid her steal into the pleached bower,
 Where honeysuckles, ripened by the sun,
 Forbid the sun to enter ; like favourites,
 Made proud by princes, that advance their pride
 Against that power that bred it.—

Sce. ii.

182 Well, every one can master a grief, but he that has it.

.వణఁకుటయున్ వెల్లఁబొలుటయున్
 *పద.ములమధ్యముననాఁగి.పోవుట-తమ ।
 *యలుకునసలవడు.నుచ్చారణముబ్ర
 .మకుటయుందు దకునా.కొకటియైన ।
 .బల్కఁబోవకమన్నన.పల్కు- మూఁగి ।
 .లట్టులూఱకొనుటఁగంటి-.నిట్టిమాన ।
 .మందుఁగూడ నేనొకమరి.యాద నేచుక ।
 'కొంటి- ననునముద్దుఁగుమ్మనీవు ॥

180 వ ॥ ఏడ్చుననంతసించుటకన్నసంతోషముననేడ్చుటెంతనయము ॥

181 ద్వి ॥ .అదిదాఁగుకొనఁజేయు.మల్లినతీఁగె ।
 .పొదరింట-నట-నొక .పోలికి పూలు ।
 .దొరలచేబొగరు పో.తులుచేయఁబడిన ।
 *సరవరప్రియులతత్త .నాఘలమీఁడ ।
 .దిరుగుఁబాటొనరించు .తీరున-దమ్ము ।
 .జెరిగించు నొడనే.వెలిపుచ్చుచుండు ॥

182 వ ॥ సరియే-తనకున్నది తప్పఁబ్రతిమనుష్యుఁడు
 నొకదుఃఖముండయింపఁగలఁడు ।

Act. iv. Sce. i.

183 That what we have we prize not to the worth
Whiles we enjoy it, but being lacked and lost,
Why, then we rack the value, then we find
The virtue, that possession would not show us
Whiles it was ours.

OTHELLO—

Act. II, Sce. III.

184 Pleasure and action make the hours seem short.

Act. iii. Sce. iii.

185 Good name in man and woman, dear my lord,
Is the immediate jewel of their souls :
Who steals my purse, steals trash ; 't is something,
nothing :
'T was mine, 't is his, and has been slave to thousands ;
But he that filches from me my good name
Robs me of that which not enriches him,
And makes me poor indeed.

183 క । .మనకుఁగలదానివిలువను ।

.మనమున్గొనియాడ- మద్ది.మన చెయిజాటన్ ।

మనకదికావలసినచో ।

.ఁగనఁబడునద్దానికున్న.ఘనసుగుణంబుల్ ॥

184 ద్వి ॥ .కడువడి-వేడ్క- మి.క్కటమగుపనియు

.గడియలగుఱుచఁగఁగన్నట్టజేయు ॥

185 త్రి । .మగవానియందున- .మతియునుస్త్రి మెడ-

.మంచిపేర్వారియా.తల్లకు వెలయు ।

.ఘాషణం-బెవఁడునా.ముళ్లను దొంగిలు-

.ఁబనికిమాలినదాని.వాఁడుముచ్చి ।

.లిం చెడు-నదియే మొ.కొంచె-మేమియు

నుఁగా-.దదినాది-యదివాని-దంతెకాక ।

.వెండియు-నది పెక్కు.వేలజనంబుల

.బానిసగానుండు-ఁగాని-నాదు!

.మంచిపేరుదొంగ.లించినయాతఁడు ।

.తానుదోచుకొన్న.దానిచేత ।

.నుంతయైనభాగ్య.వంతుఁడుకాఁడు-ని!

.జముగ-నన్నుఁబేద.సల్పునింక ।

186 O, what damned minutes tells he o'er
Who dotes, yet doubts ; suspects, yet soundly loves !

187 trifles, light as air
Are to the jealous confirmations strong
As proofs of holy writ.

188 Dangerous conceits are in their natures poisons
Which at the first are scarce found to distaste ;
But, with a little act upon the blood,
Burn like the mines of sulphur.

189 He that is robbed, not wanting what is stolen,
Let him not know 't and he 's not robbed at all.

190 Take note, take note, O world,
To be direct and honest is not safe.

Act. iv. Sce. i.

191 Hang her ! I do but say what she is.— So delicate
with her needle !—An admirable musician ! O, she will
sing the savageness out of a bear.— Of so high and
plenteous wit and invention !

186 గీ॥ .మరుఱుకొనియు నెవండు స॥శయముచెందు 1

.విగులమోహించు శుమాన.ముగలిగియును 1

.బౌర-యెటువంటి చెక్షవ్యాఖ్యానములను 1

.బన్నుచుండెడు నట్టులనున్నవాడు 1

187 ద్వీ॥ .మచ్చరులకు మ॥మప్రమాణముల 1

.మచ్చగాడ్పట్టి సగా.క్షుప్తసంగతులగు 1

188 గీ॥ .హానికరమగునూహలు వానిగుణము 1

.లందువిషములవి తొలుత.నరుడుగాన 1

.సహ్యములు-కాని- ప్రకృతిపై.జరపొక్కి 1

.పనిమెయ్యిందకపుగిల్ల.వలెనుమందు 1

189 గీ॥ .దోచబడినవాడు- దొంగిలబడినట్టి 1

.దానికొఱతఱాను.గానకున్న 1

.మొనసియద్దితెలియ.బోకుండనీ-వాడు 1

.కొల్లబోవలేదు.కొంచెమైన 1

190 ద్వీ॥ .అదుగడ్లునకెఱురగు.మాయోజగంబ 1

.కడుయథాథత నుంట.కాదుసేమంబు 1

191 ప॥ దానికేమిగాని- యాపెయథాథస్థితిజెప్పెద- నాపెసూదితో
సంతయద్భుత. మబ్బిమైనపాటకలై- యాహా- పాటచేనెలుగు
బంటిగ్గాడ మచ్చికడజేయు- సంతప్రకస్తామిత జ్ఞానమూ
హయును.

Act. v. Sce. ii.

192 But, O vain boast !
Who can control his fate ?

PERICLES —

Act. I Sce. I.

193 Few love to hear the sins they love to act .

194 One sin, I know, another doth provoke ;
Murder 's as near to lust as flame to smoke :
Poison and treason are the hands of sin,
Ay, and the targets, to put off the shame .

Sce. ii.

195 They do abuse the king that flatter him,
For flattery is the bellow ' lows up sin ;
The thing the which is d, but a spark,
To which that blast gives wanting w^h stronger glowing ;
Whereas reproof, obedience 's not ler,
Fits kings; as they are m^y they may err.

196 'T is time to fear when tyrants seem to kiss.

192 ద్వి । .క స నేలనూరక .గ వా మయ్యయ్యె ।
.త నవిధి నెవ్వఁడు .తప్పఁగలిగెడు ।

193 ద్వి । .త మరాచరింపఁగ. దలఁచినఁకిల్చి ।
.ష మునాలకింప నా.సఁగొనునర్థు ।

194 గీ । .ప క్క-పాతకమింకొక .యోగురేచు ।
.బొగకుమంటట్లు హత్యన.ల్పనకుఁజేపు ।
.దోహముమఱి విషముచే.తులఘమునకు ।
.నౌను- జెండియుఁదాల్చి సిగ్గి.డ్డింప ॥

195 త । .అరుసునెదుటఁగొని.యాడెడువార.లతని
నెగ్గించెద-.రదియేలననఁగి ।
.దురితమున్గొల్పితి.త్తులమాడ్కినూఁదుఁ
.బొగడిక-మిమఁగులు.పొగడఁబడినది ।
.కరువలిదానికిఁ.గాఁకనొసంగి-
.మఱి వెలిగించుము.హ్మరముగఁ-గాని ।
.మరియాద-నడఁకువ.మమంకలింపు-
.తగుదొరలకు-చారి.తప్పెదరే ।

196 ద్వి । .ముద్దిడుసటుకూర.భూపతితోఁప
.నద్దియేభయపడ.నవసరపగును ।

Sce. iv.

197 This Tarsus, o'er which I 've the government,
 A city, on whom plenty held full hand,
 For Riches strewed herself even in the street;
 Whose towers bore heads so high: they kissed the
 clouds,
 And strangers ne'er beheld, but wondered at:
 Whose men and dames so jettèd and adorned,
 Like one another's glass to trim them by:
 Their tables were stored full to glâd the sight,
 And not so much to feed on as delight;
 All poverty was scorned, and pride so great,
 The name of help grew odious to repeat.

198 Who makes the fairest show means most deceit.

Act ii. Sce ii.

199 Opinion 's but a fool, that makes us scan
 The outward habit for the inward man.

200 who hat' a honour hat' the gods above.

197 నీ|| .♦ఈపురివీధుల.నెల్లెడలఁగల్గి
 .వేలుపుతనయంత.విస్తరియి
 .దానిగోపురముల.తలఁపంతయెత్తయి
 .♦మొయిళులకుందాము.మున్నెట్టి
 .గావునఁజూపఱు.గనుఁగొనలేదెసఁ
 .బల్మఱునబ్బర.పడుచునుందు||
 .మగవారలచ్చట.♦నగ్గువలొండొరులద
 .మైసరిగాఁగయి.జేసికొందు||

.వారిభోజనశాలక.న్పండువగుచు|
 .గాంచినంత నె మొంతయు.డుపునిండు|
 .♦లేమి♦ఁగిరికిఁగొనఁబడలే.ను-♦పొగరు|
 .సాయమనుమాటరెక్కొక.నె పకుండు ||

198 ద్వి|| .అతిమర్యాదపై.కగపచుఁవాఁక|
 .మితవంచనస్సేయఁ.మేకొనున్ముండు||

199 ద్వి|| .వెడఁగగు♦నంచన-.వేసముంబట్టి|
 .♦గడనఁజేయించు♦లోఁ.గలసరుమసల||

200 ద్వి|| .ఏవాఁడుమరి మాద.♦కీసడపడును|
 .బై వేలుపులఁగూడ.వాఁడేవగించు||

- 201 Time 's the king of men ;
 He 's both their parent, and he is their grave,
 And gives them what he will not what they crave.

Act. iii. Sce. i.

- 202 O you gods !
 Why do you make us love your goodly gifts,
 And snatch them straight away? We here below
 Recall not what we give, and therein may
 Vie honour with you.

Act. v. Sce. i.

- 203 truth can never be confirmed enough,
 Though doubts did ever sleep.

ROMEO AND JULIET *Act. I sce. III*

- 204 I was your mother much upon these years
 That you are now a maid.

Sce. v.

- 205 O, she doth teach the torches to burn bright !
 It seems she hangs upon the cheek of night
 Like a rich jewel in an Ethiop's ear ;
 Beauty too rich for use, for earth too dear !
 So shows a snowy dove trooping with crows,
 As yonder lady o'er her fellows shows.

201 గీ॥ .కాలశ్రేష్టుడుమనుజుల, కేలి-క తడు।
 .వారలకుఁదల్లియుందండి-వారలకు॥స।
 .మానెయు-వారు॥సా॥సె॥ంచు. నద్దిగాక।
 .యిచ్చువారికావఁడుతన॥యిచ్చుకొలది॥

202 గీ॥ .బౌరమీరలోదేవత. లారమోల।
 .మమ్ముమీమరిచియీవుల ॥మరగనిచ్చె।
 .బడు-వారిమవిలాగుకొనియె.ద-రిటఁగ్రింద।
 .నగులుకొన్నదిపేమురార.బట్టబోము।
 .మిముదిరస్కరింతుముశౌర.వముననందు॥

203 ద్వి॥ .చాలినరశ్శరస.చకఁబడనునిజము।
 .॥తూలిన నెవఁబుని.ప్రసంశయములు॥

204 ద్వి॥ .నీయాడునకునేను .నిన్గంటి-ఁగ నె॥
 .నైయుంటివి॥కనీ .॥వారసిచూడ॥

205 గీ॥ .చిలుకలకొలికిదివిటీల. వెలుఁగ నేపు॥
 .గలికినజ్రంబుపగిదిజే॥కటినిమెఱయు।
 .॥నందమందనత్యసెకంబు-నననికరుదు।
 .కాకులందంచయదితోడి.॥గరితలఁదు॥

Act. ii. Sce. ii.

206 Love goes toward love, as school-boys from their [books ;
 But love from love, toward school with heavy looks ;

Sce. iii.

207 Virtue itself turns vice, being misapplied,
 And vice sometime's by action dignified.

208 Care keeps his watch in every old man's eye,
 And where care lodges, sleep will never lie :
 But where unbruised youth with unstuffed brain
 Doth couch his limbs, there golden sleep doth reign.

209 Young mens' love, then, lies
 Not truly in their hearts, but in their eyes.

Sce. vi.

210 These violent delights have violent ends,
 And in their triumph die, like fire and fowder,
 Which, as they kiss, consume.

206 గీ॥ ..నంపువరికబోవు.వలపుపొత్తముల
 .విడిచియరిగెడుబడి.స్థిలవలె
 .కాని-కానినుండి.కదిలెడునదిబడి
 .కేడ్పుతోడవార.లేగునట్లు॥

207 గీ॥ గుణమెనోపంబుగామాలు.గొన్నిచోట్ల
 .కరమపప్రయుక్తంబగు.కారణమున
 .విరచనాకౌశలంబున.వటియునొక్క
 .కాలమందున దోషమే.గణుతికెక్కు॥

208 ద్వి॥ .చింతకాపుండువృష్టిన్ముదనలికి
 .నాశకిరవగువో.బట్టదునిద్ర
 .కాని-యెచ్చటనలు.గజజవ్వనంబు
 .తానిందుకొననిమె.దడుతోడదనరు
 .సంగకంబులనెల్ల.నత్తమిల్లించు
 .బంగరునిదురట.బాలించుచుండు॥

209 ద్వి॥ .పదుచువారలదగు.వలపునిక్కముగ
 .నెడదలనుండదు.దృష్టులర్థప్ప॥

210 గీ॥ .బలిమిచొద వెడుభోగముల్.చేడ ఫలముల
 .గలగియుండెడు-నవ్వని.గలుపుగోటు
 .నందుసశిలుంచు-మఱి-య్యి-మందుమాడ్కి
 .సవియుముద్దిడుకంతలో.నంజమందు॥

Act. iv. Sc. v.

211 All things that we ordained festival
 Turn from their office to black funeral :
 Our instruments to melancholy bells :
 Our wedding cheer to a sad burial feast :
 Our solemn hymns to sullen dirges change ;
 Our bridal flowers serve for a buried corse,
 And all things change them to the contrary.

212 (1) When griping grief the heart doth wound,
 And doleful damps the mind oppress,
 Then music with her silver sound
 With speedy help doth lend redress.

TEMPEST Act. II. Sc. I

(2) This is a strange repose, to be asleep
 With eyes wide open ; standing, speaking, moving,
 And yet so fast asleep.

Act. iii. Sc. i.

213 There be some sports are painful, and their labour
 Delight in them sets off ; some kinds of baseness
 Are nobly undergone ; and most poor matters
 Point to rich ends.

213 చ ॥ .పరం దేవం గొన్ని వేడుకలు
 .భాధలు - మఱి - కా - కష్టములు ।
 .నత్తు మెడు వానిలో గలలుగు
 .♦ శన్నిరొకప్పుడు - కొన్ని కొందెవులు ।
 .♦ వెరవులు వెంటడింపబడు
 .♦ బె పు మొన - గిడు చేదనంగతులు ।
 .గుళుతుగ - వెండియన్ - దుదకు
 .గొప్పఫలంబుల జూపుచుండెడు ॥

Act. iv. Sce. i.

214 These are actors,
As I foretold you, were all spirits, and
Are melted into air, into thin air:
And, like the baseless fabric of this vision,
The cloud-capped towers, the gorgeous palaces,
The solemn temples, the great globe itself,
Yea, all which it inherit, shall dissolve,
And like this unsubstantial pageant faded,
Leave not a rack behind. We are such stuff
As dreams are made of, and our little life
Is rounded with a sleep.

Act. v. Sce. i.

215 As the morning steals upon the night,
Melting the darkness, so their rising senses
Begin to chase the ignorant fumes that mantle
Their clearer reason.

216 Their understanding
Begins to swell, and the approaching tide
Will shortly fill the reasonable shores,
That now lie foul and muddy.

214 నీ॥ . ఈమనపాత్రము. లేను నీకన్నట్లు
 .లన్నియుభూతము-లన్నిగాలి ।
 .గానంతకన్న సూ.క్షుక్తనిగాఁరాఁజీ
 .పోయెనిరాధార .మూమనస్సు ।
 .కిరినీయంబుదా.వృష్టినైన యీటలు
 .దివ్యసాధంబులు. దేవతములు ।
 .నిమ్రహాభూగోళ .నిదిరెచ్చెమంగిరదు
 .గలమంతయుఁగరంగి . పలముహతీయు ।
 పొలసిపోయినయిమ్మామ .బొమ్మపోల్కి ।
 .నవలసుంకయుఁదనబాపి .నగనటవడు ।
 .మనముకలలోని వస్తువు. పరాజ్ఞి-నంటి ।
 .మెల్లమనజీవితము నిద్ర. నిమిషముండె ॥

215 గీ॥ .మఱిఁప్రభాతంబు చీకటి.ఁవోయఁబుచ్చి ।
 .రేయిపైనన్నగావచ్చు .కిరిపోయ ।
 .వారిఁయుదితేంద్రియంబు ల.వార్తబుద్ధి ।
 .నలముఁమోహధూమమాల వేటాడఁజొచ్చె ॥

216 గీ॥ .వారితెల్విపొంగఁ బ్రారంభ మొనఁగించు ।
 .మఱియువచ్చుచున్న .కరడఁమల్పు ।
 .వేళఁనించెడుఁన్వి.వేకతరము-లవి ।
 .బారదవీరఁజియింపు .దొఱఁగెనిప్పుడు ॥

TIMON OF ATHENS *Act. I. Scē I.*

217 The painting is almost the natural man ;
For since dishonor traffics with man's nature,
He's but outside : these pencilled figures are
Even such as they give out.

Scē. ii.

218 We make ourselves fools to disport ourselves ;
And spend our flatteries to drink those men
Upon whose age we void it up again
With poisonous spite and envy,

219 Happier is he that has no friend to feed
Than such as do even enemies exceed.

220 O, that men's ears should be
To counsel deaf, but not to flattery !

Act. iv. Scē. ii.

221 As we do turn our backs
From our companion thrown into his grave,
So his familiars from his buried fortunes
Slink all away: leave their false vows with him,
Like empty purses picked ; and his poor self,
A dedicated beggar to the air,
With his disease of all-shunned poverty,
Walks, like contempt, alone.

217 గీ || ఎస్సగుఁజిత్తమునరుఁడు .♦గానించుమించు |

.♦వ్యవహరించుమనుష్యుని .ప్రకృతితో♦న |

.శౌరవము-కావునఁ బయి♦భా.గింబెవాఁడు |

.నైకిఁగాన్నించునట్లీ .పటమునందు ||

218 గీ || .నెల్లిష్టడిమఁముఁమఁగంతి.♦వెంబలులను |

.నలుపుకొండఁము- మఱిమన ♦సంస్తనముల |

.వ్రయముచేయుచునెది ♦ని.భాగ్యవేళ |

.♦గినియుచుందుమొ వాఁ♦లోఁ.గొనుటకొఱకు

219 ద్వి || .ఎస్సఁ♦గుఁజిత్తమునరుఁడు .హితుఁడున్నవాని |

.కన్నమిత్రుఁడులేని .నూతండెమేలు ||

220 ద్వి || .♦స్తవమునవికరించు .ససములచెప్పు |

.చెవిట్లాపె యుండు♦ను .చిత్రబోధములకు ||

221 త || మనమేవిధమునస .మాధిదోయిబడు

.మన♦సహచరునుండి .మనతలల్ దిప్పు |

.కొనెదమో- వానివె.నొ-నువారువాని

.కూలిససినుండి .♦గునికెదరట్ల |

.తనితోవిడిచెనరె .స్తంబమవట్టి .♦తప్పముల్లెలవలె

.దమయొట్లు- మఱియు |

Sec, iii.

222 This yellow slave
Will knit and break religions; bless the accursed;
Make the hear leprosy adored; place thieves,
And give them title, knue, and approbation
With senators on the bench: this, this is it,
That makes the wappened widow wed again;

223 I am Misanthropos, and hate mankind,
For thy part. I do wish thou wert a dog,
That I might love thee something.

.జనునొంటిగాఁదిర.స్కారగూపమున
 .♦సకలైహ్యదారిద్ర్య.సంకటంబుమెయి 1
 .బలివడియలవాఁటు .పడుబిచ్చగాని
 .♦పడువునఁగనికరిం.పదగునాతండు ॥

222 సీ ॥ .అయ్యయో వేల్పులా.రా. యదిమివ్రక్క

.నుండిమిపూజాన్ .ను. మఱి- నేవ ।
 .కులదిగఁబీకును-.బలవంతులతిలల
 .క్రిందున్నతిలగడ .లందిలాగు ।
 .నీచచ్చబానిస- .యెంతయుముడివెట్టె
 .జెఱచుమతముల-శి.క్షితులఁబోకు ।
 .బాడలుతేలినకుఱ్ఱు .బూరింపబడఁజేయు-
 .దొంగలకు♦చ్చస్థి.తింగుదుచు ।
 .వారలకు వెండియుంబరి.పాలనాధి ।
 .పతులతోపాటుసాష్టాంగ .వందనములు ।
 .నిచ్చు- బిరుదులు- పత్రిక- .లిద్దియదిమే ।
 .♦ముదురుతెంకి మార్మన్వ .సుదురుపచు ॥

223 ద్వి ॥ .ఎంతయువ్వేషింతు .నే♦మతన్యజాతి ।

.గొంతనిశ్చేయింతు.గుక్కవీవైన ॥

224 O thou sweet king-killer, and dear divorce
 'Twixt natural son and sire ! thou bright defiler
 Of Hymen's purest bed ! thou valiant Mars !
 Thou ever young, fresh, loved, and delicate we
 Whose blush doth thaw the consecrated snow
 That lies on Dian's lap ! thou visible god,
 That solder'st close impossibilities,
 And mak'st them kiss ! that speak'st with ev
tong
 To every purpose ! O thou touch of hearts !
 Think, thy slave man rebels ; and by thy virtue
 Set them into confounding odds, that beasts
 May have the world in empire !

225 I 'll example you with thievery:
 The sun 's a thief, and with his great attention
 Robs the vast sea ; the moon 's an arrant thief,
 And her pale fire she snatches from the sun ;
 The sea 's a thief, whose liquid surge resolves
 The moon into salt tears ; the earth 's a thief,
 That feeds and breeds by a composture stolen
 From general excrement ; each thing 's a thief ;
 The laws, your curb and whip, in their rough power
 Have unchecked theft.

224 సీ || • ఓ రాజఘాతుక - • యోపితాపుత్రవి
 • ద్వేషకారణ - • కుల. స్త్రీలనై న ।
 • జెఱుపఁగ లెదవీవు - • దురమువేల్పువు -
 • నిత్య. యశావసబలశాలి - • వీవుకన్ను ।
 • నన్న సేయగ రాసి • కన్నయ లేదు -
 • వ్ర. శ్యక్ష దేవతవు - నీ. వంటఁగలుప ।
 • జాలెద వెట్టి • య. సంభవంబులనై న -
 • బ్రతివాదులంబర. స్వరముఁగలియఁ ।
 • గూచియొప్పింతు - వో • మనః • కోశసక్త ।
 • యరమునీదాసమతుల్యు. తిరుగువాఁడు ।
 • నానినొంకొరుఁబొందనీ • స్థాపడును ।
 • నీచుశక్తినిఁబసులేల • నీజగంబు ॥

225 సీ || • అగపతుఁమీకు • దృష్టాంతముల్గొంగ
 • తనమున - నాసూర్యు. డు నొకదొంగ ।
 • కడలిసీరహఁడునో • చెడు - యజంధ్రుఁడుగూడఁ
 • గడుఁజెడ్డదొంగ - యా. తెడునందనదు ।
 • పాలిన వెల్లును • బద్మశాంధవునండి
 • గొబ్బచెట్ట • నేసి. కొను - సముద్రుఁగ ।
 • డును - వఱిదొంగ య. తనిఁద్రవనూపమా •
 • నలచందునిప్పని • ముశువులుగ ।
 • గరఁగఁగాఁజేయు • నెంతయుఁధరణిదొంగ ।
 • భూతసామాయములముల • నుత్త్రచ్చిలింప ।
 • బడిన • యెరుపునుఁదినికను - • బ్రతిపదాథఁ ।
 • మునొకదొంగ - మీకున్నిత. పొనరుచువిధు ।
 • లాఁపలేకుండఁ చౌశ్యంబు. సవశములయి ॥

226 there is no time so miserable
but a man may be true.

227 What vilder thing upon the earth than friends
Who can bring noblest minds to basest ends ?

Act. v. Sec. i.

228 Promising is the very air o' the time ; it opens the
eyes of expectation : performance is ever the duller
for his act ; and, but in the plainer and simpler kind
of people, the deed of saying is quite out of use.
To promise is most courtly and fashionable : perfor-
mance is a kind of will, or testament, which argues
a great sickness in his judgment that makes it.

TROILUS AND CRESSIDA Act. i. Sc. ii.

229 there is no man hath a virtue that he hath not a
glimpse of : nor any man an attaint but he carries
some stain of it.

Sec. iii.

230 Princes,
What grief hath set the jaundice on your cheeks ?
'The ample proposition that hope makes
In all desigas begun on earth below
Fails in the promised largeness, checks and disasters
Grow in the veins of actions highest reared ;
As knots, by the conflux of meeting sap,
Infect the sound pine and divert his grain
'Tortive and errant from his course of growth.

16 వ || ఎట్టియాచదలో నున్నట్టిప్పటికి మనుష్యుడు యథార్థముగా నుండవచ్చును ||

17 ద్వి || .ఎక్కువమనముల .హీనమకాస్థితికి |
.దొక్కునఖులకన్న .దుష్టులి కేది ||

18 న || మాటయిచ్చుట యవసరమునకు ముఖ్యప్రాణము- ♦ప్రతిక్షా
♦నేత్రములనది తెఱచును- ♦ఆచరణమెన్నటికిని వానికియకు
మిగులమొద్దు- కాని- ♦యమాయికుల యెడ మాట యిచ్చుట
బొత్తిగావాడుకలోలేదు- వాగ్దానముచేయుట మిగులసరసమును
నాగరికమును- మాట చొప్పన నడుచుట మాట యిచ్చినవాని
కతనిమనోవిచారమున నొకసంకటము ||

29 వ || ప్రతిమనుష్యున కున్న సుగుణములో ♦నణుమాత్రమైన వీనికిగ
ల- దెవని కేదుగుణమున్న దోదానిలో ♦లేశమైన వీనికున్నది ||

30 సీ || .♦నృపులార♦వంతయె.య్యెదిమీదుచెక్కిళ్ల
.పై వెల వెలపాటుఁ బా♦దుకొల్పె |
.బూనుకొన్న ప్రయత్న.ములనన్నిటం.గోర్కె
.నెఱపునిణ్ణయమువి.నిశ్చితముగ |
.గొప్పతనంబునం.దప్పును- ఘనకార్య
.ముల యెడ నడ్లిడు.ముళ్లు పెరుగు |
.గడుగట్టిదె నవృక్షంబునుఁ బెరుగుట
.నుండితప్పించియె. తోమెలియిడి |

281 Take but degree away, untune that string,
And, hark, what discord follows, ! each thing meet
In mere oppugnancy : the bounded waters
Should lift their bosoms higher than the shores,
And make a sop of all this solid globe :
Strength should be lord of imbecility,
And the rude son should strike his father dead :
Force should be right ; or, rather, right and wrong—
Between whose endless jar justice resides—
Should lose their names, and so should justice too.
Then everything includes itself in power,
Power into will, will into appetite ;
And appetite, an universal wolf,
So doubly seconded with will and power,
Must make peforce an universal prey,
And last eat up himself.

.మఱియునద్దానిమేటివం.కరగసల్పి ।
 .దానిబీజస్వభావముం .దప్పుతోన ।
 .బోవఁగాఁజేసి- మిగులత.జీవనంపు ।
 .మూలశక్తిఁజెఱచుగుంపు.బొట్టలవలె ॥

31 సీసమాలిక:— .తప్పించు •క్రమము మా.త్రము శ్రుతిడించుమా
 .తంత్రికి- మఱివిను .మెంత వెలితి ।
 .వచ్చునో- బొత్తిగాఁ •.బ్రతిబంధఃకున్మాడుఁ
 .బ్రతివస్తువున్ - వాస్తవ.పరఁగునీశు ।
 .లొడ్డుకంటె • న.త్యున్నతముగ నెత్త.వలయును
 దమయురం.బులను- మఱియు ।
 .నీగట్టియైనట్టి .భూగోళము•న్నానఁ
 .బ్రాల్సేయ వలయును- .బలముచేయిగి ।
 .దుబళి-లక్ష్యమునకు .దొరగనుండవలయు-
 .గూళకొడుకుచావఁ.గొట్టవలయు ।
 .దనతండ్రిసి- మఱియు .ధర్మముకావల
 .యున్ •బల్కి - లేక - త.ప్పొప్పుఁగలిసి ।
 .తమమితిలేనియు.ధర్మమునఁకిక్కిన
 .న్యాయమ.తో నెడఁ.బాయవలయు ।
 .దమపేర్లుగూడ- (బ.దంపడిఁగావున-
 .బ్రతివస్తువుముగియు.బలమునందు ।
 .బలములేలఁపునందు- .దలఁపానయందున ।
 .దలఁపుబలములమెము.బలపడాన ।
 .బలిమిజగముమిగిగ .వలయును- వెండియు ।
 .గొనకుఁదన్నుఁదాన .తినవలయును ॥

Act ii. Sc ii.

232 pleasure and revenge
 Have ears more deaf than adders to the voice
 Of any true decision.

233 What nearer debt in all humanity
 Than wife is to the husband?

Act iii. Sc iii.

234 pride hath no other glass
 To show itself, but pride; for supple knees
 Feed arrogance, and are the proud man's fees.

235 Nature, what things there are,
 Most abject in regard, and dear in use !
 What things, again, most dear in the esteem,
 And poor in worth!

236 they passed by me
 As misers do by beggars, neither gave to me
 Good word nor look .

232 ద్వి || .అవుఁజెవిటివిత్తుట్ట .కన్ననుల్లాస ।
 .ము .వగెట్టినిజముతీ.ర్ప .సడికినై స ॥ .

233 ద్వి || మానవులందెల్ల - .మగనికిఁజేరు ।
 .వై స .ముణంబెద్ది .యాలికిమించి ॥

234 గీ । .గర్వమునకు లేదు .గర్వంబుతప్పవే ।
 .అర్థమెదియుఁదన్న .సగఁజాచుగ ।
 .గోరమును .వంగు .మోఁకాళ్లు .తనిపెడు ।
 .సవియుఁ .బ్రతిఫలముఁ .ల.హరియవునకు ।

235 గీ ॥ .సహజ- మేసనులుమదిక .సహ్యాములుగు ।
 .జెలఁగునవివాడుకి యెడిమిఁక్కిలి .ప్రియముగ ।
 .ఏక్రియలులక్ష్యమందఁ న.నింపగుమఱి ।
 .పనికిరావవిసుంతయు .సనుభవమునః ।

236 కం || చనిరవ్వారలునాదా ।
 .పునర్దిరిపగాండ్రపట్ట .బోవు .వినినిగా ।
 ట్లన- మంచిమాటనాతో ।
 .ననలే- దొక్కి-ంతచూడ .రైరి మఱిసనున్

237 time is like a fashionable host,
 That slightly shakes his parting guest by the hand,
 And with his arms outstretched, as he would fly,
 Grasps in the comer: Welcome ever smiles,
 And Farewell goes out sighing. O, let not virtue
 seek

Remuneration for the thing it was ;
 For beauty, wit,
 High birth, vigour of bone, desert in service,
 Love, friendship, charity, are subjects all
 To envious and calumniating time.

238 O, then beware :
 Those wounds heal ill that men do give themselves
 Omission to do what is necessary
 Seals a commission to a blank of danger ;
 And danger, like an ague, subtly taints
 Even then when we sit idly in the sun.

237 నీ । .తినిపోవువానిచే .తినన్మన్న నకొకింత

.తనకరముననూఁచి- .తినఁగవచ్చు ।

.వానికై పర్విడు .వానిచందమునఁజూ

.చినచేతులంబట్టు .కొనెనునిపుఁజు ।

.డొప్పుఁటకూళ్ల నాఁడనఁదగుఁగాలంబు-

.పవనడిఁగొల్పిగా.పచ్చువాని ।

.యెడఁజేయునస్కృతి.యెలనవ్వినవ్వెడు

.నన్నఁడునెల్లపుఁగ్గు .కొన్నయనిని ।

.వట్లనొనచెడు .నందనంబరిగెడు

♦.నూచుచు- నద్దిరా .♦యోగ్యతన ।

.యున్నట్టిస్థితికిఁబ్ర .త్ముపకాగమునదుక

.కుండనీ- యేమన- .నొప్పు- నెప్పుడు ।

.గొప్పపుట్టుక- కడిమియు- .గొల్వుపండు ।

.నెరపు ♦నహత- ప్రేమముక్త .స్నేహ- మీవి ।

.యెంతయున్లొంగియుండుని .వెల్ల- ♦మచ్చ ।

.రమున నవవాదమొనరించు ♦.సమయమునకు ॥

238 శా । .బోరా- మిక్కిలిజాగరూకతగనీ .వల్లెనచోనుండు- చే ।

.యారన్దాము తమంతఁజేసికొను గా.యంబుల్వడినామ్రనునే ।

.చేరంబిల్చుటకీడ ♦వశ్యకృతిఁదా .జేయంగబోకుంట- వే ।

.సారుల్మోనముచేసివచ్చుఁజలియు.వ్లంబట్టు లాకవ్వుమున్ ॥

Act iv. Sc iv.

- 239 sometimes we are devils to ourselves,
 When we will tempt the frailty of our powers,
 Presuming on their changeful potency.

Act v. Sc iii.

- 240 The gods are deaf to hot and peevish vows :
 They are polluted offerings, more abhorred
 Than spotted livers in the sacrifice.

TWELTH NIGHT

Act I Sc III.

- 241 I am a great eater of beef, and I believe that does
 harm to my wit,

Sc v.

- 242 one draught above heat makes him a fool, the second
 mads him : and a third drowns him :

Act ii. Sc iv.

- 243 (1) For women are as roses, whose fair flower,
 Being once displayed, doth fall that very hour.

239 గీ || .మనయెడల మోసగాండ్రై మె .మనమొకప్పు |
 .చెలఁగెదముమనఁ సామథ .ములఁచపలత |
 .మనముశోధించుచున్నాని .మాఱుచుండు |
 .బలముఁగూరిచి నిశ్చయ .పచుకొనుచు ||

240 గీ || .వాఁడివెట్టిమొక్కు .బదులకువేల్పులు |
 .బధిరుతాదురప్తి .భ్రష్టమాని |
 .వేదనములు .యజ్ఞ .వేదికఁబొడలఁకా |
 .జములకన్నఁగడు న.నహ్యములగు

241 ప || మిగులగోమాంస భక్షికుఁడనె ట నాబుద్ధిపది చెఱుచుచున్న
 నినాసమృక్ము ||

242 ద్వి || .మతివోపు-వెట్టెత్తు - .మొకఁబుగ్రమ్మా |
 .మితిమీఱు .మద్యము.నీబల్చిసకొలఁది ||

243 (1) ద్వి || .నెలఁతఁగులాబువం .టిడిదానికొమరు |
 .టలకొక్కమార్దోఁచి.నంతనెపడెడు ||

TWO GENTLEMEN OF VERONA-- , *Act I Sc. II.*

- 243 (2) maids, in modesty, say, "No" to that,
Which they would have the profferer construe, 'Ay'.
Fie, fie, how wayward is this foolish love.
That, like a testy babe, will scratch the nurse,
And presently, all humbled, kiss the rod.

Sc. ii.i

- 244 He cannot be a perfect man.
Not being tried and tinctured in the world:
Experienced by industry achieved,
And perfected by the swift course of time.

Act iii Sc. i.

- 245 Dumb jewels often, in their silent kind,
More than quick words do give a woman's mind.

Sc. ii.

- 246 falsehood, cowardice, and poor descent;
Three things, that women highly hold in hate.

Act v. Sc. ii.

- 247 Black men are pearls in beautiful ladies' eyes.

Sc. iv.

In love
Who respects friend ?

- 248 'Mongst all foes that a friend should be the worst.

(54)

243 (2) గీ॥ .కన్దియలు సిగ్గుపాపునఁ గాఢనియెక ।
 .రౌననెడనఁ థఁ-మి .వారఁ .లగయఁ భలఁచి ।
 .య్యువెడఁగుజలపస్పిరో .యెంతఁ బెంకె ।
 .గోకిదొడి-జబుకుముగ్ధఁ .గోసుబుడుతటు ॥

244 గీ॥ .ప్రభులోనఁ బ్రీతిఁ బరక-నేపఁ ।
 .బడక కా నేరఁడఁ డుఁలో .పడహెతుఁడు ।
 .నానచేనగుభవమొదఁ గడఁడు-బూణఁ ॥
 .ముగనలుపఁబడు శీఘ్రవాఁ గెచేత ॥

245 ద్వి॥ .చూగనగులుబాగుఁ .జొలఁతులమనసు ।
 .వాగుగచనఁజ్చఁ .బలుమొకన్న ॥

246 ద్వి॥ .విడివిఁ గూ-క్క-నేరవట్టకయు ।
 .గరిఁ బ్రేమఁడిట్టి .పదవగిగ్రు ॥

247 ద్వి॥ .పొంగిచూపుఁ బునఁ .ములున్లవాండ్రు
 .పుచుఁక్కయెడలఁ చేయుహితుని ॥

248 ద్వి॥ .విశ్రాంతిపొగుల .మేటియైమిత్తు ।
 .జారయ శత్రువు .లందఱిలోన ॥

249 were man
But constant, he were perfect, that one sin
Fills him with fault's;

250 Who by repentance is not satisfied
Is nor of Heaven, nor earth,

WINTERS TALE— *Act II. Sc. II.*

251 The silence often of pure innocence
Persuades, when speaking fails

Act iii Sc. ii.

252 innocence still make
False accusation blish and tyranny
Tremble at patience.

Act iv. Sc. i

253 Kings are no less unapplied to their state
Than they are in a single hour when they
approach their throne.

Sc. iii.

254 Prosperity is every word of peace,
Where most compassion and the cold at the top of the
Affliction, hers.

VINUS AND ADONIS—

255 Round-loof'd, short-jointed fetlocks shag and long,
Broad breast full eye, small head and nostrill wide,
High crest, short ears straight legs, and passing
strong

249 ద్వి|| .నరూఢ్ధ్విరూడ యన.ఁనరేపూమకఁడగును |

.బొర పాటదొక ట న.వలనించునతని ||

250 ద్వి|| .అనుతాపమునందన్వి.నందనియట్టి |

.జనుడి హపరమాల.జక్కనపడఁడు ||

251 ద్వి|| .తలుక్కినిగపగాని.తనము మౌనంబు |

.నెఱవేఱునాత్మః నెగ్గనియపుడు ||

252 ద్వి|| .సేరములేమి.దెన్నిగ్గునచు |

.రణకువతిఁదా.జన్యమువడఁకు ||

253 చ|| తమస్త్వి గుఃవంతుని తామెత్తగన పదప వారందొఱంగుట్టి

కన్న వారు.వంతు.కొకుంటకు రాజలుతక్కువుకుందరు ||

254 ద్వి|| .నాపక ము.శంబు దాని |

.సొంపుడెందముఁగాడఁజూకురూముక ||

255 నీ|| .మండనియక్క లన.కుటాచగణపుటను.బొడుగుమడిమెబొచ్చు

వెడఁదతొమ్మ

Thin mane, thick tail, broad buttock, tender hide :
 Look what a horse should have. he did not lack,
 Save a proud rider on so proud a back.

256 An oven that is stopp'd or river stay'd,
 Burneth more hotly, swelleth with more rage :
 So of concealed sorrow may be said ;
 Free vent of words love's fire doth assuage ;
 But when the heart's attorney once is mute,
 The client breaks, as desperate in his suit.

257 Who wears a garment shapeless and unfinish'd?
 Who plucks the bud before one leaf put forth?
 If springing things be any jot diminish'd,
 They wither in their prime, prove nothing worth
 The colt that's back'd and burden'd being young,
 Loseth his pride, and never waxeth strong.

•వలుదకి నులు-చిన్న •తల-వెడలవు ముక్కు •కన్న ములుగు-నిక్కి-

యన్న జుట్టు ।

•సన్న పొట్టిచెవులు-•తిన్న నికాళ్లన్న-•మిగులజేవ గల •మొ-మొడన్న
బలుచ ।

•నై న న్నెలు-దళ •మగుతోక-వెతిప మకా •పిలుదులు-

మెత్తి ని •మొగుతోలు ।

•కనుముగుట్టుమునకు •గానలప ససాగ •సం దానియందె •యమరి
యుండె ।

కాన రాదుకొఱ •దాసి •గ్రాలుపేవురెక్కు •రొటల ప్ప

256 గీ॥ •ఆపహ హ్యాయుబుధి-గ్రేణు •నాపబడియు ।

•ముందుకంటెనుచుండెను •ఎగువడిగ ।

•బాంక బడచ మృత •దాప బడిన నంత ।

•గతి •కాచూర్ని •మూలవా •గ్నిరిచెలంగ ।

•గాని •దెగురు వ్యవహార •కలక-మందు ।

•నెను •గదా •నదో •చాని కాపు ।

•మునునూత్త •నచాది-తగవుల జ ।

•గుంబుగొనజాలనంచువ •య్యబడుచుండు ॥

257 గీ॥ •పనికొఱలయావొకా •యి నెవందుదొడుగు ।

•దుగ్గి-గు మొగ్గి నెవడు లేకు •దోపకమును ।

•బెణ్ణి •గెడు ఫిసురతియు •మట్టు •పజచినయెడ ।

•నెనుగుట నెడిపసికి •రా •వెందుకై న.

ద్వీ॥ •పసిగుట్టముం బెద్ద •బరువుంచినడువ

•బస చెడి •పజల దెప్పట్టెకై నాగాని

- 258 Look, the world's comforter, with weary gait,
His day's hot task hath ended in the west:
The owl, night's herald, shrieks, 't is very late;
The sheep are gone to fold, birds to their nest,
And coal-black clouds, that shadow heaven's light,
Do summon us to part, and bid goodnight.
- 259 What wax so frozen but dissolves with tempering,
And yields at last to every light impression? [ing.
Things out of hope are compassed oft with venture
Chiefly in love, whose leave exceeds commission.
Affection faints not like a pale-fac'd coward
But then woos best, when most his choice is forward
- 260 But like a stormy day, now wind, now rain,
sighs dry her cheeks, tears make them wet again.
- 261 O thou clear god, and patron of all light,
From whom each lamp and shining star doth borrow
The beauteous influence that makes him bright,
There lives a son, that suck'd an earthly mother,
May lend thee light, as thou dost lend to other,

260 త|| .కనుజగదానంద.కరుడలసిన
 .న.డందనపగటివేం.డ్రంబగువనిని ।
 .గొనకొనిపడమట.నొనముట్టజేసె
 .కాత్రివేగులవాడ.అచేగుడ్ల గూబ ।
 .చనియెగొట్టెలుదొడ్డి.చక్కికి-మఱియు
 .గూల్లలోవలజేరు.కొనియెబిట్టలును ।
 .మినువెన్ననీడగ.మిమ్రపొగసల్పు
 .మబ్బులొండొరుబాయ.మనకానతిచ్చు

261 త|| .కరుడంతగట్టిన.గానిమైనంబు
 .కరుగఱావెచ్చచే.గడకులోబడద ।
 .చిలుకొక్కసకునైన.జేకూరుమఱియు
 .నానకుచిన.యవిదొరవమెయి ।
 .దలుకుగవలపున.దానిబొసెలపు
 .హస్తమీటు-డ.య్యదువెల్లమోము ।
 .పిత్తకిసోలిక.మరు.లెంట్టాడుగాని
 .తానెంచుకొన్నదెం.తయుమొండిదైన.

262 ద్వి|| .అప్పుడెగాలిమ.అప్పుడెవాన ।
 .రొప్పుగాడుపువాన.పొద్దుచందాన ।
 .బడతిచెక్కిలులెండు.బదపడిదడియు ।
 .గడువెచ్చనూర్పుల.నన్నీళ్లచేత.

263 గీ|| .బేరనిర్మలదైవత.మా- సమస్త ।
 .తేజముగ్ధంచునుద్యోగి-దీపములును ।
 .దారలున్నివలన.రమ్య.దశనుబొందు ।
 .గానికలదునిన్వెలిగించు.మాసపుండు ॥

262 Fie, fie, fond love ! thou art so full of fear,
 As one with treasure laden hamn'd with thieves:
 'Trifles, unwitnessed with eye or ear'
 Thy coward heart with false, bethinking grieves

263 For oft the eye mistakes, the brain being troubled

264 They that love best, their loves shall not enjoy.

RAPE OF LUCRINY.

265 Now leaden slumber with life's strength doth fight,
 And every one to rest themselves betake,
 Save thieves and cores, and troubl'd minds, that
 wake

266 The aim of all is but to nurse the life
 With honour, wealth, and ease, in waning age,
 And in this aim there is such thwarting strife.
 That one for all, or all for one we gaze:
 As life for honour in fell battles rage;
 Honour for wealth; and oft that wealth doth cost
 The death of all, and all together lost.

267 I see what crosses my attempt will bring;
 I know what thorns the growing rose defend
 I think the honey guarded with a sting:

262 గీ॥ శ్రీ నాగివిలేయమ్మ వ- చెందెమకడ
 . పోయినదో గలకుండ్లమ్మ . సిరిగలాని !
 . శిలెను-నీశగకుమటకల్ల . పలకపుతోడ !
 . వనరుగననినిసి చ్చి . రినుగైకించి ॥

263 ద్వి॥ .ఓరుదుగాఁజూపులు .తప్పొనరించు!
 .నకులకు ర్థులి.న్మఁగి తేనియపుడు.

2. 1 వ పాఠ్య పుస్తకము లోని అక్షరాలి. మొదల గురించి కు
అక్షరాలి కుర్చుకుంటున్నది. అక్షరాలి కుర్చుకుంటున్నది.

205 గీ॥ . ఇ పున బాగుపొదగి . యెదిలిం చిబ్రతుకుబ !
 ద్విభావైం గి పోకు ।
 గా నె హారు . బు కొన సాగిరి ।
 దొంగలు బెట్టు . మానె లునుదప్ప .

[illegible]

267 శ్రీ .కనుమరటి నెట్టి చిక్కాట్టలునాదు
 .కడక తెచ్చునొ యెట్టి కటక ముండైదుగు

All this, before hand, counsel comprehends
 But will is deaf, and hears no heedful friends
 Only he hath an eye to gaze on beauty,
 And dotes on what he looks, 'gainst law or duty.

268 I have debated, even in my soul,
 What wrong, what shame what sorrow I shall breed;
 But nothing can affection's course control,
 Or stop the headlong fury of his speed,
 I know repentant tears ensue the deed,
 Reproach, disdain, and deadly enmity;
 Yet strive to embrace mine infamy.

269 But if thou yield, I rest thy secret friend,
 The fault unknown is as a thought unacted;
 A little harm, done to a great good end,
 For lawful policy remains enacted.
 The poisonous simple some times is compacted
 In a pure compound; being so applied,
 His venom in effect is purified.

270 Then for thy husband thy children's sake,
 Tender my suit: bequeath not to their lot
 The shame that from them no device can take,
 The blemish that will never be for got:
 More than slavish wile, or birth hour's blot.
 For marks described in men's nativity
 Are nature's faults, not, their own infamy.

.సకలగాచే ముడుచునో.నాకెక్క-
 • కుట్టు.నం శే నెదాఁకుకొ.నబడుటఁదలఁతు |
 .మునుమఁదెఱు దినుంత.బుద్ధి యెఱుంగు
 .బొత్తి గాఁగో ర్కె చె.వుడు చెందుఁగాని |
 .విఠ ది-వంచిక.స్వైలయుధానికిని
 .విన్నానామం గి.నెఱ్ఱియకావదియు ||

268 త|| .తలపోనగాఁడనెం.యెన్నెయెగ్గు
 .తగులునోస్థి.ధి యనాకు-నైపు
 .వలపుతోవకు.పడఁజాలదెడియు
 .బరువడినగాని.వడినాఁడలేదు |
 .సలిపినచెట్ట.నాఁగకన్మిటి
 .జాడనాపనినాకు.బరుగునంచెఱుక |
 కలుగునిరొక్కస.కడఁజొరవ.యె-
 .గానినాచెడుచేరి.గిలియెగన ||

269 వంజరి|| .నీపహ్నుకున్నచో.నీకునేహటు.చెచ్చెలికయ్యెదఁ
 .దెలియంగఁబడఁ | .స్వప్నకిరాని.లలఁజ్జులుండ -
 .గొప్పవంశేభుము.కొక్కఁజేయంగ | .బడుచిన్న నేరము
 .వరఁగని.గిను.వివహారేయెక్క.వేళలోనరిగ |
 .గొన్న.మరముల.మడు.సృష్టసేయఁగఁబడి
 .సుగుణంబునిమ్మ.

270 త|| కనుకసీపెనిమిటి.స్థిల్లలము.గణియెననాకోడి.కం
 దీచుకామిపు కొనకొని పాలసిమి.గుచ్చకు
 వాడి.కొఱకు • చానిసవాత.కుంబుట్టుమచ్చ |
 కు.నుమించి తుడుచుట.కుఁమర్వఁబడుట్ట.కుస్వీలు
 కాక • నె.కొన్నునట్టి • మఱక | మరకుఁబుట్టుకతోన.మ
 దుజాడతప్పు.మన.దికాదదివన • మన్నిదికాని.

271 And wilt thou be the school where Lust shall learn ?
 Must he in thee read lectures of such shame?
 Wilt thou be glass, wherein it shall discern
 Authority for sin, warrant for blame,
 To privilege dishonor in thy name?
 Thou back'st reproach against long living laud,
 And mak'st fair reputation but a bawd

272 Think but how vile a spectacle it were.
 To view they present trespass in another.
 Men's faults do seldom to themselves appear,
 Their own transgressions partially they smother.
 This guilt would seem death worthy in thy brother
 O, how are they wrapp'd in with infamies,
 That from their own misdeeds askance their eyes.

273 Alas, how many bear such shameful blows,
 Which not themselves, but he that gives knows:

274 O Opportunity! thy guilt is great.
 'T is thou that execut'st the traitors treason:
 Thou sett'st the wolf where he the lamb may get;
 Whoever plots the sin, thou point'st the season:
 'T is thou that spurn'st at right, at law, at reason:
 And in thy shady cell, where none may spy him,
 Sits Sin to seize the souls that wander by him:

271 త|| బడిగనుందువనీవు. ప్రజయటందుచ్చ. కామ
చేష్టలు నేర్వ. గదిసిరీయంను. జెడుత ప్రపార
ముల్ చేడ్పడగజనువ. వలయున - నీ డ. ర్పణము
గెనుంకె. వడిచచ్చట బ్రధు. శ్రముపాత
కంబు. గా శాసనమునింప. గాగనిపేర.
గడిగుసమర్యాద. కడుధర్మముగను. మొగి
జనుల్వీచరీర. ముగజూచుకొనగ.

272 చ|| . రయును. సీదు. సీర మొగు. గందుసనుండుట దెంత
చెట్టయో! . తలుగుగ నె వోరు మ. తప్పుల
గం రు. వానిషు. ఎదు. పరువడి బక్షనాత
మున - . బాకమి రుదిచ పునీనహో!
. దరు-జనుడంత తీరూలువడు. దాదనయె
గ్గులు పేక్ష చేసింక.

273 గీ|| . కటకటాయట్టి యవమాన. కరములైస.
. శన్ను లేందరు రించు. చున్న వారో!
. అలియా. గాజాల రెవ్వారి. తీరుతామ.
. నె నినొన గడునట్టయి. గావడతప్ప.

274 త|| . ఓ వేళనీదగు. నో గుదనంబు. దోహమ నీవొన
తూ. య. గొట్టెపిల్ల. . కేవకు. దోడెలుం. . గె
డ పెదవీపు. . పాపముప. న్నెడు. వారలకదురు!
. నీపుకన్బతువు. నిజమునాయంబు. నీతివివేకంబు
. . నీటంగు లేదవు. . పోవువారిలబట్ట. బొంచికూ
ర్చుండు. . దొడనీచాటుసం. . దురితభూతంబు.

275 When Truth and Virtue have to do with thee.
 A thousand crosses keep them from thy aid.
 They buy thy help, but Sin ne'er gives a fee:
 The gratis comes and thou art well appay'd.
 As well to hear as grant what he hath said.
 My Collatine would else have come to me.
 When Tarquin did, but he was stay'd by thee.

276 The baser is he, coming from a king,
 To shame his hope with deeds degenerate:
 The mightier man the mightier is the thing
 That makes him honour'd or he gets him hate:
 For greatest scandal waits on greatest state.
 The moon being clouded presently is miss'd,
 But little stars may hide them when they list.

భాగవతీ || శిష్యమును బా.తివ్రత్యమున్నదు సంబంధమున నెట్లుజ

రుగఁదలఁచు

•సప్తదునీదుసా•హయ్యమునుండి వే.శ్చేయునువానిని.వేఱుయడ్డు
•లపికోనునీదుసా.యము-కాని పాపమె.య్యెదియును నీకుఁగూలీ.♦

దుమఱియు

•సతితసయిచ్చగా •సరుదెంచు మఱిసీపు.తెతయు న్నంతుష్టి.నె
నసినమ్మ.

•తిగతువయ్యదిచెప్పన.దివినుటకును

•నెంకియునదియదుగుదాని.బెట్టుటకును

•గానిదో.తే.తోనామ.గండువచ్చు

•నె-నాతఁడువీచేత.నాఁపఁబడియె.

భాగవతీ || దొరగ నుండియుఁగడు •దుచ్చకార్యంబులన్.దన కోర్కెసిగ్గు

మా.లినెటివేర్చు

•కోనుటచేవాడెంత •యునునీచుఁడగు-నెంత.గొప్పవాఁడోయంత

•గొప్పదగును

•మనుజునకున్వాని •మర్యాదయైన తే.కవమాన డైన-నే.మ

నఁగమిగులు

•బెద్దదౌస్థితినిఁగ.నెట్టియుండునుదాని.కిన్నరిపడునప.కితిఁగూడ

•చందురుడుకప్పబడినపుడు,జనులకెల్ల

•గడు•విశదముగఁదెలియగఁబడును-ఁగాని

•మిక్కిలియుఁజిన్నవై మిన్ను.మిన్ను మనెడు

•మక్కలకుఁగల్గుమాఱుపుం.శూడ రెవకు

277 The crow may bathe his coal black wings in mire
And unperceiv'd fly with the filth away,
But if the like the snow-whiteswan desire,
The stain upon his silver down will stay.
Poor grooms are sightless night. kings glorious day.
Gnats are unnoted whereso e'er they fly.
But eagles gaz'd up on with every eye.

278- Sad souls are slain in merry company ;
Grief best is pleas'd with grief's society.

279 'Tis double death to drown in ken of shore ;
He ten times pines that pines beholding food ;
To see the salve doth make the wound ache more ;
Great grief grieves most at that would do it good ;
Deep woes roll forward like a gentle flood ;
Who, being stopp'd, the bounding banks o'er flows ;
Grief dallied with nor law nor limit knows ;

277 నీ॥ .బురదలోనలఁగాకి బొంగు నల్లనితన .తెక్కల ముంచియా.కిత్తి
తెలియ॥

.బడనీకయెగిరి పో.వచ్చునుఁగానియా. తెన్ను గోరినమంచు. తెన్ను
యంచ॥

.మిగిలెడునా॥ వెండి. మెయిఖానానుచ్చు. నెట్ల వీదలై సబా.నిన
లు॥గుడ్డి॥

.రాతిరి-మఱియును .రాజలు నన్నియుం .గడు నెల్ల డియునెఱ
ఁగలుగుపగలు॥

.ఇచ్చకుచ్చిచ్చిన్లు తా.మేటనేని॥ .బతుగులిడుచున్న సలుస్తు
లే.పాటియె॥

.గానరాక చెలంగెడఁ .గాని. డేగ.చూడఁ బడుఁదెల్లముగ నెల్ల
చూడ్కిచేత॥

278 ద్వి॥ .వంతఁడెందెనవారు.బ్రతుకిఁగి లేరు॥

.సంతసిల్లుడనుల.సహవాసమురను॥

.దుఃఖంబుమిగులసం.తో నెంచుదుఁడు॥

.దుఃఖముపొందునఁ.దొహరిసఁయపుడు॥

279 ॥ .బుచ్చెంత నెత్తెంచు.చుండఁగి ముగ్ధుఁడవు॥

.యినుమడిచావు.బువ్వఁగినచు॥

.బస్తుపడెడువాడు.పదిరెట్లులెండెడు॥

.మఱియుఁదీపిడుబుండు.మందుఁగాంచి॥

.వనటయుమిక్కిలి.వగచెడుఁదనకుమే॥

.లేచెడునవ్వని.చెంతమెల్ల॥

.గాఁబాటుసెలయేటి.కైవడిలోఁతగు॥

.వలవంత॥లల్లనఁ.బథఁగుచుండు॥

230 Though men can cover crimes with bold stern looks;
 Poor women's faces are their own faults books;

231 Deep sounds make lesser noise than shallow fords,
 And sorrow ebbs, being blown with wind of words,

232 they whose guilt within their bosoms lie
 Imagine every eye beholds their blame :

233 sorrow, like a heavy-hanging bell,
 Once set on ringing, with his own weight goes ;
 Then little strength rings out the doleful knell.

234 Thus ebbs and flows the current of her sorrow,
 And time doth weary time with her complaining.
 She looks for night and then she longs for morrow
 And both she thinks too long with her remaining :
 Short time seems long in sorrow's sharp sustaining ;
 Though woe be heavy, yet it seldom sleeps :
 And they that watch see time how slow it creeps.

•సడ్డగట్టఁ బడిన.యప్పడా యేటిరు!
•ప్రక్క నున్న యొక్క కేవచ్చు!
•సడరితిడి వుమిఱునాడింపఁబడువగ!
•హస్తపద్మ నెఱుఁగఁ దెనియెన॥

280. గీ॥ •దిట్టకూళి చూపు నెట్టి నేరములను।

•మొగుడ చక్కఁగ లరుఁపురుషు-లై-
•నక్కట-స్త్రీ మొగి నుఁ పావ్రియెగ్గలు।
•తెలుపుపుర కనుల్ల ముగను॥

281. గీ॥ •లోతుమడుగు సెయుఁ జొజ్జగఁ జప్పడు
•గడు వెలితిగఁ బాటు. కాల్వకన్న।
•మాటగాలిచేతఁ ద్రొటదోయఁగఁ బడి।
•వట్టిపోయెడువల. వంత మటియు॥

282. ద్వి॥ •మనసునన్ద మహస్వ. మాటిన వార।

•లనుకొండురెల్లర. య్యదిగాంతురగుచు॥

283. గీ॥ •మొనసియొక్క సారి. మోగింపఁ బడిగురొ!
•వుమేయినూగుగంట. పోల్కివంత।
•అసమబుగ్గవుతోడ. జనుఁ పుకొంగచెము।
•లావుమోయఁజేయుఁ జావుదరువు॥

284. త॥ •పోటుపాటులనిట్లు. పొందెడునాపె
•వనటయే-ర్మతీయాకె. వలవంతతోడ।
•గీటునదటివిసి. గిం చెడుఁ దడవు.
•గనునామెరేయి కె. కనిపెట్టుబొద్దు।
•తేటకు-నా రెండు. దెలుపతలంపు॥

285 It easeth some, though none it ever cur'd,
To think their dolour others have endur'd.

286 Which when her sad-beholding husband saw,
Amazedly in her sad face he stares:
Her eyes, though sod in tears, look'd red; and raw
Her lively colour kill'd with deadly cares.
He hath no power to ask her how she fares;
Both stood like old acquaintance in a trance,
Met far from home, wondering each other's chance.

BONNET'S —

287 Who is it that says most? which can say more
Than this rich praise, that you alone are you?
In whose confine immured is the store,
Which should example where your equal grew.

.దనయున్నితోనిడు.పలను మమిగుల।

.మాటికివాడియి.డ్రైన్ మచేళడు

.కనుపట్టెడుబొడవు.గాంగొద్ద ప ||

♦.మేటిబయ్యనవంతమించినగాలి

.కనురుగుగది.కన్మాత వెట్టు।

285 గీ|| ♦.తమవల్లెఃఖభారము.తరులుగూడ

.నెంతనిభరించినారని.యెఱిగికొనుట।

.యెవరినై నగుదుచేలే.దెన్నటికిని

.గాని.కొందఱిచోదాచు.గలుగునదియు||

286 పీ|| ♦.విన్నన చెలిమోము.♦ ఖేటగునగనుగొనె

.నపుకలతవడి.యాపెనుగఁడు।

.కన్నీటనుడికిన.కలికినాల్చాపులు.కను

బచ్చిపుండ్లాగా.గానబడియె।

♦.బడతుక మొలుగుమై.నిన్నియయెంతయు

.జంప,వంతలగొల.యింపబడియె।

.నాయతివను సేమ.మడుగుటకతనికి

.సత్తునబొత్తి నా.జాలదయ్యె||

.ఇరువురున్నిల్చియుండిరెం.తేనియున్ని।

.తావునకుటస్వపందుపి.తాకుమెయిని

.దారిలినిత్రెయెఱుకను.దరరువార

.లొంకొరులగవియచ్చెరు.వొందినట్లు

ద్వి|| .పరికింతువేదెడు.వారలుమఱియు

.దటియెంతమెల్లగ.భ్రాబ్రాకునదియె||

287 గీ|| .ఈపొగడ్తకన్ననెన్నఁదెక్కువఁజెన్న।

.దము-నీకునీవె♦.పురిపనీకు।

288 They that have power to hurt, and will do none
 That do not do the thing they most do show,
 Who, moving others, are themselves as stone,
 Unmoved, cold, and to temptation slow;
 They rightly do inherit heaven's graces,
 And husband nature's riches from expence:
 They are the lords and owners of their faces,
 Others but stewards of their excellence.
 The summer's flower is to the summer sweet,
 Though to itself it only live and die.
 But if that flower with base infection meet,
 The basest weed out braves his dignity
 For sweetest things turn sourest by their deeds
 Lillies that fester smell far worse than weeds.

289 As on the finger of a throned queen
 The basest jewel will be well esteem'd,
 So are those errors that in thee are seen
 To truths translated, and for true things deem'd.

290 Fair, kind and true, have often liv'd alone,
 Which three, till now, never kept seat in one.

• పోల్కిఁజూపఁజాలు. • పోడిమినీయందె

• మిగులఁబందియగుచు. నెగడుచుండు.

288 స్త్రీసమాలిక —

• చెల్లియుండియుఁగీడు. సేయనివారలు.

• పనిసల్పునట్లుక. నృదేధువార.

• లొరులనుఁగిదిపితా. మొక్కింతయుంజెక్కు.

• చెదరక • తాపోల్కిఁ. జెలఁగువారు.

• చెడుగుమాటలకులో. బడకుండువారలు.

• తగియుందుకెంతయు. దేవకృపకు.

• తమయంతవచ్చుభా. గృములనవ్వారలు.

• వ్రయమందనీక కా. పాడుచుండు.

• వారెదిట్లుతక్కు. వారువారలగొప్ప.

• యమిన్నతీరున. దారువారు.

• కోయువారలకింపు. గూచుమల్లియతన.

• పొలపెరుంగకపుట్టి. పొలయుఁగాని.

• యధియుఁదెవులంటుపట్లగా. పైనలెప్ప.

• దానికంటెను. జేదగు. దమచెయువుల.

• దీయసివి. ముర్తిపోయిన. తెల్లకలువ.

• కన్ననేచెత్తి పూవైన. నన్నెకెక్కు.

289 కం॥ దొరసానిచేతికుంచిన. గరమరుదుగగాజుమాని. కంబనఁజెల్లుక.

• ముఱినీయెడఁగలతప్పులు. పరఁగెడునొప్పులుగనిన్ను. నలచినవాకుడు.

290 ద్వి॥ నీట్లు. నెనరుముఱి. నిజమొక్కనియెడ.

• నేటివలకుఁ గూడి. నిల్చుచుటలెదు.

291 O. cunning Love ! with tears thou keep'st me bli
Lest eyes well-seeing thy foul faults should find

PASSIONATE PILGRIM.—

292 O! love's best habit is a soothing tongue,
Add age, in love, loves not to have years told.

293 what fool is not so wise.
To break an oath to win a paradise.

294 Crabbed age and youth cannot live together ;
Youth is full of pleasance, age is full of care ;
Youth like summer morn, age like winter weathe
Youth like summer brave, age like winter bare.
Youth is full of sport ; age's breath is short ;
Youth is nimble, age is lame :
Youth is hot and bold, age is weak and cold ;
Youth is wild, and age is tame.
Age, I do abhor thee, youth, I do adore thee ;

291 ద్వి॥ .కన్నీటననుగ్రుడ్డి.గావితువలవ!
.కన్నులునీతప్పు.గ ననీక ంకౌం టె॥

292 ద్వి॥ .అలవడుదబ్బట.కబ్బబ్బవలవు!
.వలుకరీడు.విరాళి.పడి.ముదివారు॥

293 ద్వి॥ .ఎట్టిమంగలియైన .నీటుతప్పకుండు!
.నొట్టస్వగ.శుఖంబు .నొందుటకొటకు॥

294 సీనమాలిక॥

.మూతిముడుచుకొన్న .ముదిమెడవ్వనమున్ను

.గూడిమనుగతేవు..కోడెయ్యాడు!

.నిందునంతసముస.నెగడు-మునలితన

.మొరతయువంతతో.నెనసియుండు!

.వయసువేసవివేకు.వకుసాటి-

.పెద్దటి.కముముదిరిన సీతు.గాలిపోల్కి!

.యెలఁబ్రాయమామచి.వలెనింపు.

.వృద్ధత్వ.ముంబట్టు చలికాల.మునలెబోడ!

.యావనమునువేడ్క.నలరారు- పాధకకవ్వా

.యామముగ్గొరచె.మానుమతియు!

.దరుణత్వముచుఱుకు-.జరకుంటి.

.తాకురుణ్య.ముశ్వాడియుం యుందిట్ట-.ముజరతతయే॥

.జబ్బు-వెండియు.నతివిర.నమే-తరుణత!

.పెంకె-పాధకక్యమెంతేని.పెరపుడు-నిన్న

.వృద్ధతాయేవగింపెక.నేను-యావ!

.నంబనిన్నామితోడుతం .దలెచుచుండు॥

295 Inconstancy
More in women than in men remain,

296 The wiles and guiles that women work,
Dissembled wit an outward show.
The tricks and toys that in them lurk.
The cock that threads them shall not know.

297 Every one that flatters thee
Is no friend in misery.
Words are easy, like the wind ;
Faithful friends are hard to find.
Every man will be thy friend,
Whilst thou hast where with to spend :
But if store of crowns be scant,
No man will supply thy want.
If that one be prodigal,
Bountiful they will him call,
And with such like flatter-ring,
" Pity but he were a king " .
If he be addict to vice,
Quickly him they will entice
If to women he be best,
They have him at commandment .
But if Fortune once do frown,
Then, fare well his great renown ;
They that fawn'd on him before,
Tee his company no more
He that is thy friend indeed,
He will help thee in thy need :
If thou sorrow, he will weep ;
If thou wake, he cannot sleep :
Thus of every grievin heart
He with thee does bear a part.
These are certain signs to know
Faithful friend from flattering foe.

295 ద్వి॥ మగి వాళి కన్నులు . మగువలయగతు
 . నెగడుమిక్కటముగ . నిల్కడ లేమి॥

296 ద్వి॥ . మగువ మోసచేసు . మాయ మమములు
 . మగి . న ననుంతయుం . బరికింప లేదు॥

297 కం॥ వినులొని గూఢువాడే । స్త్రీనీకు
 మితుండు కాదు . శంకటయెడల
 లుకనెగడునుళిచాగ గొడ్పటు
 . కనుటయొకవ్వంబునమ్మి . కల్గహితులై ।
 తు॥ . ఎంతయునీదుమితుల్లుగ . నెల్లరునుందునునీకడప్పను
 . న్నంతకు-గాని-యద్దించెన . నక్కటగాఁడవడై ననీకునొ
 . క్కింతయు . నీవుదాని వను . చేతురుదూఁబటదిండివై న-దూ
 . మింతురునిన్ను భూపతిగఁ . జేయనిజేపుని బెక్కు-భంగులై ॥

స్త్రీ॥ . చేడుగునకీవల . పడినచోనిస్వలం . బడ
 దోయిదురువారు . భోమలుగొల్పి
 . వాలుగంటలసివు . వలచినన్చిమ
 . చెప్పచేసలొన . దిస్సకొందుగ్గి
 . కాని-నీసిమై నేని నీకుండినవాని
 యెంతయుమచ్చ . మాసిపోవు
 . నీకడదొల్లి నెంతే శిశుకైన చ్యము
 . నేయుపార్చి న్మతి . చేరబోరు
 . నీకు నెవ్వఁడునిక్కపున్న హితుండో
 . పొందుతోడగునీకుఁగాఁవలసెనప్పు
 . నీవుదుఃఖండునపుడతఁడేడ్చు

నీవు. తెలిసియుండిన నతఁడు నిఁద్రింపబోఁడు।

గీ॥ . ఇట్లనీయెదలోనున్న . యెల్ల . వంత।

. వాఁడునీతోడుతన్వంతు . పంచుకొనును।

. మంచివిహితుని-వఱాయఁగా. వించుపగతు।

. నైఱిఁగి కొనుటకుని వికొన్ని . గుఱుతులగును॥

—: (*): —

WRATH.

—: (*):—

AS YOU LIKE IT

Act I, Sec. I.

1 Now will I stir this gamester. I hope I shall see an end of him; for my soul, yet I know not why, hates nothing more than he; yet he is gentle; never schooled, and yet learned; full of noble device; of all sorts enchantingly beloved, and indeed, so much in the heart of the world, and, especially of my own people, who best know him, that I am altogether misprised. But it shall not be so long; this wrestler shall clear all: nothing remains but that I kindle the boy thither, which now I'll go about.

CYMBELINE

Act II, Sec. I.

2 Is there no way for men to be, but women, Must be half-workers? We are all bastards; And that most venerable man, which I Did call my father was I know not where When I was stamped; some coiner with his tools Made me a counterfeit: yet my mother seemed The Damsel of that time; so doth my wife The nonpareil of this.—O, vengeance, vengeance! Me of my lawful pleasure she restrained, And prayed me oft for hearance; did it with A pudency so rosy, the sweet view on't Might well have warmed old Saturn, that I thought
her.

రౌద్రభీభత్సభయానక రసములు.

శాస్త్రరసము

1 వా నేనిప్పుడిపోకిరిం బురికొల్పెదను-వాని యంతముగఱాడఁగోరెద నేమన-నేమోకాని నామనసువానికన్న నెక్కువజేనినై న ససవ్యాంచుకొ సదు-కాని- వాఁడుమర్యాదకలవాఁడు మఱియునెన్నఁడుం జదువుకొనజే దైనంబడితుఁడు- గొప్పతనమాసింఁచువాఁడు- 'సహచరులకందఱికెంత యోయుష్టుఁడు- కావునలోకులందఱిలో ముఖ్యముగవాని నఱిగిననావ గణమఁదుఁగూడ నిక్కముగానేనలక్ష్యము సేయఁబడితిని-గాని- యదెం తోకాలముండ- దీజెట్టియంతయుంజక్కపరుచు- నన్నియున్నిగులదు-స రియో-యాపిల్లకాయన్నేనిక్కడనుసికొల్పెద- నిపుడాకుట్రసన్నదను.

2 సీసములిక—

.చాఁలతోనవలక మోస్తయు నేక
.పురుషులొనవెమఱి. పోరునైతేదె
.చీకటితప్పున. కేకకొనఁచు
.నాతండియగుత్త. వాసెనెడ
.మిగులమర్యాదగ. పి. న్నయమ్మనకండే
.ముదింపఁబడిం య. చ్చుడెట్లనుండె
.నేనెగ్గఁదప్పునా. గొమ్మఁజేయువాఁడెవ్వఁడో
వాసెపనిముట్ల. రోనరి చెను

As chaste as unsunned snow;—
 Could I find out
 The woman's part in me ! For there's no motion
 That tends to vice in man but I affirm
 It is the woman's part : be it lying, note it
 The woman's ; flattering, hers ; deceiving, hers ;
 Lust and rank thoughts, hers, hers, revenges, hers ;
 Ambitions, covetings, change of prides, disdain,
 Nice longing, slanders, mutability,
 All faults that may be named, nay, that hell
 knows,
 Why hers, in part or all : but rather, all ;
 For even to vice
 They are not constant, but are changing still
 One vice but of a minute old for one
 Not half so old as that. I'll write against them,
 Detest them, curse them :— Yet 't is greater skill
 In a true hate, to pray they have their will :
 The very devils cannot plague them better.

••ననుక్రతిగా-ఁగాని- .నూకాలమందు
 నా.యమ్మపా•ర్వతిగఁబ్ర.ఖ్యాతిఁగదె
 .నెచలేచిగుణవతి.యిప్పుడు నాయుల్లాల
 .హంహయెంతదునూగఁగఁ.మా వెలంది!
 'నన్నుఁదప్పించెనా•.న్యాయభోగమునుండి-
 .నన్నుఁచుకొనియుండు •మనుచుఁనఱుచు।
 .బ్రాహ్మిణిఁచె-వెండియు- సంతటి.యడఁకువ-
 .నాసాంపుఁగని•దయ్య.మఁచఁగఁరఁగు।
 .వఁతుఁగుపడినమంచు •నఱుఁగుచ
 మచ్చపొం .దనిదాపెయంచునేఁ .దలఁచినాఁడ।
 .నాలోనఁగల్గిన•.నారీస్వభావమే
 •.కొదవిన నింతబా.గుండునొక్కొ।
 •మగవానియందుదు.నూగఁగఁ గుగములేదు.
 .నానిశ్చయం-బాఁడు.దానిదద్ది।
 .దబ్బరయేన-చో.దానిది- చ్చకమును
 .దానిది-మోచంబు.దాని-దెక్కు।
 •వైన•కామంబును.దాని దత్యాశయు
 .దానిది-పగఁగొంట.దానిది-హటి।
 ••గొంతమ్మకోర్కులు.•కుత్సితవాంఛలు-
 .మిగులనిల్కడలేని.•పొగ•రసడ్డ।
 .కొనవెట్టి-భ్రాంతియు- .గొండెముల్చపలత-
 .పేర్కొనఁబడిన•కి.ల్పిషములెల్ల।
 .మఱియునింతేకాక.•రక మెఱుఁగునవి
 .దానివి-కొంత-యం.తయును-ఁగాని।
 •కాకేమి-యంతయుం.•గట్టడికీడగున్

HAMLET—

Act I Sc. II

3 O, that this too too solid flesh would melt,
 Thaw, and resolve itself into a dew ;
 Or that the Everlasting had not fixed
 His canon 'gainst self slaughter ! O God ! O God !
 How weary, stale, flat, and unprofitable
 Seem to me all the uses of this world !
 Fie on 't ! Ah fie ! 't is an unweeded garden
 That grows to seed ; things rank and gross in nature
 Possess it merely. That it should come to this !
 But two months dead,—nay, not so much, not two !
 So excellent a king ; that was, to, this,
 Hyperion to a satyr ; so loving to my mother
 That he might not between the winds of heaven
 Visit her face too roughly. Heaven and earth !
 Must I remember ? why, she would hang on him
 As if increase of appetite had grown
 By what it fed on ; and yet, within a month,—
 Let me not think on 't,—Frailty they name is
 woman !—
 A little month ; or e'er those shoes were old
 With which she followed my poor father's body,,
 Like Niobe, all tears ;— why she, even she—
 O God ! a beast, that wants discourse of reason,
 Would have mourn'd longer—married with my uncle

.జెడుగుస్తే శంకుమా. తెడు • ససయము
 .ప్రతినిమిషమావ్రాత. వడుపాతకం-
 బందు- .సగముపాత్రాగిలుగో. సంబుగాఁగ.
 .నా కిప్పుడముగి కేను .వ్రాతు-పారి.
 .దీక్షి క- .గాని- పారిని. దించునేపా .
 .నా రున్వేచ్చగనుంటకై .నోరుకొని
 .వారి- •దయ్యంబులుగజెచక. నేవింక.

3 సీసమాళిక—

కటకటాయుగాంది. కడిముట్ట దుబ్బున
 .జెడిమంచుమాడ్కిన. శిరగుటకయి.
 మిక్కిలిగోగెన. నక్కటతనశాస
 .నంబొత్తపాత్యక •. శివ్వురుండు.
 .ప్రతికూ •లముగనుస. ల్పకయున్న శంతమేల్-
 జేవుడా-యూజగ. తిగ్గిలిగి.
 .యెల్ల సడతలునా. కెంత చీడబగ
 •జ. ద్విశచర్వణముగ మ. తికడుజప్ప
 .గానిప్పలంబుగాఁ. గనుపడె-సీ
 యద. కట-య సీకో- యది. కలుపుతీయ.
 .బడవట్టితోటయై. వ్యధకముగాఁ జెడున్
 బచికిమాలిన చెడు. వస్తుసమితి.
 .నయ్యదినిండియు. న్నది కేవలమొత్త.
 కార్యముపుట్టెనుగట్టకడకు.
 •మడిసెను- రెండునెలలుమాత్రమే-

My father's brother, but no more like my father
Than I to Hercules ; within a month .
Ere yet the salt of most unrighteous tears
Had left the flushing in her galle'd eyes,
She married :—(O most wicked speed, to post
With such dexterity to incestuous sheets !
It is not, nor it cannot come to, good :
But break, my heart, for I must hold my tongue !

యట. కాదు-కాలేదంత. కాపురెంప.

. సంతరిగొప్పగా-జ. నాడుడేసిరి.

♦ సంవత్సరము కృ. రాక సేవలె.

. సంవత్సరము నా. యవక్ర.

దా. సంవత్సరము. బా. సంవత్సరము.

. అక్కట. సంవత్సరము.

. మిక్కిలి. సంవత్సరము.

. దానిచే. సంవత్సరము.

. నానిగి. సంవత్సరము.

. సంగతి. సంవత్సరము.

. నాకా. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. కొని. సంవత్సరము.

. దా. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. ముస. సంవత్సరము.

. వి. సంవత్సరము.

. కాని. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

Act. ii. Sc. ii.

O, what a rogue and peasant slave am I !
 Is it not monstrous, that this player here,
 But in a fiction in a dream of passion,
 Could force his soul so to his own conceit,
 That, from her working, all his visage wann'd ;
 Tears in his eyes, distraction in 's aspect,
 A broken voice, and his whole function suiting
 With forms to his conceit ? and all for nothing !
 For Hecuba !
 What 's Hecuba to him, or he to Hecuba.
 That he should weep for her ? what would he do
 Had he the motive and the cue for passion
 That I have ? He would drown the stage with tears,
 And cleave the general ear with horrid speech ;
 Make mad the guilty and appal the free,
 Confound the ignorant : and amaze, indeed,
 The very faculties of eyes and ears.
 Yet I dull and muddy-mettled rascal, peak,
 Like John-a-dreams, unpregnant of my cause,
 And can say nothing ; no, not for a king,
 Upon whose property and most dear life
 A damned defeat was made. Am I a coward ?
 Who calls me villain ? Breaks my pate across ?
 Plucks off my beard, and blows it in my face ?
 Tweaks me by the nose ? gives me the lie i' the
 throat.

.మున్నఁ బెండ్లాడెన. ప్సొలఁగి-మాహా-
కడుఁ బాపపువేగము--♦వావికాని।

.♦కూటమాలకంతె నేవ్రాతోఁజూటుటకయి।
.యయ్యదియుఁగాదు-కావేర.దద్దిపేలు।
.కాని-పగులుమనాగుండె కాయసివు।
.ముందునానోరు నేమూసి.కొందుఁగాన॥

4 సీసమాలిక॥

.♦బాపురే నేనెట్టి.♦వంచకుండనికెంత
.మోటయడిమెనటీ.నాటకుండు।
.బొత్తిగఁగల్పనం.బొగలుకలనిచట
.దనశక్తిదనయూహ.♦కనగుణముగ।
.బల్మి♦బ్రవతింపఁ.బడె-వానిమోమెల్లి
.కళతప్పె-జూపులఁ.గంటినీరు।
.వాసి♦యాకృతిఁగల.వరము-♦డగ్గుతిక-
.మఱివానినేహ♦ధ.మంబదంత।
.యునువానితలఁపున.♦కనుగూపముగనుంట
.♦యబ్రముకాదె♦స.మస్తమిద్ది।
.లేదానిఁగుఱించి.♦లేమకై-వానితో
.నాపెకునాపెతో.నతనికేమి।
.వాడామెకొఱకేడ్వ.వలసినపని-వాడు
.నాదు♦చింతాకార.ణంబుతనకు।
.నుంకినజేమిసె.యునొ-♦రంగమున
.కన్నీశ్చెడుపు-భీ.కరవచనము।
.నలనెన్నెచెవిబ.గలఁగొల్పి-♦నోషికి

As deep as to the lungs ? Who does me this ?

Ha !

swounds ! I should take it : for it cannot be

But I am pigeon-livered, and lack gall

To make oppression bitter, or, ere this,

I should have fatted all the region kites

With this slave's offal. Bloody, bawdy villain,

Remorseless, treacherous, lecherous kindless villain !

O, vengeance !

Why, what an ass am I ! This is most brave :

That I, the son of a dear father murdered,

Prompted to my revenge by heaven and hell;

Must, like a whore, unpack my heart with words,

And fall a-cursing, like a very drab,

A scullion !

Fie upon't ! foh ! About, my brain !— I have heard

That guilty creatures, sitting at a play,

Have by the very cunning of the scene

Been struck so to the soul, that presently

They have proclaimed their malefactions !

For murder, though it have no tongue, will speak

With most miraculous organ. I'll have these players

Play something like the murder of my father

Before mine uncle : I'll observe his looks :

I'll tent him to the quick : if he but blench

I know my course. The spirit that I have seen

May be the devil : and the devil hath power

To assume a pleasing shape : yea, and, perhaps,

Out of my weakness, and my melancholy,

As he is very potent with such spirits

Abuses me to damn me. I'll have grounds

More relative than this :—the play's the thing.

Wherein I'll catch the conscience of the king.

బడుమంచితండికిఁ గొడుగును-
 బగఁదీచుకొనఁదయ్యమనఁబురి. కొల్పఁబడితి
 .మాటలనాఁయభి. మానముఁజె
 •మ.దిరిఁదెల్పనఁయునా-.మఱియుఁదొత్తు
 .నలుతిట్టవలయునా-.యంట్లఁదోమెడువాఁడు
 -.సీదానికియియిసీ.నాదుబుద్ధి
 .లెమ్మరంగంబునం-.గుమ్మరుకోషులు
 -.వీన్నాఁడఁదాట్యప్ర.వీణతఁమెయి
 .దమకేగములఁబ్రచు.రముసేయునంతతాఁ
 ,కంగడిఁగంతరం.గముననంచు
 .ఁగతమేమనఁగ-హత్య.కడునాల్కలేకయు
 .బహులాద్భుతావయ.వమునఁబల్కు
 .నానెనతండిముం.దఱినేనునాడింతు
 నీనాటకుల.చేతి.నెద్దియైన
 .నాతండిఁవధఁసూచ.నముసేయునట్ల-
 నే.నరయుమహానివై.ఖరులు-శోధ
 నేయుదునాతని.చిత్త-మాతఁడుజంకు
 .సనిఁనామాగఁము.నేనెఱుఁగుదు
 .నేనుఁజూచినఁమూతిక.కానోపుదయ్యము-
 .దయ్యమింపగుహపు.దాల్పఁగల్గు
 .సరియె-పెండియు.నొక్క.తఱినాతఁడుగ్గడు
 .నలువంటిశక్తుల.నలరియుంట
 .నాయశక్తిమఱియు.నావిచారముఁబట్టి
 .నన్నుఁజెఱుపమాయ.వన్నుఁజూచు
 .నింతకన్నదగిన.వేఁగఁగఁగతములీ
 .యాటమిషనుతేని.యఘముఁగంచు

HENRY V —

Act III Sc I.

5 In peace there 's nothing so becomes a man
 As modest stillness and humility :
 But when the blast of war blows in our years,
 Then imitate the action of the tiger :—
 Stiffen the sinews, summon up the blood,
 Disguise fair nature with hard-favoured rage ;
 Then lend the eye a terrible aspect ;
 Let it pry through the portage of the head
 Like the brass cannon ; let the brow o'erwhelm it
 As fearfully as doth galled rock
 O'erhang and jutty his confounded base,
 Swilled with the wild and wasteful ocean.

HENRY VI—PART III— *Act II Sc II*

6 To whom do lions cast their gentle looks ?
 Not to the beasts that would usurp their den.
 Whose hand is that the forest bear doth lick ?
 Not his that spoils her young before her face.
 Who 'scapes the lurking serpent's mortal sting ?
 Not he that sets his foot upon her back.
 The smallest worm will turn, being trodden on ;
 And doves will peck in safeguard of their brood.

5 నీ॥ .నంసీయెడక్కరిచి. శాంతియునడగువ
 .యటనరునకుడగు. నదిలేదా
 .కాని-యెప్పుడుమన. వీనులఁగిల
 హతూ. ర్యరనముచొఱబడు. యెప్పుడుమన
 .మనునరించవలయు. వ్యాసుచేష్ట
 సర. ములన్ బిగియింప. వలయుఁగదాచు
 -కొనునదియుత్సాహ. మను-సాగనగు
 మన. ప్రకృతివక్త్రముగిరినా. మకొసహయు
 .గిరికిరీకరా. కానిగానలయు
 స. య్యదిలిలిటికీల్. యంగునునడి
 .యిడ్డిమిరిగివలెజూడ. నిండుచొరిచి
 కన్పమయు. ముప్పిప్పిన్సంప. కిరిసమాద్ర
 .ఘటకవిసప్తనిజునకి. బ్రకాశ
 .గిలవలె. ఘోరముగదాని. సలమనిడు

6 నీ॥ .వేనికెసింగిము. త్వప్రజ్ఞాజల్లి
 .చూపులు. దవలోవల. చూపునెల
 .జెఁగా. రెననిచేయి. స్థితియివి
 యె. నాకెను. దవదుకు. ముడసెఱుగి
 .మనుకుగి. నుచుగి. మొయల
 వానిని. గా. దెనండు. దప్పి. గలుగులొను
 . త్రాచుకా. టుడుగున. దానివీవుం
 ద్రాకు. చుచుకా. చికిరుతి. సెలెత్తురుగు

KING JOHN *Act II Sc I*

7 What cracker is this same that deafs our ears
 With this abundance of superfluous breath ?—

THE MERCHANT OF VENICE *Act III Sc I*

8 if it will feed nothing else
 it will feed my revenge. He hath disgraced me,
 and hindered me half a million, laughed at my losses
 mocked at my gains, scorned my nation, thwarted
 my bargains, cooled my friends, heated mine ene-
 mies ; and what 's his reason ? I am a Jew. Hath
 not a Jew eyes ? hath not a Jew hands, organs,
 dimensions, senses, affections, passions ? fed with
 the same food, hurt with the same weapons, subject
 to the same diseases, healed by the same means,
 warmed and cooled by the same winter and summer
 as a Christian is ? If you prick us, do we not bleed ?
 if you tickle us, do we not laugh ? if you poison us
 do we not die ? and if you wrong us, shall we not
 revenge ? If we are like you in the rest, we will
 resemble you in that. If a Jew wrong a Christian,
 what is his humility ? revenge. If a Christian
 wrong a Jew, what should his sufferance be by Chri-
 stian example ? why., revenge. The villany you
 teach me, I will execute ; and it shall go hard but
 I will better the instruction.

• తిరుగు బాట చరిత్రను నెది. శే. ముప్పా
• బడివయస్సుడు - వెండియుం. శా. పురాణం।
- •
• కిడువకిగిదవర్తిల్లిలం. గాచుగోనలం।
- •
• గోడు చుముక్కులం శే. బా. నెదిల్చి॥

8 వ|| అదిమటదేనినేత్రపకున్న నావగనేత్రపునా- వాడునన్న పమాసప
చేను- నాకైదులక్షంబుచేను- నానష్టములయెడనెప్పెను నాలాభ
లవెక్కిరిగిచేను- నాజాశ్చిరస్కరించేను- నాదేవులుచెడఁగొట్టె
ను- నామిత్రులరడఁచేను- నానత్రులరేఁపెను- వానిప్రయోజన
మేఱు- నేనుయగాదీ గుణనేశనడను- యాహూనీయుచు నేర్పి
మునుగొనె- మునుగానీయుచు హస్తములవయ వధులు కొలఁ
ల) ప) నుచుగొర్తులు కామచిధాకలుండు- గుణగొర్తు
నివలెనా మనముపెరవడియె- నాయాయుధముచేతనె హరి
నింపఁబడెయె- నాబొగమాలకేతోఁబడియె- నామండలచేతనేకు
దాచెఁబడియె- నానీతావేరగిచేతనే చల్వెక్కిఁపఁబడినపింఛఁబ
డియె- నీపుమమురక్తిచేత మాకునేర్పరుకాటదా- నీవుమాకుఁజ
క్కి-త్రానిత్రానిది నె మున న్నహూ- నీపుమమురక్తిచేతనే మేముచావ
మా- నాభయ నీవుమాకి న్నాయముచేసిన వేమువగిగోర్చుకొన
మా- నీఁ తెఱుగిలిననా లో మున్నయెడల నందులోనిన్నఁబో
లుదు- నీఁ గానియుండు పోనిమున్నకు పనిచేసెనేనీ

TIMON OF ATHENS .. *Act IV Sc III.*

9 Consumptions sow

In hollow bones of man ! strike their sharp shins,
 And mar men's spurring. Crack the lawyer's voice.
 That he may never more false title plead,
 Nor sound his quilllets-shrilly : hoar the flamen,
 That scolds against the quality of flesh,
 And not believes himself : down with the nose,
 Down with it flat ; take the bridge quite away
 Of him that, his particular to foresee.
 Snells from the general weal : make curled-pate
 ruffians bald ;
 And let the unscarred braggarts of the war
 Derive some pain from you. Plague all,
 That your activity may defeat and quell
 The source of all erection.—

10 Ensear thy fertile and conceptionous womb,
 Let it no more bring out ingrateful man ?

వాడగపచావలసిన దయయేమిఁబ్రస్తుమతస్థుఁడు జహూదీయు
న కవకారమొనచిఁనయెడ భ్రస్తుమతస్థునినిదశకానమున వాని
కెట్టియోపుకొండవలయు. నేమి-పగ- నీవునాకునేపుకొడు మాగక
మునెఱవేఁచెదను- మఱియది కఠినముగానుండుఁగాని నేనామ
వృబడినమ్రతంత నృద్ధిచేసెదను. "

9 సీ॥ .నరులయెముక లెల్ల .నుఱుము సేయుఁడు-
వారి.మోఁకాళ్లునట్లుకుఁ- డి.స్పృహమడిమెల।

.నరములఁద్రొంచుఁడు- .నన్యాయవాదికి
గొంతు.బ్రద్దలు సేయుఁడు.వాడఁబద్ధ।

.వతఁగిములంబట్టి .వాదించనీక
నూ.శ్రాశములకిఁకెన్నఁ.డఱువనీక।

.మతగురువుంబట్టి .మైచమామొలచుఁడు
.వాడందఱికిఁదప్ప.వట్టుఁగాని।

.తానుదిన్నఁగనుండఁడెం.తియునుపాని।

.ముక్కుఁగోయుఁడు మఱి-వాని.డొక్కఁజేల్చు।
.డెవ్వఁడందఱిజనముల .కెగ్గునలిపి।

యైనమిక్కి.లితనలాభ.మరయుచుండు

ద్వి॥ .వంగినకురులున్న.వన్నె కాండ్రునుఁగ।
.డంగిబోడిగఁజేయు.టకుఁదలకొనుఁడు।

కం॥ అనిలోనదెబ్బలకుఁద।
.స్పిక తనకబొగడుకొనెడు .విరుడుఁమగలఁజేఁ।
తెనయినయిదుమలఁబెట్టుఁడు।
.జనములఁదుదముట్టఁ బాడు.సలుపుఁడున్హారల్॥

10 ద్వి॥ పుడమి-ఫలించునీ.గొజ్జనెంజించు।
పొ.డమనీకచేటనె.పుకొగ్గితఁఘ్నునకు।

- 11 Nor on the beasts themselves, the birds and fishes
 You must eat men. Yet thanks I must you con,
 That you are thieves professed, that you work not
 In holier shape ; for there is boundless theft
 In limited professions. Rascal thieves,
 Here s gold. Go, suck the subtle blood to froth,
 And so scape hanging Trust not the physician,
 His anti dotes are poison, and he slays
 More than you rob. Take wealth and lives together.
 Do villany, do, since you protest to do t,
 Like workmen

Act. v. Sc. iv.

- 12 now breathless wrong
 Shall sit and pant in your great chairs of ease ;
 And palsy insolence shall break his wind
 With fear and horrid flight.

11 నీ॥ మృగములఁబంతులమీలనకాదు నరులనుభక్షించెగ వలయు
మీర
లింతియెకాక-మీ కేను వదనములు సెయగ వలయు-బ్ర॥సి
ద్ధులెన-
దొంగలుమీర- లెంతో పూజ్యవేషంబులంది చేయరుపని
హద్దులేని
దొంగతనంబు చెలంగెడుదగునట్లు లేపాటకాబడువృత్తు
లందు

బంగరికొండకుతుంటిదొంగలార
పొండు-దా॥ కృపవంబుమీపొట్టలుబ్బ
దా॥వు- బద్ధముననుమిగిల్చిముడికి
నరులకాండు-పప్పుకొండుఁకిరటుల

క॥ సమ్మకుండ్లెన్-మీ
వెండినా యీచ్చునట్టి విరుగుడువిషమౌ
మువ్వుమీగిఁజంపునలెడు
పొమ్మిగిమానిసుమీరుదోచుటకన్నన్.
గీ॥ భ.నముప్రాణంబులన్గొనఁగొనుడుకలిపి
చేయుఁడోడు చేయుఁడి-చేయుటకయి
పట్టిదంబుగఁజూకొట్టుబెట్టుకొన్న
వారుకావునఁబనివాండ్రవలెగఁడంగి..

12 గీ॥ మీనుభాసనమునిప్పుడాసరేగి
యూపిరందనితప్పుగూచుకొండవలయు
రోతియగుపర్వమొయవట్టిశీతీడ
దీనిబలసినట్టిగబ్బివెల్లిపడవలయు

TITUS ANDRONICUS

Act V Sc I.

13 As kill a man, or else devise his death ;
Ravish a maid, or plot the way to do it ;
Accuse some innocent, and forswear myself ;
Set deadly enmity between two friends ;
Make poor men's cattle stray and break their necks ;
Set fire on barns and hay-stacks in the night,
And bid the owners quench them with their tears.
Oft have I digged up dead men from their graves,
And set them upright at their dear friends' doors,
Even when their sorrows almost were forgot ;
And on their skins, as on the bark of trees,
Have with my knife carved in Roman letters,
'Let not your sorrow die, though I am dead ?'
'Tut ! I have done a thousand dreadful things
As willingly as one would kill a fly ;
And nothing grieves me heartily, indeed,
But that I cannot do ten thousand more.

13 సీసమాలిక. —

- మ.నుజఁజంపుట-లేక-తనిఁజంపుటకుఁ గుటఁగి.చేయుట-
కన్నియంజె.అచుట-యది।
- కా.దేనియట్టులఁగా.వించుటకు నెత్తు.పన్నుట-కీడులే.కున్ననొకని
నెగ్గిఁచుటయు-మఱి-నేమాటఁదప్పట-
ఘోరవైరంబిరు.గుఱుహితులకు।
- ఁగల్పించుటయు-ఁజేద.కావుల పశువాఁ.నోప
ఁదప్పించిగొం.తులుదెజువట।
- .యథా రాశ్రముఁ ధా.వ్యప కొట్లకుం
గడ్డి.కుప్పలకునెత్తి.నిన్నువట్ట।
.తమదుకన్నీళ్ల నెం.తయువానినాఁగ.సొక్కు
దారులఁగిల.చుటయు-ఁదఱుచు।
- .నేనుసమాధుల.లోనుండి వృషమాన.పులఁ
ద్రవిత్వీసి వా.రలవిహితుల।
- .తలుపులపజ్జవా.రల శోకములుమఱ్ఱ
.బడుఁంతఁట నిర్వఁబడఁజేసి।
- .చచ్చినప్పటికేము .చావనీవద్దవి
.వఁటలననివాది.తనువులందు।
- ఁజెట్లపట్టలవలె .జెక్కినాఁడన్నాడు.కన్నచే
బ్రహ్మసూ.తరము-లాగు-।
- .మొక్కఁగి నెట్టు.లుక్కడందుకొవేడ్క।
.నేనువేయిఘోర.కృష్యములఁబు।
- .జరిపినాఁడ-ఁగాని..మఱిపదివేళ్ళయె
.లేమితిఁగను.బాగిమిదెచియు.

RAPE OF LUCRECE.

14 "Lucrece, quoth he," this night I must enjoy thee:
 If thou deny, then force must work my way,
 For in thy bed I purpose to destroy thee:
 That done, some worthless slave of thine I'll slay,
 To kill thine honour with thy life's decay;
 And in thy dead arms do I mean to place him,
 Swearing I slew him, seeing thee embrace him.

15 Let him have time to see his friends his foes
 And merry fools to mock at him resort:
 Let him have time to mark how slow time goes
 In time of sorrow, and how swift and short
 His time of folly, and his time of sport:
 And ever let his unrecalling crime
 Have time to wail the abusing of his time.

16 Out, idle words! servants to shallow fools,
 Unprofitable sounds, weak arbitrators!
 Busy yourselves in skill-contending schools:
 Debate where leisure serves with dull debaters;
 To trembling clients be you mediators:
 For me, I force not argument a straw,
 Since that my case is past the help of law.

కినుక .

- 1 గీ॥ .♦కినుక ♦ మైగిర్వబడి కడుఁ గెంపుమిగులు।
 .♦పలుదెలులు-మీఁది గేకలఁ దెలుపుమము।
 .దులు-♦ములుకులఁ దెగినకుల్లు .కలును-♦బొబ్బ।
 .లోప్పు♦పగఱులనేఁగి ప్పెనఁడు॥
- 2 వ॥ ఏలినవారితిప్పగాదు- మీకుఁగిట్టని నేనుమీయెదుటనుంటచే నా
 దేనేరమిటురావేచిపుణికా.
- 3 వ॥ దోసకారీ-నీతిలంపుని ప్పనఁజూచెదవు-♦దమ్మపుం♦దొడవుననుం
 డి గక్కిండాఁగిననూతిన్బోలు నీ♦వాలకమిపుడింకెవఁడు దెలువఁగ
 లఁడు.

AUSTERITY.

KING HENRY IV PART I *Act III Sc*

- 1 He's as tedious
As is a tired horse, a railing wife ;
Worse than a smoky house.

HENRY VI PART II *Act III Sc. I.*

- 2 Virtue is choked with foul ambition.
And charity chased hence by rancour's hand ;
Foul subornation is predominant,
And equity exiled your highness' land.

RICHARD III *Act V Sc III.*

- 3 Give me another horse,—bind up my wounds.—
Have mercy, Jesu !—Soft I did but dream.—
O coward conscience, how dost thou afflict me !—
The lights burn blue.—It is now dead midnight.
Cold fearful drops stand on my trembling flesh.
What do I fear ? Myself ? There's none else by :
Richard loves Richard ; that is, I am I.
Is there a murderer here ? No ;—Yes ; I am,
Then fly. What, from myself ? Great reason why,—
Lest I revenge myself upon myself.
Alack, I love myself. Wherefore ? for any good
That I myself have done unto myself.
O, no ! alas, I rather hate myself
For hateful deeds committed by myself !
I am a villain : yet I lie, I am not.
Fool, of thyself speak well :...fool, do not flatter.
My conscience hath a thousand several tongues,
And every tongue brings in a several tale,

భీ బ త్స ర స ము .

1 ద్వి॥ .పొగఁజూమ్మనిల్లెనె శృందీర్జనాని॥

•• గ.డుగుల్కమునఁ జె.పిరిగించునాఁడు॥

2 గీ॥ .•చీమత్యాశిచే గొంతు .పినుకబడియె॥

•.గ గావఁ జె•జూమున వంకి.చెనహు-మాతీయు॥

•.జగిలిను శోభనంబు ••ధామరెప్ప॥

•నామమే •వారి రా.స్యమునువిడిచె॥

3 సీసమాళిక—

•.గంకొక గుల్కము.పీపునాగుదెమ్మ

•.కిట్ట మునాదగు.గాయ ములను॥

•.దయగూడుచూచెన్ను •.పే వమా-

యూగును- •.కలఁగఁజి-నింఁచె.కాదుగాని॥

•.తికిబుద్ధయెట్లు •.పెడించితివిసన్న-

•.వెలవెల్ల వాసు••.వెప్పిషడు-•డి॥

•.రేయి-వడింకునా.నయెడినిలిచెను

•.జడు•పుడ్డించెడు.•చలువబొట్టు॥

•.శేలికివెలు వెద- •.నాచిమిత్రము-

మఱి నాచెన నెవ్వరు.న సరారు॥

•.ననునేనుఁభ్రమింతు- •.ననఁగ•నేననేను-

And every tale condemns me for a villain.
Perjury, perjury, in the high st degree ;
Murder, stern murder in the dir'st degree ;
All several sins, all used in each degree,
Throng to the bar, crying all,—“ Guilty ! guilty ! ”
I shall despair — There is no creature loves me ;
And if I die, no soul shall pity me :
Nay, wheretoe should they, since that I myself
Find in myself no pity to myself ?

.కలదయ.క్కడనొక.ఘా.కుండు|

.లే-హనునే.లే.లేము.లే.లే.

.మేమి-చిన్న.చిన్న.చిన్న.చిన్న.

.నేనెన్నా.బిగిం.నీరుచుక.నీరు.

.నే.మోచుక-చిన్న.య్య.చిన్న.చిన్న.

.నే.కా.చిన్న.చిన్న.చిన్న.చిన్న.

.మేలు.చిన్న.చిన్న.చిన్న.చిన్న.

.కో.కో.కో.కో.కో.కో.కో.కో.

సహ్యం.కో.నేనెన్నా.చిన్న.చిన్న.చిన్న.

.నా.కో.కో.కో.కో.కో.కో.కో.కో.

.కో.కో.కో.కో.కో.కో.కో.కో.

.నే.నే.నే.నే.నే.నే.నే.నే.

.నే.నే.నే.నే.నే.నే.నే.నే.

.నా.నా.నా.నా.నా.నా.నా.నా.

.యె.యె.యె.యె.యె.యె.యె.

వా.వా.వా.వా.వా.వా.వా.వా.

ద.ద.ద.ద.ద.ద.ద.ద.

.మో.మో.మో.మో.మో.మో.మో.

రా.రా.రా.రా.రా.రా.రా.రా.

.నే.నే.నే.నే.నే.నే.నే.నే.

న.న.న.న.న.న.న.న.

.కో.కో.కో.కో.కో.కో.కో.కో.

.కో.కో.కో.కో.కో.కో.కో.కో.

.వా.వా.వా.వా.వా.వా.వా.వా.

.నే.నే.నే.నే.నే.నే.నే.నే.

.నే.నే.నే.నే.నే.నే.నే.నే.

PERICLES -

Act I. Sc. II.

4 But see what heaven can do ! By this our change,
 These mouths whom but of late, earth, sea, and air,
 Were all too little to content and please.
 Although they gave their creatures in abundance,
 As houses are defiled for want of use,
 They are now starved for want of exercise :
 Those palates, who, not yet two summers younger,
 Must have inventions to delight the taste,
 Would now be glad of bread, and beg for it :
 These mothers, who, to nuzzle up their babes,
 Thought nought too curious, are ready now
 To eat those little darlings whom they loved
 So sharp are hunger's teeth, that man and wife
 Draw lots, who first shall die to lengthen life.
 Here stands a lord, and there a lady weeping ;
 Here many sink, yet those which see them fall,
 Have scarce strength left to give them burial.
 Is not this true ?

4 సీసమాలిక —

అ.యిగనుఁ బరికించు.మాదైవమేమిసీ.యఁగలఁడొ. మామాలు
.పగుటవలనా

నీనోళ్ల.నీనినెం.తేనిన్న మొన్నటి.దాఁక భూమియు సము.ద్రంబు
గాలి।

.వానిజంతువులను .వాడుక లేమిచే .నిండ్లములుగునంత హెచ్చు
గనిడి।

.యైనచునుపఁ గొంచెమయ్యెనో- యిప్పుడ.భ్యాసంబులే కివి.ప
స్తుపడియె

.గ్రొ.జవుల్లి.ల్పింపఁ.గోరిన నొల్కలి.ప్పుడు కొట్టకైకడు.ము
దముపొందు।

.మఱిదాని.మూచించు-ఁ .శి.ఁఁతులఁ బెంచుట .కెంతయా.శ్ర
ద్ధవ.హించినట్టి।

.తల్లులేకమకన్న .పిల్లలందింసిద్ధ.పడవ-రాకలిపలు.ఎరుసయెంత
.వాడిగినుండెను. భార్యయుంబెనిమిటి .తమలోన నెవరు
దేగిటాడి।

.బ్రతుకునుఁ దడిగింప .వలయుచోయని చీట్ల.తీయఁ దొడంగి-
క్రి.గుమ్మనకొక।

.దొరియునుమఱియొక దొరనాని యవోచ్చట .నిలఁబడిరేడ్చుచు
నీరపిల్లి।

.కూలుచున్నారు పెక్కండు.సోలియచట।

.గాని-వారిలపా.గును.గాంచునట్టి।

వారువారిలఁ గొట్టెడు.బలములేక।

.నిలిచియుండిరిదంతయు.నిజముకాదె.

WINTER'S TALK—

Act III Sc II.

5 But, O thou tyrant !

Do not repent these things, for they are heavier
Than all thy woes can stir ; therefore, betake thee
To nothing but despair. A thousand' knees
Ten thousand years together, naked, fasting
Upon a barren mountain, and still winter,
In storm perpetual, could not move the gods
To look that way thou wert.

RAPE OF LUCRECE

6 He, like a thievish dog, creeps sadly thence ;
She, like a wearied lamb' lies panting thence ;
He scowls, and hates himself for his offence :
She desperate with her nails her flesh doth tear :
He faintly flies, sweating with guilty fear ;
She stays, exclaiming on the direful night :
He runs, and chides his vanish'd loath'd delight.
He thence departs a heavy convertite,
She there remains a hopeless cast—away.
He in his speed looks for the morning light :
She prays she never may behold the day ;
“ For day,” quoth she, “ night's ' serapes doth open
lay,
And my true eyes have never practis'd how
To cloak offences with a cunning brow.

5 నీ॥ .నయె-యోకూర రాజానీవునీయంశ. ములకుఁ
బశ్చత్తాపము. ఎడఁగోకు।

.కతిమేమనంగ - నింగ్గలఁచెడు దుఃఖము. లన్నిటి
కవిభార. మగుచుచుండు।

.గాసనీవెద్దియున్నా వించుటకు • నెట్టు. కొనకు
మాసందోఱఁగుటకుఁదప్ప।

.భక్తితోనొకవేయి. • సర్యాయములునివు

.సా•ష్టాంగమెరఁగుట. యెన. లేక।

. • యొక్క పెట్టునఁబదివేల • యుగములీవు।

.దిసమొలగ్గొడ్డు • కొండపైఁ. దె • అపిలేని।

.బలుతువానుఁ సీతునం. బ • స్తుపడిన।

.గానినీకీడువేల్పుల. • రఁచలేదు.

• 6 నీ॥ ఆరెడుదొంగకు. క్కట్టులక్కడనుండి

. • యలజడింబ్రాఁకెను. నాశవయచట।

.గడు • రోజుచుండెను. బడలికంబదుగొట్టె

. ప్లికై వడి. వాడు • విట్టునొచ్చు।

.కొన్నుదన్నుందిట్టు. కొంచుండె

దనతిప్పు. గుఱచి. • యాకెయుదన. గోల్లతోడ।

. • మైజీల్చుకొనుచుండె. మఱియునాసఁదొఱంగి.

.నేరముజంకు. • నైమటపట్టి।

.యతఁడుపగ్విడుమెల్లన. నామెనాటి।

As the poor frightened deer, that stands at gaze,
Wildly determining which way to fly,
Or one encompass'd with a winding maze,
That cannot tread the way out readily ;
So with herself is she in mutiny
To live or die which of the twain were better,
When life is sham'd, and death reproach's debtor.

.•గెడిదమా[•]రేయ్యి[•]మొట్ట[•]గెట్ట[•]చుండె[•]।
 .వా[•]డు[•]రు[•]గ[•]త్త[•]మ[•]నొ[•]త్త[•]బి[•]డు[•]చు[•]నుండె[•]।
 .•సుం[•]ని[•]లో[•]న[•]•మ[•]య[•]ని[•]••సు[•]ఖ[•]మ[•]గ[•]నా[•]చి[•]॥

ఉ॥ .చే[•]సి[•]స[•]దా[•]న్ది[•]•వ[•]గ[•]ప[•]•బె[•]ందు[•]చు[•]న[•]క్క[•]స[•]చు[•]న్ది[•]రా[•]జా[•]వి[•]।
 .చ్చే[•]స[•]-ని[•]రా[•]శి[•]వి[•]ంది[•]య[•]ట[•]•బి[•]డి[•]య[•]యు[•]ండె[•]ను[•]•భ[•]క్తి[•]రా[•]లు[•]గా[•]।
 .•వే[•]స[•]రి[•]ప్ర[•]స్థ[•]జ్ఞా[•]డ[•]గ[•]ని[•]•పె[•]ట్ట[•]త[•]ం[•]డు[•]ను[•]-వె[•]ల్ల[•]డి[•]ం[•]చు[•]రే[•]।
 .దో[•]స[•]ము[•]ప్ర[•]వ[•]త్-వ[•]తి[•]యు[•]-••దు[•]ట[•]బా[•]వా[•]న్దో[•]స[•]గు[•]లు[•]క్ర[•]సు[•]ం[•]గు[•]స[•]న్[•]।
 .దో[•]స[•]దు[•]నే[•]ప్ర[•]నా[•]దు[•]క[•]ను[•]•దో[•]యి[•]కొ[•]క[•]ప్ప[•]డు[•]న్ద[•]స[•]లే[•]ద[•]ట[•]ం[•]।
 .•చా[•]స[•]తి[•]కో[•]రు[•]చు[•]ం[•]డు[•]•న[•]న[•].య[•]ం[•]బు[•]ది[•]ం[•]బు[•]ను[•]జూ[•]డి[•]కు[•]ం[•]డు[•]ట[•]న్ ॥

7 నీ॥ .తా[•]వే[•]ట[•]కా[•]ని[•]కి[•]•దా[•]రి[•]స[•]మై[•]యె[•]ట[•]

పా[•]రి[•]ప్ర[•]వ[•]చ[•]న[•]ం[•]చు[•]••వా[•]ను[•]మి[•]గు[•]ల[•]।
 .జ[•]ం[•]కు[•]న[•]జూ[•]చె[•]డు[•]••కి[•]కి[•]•వ[•]డి[•]-లే[•]క[•]-
 .క[•]డు[•]•కు[•]తా[•]ప్ర[•]••గి[•]డి[•]గి[•]జ్ఞా[•]న[•]।
 .దో[•]స[•]యె[•]యె[•]ది[•]య్న[•]••దో[•]క్క[•]లే[•]కు[•]ం[•]డి[•]న[•]
 .దా[•]వి[•]ప్ర[•]లి[•]క[•]-ద[•]స[•]లో[•]న[•]దా[•]న[•]।
 .•గు[•]ం[•]జూ[•]లా[•]డు[•]మ[•]ద[•]న్ను[•]•కొ[•]ను[•]చు[•]ం[•]డె[•]స[•]చ్చే[•]లి[•]-
 .బ[•]క్తి[•]కు[•]స్థి[•]న[•]కు[•]లో[•]•బ[•]డి[•]న[•]య[•]ప్తు[•]।
 .మ[•]తి[•]యు[•]నె[•]య[•]క[•]ప్ప[•]న[•]ం[•]•బ[•]డి[•]స[•]వా[•]ని[•]।
 .దె[•]ల్ల[•]మ[•]గి[•]జూ[•]ప్ర[•]వే[•]లు[•]పు[•]••గె[•]డు[•]క[•]పు[•]డు[•]।
 .బ[•]క్తి[•]కి[•]యు[•]ం[•]ట[•]యె[•]-య[•]టు[•]కా[•]సి[•]•న[•]ట్ల[•]జూ[•]వా[•]।
 .•ది[•]పు[•]రు[•]ట[•]యె[•]లె[•]స్స[•]యా[•]రె[•]ం[•]డు[•]•శై[•]ల[•]గు[•]ల[•]స[•]ని[•]॥

భీ బ త్స ర నః

- 1 తృషామహత్యాహవికృమోద్యమః।
శ్వసన్ముహూర్తాః పినాసితాననః।
సహస్యదీక్షాః జాత్యైశ్వర్యం।
విశ్వాహ్వస్వలితాగ్రీ కేసరః॥ ఋతుసంహరేన।

శ్లో 14

- 2 సముక్థతా శేషమ్మణాలజాలకిం।
విశన్నమీం ద్రుతధీశసారనను।
పరస్పరోత్పిడన సంహతైర్దృష్టైః।
కృతంసరస్సాంద్ర విమదకదకమమ॥

శ్లో 19

- 3 సవేదలోయతవక్త్రసంపుటం।
విసిస్సితాలోహిత హృన్మున్ముఖమ్।
తృషాకుంఠిః సృతమద్రిగహ్వరా।
దవేక్ష్యమాంమహికుంఠంజయ॥

శ్లో 27

శా కు ం త లే .

- 4 రమ్యంద్వేష్టియధాపురం ప్రకృతిభిన్పృత్యహంసేవ్యతే।
శయ్యావ్రాంతవివతనైర్విగమయత్యున్నిద్ర ఏవక్షిపాః।
దాక్షిణ్యేనదదాతివాచముచితా మంతఃపురేభ్యోయదా।
గోత్రేషుస్థలిదాభవతి చవీడాఖిలక్షిశ్చిరమ్॥

ఏ వ

1 గీ॥ .కడిదిదగఁదున్మఱగఁబడు .కడిమియోజ|
 .నూరుగుచుమాటిక్కిఁబు .నోరుదెలుచి|
 .నొల్కయల్లఁగుచుండఁగొ.సజడకదల|
 .సింగ మెన్గఁజంపదు.చేరువయ్యు॥

2 గీ॥ .మెండుగాఁగఁబడు .మెట్టిమొగ్గ నిడుమ|
 .బడిసమీపము. నొదివిసము .దొడ్డిపూలము|
 .కలిగియు .లొలగాఁగు .చే.లొలమొకము|
 .పోరుచేదట్టము .నొంపి.పొ.లొలమొదల॥

3 గీ॥ .నరుగుఁగఁబడుపొడవగు .నోడిదొప్ప|
 .లొలయ్యుక్కిఁజూప .యెట్టినొల్క|
 .లొలసి-కడుదొప్పగుది- నీ.నొలపెదకుచు|
 .గొండపల్లముఁగాఁదాన్ .పొడపెడలె॥

4 చ॥ .సొగసులనేవగించు.దొలి.చొప్పన .మంతురుల్గొండ-రే|
 .లుగదుపు.గూర్కులేక-పొర.లు-నగరి.బొట్టనోడని|
 .వ్వుగ మొగ మొటమిన్ బలుక .నొప్పునెడల బొట్టజెదిత|
 .వ్వుగ ననిపేర్లుటిచ్చవడి .వొందుచుంకెడున్గ నొత్తయ్య॥

TIMIDITY.

AS YOU LIKE IT Act. I Sc. III

- 1 Alas, what danger will it be to us.
 Maids as we are to travel forth so far,
 Beauty provoketh thieves sooner than gold.

CORIOLANNS Act I Sc. III

- 2 But had he died in the business,
 madam. - how then ?

HENRY VI PART II Act III Sc. II

- 3 Upon the eye-balls murderous tyranny
 Sits in grim majesty to fright the world.

KING JOHN Act III Sc. III

- 4 I had a thing to say.— but let it go:
 The sun is in the heaven, and the proud day,
 Attended with the pleasures of the world
 Is all too wanton and too full of gawds.
 To give me audience ; if the midnight bell
 Did, with his iron tongue and brayen month,
 Sound on into the drowsy ear of night;
 If this same were a churchyard where we stand,
 And thou possessed with a thousand wrongs; —
 Or if that surly spirit, melancholy,
 Had backed thy blood, and made it heavy thick;
 Which, else, runs tickling up and down the veins
 Making that idiot, laughter, keep men's eyes.

భ యా న క ర స ము .

1 గీ॥ .అకటమసకి కేము .చూడకల్గునో।

.మంతిదవ్వుచదుచు.నపాడు- మసము।

.పడుచుకన్చియలము- బంగాతుకన్నదో॥

.గంగ కేదానోయ.గంగువడిగ.

2 ప॥ కాని-యనిఁజాపనిలో వడిసినచోనమ్మాయపుట్టిలు

3 ది॥ .నీకనుకాపల.నొకొనమృత్యు।

.భేకర లోర్యము.ద్వింశతిగడింప.

4 పీఠమాలిక —

.నే జప్పవలయును. నీకొక్కఁసంగతి.

.యైనచోనిమ్మది- .యూకసమూహ।

.గొప్ప మేయ-కుడె- .గొప్పచిట్టి

పగలు.కూడుకొని జగము.వేష కలను।

.మిగుల నోగరియస .మిక్కిలిపాపము

మిం చెడునన్నాల.కంచుట.కయి।

.యూకశిరేగడి .యూకమలనయిన్న

.నాలుకతోడుత .స్మరియఁదనదు।

.And strain their cheeks to idle merriment,
 .A passion hateful, to my purposes—;
 Or if that thou couldst see me without eyes;
 .Hear me without thine ears, and make reply,
 Without a tongue, using conceit alone.
 Without eyes, ears, and harmful sound of words,—
 .Then, in despite of brooded-watchful day,
 .I would into thy bosom pour my thoughts.—
 But ah, I will not: —

MEASURE FOR MEASURE . *Act III, Sc. I.* ,

5 Ay, but to die, and go we know not where;
 To lie in cold obstruction, and to rot :
 This sensible warm motion to become

.నిన్దిన్దోతో . నెలయుంగుక్క
రా.తిన్ చెటలో పలు. మొర సెనేసి.

.మనమున్న చోటు . స.మానెయూ సేనియు
నీకుకప్పులు వేయ. నెగడెనేని.

.యటుగామెడ - నాదు. రాగ్రహభూతము-
♦.పిజ్జరమ నీకు. నెగ్గుడుక.
♦.చెట్టిచిక్కిన జేసి. నట్టెర- తేలిచో-

.గిలిగింతనాకు . సలిసియట్ట.
♦.హోదు చెగిదిగి. బ్రజల సేత్రముల
♦.విప్పడుల్ల లావెట్టి-చగివు.
♦.కొగిరించు మన- మఱి. యును -

.వారిబుగ్గన్ . సోమరి వేడ్కుకు. తోసల్ప-నట్టి.
♦.గుణమునా పూన్ము. గురిట్ట-

దదిగాక - కన్నలు లేకీవు . నన్నజూచె
♦.జేని - కూలిం చెద. వేని నీనులు పోక -
♦.నాన్య - లేక బహులు. పల్కెదేరి.

.యూహాపాత్ర మె యుప. మోగ పచుకాచు
గినుల్ . పులుకప్పల్పును. ముసలసద్ది.
♦.నెరిసియుండెనవేని నీ. యొడదతోన.
♦.కోయుదున్నేమ నాన్యలంపుల- సకలము.
♦.మిగులగని పెట్టాచుండునీ. పగటియందు.
♦.తేన-గాని-యటుల్పేయ . నహహ నేను.

5 సీసరూలిక ---

.సగికానిచచ్చుట - మఱియుగోవుటయెట. కో-
నెనియు -

A kneaded cold ; and the delighted spirit
To bathe in fiery floods, or to reside
In thrilling regions of thick-ribbed ice ;
To be imprisoned in the viewless winds.
And blown with restless violence round about
The pendant world ; or to be worse than worst
Of those that lawless and incertain thoughts
Imagine howling ;— it is too horrible.
The weariest and most loathed worldly life,
That age, ache, penury and imprisonment
Can lay on nature is a paradise
To what we fear of death.

కొనిన చలువనెత్తి . టను-వళిమూగుట-

. మలఁకువఁగల వెచ్చ . మెఱిసిపోనె .

. ముద్దయగుట - మోన . మురిసిందియెంతయు-

. ననవరతమునున్న . యల్ల . జీవుల

. ద్దొయ్యెల్ల . దాన . మాడుట . కొఱడు

పా . తీరి చెడుదశసరి . మంచుదబ్బ

. పై నొకొన టయు - . గానిపించని

గాడ్పు . లంజెటనొయి ని . ల్కడఁగలుగక

. వడితోడ చూఁగులా . నెడుజగమునగు

జ . ల్ల నెగురఁగొట్ట . బ . మటయు - పోక

. మాస్తి మీఱు ఘనఁజీ . యొజమరణేట

. తలఁప నెత్తి . దానికన్న

. నెక్క - నయిమమల . కి క్కుట - యదికడు

. గోరచా - ముడియన . గులునులేమి

. బందిమఱయుమనల . నొదిరిచిబడలిక

. చీదఱుమిగుల . కేయిల్ల

. యాబ్రతుకెయ్యగయగ . నొయమేలగు

. జచ్చిపోందెడు . చాళికన్న

అ బ్బ ర ము

1 కం॥ • వెడగున్-గ•యిపెంపున్నే॥ బడయంగా
• గోరిసవ్వ•బడియెద-నానక॥
• బొడవగుసత్తసికి • దొద॥బడుపండునకు॥
• గి యచాచు•మ•లుగుజ్జవలెన్॥

2 గీ॥ • సంగనుచకుదగునట్టి తెల్వోగలవాఁడు॥
• తెలివికిందగుచువుల • నెయువాఁడు॥
• చదువులకుఁదగిసపనిని • నల్పువాఁడు॥
• పనికిఁదగినట్టి • పెరసన • ద•నరువాఁడు॥

3 గీ॥ • సపలుచిక్కట- గొం దెము • తొ•డవుల•మెయి॥
• నానెయొక్కగఁజూడెల్పు•మోముతోడ॥
• నేనువచ్చెన్ బత్తిగొజా•నిలిగరుదన॥
• చుక్కలుగలుగునూపలు • చూడఁబడియె॥

4 గీ॥ • స్త్రీల్కున్నుఁడబలిపెన • గో•రినల్ల॥
• ముక్కుల నంగపయ • నేం•ట్ల•బొదుగఁబడిన॥
• పల్కువొకటెను తామర•మొగ్గదోయి॥
• దగుసి•స్మృ•దుమక్కిలి • దెగిపచుంకె॥

5 కం॥ కడునొడలు•రెయఁబొడమి•లి • గుసహాయిం
• బావవాఁగ గురియంచెడునా॥
• బుడతొదొడిసిడికొగుకుతా॥ • కుడుగవి
• పొంగుకొగ్గ • మొగ్గుకుకింపొయె •

6 గీ॥ ఎడఁగపద్మానిచేఁ గొట్టఁ బడిరగుందు!
 .మొ॥ శకనులనీటితోడుత.న్య॥ డమిఁబడియె!
 .నరకుఁ గొనకా॥ రొగులునిము.సంబులోనె!
 .హా॥ భిగమ॥ కళముగొక.తోడిలేచె.

7 గీ॥ .కొలముచేవన్న చేరినుఁ .గొత్తయూడు!
 .న-సడఁకువమొదలగునాగొ.నములచేత!
 .నీకునరియగునాతనిన్. బెండ్లియాడు!
 .రతనము॥ పసి॥ పిలోడుత.పతపదు॥ నది.

8 గీ॥ .తురితముగఁగిటికీదాని .కతుగుచున్న!
 .యొక తెచ్చే జేయిచేతఁబ.ట్టకొనఁబడియు!
 .జట్టువిడిపూలురాతెడు -నట్టిజట్ట!
 .స॥ రకుఁగొనఁబడదంతలో.దు॥ టుముఁబడఁగ!

9 గీ॥ .కాటుకింకొకరిలికుడి.కంటఁబెట్టి!
 .యెడిమచూపునకద్దాని.నిడుటమాని!
 .కడువడిగ॥ జాలకట్టచేం.గటికిమిగుల!
 .జో॥ కమైనగుడెంచెన.లాకఁబట్టి.

10 గీ॥ .రా॥ గవుందమకన్నులఁదా॥ వుచెలులు!
 .నలుపలేకుండి॥ రొండు పనులెన్నియెన!
 .విని॥ టుద॥ గుజారిత.కి॥ న॥ చెయదము!
 .తెల్ల॥ జూపున॥ జోరఁబడి.యెచ్చి జముగ.

11 గీ॥ తేనికేతిగదా.దానిసాయె॥ మీ॥ డు!
 .చౌ॥ గిహ॥ ధుమి॥ టి.నలిసినాడు!

12 శాపోష్యచృష్టతసయాశనవనశ్రోభే। [స9శ్లో॥ 74
 సాన్దగ్రహోభగపతామయిపాతితోయమ్।
 కృష్యాంవహచ్ఛనిఖలుక్షితిమింధనేద్దో।
 బీజప్రహోహజననీం జ్వలనఃకరోతి॥ శ్లో॥ 80

13 సమమావన్నసత్వాస్తా రేజురాపాండురత్విషః।
 అంతగతతథలారంభ స్సన్యానామివసంపదః॥ స10శ్లో॥ 50

14 సుతౌలక్షణశత్రుఘ్నా సుమిత్రాసుషువేయమా।
 సమ్యగారాధితావిద్యా ప్రభోధవినయావివ॥ శ్లో॥ 71

15 తావృభావపిషరస్పరస్థితౌ।
 వధకమానపరిహీనతేజసౌ॥
 వశ్యతిస్మజనతాదినాత్యయే।
 పార్వణాశశిదివాకరోవివ॥ స॥ శ్లో॥ 82

16 పాసీతాసన్నిధావేవ తంపవీరధితాన్వయా।
 అత్యాశుధోహినారీణా మకాలజ్ఞోమనోభవః॥ స12 శ్లో॥ 38

• తప్పదారి నడుగు. జొప్పించుకొనుచు • దోపరు!
• లయ్యు • నా ముసమున • సడలువారు.

12 గీ॥ .కనుపడనికొడుగుమొగము•దమ్మసిరిగల
 .నాకుమేఁదొడ్డి•నారువొరు
 .నెఱుఁయుచున్నదొడ్డి•నెలఁగాల్చుచదాని
 .విన్నంగులమొల•పించుచున్న

13 గీ॥ ఒక్కమాటెచూలు. నొందినయవ్వార।
 .లిందుకంత ట్టు.మిందులలర।
 ౯. ట్టకట్టతోడ౯. ట్టునారుచుండెన।
 . ట్టెరుసిరులమాడ్కి౯. బరగుచుందు॥

14 గీ॥ .కనియెలచ్చననతుర్క్కు.లనుకొడుకుల।
 .గవలవారలనుమితర.మివలలఁ బాటు।
 .తోడనేర్చినవిచ్చెయఁబొడ్డు.యెఱుక।
 .మేటియడఁకుపఁగాంచిన.సాటిమీఱ.

15 గీ॥ ఒంహోరువునెదిరి.యుంఁడినవారల।
 యగనుఁగొనియెనిరువుర-॥మనిసిగుంపు।
 హెచ్చుతగ్గువెలుఁగు.తెనసి॥సంజగ్గులు॥
 పున్నమ॥కలువదొర.బొడ్డులవతె.

16 గీ॥ .ఆపెసీతదాపు.నందెయవ్వానినిఁ
 .గోరుకొనియెడనదు .♦కొలముఁజెప్పి
 .మిగులఁ♦దెంపుఁజెంది .♦మెలఁతల్♦వలఁరాజు!
 .♦తఱులమంచిచెడ్డ .లెఱుఁగ కుండు.

- 17 ఇతర విశ్లేషణ దేహీ మనోబంధ తత్కారాదితాః।
కషయ శ్చేతురానికస్య గామనోవమనోరథాః॥

శ్లో॥ 59

- 18 పరిష్కృతావృష్టిగూఢాం నిన్యాసం గాదశికనాత్।
పూర్వతాత్పరీక్షితా స్సంహారమివనిమూమ॥

శ్లో॥ 60

- 19 దృష్టాదివిద్వితాశ్చేదంకాం గాదాత్ పీఠతా।
జాతీయే పరీక్షితాః పరీక్షేవమకాపనిః॥

శ్లో॥ 61

- 20 ప్రశ్నభిజ్ఞానరత్నం చ రామూ గూదశికయత్కిరీటీ।
హృదయంస్వయమాయాతం వై దేహ్యేషవమూలికమత్॥ శ్లో॥ 62

- 21 పైష్కలీయప్రవిన్యతా త్వారి।
శ్రీష్టంమయాచూపుర మేకమువ్యామ్।
అన్యశ్చతస్విచ్చరణారవింద।
విశేషదుఖాదివబద్ధమకానమ్॥

న 13 శ్లో॥ 23

- 22 ఏతద్గిరీరాత్ర్యవతఃపురస్తా।
నావిభావశ్యంబర తేభ్యోగ్గదా॥

17 గీ॥ .బ్రహ్మచేతనుఁబంచగాఁ .బడిచకోతఁ
 .లిచటచచనువై నేయు .సమకుటకియి ।
 .తిప్పటస్సమచుండకెం .తేనియిడుమ ।
 .గుందుమండిచనీరాము .కొక్కలకొగ .

18 గీ॥ .హనుమమాపెసయిన .యుగియుసరివారి ।
 .దరిసెంగువలన .నొంగుఁబడిన ।
 .దాటిపోయెకొకట .మీమన్నీకిని ।
 .దగులుజాలువాడ .విగులముపలె ।

19 గీ॥ .చూపెబడియెరక్క .సొంగు .ందుపెబడి ।
 .నట్టిజానికీ-తను .చరియి గొచ్చ ।
 .వానిచేత-విసముఁబడిగొంచుతేగెం ।
 .గలసియున్న జీవ .స్థిమాడ్కి .

20 గీ॥ .మఱియుఁదనదుపనిని .నెఱవే మకొనిచూతఁ ।
 .దాఁవాలురతన .వాన్పడి చె ।
 .దవిలిరామునకును .దయంబుహపును ।
 .బొందివచ్చునీ .కొంగువలె .

21 కం॥ ఇదియహోబ్రహ్మటవి । న్నదకెడునాకంటఁ
 బడియె .సియడుగుద ।
 మ్మిదొఁటగుకీలెనన్వనటవి । హొదక్షచటుల
 కొక్కయందె .మూఁగలెనమూనె .

22 గీ॥ .ముందుఁదోచుచుండ .మొమ్మలొరయుమనీ ।
 .మాలెమంలమనెడు .మలఁగలకొన ।

నవంపయీ ముత్రస్సుచే నాఁగూఁచు |
స్వద్విః శ్రీ మోగాక్షసహం పృష్టమ్ ||

శ్లో || 26

23 త్వయాపి చాద్య గానితోయః |
సోయావతశ్శ్వామ్యే ప్రతీతిః |
తానీవ తేనామినగారుడానాం |
పద్మగాగఃఫలితోవిధాతి ||

శ్లో || 23

24 అసంహన్త ప్రభవస్యయస్య |
హిమం సా భాగ్యవిలోవిజాతమ్ |
సహిహిమోమగుసన్నిహతే |
నిమగ్నోహోఃకిరణస్వనాంకః ||

కుమారసంభవేన || శ్లో || 3

25 శారహాసమాశ్మయేనగంగాం |
మహామనీంసక్తిమినాత్రభాసః |
నిరోపయేహాముపదేశకాలే |
ప్రేక్షిత్వాగ్రస్థసహస్రద్యాయః ||

శ్లో || 30

26 పుష్పగ్రహం పూర్వాయాస్త్యా |
శ్రుతాఫలంనాన్య పరిమళాన్తమ |
సహిహాకార్యాద్విధిస్సప్తస్యా |
ప్రామాగ్నిపత్యం పునెస్సత్తాన్త ||

శ్లో || 44

27 స్వతేజాన్యామమ్మహిమోజేవ |
ప్రజల్పితా సూమధజానవాచి |
అప్యశ్యప్రప్తా ప్రకృతాలశ్చిత్తా |
ప్రేక్షిత్వాన్త్యోవతాన్త్యహంనా ||

శ్లో || 44

.కొత్తనీరెచట. కొటమబ్బులున్ను!
.నడయునాదుకనుల విడువఁబడియె.

23 గీ|| .మునుపు సీచేత వేడఁబ. దెనదియదిది
.చా. మయనుచు వాడిక. జనె సమట్టి
.పండులన్నిండికెంపుల. మెండ్లుకొన్న
.గరుడపచ్చలప్రోవటు. మెయి ముందుండె.

24 గీ|| .కొలదికిన్మీతనరతన. మాలగనియగు
.దేలికిన్మీచుసొగసుగు. దింపలేదు
.నొసమొక్కటెన. గొనముల. రానిలోర
.మునుగు-మచ్చ. వెన్నెలతేని. మినుకులవలె.

25 గీ|| .వేల్పుటేటిగా. ముదలచ. చాల్పులవలె
.రేయిదె. సంద్రునన్దానిచాయలట్ల
.మిగులుజుట్టునె. ముచ్చింగి. లిగి. పె
.చెల్పుటేటిదొ. లి నామవి. న్నియలుపొందె.

26 గీ|| .కొగురులోరనునువఁబడు. చేరిపుప్ప
.పనడనుకమ్మి. యముతావ. బడినయెడల
.సన్నచ. పెకెమ్మోయగ. దగునచ్చ
.చిఱుగిపురకు. లోలిక. జగదవచ్చు.

27 గీ|| .తీయపల్కులుగల్గునా. తీగఁగోడి
.రెండుతయల బాటకైయె. గెల్లిపపుడు
.పెకెమవడికెనుతి దెమి. మీయియలె
.మిఠిల. గోయలకూ. తగు. దొగి టగును

28. ప్రవాతనీలోత్పన్నోద్వేషః
 మధీరవిప్రేక్షితమామూతాత్మ్యాః
 తయాగ్మహీతంనుమృగాంగనాభ్యః
 స్తతోగ్మహీతంనుమృగాంగనాభిః॥

శ్లో॥ 46॥

29. సర్వోపమాద్ర్యసమచ్చయేన
 యథాప్రకేశంవినివేశితేన
 సానిమితావిశ్వసృజాప్రయత్నా
 దేకస్థసాందర్యదిదృక్షిమేన॥

శ్లో॥ 19॥

30. శామ్యేత్ప్రత్యపకారేణ
 నోపకారేణదుజ్జనః॥

స 2 శ్లో॥ 40॥

31. తస్మిన్నుపాయాస్సర్వేనః క్రూరప్రతిహతక్షియాః
 వీర్యవంత్యోషధానీవవికారే సాన్నిపాతకే॥

శ్లో॥ 48॥

32. ప్రయోజనాపేక్షితయాప్రభూణాం
 ప్రియశ్చలంగారవమాశ్రితేషు॥

స 3 శ్లో॥ 1॥

33. వణాప్రకషేణసతికణికారం
 ధునోతిగిగంధతయాస్మచేతః
 ప్రాయేణసామగ్మవిధౌగుణానాం
 పరాదుష్టవిశ్వసృజప్రవృత్తిః॥

శ్లో॥ 28॥

34. ఇలోకపామూల్యహదీర్యాహేతుకం

23 గీ॥ .బలుక * కువలియందలివల్ల .కలువమాన్కి
 .వెలయుచుండెడువొంగంటి. బెదురుచూడ్కి
 .మాఁడుకింకలనుండియా. చేడకొనెనో
 .యాపెవలన సేచుకొనెనో. యాఁడులేళ్ళు.

29 గీ॥ .ఒప్పుగాఁదగుతావు. నుంచబడిన
 .సాటిదినుసుగి మిక్ బలు. జలి సముమెయి
 .నలుపబడియెనా వెలదుక. నలుపచేత
 .కొంకటంగలసాదుజూచుకో. రికనచంగ.

30 ద్వి॥ .కడుదుండగీడుచ. క్కబడదుమేలు
 .గొడఁగూచుకటన్మాటు. కీడునఁగాని.

31 గీ॥ .వీసర ములయ్యెమాచేయు. వెరవులెల్ల
 .వైళ మెంతయుఁగూళయా. వానియెడల
 .సాకెసాకెకుఁజెలరేగు. జన్నియందు
 .మంచినత్తువుగలిగిన. మందులవలె.

32 ద్వి॥ .పనికాపలసికట్టు. పజలకుగాఁక
 .మనుగులయెడఁగద. లాడుదఱుచుగ.

33 గీ॥ నిండువన్నియఁగలిగియు. గొండగోలు
 .తావిలేకున్కిచేరిదెం. దమునొగిల్చె
 .తచుకగగొనములన్నియు. గూడుకొట్టి
 .పెడమొగంబిడువేలుపు. పెన్దనజేత.

34 ద్వి॥ .కతములేలియఁబడ. కజగమాలోలు

ద్వివంశిమందాశ్చరితశ్శుభోత్తనః

న 5 శ్లో 74

36 అపమేఘోదయంవషణ మద్భుష్టకుసుమంధలమ్ |
అతఃకాతోవపన్నంప్ దశకానంప్రతిభాతిమే ||

న 6 శ్లో 53

36 పూడింబేద్ధమివాత్మానం హౌమోభూతిమివావయసమ్ |
భూమేదికావమినానూథం మన్యేభవదనుగ్రహత్

శ్లో 54

37 అగుఃభివకేశచయం |
వన్నిగృహ్యతిమిరంకురీచిభిః |
కుడ్రీకృతసరోజలోచనం |
చుంతీవరజనీముఖంశశీ ||

న 8 శ్లో 63

38 రక్తభావమపహాయచంద్రమా |
జాలిపషపరిశుద్ధమండలః |
విక్రీయాసఖలుకాలదోషజా |
నిహాలప్రకృతిషుస్థిరోదయా ||

శ్లో 65

39 ఉన్నతేషుశశిసఃప్రభాస్థితా |
నిమ్నసంశ్రయపరనిచాతమా |
నూపమాత్రసదృశీప్రకల్పితా |
వేధసాహిగుణదోషయ్యాత్మికా ||

శ్లో 66

.వతులేని పెద్దన. ద్వజిఁ + చువ్వతెగఁచు.

35 గీ॥ .కారుమబ్బుగ్రమ్మక యెళురిసెడువాసఁ
.పుష్పకానరాక. పొడమ. పండు.
.తలఁతుమిరిలిట్లు. వరి సెనమిచ్చుట.
.యశార-నాకుఁగోర. నట్టిగోరె.

36 గీ॥ .వట్టిమొక్కుపెల్వె. బడసినచందానఁ
.నోర-యనుము. బంగ. రై నక కళి.
.బువినీవిడచినేను. దివికెక్కిన క్షౌఠు.
.ననుఁగురించిమీదు. నెరకువలను.

37 గీ॥ .కురులఁగుంపువేళ్ళ . వెరపున-మిస్కులఁ
.జలుపుమీఱనికుల. దొలఁగఁదోసిగో
.మొగడుఁజిమ్మిచూడ్కి. నెగడురేయిమొగంబు.
.కడలివెచ్చమగ్దు. లిడెడుచూడ్కి.

38 గీ॥ .తమ్మివగతుఁడెట్లు. దనమునువిడనాడి.
.కరమునుద్దహువు. గలిగెడు. తి.
.నేగినొదపుమూర్పు. చెల్లగదుతిరముగ.
.శచ్చమఁగొనంబు. నందుపజల.

39 గీ॥ .చందురువెలుంగు. మిచ్చుల. యందునుండొ
.మాపువీకటిపల్లంబు. చావుదభిలే.
.దమకుఁదగినట్టిగొనముతో. నములనడత.
.నిక్కముగఁదమ్మిచూలిచే. వెరవఁబడితె.

40 స్త్రీ॥ . కూ॥ మి॥ నా॥ చిసి . కు॥ క॥ చి॥ ద॥ వే॥ కు॥
 . ను॥ లి॥ వ॥ లు॥ చు॥ గు॥ గు॥ బ॥ లు॥ కు॥ దా॥ ని॥
 . నె॥ం॥ త॥ యు॥ ది॥ రి॥ గె॥ శు॥ . నె॥క్కి॥ కి॥ న్ను॥ లి॥ దా॥ ని॥
 . బొ॥ లు॥ పు॥ గె॥ గి॥ గి॥ం॥ గు॥ మి॥ . దు॥ లు॥ కు॥ జా॥ ప॥
 . బ॥ డు॥ గొ॥ం॥ తు॥ గు॥ లి॥ దా॥ ని॥ . మ॥ డి॥ చె॥ డి॥ శి॥ కి॥
 గి॥ న్ని॥ దా॥ ని॥ . స॥ం॥ కె॥ . లే॥ ని॥ దా॥ ని॥
 . మ॥ం॥ త॥ కె॥ క్క॥ మొ॥ ద॥ ని॥ . గు॥ చు॥ యు॥ దా॥ ని॥
 . మ॥త్తు॥ న॥ హ॥ యి॥ గి॥ . హ॥ యు॥ దా॥ ని॥
 . చ॥ం॥ కు॥ కు॥ ని॥ . లి॥ దా॥ ని॥ . లి॥ దా॥ ని॥
 . కొ॥ం॥ య॥ డు॥ గు॥ దా॥ ని॥ . లి॥ దా॥ ని॥ . నె॥ డు॥ దా॥ ని॥
 . ద॥ గి॥ చి॥ బ॥ మ॥ ను॥ దా॥ ని॥ . నె॥ డు॥ దా॥ ని॥
 . గి॥ ని॥ చి॥ కి॥ స॥ం॥ ని॥ లె॥ . నె॥ ల॥ తా॥ ల్పు॥

41 గీ॥ . క॥ త॥ ము॥ లే॥ ని॥ న॥ గు॥ మొ॥ గి॥ం॥ జా॥ ని॥ - ని॥ం॥
 . మ॥ం॥ తా॥ తు॥ శం॥ తు॥ . చా॥ చా॥ చా॥
 . మొ॥ తి॥ కి॥ం॥ చు॥ ని॥ . మొ॥ తి॥ . మొ॥ తి॥ . మొ॥ తి॥ .
 . వారి॥ హ॥ కి॥ం॥ చి॥ . నె॥ డు॥ దా॥ ని॥ .

42 ద్వి॥ . తి॥ గి॥ చి॥ య॥ మ॥ ను॥ వే॥ చి॥ . తి॥ గి॥ లి॥ చు॥ మ్మా॥ తా॥
 . లి॥ గు॥ ని॥ కు॥ ప॥ మొ॥ గ॥ మే॥ . మొ॥ గు॥ మొ॥ గు॥ మొ॥ గు॥

43 గీ॥ . వే॥ రి॥ లు॥ శం॥ మొ॥ యు॥ డి॥ ట్ట॥ . తి॥ మొ॥ గు॥ నా॥ లు॥
 . నే॥ రు॥ డు॥ సు॥ డి॥ చొ॥ డి॥ తా॥ . జా॥ తి॥ గు॥ మొ॥
 . వ॥ం॥ క॥ చి॥ వి॥ గొ॥ ను॥ మా॥ తా॥ . నె॥ డు॥ దా॥ ని॥
 . నె॥ లు॥ పు॥ ప॥ లు॥ కు॥ మ॥ గి॥ లె॥ గి॥ ద॥ . వారి॥ హ॥ యి॥

44 జ్ఞాతా న్యచో విప్రః జఘనాం విహతుం స చ థః :

శ్లో 45

45 కేవలస్యః పరిభవవం నిష్కలారంభయత్నః॥

శ్లో 53

46 సంగమో వంతస్సహృదుః సత్తిః |
సంగమాత్మిం చిహ్నః॥

స 2 శ్లో 39

47 సన్వాత్మాకం బహువిధం యన్నాస్తి సై వాచంబీ |
తతః స్యాత్స్వేదవసలితాం మూలం సా కారస్యై |
శ్వాత్మ్యైర్తతః సుఖమునతః దుఃఖ ముత్తమైవా |
నీలైః శ్వాత్మ్యైర్మూలైః శ్వాత్మ్యైర్మూలైః శ్వాత్మ్యైర్మూలైః॥

శ్లో 49

48 స్వీయైర్మూలైః శ్వాత్మ్యైర్మూలైః శ్వాత్మ్యైర్మూలైః॥

శ్లో 54

49 సా సన్వాత్మాకం బహువిధం యన్నాస్తి సై వాచంబీ |

శ్లో 65

50 సా సన్వాత్మాకం బహువిధం యన్నాస్తి సై వాచంబీ |
సా సన్వాత్మాకం బహువిధం యన్నాస్తి సై వాచంబీ |
దిశకరంబితా శ్వాత్మ్యైర్మూలైః శ్వాత్మ్యైర్మూలైః॥
ద్విదశః ధయము నైచ్చేత్ శ్వాత్మ్యైర్మూలైః శ్వాత్మ్యైర్మూలైః॥

బాతుసంహితే 1 శ్లో 22

51 స్వీయైర్మూలైః శ్వాత్మ్యైర్మూలైః శ్వాత్మ్యైర్మూలైః॥

44 ద్వి|| .ససయేటింగినవాడె.వెడువిడ్వంగిలుగూ|
.దినములతోనున్న.వీరియబోడి.

45 ద్వి|| .కొఱగ్గానిపనిబూను.కొన్నట్టివారె|
.వరునిక్కముగనెవ్వ.పాలుగాకుండు|.

46 ద్వి|| .చెలివలనఁదెలియు.చెలుపునిమాట|
.కలయికకంటెను.గడమయొక్కంత.

47 గీ|| .విట్టుతొసోపినాయంత.దిట్టవెతి|
.యన్నియముకలదాననీ.పున్వేతివకు|
.సశమ-సుక-మెవనికయిచ-.వెత-దెస-కలు|
.కమ్మివలెగ్రొమమీఁదుకై.కడచుగాని.

48 ద్వి|| .బామంచివారలు.బదులువాకొనుట|
.యగువానికిఁగోర్కె.యందించుటకద.

49 ద్వి|| .ఏవారికోరిక.ఓజ్జీవుండు|
.వావిరివేలైనవాకలయందు.

50 గీ|| కాచుచిచ్చునఁగొంగి.కెరుమొల్క|
.లెక్కుజాగాలికెగరెడు.కొడుటాకు|
.లెడకింకినీఘలె-లెడలఁగల్గి|
.యడపులెత్తునఁగన్బడి.జడువులుపు.

51 గీ|| .మొట్టమొల్ది.మూనిమిడు|

స్ఫుటతపమునినాదైః శుష్క-వంశస్థలీషుః।
 ప్రసరితకణమధ్యేభ్యవృద్ధిః క్షణేః।
 సమయమృగవగైః ప్రాంతాంగోదవాగ్నిః॥

శ్లో॥ 52

52 సతాంతనీలోత్పా పత్రకాంతిభిః।
 క్వచిత్ప్రభిన్నాంజః రాశిసన్నిహితః।
 క్వచిత్ప్రభాః ప్రమదాన్మనాభేః।
 సమూచితవిద్యమాసన్దేహమంతః॥

ప 2 శ్లో॥ 2

53 ప్రకృష్టవేమిర్యసిద్ధౌ ప్రకాంకురైః।
 సమూచితాప్రోక్షకంజదత్తైః।
 విభాతిశుక్లేతరరశ్మభూసతా।
 వరాగ సవక్షేతిరింద్రోద్యతైః॥

శ్లో॥ 5

54 పయోధర్మభీమగభీమస్వరైః।
 స్తద్దిద్ధిరుద్వేగితచేతసోభశశమ్।
 కృతాపరాధాః పియోషిః ప్రియాన్।
 పరిష్కృజంతే శయననిరంతరమ్॥

శ్లో॥ 11

55 విపత్రేషుష్పాం నలినీ సమత్సుకా।
 విహాయఃభృగాగాః శుక్రిహరినిస్వానాః।
 పంతిమూఢాః శిఖనాంప్రవృత్తతాం।
 కలాః చ కేక్రిశునన్దోన్నలాశరూ॥

శ్లో॥ 14

56 కాశాంశుకావికచపద్రుమనోజ్జవక్త్రాః।
 హాన్యాహుపకవరూఘనాదరమాన్యాః।
 అపక్వైః పిరువిరాలినుగాలిగ్రుహ్యైః।

౯. బెనురొదలఁగఁగ్రాలునెండిన. వెదురుపొదల,
౯. గడ్డిఁదిరుగుకొంకు మత్తడి. స్థిమిమసంగి।
౯. కడఁనగిలికాచుచిచ్చు. మె. గమలఁగలఁచు.

52 గీ॥ . ఉరవుఁకటికల్వయాకు. డా. లొకట-మిన్ను।
ముక్కలామసికుప్పరం. గొక్కచోట।
నొకొటనిండుచూలాలుచం. టికొనచాయ।
౯. గలుగుమబ్బులనిందందు. గ్రమ్మబడియె.

53 గీ॥ . తువకలాపిల్లికన్నుర. తశమువంటి।
గటిక మొలకల- వెలువడు. నరటియాకు।
లమయి-నారుద్రపురుగుల-సమరుబుడమి।
తెలుపుకానిలోడ్గులనొప్ప. చెలువనలెన్ను.

54 గీ॥ . అడలుఁగొల్పుచుబిట్టుజి. మెడుమొయిగుల।
మెఱపులస్తొయ్యలులుకడు. వెఱపుఁజెంది।
నేర మొనరించినట్టిపె. నిట్టులనైస।
౯. కొలింతుకొండరుచిగి. గాఁజఱపున.

55 గీ॥ . తరు-నలరుతోకుఁదొఱఁగిన. తమ్మనెడని।
చెపులకుఁ హాయిగావొదఁ. జేయుతేటు।
లాడునెమఱుపురికన్ను. లందుబడెడు।
గొత్తకల్వానచేదెల్వె. గోలుపోయి.

56 గీ॥ . తెల్లువలున-నెగవి. రియుతమ్మిమోము-మ।
త్తిలు. తెలిపులుఁగవొద. నులియునందె।
వండిన పరిబెడఁగు. పల్పనిమైదీగె।

ప్రాప్తశరన్న వధూదివసా వరమ్యా॥

న 3 శ్లో॥ 1

57 కాశై ముఖీ శిశిరదీనినినారజహ్యో॥
హంస జలాలానినదితాంకుముద్దైః సరాఽసి॥
సప్త చ్ఛదైః కుసుమభారనతై ర్వనాంతాః॥
శుక్లే కృతాన్యుపవసానిచమాలతీభిః॥

శ్లో॥ 2

58 చంచలస్త్రిస్తోష్ణశఫరీరసనాకలాపాః॥
సర్వంతసంస్థితసి తాండజపంక్తి హాగాః॥
నద్యోవిశాలపులినాంతనితంబమిబా॥
హంసంప్రయాంతిసమదాః ప్రమదాఞ్చవాద్య॥

శ్లో॥ 3

59 వ్యోమకవచిద్రశశంఖమృణాలగ్ధారైః॥
స్వక్తాంబుభీర్లఘుతయాశతశః ప్రయాతైః॥
సంలక్ష్మితేషవసవేగచ్ఛతైః పయోదైః॥
రాజేవచామరవర్షైరుషవీద్యమానః॥

శ్లో॥ 4

60 మందానితాకులితచారుతరాగ్రశాఖః॥
పుష్పార్ద్రమప్రచయతోమలవల్లవాగ్రః॥
మత్తద్విరేఫహివీతమఘప్రసేక॥
శ్చిత్తంవిదారయతికన్యనతోవిదారః॥

శ్లో॥ 6

61 తాగాగణప్రవరభూషణముద్వహనీ॥
మేఘావరోధపరిముక్తశశాంకవక్త్రాః॥
శ్యోత్సన్నదుకూలమమలంరజనీదధానా॥
ప్రథింప్రసూర్యక్షుడితంప్రమదేవబాలా॥

.సూడఁగారు-కొక్క-కోడలువలె.

57 గీ|| .నేలతెల్ల-రేయి. నెల-యేళ్ల నీళ్లుల|
 .దెలిపులుగులు-కొలఁకు. వెలికలువలు|
 .వీఁటితోట-గముల. విరజాజ-లేడాకు|
 .పొన్నలడవుఁదెలు. పుగనొనచెన్.

58 గీ|| .అందముగ నెగురువగి. యమలచూళ్ల|
 .దండనుండినయంచము. త్యాగపేళ్లు|
 .వెడలువయినయసుకడిన్నె. పిలుదులుగల|
 .యేళ్లమల్లెలుచెలుల్లు. మెల్లనజను.

59 గీ|| .వెండిసంకుకూడు. వెలిచాయతో-నీరు|
 .దొఱగి-సిన్నలగుచు-గరులినడి|
 .నూట్లకొలదిగదలి. తండ్లమబ్బు-మిన్ను|
 .సురటులవిసరబడు. దొరయటుండె.

60 గీ|| .పిల్లగాలిగదలు. బెడగుముంగొమ్మలు|
 .పువుదొచులేత. చివురుతుదలు|
 .తేంట్లగోలబడిన. తేనె. యూటలుగల్గి|
 .కొట్టదెవనిమెడగ. గోనిగాది.

61 గీ|| .మేలిరిక్క-తొడవు. చాలిచిమబ్బు|
 .దొలగుబానిలిమొగ. మలరుచుండ|
 .వలిపెవెన్నెలవలు. వట్టికొనిరేగు|
 .పూటబూటబడును. పోల్కినెమగు.

62 సచంకంఠచంఠా మనోజీవలగ।
 సహస్రకృష్ణమంశకదినునివలలమ్।
 సహాయఃనాంద్రమమరిశీతల।
 జగన్మయీకంఠమయని నాంపరితమ్॥

స 5 శ్లో॥ 3

63 ద్విచూర్ణప మ్పిః సత్త్విః పవత్రం।
 క్షీయస్పకామః పవనస్సున్నః।
 సుఖః సోమోమేధివనాశ్చరమ్యా।
 వర్షంః సోమోచాను సంపన్నః॥

స 6 శ్లో॥

64 అకంపయన్కు సుమితాః సహకారిశాఖా।
 విక్రూయస్పరథ్యసస్యవచా సిదిక్షు।
 వాయుర్వివాతిహృదయానిహరస్మ రాగాం।
 నీహారి పాతవిగమాశ్చుభసోవసంశే॥

శ్లో॥ 22

65 ఇన్ద్రియరేణసయసం మూఖమృతం నీన।
 కుంఠేనదంతమధరం న పల్లవేన।
 అంగానిచంపకద్వైన్సవిధాయవేధాః।
 కాంతేకథంఘటితవానువలేనీతః॥ శ్లో॥ 3

శ్లో॥ 3

66 సమామాతేకాంతేకథమపి నా లేనబహునా।
 కథాభిరేకశానాంసఃసజనిరథకంగతవతీ।
 తతోమహల్లీలా కిలమాకుపితాస్త్రిప్రియతమే।
 సచత్వీవసాగ్రీదిగియమభవత్తావదరుణ॥

శ్లో॥ 9

67 శ్లాంభ్యంసీరసకాష్ఠతాడనశశం శ్లాభ్యఃప్రిచందాతనః।
 కేశః శ్లాభ్యశరంసువంకచిచయైశ్లాభ్యోనిడాహూతైః॥

62 గీ॥ .చంపచూమమినుకు. చల్వగల్గెనుగాలి
 .యచ్చమేకసారి. గిచ్చగాడి.
 .చలువతుంపకునెన. చల్లుగాడ్చులుగాలి
 యిపుడు పజలయెనల. కిచ్చగాడి .

63 గీ॥ .తనరులుపులఁజెల్లు--తావనలన్నీడు
 .కంతుం డనువిన--నిమిత్తంబి
 .గాలి-సుకముంపంజ--నిమిత్తంబుగాపతి
 .లం-దవంతుయనగు. నావన జెల్లి.

64 గీ॥ .మంచునాటుమచ్చు సగాడు. నావనన్
 .గొంతుగాలిమూవి. కొమ్మలు పుట్టు
 .సలుపు గోయిలనలు. కుంజెనెనుదెసలందు
 .వీచునెల్ల నివదు. లాంఛనంబు.

65 గీ॥ .నల్లఁగలువఁజూక్కి--సగువెగామి దమ్మిచే
 .మొల్ల చేతఁబల్లు--వెగావిగురు
 .గండుమమేనుసం పె. గలఁజేసి నూరిమచ్చ
 .చేలువతొలి నెల. సలిపెనెడిద.

66 గీ॥ .ఎంతయుంబొగ్గునకుమగఁ. జెల్లిరాగ
 .గడిచెఁర రేయి-సకి. నాల్గ. కంతుతోడ
 .బొంబయలుకఁజెల్లు. నేను. గెలుపుచంత
 .నీతొలిదెసవతివ లె. నెల్లయ్యె.

67 గీ॥ .బడితెదెబ్బలనూరుమేల్--వాసియెండ
 .కంఠి నయమడుసు. నగ్గి. శాల్పులెస్స

యత్కాంతాశుచనాశ్చక్షాబాహుతికా హింసోలలేలాసుఖం।
అబ్ధుకుభవత్యయాన హిసుఖందుఃఖైన్వినాలభ్యతే॥ శ్లో॥ 10

68 త్తీర్థీమాంకిక రాః ప్రియధ్వజైరవాక రాః।
త్రోజప్యభిరేక రా జగత్సుశాన్వరిక రాః॥ నలోదయే స2శ్లో॥ 53

(9) మఘః ప్రియచాభవ స్మతానతానతానతాః।
రిషామూరమూరిమః కులేజచేత్రిహలయా॥ శ్లో॥ 56

70 స్వయోభిక్షాభవజనంభ వానాం।
శ్రీత్వానినాథంగిరిగ హ్వరిస్తః।
తమోబింబపరిబింబధాన్।
విరౌతికాంతేషన్వనాననాశః॥ రాక్షసకవ్యే శ్లో॥ 9

విక్రమోక్తయే.

71 విక్రమోక్తయే నాచ్యమూనేన గాత్రి।
విక్రమోక్తయే నాచ్యమూనేన గాత్రి।
మోహేనాంతర్వరతనుయం విక్రమోక్తయే నాచ్యమూనేన।
విక్రమోక్తయే నాచ్యమూనేన గాత్రి విక్రమోక్తయే నాచ్యమూనేన।

72 విక్రమోక్తయే నాచ్యమూనేన గాత్రి।
విక్రమోక్తయే నాచ్యమూనేన గాత్రి।
సురాంగనాకపకతిఖండితాగ్రా।
కూర్తిగ్రామగ్రామిని రాజహంసీ।

.నాఁతిచనుకడబుజముతీఁగూఁతహము|
.వశయుదేవికడవ-లేదు-పడక-సూము.

68 గీ॥ .తొరగుమండెడుమంచుతుం.వరలగల్గి|
.మిగులగల్వలఁతొగలకు.మేలుకొల్పి|
.తొగలరాయనిచేతులు.జగములందు|
.నేపమిఱచునుండెడు.నాపిదపను.

69 గీ॥ .సంక్షిప్తీశ్వరనాఁచూయు.విదలుద్రావి|
.సంగివంగకతాశాస్త్రము.వశకపోరు|
.శక్తికతిముసమిగులఁజి.కాకువడిన|
.వారల-మరుకలిమి-వింత.వన్నెమించె.

70 గీ॥ .గాలిమేపదిపగ-తన.కతముదింకి|
.వడిగచాన్లయురుమా-గొండ.పరియనుండి|
.సూరికించి-చీకకొగొంగ.యచ్చమచ్చు|
.దారియోముద్దుగుమ్ర-నన్నెలిపెడు.

71 గీ॥ .దొందొమమ-నిరుడెడయురే.చందముగనా|
.మాపుకలొగిదొబుగున్న.మంటమాన్కి-|
.నీచేలువసామ్యబాయుచు.నోచబడియె|
.గట్టజగుకలకద్దెలు.గొంగనలెను

72 గీ॥ .చందలనెసరుచునీవేల్పు.సానివాదు|
.డొనమున్లగుబొక్కియ్యె.దొదినుంకి|

73 అథ నాత్రాణ్యంబి యేతా లసహజానాస్మిరరా |
అకహస్సం గిరంచ్యోస్సజతై క్తే-మి |

74 అకశః నాత్పప్లిష్టా నా మేషు రతోక మగదాహ్వాదయథా |
బాహుమకి క కేతోః క్మహమాగ్నావసంధ్యరాతే |

75 అథా వ్యాభరణం పరి ధరవిగోహనాథచరి శేషః |
ఉపమా న్యై కై ర్విశ్వమూనః పశుసైవ |

76 ప్రియసః క్మశో మో తా |
శయితానానుసంకారా శృతే |
విగ్రహాద్విహ్వలయం విద్వధాం |
మతి పృథగ్రామరాగయోతః |

77 ఉష్ణా లున్నశిశువే పతత శోకాత్కూలంబావాలేషు |
నిద్రావ్యోమక శిశు కాదముసులాన్యాలీయతేషట్పదః |
తస్మాదావిహాయతీరసలిసిం కారంబచ ధ్యేనతే |
క్రీడానేత్రై పృష్టపంజరకుకః క్లాంతోజలయాచతే |

78 అవసానంబి యేతాః పశ్యాన్తాతశ్యమాన మనసోహి |

.త్రాంచబడినట్టికొన గల.తూడునుండి.
.తూడురాయచదారము.నోడుట్లు.

73 వ॥ అట్లుకానిచోగడ్డిపోచందగులుకొన్న మందునీరువలె
వానియందు రాచమతముతడవుండదనిలంచెదను.

74 గీ॥ .పచ్చవిల్లునితప్పిపో.పకతగిలె.
.తూపుచేజేయబడినట్టి.త్రాంచబడి.
.నాదుడెవరంటులోపల నప్పిమకొనియె.
.గన్నయంతనె గూవేల్పు.ఓ.ఓన్నమిన్న.

75 క॥ తొడపురుగు.తొడవువేసె.
.బుచ్చందంబుచగువేస.ములచందంబు.
చెలికాడ.దానియందం.
.బలధారెడుగూపు.పోల్కి.యూబోలికకు.

76 గీ॥ .మగిలవేడులోలు.మగ్గు.వకలుగక.
.మచినుమలన్నె.మగువంపది.
.కెక్కలోవదు.గుఱు.నెట్టిగిచవారికి.
.గిల్లరంగుమారి.కంబుమాడ్కి.

77 చ॥ .ఉడుకునఓడిజుట్టుపులు.గుండెడుజల్లనిచెట్టుపామనం.
.నెడబడజేసిగోగుమొగ.లెంతయులోననణంగుజేటి-బి
.ట్టుడికిననీటిబాసిచను.నొడ్డునగల్గినదమ్మకంఠ-నీ.
.నడిగెడుగూటిచిల్క.దగ.నల్లలనాడుచునాటపట్టునన్.

78 గీ॥ .చుంచియెడదగల్గు.మగ్గువలు.మొక్కుల.

విష్ణుభగవద్గీతానుసంక్షేపమునామకావ్యముః॥

- 79 వాదాత్పవశశినస్సుఖయంతిగాత్రం।
బాణాన్తవమదచస్యమనోనుకూలాః।
సంకంభరూక్షమిష సుందరియద్యదాసీ।
త్విన్నంగ మేనమమతత్తదివానుసీతమ్॥
- 80 యదేవోపతందుఃఖం సుఖతద్ధిరసాంతరమ్।
నివాణాయతరుచ్ఛా రూ తప్తస్యహివిశేషతః॥
- 81 అర్చితభీరియం కుసుమైశ్చవకందకోమలినగభైః।
కోహదంతబాణపే సస్రయతిమాంలోచనేతస్యాః॥
- 82 పదాభ్యంగిస్తప్తకేద్యసుమతీం యదిసాసుగాతీ।
మేఘాభివృష్టసిక తాసువనస్థలిషు।
వశ్యాన్న తాగురుతంబతయాతతోస్యాః।
దృశ్యేతచామపదపంక్తిరలక్తకాంకా॥
- 83 హృతోష్ఠరాగైశ్చయనోదబిదుభి।
నిమగ్ననాభేనాపతద్భిరంకితమ్।
చ్యుతశిఖషాభిన్నగతేరసంశయం।

.సరకుగొనరు. కాని..చాలనో చ్చు.
 .కొనుచు(బలు పొలుగు).గు పెనిమిటియలవేడు.
 .కోళ్లదలచిడప.వల్లడింతు).

79 గీ|| .సలుపుకొడలికిహాయనా. నెలమినుకు లి
 .యెదకునావరుకుపులే.యింపుగొలుపు!
 .బెడిదవచ్చిపరాకుగడు-దెలుప-యెవ్వ
 .మెత్తబడియెడునీకూట.మిఁపినాకు.

80 గీ|| .కదియుచుండు నెట్టి.కడువలగా-నదే!
 .సూత్రెడున్నకమి.పతొకలాగు!
 .హాయినిదెడుమాగ్రి.చాయ-మెడుగి నెండ!
 .ఁజేంపిమైస దెబ్బ.తిన్న తిసికి.

81 గీ|| .కడుపునెడనుల్పు-కడుసంచుందున!
 .నెలుపుగిలుగొపువుల.సీయనరటి!
 .యలుకచేతిలోన.నఁస్థులనిండిన!
 .దాసికన్నుగోయి.దలఁపఁజేయు.

82 గీ|| :ఆయతివనేలసడుగు.నంటునేని!
 .వానదడియునిసుకచోట్ల.గానలోన!
 బరువుపిలుచుల వెస్క-కు.వంగి-యాపె!
 .లఁతుకంబొల్చునడ్డుజా.డకనబడును.

83 గీ|| .మోవియెలుపానుకన్నీటి.బొట్లకలుగు!
 .నీచిలుకకడ్పుపచ్చన.నెనగుచంటి!
 .వలువజాతెను-నిచ్చయి-బలుకతోడ!

శుభోదగ్రశ్యావమిదం నాంశుకమ్॥

84 ఆలోకయత్యయోదాకా ప్రబుష్ణహాతనతికాతశ్చిరం॥
కేకాగభేదానాం దూరోన్నమిశేః కిలీరమ్॥

85 ప్రభుతారమణేః యోగితాం॥
హేమావళితాన్యచేత్కరే॥

86 తద్వియోగభరేచండి మతూరిమసిమృతా॥
దిప్త్యుప్రత్యుపలబ్ధాసి చేతనేవనిజాననా॥

87 అసౌముఖాలంభితహేమసూత్రమ్॥
విభ్రాంతమండలశీఘ్రినారః॥
అలాతచక్రప్రతిమంవిహంగ॥
స్తదాగ్రలేఖాయంతనోదమ్॥

88 ఆభాతిమణివిశేషాదూరమిదానీం పతత్రిణానీశ్రమ్॥
నక్తమివలోహితాంగః పరుషఘనచేదనశృక్మమ్॥

89 ఇయంతేజననీపాస్తాశ్వదాలోకనతిత్సరా॥
స్నేహాప్రసరివనిభిన్నముద్వహాన్ స్నాంశుకమ్॥

దడబిడ్డుచులోతుం . . . చెలిజన.

84 గీ॥ ప్రియంబుకెగురుగాలి . . . నాశమవులి
 . . . గేకనండు . . .
 . . . దవుగమిఁది . . .
 . . . గుమామచుం . . .

85 ద్వి॥ .మగలయందుఁగల . . .
 . . .

86 గీ॥ .మి . . .
 . . .
 . . .
 . . .

87 గీ॥ .నోటవేల్లాడు . . .
 . . .
 . . .
 . . .

88 గీ॥ .పులుగుచేతనుద . . .
 . . .
 . . .
 . . .

89 గీ॥ .ఏగుఁడెంచెనునీతల్లి . . .
 . . .

90 శివయతిగ బాసన్యైంధద్వివఃకలః పునన్ ।
 ప్రభవశిరాంనేగోదగ్ధం భుజంగశ్శోన్మషన్ ।
 భవమనైపతిబాణలావణ్యః పృథ్విరామరక్షేతుం ।
 సఖిలువయః బాత్యేవాయం స్వకార్యపహాగుణః॥

91 సద్భ్యాశ్చపస్రవాహాః । కిషుమశిలాచరకట్యుర్భిరవేగః ।
 విశ్వేనసమగమనభః । మునిశిరయశ్శతగుణభవతి॥

కా కుం స లీ .

92 సుభగశిలాహరాహః । కట్యుర్భిరవేగః ।
 సద్భ్యాశ్చపస్రవాహాః । మునిశిరయశ్శతగుణభవతి॥

93 ముక్తేశ్వరశిష్యునిరాయః పూర్వకాహః ।
 కిషుమశిలాచరకట్యుర్భిరవేగః ।
 ఆత్మోద్ధిష్టేతః । కట్యుర్భిరవేగః ।
 భావయిష్యమగదహతమయే సరథ్యాః॥

.కూమియూటలచేనిండు.కొన్న మట్టి
.చన్నుగి వమిదికొంగురు.నకు కొంచు.

90 త|| మజలించున్లుయ్యు.మదపు లేరుంగు మిగిలిన
•యెక్కుడు. మెకములన్లు |
.కళచువలిమేతరి.కంధువిచంబు
.వడి వెళ్ళసంబుగఁ.బ్రబలు చునండు |
.చదునుసిన్న తెసంబు.నందూడిర్తున
.బండువలగతిగా.పాడగఁజాలు |
.గిరమఁదనపఁగఁ.కొంట్ట
బుట్టి.కొన్నియిండు.గాదిట్టగఁ.మూ.

91 గీ|| .ఇలుకు రాతిచోట.చోటి పడిగి |
.నాంగుపొట్ల కవలె.న గి బడిన |
.నందుహాయి కలుగు .న్నిలుపి ను నూలు |
.రెట్టులెగాయు జె.చేగు చుండు.

92 కం|| చ్చనిసఁ రాటముల |
.మొగిఁ బొదిరులతావి.మొగి గడ గాలుల్ |
• మొగి ఫనీవలపి కలు |
.నెట్టెనుగిసిసకొలది.గిగగుపిని ల్.

93 గీ|| .విడువఁబడఁబగ్గములు-కడు.నీడున ములు |
.నిచ్చలపు.మరఁటిసిగలు.నిక్కు నీను |
.లొంగి.వీడిపికిక్కి.కుక్కు కికి |
.దొంగులుఁపెదమము.క.పక.పరువిడు.

- 94 యదాలోకేనూక్షత్రవీజసమాసాతద్విపులతాం
యచ భేదవిచ్ఛిన్నంభవతీకృతసంధానమివతత్ ।
ప్రకృత్యాయద్వకంకగపిసమరేఖంసయనయో
నకమేదూరేణచిక్షణమపిసపాశేన్వరిధజవాత్ ॥
- 95 నీవాగాశ్శుకగభవోటశముఖభక్తిప్రాచూణామధః ।
ప్రసిద్ధాఃకించదింగుదీభుభిదఃసూచ్యంతఏవోపలాః ।
విశ్వాసోపగమావభిన్నగతయశ్శ్చైవసహస్రమ్మగా
స్తోమాధారపథాశ్చచక్రాలశిఖానివ్యూహరేఖాంకితాః ॥
- 96 శాంతిమివమాశ్రమకదాస్థరచబాహుఃకుంభమిహస్య
అభినాభవిలన్యానాం । ద్వారాశిథిస్తపగన్వతి ॥
- 97 శుద్ధాగ్రతమలభమిదం సప్తరాశ్రమవాసివోయదిజనస్య
కూర్కతాఃఖలుక్తురుద్యాసలతావసలతాభిః ॥
- 98 నరసిజమనువిద్ధృశైవలేనాఃకమ్మం ।
మలినమపిహిమాగశోలక్షీత్రక్షీత్రంతనోతి
ఇయమథికమనోజ్ఞావల్కలేనాపితన్వీ
కిమహిమధురాణామృతడనంనికృతీనామ్ ॥
- 99 ఏసోవాగోదశ్చైవగుళిహింతసలేదివి
అమరకేసరీకుటజావణంసంభవేమి ॥

94 కం॥ చిన్నది పెద్దదిగా-విడి.

.యున్నది కలసికలు-వంక.నురుది సరిగా.

.జెన్నాను-దవునజెగలు.

.గిన్నులబడదెద్ది.తేరుకడువడిబోవ.

95 ఉ॥ .కిందకి-రాలుచూడువరి.గింజలు చెట్టులచిల్క-తోట్టలన్.

.మందటగారవండ్లుచిడు.మన్ గడునున్నగనుండురాలు.బల్

.సందడిసోచునుచ్చికల.సాగుచునిచ్చకొలందినిట్టిలు.

.బొందెడునీటిపట్టుతెరువు.డికోకలచిన్నబాడలన్.

96 గీ॥ .ఈతవసిపల్లెనెమ్మది.నెరయు-బుజమా.

.నదురు-దీనికిచటనెట్టు.తానొమేలు.

.అటూలగానున్నయెడల.నం.తటనుముందు.

.గాదగినవానితెరువులు.కలుగుచుండు.

97 గీ॥ .అంతిపురమునకందని.యందమిద్ది.

.తవసిపల్లెయమనిసికి.ననరునేని.

.కానయందలితీగల.స్థగుగొనముల.

.నగరుపూవోటతీవలు.నగబడుగద.

98 గీ॥ తమ్మిపాలుసారునాచున.దగిలియైన.

.మెళుగుచునునలుపయ్యుడం.చురునిమచ్చ.

.నారచ్చీకెననీమెచె.న్నారు-నంద.

.మైసయాపులకుదొడవు.కానిదెద్ది.

99 వ॥ గాలింగదువబడు చివురువేళ్ల నన్దొందకపట్టు చున్నట్లున్నదీపా

న్నగున్న-కావున మన్నించెదను.

- 100 కదమో శ్చక్షేణరావశివంసోఽతశంకరితిది. కదమోవా
విరహామృజ్జానలజణోకి నో జేసా.
వాళాసజ్జీవ శీఘ్రేవద్వాదావముహుత్తంచిత్రజావతు.
ఎ. శేవగిదానిశదానణాహోవిఅత్తిలం కేనరయూటర.
- 101 భగవాన్మాత్యైషశ్చాత్వతేబ్రహ్మశిష్టతత్త్వప్రకాశః.
ఇయంచవస్సభితదాత్మజేతికథమేతత్ ||
- 102 మూలమేష కథంవాన్యైశ్చసూపచ్యసంభవః।
సప్రభాతరశంశ్యోనిరుజ్జేతివనుధాతలాత్ ||
- 103 భవహృదయసాభిలాషంసంప్రీతినంజేహనిణామోజాతః।
అశంకసియదగ్నింతదిసంస్పర్శమమరత్నమ్ ||
- 104 అనుయూప్యన్మునితతయాంసహసావినయేనవారితప్రసరః।
స్థానాజసుచ్చులన్నపిగత్యేవప్రసవప్రీతినివృత్తః ||
- 105 గచ్ఛేచ్ఛరశ్శరణం ధావతిపశ్చాదసంస్తుతంచేతః।
చీనాంశుకమివకేతోః ప్రీతివాతంనీయమానస్య।
- 106 స్నిగ్ధంపీక్షితమన్యతోఽనయనేయత్రేరయంత్యాతయా।

100 వ॥ తమచేనేనాచవంగడము అడువబడియె నేనీమ- తమయె
డబాటుననొగులుపడకది గానొన చకబడియె- యేమోసకుం
తల(●)యచ్చటనేయొక్కింత సేవ పొ పటకుండుమెంతలోఁ గూడి
కన్పొందనిసీతోడదీఁగెన్గూడునటలీపొన్నయొప్పునో

101 వ॥ కాన్పపుడనుతపసి. పెద్దిమాని ముల్పైకడగుజోగికదా- యీ
మూచెలి గూతచిగూగురెట్లుగును.

102 ద్వి॥ .అగుల్లమ్మమానిను.లలద్దొప్పోపు।
.నెగడజోసకుం పో. నే లోనగడి.

103 గీ॥ .జెందమానీకు, ికి నందుకొను-మ।
.చేమాకగి-పొదియమువాసె-గిడ దు శీని।
.సేపునిప్పరియనుకోని.నావి యుదియె।
.పై సెంజాలుతనమ.గాఁపొంగు.

104 గీ॥ .వెంబడించితపసి.పిల్ల- నేవదితోడ।
నడకువమెయినాదు.రడక పడ్డె।
.యున్న చోటుకడ.కండి మెస నెవ్వె।
.మల్లిపచ్చిపట్టి.మాడ్కినెత్తి.

105 కం॥ ●బొదియునునడుచు చున్నది।
.జెందమొక లేక పారె.డిన్వెకువెన్కె-
దొందరగ-నెదురుగాలిన్।
.జెందిపడగనున్న పట్టు.చీర వితమునన్॥

106 త॥ .కనుగొననిద్యము.గా.నాపె-

నగాఽదిమచ్చనితంబయోగురుతయా మందిరింలాసాదివ|
 మూగాభిత్తుః రుద్ధయా యవఃసినాసానూయమాభాసః|
 నర్వంభిత్తిమిత్పరాయణమహోకామీన్వతాన్వశ్యతి॥

107 కృత్యయోభిక్షాన్న శీతత్వాన్వగ్నిభివతిమేమనః|
 పూరితిహింకైతే నాన్వగ్నితోవహంయథా॥

108 తివకుసుమశరత్వం కీతరశ్మిర్వమింకో|
 దన్వయమిదమయథాథం చృశ్యతేమద్విధేషు|
 విస్మయసిహిమగభైకరగ్ని మిందుమయాఘై|
 స్వమపికుసుమబాణాన్వజ్రసాతీకరోషి|

109 సస్మరపితౄపితౄనివాణాపయితాసపితౄజాతః|
 దివసకవాభిశ్యామస్త్రాన్వయేజీవలోకస్య॥

110 సూత్యేకతో శిఖరం పతిరోషధీనా|
 మావిష్కృతోరుణపురస్సర ఏకతోకణః|
 శేషోద్వయస్యయుగపద్వ్యసనోదయాభ్యాం|
 లోకోనియన్వోఽభివాన్త్రదశాన్తరేషు॥

తనదు. చూడికిగి వ వేళు. పే యు
 .జ నె బటువుపెలుండు. గుంట యు
 .నోయన నెం యు. నో యు
 .దను. బోకుమనియడ్డు. శనచ యు
 .గాంచెచలుక - నిట్టి. క శమ యు
 .చను. గూచి యెయిదం. తయ యు
 .దగులమందిన సవాడు. శను యు

107 గీ॥ .పనుల వేళుపాటు. పనుల వేళుదంబు

.రెండు శేటగురుగుడు. నుం యు
 .తనకు నెదుటనడ్డు. తగిలిన యు
 .పున నెగ డెడు నేళ. పొన్న యు

108 ఉ॥ పూవులయముక్తంగలుగు. పోవెవనీడట-చ యు
 .డా విరిశమిగొంగయట. చ యు
 .రీవెడమాటనమృగల. రే- యు
 .నీవును. బూలకుల్కులును. నింతువుగా యు

109 కం॥ పురాజెకాకకక-మా

.తెదెనాకున్ద నిమా. పు.దలచూ యు
 బు యు
 .గలుచొ యు

110 గీ॥ .ఒక్కవై పుగుంకు. చుండెనుజాబిలి

.నెగడుకొక్కపొక్క. జగముకన్ను
 .మించుజంటకీడు. మేలులచేబజ
 .తెలుపబడుచటుతన. దెసలమార్పు

- 111 అంశగాః శేషశిర్షిః పశుమన్వప్తే మే।
 శృష్టిగర్భకయతి పునస్త్రాణీయశోభా।
 ఇష్టప్రవాసజరితా స్త్రీబలాదనన్త్రా।
 దూషానరగా వనియూగ్రీమకస్పహరే॥
- 112 ఏనావిషణ్ణవిశాగ్మే కరిత శీవినావదీహాఅరం।
 గరు-వివిరహదక్షిణ ఆ-బంధోసహవేది।
- 113 రమ్యా శివ శృమధురాశ్శనిశిష్యశిష్టాః।
 శిష్యశస్రోభవతయస్సహతో-సంతః।
 సచ్చేదసానస్త్రాతియాః మధోధిప్రావృః।
 భౌవభౌగా శివనాంతరిసాహ్వాదారి॥
- 114 లోజరవతోభక్షాః పృథ్వితాగ్నిహోత్రీవక్షాః।
 విభవగురుభిక్షేత్త్రైర్మరైః ప్రియైః సమంసులా।
 తియమో-త్రా-వ కకర ప్రసూయ-వాసినరి।
 విషపిరిహజాంశ్వజజ్జే-సహ-స-స్యసి॥
- 115 పశుక్రియాగ్రివ పనాగయితిప్రీహ్లా।
 శిశ్నాతిల్ప-పాల-స్పృష్ట-శే-పా।
 నాతశ్రీమాపనయనాయనచ శ్రీమాంయః।
 రాజ్యగన్వహ-ధృ-దంశమివాతపత్రియ॥
- 116 కింకృతకార్యశ్వేషో ధమకంప్రతివిముఖతాకృతావక్షాః।
 మూఢకంఠ్యమివికరాః సాగ్రీ-శ్వ-శ్వగృహ-శ్వేష॥

111 గీ॥ .కడలివెచ్చగుంక.గా- నాకలువయెనా!
 .చూడ్కికిపుగాదు .సొంపుదొఱగి!
 .వలచినట్టివారి.యెడఁబాటుసంబుట్టు
 .జాలిందీ గెబ్బొంట్లు. సైపరాను॥

112 గీ॥ .ఇదియుఁగూడ మగనినెడఁబాసి-వలవంత!
 .బొడవుపాఁగురేయి.గడుపునుండె!
 .నెంత పెన్నదైన.నెడఁబాటునెచ్చగ!
 .నడఁచిపుచ్చుఁగాదె.చూసవొడమి॥

113 గీ॥ .అంద ముఁజూచి-తీయసన్దాకించి!
 .వరకుసుకమున్న పజ దేచి.వంస-నాక!
 .శిగురుచేదొలిపుట్టులం.దలియిసముల!
 .దెలియకెవనాటినపి మదిం.దలఁచుచుండు॥

114 గీ॥ .మంచిన ముఁగ్గుల.మగనిచేమెప్పంది!
 .పలుమూతనికలిమి.పనులందగిలి!
 .దొడ్డకొడుగుఁగొద్ద.దుర్బువలెంగని!
 .బుడతినన్నుఁబాయు.కడలుకి నవు!

115 గీ॥ .గోరై కొకటియెనెరవేచు.గొప్పదనము!
 .కలిగిచదికానుకొనునెన్ను.కలఁచువీని!
 .కడుగుమఁగ్గుల్పుటకుఁగాదు..కాదువెతకు!
 .నేలుబడి-తనచేఁగొని.యెదుగొడుగటా.

116 గీ॥ .ఏమిఁజేతినపనిమీఁద.నేవగింపు!
 .పెడమొగముదమ్మముఁగురించి..కడుననడ్డ!

117 శ్రీకామశక్తిశబ్దమింద్రమమానుషేషః ।
 సందృశ్యతేకిముతయాః పరితిరోధచిత్తః ।
 పాగంతరిక్షగమనాస్సమసత్యజాతః ।
 మన్వేద్యద్విత్తైః పరిభృతాః ఖియసోనియన్తి ॥

118 స్వస్థా నమూ నూనుమనాధోమోమూ ।
 శిష్టానుజానన్త్యున్నేనాప శ్చయే ।
 అపస్త్విన్నోవ్యోజ్జ్వానోనీనః ।
 మనోరథానానా శ్చైవ సమహాహుః ॥

119 జ్వలన్తేషామగ్నిశ్చయే ।
 విశ్విక్త్యామిన్నోనీనామగ్నే ।
 సాగ్రయన్స్వహహిరానూనాః ।
 త్తోధాన్వపవ్యశేనాజ ॥

౧ నెలానామవరోహతీనాం శిఖరాదుత్క్రంతాం మేదిన్తి ।
 మనోభ్యంతరతీనాం తావిసహతిన్త్యంధోదగూత్పావకిః ।
 సంతానైశ్చ నూనాననస్త్వనలిలావ్యక్తిరప్రజంత్యావగాః ।
 కేనావ్యక్తితేవమన్వభూనన్త్యంతాశ్చాన్వమానియతే ॥

121 ఉదేతిపుష్పంకుసుమం శిఖలం ।
 ఫలదయః సాగ్రే దనలనానీయః ।
 ముక్తా ముక్తా ముక్తా ముక్తా ముక్తా ముక్తా ।
 ముక్తా ముక్తా ముక్తా ముక్తా ముక్తా ముక్తా ॥

.క లిమి కతమున మిగులను. శ్చి లినవారి।
.కిట్టమార్పులు శఱుచుగాఁ. ఁట్టుచుండు.

117 కం॥ నెలులకువప్పనినరువు।

.మనగుమూచినులుకారి. వానిక - నెఱజా।
ణలఁదెప్పి నే. ఁ మపి।
.ల్లలఁగోయిలఁ. లొండుపిట్ట. లంబెఱపించుక.

118 గీ॥ .కలయె-గాఠడియో. యట. గాక బవయె।

.పున్నెమా వే యిలోడనే. ముగిసినదియె।
.మల్లవచ్చుకయ్యది. వెళ్లఁగాదె।
.యెల్లలుండవు శీర్కె. వెల్లువలకు.

119 గీ॥ అగ్గిరగులునొనడఁగట్టి. యలుకదల్ప।

.నొడుచునంతటవిసదారి. పడగ నెత్తు।
.మః సితనకుఁగల్గిన గొప్ప. దనముతఱుచు।
.కలఁక పెట్టఁబడిన యవు. కనఁబఱచెడు.

120 గీ॥ .తేలుకొండలతువనుండి. నేలదిగెడు।

.నాకునందురుతోచక. మార్గకులుండు।
.నీళ్లఁకల్కితొలఁగునట్టు. లేళ్లగడడు।
.జగమునా వెంటనెరెడు. జాడఁజూడు.

121 గీ॥ .వరఁగెడ్డునొలిపువుతరు. వాతఁబండు।

.మొయిలిపుట్టుక తొల్త నా. వయినీనీగు।
.కతముక జ్ఞంబులకుచిట్లు. కలుగువరున।
.సీమనెనరునకుమునుముం. జేకలుములు.

మాలవికాగ్నిమిత్రే.

- 122 పాత్రవిశేషేష్యైః గుణాం శతవశజితశిల్పమాధాతుః ।
జలమివసముద్రశుక్త ముక్తాఫలతాంపతూచస్య ।
- 123 అచిరాన్తిస్థిత రాజ్యః శత్రుః ప్రకృతిష్వరూఢమూలత్వాత్ ।
సవసంహోపణశిథిల స్తరుణివసుకరస్సముద్ధతుః ॥
- 124 సప్రసాదంకాత్యం ప్రభురనిగతుంసహాయవానేవ ।
దృశ్యంతమసినపశ్యతి దీపేనవినానచక్షురపి ।
- 125 ప్రయోగప్రధానంహినాట్యశాస్త్రం కిమత్రీవాగ్వ్యవహారేణ ॥
- 126 మందోష్యమందతామేతి సంసగేణవిపశ్చితః ।
పంకచ్ఛిదఃఫలస్యేవ నికషేణావిలంబయః ॥
- 127 అవ్యాససుంహరీంతాం విజ్ఞానసలితేనయోజయితా ।
ఉపకల్పితోపధాతా బాణః కామరూపవిషుద్ధిః ॥

122 గీ॥ .పాతరలఁబట్టిపనివాని.పనితనంబు।
 .సెనరుచుండెడు శొకవింత.గొనముపొంది।
 .కడలిముత్యైఁపుఁగిప్పలోఁ.బడిన ముప్ప।
 .నీరుసుపాశియకాచుదా.మామిడిచాసి.

123 గీ॥ .కొక్కిరిగొడవరతనముచే.కొనినసూడు।
 .రాచటికమునసరిగవే ర్నాటకునికి।
 .నప్పుడేపాతుటర్గద.లాడుచెట్టు।
 .తెలుగునంబెకలించుట.కొలుకునుభవు.

124 గీ॥ .అడ్లుగలక జకాము బుబు.వె నఁగాని।
 .సాయమున్నప్పుడేచక్కఁ.జేయఁగలఁడు।
 .కన్నులుండియుఁజేకటి.స్థలుగుదినుసు।
 .చూడ లేడెవ్వఁడువ్వె.తోడులేక.

126 గీ॥ చదువుకొన్న వాని.సావాసమువలన।
 .నెలుకఁబొందుఁదెలిగి.దొఱఁగు వాఁడు।
 .కేజునూడ్చుచిల్ల.గింజరాపిడిచేత।
 .దేటమీఱునూబి.నీటిపలెను.

125 ప॥ అటపాటవాయదము లక్ష్మణుబాటు- పనిచేయుట చేత నేబయ్య
 దుఁగాని-వాదాడుటవలనఁ దెలియఁబడదు.

127 గీ॥ .నెపములేనిపాగను.నెగడునాఱుంతరి।
 .హయ్యెనవిద్ది.నలరఁజేసి।

128 శశివర్ణానాంస్యకరణి కయితాలింగనసుఖే।
భవేత్సాస్త్రిగళక్షాఃక్షోమపినసాన్యశ్యైత్యు
తమానాం శాన్యైవమపిరకదాచిద్విహిత ।
ప్రసక్తివిగ్ధాశేహృదయపాతాపం వ్రజసికిన్ ॥

129 అహోహుః పక్షిశ్చకాముకైః పరిహరణీయాచండికా॥

.నలునచే విసము. సం గాయణిజుగట్ట /
.లః రువిలుతుమ లికి. నలుపగడియె.

128 గీ॥ .చెలయకానిలిదొరక. క. చికు, మేను
. నెతగొన కి కన్నులు. నీరునిచు
. కానిసుంతయు. బాయె. గదకలికిని
. డొదమానీవు వలవంత. బొందనేల.

శ్లో॥ 129 ప॥ దొంగలకొట్టాకా దొంగువృత్తి లకిట్టదు.

షేకిస్పయరుని కవిత్వముండలి సాగముల వివరము.

వీరరసమున

- 1 1 నాటకములో మెనీనాడయానాకుపదేశించుట
- 2 బ్రటాముతననేరములకు శ్వాసపుడై తనుక్షమించుమన రాజునుట
- 3 2 నాటకములో ఈనోబబ్బస్సు ఆంటనీశౌర్యముండలంచుకొనియనుకొనుట
- 4 ఆంటనీమృతుడై నపిదపల్లయో పేట్రాసీజారునకులోబడ నొల్లకనుకొంట
- 5 క్లియోపేట్రాతోలబెల్లాతో ఆంటనీవీరత్వముంబొగడిచెప్పుట
- 6 సీజారునకులోబడనొల్లక క్లియోపేట్రా ఈరాసుతోననుట
- 7 3 లో॥ ఆరెండుమల్లయుద్ధమునకుఁ బోదగదనురోజ్జిండుసిలియసుకనుట
- 8 5 లో॥ కొరియొలేనస్సు ఆఫీడియస్సుంగూచి ప్రిజాప్రితినిధులతోననుట
- 9 వలమ్మియావర్ణియూనోదాచుట
- 10 అగ్రిప్పాకొరియొలేనస్సుని స్వభావమొకనికెడెల్పుట
- 11 కలమ్మియాకొరియొలేనస్సుని బ్రజలతోక్షమాపణము చెప్పుకొమ్మనిబోధించుట
- 12 ఆఫీడియసుని సేవకుఁడింకొక సేవకునితోననుట
- 13 అగ్రిప్పాకమినియసుమొదలగు ప్రిజాప్రితినిధులతోకొరియొలేనస్సు భోజనముచేసినపిమ్మటఁ దానతనిగలిసికొందుననిచెప్పుట
- 14 అగ్రిప్పాఅఫీడియసునిలతో కొరియొలేనస్సుతనమాట వినకపోయినప్పుడనుట

- 15 6 లో॥ అ గూచిమోఽమోజేమతో నాపెభతకంగూచిఁ చెప్పట
- 16 7 లో॥ హేమోట్టహారిషియోతో దనశంక్రిస్వణిఁంచుట
- 17 తననిండ్రిరూపమునఁ దనకగఁడినదయ్యముతన్ను రమ్మని చేసన్న
జేసింపడు తన్ను వారిచెడు హేమోట్టహారిషియోకు హేమోట్టహారిషియోకుట
- 18 సోలోనియస్సురాణియొద్ద బిఠీలి నూకు హేమోట్ట హాసిరవలపు
జూబునందుఁ జదివిఁ నన్యము
- 19 వెట్టవానిపలెదనతోమాట్లాడిన హేమోట్టహారిషి బిఠీలాతలం
చుట
- 20 నాటకమందలి రాణితనభతకతోఁ దామార్త్రనువాడఁని యొట్టు
పెట్టుకొనుట
- 21 8 లో॥ నీజూరునిగొప్ప దీర్ఘకతినివై వైరముభోధంపనొచ్చిన కేషి
యసునితో బ్రకాటస్సునుట
- 22 కాలిగూనిఁ యూశకుఁ మఱులు బాగులెట్లుబయలుదేలువదన నీజూ
రనుట
- 23 నీజూరునిదంపిఁపిమ్ముట బూటస్సుపురజనులతోఁ దాఁజేసింపని నా
యవఁలిఁగల్గుట
- 24 యుద్ధరంగమునబూటస్సునిన్నుఁ గాఁబొదుచుకొనిచచ్చి పడియుం
డగాపతనిఁగూచిఁ యాంటనిఁ బుట్టు
- 25 11 లో॥ అయిదన హానిమహారాజు రణరంగమున వెట్ట మోర్లేం
డుప్రభునితోఁబుట్టుట
- 26 12 లో॥ రణరంగముచటాల్చుట్టునకు మఱియతనికొడుకునకయిన
సంవాదము
- 27 13 లో॥ హానిమహారాజు సఫల్కువాక్విక్కు ప్రభులవైరముఁ
తలపోయుట
- 28 సఫల్కుప్రభువుమాట్టరాణితోఁ దావిదేశగమనశిక్ష విధింపఁబ
డినపుడనుట
- 29 హానిమహారాజొట్టు తప్పకొమ్మన్నప్పుడు సేలిస్సరీప్రభుఁడనుట
- 30 రణరంగమునఁ జిన్నకీర్ణుడఁ నుకొంటు

- 31 14లో మా గౌరవ్వురాశియుద్ధమంగోడిన తనజోదులతోఁబల్కుట
 32 16 లో ఆతఁడు చెఱసాలగోడ్పై కెక్కి యుఱుకఁగోవుచనుకొంటు
 33 18 లో రెండవరిచాడుఁ మహారాజశత్రువులకుఁ జిక్కిదుఃఖించున
 పుడు గురువోదాచుట
 34 ఒకతోఁటమా లెతన సేవకులతోఁ బల్కుట
 35 20 లో రాజవిద్యాప్రశంసచేయుచుఁ దనచెలికాండ్రకనుట
 36 21 లో రాజనుజంపిరాజ్యము వేగమాక్రమించుకొమ్మని తన
 భార్యతన్నుఁదొందరపెట్టునపుడు మేకబృత్తుపలుకుట
 37 22 లో ఇస్పెల్లాతనసోదరుని రక్షించుమనుచు ఆంజీలోనునికనుట
 38 ఆంజీలోఁబుస్పెల్లాతోననుట
 39 ఇస్పెల్లాయాంఁబతోతోఁ దగనిపొందునకొప్పక పల్కుట
 40 ఇస్పెల్లాయాంఁబతోతోననుట
 41 25లో నాటకముఁచూడగోరిన ధీసస్సుతనయువ్యోగికనుట
 42 26లో క్లాడియోయనుకనుట
 43 పానిడిక్కనుకొంటు
 44 పెడో) పెనిడిక్కుంఁగూచి క్లాడియోతోననుట
 45 27లో డిస్ట్రెమోపూ తనభతఁదన్నఁగలుపుమని యయావోత్ర
 నుఁబ్రాసెంచుచనుట
 46 28లో సై మనిషిసురాజుచెంగట నొక శూరుఁడు పెరిక్లిసుతోననుట
 47 29లో జూలియట్టుమృతుఁడైన రోమియోయొద్దఁబొడుచుకొని మృ
 తిచెందుచుంబల్కుట
 48 31లో పడినందుపోస్తోతో నతనికూతున్నియమిత దినంబు
 సందప్పఁగవఁగూడఁని ప్రమాణమొనరుట
 49 32లో కవియనుకొంటు
 50 ఫ్లేవియస్సు తనయజమానుని యమితదాతృత్వముంగలఁచియను
 కొంటు
 51 ఆల్సిబుయాడీసుతోఁదొలిసభ్యుడనుట
 52 33లో తామోరాటీట సాండ్సోనికస్సుత్తోఁదన పుత్రునిరక్షించు

మనిషిలుట

53 బెస్సి చూనస్సుటీటస్సాండోవికస్సుతో నతఁడుతనకు లెవీనాను

బెడ్డి చేసెదననియన్న ప్పడనుట

54 లూసియున్న మొండిచేయఁబడిన లెవీనానుజూచియనుకొంట

55 లూపియస్సుమాట

56 34లో పండాతస్సుకక్రిస్టిడాతోననుట

57 హెక్టరు ప్రిమాముతోననుట

58 హెక్టరు కస్సాత్రొకనుట

59 టోయిలస్సు హెక్టరుతోననుట

60 36లో లూసెట్టాతోజూలియా పోటియస్సుంగూచియనుట

61 37లో పోలిక్సిసీనుతో కేమిల్లాయనుట

62 గొల్లఁడు పెరిడిట్టానుఁజూచి యాపెరాచకొడుకుగ్గలసిసందుకుఁ దిట్టుచుఁబల్కుట

వీనస్సుమఱియెడోనిస్సను కావ్యములో

63 వీనస్సెడోనిస్సుతోఁదగ్గవఁ గూడుటధర్మమనిబోధించుట

64 ఆపెవానితోఁబండివేటకుఁ బోవద్దనిచెప్పట

65 ఆపెవానిశౌర్యము మొదలగుగుణములవణింపుట

ల్యూకక్రిస్టి చెఱయనుకావ్యములో

66 ల్యూకక్రిస్టిరాజుందనుఁ జెఱపట్టరాదనిబోధించుట

67 రాజుచేఁజెఱపట్టఁబడిన పిమ్మటల్యూకక్రిస్టి తనభతఁదలంచుకొని తలపోయుట

68 ఆపెచింతించుట

69 ఆపెతనభతఁతోఁదనభంగపాటు చెప్పట

శాంతరసమందు

1 2లోక్లియోపెట్రాను నీజారులోఁబఱచుకొనుటకు రాయబారమంపినపుడాపెయందు నకులొంగునట్లగపడఁగా నీనోబబఁసనుకొంట.

- 2 పిలో రాజ్యభ్రష్టరాజు తనతోడివారితో బంకుట.
- 3 ఆడముఱి రెండుతో సడవికిఁ జనుచనుట
- 4 ఆమియన్ను జాక్షిస్సులపాట
- 5 కారినుటచ్ స్టోనుతో బంకుట
- 6 4లో పురుషులకు స్త్రీలకన్న స్వాతంత్ర్యమేల యశికముగానుండవ
లయునను నడిగి మానాతో లూసి మానా పలుకుట
- 7 6లో బెలారియస్సు గిడోయస్సాగ్విలియస్సుతో బంకుట
- 8 ఇమోనిను లూసియస్సునొద్దఁదన పేరుమాచుకొన నెంచియును
కొంట
- 9 రణరంగమున నిమోనినుదోనమెఱుఁగదని రాజుతో నయాచోత్రచె
ప్పచుండఁగా పోస్తమనస్సుబయల్పడి తానిమోనినుదంపించినట్లు
బాహోటముగా నొప్పుకొనిచనుట
- 10 7లో హేమెట్టుతననితల్లి యతనితండ్రిచావునకుదుఃఖంపనతనినో
దాచుకొనుట
- 11 హేమెట్టురోజుకాంత్యంతో నీలోకమంతయుజెఱసాలయే యని
చెప్పునంబంకుట
- 12 గిలెన్ టెర్నుతో హేమెట్టుతనకు లోకమందభిరుచిపోయెనని వ
ంకుట
- 13 హేమెట్టుపిలువబడి తనపినతండ్రియొద్ద కేగుచనుకొంట
- 14 హేమెట్టుపినతండ్రిపశ్చాత్తపుడగుట
- 15 8లో కేషియస్సు సీజారుంబాడువనిశ్చయించుకొని తలపోయుట
- 16 9లో హోల్సురురగామున దెబ్బతినియొరగుచనుకొంట
- 17 10లో ముఖ్యగురువు హేస్టింగ్సుమొదలగు ప్రభువులతో ననుట
- 18 నాల్గవ హేనీమహారాజు తనవ్యాసిలోఁదామూఁచిలినపుడు తన
పెద్దకొడుకు తొందరపడి తనకిరీటముంకిసికొనఁగాఁ దనకొడుకుల
తో ననుట
- 19 11లో రణరంగమున శత్రులచేతిలో మనమున్నామను గ్లోసెస్టరు
తో నైదవ హేనీమహారాజునుట

- 20 అనుదవహేన్ద్రిమహా గాజు రణరంగమున కేధవీనుతో సంభాషించుట
- 21 12లో హేన్ద్రిమహా గాజు నా వైవభక్తివలన దృష్టిసంపాదించితిని కల్లాడువారినిమ్మి వానితో నాటవ సన్నిమహారాజనుట
- 22 చంపబడుటకు గొంపోవబడుచున్న సేవభివు కేడుతోననుట
- 23 13లో మా గేర్జు రాణిచే రణరంగమున బాడువబడియీల్లుచు మూర్కుప్రభుననుట
- 24 యామృచాపు కుంతించుచునా అవహేన్ద్రిమహారాజు తన రాణి మొనగువానితోననుట
- 25 14లో ఆటవహేన్ద్రిమహారాజొక గుట్టపై గూచుకొండి యుద్ధముంబరికించుచుదలపోయుట
- 26 ఆటవహేన్ద్రిమహారాజు చెఱసాలలోనుండి యచటకావలివాడునీ కిట మేదనియడుగి గాబల్కుట
- 27 వాన్మృహపు యుద్ధరంగమున ఎడ్వడురాజుచే బాడువబడి మడియుచుట
- 28 15లో ఏనీ మెన్మికన హేన్ద్రిమహారాజు చేవిడనాడబడిన కేతరై సక్రహారాశిందలచి యొకముదుసలిదానితో బల్కుట
- 29 పుల్సీగురువు చెఱసాలకుంపు చనుకొంట
- 30 గాడిసరుత్తామించునపుడు క్రాస్త్రనుట
- 31 16లో ఆకరురణరంగమున జాన్ మహారాజుచే జిక్కుట కేడ్చుకా వైస్సుహోదానక జాలకరణమందోడినలూయూ పరితపించుట
- 32 17లో శనకరాజునైనగన్రీగిల్లు తనకుభృత్యులుజరుగురులేదన్న వ్పడు నియక్రహారాజు పల్కుట
- 33 నియక్రహారా గాలివానదెబ్బతిని కెంటుగృహముజేలుచు దల పోయుట
- 34 గోస్టరుప్రభువు వెడ్డరునకుబల్కుట
- 35 లియక్రహారాజువెడ్డరి గోస్టరెడ్డర చెంతవాపోవుట
- 36 18లో రాజుయుద్ధమునకై ఫ్రాన్సు కేగగా నంతఃకలహములురే

గంగారాశి త్రేమవారతలనుడువుమాయన్న పుడు యారుప్రభువ
నుట

37 నీయాజ్ఞానుసారముబోడోరి చాడుంజంపినానని యెక్ష్మరనఁ
గా బాలింగ్రూకుపల్కుట

38 19లో గొప్పరుని యాజ్ఞానుసారముతన్ను సంపుటకుఁ గొంపోవురే
ట్లొప్పుతోహేస్టింగనుట

39 రిచ్చండుదిగ్వింశబోవుచు శివరమునదై వప్రాధానముచేయుట

40 22లో ఆంజీలోత్సవకూడు మనునధామిచ్చునట్లు పల్కుచున్న
పుడు ఇట్టెల్లయనుట

41 ప్రచ్ఛన్నవేషముననున్న రాజు క్లాడియోకుపదేశించుట

42 23లో నొన్నాపోపియాతోఁబల్కుట

43 ఎద్దియుంజేయలేక తచ్చైవచ్చు జెస్సారియోతో ఆంటోనియో
న్యాయస్థానమునఁబల్కుట

44 25లో హెర్మిమోతసమిటవినక లె జాండరుసిరలుచుట కొప్పుక
ఢీసన్నుతో ఈజుచ్చుచెప్పకొనఁగా ఢీసన్నుహెర్మిమోతగూతోఁబల్కుట

45 27లో రాజుతో బ్రాబ్బమోతన కూతురొద్దెల్లా కిచ్చినానని
యంగీకరించి నపుడురాజునుట

46 పై ప్రసుద్విషమునకుఁదనకంటె ముందుగావచ్చియున్న డిప్టేమో
నానుజూచిన సంతోషముచే ఓధేల్లగూపెతోఁబల్కుట

47 డిప్టేమోనానువలచి గూపెకడకేగుచు నిశూచోక్తుటవలన కే
షియోచేలాఁదాపలుతిని వగచురెడిగోతోనిశూచోక్తయనుట

48 ఎమిలీమోతనకు వ్యభిచారముతప్పుకావని మనోధవేయఁగా డి
ప్టేమోనాయనుట

49 28లో పెరిక్లిసు ఆంటియోక సిచ్చిన ప్రశ్నమునకథము చె
ప్పుటకు సిద్ధపడియనుకొంట

50 పెరిక్లిసు క్లయోమనితో ననుట

51 (1) 30లో పెట్రోషియో కేధనీనాతోఁ బల్కుట] చుట

(2) కేధనీ నా పాతివ్రత్యముంగూర్చి తనసోదరిలతో నుపన్యసిం

- 52 31లో భూమిముచే దళుకుబడు స్త్రీపేరొయనుకొంట
- 53 32లో స్త్రీవియస్సు తన యజమానాడడవికేగగా సేవకులకు
దన ధనము కొంత పంచియిచ్చియనుట
- 54 ఆతెన్నైమను గడవిలో దనగుహచెంతనుండి యనుకొనుట
- 55 తైమను దొంగిలకనుట
- 56 36లో మగ వేసమున రాజంపిసరాయ భారముందనకు దెప్పిసవ
యోబాను పలివిరూపాని యనుకొంట
- 47 37 స్తోత్రము తనభార్యతో దన్ను తనతండ్రికందక దూర శేశ
మునకు నొమ్మలి యుపదేశించు కేమిల్లోకనుట
ల్యూక్రెసి చెరలో.
- 58 టాకిన్వను ల్యూక్రెసిని జెఱపట్టుటకు స్తేషించి తనలోననుకొంట
- 59 చాటుపద్యములు

కరుణారసము.

—:(0):—

- 1 1లో తొడిమృశికొల్లకువగి మరట్లకపడు హేలీనాతోల్లాపివల్లుట
- 2 2లో ఈరొబబకస్సు అంటనీపక్షిముమాని శత్రునై ప్యములలోజే
రినందుకై పశ్చాత్తుక్తై పొడుచుకొనిమడియుచుబల్కుట
- 3 చచ్చిపోవుమన్న అంటనీజూచిన్ల యోపేట్రామేడ్చుట
- 4 3లో తనతండ్రిరాజ్యపదవినుండి అంబరింపబడిదేశమునుండి వె
డల గొట్టబడినందుకై దుఃఖించురోగిండుక సిలియాయోదా
చుట
- 5 ఆల్లెండోమల్లయుద్ధమున కరుగుచున్న పుడతనితో రోగిండనుట్లు
- 6 ఆల్లెండోమోలెదుకొనుకని తెలిసిపదప రోగిండుసిలియాతోబ
ల్కుట
- 7 ఆల్లెండోమల్లయుద్ధమున జయమందినతరువాత సతనితోరోగిండు
తనమెడలోని బంగరుగొలుసిచ్చుచుబల్కుట

- 8 రాజ్యభక్తిఁజూరరాజువిల్ అల్లంఁదోనుఁగలిసికొన్న పిమ్మట జాన్వీస్తుతోఁబల్కుట
- 9 ఆలివరుసిలియూపెండ్లి రేపగుచనిచెప్పిన రోల్లంతుతో అల్లంఁదోయనుట
- 10 6లో ఇమోజనులీయానాటన్న దేశమునుండివెటలిపవచ్చుచింకేమిచే సనన్దిపె సానియోచదుగుటయు సతదు చెప్పుటయును
- 11 ఇమోఁన్నపె సానియోతోఁ గ నాఘనిహోక తా నెల్లొచూచునో సూచంగతి చెప్పుట
- 12 ఇమోఁనుసభలక దేశమునుండి వడిలఁగొట్టబడినపుడు చింతించుట
- 13 తాజాయనియుఁ దన్నుఁజరిపమనియు దనభక్తిఁజూప సానియోకు నొక్కి యుక్తిరము ఇమోఁను చదువకొని పెగనుట
- 14 ఇమోఁను తనభక్తివాక్రిసిన యుక్తిరము చదివకొని పరితపించుట
- 15 పైనానియో తనకిచ్చినవిసము గొల్లిమీఁభిక్షి మగ వేసమున నున్న ఇమోజనునియూలసమాధినుంచి గైకొనియన్సాన్వరాగి స్తులునాడుట
- 16 పేల్లొట్టు తనకొండి వ్రాచుఁ న నవప వనతల్లి అన్న నియం దంత దుఃఖము కన్నట్టచేసరి యడిగింపదుక్తిరముచ్చుట
- 17 ల్కాసు పశీలాకొర నుక నుపశేషము
- 18 విశేష మేగడు లావీనుతో పొలోనియన్నుపశేషించుట
- 19 తన పనచొడ్డి పగిదీచుకొనిక తావ్యభక్త కాంక్షేపము చేయుచుటకై పేల్లొట్టు తొలపోయుట
- 20 8లో నీజారుని గొప్పస్వక కేసియన్న కాన్కాతోననుట
- 21 కాల్పానికమాదుశ్శకునమును జడయుచున్నా పన్నప్పడు నీజారగుట
- 22 ఆకామి పొన్నకీ నారులతో గుత్తిసంగతి చెప్పుటకై యతడు పచ్చదానిలో నిలుసఁబడియనుకొనట

- 23 అంటనీ నీలారుడు చంపబడిన సెమ్మకొండ బ్రజలనునీలారుని శత్రు
లైన బుర్రకొల్లుట కిచ్చిన యువన్యాసము
- 24 10లో న్యావ హెనీమహారాజు పడి రే బులేచి యునుకొనుట
- 25 11లో హెనీమహారాజు మాటువేసముతో బేల్సు-కోటా-విలి
ములను విన్నవించుటలో వారలు రాజ్యేన్ద్రాడైన బల్కు-ట
- 26 13లో స్వర్గు ప్రిభువు చెటసాల కంపబడిన పుడాలవ హెనీ
మహారాజు పడిచుట
- 27 14లో న్యావ యెవ్వడు రాజుకానోవు ఎవ్వడు యాకుకొరణ
మున గూలిం దన ముఖించుట
- 28 16లో హూలుల తలకు జెటసాల లోంజంపిస్థపడిన పడు
వారిలకు యు కయింపిన నాసము
- 29 17లో హెనీ మాయుత్తమాకాడీలిగూ చదువుకొన్న సెమ్మకొండ
టన్న వలియడుగగా నెడి గుమనముడైనట్లు
- 30 18లో రెండవరిచాడు మహారాజుగొండునకు పిచ్చియనుట
- 31 బొలింగులూకు కిటమందరికి మత్తన్న ప్రిభు రెండవరిచాడు మ
హారాజునుట
- 32 రెండవరిచాడు మహారాజు బొలింగులూకుతోననుట
- 33 రాజునవినుండి తొలగింపబడి రెండవరిచాడు మహారాజునము
నూనుకొనుచునుకొంటు
- 34 చెట్లలోనున్న రెండవరిచాడు మహారాజు కల్పపోయుట
- 35 19లో ప్రిభు హెన్తరాశి తనకొడుకులు నూడవరిచాడు మహారా
జుచే జంపబడగా దుంభించుట
- 36 25లో గంధర్వచూచుచే దన్న కరినలె సాండుకునకు హెన్తరా
ప్రిభు హెన్తరాననుకొని యూపెతోనా పెహిం రాలగు హెనీనా
పల్కుట
- 37 26లో సన్యాసి తనపన్ని క కంగీకరించుమన్న పుడలి యోనాంతో
పల్కుట
- 38 27లో అయ్యారో కనమూతో డిప్టెమానాకు దగులాటనున్నదని

- 39 సిగవచి నభుక్ సత్కారోచారిగుట
తానుశి కించితసభతాకోపించుటకు శీఘ్రమచునయగోళోడి
మోనానాపల్కుట
- 40 29లో కెమ్మాలెస్సినకూతుగగు జూలియట్టంబుచి వీరిసు
యోజెప్పట
- 41 మాధిలోపమనూద్రావి మూర్ఖులైయుంచబడిన జూలియట్టన్
మృతచెందిదాన గొదలించిపోయియనుకొంట
- 42 జూలియట్టముఖాభిరూపిదపపిషముగోలి మృతచెందినవో
మియంగుంజూచియనుట
- 43 31లో ఆదియలుపోర్చు కేతోనాతని మంగ్రమహిమచే గోంజలో
నుండితినితని - గనుట
- 44 37లో పోలీనానభతా మృతాడెంటగు కనిమట
పీసన్మమలో పోలిస్సును కాన్యములో
- 45 అకవిపందిచేజంపబడిన పోలిస్సునివెదకుచు నడవిలోవీగస్సు
మృత్యు శ్రేవనింపిందిగుట
- 46 ఆ పపందిచేజంపబడిన పోలిస్సుంజూదియనుకొంట
- 47 ఆ పపందిచేజంపబడిన పోలిస్సుని కనిమట
- 48 లూయీక్రీసే నెటలో
- 49 లూయీక్రీసేనెటలో దశరథుని వికలియనుట
- 50 లూయీక్రీసేనెటలో జెఱుపబడిన పిదపబలవించుట
- 51 లూయీక్రీసే గూఢభింనుట
- 52 లూయీక్రీసే గూఢభింనుట
- 53 లూయీక్రీసే పోడునుకొనుటకు కైజరుపట్టుకొని తనచేతితోబ
ల్కుట
- 54 లూయీక్రీసేభతా యూ పెవతామూగమ్మపైవచ్చి యూపతోబ
ల్కుట [స్వతీరు
- 55 లూయీక్రీసే రాజుచేదా జెఱుపట్టబడితిననిచెప్పి పవుడా పెభలికాయ

చాటుపద్యములలో

56 విహితన స్థియుగాపింగుచేకలకుట

శ్రీంగార ససము

—(6)—

- 1 నిలో సిల్వీయస్సు కాగితముచేకలకుట.
- 2 ఆల్లెండువాగిసి కాగితముచేకలకుట నీలిమాచదివికవాక్యము.
- 3 ఆల్లెండు నడవిలో జూచితినని సిలి మాచెప్పినపు రోల్లెండునుట
- 4 ఆల్లెండు రోల్లెండుచేయియన్నాచని చెప్పినపుడుమగవేసమున నున్న రోల్లెండునుట.
- 5 ఫీట్తాలోల్లెండు న్నవలెగని సిల్వీయస్సులో జెప్పట
- 6 ఆల్లెండులో రోల్లెండుతాళియల్పడి చెప్పట
- 7 14లో రోల్లెండు ముచి చాడక ఎడ్వడుతోననుట
- 8 20లో రాజుపెచ్చించిరాజు కూతునకు వాగిసి వలపుపద్యము
- 9 25లో తీసనునాటకమాడించి తెసాండరు జెవిట్రియసు హెరిత్రి యా సెలినామొదంగువారిని నిదురించుమనిచెప్పట
- 10 23లో బెన్నామో వోపికమాను రెండ్లడగలిగిన సీసపుపెట్టె నెంచుకొని యందులోనిజయవత్రికం జదివికొని యావెనుముద్దిడి యాపెతోనుట
- 11 24లో లిసిమెకస్సుతో మెరీనానుజూపి యొకకుంటినకాదు తా పకగుల్లయనుట
- 12 29లో రోమియోని వోల్లెతోననుట
- 13 రోమియో తోలులోడాగి కిటికీలోనున్న జూలియట్టుంజూచియ నుకొంటు
- 14 30లో ట్రానియో తోలుసెంటియో ననప్రియురాలిం గూచిక యునుట
- 15 31లో పసికనందు మిరేడాను వదిలించుట

- 16 34తా ట్లోయ్యున్న క్రీస్తును విశేషమున
 17 35లో రాజుపలివి నానుచు గది వలెంక నుతోనుట [జుకొనుట
 18 36లో జూలి పూలూ సెట్టులు పోకియనుంగిగాచి మాటలా
 19 జూలి పూపోయను వ్రాసెయ్యు కము గానయెనుట జించి
 నెచిసందుకువగుచుట [జేశిండుట
 20 రాజుతో వలెంకను స్త్రీనిస్వాధీనము చేసికొనుమాగ్గ ముప
 వీనస్సుహతి పోకియను కాప్యములో.
 21 వీనస్సు పోకియనున్నగునుట
 22 ఆపెవానితో బలుకుట
 23 ఆపెవానితో బలుకుట
 24 ఆపెగొలియుటను వాడొప్పవప్పడనుట
 25 ఆపెవానింబిమాలుట
 26 పంట్టిపయగోపు గుల్లముప్వజేంచుట
 27 వాడొప్పకు కొంగుట
 28 ఆపెవానిన్యధేచ్చ సనుభవించుట
 29 వానిసొగసు నా పవళించుట
 లూకాకైసీచెఱలో
 30 టాక్కిను లూకాకైసీనిజెఱపట్ట నెంచియనుకొనుట
 31 32 లూకాకైసీ నినుంచువిధము
 33 లూకాకైసీ టాక్కినుచెఱపట్టుట [ననుట
 34 ఏమీత పెండు కొనచేదవని లూకాకైసీయడిగినప్పుడు టాక్కి

హాస్యరసమునందు.

—:(0):—

- 1 1లో బటక్రము ఫ్రాక్చున కేగినపిదప హాలీనా చింతించుచు పె
 రోలిసుగజూచి యనుకొంటు
 2 బటక్రముని తల్లితో విదూషకుండనుట

- [illegible]

- 27 14లో ఆజ్ఞ: కేంద్రీనాహారా: శోకుల యభిప్రాయము: గూ
నిక యనుట
- 28 స్తోత్ర గురూ , క్షాంతియనకొనుట
- 29 స్తోత్ర పుష్పపద్మముక మహారాజుచేసికొన్న పండ్లవలన పెరిచిరాజత
న్తిపై దండెత్తమన్నాడను సంభాషణమున తలదాచుకొనుట
- 30 పద్మపూజ మహారాజు సేవకులరాజు కాకున్నపుడు న్నయధికారము
చాలున్నప్పుడు స్తోత్రనట
- 31 ఆజ్ఞన కేంద్రీనాహారా: నకొడుకుగజగవన స్తోత్రమున ననుట
- 32 1 లో పాశ్చాత్యులరా నాన్సులొయుద్ధమున జయముందియింగ్లీ
ండుకు పుష్పపద్మమున నానాపద్మమున నొగిరిగి నానావారము: గూ
చున్నాడను - దగిలిపొనుట సంధరించి నాడెసఁగా నేలిస్వరీయనుట
- 33 17లో మామనేనము: నున్న కెంటులినయతో: నుట
- 34 19లో స్తోత్రమున
- 35 మునహిమం: కుని: నాడెనహిమం: కుండు న్యాయము: గుఱిం
చెప్పట
- 36 22లో ఆంజ్ఞానో: నానామో: కు: కి: పుష్పపద్మమున నేవకుండు చెప్పి
న ననుకొనట
- 37 గాజానానీ: ననుట
- 38 రాజరాజ్రీ: మో: నానానాను ఆంజ్ఞానో: నం: గివఁగూడుట: కింకించు
చుగనను: ననుకొనట
- 39 23లో పాశ్చాత్యులరా ఆంజ్ఞానో: నానా: ననుట
- 40 కాన్సెప్ట్: ననుకొనట
- 41 24లో కేంద్రీనాహారా: నానా: ననుట
- 42 43లో మానానో: ఆంజ్ఞానో: నానా: ననుట
- 44 27లో కేంద్రీనాహారా: నానా: ననుట
- 45 40 కేంద్రీనాహారా: దాగిరిగి: ననుకొనట
- 47 బ గూంకొను: గుఱించి కేంద్రీనాహారా: నానా: ననుట

- అర్చన సమంధం.

- 1 1 మ = మోక్షము శీనాయనది
- 2 కా - శీనానది గుండు బలకము (చెప్పట)
- 3 బలకము మోక్షము
- 4 పుష్కరిని గుండు మోక్షమును బలకముగాచిత్
సమాధిచేయు
- 5 2 శాస్త్రమున శీనము అంతరిత మోక్షము సనుట
- 6 3 - నాది శాస్త్రము
- 7 4 - బలకము మోక్షమును బలకముగాచిత్ చెప్పట
- 8 5 - బలకము మోక్షమును బలకముగాచిత్ అంతరితము
- 9 6 - బలకము మోక్షమును బలకముగాచిత్ బలకముగాచిత్ చెప్పట
- 10 7 - బలకము మోక్షమును బలకముగాచిత్ బలకముగాచిత్ చెప్పట
- 11 8 - బలకము మోక్షమును బలకముగాచిత్ బలకముగాచిత్ చెప్పట

- 12 కి యోశేట్రా శీజారువశమైనదని శంకించియాపెతో ఆంటనీ
యనుట
- 13 ఆంటనీయుద్ధసన్నద్ధుడై తన్నునికులతో ననుట
- 14 ఆంటనీశీజారునకు కి యోశేట్రాతో బదుట కాపైకిగోపించిపో
వగా నాపతో బాంధ్రుయననుట
- 15 అంటనీ ఈరాగలతో ననుట
- 16 ఆంటనీమృతిచెందినపిదప కి యోశేట్రా పరిశసించుట
- 17 పలో గోండుతో సిలిమాయదృష్టనేవత్తగూచి బల్కుట
- 18 గోండుతనకు గొలుపిచ్చినపిమ్మట ఆర్లెండ్తోయనుకొనుట
- 19 గోండ్తో ఆర్లెండ్తో ననుట [కొనుట
- 20 గోండు తనకు గొలుపిచ్చి వెళ్లిపోయిన తరువాత ఆర్లెండ్తోయ
- 21 రాజు చేయుకుట్రకు జడిసి యూరువిడిచి పోదలంచిన ఆర్లెండ్తో
తో ఆడమనుముసలి నీవకుడనుట
- 22 అడవిలోరాజ్యభ్రష్ట ప్రభువుతో జాక్విస్సనుట
- 23 రాజ్యభ్రష్ట రాజుతో ఆమియన్నురాడుట
- 24 మగ వేసమునకున్న గోండు ఆర్లెండ్తో జేప్పట
- 25 మగ వేసమునకున్న గోండుతో జాక్విస్సనుట
- 26 27 మగ వేసమునకున్న గోండు ఆర్లెండ్తో ననుట
- 28 టచిస్తాను విలియముతో ననుట
- 29 4వో ఎడ్రిగానా గాసి మానాసంభాషణము
- 30 ఎడ్రిగానానాలూసి మానాతో ననుట
- 31 ఎడ్రిగానానాలూసి మానాకనట
- 32 బంజరు ఆంటఫౌలస్ ఫెరస్సుతో ననుట
- 33 ఆడ్రిగానానానభతః కులీచ్చెన్ననయోగినియనుట
- 34 పలో ధాన్యము చవకగానమ్మించుమని యల్లచేయుతోలిపారుని
తోగొరియో లేనస్సనట
- 35 యుక్తముడ మించిపెచ్చిన కొరియో లేనస్సనకుఁ దారులు చేసినగొ
ప్పివ్వక యాటస్సుసిరీయస్సుతో బల్కుట

- 36 కొరియో లేనప్పుతన్ను గేవరించుప్రజాప్రతినిధులతో ననుట
- 37 విశేషమునువిశేషబడిన కొరియో లేనప్పు తన్నిడనాడ లేకనే
ద్దురులతో ననుట
- 38 అభీషియస్సుతో మైత్రిచేయుట కెగురుకొరియో లేనప్పునుకొంట
- 39 గోరితోడిను ఇమోనునుండికిగోవుచు నాపెదాసీస్వాధీన
మొచ్చేకొనెననియనుకొంట
- 40 ఇమోను నపొచ్చిపోయినపుడునట
- 41 పోవుచును ఇమోనుందాఁగూడితిని యాపెపోచ్చిచూపె అచూ
వోత్రవెప్పగాననుట
- 42 పైసానియోయిమోనుండంపుచుని తనకుపొస్తమనువ్రాసినయు
త్తరము నాపెకుఁజూపయనకొంట
- 43-44-45 పిల్లవానివేసముతో మిల్కమకనకుఁబోవుచునని ఇమోనుతిల
పోయట
- 46 అర్విరాగసుతనకు మగ వేసముననున్న ఇమోనుపైమిక్కిలి ప్రేమ
ఘట్టటఁగూడెయనుకొంట
- 47 ఇమోను అర్విరాగస్సుతోడియస్సులు తనకుఁజేసినచూదరణ
ముందలచియనుకొంట
- 48 అర్విరాగసుతో బెలీరియన్ వేట కేగిరాకాలస్యముచేయుటకుఁజిం
దిరిచియనుట
- 49 పోటనునితనిఁ జికిఁడెప్పించి జరియనుమఱియునందుకు సంతసిం
చు అర్విరాగసుఁడొందలచి బెలీరియన్చనుకొంట
- 50 విషమూఢకనందిచు పై బెలీర్యుతిచెందెననుకొనివానిబూచ్చుసమ
యమున అర్విరాగస్సుతోగై జరియస్సనుట
- 51 ఇమోనుమూఢకఁదేటియనుకొంట
- 52 పిల్లవానివేసమూచనున్న ఇమోనుందచ నేవకునిఁగాదీసికొనని లూ
సియస్సు తనయజమానునికై పొగలునతనితోదాచుట
- 53 పైసానియో నయజమానునినుండియు ఇమోనునుండియు నతఁ
మూఁదొడ్చియు లేగుండుటకు ప్లోటగుగతి మేమయ్యెనో తెలియకుం

టకు శంకరుడు మదనాననుకొంట

54 పోస్త మస్సు చెటసాలలో నిద్దుర మేక్కునియనుకొంట

55 కారాగృహానికికారి పోస్త మసుతోననుట

56 తనభాగ్యవిషమిడి ఇమోనిమంజంపించి నల్ల పుకొనెననికాక్షిలియ
స్సు చెప్పగా సింబల్లెననుకొంట [నుట

57-58 7లో హారేషియోదయ్యమంజూచిన వేకువనుబనాన్ దోతొన

59 హారేషియోబనాన్ దో = మాన్లెస్సులు తనతండ్రిగయ్యము త
మకగడడెననినమ్మించి చెప్పినపుడు హేమెట్టు అనుకొంట

60 హారిషియోమెరిస్సుస్సుతో దనతండ్రిగయ్యమునకై రాత్రినికీ
క్షించుచున్న హేమెట్టుతనపినతండ్రిబయలుదేతేడు చప్పడువిని
యతనిదుమాన్ గన్ ముంగూచియనుట

61 తనతండ్రిగయ్యముకాన్పించి తనతో మాట్లాడుచున్న పుడు హారే
షియోతోబల్కుట

62 పోలోనియస్సుఒఫీలాతో హేమెట్టుంగూచిన్ తెలుపుచుంబల్కుట

63 రాజు హేమెట్టు వెట్టింగూచిన్ పోలోనియస్సుతోననుట

64 నాటకములోనిరాణి తనభతతోననుట

65 రాజుద్వపాధిన్ నముచేసి లేచిపోవుచనుకొంట

66 పోలోనియస్సు హేమెట్టుచేజంపబడగా ఒఫీలాకు వెట్టియెత్తుట
గనిపెట్టి రాజుజట్రూడుతోననుట

67 హేమెట్టుఒఫీలాసమాధిచెంత లాటీసుతోబోరాడినపిదప హారే
షియోరాజు తనపైజేసినకుట్రజెప్పబోవుచనుట

68 గిల్డెస్సర్ను రోసెన్బ్రాట్సులను జంపించుటకుదావన్నినకుట్రహే
రేషియోతో హేమెట్టు తెల్పుచువారిన్గూచియనుట

69 లాటీస్ట్వాడోసీకుబాగుగఁ దెలిసినట్టుకాన్పించుదనుఁ ఆసిక్కు
తో హేమెట్టునుట

70 8లో కేషియస్సుగూచిన్ సీజారుంటనీతోననుట

71 సీజారుమకుటముగరించినయెడల నెట్లుండవచ్చునోయని బూట
సుతిలపోయుట

- 108 8-వ స్త్రీమహారాజుని పుట్టిమఁగూచినా గ్నాల్కు-చెప్పట
- 109 పుట్టిమ్మనినందుటవిని యతనిచౌడ-నయమునెంచు కేత్తెనుతో
గిల్గిమ్మనుట
- 110 రాజశక్తితుల్యయిత్రకామ్యైర్లు సఫల్కుప్రభువుతోననుట
- 111 గాడె-నరుతోకామ్యైర్లునుట
- 112 16లో ఒకజారపుత్రిఁడు జానుమహారాజుచేరిచాడు అనుపేరున
ప్రభువుగావింపఁబడి తనలోననుకొనుట
- 114 పాండల్కులూయూతో జానుమహారాజుతనచేరికి న ఆతఁడునిని
శ్వయముగాఁ బొలుచునుననిచెప్పట
- 113 పాండల్కులరాతిరుఁడౌ లూయూతోననుట
- 115 సేలిస్పరితతఁడుత్తేమముగానున్నాఁడు నేనుపాపమెఱుగననిహూయ
బట్టువగువఁగాననుట
- 116 17లో కాశీలియూపెంచి రాజునకుభార్యయై ఫోన్సుకుబోవు
చుగ్రనీగనులను తనసోదరిలతో లియకునీసంరక్షణము బాగుగఁ
జేయుఁడనవారలు నీదారినిపుపొమ్ముమేమెఱుగమాయని ప్రత్యు
త్తరమిఁగావారితోననుట
- 117 నన్నుదిరక్కరించిన గ్రనీలుచేయిపట్టుకొని నీవునెమ్మినగపచరా
దను లియకుతోకిగననుట
- 118 దన్నుదిరక్కరించికూతులపై మండిపడివెఱ్ఱెని గాలివానలోఁ బో
వులియకునిదిరిగి పిలువమనిగోస్తరనఁగాకిగననుట
- 119 తనయంటఁజొచ్చిగాలివాన తాకుదప్పించుకొమ్మను కెంటుతో
గాలివానబాధకన్న నెక్కువుబాధింపంను నేనుగాలివానకుజడియు
యనాయనిలియరనుట
- 120 దయ్యముపట్టినట్ల నటించు ఎడ్గారుతోవిదూషకుడనుట [కొంట
- 121 లియకునికెంటుశత్రులనుండి తప్పించుకొంపోయినపుడు ఎడ్గారను
- 122-123 గుడ్డిగావింపఁబడిన గ్లోస్తకొకముదసలివానితోననుట
- 125 ఎడ్గారుగ్లోస్తరుతోనతనికోరికచొప్పున నతనిడోవరుమిట్ట యెక్కిం
చితిననిచెప్పట

- 89 అయిదవహెనీ) మహారాజరంగమున శత్రువిజృంభణము
చూచి స్తోమ్యురుతోననుట .
- 90 సంసినింగూచి యొడంబడిక వ్రాయు ప్రభులవెంటనేగూడనుం
దునని ఇస్ట్రోమహారాశి ముగవహెనీ) మహారాజతోబల్కుట
- 91 12లో వస్త్రీ స్రించిదొరతో యుద్ధముకొనసాగించుము క్షమాయ
ముచేసి యింగ్లీషున్యమునోడించెదనని బల్కుట
- 92 ఘోస్తి కుబ్బట్ట తూరకు వెలుచుడాల్పిన్నుతోరణరంగమునననుట
- 93 సఫల్కు రణరంగమునఁ గనకుఁజిక్కిన మాగేరట్టుం చూచియ
నుకొంట
- 94-95-96 సఫల్కుఆటవహెనీ) మహారాజతో మాగేరట్టుఁగూచి
వణిఁచుట
- 97 1:లో స్తోమ్యురువిదేశవాసశిక్ష విసింపఁబడి యూరేగింపంబడు తన
భార్యందలంచి తలపోయుట
- 98 సఫల్కుస్తోమ్యురుపై నాటవహెనీ) మహారాజతోఁగొండెముచెప్పుట
- 99 స్తోమ్యురుశిక్షవిసింపఁబడుటకోర్వక సభనుండిలేచిపోవుచుఁ దన్నెం
దుక లేచెననియడుగు మాగేరట్టుతో నాటహెనీ)యనుట
- 100 జాజీబీవిస్సుజాన్ హాలెండుతోననుట
- 101 14లో రణరంగమునఁబట్టి పడిన యూర్కుమాగేరట్టురాణిచేమిక్కి
లితేగనాడఁబడి యూపెన్నిందించుట [ట
- 102 యూర్కు-రణరంగమునఁ జంపబడుటకుఁచార్డుతనసోదరులనతోనను
- 103 ఆటవహెనీ) మహారాజు ప్రజలుఎడ్వడుఁపక్షముకాబోరని ఎక్స్
తోఁబల్కుట [నుట
- 104 చెటలోనాటవహెనీ) దెగటాపావచ్చినావాయనియనగా స్తోమ్యుర
- 105 15లో వుల్సీరాజతోఁమదపై కుట్రపన్నుననియెంచిబంకింగము
రాజువద్దకువుల్సీకన్న ముందుగాఁ బోనెంచినపుడునాథాల్కునుట
- 106 సేండ్స్ ప్రభువుచేంబల్లెన్ ప్రభువుతోఁబల్కుట
- 107 తన్విడనాడిఅనీనిఁబెట్లాడిన యెన్నిదవ హెనీ) మహారాజందలంచి
యలుకనున్న కేతరసురాణితో వుల్సీయనుట

- 72 గూర్జరము కేసి యున్నచో నీడరుజాపుటకు శోరేపంపబడి నడురే
యవెన్నోరే చిత్రలుచ, పిలువఁగా నుండుట
- 73 నీ యిన్ని నాశకునములు బాగున్నవి కావుకాబట్టి సభకుఁబోవద్ద
నీ యింకొకటి బొమ్మలుట
- 74 నాపురుగుల కిగాపచి కల్యాన్ని మాత్రోసీజారనుట
- 75 నాకొండంపఁగి ముక్కుల బ్రజలయందలికనికరమున సీజారునెడఁగ
నీ ముమానిని నీ గూర్జరమును అంటనీతోఁబల్కుట
- 76 యిందుకుఁగి శిశిమాచెంత గూర్జరము కేసి యున్నంగూచిఁ ప
ల్కుట
- 77 నీ యింకొకటి నీకాశమున్నప్పుడే శత్రువులదయింపవలెనని కోషి
యన్న గూర్జరమునుట
- 78 నీ యింకొకటి నీకాశమునుట [కొంట
- 79 9లో యింకొకటి నీకాశమునుట సహవాసముఁగూచి యను
- 80 నాకొండంపఁగి మహారాజు యువరాజుఁగూచిఁపల్కుట
- 81 10లో నీకాశమునుట
- 82 నాకొండంపఁగి మహారాజు యువరాజుఁగూచిఁపల్కుట
- 83 నాకొండంపఁగి మహారాజు యువరాజుఁగూచిఁపల్కుట
- 84 నాకొండంపఁగి మహారాజు యువరాజుఁగూచిఁపల్కుట
- 85 11లో అయిదవ హెన్రీ మహారాజుతోఁగొన్నులొందఁజేసి నికుల
మృత్యుస్థమునకంప నాకొండంపఁగి మహారాజు యువరాజుఁగూచిఁపల్కుట
- 86 కాంటబర్నీగురునే దవ హెన్రీ మహారాజునకు రాజ్యపాలనక్రమముం
దెల్పుట
- 87 ఇట్లుండఁజేసి నియుద్ధమునకై ప్రాన్సునకువచ్చుటమే తనకానం
దమొకటియు నీ ప్రాన్సురాజునకై దవ హెన్రీ మహారాజునందేత
వంపుట
- 88 ఇట్లుండఁజేసి నియుద్ధమునకై ప్రాన్సునకువచ్చుటమే తనకానం

- 126 వెత్తెనెలలియరుగ్గోనరుగ్గోననుట
- 127 రణమునఁదనచేసూలినపెత్తండు తనపేరడగినపుడు ఎడ్డారనుట
- 128 తనకొఁగిటమృతిచెందిన కాడీకలి కూనుఁగురించి లియరనుట
- 129 ఎడ్డారుఆల్బనుకేంటులతోననుట
- 130 18లో బాలింగుబ్రూకుతోనప్పధకఁబూనిన నాతఁరబల్లెండు ప్రభు
పురెండవరిచాడుక మహారాజుతోననుట
- 131 గొప్పరుప్రభ్యగాంటునతని సోదరుంజంపినవారిపైఁబగఁ దీచుకొ
మ్మనిచెప్పట
- 132-133 గాంటువిశేషవాసగిడుంకు బాలింగుబ్రూకుతోననుట
- 134 విశేషవాసగిడు నందినబాలింగు బూక్కుగాంటుతోననుట
- 135-136-137 వ్యాసిగిస్తుండెన గాంటుయూకుతోననుట
- 138 రెండవరిచాడుక మహారాజును గాంటునుసంవాదమాడుట
- 139 ఆమ్లతో రెండవచాడుక మహారాజు బాలింగు బూక్కుగూ
చిక యనుట
- 140 సింహాసనమునుండి తొలఁగింపఁబడిన రెండవచాడుక మహారా
జందునకుఁ గారణమగునాతాఁరబల్లెండు తోననుట
- 141 19లో ఎలిజబెత్తురాణి గొప్పరుతో నీవునన్న నాసంతతి ద్వేషిం
చుట రాజునకుఁ గిట్టివనిచెప్పగాచూడఁడెతోననుట
- 143 గొప్పరుందలఁచుకొని యతనితల్లి యనుకొంట
- 145 రిచ్చండు తనపై నకులతోననుట
- 145 మూడవరిచాడుక మహారాజురణరంగమునఁ దనపై నికులకనుట
- 146-147 20లో రాజుతోరనునల్కుట
- 148 తననేందర్యముం గొనిచూచుగోయెట్టితోరాణియనుట [ల్పుట
- 149 స్త్రీతోబొందుచేయుట చదువుకంటెమేలని పైరనురాజునకుఁదె
- 150 21లో మేక్బత్తుతసభార్యతో దానిదురంగుడఁ జంపుననియొక
థ్వని తనకువినబడినట్లుచెప్పట
- 151 మేక్బత్తుతసభార్య వ్యాసిచేఁజచ్చెనని వినియనుట
- 152 22లో రాజుతావిదేశమేగెదనని తనస్థానమున నియోగింపందలం

చిన అంజో తోననుట

- 153 నానోదరునిర క్షించు శక్తి నాకెచ్చెయెనఁ గలదాయనిశంకించు ఇస్మెల్లీతో లూసి నూయనుట
- 154 ఎస్కాలిను న్యా సానికాతోననుట
- 155 నీనోదరునికు శిక్షనినింపఁబడియె వణియదిత్రిప్పరాదను అంజోతో ఇస్మెల్లీయనుట
- 156 అంజోతో ఇస్మెల్లీయనుఁ గవియఁగోరియనుకొంట
- 157 తినిభావము పాలియజూలకుంటినని అంటోతో ఇస్మెల్లీతోనఁగా నా పెరుతనితో బల్కుట
- 158 మాలువేసమున నన్న రాజతోడ్లాడియోపల్కుట
- 159 ఇస్మెల్లీతోడ్లాడియోతోననుట [నుట
- 160 రాజనునిందించు లూసియోతో పచ్చిన్న వేషమున నున్న గాజ
- 161 2. లో గాటియూనో యొమోచింతిం చెడుఅంటోనియోతోననుట
- 162 పోషియూనోస్సాతోననుట
- 163 పైలాకతో అంటునియోపల్కుట [నుట
- 164 మాలువేసముల మాటకు నిష్ఠపడిన గాటి యూనో సెలాలారితో న
- 165 పోషియూనో నేపకచియ బంగారు వెండి నీసములబరణాలో నా పెంబెడ్లడనెంచి యూర్గనురాట నెండిబర కిర్మి కొనియనుకొంట
- 166 యూనివివేకులు పప్పుగొణలనెంచుకొనుచున్నారను పోషియూతో నొస్సాయనుట
- 167 పోషియూ రెండుపూటలూరి హరియబరిణనెంచుకొమ్మని బెసాని యూతోననుచుచనిగొప్పెఁ దననెలఁకదెల్పుట
- 168-169 యూరె బొజస్సికాతోననుట [తోననుట
- 170-171 పోషియూ అంటోనియోయూగాపాడి నొయింటికివచ్చి నెరిస్సా
- 172 నీ యూనియింకొక యూములో వచ్చునని లొరెంజో చెప్పఁగా పోషియూ నూయనుట [సానికిఁ జెప్పిననీతి
- 173 24లో పాట్లాన్ పురకాడు నేషము వీరి వేదొరసాని పాడు దొర
- 174 పాడుగ పరువునీ ముఁబడిన పాట్లాన్ పుతో ల్యులోననుట

- 175 25లో కైజాగురు హేమికయాలవినా హమంగూచిక పల్కుట
 176 హేలీనాయకుకొంట
 177 ఓరీకనురానినతోననుట
 178-179 తీసియన్నుహిన్నోటానో పుష్పగంగానిగూరికయనుట
 180 2లో వియోగతో సంతాపనాతకవిని యానందబాష్పము లొ
 ల్లింనుట గూచికయనుట
 181 హీరోమాగేశర్పితోననుట
 182 వినిడిక్కు- వియోగతోననుట
 183 ననాపిలియోనతోనో హీరోమృతిజెందినట్లు చాటామనిలేల్పుచ
 నుట [చీకయనుట
 184 27లో కేషియోచేదెట్టులుతిన్న కోడలిగోను అచూగోయోదా
 185 అచూగోబెట్లె కుడిచెయోనన్న సనుమానముపుట్టించిచనుట
 187-88 అచూగోయనుకొంట
 189 ఒత్తెలో అచూగోననుట
 190 అచూగోనాన్య గురుకుండవని ఒత్తెలోతోచెప్పుట
 191 ఒత్తెలోనభార్యయొక్క పల్వేతేలులెన్నుట
 192 తనభార్యగజ నిచూప సూర్యగాలని ఎనికాలాచెప్పినవిదవ ఒత్తె
 ల్లోతాం జాన శ్శయం కుకొనియనుకొంట
 193 23లో అంటియోకన్నుతో పెరిక్లిస్సనుట
 194 అంటియోకన్నును గడి పాటిపోదలించి పెరిక్లిసుఅనుకొంట
 195 హెలికాకను పెరిక్లిసుతోబుట్టుట
 196 పెరిక్లిసు హెలికానుతో అంటియోకన్నుంగూచిక చెప్పుట
 197 క్లియోనుడయోనిజాతోననుట
 198 వెల్లెజెంపాయోడబువద్దినవని యొకప్రభువరగాక్లియోనుట
 199 సైమాంకిను మూడవప్రభుతోబుట్టుట
 200 సైమాంకిను శూరులకనుట
 201 తైసావలవంది పెరిక్లిస్సనుకొంట
 202 తనభార్యమృతి చెందెననుకొని యాపెనోక పెట్టెలోనిడి సముద్ర

మొదటిది పెట్టి గూడెకనైనా నా కొం పెట్టెను ముద్రను నవ
గిలిక యాడని ముడి యనుకొంట

203 పెట్టి నుమెరినానులొల్లి ఘొలికేనసుతోననుట

204 29 బూలి ముగ్గుతోనా పెట్టెయ్యనుట

205 రోమి సూమారు వేనపు టాటలో మొట్టమొదట జూలియట్టాజూచి
వశికాంగుట

206 జూలియట్టా తోమ్మూ పోవును రోమి మోగనుకొంట

207 సన్యాసి పగ్గొని వాణ్ణి ము సేయ మంబల్కుంట

208 తెల్లవా రకి మునుపే తియ్యెద్ద వచ్చి రోమి సూతో సన్యాసియ
నుట [లుకంట

209 రోజులై నునందు వలపుమానినావా నుని రోమి మోతోన సన్యాసి ప

210 జూలియట్టా నాభార్య ను పి చుకొనుట చాటును నాకా పెన్వె ట
నే పెట్టి చేయునను రోమి మోతో సన్యాసియనుట

211 వత్సాహార పథమ తి మూఛి ఘొలియ్మ ను న్నొకచెడివ
దాని గొప్పించి గూ పెప్పూనిక దు సునా పెత్తిగిడి యిటు

212 31లో ఆంబోని మోతో సెబ్బా నునువల్కుంట

213 ఫడికాండు ప్రోస్పెరో మాడ్జాను రిము కట్టెనపోల చేయుచునుం
ట [కొంట

214 ఫడికాండుతో పోస్పెరోయనుట

215 పోస్పెరో మూఛ కేటెడు గొగ్గలో మొన గునానిగని ఘొను

217 32లో కైమన చిట్టవం జూచి యనుకొంట

218 కైమను చెంక న్యాయము చేయవచ్చిన స్త్రీల జూచి విషిమాంటును
కొనుట

219 క్షేవినున్ను కైమనుని యనేక స్థి జూచియనుకొంట

220 తన సదుప కేశము బెడ చెవిరిడి కైమనుదలచి విషిమాంటినను
కొంట

221 క్షేవినునుని రెండవ సేవకుడు చెలిపో సత్తా మనుదలచియనుట

222 బెడవిలో బంగారు జూచి కైమనుపల్కుంట

222. టైమ దవి నో దహ్నాడవచ్చిన ఆల్పిల నూడిసుతో ననుట
224. టైమనుబ గంగంబూ ననుట
225. టైమనుబంగ రాసిచినచ్చిన దొ గలకనుట
226. ఒకదొంగ అంకొకదొంగతో ననుట
227. 23 క్లేవి నానడవి గోనున్న టైమనుబాడ నేగుచుకొంట
229. 34లో అల్పాండరు కృష్ణీతో జాకుంగూచిక చెప్పుట
230. ఆగమెమ్మ నున్న గొ మొదల అనవారితో బలుకుట
231. ఉలిసిన్ను ఆగమెమ్మ ను నెరుమొద గువారితో నుట
- 232-233. పేరిన్ను యుక్తమే చేయవలయుగాని హెలెను మరలనప్పగించరాద ననగా హెట్టిననుట
234. ఉలి నున్న పెటోక్క నతో ననుట
235. అచీ నున్నతో చేరిన ననుట
236. అచీలగు కిరిసి నతో నున్న గోకునై నికుల చుల్కన పచికరనుట
237. అచీ నున్నతో కిరి ననుట
238. అబాగు నొక్క పోల - డుటచేదకు అన్న కనముడవచ్చునని కూగు అచీ నున్నతో పెటోక్క ననుట
239. టోక్కి అన్నుక స్పీడాతో బరువ లోకొక్క కుజు భోనించుట
240. హెక్టరు శాన యుక్తమున కేగకటటును వైవము ప్రమాణము చేసితి ననగా కెనాండ్రియనుట
241. పిల్ ఆంబూ కృష్ణతో ననుట
242. పిదూషకుడనుట
243. 36లో జూని గూస్తోని గునువారికిరయు శరముండెచ్చిర యూపెట్టా నుండిగి గూయు రమరనిగిచ్చి యేయమని యాపెగి పొమ్మనిపి దవరనలోపగచుట
244. ఆంట్ల యూ పెంతినోతో డనకొడుకగు ప్రోటియనుంగూర్చి య నుట
245. రాజనకు వెంటైనునకు స్త్రీ వశవనుకొనునుపాయమ చెప్పుట
246. ప్రోటియనుస్సురాజతో నలని పురకతో వేలంపైను గొండెము

కావ్యము

- 247 పో... నటయు మఱి
యమి... యునుట జెల... తి... దూల...
... యును
- 248 అడవిలోని... ప్రాంత... నట
... యును
- 249 పో... నటయు మఱి
... యును
- 250 తన... నటయు మఱి
... యును
- 251 37లో పో... నటయు మఱి
... యును
- 252 హో... నటయు మఱి
... యును
- 253 పో... నటయు మఱి
... యును
- 254 కే... నటయు మఱి
... యును

కావ్యము లాగు.

వీ... నటయు మఱి

- 255 అశ్వ... నటయు మఱి
- 256 కపి... నటయు మఱి
- 257 ఎ... నటయు మఱి
- 259 కవి... నటయు మఱి
- 261 వీ... నటయు మఱి
- 262 వీ... నటయు మఱి
- 263 అడవి... నటయు మఱి
- 264 వీ... నటయు మఱి
- 265 కవి... నటయు మఱి
- 267 లా... నటయు మఱి
- 271.272 తను... నటయు మఱి

273 చాటు పద్యములు

274 కవికా కృత లు

చాటు పద్యములు

287 విరహావశ్యములు.

దీ పాపం నా నీయను కావ్యములందు.

292 విరహావశ్యము.

రాధాకృష్ణుడు పేర్కొన్న నాటకములు.

- 1 3లో ఆర్యుడు కావ్యములు అంతా ముగియక ముగియక
 - 2 4లో 5లో నాటకములు అంతా ముగియక ముగియక
 - 3 7లో 8లో నాటకములు అంతా ముగియక ముగియక
 - 4 నాటకములు అంతా ముగియక ముగియక
 - 5 1లో 2లో నాటకములు అంతా ముగియక ముగియక
 - 6 14లో 15లో నాటకములు అంతా ముగియక ముగియక
 - 7 16లో 17లో నాటకములు అంతా ముగియక ముగియక
 - 8 2లో 3లో నాటకములు అంతా ముగియక ముగియక
 - 9 4లో 5లో నాటకములు అంతా ముగియక ముగియక
 - 10 6లో 7లో నాటకములు అంతా ముగియక ముగియక
 - 11 8లో 9లో నాటకములు అంతా ముగియక ముగియక
 - 12 10లో 11లో నాటకములు అంతా ముగియక ముగియక
 - 13 12లో 13లో నాటకములు అంతా ముగియక ముగియక
- కావ్యములందు లూకెక్రీసీ చేతును కావ్యములో.

- 14 టాక్స్‌ను లూక్రేషీయోననుట.
15 చెఱవఁబడినవిమ్ముట లూక్రేషీయనుకొనుట,

భీ భ త్స ము .

షేక్స్పియరుని నాటకములయందు.

- 1 9లో హమ్లెట్టును యేటికామరుని తాడిగ్రంఘూచిక చూటికామరు తోననుట.
- 2 13లో స్లోరు అలన హనీమహారాజుతోననుట.
- 3 19లోమూడవరిచాడుక మహారాజుకలంగిని వదిలించుచు లేదియ నుటనుట
- 4 23లో 2 యోను డయోహానెల్లుట
- 5 27లో పోనోనాన్యాయ్యు పై ఘనము లియోనికీసుతో నట.
- 6 లూక్రేషీచెఱయనుకాన్యనులోబ లిచెఱజగి విమ్ముటటాక్స్ నుయొక్క యలూక్రేషీయొక్క యువాకానము.
- 7 లూక్రేషీచెఱపట్టఁబడిన విదపనున్నస్థితి.

భ యా న క ర న ము .

షేక్స్పియరుని నాటకములందు

- 1 3లో కనశండియన్న యడవికేగఁదలంచి రోండిలిగుంకనుట
- 2 5లో కొరియోతీననుని భార్యకనయ తోననుట.
- 3 13లో అఱవహెనీమహారాజు స్లోరుచచ్చెననిచ్చెన వఫల్లు తోననుట.
- 4 16లో జాన్మహారాజు హ్యూబటుతో ఆతఁడుంజంపుమని చెప్ప నుంకించుట.

- 6 22లో వా డియోవ రణమ గూడెం మునుకొనుట.
గొగసుం వివరణము

వీ ర ర సే ము .

కాళిదాస కావ్యములలో గఘువంశమున

1-2 దిలీపమహారాజు వణకనము.

3-4-5 దశరథమహారాజు వణకనము

6 శ్రీరాముడు దనాపనాదము బోలొట్టుకొనటకు నీతనువిడువని శ్చ లచుట.

7 శ్రీ హాశముననొగిగి దనస్వైకడఁజేరిన యయోధ్యానగరాధి దేవతతో శ్రీరామునితోమకగు కుశమహారాజుట.

8-9 అతిథిమహారాజు హాశనము.

కుమారసంభవములో

10 బ్రహ్మ బృహస్పతియొద్ద డికోనివచ్చిన యిందాద్రిదేశేవతలంఁదా రకాసుకుగూచిక యుట.

11 ఈశ్వర వేదమును పఠించుమని యగ్ని కేవు నిందుడుపాక్షికం చుట.

మేఘసంశేషమున

12 మేఘమునుయక్షుడు తనభార్యతో తనవతకనము చెప్పమనిబ తిమాలుట.

13 హిమాయమందలి దావాగ్నింజల్లాచుకమని మేఘముతోయ యుండచుట.

కాళిదాసనాటకములలో విక్రమోర్వాశీయము.

14 పుహరపుండు విరహోన్మాదమున నడివీలహంసతోననుట.

శాకుంతలమున

15 నువ్వంతయు శకుంతలంజూచినతోడనే యనుకొనుట.

- 16 మహమ్మదాదు శకుంతలచరిత్రకై తాత్పర్యమునుట.
- 17 మహమ్మదాదు శకుంతలచరిత్రకై తాత్పర్యమునుట.
- 18 శకుంతలను మహమ్మదాదు శకుంతలచరిత్రకై తాత్పర్యమునుట.
- 19 శకుంతలను మహమ్మదాదు శకుంతలచరిత్రకై తాత్పర్యమునుట.
- 20 శకుంతలను మహమ్మదాదు శకుంతలచరిత్రకై తాత్పర్యమునుట.
- 21 శకుంతలను మహమ్మదాదు శకుంతలచరిత్రకై తాత్పర్యమునుట.
- 22 శకుంతలను మహమ్మదాదు శకుంతలచరిత్రకై తాత్పర్యమునుట.

శాంతి కథలు.

కాళిదాసకావ్యములలో రఘువంశమునందు

- 1-2 ఇంద్రుని నామమును జూచు చంద్రుని నామమును జూచుట.
- 3-4 రావణుని నామమును జూచు చంద్రుని నామమును జూచుట.
- 5 శ్రీరాముని నామమును జూచు చంద్రుని నామమును జూచుట.

కుమార సభావర్ణనము

- 6 శాంతి కథలు, జానకాద్యులను జూచు చంద్రుని నామమును జూచుట.

నాటకములలో ఒక ప్రయోగమునందు

- 7 నాటకములలో ఒక ప్రయోగమునందు.
- 8 నాటకములలో ఒక ప్రయోగమునందు.
- 9 చంద్రుని నామమును జూచు చంద్రుని నామమును జూచుట.
- 10-11 నాటకములలో ఒక ప్రయోగమునందు.
- 12 నాటకములలో ఒక ప్రయోగమునందు.

భాగవతలహరిసంహిత

- 13 నాందీశ్లోకము.
 14 రాజకన్యాశ్రమమున సారథిత్వోననుట.
 15 మరీచిముని వర్ణనము.

క రు ణా ర స ము .

కాళిదాస కావ్యములతోఁబ్రధునంశమునందు

- 1 అజమహారాజు పూదండపాటునమృతిచెందిన తనభార్యకై పొగలుట.
 2 మృతభార్యఁడగు సజమహారాజు వర్ణనము.
 3 యుద్ధమున శ్రీరాముఁడుమహిమచని కాక్షసులుచెప్పినపుడు మఱి వారిమాటదబ్బరయని తనకుఁదెలిసినపుడును లంకలోనున్న సీత యనుకొంటు.

కుమారసంభవములో

- 4-5 రతీశేవిమన్మథుఁడు శివునిఫలవేతాగ్నిచే దహింపఁబడిన పిమ్మట నేడ్చుట.
 6-7 వాయుదేవుఁడు తనయొద్దకు రాఁగారతీదేవి యేడ్చియునుట.

మేఘసంగేశమున

- 8-9-10-11 యశ్వుఁడు మేఘునితోఁ దనభార్యస్థితింజెప్పుట.

ఋతుసంహారమున

- 12 వర్షతుల్యవర్ణనము.

విక్రమోర్వాశీయమునందు

- 13 ఊర్వాశీవిరహమున రాజువిదూషకుతోననుట.
 14-15 రాజూర్వాశీవిరహమున నడవిలోఁనున్నప్పుడతతోననుట.
 16 సంగమమణిర్చుళమున పాపానాకృతిఁదొఱఁగిన జహపమూనిన యూర్వాశీతోరాజనుట,
 17 సంగమమణినొకగ్రస్త యవహరింపఁగా రాజువిదూషకుని తనుట.

18 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

19 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

20 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

21 22 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

23 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

24 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

25 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

26 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

27 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

28 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

29 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

30 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

31 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

32 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

33 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

34 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

35 శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

శకుంతల మనోచిహ్ననితోఁబల్కుట.

1 అజయరాజునకుఁ బంపించుమతిపెత్తి.

2 అజమహారాజంజూచి యా గనంబందుమతితో నాపించెలియనుట.

3 సునశకనమహారాజ వణక నము.

శుచూగసంభవములో

4 శివుడు పార్వతీనవ్వించుట.

5 తనకుఁబ్రోవొక్కయిన శివునిఁగర్హింప పార్వతీస్థితి.

6 నారదుఁడు శివుఁడు పార్వతింగోరియున్న వాడని హిమవంతుని
తోఁజెప్పు కుండఁగాఁబార్వతిచేయుచేష్టు.

7 పెండ్లి పట్టపైనున్న పార్వతీపరిమేశ్వరుల దృగ్దవణకనము.

8 శివునితోలికూటమింబార్వతియున్నతీరు.

9 పార్వతిశివునింగూడినపిదప నొందినసంతోషము.

మేఘుసందేశమున

10 యక్షుఁడు మేఘునితోఁదనభార్యనవ్వణ్ణించిచెప్పుట.

శృంగారతిలకమునందు

11 ఒకవికహిణి తనభర్తకుజూబువ్రాయుట.

వికమోర్వశీయమున

12-13 రాజూర్వశివ్రాసిన జూబుచదువుచు విదూషకునికనుట.

14 రాజూర్వశికనుట.

15 ఊర్వశీ వియోగమున రాజడవిలోననుకొనుట.

16 రాజూర్వశికనుట.

17 ఊర్వశిదివికేగుచు రాజనందుచూపించి చెలితోననుట.

18 రాజూర్వశి దివికేగుచుండననుకొనుట.

19 తనతప్పుమన్నించుమని తనభార్యసాదములంబడు రాజంగాంచి
యూర్వశియనుకొంటు.

20-21-22 ఊర్వశింధలంచుకొని రాజనుకొంటు.

23 రాజుతనభార్యతోననుట,

24 నటిపాట.

25 రాజుశకుంతలం దొలిసారిఁజూచివణ్ణించుట. [టించుట.

26 పూదోటలో ననసూయ ప్రియంవదలు శకుంతలతో ముచ్చ

27-28 తుమ్మవకుడెదురు శకుంతలంగాంచి రాజనుకొనుట.

29 రాజుతో ననుసూయ శకుంతలావృత్తాంతము చెప్పచుండుగా
శకుంతలయనుట. [నుట.

30-31-32-33-34-35 రాజవిషధావృత్తాందున్న శకుంతలంజూచి యనుకొ

36 శకుంతలతో ననుసూయయనుట.

37 శకుంతలరాజునకు వ్రాసినవలపుజాబు.

38 శకుంతలతో రాజనుట.

39 రాజుపైదృష్టినిల్పి శకుంతలరాజు తగ్గవఁగూడినపిమ్మట పాదరిం
టితో ననుట.

40-41 రాజు తగ్గవిన శకుంతలపొందుదలంచుకొనుట.

42 పలకుజాబువ్రాసి చరువుచున్న శకుంతలతో రాజనుట.

మాలవికాగ్ని మిత్రిము

43 రాజు మాలవికాగ్ని సెనుట.

హాస్య రస ము నందు.

కాశీదాస, కావ్యములలో ఖమారనంభవమున

1 ఖమారస్వామిబాత్యాభివణకాసము.

విక్రమార్వశీయమున

2 ఊర్వశిచీర చెంగునకుఁదీగెతగులుకొన్న దనంగాఁజెల్లఁలేఖయనుట

శకుంతలమున

3 తుమ్మెదకుజడియు శకుంతలకననూయయనుట.

4 అననూయశకుంతలం జూపిరాజుతో ననుట.

5 జ... కాజనభతో ననుట.

శృంగారతిలకములో

6 కవిబాక్యము.

7 వ్రహ్మసము

రొ ద ౧ భీ భ త్స భ యో న క ర స ము లు

కా ద ౧ క స ము

కాళిదాన కావ్యములలో గఘ్నవంశమున

- 1 అజమహాగాజచే రణరంగమునఁ బెగు పీరులవణానము.
విక్రమోర్వశీయమున
- 2 రాజార్వశిన్వలచుటచే నతనిభార్యదూతనితోననుట.
- 3 శకుంతలతన్నెలుంగనను రాజునకనుట.

భీ భ త్స ర స ము .

కాళిదాన కావ్యములలో ఋతుసంహారమున

- 1-2-3 శ్రీష్టతూ వణానము.

శాకుంతలమున

- 4 రాజశకుంతల జ్వస్తికిరాగా నా మోదలగుచుకొనితలడిల్లుట.

భ యో న క ర స ము .

కాళిదాననాటకములలో శాకుంతలమున

- 1 రాజుచేవెంటఁవలుమఁబడు లేడియొక్కవణానము.
- 2 తుమ్మెదకుజడిసి శకుంతలచెలికత్తెలతోఁబల్కుట.
- 3 రాజుతోనడవిలోనతనికొడుకనుట.

అ ద్భ త ర స ము న ం దు .

కాళిదాన కావ్యములలో రఘువంశమున.

- 1 కవినాశ్యము

2 దీక్షప : 6-14వ సారి. ము

3.4 దీని వివరాలను అనుబంధము ౧-బి-ఎలో చూడవచ్చును.

దానిని చూచి కొడుకగు కఘుప్రచ్యోతిన్నాగ్రాదుట

6) యుక్తమిశ్ర గుర్రము: ౪ రాజ పద: సము

7 సుమతీ అంబికామణి కమల

8.9-10 భాగ్యహరిః పు: ౧: స జయహరణాం స్వీదధాతృ జనులుచూచుట

11 ६२ - ४५५५

12 నానాభావములు నన్ను ఇదిచిన తాపసులకనుట

1.3 గుడిపిలు గుర్రధవ హారాజ భార్యలవర్ణనము

14 లక్ష్మణాశ్చ శ్రీకృష్ణ సుమిత్రావణానము

15 పాపములను శ్రీ) గామరక్ష రామలవణము

1. ముష్కనాళి శ్రీరామునిమోహించును

17 శ్రీకృష్ణ, నాదకు శత్రులపిత్రి

1- అంజ నేయుడు సముద్రముద్ఘాటము

19 రాక్షసీహృదయశాస్త్రావగాహనము

21) సీతచూడామణి? హనుమంతుడు శ్రీరామునకిచ్చుట

21-22-23 శ్రీరాముడు రావణుని హరించి నీతతోఁగూడియయోధ్యకుఁ
బుష్పకముపైవచ్చుచు నాపెత్తోననుట

కుమారసంభవమున

24 హిమాలయవనాశము

౨౨ పార్వతవిద్యావైభవము

26-27-28-29 పార్వతి పాంచర్యవణాసము

30-31 ఇంద్రాదిదేవతలతోఁగూడిన బృహన్నతిబ్రహ్మతోఁదారకాసురు
నిగూడికచెప్పుట

32 ఇ-మి:మిశ్చలికడకు మస్కధుననువుట

33 శివుని కష్టపడసమందలి కొండగోగువణకానము

३४ బ్రహ్మచారివేషముతోఁ దనయెదుటశివనిందచేయు శివునితోఁబా
ర్వతీయనుట

35-36 సత్కర్మముల వలన హింసాపరిహారములు

37-38-39 చంద్రోదయవర్ణనము

40 శివలిచెంది పావురాయి వేసముగ నున్న యగ్ని వేదతావర్ణనము

41 కుమారస్వామిని శనవర్ణనము

42 తానాసురుబొల్లుంతునను నిర్భయి అంధుడు పులిగురునాన్న
డను కవివాక్యము

వేదమున వేదమున

43-44-45-46-47-48-49 యక్షుడు వేద నిర్భయి బల్లుడు

విద్యుత్ పాపమున.

50-51 శివుని వర్ణనము

52-53-54-55 నామకర్త వర్ణనము

56-57-58 శిరత్యాగ వర్ణనము

61 62 శిశిరతుల వర్ణనము

63-64 వసంతర్క వర్ణనము

శృంగారతలక ఘృష్ణబాణకావ్య విశేషములందు నాయకనాయక చూడ
వాక్యములు

65-66-67 కవివాక్యములు

కలోదయమునందు

68 చంద్రోదయవర్ణనము

69 మద్యపానవర్ణనము

రాక్షస కావ్యమందు

70 కారుమట్టుంజూచిన యాదునిమలే వర్ణనము

విక్రమోర్వశీయుని

71 రాజసూయకర్తయైన నూర్వశిస్వనేందుడు

72 దివికేగునూర్వశిగొంచి రాజనగొంట

73 రానియొక్కదాని విదూషకునిగూచియనుకొంట

74-75 రాజూర్వశిందలించి విదూషకునితోబల్లుడు

76 రాజూర్వశిదానిచిసందు కలిగితనభార్యందలించి విదూషకుడు

• బల్యులుట.

77 జుభ్యపాన వణానము.

78 రాజ్యం తనభాగ్యందలంగుకొని యనుకొనుట.

79.80 రాజ్యాన్నితో ననుట,

81.82.83 4-85 రాజ్యాన్ని విరహముననడవి యందనుకొంటు.

86 న గమమ కి తాకు బామాగూపము విడచి నిజహావమందిక
యూర్వతో రాజనుట.

87.88.89-90 తనకూర్వో యందు బుట్టినప్పిల్లనితో రాజనుట.

91 రాజు విరూపకునితో బల్యుట.

శకుంతలమున.

92 వసంతకు వణానము.

93 గుల్లముల వణానము.

94 కథవేగ వణానము.

95 తనవనవిణానము.

96 తనవనమునజొమ్మను రాజనుకొనుట.

97-98 రాజునకింతో విహరించు శకుంతలను జూచియనుకొంటు,

99 శకుంతల చెలులతో ననుట(♦) చెలిశకుంతలకనుట.

100 అనసూయరాజునమగుట,

101 రాజనసూయనిడుగుట.

102-103 శకుంతల మేకకూర్చుకొని తెలిసికపికపరాజనుకొంటు.

104 శకుంతలతన చెంగటినుండి యేగివపికపరాజనుకొంటు.

105 రాజశకుంతల చెంగటినుండి మళ్ల పోవచనుకొంటు.

106 రాజశకుంతలందలించి యనుకొనుట.

107 రాజు నిరూపకునితో బల్యుట.

108 రాజు చంద్రమన్మదుల నెగ్గించుట.

109 తనయందలి మోహమున్నకుంతల చెలులతో బెల్పుచుండగారా
జనుకొనుట.

110-111 రాజ్యపరిస్థితు పరిస్థితిగణానము చేయుట.

- 112 అత్త వారింటికి ఐకము పెట్టు నననూయ శకుంతలలో ననుట.
 113 రాజు సంగీతమనినియనకొంటు.
 114 అత్త వారింటికి గు శకుంతలలో గాశ్యపుడనుట.
 115 రాజుగ్నిహోత్రగృహమునకరుగుచు సధికార భేదముదలంచుకొని యనుకొనుట.
 116 శకుంతలనే యెండ్ల డిఠినాయనిసంశయించు రాజుతో గాశ్యపని ష్యుడనుట.
 117 తపోవనజాల స్త్రీలిపేయ దగదను శౌతమితో రాజనుట.
 118 రాజు తాశకుంతల కిచ్చిన ముద్రికంబూచి సంతనే శకుంతలజ్ఞప్తికిరాగా బ్రంబించుట.
 119 ఇంద్రుఁడీరథ మొన నన్ను రమ్మనాడెనమాతలితో రాజనుట.
 120 వియద్గమన వణానము.
 121 మచచమునితో రాజనుట.

మాలవికాగ్ని మిత్రమున.

- 122 రాజుతో మాలవికకుసంగీతము నేర్పిన వాడనట.
 123-124 అగ్నిమిత్రునితో సతనిమంత్రి యనుట.
 125-126
 127 సృత్యము చేయుమాలవిక సగ్నిమిత్రుఁడు వణించుట.
 128 అగ్నిమిత్రుఁడుమాలవి కావిరహమును దలంచుకొని యనుకొనుట
 129 చంద్రి కావణానము.

~~SECRET~~

(1) గొగుగి ముగియు 'దం'యు బాగనునాటకమునందలివేషములు.

- 1 శంకరాచార్యుల శిష్యులు గారు
- 2 శంకరాచార్యుల వ్రాసినవి
- 3 బృహద్రామాయణమున గల సూక్తిపదములు
- 4 గాంధీజీగారి వ్రాసినవి
- 5 పాశ్చాత్యుల బ్రహ్మమును వర్ణించుచున్నవి
- 6 శాంకరాచార్యుల యజుర్వేదమున గల సూక్తిపదములు విద్యుత్తుల వ్రాసినవి
- 7 శాంకరాచార్యుల సూక్తిపదములను వ్రాసినవి
- 8 శాంకరాచార్యుల సూక్తిపదములను వ్రాసినవి
- 9 శాంకరాచార్యుల సూక్తిపదములను వ్రాసినవి
- 10 శాంకరాచార్యుల సూక్తిపదములను వ్రాసినవి
- 11 శాంకరాచార్యుల సూక్తిపదములను వ్రాసినవి

శ్రీకృష్ణానంద పాఠశాల స్కూలీయోను రంగారామ చా— కథ •

పాశ్చాత్యుల రాజకీయ బృహత్తాను దృఢపరచే హాల్ నీనాతానాచిన
యాగ్యము విధిగిమామునుగాని పాశ్చాత్యుల రాజకీయ బృహత్తాను దృఢపరచే
పాశ్చాత్యుల రాజకీయ బృహత్తాను దృఢపరచే హాల్ నీనాతానాచిన
యాగ్యము విధిగిమామునుగాని పాశ్చాత్యుల రాజకీయ బృహత్తాను దృఢపరచే
పాశ్చాత్యుల రాజకీయ బృహత్తాను దృఢపరచే హాల్ నీనాతానాచిన
యాగ్యము విధిగిమామునుగాని పాశ్చాత్యుల రాజకీయ బృహత్తాను దృఢపరచే

వాతోగ్యమునంది సభకువచ్చి పెండ్లికాని తనసభ్యులన్నారావించి నీయిష్ట
 మునచ్చినవానినెంచుకొమ్మనుట హెలీనాబర్తమునెంచుకొనగా సతందు
 తొల నెంతమాత్రము నంగీకరించక తుదకురాజునాజ్ఞకుజడిసి యాపిస్తన
 భార్యగార్హకొని మతగురువుచే నాపెకుఁబెండ్లి గావింపఁబడి యాపెతోఁ
 గాపురముసేయఁబ్బి కాపెగ్గొలందిదినములలో గలిసికొనెదననిచెప్పిత
 సతల్లి యొద్దకంపివేయుట- ఇఁకఁదిఁగియింటికి నేరాబోవ నాకుహెలీనా
 పెండ్లిగావింపఁబడెగాని గూపెపైనా కెంతమాత్రమిష్టములేదని తనయ
 త్తకును మఱియునాచేతియుంగరము న్నపాదించుకొని నాకునీవుకన్నకొడు
 కునగపట్టిఁ గాని నిద్రిగికూడనొల నని తనకునుజూబులంపిన తనభర్తంద
 లంచిపొగలుచునతఁడుఘోరిన్సు దొరయొద్దనేనానిగాఁ బ్రసేశించి శత్రుల
 తోయుద్ధమాడుటకుఁజింతించి హెలీనాతనయత్తకుఁదాఁదీర్చయాత్రకుఁజ
 నుచున్నానని యుత్తరమువ్రాసియదృశ్యమాట- యిచ్చుమావృత్తాంత
 ముతనకొడుకునకువ్రాసిపంపుట- హెలీనాత్థనాసినీ కేవముతోయుద్ధము
 నుజయించివచ్చుచున్న బర్తమును జూచుటకచ్చెరువున చిరక్షించుచు
 వ్నడయానా వయోలెంటా మెరియానాలయొద్దకువచ్చి బర్తముంజూచి
 వారిచేనత్కరింపఁబడుట- డయానానుబర్తమువలచి ప్రతిదినమామెన్వల
 పించుటకై పాటలుపాడుచుఁదారుచుంటమెఱిఁగి వితంతువునకుఁగొంతసా
 మ్మిచ్చి యాపెకూతుచేనాకాత్రీబర్తము వేగ్రిలియుంగరముసందుకొను
 నట్లడఁబట్టి యాపెకుమాటుగాఁజేకటిగదిలోఁ దన్నుంబ్రవేశ పెట్టుమ
 నిచెప్పి తానతనిభార్యనని వెల్లడించెను- హెలీనాతనభర్తస్థవఁగూడిఘో
 న్సురాజుచే డయానానువిడిచినతప్పనకై బందెకావింపఁ బడినతనభర్తన్వ
 డిపించుటకు డయానాపేరితోరాజునహింసామగఁ దనకుఁదర్శనమిమ్మని
 కోరుట- బర్తముతనతల్లివలన హెలీనామృతి చెందినట్టి విని హెలీనాకు
 ఘోస్సురాజిచ్చినయుంగ్రము తనచేతనుంటకాశ్చర్యపడుట- హెలీనాకుఁ
 దానిచ్చినయుంగ్రమెట్లువచ్చెనో చెప్పలేనందునకుబర్తమును మఱియుడ
 యానాను రాజు కారాగృహమందుంచుట- హెలీనా తనభర్తయొక్క
 యుంగ్రముతనికన్నవచ్చి యతఁడుతనకువ్రాసినయుత్తరముజూపించి రాజ
 వధతోమెప్పుంది తనభర్తతోనుఖమందుటయును-

(2) అంటనీ. మఱికి యో పేట్రాయను నాటకమునందలి భూమికలు.

మార్కంటవీ. నీజారు. దెబ్బిడమ్మ. పాంపియన్నను రోమును రాజ్యమేలు
 యధికారు
 ఎనాబరమ్మ. వెంటిడియమ్మ. ఈరమ్మ. స్కారమ్మ. డెబ్బెటమ్మ. డెమె
 ట్రియమ్మ. ఫైలోయును అంటనీకి మిత్రులు
 మెసీనమ్మ. అగిప్ప. డోలాబెల్లా. ప్రామ్యాలియమ్మ. డెరియమ్మ.
 గాల్లమ్మను. నీజారుని మిత్రులు
 విజానమ్మ. మెన్రికేటిమ్మ. వరియమ్మ పాంపియన్ మిత్రులు
 టారమ్మ. కనీడియమ్మలు అంటనీచేతక్రింది యధికారు
 సిరియమ్మ. వెంటిడియమ్మక్రింది యధికారి
 యూఫ్రోనియమ్మ. నీజారునొద్ద కాంటనీచేసంపబడినదూర
 అలక్సమ్మ. మర్డియను. శెల్యాకమ్మ. డయామిడమ్మలు. క్లియోపేట్రా
 కు భృత్యులు
 క్లియోపేట్రా యాశపుజేశపురాణి
 త్వేవియా. నీజారునకుపాదరి అంటనీభార్యయ
 చెర్మియను. ఈరమ్మలు క్లియోపేట్రాకు భృత్యులు
 అధికారు. ఇటులు. దూరలు. మఱియు దక్కినభృత్యులును రోమునకా
 బ్యములో

బలుచోట్లు రంగవ్రేకములు . కథ .

డెమిట్రియమ్మ ఫైలోలువార్ధక్యమున నాంటనీ వీరకర్మములమాని
 క్లియోపేట్రావలన్ జక్కుటకై చింతించుట. అంటనీరోమునుండి తన
 యొద్దకువచ్చిన రాయబారులవార్త నెద్దియువిచిత్ర క్లియోపేట్రాలో వే
 ద్కలంజొక్కుట. దూరలవల్ల నాంటనీ తనభార్యయో పుల్వీయామృతి
 చెందుటయు పాంపెనీ జారునకు వ్యతిరేకముగా మఱికొంతరాజ్యమాత్ర
 మించుకొనుటయువిని యాశపుజేశమచ్చిడచి రోమునకరుగ నిశ్చయించి
 వ్రేలిముగము పుల్వీయాపై నసూయగ నదర్పుచు. దన్నువలపించుచున్న

క్లియోపేట్రతో సంశ్లేషణములు వారించుటకై తోరోమునకు వెళ్ళుట.
 తిరుదొయ్యి పుల్లెచూ వృత్తిచేందనననియుండెన్. పల్లె పోవుట. నీజారుతో
 నడతెగని పుల్లెచూవటకై యాంతినీ నీజారునితో, బుట్టవగు నాకేవి.
 యానుండ్ల యాడియుం గనవలసిన క్లియోపేట్రాయందుటచే నీ పుల్లె
 శమునకుఁ దిరిగి వెళ్ళనిశ్చయించుట. క్లియోపేట్రా మూలనీ గుగ్గూలీ.
 మూను నీజారుఁడు నకుఁ గల వైషమ్యములఁ దెలిపివచ్చువని మిషప్పి.
 యానొక్కరినొకరి యిదిగోమనకు బుట్టచేతా నీ పుల్లె కేగి యథేష్ట
 ముగాఁ గి యోశీత్రానఁ గవఁగూడియుండు. నీజారు తో నాపికాయుద్ధ
 మున నది పో గూఁ నీ క్లియోపేట్రాలోడి. పోవుట. అల్లం
 డ్రీ నూయొర్చి నొంటనీ నీజారుని నైస్యము పుట్టినట్టిది క్లియోపేట్రాతో
 నతోడను గూడుట. అంటనీ పడచి నీజారుని తన భార్యవచ్చు త
 నక్కఱకుఁ దరచి శోకించు వాడయ్యెట. నీజారునకు లొనైన క్లి
 యోపేట్రా నొంటనీగర్భించుట. క్లియోపేట్రా తానాశ్రమాశ్రయగావించు
 కొట్టిన నీ నగమూలవండుట. అంటనీ నీ నేరు మాటిమాటికు
 చచ్చుచుచు క్లియోపేట్రా మృత్యువేదన పడుటకెంతయుగ్గండును
 నిరుపద్ధనునొక్కఁడు. గంభీరమని మిక్కిలిప్రార్థించఁగా నతఁడంటనీని
 మొగమున ప్రవేశించి యెడల. అతఁడనిచెప్పి నొంటనీ మొగముఁ ద్రి
 వ్యకొన్నప్పుడు తనుదాఁగొడచుకొనిచచ్చుట. అంటనీ యారాసొలుగు
 టఁబరికించితాఁ దనకత్తయి బడివాణివర్సియై చెరిగిటనున్న భృత్యు
 నిదన్ను సంపూర్ణముగాఁ దంపుమని ప్రార్థించుట. క్లియోపేట్రా భృ
 త్యుడంటనీయొద్దకువచ్చి యాపెబ్బికియున్నదనియు సత్యనిర్యయము చె
 ల్లాప్పుటకుఁ దామడిసినట్లు నగమానముఁ బిసగయు నిప్పటియతని
 స్థితిఁ దెలిసికొనఁ దన్నంపిదనియుఁ జెప్పగా నొంటనీ క్లియోపేట్రానఁ
 జూడనేగియూపేతోఁ గొంతతడవు సంభాషించి యొంటనీ. నీజారు తన
 యిష్టానుసారముజటిపెదనని బుద్ధగించిపప్పటికి క్లియోపేట్రా తోమున
 కుఁ బోనొక్క కాలవర్షములకుఁ దమవప్పగించి మృతిచెందుట. నీజారు
 పె నొంటనీ చెరిగిటనెతో గౌరవముగాఁ బూడ్చితనసేనతోఁగూడ
 తోమునకరుచుట.

(3) నీ బాష్టానుసారవను సాటికము-పచ్చ వేసములు

రాద్యభక్తిప్రభువు

పదరిక్కు-పదెప్పగుడి ప్రభునిరాద్యమాక్రమించుకోన్నది సోదరుడు

అమిగుచ్చు-బాష్టానుసారాద్యభక్తిప్రభువు పెద్దబడినున్నవాడు

లింగరాజ పభాసమడు

వాల్మీకి-హరిదాసు

ఆలివరు- బాష్టానుసార ప్రభులు సుప్రసిద్ధులైరింగు కొడుకులు

ఆడ సెట్టిగ్గు లాక వ్రాసితిని

టచ్ గోను విదానము

సరాళివగ్గా శశాంగు- వాల్మీకి

కాల్మీకి-హరిదాసు

విలియము ఆక్రమించుచు

వివాహము

రాల్మీకి-హరిదాసు

సెట్టిగ్గు ఫ్రీడిక్కు

ఫ్రీడిక్కు

ఆడ్రో పల్లెము

ప్రభులు- సేవకులు- అగ్రవాసులు- మహిమ కర్మభక్తులు రంగము- ఆలివరుగిల్లు- ఫ్రీడిక్కు-సభ- అగ్రమునడవి- కథ

ఆల్మోర్త నెట్టిగ్గుగతులు బాధించుచున్న తనయన్నతో విరోధించుట- ఆలివరాల్మోర్తనుచుచు చాల్మీకినిబురికొల్పుట- సంక్లిష్ట చింతించు రోజులందున్న సూమాదార్పుట- మల్లయ్యధమున చాల్మీకితో బోరవద్దని రోజులందున్న మాలెంతి చెప్పినను వివాహాల్మోర్తతో పోరి శత్రువు నోడించుట- రోజులందున్న దనమెంతినిగొలుసు బాత్తోషిక ముచ్చుట- నల్ల మూర్తందునకు ఫ్రీడిక్కుదుర్దేశముడెల్పి దేశము

చిహ్నమునుబట్టి కేగించుట. ఫ్రీడరిక్కు రోజులందు గట్టికాయ పెంచినపు
 రమువిడిచి పొమ్మనగా నాపెన్విడుదవజాలనిసిలియూతో మగనేననువేసి
 కొని టచ్ స్టోనునివేలటనిదుకొని తనతండ్రియున్న యడవికి బయలుదేలుట
 రాజ్యధిష్టాప్రభువారణ్య జీవనమేనుఖమని తనతోడివారితో నుపన్యసిం
 చుట. ఫ్రీడరిక్కు సానిపోయిన రోజుండిలి కూలయన్వేషించుట. ఆడము
 లతో నానివరు తన్ను జంపన్దేశించినాడని చెప్పగానాడముతో నార్లెం
 డదివికేగుట. రోజుండిలి కూటచ్ స్టోనులూడక ననుసదవికి జేరికారిన్ననుగొ
 ల్లనికిసామిత్రిచ్చి పొలమున్ని గొట్టెలమందయుక్త నిపించియందుంట. ఆరెం
 డాడములు గాజ్యధిష్టాప్రభునిగలిసికొనుట. ఫ్రీడరిక్కు లివరు నార్లెం
 డువ్వడతోడితెచ్చినదవ్వ. దనపురమునకు కాదగదనియాజ్ఞాపించుట.
 ఆరెండ్తో రోజుండున్న యడవిచెట్లయందా పెడబెడ్యములు కాగిలముల
 వ్రాసెయంటించగా రోజుండిలి కూలు చదువుకొనుట. మఱియునార్లెం
 డుజాన్వీస్సులు తమనివాసమున కరుకేటజూచుట. రోజుండా రెండుతో
 ముచ్చటించుట. రోజుండుతనతండ్రితో దననంగతి దెప్పక మాట్లాడుట
 ఫీబీ రోజుండుకోహించి తస్వలచుసిల్వీయస్సుచే వలపుకాగుంపుట. రో
 జుండా రెండోను దనో రోజుండుగాభాపించినచో వానిమోహబాధ్యమును
 గుదిర్చెదననిచెప్పి ప్రీడినిమున్వొందనయొద్దకు రావించుచు నల్లావము
 వల్పుచుంట. ఆరెండ్తో తస్వరుకవచ్చిన గూలివకొకపోదలో బడుకొన్న
 పుడు వానిబట్టలోపుచున్న సింగముతో బోరాడి దానిజంపితనయన్న
 స్థావాడివాతిచేదన బుడమునందు సీహేముచేజేయబడిన గాయపునె
 ట్టుట్టడువబడిన తనచేరుమాలు నోరొండు నామముగలగొల్లనికిమ్మని
 యం. ట. రోజుండా లివరుచే నార్లెండునకు రుమాలుగాంచినపుడు తానె
 ట్టుమూర్ఛన్నటిం చెరోయూసంగతి మఱలబంపుట. టచ్ స్టోనాడేరువల
 చి పెండ్లాడనెంచుట. ఆలిస్సిలీనాగవలచి వలపించుకొని యార్లెండుతో
 వాశంగతిచెప్పట. రోజుండా రెండుతో దన చెల్లెలాలివరును వలచిమఱు
 నాడు పెండ్లాడనెంచినదనియు నప్పుడేరానేర్చిన విద్యామహిమచే గో
 జ్జెండున్మాడదెచ్చననియుజెప్పి తస్వలచిన ఫీబీనిపెండ్లికి సిద్ధపడుమనిచె
 ప్పుట. రోజుండుతనతండ్రి తారోజుండునైచ్చినచో నాపెనార్లెండ్తో

బెండ్లి యొక్క మనియు నాల్గొండోనా పెండ్లి యొక్క మనియు నొప్పించి గది
వ న్యవేషమునఁ దాబయల్పడుట. ఫిడలిక్కు పశ్చాత్తాపమున నయన్మకు
మఱలరాద్యమప్పగించుట. అట్లెండో నుగాలివరు టచో న్నను సిల్వీయస్సు
లు క్రమముగా నొప్పించిలియూ నుగాజేసేదీలం జెండ్లి యుటయును.

(4) విభాగింతిభాసన మందలి వేషములు

ఈ పెండ్లి వేష ప్రభువును - సోలియస్సు
ఈ యను - సైరాక ద్వేషవర్త కుడు
ఈ ఫెనస్సాంటిఫోలస్సు - సైరాక స్సాంటి ఫోలస్సులు - కవలసోదరులు ఆ
మిలియా యియనుల సత్తులు - మఱియు నన్యాయ మెఱుంగుచు వారు
ఈ పెండ్లి మిగూ సైరాక స్టామియో కవలసోదరులు అంటిఫోలస్సుల భృ
త్యులు
కాల హరు వర్త కుడు
అంజీలో కంసాలి
సైరాక స్సాంటి ఫోలస్సుని మిత్రిడగువర్త కుడు
అంజీలాలో వ్యవహరించువర్త కుడు
పిన్చి మాయకాడగునొజ్జ
ఈమిలియా యియనుని భార్య
అడ్రియానా ఈ ఫెనస్సాంటిఫోలస్సుని భార్య
లూసియానా అడ్రియానా సోదరి
లూసీ అడ్రియానా యొక్క దాసి

వేశ్య కారాధికారి అనికాల్లు మఱియు (దక్షిణ భృత్యులు కంగముయూ ఫె
నస్సు - కథ . . .

కారాధికారి చేబట్టవడిన యియనునీ ఫెనస్సు ప్రభుడు వేయి
వ్యములు చెల్లించినదప్ప బ్రతుక కాదనియు (నవవేశ్యమునకు కత్తికేళ

[illegible]

గా నామోత్పత్తిను మాండలిఫలస్సనుండి గొలుసువీలువపుచ్చుకొని నా
యంత్రామిచ్చెకననుచుంకగా నీ ససాంట్టివోలస్సీ ఖెనప్టోమియాలు ప్ర
వేశించుట యీ ససాంట్టి ఫోలసాం లోనుజూచి యిదిగోపనినాడు
గొలుసు నాభాగ్యకుసంపోవునట్లు కలువవలయు నొకత్రాడుతీసికొనిరను
ని యింగడికిఁ దన సేచుకొంపుట ఆండ్లవోయి పెససాంట్టి ఫోలస్సక్తోలు
ని తనకుముట్టలేదని వాచోత్రపుచ్చినందు కథికారికప్పగించుట పైరాకి
ప్రతిమియా యీ పెససాంట్టి ఫోలస్సచెతకువచ్చి యోడసిద్ధపచ్చినా
నెప్పుగా నత్రాడుకొలత్రాడు తమ్మగారి విచ్చిమాటలునక్కడవా
పరిపచ్చదనిప్పుడు కాదిగో యీతాళమడిమీనాచేతికిచ్చి పెట్టెను. ఇ
థ ముముటప్ప కొని రాయనిపంపించుట లూసి నానా యడిమీనా
తోనా పెభగ్తనవలచియున్నాడనిచెప్పటంపై రాకప్రతిమియోయడిమి
నాతోనా పెభగ్తకారాధకారి వశముననున్నాడనియు బిళ్లెలోనినా

వచ్చి తనబంపినాడనియుఁజెప్పి మూటఁదీసికొనిపోవుట పైరాక
కాంట్టి ఫోలస్సతన్ను నేర్చి పల్కరించును వివిధగౌరవములు నల్పుట
కశ్యపడుచుండఁగా రాప్రతిమియొచ్చి సీభాస్యసేకంపిం థ మి
వోయనఁగా పుష్పడియన్యోయము చాక్కారుపడుచుండఁగా నొకనే
శ్యవచ్చియ మ్యుకిపు నాకిచ్చెదనన్న గొలుపిడేకదాయన రాప్రతిమి
పడి తన సేచుకొంట్టిబిరుగిపోవుట వేష్యయతంక గూడిగిచ్చెత్తినది
ని యడిమీనాతోఁ జెప్పకేగుట ఈ ససాంట్టిఫోలస్సనికాంతోఁ దనభా
గ్యోన్యం గోపమాతోనున్నదనియు సాముమమునాడిచ్చెదననియు
మాలును నీఖెనప్టోమియా కొలత్రాడుతోరాగా సామ్మెడినియడిగివా
నిచందర్భములుపలుక వానిందన్ను చు నడిమీనానానానానాలును నే
శ్యయు మాయగానియైజ్జయును రాగావారితో సచందర్భములు వల్కుట
చారదానిశ్చయముగా వెత్తెనదని యీ ససాంట్టిఫోలస్సగు మణియు
నతని సేవకునిగూడఁగట్టి చీకటగదిలోనుంచఁగోవుట మాయకాడిగు
గురువునతని సహకారి యర్వురుపచ్చివాండ్రం గొంపోవుట పైరాక
నిఫోలస్సను పైరాకప్రతిమిమాయును దమకత్తులజలిపించుచు బ్రవే
చుట తనభగ్తయునేవకుడుగట్లు తెంచుకొనితిమ్మునకుక వచ్చుచున్నా

కని యుడి మానాదడిసి లూసి మానా కారాధికారులతో బోధించుట. ఆం
దిలో మఱియువర్తకుడు నైసాకస్సాంటిఫోలిస్సు నతని సేవకుంజూచి వి
వశముగా మూర్ఖుడుచుండగా నాడి మానాలూచి మానాలు వేశ్యయు
వచ్చి కట్లుతెంచుకొనివచ్చి నా వెజ్జివాండ్రుపట్టుడు కట్టుడుని కేకలు వే
యుచుండగా సైరాకస్సాంటి ఫోలియర్పుతని సేవకునితో నొక మఠములో
దాగిఁజొచ్చుట మతములోనున్న యోగిని వెజ్జివాండ్రు నందరి క్షించెదల
వారి నప్పగించుమన్న యుడి మాను దిరస్కరించుట మతమునకు స
మీపముగా నీయనుజుఱియించుటకై వచ్చుచున్న సగి శిష్యునిని స
క్రి మానా తన భర్తందాచిన యోగిని పైచేగము చెప్ప మాండగా నీ స
స్సాంటి ఫోలిస్సుని సేవకునితో వచ్చి ప్రభునితో న్యాయము ముగిసి పార్థి
మా మండగా నియమ వారినరువుర ద్ద సకొడుకు వాని సేవకునిగాఁ బోల్చు
ట ఈ పసస్సాంటిఫోలిస్సు న్వాని సేవకుడు మఱియు నాడి మానా లూసి
మానాలు నాదిలోవర్తకులు ప్రభువు మఱియు నియమగూడి కొక
నాదిలోకి సరిపకకి శిష్యుని విరుద్ధ బాపణము లాడుకొనుచుండగా
సైరాకస్సాంటిఫోలిస్సు నతని సేవకునితోఁ దెచ్చి ప్రభునియెదుట
ల్లకాఁచునట్లు సన్మోక్షవిలోకనముల నచ్చెరువందుట సోగినిగానున్న
ముమిం యానియనుఁగొల్పి యతని సంగతియందయు దెలిసికొనియ
కొక సన్నుఁడెరుఫ కొరవదిదవఁ బ్రసవం కంఠేటికియధార్థస్థితి తెలి
యించును.

స. కొరియా సేనస్సును నాటకమున పచ్చ వేషములు

కి గా మ్రాక్షుకస్సా - మా లేనస్సు రోమమునుఁడు
లంబయస్సుకకామ కుస్సులు వర్షియనుల శత్రు కేనానా మకులు
అస్సా కొరి మా లేనసుని హితుఁడు
అటను మా గ్రుస్సుల సెకారులు
మాన్వియస్సు కొరగా లేనస్సుని కొడుకు
సేవనాన్వర్తావశాఁడ

అభీషియన్ను వాని శాసనముల నేనానివలె
అభీషియనుచుండి గదియనెకారి
అభీషియనుకొనకొరి కుట్రపన్ను వారు
అగరియం పౌరుడు.

ఇప్పుడు పక్షి మనస్సు లిఁ నివాసము
 ఎందుకైతే కొనియో లేనప్పుడు పక్షి
 పక్షి లియు కొనియోలే సునిభార్య
 వలేరి యు పక్షి లి గూడుమారు రాలు

వక్ష-లి-రూ-చె-లి-క-నై-లు-కో-మ-చ-వె-గి-షి-య-స్-స-ధ్య-లు-శ్శ-లి-ర-లు-కి-ం-క-రు-
లు-భ-టు-లు-పొ-య-లు-దా-న-లు-అ-సీ-డి-య-సు-ని-సె-వ-కు-లు-స-క్కి-ర-భ-ృ-త్య-లు-
రి-రి-గ-మ-ల-కో-మ-లో-ను-మ-తి-య-దా-ని-స-మి-ప-ము-చ-దు-గొ-న్ని-స్థ-ల-ము-లు-
కో-రి-యో-లి-య-ం-దు-మ-తి-దా-ని-స-మి-ప-ము-న-గొ-న్ని-స్థ-ల-ము-లు-అ-ం-టి-య-ము-న-
గొ-న్ని-స్థ-ల-ము-లు-— క-థ-•

పౌరుషందలొక్కసారి నమన ధాన్యముచవుకగా మిక్కిలించుచున్న
 కొరియోలేనప్పుడుగంపట కొటకాయుధసానులై నచ్చుట వారిసగ్గిప్పా
 కొరియోలేనప్పులు ననూధానహస్తి పంపివేయుట- కొరియోలేనప్పుతో
 నూలు వలీషియగులు దండెత్తుచున్నారనుట- మూనియస్సు- లారిటి
 యస్సు- లక్కిన నభ్యుక్త బ్రూటస్సు వెలూటస్సులు ప్రవేశించుటయు
 బ్రూటస్సు వెలూటియస్సులుగిప్పి దక్కినవారందఱు స్వలీషియనుల నె
 దించుట కేగుటయు బ్రూటస్సు వెలూటస్సులు కొరియోలేనస్సునిపై
 నోర్చి గోమొగిచ్చిచ్చుట నోఫీషియస్సు మఱియుసభ్యులు న్రోమనులతో
 గిట్టెడుట వలయు గా వచ్చి గూ వలీషులు యుద్ధవార్తలన్నగొచ్చిము
 చ్చుటించుకొనుట కొరియోలేనస్సు వెలూటస్సులు వలీషియస్సులను
 నమి వచ్చినందున- వలీషియస్సులు గొరియోలేనస్సులు
 పంపివేయుట కొరియోలేనస్సు వెలూటస్సులు కడుపుమొ

టకలదుట సభలోఁ బ్రోక్షాననాయకుండఁబడి కొరియోలే నుం పరాక్రమము
మున్మిగులఁగొనినూడి యతనిన్రోమునందు ముఖ్యానెహరిగా పోనర్చుట
బ్రూటన్వలూటసులు కొరియోలేనసునకేచ్చిర గొప్పగొర్వకవ్యజ్ఞాకరిని
పె శ్వేషముకలుగఁజేయుట ముఖస్తుతి యచ్చకవల సక్తపియములు నె
ఱుగక నిష్కపటుఁడు మాటపడన్లొనివాడగు కొరియోలేనసు దుష్ట
లగు బ్రూటన్వలూటసులు కుట్రచేఁ బ్రహవిన్వేషకుఁడై దేశమునుండిన
దలఁగొట్టఁబడుట కొరియోలేనసు తనతల్లికి భార్యకు విహితుఁకునోర్చు
బోధించి నని దేశమును విడిచి యాఁడియస్సుతోఁ జేరితన దేశమునగుంకి
త్తివచ్చుట తనతల్లి భార్య కొడుకు మిత్రుమృద్ధునకు నాప్తాంగిపడి య
కవిధములఁ బ్రార్థించి వలీషయనులకు ప్రోవనులకు సంసార జీయుమనిబలి
మాలుగావిలి కొరియోలేనస్సాఁడియస్సు న్సంసారచేయుటకొప్పుందుట అభీ
షియస్సు కొరియోలేనస్సుని గొప్పకోర్కక కండ్లకి కుచ్చోకనలచేఁచిని
బడి వనించుటయును.

(6) సింలై ననునాటకమున వచ్చు వేషములు

సింలై నను నొకట శ్రీపూజా

గొల్తును రాశికిఁ బోలిభవమున గల్గిన కొడుకు

లియోనాటస్సు ఇమోనవ మగఁడు

నా లేయస్సు మహానుజీయోనున్న శేష భక్తిప్రసాదము

నైదీయస్సు అన్వరాగిస్సులదొలిదోరు కొడ్వొనున్న తో లీయసుకొ

డుకునలలు పనాను సింలైనుని ప్రధమభార్యభతుని

భిలంను ఇమోచియో రాశి లీయసలు ముదల వాంకు లీయోనాటసని

మిత్రుడు కెంకవనాడు భీమకెరామత్తుడు

భిలాయోను గిడిగు రాక పెరించితగుమచుగ్యుడు

లూసియస్సు గోన నునానా రాకుడు

ఒకరోమస్సినానా

ఇరువ్విశిషేనానాలు

పై సానియో లియోనాటసుగోలే నకుడు
 కాశ్యే లియస్సు నై వ్యూహ
 ఇర్వరుసిం : లైనునిభాసమి
 ఇర్వరుపెక్తమచువ్యులు
 ఇర్వరుకారానికారులు
 రాశి సిం : లైనునిభార్య
 ఇమోశ- సిం : లైనునిభార్య
 హాలెక్ ఇమోశ- చెలికశ్చ

అధిపతులు మాన్యస్త్రీలు రోషగూర్వగులు ఏజావ్రీతినిలు సోద
 చెప్పగాను ఒకడిచ్చిన ను : 2 క్షోప్తేషణానాడు గాయకులు అధికార్లు
 సేనాపతులు నికులు దూశలు వ్యవస్థలు ఏజాచములు రంగము ఒక
 వ్యదుగ్రిట. లో మహాకప్పడిటలిలోను— శీధ •

రాణియొక్క కుట్రచేలియానాటసు స్వకేశమానుండి చెజలకొట్టెను
 దుట లియోనాటసు తనభార్యనాన్వయని ప్రసంగవశమున గొనియాడి
 నపుడియాచిమోయతతో నీవద్రీపులుగ రమునకు వేయ మొహరితొడ్డ
 దను నీయుంగ్రమునాకిచ్చు నేనీభార్యంజెఱచినట్లు నీకునమ్మకముపుట్టింప
 నియెడ నీయుంగ్రమునా నానే యమోహ లునీవి లేని శో నీయుంగ్రము
 నాడి యనియ రంగాలి మానాటస్సిస్మిమాహోతో నివృత్తనయెడనాక
 త్తితోనిన్ను నతికదననెను రాశికార్నీ లియసునిగండి విషము పొగగ్రహం
 చుట కార్నీ లియచ్చువ్రాణాపాయము చేయనివిషముమాత్రమేగానకొన
 గుట రాశి సానియోకు విషద్రావకమాగలచిన్న పట్టనువాడుదానివి
 ప్పి యాసువాసనంబట్టి త్రాగినచోడచ్చుటకై మోవంకనిచ్చుట ఇ
 మాహోత్ర మాదన్ చెంతకువచ్చినియానాటస్ తన్నా పెనక్కరించివల
 యునని యిచ్చి సర్వ రమునూరించి మాపెభగ్న మొడటంగ న్నికొం
 డెములు చెప్పి మాపెనగన మాహము న్నన్నచ్చి మాపెచేదిరిస్కరింపంబ
 డి మాపెచ్చిచంపచ్చి చేరినని మా శివు క్షమాపణమడిగొని మాపెప

సింహా-పూర్ణాయస్సు-రేసాలుపభ్యులు
 బూర్జిటస్సు-కేషియస్సు-కాస్కా-ట్రీబోనియస్సు-లిగారియస్సు-దేసియ
 న్రూబ్జిటస్సు-సింబరు
 పిన్నాటుజూలియస్సీజారు చిక్వేఘులు
 క్లేవియస్సు-మర్కుస్సులు-ప్రజాప్రతినిధులు
 అంతర్మిత్రోరస్సు-తాంత్రీకుడు
 సోదెచెస్సువాడు
 పిన్నా-కవి-మతౌకకవియు
 లూసీలియస్సు ట్రైటీనియస్సు-మెస్సాలా-చిన్న కేటో-వలమ్మియస్సులు
 బ్రూటసు కేసియస్సులకు విహతులు
 వట్లొ క్లీటస్సు క్లాడియస్సు స్ట్రాటో లూసియస్సు డగ్తావియస్సులుబ్రూ
 టసునిసేవకులు
 పింజారిస్సు కేసియస్సుచి భృత్యుడు
 కాలిఫూర్నియా సీజారునిభార్య
 పోప్టియా బ్రూటసునిభార్య

ప్రజావతిఃధులు పౌరులు దౌవారికులు భృత్యులు మొదలగువారు కంగ
 స్థము నాటకమందు చాలవఱకు రోమునందునుఁదరువాత సార్దిస్సుచెంత
 మఱియు ఫిలిప్పీయొద్దను— కథ •

క్లేవియస్కెరులియస్సులు సీజారుజయమునకఁ దు ప్రజలనిరుత్సాహ వ
 ద్చట సీజారు అండోని కాలిఫూర్నియా పోప్టియా దేశీయస్సు సింగరో
 బ్రూటస్సు కేసియస్సు కాస్కాలు కొందఱిపౌతులతో నూరేగుచుండనొ
 కసోదెగాఁడు సీజారునకు రాబోవుముప్పునొంచుకొమ్మనిచెప్పట కాస్కా
 బూర్జిటస్సులుసీజారునకు జఱుగుగౌరవమున కోర్వలేక పలువిధముల నొ
 గులుట కాస్కా కేసియసుసిన్నాటుసీజారుని గొప్పకోర్వక బ్రూటసునకత
 నిఁపె మఱింత ద్వేషము కలిగింపయత్నించుట బ్రూటస్సుసీజారు రాజకా
 బోవుట కోర్వకుంట కేసియస్సు కాస్కా కేసియస్సు సిన్నా మెటెల్లసు

న్ను సింబరు బ్రహ్మసింహస్సులు రాశ్రిబ్రహ్మసింహస్సులతో జేయుకొని మూలనా
 దుసీకరునిబాదుచుటకు సిద్ధయించుకొని కాలిపూర్తిచూ దుర్వప్నములున
 చెప్పగానీవునభకుణ్ణోరాదనివారింనుడగా వినకున్న నీజారునిబెల్లియచి
 నభకుబిలిచికొనిపోవుట అర్థమిదోరస్సు నీజారునకు బ్రూటస్సుకేరస్సు
 కానా సిన్నా బ్రహ్మసింహస్సు సింబరు జేసియుస్సు లై గారియస్సులను
 దుష్టాప్తకమువెంజ్జొడవి వత్రమువాగ్రిసి దారిలోనిచ్చుటకు సిద్ధము
 గామండెగాని నీజారునది శత్రులుచూడనీక తొందరతోనభకుగొం
 పోయి పొడిచిచంపుట బ్రూటస్సు జనంఘముతో బ్రాజాక్షేమమ్మకే
 తానీజారుంజ పనలసివచ్చెననియువస్యసింహుటఆరిటనితనయువన్యాసముచే
 బజల నీజారుని శత్రులు పెంబుతీకొల్పుట రణరంగమునశత్రులుదయమం
 దుచున్నారనుకొని కేసియుస్సు తనకత్తోదబ్బుమచుకొని మడియుట
 కేసియుస్సు టిటీయస్సు బూటస్సులు శత్రులు అమ్మపేడతీయవచ్చిన
 వుడు నిరాశచెంది అమకత్తలతోదముక్తబొదుచుకొనచచ్చుట అంఃనీ
 బూటస్సునియోగ్యత న్గొనియాడుట,

(9) నాల్గవ హెనీమహారాజు మొదటిభాగమను నాటకమున వచ్చు
 పేసములు

నాల్గవ హెనీమహారాజు

వేల్పుయువగాదగుహెనీ లంకాస్తధ్యువరాదగు జాను వీరిద్దఱు నాల్గవ హె
 నీమొదకులు

వెస్తుమొర్రెండు

బెంటు

వర్సెస్తరు ప్రభువగువర్సీ

నార్తాంబర్రేండు ప్రభువగువర్సీ

హట్సరను పేరందినహెనీవర్సీ నార్తాంబర్రేండు ప్రభునికొడుకు

మార్చిప్రభుడగు నెడ్డండాత్రిమరు

యాక్కుగురువగునూపు

జాతానుచరిత్రము నాన్పిల్పాడు
 ఓకాడోవరు
 నకరిచ్చాడు వర ను
 నజ్జానాన్పిల్పాడు
 నర్జిచ్చేలు మాయుగురుని హితుడు
 పోయిను
 గోర్జిల్లు
 జేటో

బిడ్డలు

హట్టసురునిభార్యయు మాన్పిమరుని సోదరియునగువస్సేవి
 మాన్పిమరునిభార్యయు స్లొడోవరుని కూతురునగు మాన్పిమర్దేవి
 క్వికేలియునుపూటపూల్లిమర్దు

ప్రభువులు న్యోగులభాగారి కల్లమ్మవాడు రాజగృహధ్యక్షుడుచిల్లర
 రునాందు మోతకూలివాందు బాటసార్లు మఱియు భృత్యులు రంగ
 మింగ్లాందు— కథ ♦

నాన్పివహినీమహారాజు యుద్ధముల్గియున్నమాప్తములైనవి తీర్థ
 యాత్రాకు వెడలుదమని ప్రధానులతో జెప్పి మాకస్మికముగవచ్చిన కొ
 ల్ల మాతంకములవలననాగిపోవుట వేల్పుయువరాజు ఫాల్టానపు బార్దో
 ల్పుపేటోగాడ్పాల్లు పోయినులతోగలసి త్రాగుడు దొంగతనము మొ
 వలగు దుశ్చేష్టలు చేయుచుంట నాన్పివహినీ వర్సెప్పరునితననన్నిధికి రా
 తద్దనుట వర్సెప్పరాక్షిత్తాంబల్లెందు ప్రభువులు హట్టసురుకలిసి నాన్పివహి
 నీరాజుపై కండెత్తుటకాలోచించుట బాటసార్లందోచుకొన్న ఫాల్టాన
 పుమొదలగు తమమిత్రులతోకలిసి మాణునేవములతో వేల్పుయువరా
 జుపోయిన్లులు దోచుకొనిపోవుట హట్టసురు మాన్పిమరునితోగలియు
 బోవుట వేల్పుయువరాజు తండ్రిమాన్పి యుద్ధసన్నద్ధుడౌట వేల్పు
 యువరాజు హట్టసురును యుద్ధముతోడంపుట ఫాల్టానపు దురమునదౌలా

సెడించినపుడు చచ్చినట్లునడుకొని తిగివేచి వేయ్యయవరాజమొదలగు
తనవారిన్నవ్వించుట న్నావహోనీ యుద్ధమునజయహాది బండెలుగాఁబ
ట్టవడిన పశుప్పర్వములశంస న్నాపంకుట జాలానుపరాశియై కొం
డవైచుండి పడిమృతిచెందుటకుయత్నించుచుంట్టి పశుటన్నావహోనీజా
ను ప్పెమ్మోరేండ్లను నాచెంతనున్న నాగ్గారిబ్రేగడుతో, గోగుటకు గ్గిం
డవరాత్రి ప్రభువుతో వేల్పుతోఁగోరుటకు దానునవేల్పు యువరాజే
గుటకు నిర్ణయించుటయును

(10) న్నావహోనీమహారాజ రెండవధాగమను నాటకమానవచ్చు తే
సములు.

న్నావహోనీ మహారాజ

అయిదవహోనీ మహారాజ కారోఁఫవేల్పుయువరాజ క్లా రెన్న వ్రభువు
లాంకాబాహ్మ్యవరాజ స్తోత్రరుహంభ్రీయువరాజ న్నావహోనీమహారా
జకొడుకులు

వాల్మీక్యవ్రభువు శ్లోమోరైంకువ్రభువు స క్రీప్రభువు గౌవరు మారా
ర్థు బంటు

న్నావహోనీమహారాజ వక్షమువారు

రాజనభలోనిముఖ్యన్యాయా రూపకారి

న్యాయానికారివెంబడిచున్న తగుమనుష్యుడు

నాతాంబ లేండువ్రభువు ముఖ్యగురువగుస్కూపు మా బ్రేప్రభువు
బడల్పువ్రభువు,

హేస్తింగువ్రభువు సజావాకలెవల్లీలు న్నావహోనీ మహారాజ పత్ని
వక్కులు

ఓవర్సుమోటకన్లు నాతాంబ ర్దేంద్రభూని మాశిశులు

సజాన్సార్థులు వానిసేవకుఁడును

బాడల్పు

పిండ్లు

२१५

శ్రీ పాల్వోన వసుదేవ

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

2-1-74

ग. ३०२, पृ. १, मु. १०००

सुभाष

శ్రీ పూర్వీకాశ్చమత

५२

ప్రభువులు పరిచాకనులు పానాదికుడు అధికాలునికులు దూతలు
పరిచాండు, బంధువులు సేవకులు మొదలగునరు సటులు కథావ
మాపకుడు కంగము గొంతుండు— కథ ♦

నాథానాంబరేండువ్రాసిన శాసనమునకు హట్టపర్వతమున జ
చ్చెననియు వ్రాసెనట్లు చాలాసంఖ్యపట్ట పక్షిరసయు న్నావహానీ మహారా
జ జయమండలనియు విశిష్టాద్వైత యాయుగురువు సనగూర్చుకొని
నావహానీ మహారాజ నెవరింగఁగోవుట మాభేదముగూర్చు గురువు మే
స్తిగున్నును లలికాపర్వతరావగుజాను సంధిపై బాసయొన్నవాడై న్యము
వచ్చిపోయినదివట్ట మోమున నా జంపట కాళ్లుడుట హఠోర్పు
నావహానీ మహారాజులకు నాథానాంబరేండువ్రాసిన బాహులుప
భువునై న్యముతో కూడ నోడింపఁబడినదివట్ట మిక్కిలి జబ్బుననున్న
తండియొద్దనఁడువేల్పుయువరాజు కిటమున నిపోవఁగా మూర్ఛ నిర్దార
మేల్కొని నావహానీ మహారాజు తననొక సకొడుగులతో ధనాశన గూ
రిక యుపచ్యసించుట మాకింద నెను సహజ లేకపోతివా యింతతోంద
టఁదిన వేలుకొక్షటలఁగిలో నిరాతంకముగా మిక్కిలియున్న సుముతో న

నావృత్తిగాంచి మహామధురంపగ భుక్తదాయమకంక్షితో వేలు
 ముచరాజక్షమాపణము చెప్పకొనుట వేల్పుయువరాజు న్నాగదే ప్రేమ
 షణరాజు గతించినసినప నైదవ గాస్రీమహారాజగుట స్వాస్థ్యచె మొదల
 గలగుమ స్నేహితుల దవ ప్రాచీనరాజు యభ్యుదయమునంకి
 న్నింనుట పరిచెత్తురాశికి క్షేమము గోరుమ సక కుంజర తకమువల
 పుర దెల్పుటయుగు

11) అయిదవ ప్రమహారాజు నాటకమ సంకల్ప వేసవ లు
 అయిదవ ప్రాచీనరాజు

స్వస్థ్యమున క్షేమమునందును అయిదవ ప్రమహారాజు సక ద

క్లితస్థులు అయిదవ ప్రమహారాజు సక ద
 యాదు పశ్చిమ దిశ ప్రమహారాజు సక ద
 నాల్గవ స్థానమునందును అయిదవ ప్రమహారాజు సక ద
 కాంత్యుగమునందును

అయిదవ

క్లితస్థులు

స్వాస్థ్యమునందును

సంతాపమునందును

సంతాపమునందును ముఖ్యమైనందును అయిదవ ప్రమహారాజు సక ద

దవ ప్రమహారాజు సక ద

స్వాస్థ్యమునందును వినియమునందును అయిదవ ప్రమహారాజు సక ద

స్వాస్థ్యమునందును వినియమునందును

అయిదవ

వాణిజ్యమునందును

క్లితస్థులు

క్లితస్థులు

న. 90 చిభ టుడు

హాస్యయోగు గాఢాభినివ

గ్రాంధ్రప్రభురాజు నొప్పున ఎప్పుడు పూజలు

శ్రీమద్భక్తరామ నాథ్య

విజయవాడ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మేనేజ్మెంట్ & టెక్నాలజీ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯನುಚಲಿಕ

పాశ్చాత్యము క్వి కనిష్ఠమైయున్నను కు నొర్రెడైన నొక్క భేషము లేకుండునట్లు పాత్ర
వ్రాసినపులు యిచ్చుచుండునెనకాదు నొకటియు నొకటి చూచుచు భవ్యత్య
యొకటిగా నొకటిగాను లింగములను— కి ३ •

[illegible]

(12) ఆజ్ఞాపితాశ్చైవ పరాజా నాటకము మద్యసిద్ధిగమున వచ్చు వేషములు

అనునది శ్రీ మహారాజు

5

మనది స్థలము పునర్లీనం జి
 మార్గోట్టు లేనందుకూడెరు వె నీరాజనకుండా నా పాప
 అవన్నయ మానురాలు
 పాప

ప్రభువులు కోటకాపులు నాచావనలు అధికాత్మ పునరుద్ధారణలు భక్తి
 శక్తులు పునర్లీకగడదుదయములు రంగము కొంతయింగారలలో మన
 కొంతభాగంలో— కథ •

ప్రభువు గొట్టు పెద్దరుప్రభుడు వార్షికు-ప్రభుని పంచెరుగురు వా
 చావనలు మొదలగు వారై దవహానీమహారాజు వాచావన విచారించు
 త పాగిస్తున్నారములో ఫ్రెంచియువరాజు రాజు కాబడి యిర్లీష వాని పరి
 శ్రమ లాకరించుకొని యుంగ్లీషు సైన్యమును భవంసమున క్షేపించి
 నలుచెప్పిగాకొట్టి పదివేలైనాకుల వంటకాట్ట కొని ఫ్రాన్సును కేసు
 గొట్టెరుదవ హానీమహారాజు కొడుకు నాటవహానీమహారాజుగా
 నుచ్చటకుకొట్టె గొట్ట పెద్దరు పరిక్షింపగువాటవహానీమహారాజురికి
 నముకై యెత్తమునకు వాట ఎల్లమునుండి బాటుడుగు నాటవహానీమ
 హారాజుంగలిగించుటకై పిన్నెప్పరేగుట ఫ్రాన్సులో చాన్సు అలెంకను
 కేర్లరుంగ్లీషు విశుంచేవోడింపబడి యున్నయన్ను పరపుత్రించే
 వ్వంధిసఫడు పసిల్ల నాయమున ది యుద్ధమునకారంగించుట స్తోరు
 పింకెను శిశువుగు నాటవహానీమహారాజు న్నాన్వీనపర్పుకొనుటకన్య
 స్యము వాదాడుకొంట ఫ్రాన్సులో సేలీన్య గాన్గ్రాలు యుద్ధమున మ
 జియుట పరి ఫ్రాన్సుయుద్ధముచేసి యిర్లీషు నికులాకరించిన
 స్తోయస్సును ప్పణముదొగి ప్రాచిరాజు కథీసముసేయుట లండన్పట్టణ
 మందలి ప్రభువులు రండుతెగలె పరస్పర విరోధుగుట ఆటవహానీ
 మహారాజు గొట్టు పెద్దరుగురువు యొక్క సఫల్తు సోమర్సెట్టు ము
 వ్వకొనెకటరు పర్షిసు బేస్సెయి మతయు దక్కినవారుఫ్రాన్సుదేశవా
 లు సేయుద్ధమునకేగుట తుట్టె తనపనికులతో వారింజేరుటయు పా

సీమహారా కీర్తిస్తును షాస్త్రి ప్రిభువాగాఁదేయుట కే నీమహా
 రాజ సామ్రాజ్యమునందు నభిమతియు పాస్త్రీయమునఁబిటికిదై
 నిపోయిందొక్క శతమునందుండి యిట్లు పోనీమహారాజ్యేగులంబు
 ల్లునుట తెల్పుట తనకునుతొనఁగడ రణరంగమున వడియుట స
 ఘము- మార్గార్థము కన్యకన్యదేగా రణరంగమునఁబట్టియే యాపా
 సనీమహారాజునకుఁ దెలిపేయుట కాపెతండ్రికిఁ బంపించుచున్న
 సీమహారాజునకులొక ప్రిభువాశేషమును సీమహారాజునకుఁ
 తొనగాఁ బనిపించుట కగీకరించి సాధించేసి యుట- మార్గార్థము
 కనిపించి తనకుఁ దెలిపి నయిట- సీమహారాజు సభమున
 న్ననీశమున కంపుఁయు.

13 రెండవభాగమును నాట కమునందువచ్చు పేషములు

అందు పోనీమహారాజు

పట్టుకు రా విరహించి

విచ్చెట్లు గురుఁడు గాజుపెదతండ్రి

యూర్కపరిభువు ఎడ్వర్డు రిచార్డుతనికొడుకులు

గోమ ర్నెట్టు సఫోల్కు- బకిగాము క్లిష్టకుఁ ప్రిభువులు రాసెను నరు

కీలిచ్చి వాన్విక్కుపరిభులు యూర్కపక్షమువారు

యూర్కపరిభువు దుగ్గాధ్యక్షుఁడు

కీప్రిభువు

ప్రొఫెడర్ హౌస్ లి అతనితమ్ముడుపెల్లముస్తాఫాడ

సజాక్షేప్తి

వాట్రుహిష్టోత్తు

సముద్రోకాధికారి కన్యధారుఁడు సేవకుఁడు

సఫోల్కు బంధులుగాఁబట్టుకొన్న ఇద్దరుతగుమనుష్యులు

వాక్కు

హూము సాక్ష్యులు గురువులు

కోగి బా-లింగుబ్రూకు గారడీవాడు వానిచేరావింపబడున మృత్యు
హాగ్గురు శత్రుకారుడు వీటరు వానిసేవకుడు
గాతాము లేఖరి

బ్రూకు గావిహాళికారి

సింహాకు మోసగాడు

కోగి వానివెంబడినున్న వారు బాన్సీలింగు బాన్సీలెడు డిక్కి-నుకిటికి
సిక్కి-నుసాలెవాడు మె-ఫేలుమొదలగువారు
జేను కెంటిషుగుమనుష్యుడు

హర్షు ఘాతుకులు

మాగెరట్టు అలన పొన్నీమహారా ధోర్వ

కోగి నోస్టరుహాభి

కోగి ను మంత్రకిత్త

సింహాకు వానిభార్యయు

పిగ్గివాలు దేవులు వరిచారకులు వాతా-పహాలు మహాచేసికొనువారు
అష్టశ్రీయు విశ్వబంధోత్తు అగ్రకారి ఉర్యోగులు వీరు పవిత్రగుర్తుకొను
వాండు) జేగివేటకాండు) రక్షకభటులు సైనికులు గుణాలు మొదలగు
వాండు కరిగము ఇంగ్లాండుయుక్క నానాప్రదేశములు — కథ •

మాగెరట్టును పొన్నీమహారా పెండ్లాడుట నోస్టరు మొదలగు
కోగిపక్షికి నిష్టపాట మాగెరట్టు సభాకును నోస్టరు మొదలగు కోగిదటి
ప్రభులను భ్రంసముకావించుటకు నిజాయించుకొనుట రాజు నోస్టరుభా
గ్య-శమునుండి వెడలగొట్టుట మఱిగోస్టరు వియధికారమునులాగుకొనుట
యు యాదు విచ్చెరు గురువు సభాల్కు రాణియు నోస్టరుపై రాజద్రో
హము నేరమునూపి యతనింబెటసాలనుంచుట రాజునోస్టరు చెఱనుంట
విని లేకొప్పకొని నుఱించుట విచ్చెరు గురువు సభాల్కు యాదు రా
జమునోస్టరు విచారటకు నిశ్చయించుకొనుట ఇల్లందు జేశపుదనులింగ్గ
భావారిపై దిరుగుసాం చ్చరనుమాటవిని యాదును సెననుగూర్చికొని

[illegible]

అక్షివ పోనీ మహాగాన

(14) మూంధఃభాగమను నాల్గవ శ్లోకము సవచ్ఛవేసములు

అ. వ. హాసీమహారాజు అలసీకొడుకు యువరాజగునెవ్వడు
క. శోకండువలూయి శ్రీమద్దరాజు

సోమరెట్టా పిత్తను అకుసువుట నాగ్గాంబల్లెందు వెట్టమోల్లందు పిత్త
ర్దు పోభువులు రాజపక్షమువారు

యూర్క నాల్గవయెడ్వర్దురాజు కాబోవునెడ్వర్దుల్లందు ప్రభువగునెడత్రా
కు(కాబోవుక్లా)లెన్ను

ప్రభువగుజాబ్బి కాబోవుల్లెస్టరు ప్రభువగుచాబ్బి గూర్క-కొడుగులు

నార్థాల్కు మాంటుగు వార్విక్కు హెప్టింగుప్రభువులు గూర్క పక్ష
మువాటు

పాపాక్షు సజ్జానాట్రపిమరు సజ్జానాట్రపిమరు గూర్క పి తెంచుగ్రులు

చిచ్చండుప్రభుడగుశాస్త్రి యొకయావనుడు

‘వర్సుప్రభువు గ్రేచీవోదరుడు

టంగ్

మూటి గోమతి

సామర్విల్లీ

పల్లెందు గురువు

గూర్కనందలి యధికారి

దుర్గాధ్యక్షుడు

ఒక ఘనాడు

కర్దరుకావలివాండు

ఒక వేటకాడు

పల్లెండింజంపి కొడుకు

కొడుకుంజంపినతండ్రి

మూర్తేరప్పారాణి

కాబోవునాల్గవయెడ్వర్దు కా కుగు ప్రదొనాని

బోనా శ్రీచిరాకెసి నోదరి

భటులు హెనీరీషహారా కు నెడ్వర్దుమహారా కుం బోచానికులు
గూతలు కావలివాండు మొదలుగువారును రంగము కండ్లందు మహారా
శ్రీన్నను— కథ ♦

మాకు పెద్దప్పు చాళ్ళు నార్చులు- మాంటేగు వార్షికు వారి
 యుద్ధానన రు త్తెగుల బీపులు తమచేతులబట్టుకొని రాజసభకు
 చుట్ట మాకు సింహాసనముపై గూర్చుండుట హెన్రీమహారాజు కి
 ప్ప శాస్త్రాంబులైందు విష్ణుమోర్లైందు ఎత్తున వతియుదక్కువారు నె
 గులాబీపూలు పట్టు రాజసభకువచ్చుట ఉభయపక్షములవారికి వాళ్ళ
 హామీబరుగుట హెన్రీమహారాజు తాబ్రీకివంతనలుకు మాత్రముగ
 జహసుటమధరించుటకు నిద్రవయ్యారు నశని తుల్య నాజులగుట కొ
 వ్వుకొనుట ఉభయపక్షములనారలుమైతిరి గొననంగీకరించుట మార్గగా
 ర జున్నిగదిచి తనకొడుతోపై న్యము గూర్చుకొనియూర్చుతో యు
 ముచేయుట కిప్పు రల్లెగుడుంబంపుట గూర్చుపక్షము వారోడిపోవు మో
 టయు దనపినలెందులిరువురం దంపరెడుటయుగని యుసినిరసిలి శ
 త్తులిచేరిక్కుట మార్గేరట్టయూర్చును దెప్పిదెప్పిపొడిచిచంపుట కిప్పు
 గొంకంగిమున వడియుట యుద్ధమున బరాతరై నయాజవహెన్రీమహ
 రాజు మూలువేషమతోనుండి కాపుచేబట్టి వడుట న్నావయెడ్వర్లు నా
 పహారాజ ముగ్గురుప్పిలుగం యొక వితంతువును వలచియా పెన్రీరాజిగా
 నీయగోరుట స్త్రోవ్రువభ్రువు తారాజగారోరుట వార్షికభ్రుచిగా
 తో న్నావయెడ్వర్లు మహారాజునకతని చెల్లెలను దెండ్లిచేయునని య
 గుట మార్గేరట్టతనకుమారుని కాళ్ళుపట్టును వెంటబడుకొని భ్రుచిగా
 నుండకు సాయపడుమనియడుగుట న్నావయెడ్వర్లువ హారాజులవహెన్రీ
 మహారాజు గ్రాగృహముననుంచుట న్నావయెడ్వర్లు శ్రోదననాని
 నిష్కాదిన వార్త తెలిసిపదవ వార్షికు మార్గేరట్టలు మైత్రింబొంది న్ని
 చిరాజు సాయమున న్యముకూర్చుకొని న్నావయెడ్వర్లు కివచ్చుట వి
 గ్రామపురం దెండ్లి మా పెసోదరునకు వతియూ పెకుమారునకు దామన
 లదిగన్ని తలం దెండ్లిచేసినందునకు రాజు ప్పెన్రీరెన్నున్లొగు శ్రోద
 ప్పావడట భ్రుచిరాజుకోవమున తస్మాన్ నేరలు పెంపచున్నాడనియు
 భ్రుచిరాజు చేయలు తివ్రై పెన్రీమానవనని యెట్టివెనుకనెననియు
 వార్షికు మార్గేరట్టలు మైత్రింబొందిరనియు వార్షికు తన్ను రాజసభ
 కుండి ప్పెన్రీవహెన్రీయు వార్షికుకూతు నెడ్వర్లునునరాజు పెన్రీ

మూడువనియు న్నావయెడ్వర్తి మహారాజు దూతలవలనవిని యుద్ధసన్నధు
 నగుట నాగ్నికు - శంకచనుమా - శంకావేదనని కారెన్నితయన్న
 ముగ్ధా శో వికలబడి సోమరైట్లతో గలసిపోవుట స్థైర్యుతయై శ
 ము నో వేల్పుకొనుటకై గ - యముననుండుట నావ్వికు - నావెన్నసో
 రైట్ల ఆకుస్థలు శివీరముననిమోందుచున్న రా - న్నెన్నవ
 స్థైర్యుకొనుట చేసినన్న స్థైర్యు హెప్పింగులు పరుకె - నోలట ఎలిజె
 త్తరాణి మనుచేరిందిర న్నావయెడ్వర్తి మహారాజు హార్ష తగగగము
 స్థైర్యుకొనుటకై సోదకునితో మరలులోదాగుండుట స్థైర్యు - స్థైరి
 గులు న్నావయెడ్వర్తి మహారాజుంజె విడిసించి తిసిరిపోవుట ఆట
 చీమహారాజు వాల్వికు - న్నాణిన్న మాం - గు నెక్కిన మునియన
 స్థైర్యులు ఫ్రాన్సునండి దై - వముకూర్చుక నివచ్చె - న్నావయెడ్వర్తి మ
 హారాజుండయింప యుద్ధసన్నధులగుచుంప గా న్నావయెడ్వర్తి మహారాజు
 స్థైర్యు నాటన క్రాంతిమహారా - బట్టకొని చెఱసాలకంపుట న్నాణిన్నత
 కున్న - న్నావయెడ్వర్తి మహారాజు స్థైర్యుతో గలసి వాల్వికు నెడిం
 - న్నావకు న్నావ - యెడ్వర్తి మహారాజు చే యుద్ధము నబొడువబడి
 - రికవేరనలో - న స్థైర్యుకు - చుకొని తిలకిల్లుట న్నావయెడ్వర్తి మహారా
 మా - స్థైర్యురాణిని సోవ - స్థైర్యుకుస్థైర్యులను రణరంగమున బండెలు
 గాల్చుకొని యూక్సుస్థైర్యు సోమరైట్ల లక్ష్మణము చేంపటకాజయిడుట
 నా - ము - స్థైర్యు మహారా - ఎడ్వర్తి యవరా - గొడిచిచింపి మార్గరత్న
 - కుడి - గొంగ - బడనాజయిడుట - స్థైర్యుచెఱసాలకు - బరువి - ఆట
 - చీమహారా - డిచిచంపుట న్నావయెడ్వర్తి మహారాజుసింహాస
 మ - న్నావ - కుడి తిలకములతో ముచ్చటించుదనరాణియగు నెలిజ
 - క్కె - వాణియునా - మందు - దనకు - న్నావయెడ్వర్తి మహారాజు
 మ మార్గరత్న రా - ఫ్రాన్సునకుబంప నాజయిచ్చుకొనును.

(15) ఎత్తవ - చీమహారాజు శివరచిత్రము నాటకమునవచ్చు

వే ములు

ఎన్నికవ నెక్కిమహారాజు
 వుల్సీగురువు
 కాంపియ్యగురువు
 కాపాసి ఉన్న అదవచాల్లెస్సునుండి వచ్చి గూత
 క్రాంత్రు కాంటర్బలీగురువు
 నార్థాల్లు ప్రిభువు
 సఫల్లు ప్రిభువు
 బకింగాము ప్రిభువు
 సరే ప్రిభువు
 గాజగృహధ్యక్షుడు
 గాడ్డిగు వించ్చెరుగురువు
 లింగోలు గురుడు
 అబగ్గేపెనీ ప్రిభువు
 సుడు ప్రిభుడు
 స్వైరీ గిల్బుడు
 సర్తామల వెలు
 సరాండనీజెన్నీ
 ప్రి కొలాస్వాకు
 వుల్సీచేతిక్రింది యువ్యోగులు
 క్రామ్వెల్లు వుల్సీసేవకుడు
 గిల్ఫీతు కేతలైనురానికిద్వారపాలకుడు
 ముగ్గురు తగుమనుష్యులు
 గార్వరు ఆయుధరక్షకుడు
 బూటసు రాజవైద్యుడు
 బకింగాము చేతిక్రిందిపనివాడు
 ప్రిండను మటియొక యాయుధరక్షకుడు
 నభా ద్వారపాలకుడు
 నావారికుడు వానిసేవకుడు

శాస్త్రమునకును తాత్పర్యమును

కేతరైనుతాని ఏర్పడవహేనీమహారాజభార్య అనీ బల్లియరాశిచెలికి శ్రీ
బల్లియమిత్రుతాలగు నొకముసలియిల్లాలు
కేషన్సు కేతరైనుదాసి

మూగచేష్టలనుండు నశేకప్రభువులు నొకసానలు కానినెంబడినుండు
స్త్రీలు రాణికగడదుదయ్యములు లేఖకులుదొంగులు రక్షకభటులు శక్తి
కథ్యులు రంగము లండును పెప్టమిప్టనులలో ముఖ్యముగా నొకప్పు
డు కింబొనునోను— కథ *

ఒకింగాముప్రభువును బగ్గేనీ ప్రిభువును శాస్త్రమునకు చాక్షన్యము
లబోయుచు నాకస్మికముగా రాజ్యాచే జెఱిసానుంపించబడుట రాజు
రాణులనముఖమున పుల్పిప్రొత్సహము చే ఒకింగాముచేసికిది యు
దొంగి ఒకింగామునకు రాజద్రోహప్రయత్న మాన్పదనిప్రమాణము చే
సేదెప్పుట ఒకింగామునకు మరణశిక్షవిధించుట పుల్పిగుంటవిత్తెనె
డు రాజబల్లినుంగాంచి మోహించుట పుల్పిపన్ని న కుట్రవలన రాజు క
రువదేండ్లనుండి తనలోగాప్రతమచేయుచున్న కేర్తరైనుకు వివాహం
పుట్టుట కేర్తరైనురాజుతో దన్విషనాడదగదనియు పుల్పిద్వాన్యముచే
సంతవచ్చెననియు వినించుట మిక్కిలియన్యాయముగ సంపదప్రొత్సాహ
హాని కోమునడలి తిరహితులు స్రయపప్పుచు మతాధ్యక్షులగు
జప్రొహము స్వల్లకించుచున్న పుల్పిగుట్ట రాజుజేగి యరిసికిదానిచ్చెన
తనెకల మద్రొలగుకొనుట ప్రొత్సాహుగురునయ్య ద్దననింతనవ
దుంపక గాద్యకార్యములందరికి మూలమొనడునకు మిక్కిలినింపించు
ట కేర్తరైనునయమపట్లటచేత నొకపలువురం బిల్లంగిన్నప్పటివారి
కథాతురుమగార్త్రమ మిగులటచేతవజ్జీయు వుల్పిపూప్యెంబున కిం
శములబట్టెను రాజుగొనగొనవశాలియగు బల్లినుందావలమటచే
నొకమిక్కిలియోగ్యురాలని తనకునమ్మకమున్నప్పటికి నొకప్పుడెగామ
బల్లినుయథాపేగి రాజుంబెడ్లదిరా కయగుట గ్రీష్మతర కిటుపేగియు

నేతరైనుతో వుల్పితనయధికారము దొంగియాకస్మికముగా జ
బ్బుపడి మృతిచెందెననిచెప్పట కేతరైనుమృతిచెందుట కామిష్టును
రాజుశత్రులనుండికాపాడి యతనికినతనిపై నేరములు మోపినవారికిన్సఖ్య
ముసేయుట రాజనకుబుల్లీను రాణివలనగలిగిన కూతునకు కామెల్లెలి
జెబెత్తనిపేరిడు యాపిల్లనగత్రప్పిద్దివడసి చిరమురాజ్యమేలి కన్నెమ్మెవ్వ
గమునకేగునని పల్కుటయును.

[16] జానమ్రహారాజుచరిత్రమనునాటకమున వచ్చువేసములు

జానమ్రహారాజు వతనికొడుకు హెన్రీయువరాజు
ఆతఁడు బ్రిటెన్నిప్రభువు
కెంగ్లోగుప్రభువు
ఎస్సెక్సు-ప్రభువు
సేలిస్బరీప్రభువు
నార్సాంకుప్రభువు
హ్యూబటుక్ రాజగృహధ్యక్షుఁడు
రాబటుక్ ఫాల్క్-ట్రెబ్జీ
ఫిలిప్పాంక్-ట్రెబ్జీ
జేమ్స్రీ ఫాల్క్-ట్రెబ్జీదొరసానినేవకుఁడు
పోంఫ్రెస్టు పీటరు
ఫిలిప్ప ఫ్రాన్సురాజు
లూయీ ఫ్రెంచియువరాజు
ఆఫ్రికూరాజు
పండూల్సు పోపుగురుఁడంపినగురువు
మెలూను ఒక ఫ్రెంచిప్రభువు
చాటిల్లను ఫ్రాన్సునుండివచ్చినదూత
ఎలీసరురాణి రెండవహెన్రీమహారాజుభార్య
కాన్సెన్సు ఆతఁడుతల్లి

బ్లాంచి కాపైలాక్రికూతురు
ఫాల్కప్రిడ్జి దొరసాని

ప్రభువులు దొరసానులు అంగీర్చుపారు అధికారి వాతావహాలు ఉ
న్యోగులు సైనికులు దూతలు మఱియుఁబరిచారకులు రంగము ఒకప్పు
డింగ్లాండులో ఘటొకప్పుడు ఫ్రాన్సులోన— కథ •

చాట్లెన్సురాజుతో రాజయొక్కయన్న కొడుకగు నాతఁడునకు రాజ్య
మిచ్చిచో నతని ఫ్రేంచిరాజయొద్దమున నోడించెదనన్నాఁడని చెప్పుట జా
నానరాజు పిలిప్పొక్కప్రిడ్జికి నర్చిచాడఁగాను పేరొనఁగి తనయొద్దనుంచు
కొనుట జాననరాజు ఫ్రేంచిరాజును ఫ్రాన్సుప్రభులు యుద్ధసన్నద్ధుల
బ్లాంచియుఁగి బెండ్లిచేసి ఫ్రాన్సులోని యెదింగ్లీషుపరగణాలు వారికి
చ్చుటకు నాతఁడునిబ్రిటగ్నీ ప్రభువుగాఁ జేసియతని గూఁస్థిరుపట్టామతనికి
చ్చుటకుఁదామిరువురు మైత్రినొందుటకు సంధిచేసికొనుట తనకొడుకును
దోసిరాజుచెప్పి ఇంగ్లాండుఫ్రాన్సురాజులు సంధిచేసికొనుటకు మిక్కిలికా
న్యైపుసాగలిగితనంతింతో నట్లుజేయుట ధర్మముకాదని వాదించుట
పాండల్పుపోవునకు విరుద్ధముగా జాననరాజును గద్దింపఁగాజాననరా
జు వాపుసంబంధము తన కెంతమాత్రమును లేదనుట పాండల్పు ఫిలిప్పను
జాననరాజుపైఁగత్తికట్టుమని పురికొల్పుటపోపు పైదనకుఁగలగౌరవ
ముఁబట్టి ఫిలిప్పజాననరాజుతో యుద్ధముసేయుట జాననరాజుతఁ
కుఁగొరంగముసఁబట్టుకొనియతనిఁగడతేచుకామని హూబటుకనకప్ప
గించి యెలీనరు రిచామకహూబటుకతకలక సింగ్లాండునకుముందుగాఁ
బంపివైచి తాఁగూడసైన్యముతో విజయమంది యేగుట హూబటుక
కాలినయినుముతో నాతఁడుకనులుగాల్చి యతనిఁజంపఁబోయికనికరమున
నట్లుజేయుకుంట జాననరాజు సింహాసనమందు గూర్చున్నపుడు హూబ
టుకచేవిలో నాతఁడుచంపబడెననిచెప్పుట ఆనంగతిబయల్పడఁగా సేలి
సు పెంబోకులుమిగులఁగోవముతో తేచిపోవుట ఫ్రాన్సునుండి దూతవ
చ్చి కాన్యైన్సు పుర్రవిరహమునఁజచ్చెననియు లూయీ గొప్పసైన్యము

శ్రీవక్త్రుః పునః కేవలమును దేలియఁజెప్పగా జానన్మహారాజు భయపడుట
 తాతకు చెఱువలగోడదుమికి క్రిందపడిమృతిజెందుట పాండోల్పునకు జా
 నన్మహారాజు తనకిరీటమునొసఁగి మఱునతని యాశీర్వాదముతో దానిం
 క్కు కొనిపోవునకుఁ దానముగ్ధనని వాకొనిలూయూపై న్యమునన్మఱింను
 మనిబతిమూలుట నిచామకవలనఁదిరిగి ప్రిరేపింపబడి జానన్మహారాజుయు
 ధనస్సధిపఁడౌట పాండోల్పుమాటవిరళ లూయూయుద్ధభేరిమోయింపఁ
 జేయుట జానన్మహారాజు రణరంగమును డిబ్బరమునఁ గ్రాగుచునొకవఠము
 సంకుపడియుంట నిచామకలోకైక వీరశివముజూపి శత్రులనఱుమునేయు
 చుంట మెయూనుమడిసెననియు సేలిస్వరీ పెంగోగ్రువభిలుతిరిగి జానన్మహా
 రాజు పక్షిమవలంభించిరనియు నాయమువచ్చుచున్న ఫ్రెంచియోడలు
 మురిగిపోయినవనియుమాత్రులూయూతో చెప్పట జానన్మహారాజొక సన్యా
 సితనకుఁ బెట్టినవిషముచేమృతి జెందుటయును

(17) తిరుమొహారాజు దుఃఖాంతనాటకమునవచ్చు వేడుమఃలు

తిరురు బ్రీతనాశి
 ప్రిన్సురాజు
 గంగంకిప్రభువు
 కౌన్వలుప్రభుడు
 ఆల్బసీప్రభువు
 కేంటుప్రభువు
 గ్లోస్టరుప్రభువు
 ఎడ్వారు గ్లోస్టరుప్రభునికొడుకు
 ఎండ్రూకు గ్లోస్టరుప్రభుఁడుజారత్వమునఁగ న్నకొడుకు
 క్యూరను రాజనభాసదుఁడు
 ఆనావ్లి గ నేరిల్లుశ్యాదక్షుఁడు
 వృధుఁడు గ్లోస్టరునిరైతు
 వైద్యుఁడు

విదూషకుడు

ఎడ్లొండు చేనుపనెగింపబడిన యధికారి

కాడ్లియాకు భృత్యుడగు చొకతగుమనుష్యుడు

వార్త వహించు

కారన్వాలుని సేవకులు

గ నేరీలుగనుకాడ్లియాలు లియరుకూతులు

లియరుతో జేరినశూరులు అధికార్లు దూతలు స్థానికులు మణియబ
రిచారుకులు రంగమ ప్రితులు— కథ

కారన్వాలుల్బనీలనెండ్లడిన గనీరీగనుకన ద్దేశకునూతలు త
న్ను మిక్కిలి ప్రిమించితిమని ముఖస్తుతిచేయంగా లియర్మహారాజు యధా
ధామాడిన కాడ్లియాకు గోపించితన రాజ్యమంలయుండె పెక్కునూ
త్తలకేపించియుచ్చుట కాడ్లియామిగులయోగ్యురాలు యధాద్ధిముపకై
నాపెప్పెనల్కవలవను కెంటునురాజుదేశమునుండి వెడలుగొట్టట ప్రిన్సి
రాజుకాడ్లియాయధాధాతకుమెచ్చి మం పెప్పెనరా శిగాడ్ల కొనితన
శిముసకరుగుట ఎడ్లొండ్లెడల వాసికట్ల క పత్రిమునువాసి స్టోరుక
గపచ్చుట నీవువృద్ధుడైతివింట్ల వ్యవహారమునే జక్కపెట్టెదననుచ్చపం
దు గాచ్చింపగా స్టోర్మెడల నల్కయూనుట కెంటుమారువేసమున
యరుకొన్ద సేవకులయింట లియరుగ నేరీలుచేదిరస్కరింపబడి కిగను
యొడ్డుకుం ప్పుట కిగనుగ నేరీలుకలిసి త్తరస్కరించుటకోర్వక లియర్మహ
రాజెడ్డియుదొంచక పెట్టెనట్లు కెంటుగొన్ద విదూషకుతో జైకిర
వుట రాజుకెంటువిదూషకులుగొన్దరుమాపినసాధమున గారివానలోనుంట
ఎడ్లొండుకారన్వాలులు గొన్దరునిరాజ్యనోహిగాధావించి చెలుపబాను
ట కూతుళ్లకుట్రచేదంపబడుటకు ద్దేశింపబడినలియర్మహారాజును
గొన్దరుకెంటువిదూషకులు డోలిట డోలరును స్థామునకుమోసికొనిపోవుట
కారన్వాల్లిగనెడ్లొండుల ద్దాజ్యముచేగొన్దరుగొడ్డిగాపింపబడి డోలరు
నకు నట్టింపబడుట కాడ్లియాతనవగండగు ఫ్రెంచిరాజుతో స్థానము

కూర్చుకొని తనసోదరులైజండాత్తివచ్చి తనతండ్రినయ్యెన్దనుంచుకొంట
 కిగనుతనభర్త కెంటు సేనకునిజేజంపబడినపిదప గనీలువలచియున్న
 యెడ్త్రాడుద్దాబెగ్గడగోరి యతనికివర్తమానమంపుట స్తోస్తరాత్మహ
 త్యచేసికొనుటకు మాకువేషమునచున్న మెడ్గారు సముద్రము నొరియు
 కొండసిఖరమున కెక్కించుమని బతిమాలియతనిచేనను నేలపై నడువబ
 డుచు వెట్టెత్తి పోవుచున్న లియర్మహారాజుగ్గలసినిపోలుట స్తోస్తరుంజం
 పవచ్చిన యాస్వాట్టునియెడ్త్రాడు చంపివానిజేబులో దనభర్తంజంపిని
 నేలుకొమ్మరి యెడ్త్రాడునకుగనీలువార్జిన జాబుచదివికొనియబ్బరప
 డిగ్లోస్తరునియర్ధభూమినుండి తొలంగించికాపాడుచుంట కాశీలియావైద్యు
 డే సాధనముచేయిగచికొంత స్వస్థచిత్తుడై నతనతండ్రితో సంభాషించు
 ట కిగనుగనీలుపైమరలుకొనరాదని యెడ్త్రాడునిబతిమాలుట ఎడ్గారు
 మారువేషముననాస్వాట్టు జేబులోనియర్ధమునాల్పనునకిచ్చి పోవుట లి
 యర్మహారాజు కాశీలియాతోఁగరంగమున బట్టవడియెడ్త్రాడుచేజేరి
 సొలగుచుండట తన్ను వంచించినతనభార్యయగు గనీలుపైనాల్పను
 ముగిసిండుచు నెడ్త్రాడుపైరాజద్రోహమునున్దాపించి యర్ధమునకాహ్వా
 నముసేయుట ఎడ్గారునెడ్త్రాడుగ్గూ పిగచుచునేలఁగూల్చుట ఎడ్గారు
 ల్పనెడ్త్రాడులతో దనగుప్తచరిత్రమునొడవి తనతండ్రిన్దాఁగిలువిధము
 ఁగాపాపటయు నొకయటగంటగ్రిందటనతనికి దాదయబండ్లుటయుగె
 ఁపొచ్చిన్న గూపమున లియర్మహారాజునకు సేవయొనర్చుచుంటయును
 గల్గుట గనుగనీలుదేవమునఁజచ్చునట్టి లాల్బుచుడెడ్త్రాడుగ్గూలతో
 నుండినచూచారమువినుట ఎడ్త్రాడుతనకుట్రచేలి యర్హాల్లియాలు నె
 ఁసొలలోఁజంపబడకుడి రేనితన గముకావాడవలసినదని రాల్బులతో జె
 ప్పుట తనదొంగిటవచ్చినకాశీలియాకై దుఃఖించుచులియర్మహారాజుల్పను
 గొర్డవనుసేఖించుచు వచ్చినకెంటునోబ్బి మాట్లాడిదుఃఖవశమునఁజ
 ణింపుచు కెంటుగ్గూలరాజ్యమేలుకొమ్మరి చేప్పటయును

(13) రెండవవాక్యార్మహారాజు దుఃఖాంతనాటకమునవచ్చు భూమికిలు
 రెండవవాక్యార్మహారాజు
 (8)

నాగ రాజుగారికి చుట్టూ ముగ్గురు పురికొట్టుట రాజు బాలింగ్రూపుకు
కాజుండవలగును నారాళ్ళునకు యావజ్జీవమును విదేశవాసమును రా
జద్రోహమునకై వినించుట రాజద్రోహమును దల్లించుకొనివలుపుకు ప
రువులు రాజుపైఁదగుగుపాటుసేయ నిశ్చయించుకొనుట బాలింగ్రూపుకు
నాతాంబలేకండులు సైన్యముఁగూచుకొని రాజసైన్యము నెదురుకొ
నుటకు సన్నద్ధులైయుంట బాలింగ్రూపుకు నాతాంబలేకండు యార్కుల
తోఁబ్రజలంపఁజేకీధరించి తనసైన్యమును భ్రంసము గావించుచున్నారని
గొన్న లేకండునుండివచ్చివిని పరితపించుట రాజునుబాలింగ్రూపుకును సంధి
గావించుకొనుట రెండవరిచార్డుహారాజుభార్య తోఁటమాలియచే బాలిం
గ్రూపుయొక్క యార్కు త్యమును రాజ్యభ్రష్టుఁడౌటకుఁదట్టించినతన
భత్రదేమగువధునువినిపొగలుట బాలింగ్రూపుకునిపై నికులనోయ్యముఁగల
హించుట బాలింగ్రూపుకు రిచార్డుమహారాజు స్థనయొద్దకు రప్పించికిరీట
ములాగుకొని చెఱసాలకంపించుట చెఱసాలకగుగుచున్న రిచార్డుమహా

నతినిరాశి లికికొని మాట్లాడి మాపెనుండి తిగిబోవుట ఆమలేక
నుండలి రాజద్రోహమున్ననిపెట్టి యతనితండి యార్కురాజుతోఁజెప్ప
నుట ఆమలేకరాజునొద్దకుఁ దత్తండికికంటెఁదాచుంకే తన్ను క్షమిం
చుమరిరాజునశ్రహస్యముగా వేడుచుండఁగావలదని యార్కునుచుండఁగా
నామలేకతల్లివచ్చి రక్షించుమరిశ్రాధించి రాజక్షమాపణమందుట
కప్పటనుచెఱసాలచున్న రిచార్డుహారాజుద్దఁజరిపించినగుమకుఁ బశ్చాత్తా
పపడుచును

(19) మూడవరిచార్డుహారాజు దుఃఖాంత నాటకమునందు వచ్చు
మికిలు

నావయెడవట్టుమహారాజు
వేల్పుప్రభువగునెడవట్టు కాజునానాగవ యెడవట్టుమహారాజు యార్కువ
భుండగు రిచార్డువీరుభయలు రెండవరిచార్డుమహారాజునకుఁగొడుగులు
నా రెప్పుప్రభువగువాడ్డి మూడవరిచార్డుమహారాజు కాజునొద్దకుప్రభు

కగుఁచార్దును వీరుభయులు రెండవరిచార్దు హారాబునకు సోగరులు

కారెన్నుకొడుకగు నొకబాలుఁడు

రిచ్చాడుప్రభువుమఁగాఁబోవు నేడవదానీమహారాజునగుహోళి

కాంటర్బరీగురువగు పొర్చియను

యూర్కుగురువు

ఈలీగురువగుమోర్వను

బకింగీహముప్రభుఁడు

నార్థాల్కుప్రభువు వానికొడుకగుపరేప్రభుఁడు

ఎలిజబెత్తుసోదరుండగు రీవర్సుప్రభువు

ఎలిజబెత్తుమ్మకొడుకులగు హోల్స్టేట్టుయొకమహానాథుడు సోలీగింగుడు

అకాన్సెన్సుప్రభువు

సోప్టింగుప్రభువు

వీనీప్రభువు

హోవెల్పుప్రభువు

హోలిచార్డురేట్టి-వర్

నోజ్జేమున్సె-రేట్టి

సర్గామసావగను

నోలియోకాటి

సర్జేమున్సెంటు

సర్గామసావగను

హోలియోకాటియగు రాజప్రభాకరేంద్రుని

ఒకగురువగుకర్నవిమ్మ - వాటిగురుగురువును

అసదేహపరిచారుకుంగు గుప్రసన్నులు హోళి

రెండనుభవ్యస్యస్య (జు)

ఛిబ్బుపేరుయదమా

హోలియోడ్యోష్టమహారాజు భార్య యోజన

హోలియోడ్యోష్టమహారాజు భార్య మోర్వోట్టి పరిచారువు

హోలియోడ్యోష్టమహారాజుతల్లి యూర్కు ప్రభువు

అనీడొరసాని హోస్త్రిమహారాజుకొడుకగు వేల్పుప్రభునకు భార్యయైముం
డమోసి మూడవరిచ్చార్త్రహారాజుంబెండ్లాడెను

మాగ్గోరట్టుప్లంటాజెనట్టుమ క్లారెన్సునసికూతురు మూడవరిచ్చార్త్రవలసఁ
జంపఁబడిన రాజపుత్రుల దయ్యములు పశువులు సేవకులు దూత ఋణ
దాత పౌరులు హంతకులు వాగ్దావహులు సైనికులు మొదలగువారు
రంగమింగ్లాండు— . కథ *

గ్లోస్టరుకనకుకూపముదలఁచుకొని తన్నెవతెయుస్వలవదు కావునఁదనకు
లోకములోఁబ్రేమించఁ దగినవస్తువులేదనినిశ్చయించియెల్లెనఁగుటచేఁ

దారాశ్య మాక్రమింపఁగోరుచు క్లారెన్సుచేటసాల కంపఁబడుట చూచి
గూతనిఁగొనిమాత్రమోదార్చి లోననాతనిఁబొలయింపనిశ్చయించుకొని
యప్పుడేకొత్తగాఁ జేటసాలనుండివిడిపింపఁబడి వచ్చుచున్న హేప్టింగు
వలస రాజమిక్కిలిరోగపీడితుడై మంచము పట్టియున్నాడనివినిక్లారెన్సు
నొందప్పక చంపించుమని రాజంబురి కొల్పెదపనియు వార్షిక్కుచిన్నకొ
మార్తె నాపెపెనిమిటినస్మరియు నాపెతండ్రినిందాఁజంపినప్పటికిఁ బెండ్ల
దొరననియు రాజుతప్పక చచ్చుననియు నెవ్వర్డుక్లారెన్సులుమడిసిన పిదపఁ
దాలాభమందవచ్చుననియు నాలోచించుచురాజుచెంగటికేగుచు నడిదా
రిలోరాజశనముమోచుకొనుచువచ్చిన వారివెంబడినేడ్చుచుండిన యా
శ్చోసభాపించి యాపెభర్తనస్మరియు నాపెతండ్రిగూడఁవాఁజంపుట
మఱపించితనవాక్చమత్కృతిచే నాపెన్దన్నమోహింపఁజేసి యాపెయొ
న్నుండి వెధలిక్లారెన్సును హంతకుల చేఁజంపించుట ఎడ్వర్డుహారాజుప్ర
యోగములగు నివర్సుప్రభునిగ్రేవ్రభుని సర్తామస్వాగనుని గ్లోస్టరుచేటసాలనుం
పించుట గ్లోస్టరుబకింగ్ములుమువరాజు నతనితమ్మునితోగూడఁజేటసా
లనుంచుట గ్లోస్టరురానురాజుటకొప్పని హేప్టింగునుజంపించుట యువ
రాజునతనితమ్మునితోఁబొలయించుట అనీనిఁజంపించుట క్లారెన్సుకొడుకు
లంగరించుట బకింగ్మునుజంపింపఁబడ్డేశించుట యెడ్వర్డుహారాజపుత్రి
కరమా నలిజెబెత్తంబెండ్లాడంపలఁచుట బకింగ్మురాజభటులకుఁ బట్టు

వడిచంపబడుట మూడవరిచాన్ద్రహారాజు యుద్ధములోరిచ్చాడుచేజా
పంపబడుట రిచ్చాడురాజై మూడవ రిచాన్ద్రాన్ద్రాడనెంచిన యెలిజెబె
న్ద్రాన్ద్రాడుటయును

(20) శృధాన్ద్రా మోధ్యవము సందలి భూమికలు

నవ రేరాజగు ఫస్తినుండు
రాను లాంగవిల్లి దూమను రాజసచివులు
ప్రొచిరాజు కూతుగనిమ్మకొను బోయెట్ట మర్కెశట్ట
ఆరొత్తో పిచ్చిస్పేనియూర్పు
నాధసీలు పొరొహానుగు
హోలోఫర్నీసు పిష్ట
డల్లు రాజభటుడు
కాన్ద్రా విదూషకుడు
మోగు ఆ రెత్తోభ్యస్యకు
ఒకయడవివాడు
ప్రొచిరాజపుత్రి
రోసెలైను మేరియా కేత్తరైను ఫ్రెంచిరాజపుత్రిక చెలికత్తెలు

జ్యోన్ద్రా పల్లెయూరిపమను అనికాన్లు రాజపుత్రికల పరిచారకులు కం
గము నావేక్రిలో— కథ •

రాజలాంగవిల్లి దూమనులు మూడేండ్లవఱకు స్త్రీలమొగములుచూ
డక బ్రహ్మచర్యముచేయుచు విద్యాభ్యాసముచేయుట కొట్టిడుకొనియం
దుచకొప్పని రనునికిశిక్షవిధించుట ఫ్రెంచిరాజపుత్రి రోసెలైనుమేరి
యా కేత్తరైను బోయెట్టు రాజలాంగవిల్లి దూమను బైరనులుకలసిపేర్
మ సంభాషణములాచరించుట రాజనతనిసవయస్కులను ఫ్రెంచిరాజపు
త్రియా పెచెలికత్తెలపై దమవలపుదెలుపు జబులునానుకొనుచు ము

శబ్దానందమునకు ఫ్రీంచిరాజపుత్రియు నాపెచెలికత్తెలునమ ప్రియులు
 ఎమకువ్రాసిన జాబులఁగూర్చి ముచ్చటించుకొనుట రాజరాజవయస్కు
 లును ఫ్రీంచిరాజపుత్రియు నాపెచెలికత్తెలును మాటువేషములువేసికొ
 ని యొండొరుల మోసపుచ్చుకొనుదు నాటాడిపెదవయథార్థ మాపంటల
 నన్యోన్య ప్రేమలఁదెప్పుకొనుట ఫ్రీంచిరాజపుత్రితన తండ్రిభారణవా
 డ్దొంగి తనదేశమున కేగుచు నొకనత్సరముతరువాత రాజశ్చింతాడెదనని
 గాజునుండి సొపుఁబొచ్చుకొనుట రాజవయస్కులును రాజపుత్రిచెలికత్తె
 లుంగూడనట్లే యొకసంవత్సరము తరువాతనన్యోము కలసికొనబాసయొ
 నచ్చుకొని యొండొరుల నెడఁబాయుటయును.

(21) మేకబత్తును నాటకమందలివేషములు

నాగ్లీరుడు రాజగుడంకను

మిల్కోము తోనల్పేనులుడన్కనుకొడుకులు

మేకబత్తు బేనోలురాజసేనానాయకులు

మేసికల్పు వెన్నాకు రాసు వెట్టితొ ఆరిగిస్సు కేన్నాస్సులు నాగ్లీరుడు

లోనిఘనలు

మయన్సు బేంకోకొడుకు

సివాడుక ఆంగ్లేయ సేనానాయకుడు

చిన్న సివాడుక సివాడుకొడుకు

సేటను మేకబత్తును గనిపట్టు కొనియున్న యుద్ధోగి

గోయి మేకబత్తుకొడుకు

ఒక యాంగ్లేయ వైద్యుడు

ఒక స్కాచి వైద్యుడు

ఒక సెనికుడు

ఒక ద్వారపాలకుడు

ఒక వృద్ధుడు

మేకబత్తుదొరసాని

మూర్తికల్పదౌరసాని

మేకృత్తుదౌరసానింగని పెట్టుకొన్న తగు మనుష్యులు

వాకేటియు మణిముగ్గురు చిల్లంగి పెట్టుప్రేలు ప్రభులు ఘనలు అధికా
స్త్రీలు హంతకులు సేవకులు దూతలు బేరికోదయ్యముత క్కినపిడలు
రింగము కొంత ఇంట్లాండు కొంత స్కాటెండు— కథ •

డంకను నార్యేయ్యధములో దనకుజయము కలిగించిన మేకృత్తునకు
గొప్పలిరుదిచ్చి యతనియింట వింజారగింపనెంచుట మేకృత్తు మంత్రిక
తైలచేదారాజు కాబోవుటజేరి తనభార్యతోడనయింటికి విందుకురా
బోవుడొకనునింబగపి తారాజగుటకాలోచించుట మేకృత్తునతనిభార్యయు
వంకనుతో నున్నవారికి సురపట్టి నిద్రోపిట్టించిద్యారపాలకునకు సేవకులకు
నూడ మక్కించి విమరించుచున్న డంకనునిజంపి నూనెత్తులుతనిభ
యు సేమి తామెద్దియునెఱుంగనట్లు తమగదిలోనుంట మేకృత్తు త
న్నాకులు డంకనుచంపబడుటకు నింతించుట మేకృత్తునతనిభార్యయు
నమకెద్దియు దెలియకట్లుచటించుట మల్కోమడోనల్పేనులు తమ
నూడ చేటుమూడునేమోయని ఇంట్లాండునకొకడు నై లేకొండునకొకడు
వాటిపోగా వారొప్పరానిందమోసి మేకృత్తురాజగుట మంత్రికజ్ఞాప
న బాంకోకుటియు సతనిసంతతియు రాజపదవినందు సనుమాటవిని మే
కృత్తు బేరికోదయ్యము స్వనయింటికిమిమ్మలై ముని నడదారిలో రాత్రి
నేర వారినిరువ్వంపుటకై హంతకులనెగ్గుకుట హంతకులుబేరికోద
సంపుట మేమిప్పుడెప్పుడుచుకొని పారిపోవుట మేకృత్తు బేరికోదయ్యము
భోజనశాలయందు దంకగవడగానసంవర్ష ప్రలాపములాడుట మణి
యు సజబుసుంచుట మోగదపోవుట మేకృత్తు తనకుజడిసిఇంట్లాండు
నకుబాటిపోయిన మేకృత్తుకుబురము గాబూవృద్ధులం జంపించుట
మూల్కొల్లు మేకృత్తు లింట్లనురాచిచ్చునెనతో మేకృత్తు కియ్యము
నకుపెచ్చుట స్కాచ్చిప్రజలసేకులు—కాలోగలియుట మేకృత్తుభార్యకో
గముచేడచ్చుట మేకృత్తు మేకృత్తు వేయునము నంపబడుట మూల్కొ
ల్లు స్కాత్తుండ్రుకు రాజగుటయును

(22) దెబ్బకు దెబ్బచును నాటక మున వచ్చు వేనములు

విన్నంటియోరాజు
అంతలో రాజుపరోక్షమున గాజప్రతినిధి
ఎస్కాలసు అంతలోసహకారి
క్లాడియో ఒకయకావనుడు
లూసియో మతముపిచ్చికలవాడు
ఇద్దరుతగుమనుష్యులు
ఫ్రోవోస్టు తోమను పీటర్లు సన్యాసులు
న్యాయాధికారి
ఎరియసు
ఎల్వో రాజభటుడు
ఫ్రాన్సు ఆవివేకి
పాంపీ ఓవడోనుదొరసానిబానిస
అభోర్సను హంతకుడు
బొర్నార్డిను బంధె
ఇస్టెల్లా క్లాబయోకుసోదరి
మెరియానా క్లాడియోకుఁబ్రధానముకాఁబడిన స్త్రీ
జూనియటు క్లాడియోవలపుకత్తె
ఫ్రాన్సిస్కా యోగిని
ఓవర్డోనీ తార్పుసుల్లి

ప్రభువులు అధికార్లు పౌరులు సేవకుడు భృత్యులు పరిచారకులు రంగ
ము వియన్నామొద్ద రాజుప్రచ్ఛన్న వేషమునఁ దనప్రజలచగ్త నమాయా
గోరి యాంతలోనుఁదనకుఁబ్రతినిధిగాఁజేసిపోవుట క్లాడియోజూలియట్టను
కన్యకకుగర్భముచేసినందుకు చెఱపాలకుఁగొంపోఁబడుట క్లాడియోలూ
సియోతోఁ దనసోదరినాగ్రహప్రతినిధింగలిసికొనితన్ను రక్షించునట్లు చెప్పు
మనుట ఇస్టెల్లాఫ్రాన్సిస్కా మొద్దయోగిని యోటకుఁ బరిచర్య సేయఁచు

టూసియోవల్లదనసోదరినివర్తమానమును వినియంతని రక్షింపఁ గానుట
 అంజీతోక్లాడియోకు మఱునాడు శిరశ్శేదము చేయుటకాజ్ఞాపించుట
 అంజీలోయిస్పెల్లాను మోహించియాపెతనకోర్కెతీర్చినయెడ నాపెగోగ
 రునిరక్షించెదనని యాపెతోసనుట రాజసన్యాసివేషముతోఁ దమూన
 ముచేతుచుకొనియైనఁ దన్నురక్షించుమని ప్రార్థించునహోదరునిరక్షిం
 చుటకై యమర్యాదపొందకొన్నియిస్పెల్లాతోఁ జేర్చి కైమాట్లాడిపూ
 సమున మేరియానువిడనాడిన యాంశీలోనుకొడంబడి కూతనికోర్కెకొంటి
 గఁడురేయిరినీర్పదనని నమ్మించుమనియుఁబ్రమాదమురానీక తానఁ
 గాపాడెదననియుఁజెప్పట రాజుజేరి కూనాతోనిస్పెల్లానునవకూర్చి యి
 స్పెల్లాకుమాఱుగావేరి యానా ఆంశీలోతోసఁడురేయి చీకటిలోనాతఁడే
 ర్పిచ్చినపూఁదోటగోఁమానమున సంభోగించుటకొప్పించుట చేజశాఃలా
 నాటిరాత్రినాల్గుగంటలకుఁదప్పక క్లాడియోకిఁగొన్నునునరికించవలయునని
 ప్రోవోద్దునకాంక్షిలో యంపెనయ్యానను రాజెవినిప్రోవోద్దుతో నదివఱకుఁ
 దనకుఁగలపరిచయమునుఁబట్టి క్లాడి యాతలకుమాఱుగానదినర కే జ్వరము
 పఁజెఱసాలవత్త్రుకుండును పోక నితఁలఁజేరి కూంశీలోనికిఁజూపించుమనిరా
 జు తఁకిచ్చినమాఱుచూపించి రాజు రెండుదినములలోఁజటికివచ్చు నీరం
 గితియంతవఱకుమఱుగుంచుమనియుఁ దానెల్లవిధములఁతనిఁగాచెదనని
 యొప్పించిఁదనసోదరుఁకు టిమిషణఁతికి పచ్చెనేమోయని కనఁగొనవ
 ర్తనయు స్పెల్లాతోక్లాడియో తలఁచుకఁబడి యారోలోగొద్దకంపఁబడెన
 నియు మఱివినిపించినసార్ధకములేదనియు రాజువఱునాడురానున్నాడని
 యుచినవఁకుతానిడినయుక్తమును బీటకునకుజూపుమనియుఁజెప్పిపరిపు
 ట టూసియోప్రసన్నవేషముననున్న రాజుతోరాజవివేకియనియుఁ దా
 మోసకాడనియుఁబల్కుట ఆరాజీలోమఱునాడుతన్నూరివెలుపలఁ గలసి
 కొమ్మగురాజునుఁ జదివికొనిక్లాడియోనబ్రతుకనిచ్చినచో నతండాప
 సోదరింజెఱచినందుకుఁ దనపైఁబగఁబట్టు నేమోయనిశంకించి యతనింజం
 పించినందుకుఁబొచ్చుకొనుట రాజుతనయధార్థరూపముతోఁ బీటకునింగితి
 పొనియతనికిఁ గొన్నియుక్తములిచ్చియవినలసినపుడు తనకిమ్మనిచెప్పి
 వెలింటిఁబెట్టు రోలఁడ కాసను వెలియియున్నుఁదనయెద్దకురప్పించుమని

యుగముకుట రాజునభిషేకి మాండ్రిలోనికి మేరియాను క్లాడియోకుజూలి
య్యను దిక్కిల్లనుభాగ్యలంగాజేయుటయును

(23) పెన్నిసువ్వుకుడును నాటకమునందలి భూమికలు

వెల్లిప్రభువు

మొరం. మాగగానురాజులు పోషి మాను వలచిన వారు

అంతానియో పెన్నిస్వర్గము నానియోయతని చెలికాడు పోషి మా
వలచిన వాడు

గ్రామమునో సలానియో పులంకినో సలీని మా అంటిమానో బెసేనియో
లగుమిశ్రము

అంతాని జన్మకానవలచి వాడు

పుల్లంకు పెకియూధూడు

అంతాని పులాకుని హిమిడు

పోషి మొదట పులాకును పెకికుప్పివప నానీయోకు నేవకుం
నవిమిశ్రము

ముగలియో లాన్సియో పుకుకండ్రి

అంతాని పోషి మాను నిపకలు

పోషి మా ముకిభాగ్యవంతునికూడ నొప్పా ముపెచెలిక శో

పుల్లంకు కూడ రు

పోషి స్వాగ్యవర్తియు న్యామానికారి యవ్యోగము కారాగ్యహానికారి
పోషి మానేపము ముతీయు దక్కుబడిచారకులు రంగముకొంత పెన్ని సు
లోమకొంత బొమ్మలలోను

పులాకుకాండీయో నసమిశ్రము మానియోమాని చేశమునను
పోషి మానుజూచివచ్చునిమిత్తము కోరినచోడనయెడలిమాంన ము
నిచ్చుకొడంబడి కవ్రాసిమూడు వేలవరకులప్పుతీసికొనుట జన్మ

శాస్త్రం తెలిసినవలచి యతనితోఁ దనతఁడొక ధనమును గొంతపొంది
 పారిపోవుట మెలాకుచుచోమాత్రై పోకకువగుచుట మతియునాంటాని
 యో యోడలుసప్తమైవందుకువంతసింతుటబెసానియోపోద్వియానుఁ జేరి
 ప్తి యాపెవలవ వెట్టిరికై న నీబోననిమాటయిచ్చి యొకయుంగ్రముంబు
 త్తుకొని యాంటనీయో తన్నుఁగ్గి ఓణముగమ్మని వ్రాసినబాబు చదువ
 కొనియతనికిఁ దటస్థించినయాపద పోద్వియాకుఁ జెప్పిన్వదేశమునకు నెరి
 స్సానువొందిన గాగ్రింటియానోతో సరుగుట పోద్వియానెరిస్సాలు మగవేస
 ములతో వెన్ని స్సుఫరమున కేగి న్యాయస్థానమున మాంఁముకోయ నె
 త్తుఁబుఁరాగూడదనియు నొకమనుష్యజీవముం దుర్మార్గముగాఁదీయనెం
 చినవానియాప్తిలో నగమురాజునకుండక్కుసగి మామనుష్యునకు నావల
 లయునని పద్ధతిచూపించి యాంటియోనుఁగాపాడి తాఁచేమెప్పందిబెసా
 నియోకుఁదానిచ్చిన యుంగ్రమున్బహుమతిగాఁబొంది యింకివచ్చి పో
 టనే వచ్చిన బెసానియోతో ముచ్చటలాడుచునచట బెసానియోతోవ
 చ్చినయాంటియానోతో సతనియోపలు నేమముగా లేపుచేసిన నెరి సంత
 పవార్త చెప్పట నెరిస్సాకుండతన నాశునిఁగలసికొని గుఱుగుట మిఁక
 జో జస్సీకాలు పోద్వియాచేసిన యేర్పాటుచే మెలాకుచుంట్టికి యద
 మానులగుటయును.

(24) విండ్సర్వోక్షకకశ్లెంను నాటకముఁ ఁడలివేసములు

భావ్విపు
 ప్పెను ఒకపదుచువాఁడు
 మాలో పల్లెటూరిన్యామానికా
 స్థింథరు మాలోకుదాఁదా
 భావ్వి పేజేలు విండ్సరులోనిగగుమనుష్యుల
 నిలియంపేజే పేజేకొడుకులు
 కువన్ను పెలుపురోహితుఁడు
 కేయసు ఫ్రెంచికెడ్డుఁడు

తత్కారితకారి

బండ్లు నిట్టలు విసుగులు ఘట్టాపునివెంటనుండువారు

కోబిను ఘట్టాపునివేవకుండు

సింపిలు స్లెండురుభృత్యుండు

గగ్న కేయసునివేవకుండు

ఘర్షదొరసాని

చేజదొరసాని ఆపెకొమా రైయగుపెనీ *

క్విట్ దొరసాని కేయసునకువేవకురాలు

పేజీఘర్షదొరసాని రంగము విడ్డరు మఱియుదానిచుట్ట పట్ల— కథ *

ఘర్షదొరసానిని ఘట్టాపువలచి సంజేశమంపుట ఘర్షదొరతనభాగ్య
ననుమానించి బూరికనుపేరుపెట్టికొని ఘట్టాపుతోబరిచయముచేసి. త
నభార్యస్థితిగనిపెట్టుచుంట ఘర్షదొరసానియు క్విట్ దొరసానియు ఘట్టా
పు తొమ్మిదవకుండగు శాస్తిజేయఁగుటవన్నుట క్విట్ దొరసానిఘట్టా
పుచేరి కీగి ఘర్షదొరసానియు పేజీదొరసానియు సతనియురములు
గుఱచుకొని యుతవలచియున్నారనియుం దఱుచునాయిద్దరియొద్దకు నతి
నివేవకుంపుచుండుమనియు నహస్యముగాఁజెప్పట బూరికనుపేరు
కొని తనయొద్దకువచ్చిన ఘర్షదొరసానిని ఘట్టాపుతన్ను ఘర్షదొర
సాని పదివకుంకండుగంటల మధ్యరమ్మున్నదనిచెప్పగా ఘర్షదొరతన
భార్యపై మఱియెయనుమానపడి యానంగతికనిపెట్టిటకుం ద్వరపడుట
సాట్టాపు ఘర్షదొరసానితో మాట్లాడుచుండగా నాపెతనపైననుమాన
పడి తనసంగతిశోధించుటకై కొందఱితగుమనుష్యులతో వచ్చుచున్నా
డని పేజీదొరసానిచెప్పగా వినిదిగులుపడుచున్న ఘట్టాపునొకగింపలోని
అకించివానిపై స్తులగుడ్డిలుకప్పి యేటిలో నాగంపపడవైచిరండని తనస
దిగులకాట్టాపుచుట ఘర్షదొరసానిచేవరు లేకుంటఁజూచిసిగ్గుపడి భార్యను
తనసూపణమువేచుకొనుటపేజీదొరసానియు ఘర్షదొరసానియు ఘట్టాపు
నకు యమాపణబూరికొని యింకొకసారి యెనిమిదిగంటలకు గమ్మక్విట్
దొరసానిచే వత్తమానమంపుట ఘట్టాపుఘర్షదొరసాని యొద్దకు వెళ్ళెద

నని బ్రూకుతోఁజెప్పి యాపెతోమాట్లాడుచు ఘడ్డదొరవచ్చు కున్నాఁ
డని చేడిదొరసానిచెప్పఁగా జడసియాస్త్రీలుతనకుముసలియాఁడు నేరము
నేయగా నిలువెడలిపోవుచు ఘడ్డదొరచేదాపలుతినియు బయ్యిపడి
ంచుకొనుట ఒకవిధమైనయాటలో పాట్నాపందతిచేబట్టిపడి స్వేద
హట ఫెంటనుతనముఘాయముచే నేనీ బెండ్లాడుటయును.

(25) సడివేసవిరేయి కలయచునాటకమందలి వేరములు

చచుప్రభువగుధీరను

ఈగన హెర్కియాతండి

సానాడరు డెమిక్రియసులు స్మోగూగువలవిరవాడు

పైలాస్ట్రీలు ధీరసునివేడుకలకనిపతి

క్విన్న వడ్రింగి

స్నగు కొయ్యపనిచేయవాఁడు

బొట్టముత్ర సాలెవాఁడు

హూటీ కొల్మిత్తలు బాగువేయువాఁడు

గ్నాటు కంచరి

స్టాల్వెలింగు కుట్టుపనివాఁడు

పాప్వోలీటా ధీరసుర్వరించుకన్య

స్మోగూ లైజానడరున్వలించుకన్య ఈగసుపుత్రి

హాలీనా డెమోక్రియసునివలపుకత్తె

గీతకు గంధర్వరాజు

టీసీనిగూ గంధర్వరాజు

పక్క

పీచు కాల్వెయి మోతుమవ్వులు గంధర్వస్త్రీలు గంధధర్వరాజరాజ్యం
వకులగు గంధర్వులు ధీరసుపాప్వోలీటాలభ్యర్థులు రంగముజభెన్ను మా
టియాచెంగటిమడవియు— కథ

హెర్మియూతండిరేడెమిటియనుని బెండ్లాడుమనగాఁ నాపెయొప్పక
 లైజాండరుని బెండ్లాడఁగోరినపుడందున కంగీకరింపకాతండిరారాజుజెప్పఁ
 గా రాజుతండిరియిస్తానుసారమునడువని కన్యకకుమరణముగాని సన్యాసి
 నీత్వముగాని శీక్షయనినుడువఁగా నాపెడెమిటియనునిమోహించిన తనస్నే
 హిశురాలగు హెలీనాతోఁదనవర్తమానముచెప్పి లైజాండరుతోఁగూడ
 నాథెచ్చురమునుండిపారిపోదలంచుట కేన్ను న్నగ్గు బొట్టమ్ము ప్లాటే ప్లా
 టు స్టా ర్వులింగులు రాజునెమటకొకనాటక మాడఁదలంచుట హెర్మియూ
 కైయడవికే గెడు డెమిటియనువలదనుచుండ హెలీనావెంబడించి యొక
 యడవిలోఁ దనుదప్పించుకొనిపోయిన డెమిటియనుని వెదకుచుహెర్మి
 యూచెంతచిదుఁించు లైజాండరునిగోంచుట లైజాండరుగంధర్వులు తన
 కనుఁగూరాని పుష్పరసమహిమచే నిర్దురమేల్కొంచితొల్లఁదనకుఁగప్ప
 డు హెలీనాయందుమోహవడి గూపెన్వెంబడించుట హెర్మియూతన్ను
 బాసెనలైజాండరుచేవెదకుకొంచుఁదొడ్డిల్లుట లైజాండరున్నయడవిలోఁగం
 ధర్వర్షానకనులరాయఁబడిన పుష్పరసమహిమచేనిర్దురలేచి యెమట
 నాటకమును వల్లించుచున్నబొట్టమ్ముచ్చించి తనవశముననుంచుకొనుట
 డెమిటియను హెర్మియూసుంజూచి బతిమాలియాపెచేదికన్యకాంపఁబడి ని
 దురించుపుష్పరసమహిమచే మేల్కొనితనయెమటనున్న హెలీనానుమో
 హించుట డెమిటియను లైజాండరు హెలీనాకై పరశ్చరన్వేషమునుట
 హెర్మియూ హెలీనాటుకలహించుట డెమిటియనులైజాండరు ద్వంద్వయు
 క్తముకై పూనుట హెర్మియూ హెలీనాలన్యోన్యద్వేషముతో నొండొరునెడ
 యుట గంధర్వమాయచేనానల్వరు నిదురించుచువేటకువచ్చిన ధీననుచే
 మేల్కొల్పఁబడి గంధర్వమాయఁదొంగితుల్లింటి ప్రేమలంబొంది పెండ్లి
 చేసికొని సుఖముంటయును

(26) ఉత్తరగడబడయను నాటకమందలి వేసములు

పెద్దో ఆరగస్పృభువు

ను వానిసోడరుఁడు బారజుఁడు

కైడియో స్థిరీకరణముచే నాడు

బెనిడిక్టు పాడువా పడుచు వాడు

లియోనల్ మెస్సీనా పాలకుడు ఆంగ్లో నిదాన్ నిర్యాదకుడు

బిల్ల నరూ వెళ్ళోనే వశుండు

రాచియో కన్యలిర్వురుజును ఎరిబడినా మ

శ్రీమద్భగవద్గీత

ప్రార్థనలు పన్నాపి

॥ यमुने कृति

శ్రీ వసుదను

సాక్షాత్తులైనా నానాకాళ్ళు చూడకు

శ్రీమంత్రిని లి హార్వెయ్ షేరర్ గోడలు

సూక్ష్మము సూక్ష్మాలోద్భవ హింసోచైతన్యము సూక్ష్మము కావలినందు

భృశ్యులును ౨౦గిమ. మెస్సినా — ౩౪ ♦

[illegible]

• స్వబడిదుఖంచుట లియోనటోహీరోమపరిగాఁబోలి నతనసోదరునికుమారుని
 క్లాడియోపెన్డ్రోచేసికొనుట కతనినొప్పించిహీరోనతఁకగవర్చి యా
 ధాస్యతియంతయువెల్లడించి నల్వోలోనతనికాపెన్డ్రోయొనర్చుట బెనిడ్డి
 కుబీట్రీసీలు పెండ్లాడుట పెన్డ్రోజూరిసోదరుఁడు తగినట్లుశిక్షింపఁబడుట
 యును

(27) ఒథెల్లోయను నాటకమునవచ్చు పేసములు

వెన్ని సురాజు

బ్రాబంటియో రాజ్యాధికారి తక్కునధికారులు

గ్రాటియానో బ్రాబంటియోసోదరుఁడు

లోడోవికో బ్రాబంటియోజ్ఞాతి

ఒథెల్లో వెన్ని సు రాజకీయోద్యోగియగు సిస్ట్రీ కేషియో అతనికిఁగిరియు

ద్యోగి ఆయాగో అతనిజండామోయువాఁడు

రోడిరిగో వెన్ని సుఘనుఁడు

మింటాకో పై ప్రసూరాజ్యమున నొథెల్లోకంటెపూర్వోద్యోగి విదూషకుఁ

డు ఒథెల్లోనేవకుఁడు

డీప్తిమోనా బ్రాబంటియోకూతురు నొథెల్లోభార్యయు

ఎమిల్లా ఆయాగోభార్య

జయంకా కేషి మోయుంపుమకలై

నావికుఁడు దూత వాగ్దావహుఁడు అధికార్లు ఘనులు గాయకులు సే
 వకులు రంగిము మొదటియరికము వెన్ని సు తక్కిననాటకమంతయుఁ ప్ర
 గుడందలి యోడతేవు — కథ *

యాగోరోడోగోలు ఒథెల్లోనుద్వేషించియతఁడు డీప్తిమోనానత్తునా
 రిపోయి పెన్డ్రోచేసికొన్నాఁడని బ్రాబంటియోకుఁడెల్పుట బ్రాబంటియో
 రాత్రియొంటిగాఁదనతోఁజేర్చుక మొథెల్లోనుదగులుకొనిపోయివత్సరము

ఇ క్షుణ్ణి యోధే, నుర్భిగమాలామచ నానో వ్యసనం. కానభవం
 జ్ఞోరంక రాజంభకునోయియొధేల్లో యెనర్జిన బెర్జిన్యను. నానో
 నో జెన్నట రాజుడిస్టెమోనాయగీకారముండెలిసికొని యెంభో శానం
 న్నోచియూతనికెన్నెప్రసూయుద్ధమునకంపుట అచూగోరోడగోలుకేన
 రూగదాగ్రింద్రిప్రసూప్రజకరిన్ని దేవపముప్రభించుట నెనెనా
 న్నోయ్యుర్భోగమునుండి తప్పించుట అచూగోడ్జిమోనామి కే
 యానోడగోని లోనియుర్భోగమును సంపాదించుకొను నుపాదమువన్ని
 నానోకిరంభోగ్యున నాయపడబ్రేరేంనుట డ్జి మోనాతనభగలో
 కే నోనానలకూనామని పలువిసములబ్రాసెంచుట అచూగో
 న్నోమిష్టచూనానోయో లనోగ్యమోహముల నున్నటనుమానము
 ప్పొందుట డ్జిమోనానోధేల్లో పెండ్లినాడిచ్చిన కే అరుమూలుంగననా
 గ్యచే నానానోకెన్నించుకొని కేషియూమంటజూజిపిడిచి డ్జిమోనానో
 నోమోనూనిది ముతకారుమాలిచ్చిపదిచి చెన్నటం భేల్లోడ్జిమోనా
 నానూనికే నాపెయ్యెల్లోపోయె ని చెప్పికు మళంతరూ పెనెర
 సునూనింకును నానోద్దోగ్యముచే నిశ్చయముగా డ్జిమోనానో
 మోనూదుస్సంబ నమున్నదని నిర్ణయించుకొని వారలంబొలయుంపని
 స్పయించుట నెనెనా నొద్దగుంకి ప్రసూనందలితనయధికారము కే
 నోమోనోగిరన్న వెన్నెసుచకు రవక్రూనాన్దలోడోపకోనుండి పుచ్చుకొ
 చిమిపుకొనుమ యెంతనున్నతనభార్యపై మండిపడి నూపెకు జెంప
 కాయకెన్నట అచూగోడ్జిమోనాతో సంభోగింపకేసెదనని రోడరిగో
 న్నోమోనోనూనిమండిడ్జిమోనానోకొకని సాములుపుచ్చుకొనుచు
 మనకానోగేనెయోమూ జికటిరాత్రిమందు నలుకుటకుఁబురికొల్ప
 నానోగూగోడరిగోలశ్యోగ్య శస్త్రక్షతులు కాగదాకేషియోకా
 నునజిక్కిడ్జిమోనోగోనుగంపి యెనోదుర్భాగ్యులీపని చేసినారనిసల్వ
 గిరోజూటకుట నెనెనోనగమునిద్దరునున్న తనభార్యనేపికేషియోతో వ్యభి
 శరించితివాయనిర్నరములాడి నూపెయెంతబతిమాలి తననేరములేమిశె
 ప్పినను విరళతుదకా పెమోడ పిసికిచంపుట ఎమిల్లానూహావ్యం గాంచిడి
 డ్జిమోనా పెండ్లిమియనియు నచూగోదున్యాయముగా నాపెయందు.

శాంతి, శాంతి, శాంతియు స్వప్నముగా నందఱిలో వెల్లిడించుట అచూగోసన
భార్యను సహింపక పొడిచిచంపిపరుగిడుట ఒద్దెల్లొతానన్యాయముగఁగఁగ
సభార్యంబుంపుటకువగచి పొడిచికొనిచచ్చిపోవుట లొడోవోయాయాగో
నుసకుఁ జిత్రవిధవిధించి కేషియోను ప్రేమనునకథికారిఁ గావించుటయును

(28) మొక్కినను నాటక మందలివేసములు

అంటి మోక్షము అంటియోకసురంబు

మొక్కినను నైరుయువరాజు

హెలికానను నిస్కా శిష్యులైరుమొక్క యిష్టమునలు

మోముకిను పెరిగిపోలికరాజు

కే నూను టార్సగువాలకుఁడు

నిమిషము మిక్కిలినీవాలకుఁడు

నివాను శిష్యులనుప్రభువు

నివాను అంటియోనునందలి కిక్కిరియించు శిష్యులనుకుడు నివాను

నివాను ను డయోనిజు నివాను

నివానిపతి

నివానివాని వానినెవకుఁడు

• అంటియోకసు కూతురు

నివానిజు కినుభార్య

నివాని మోముకినుకూతురు

నివాని పెరిగిను నై నాలకూతురు

నివాని మోముకినాదాది

నివానికూతురకొ

నివానివార్యులవారి

నివాని పాటకము

ప్రభువులు దేశములు కూరులు ననలు నవిశలు నేకాక్షరము

లు బెల్లలుదూతలు రంగి యు నానాదేశములు— కథ •

తనకొమా రైతోగూఢముగా సంభోగించు నాంటియోకనుఁ దా పెను
వరింపఁచుచు వాతలకొక విడికతపొడిచియందు కుర్చిమీఁదాని వానినెల్ల
లంపించుచుంట పెరిక్లిసావిడిక థకుసమాధానముసూచించి తన్నాంటియో
కను చంపించునెమోయని జడిసిపారిపోవుట ఆంటియోకను పెరిక్లిసు
జంప ధాలియూర్డుఁలపుట పెరిక్లిసాంటియోకను తనరాజధానిపై దండె
త్తి ప్రభాపించినమొనరించి తనుస్వంపుననిశితించి తారస్సునకుఁ బారిపోవు
ట తాలియాస్తికములో పెరిక్లిసులేకుంటఁజూచి శిర్గితనదేశము కేగుట
కి యోనుడియోనిజాలు తమదేశమునఁ బెట్టినకరువుకై తిండిలేకవగచు
నొండఁగా పెరిక్లిసువారలకు సమృద్ధిగాఁదనయోడియోని భోజనసామగ్రి
లుచ్చుట పెరిక్లిసు వెంటోపోలిసునకు గాలివాన తాకునఁ దనయోడియ
నెడఁగా సమద్రమునఁ గొట్టకొని వచ్చియచటిరాజగు స్టెమోరును
యనుగ్రహము వడుచుట కరుసంపలేఘనలు పెరిక్లిసునివెదకుటకై స
మద్రమునఁగమునయుట పెరిక్లిసుజే నాను నాపెతండియిన్యను నానము
నఁగొండెడుట పెరిక్లిసునాతి వజ్జీయనాపెమందఁదాఁగిన్న కొ
మా రైతోకైరున కాంటియోకను కూతుతోఁజచ్చుటపని యొక్కవ
చ్చుమఁ దుపాసుఁదయొడిచెడిఁగానాలుగిడ్డలనుండి వడిబడుట పెరిక్లిసు
వత్తిచెంది దని నాధాన్యకొక వైశానంది యందునావత్తితివ్రాసి న
మసగ్రమునవడిఁగా దాని పెరిమనువట్టకొని యందనకవుర్రానెనై
చుగానాడుట పెరిక్లిసుమోన్వాకొగలను క్లినుచెంపించుచుట మే
నాలోర్నెఁజేయు ను నాంజాయోర్వక పైకొరిడావృత్తికి పగిచునావెద
కబుకై నాంజాయోర్వకపగింపుట నాకాతగ్గరలు నీయోర్నెనుఁబోలు
దటిమి నానానావెవశమన ను చుకొని మిక్కిలేనియనుభవమున నా
వెనొకబడివాకముగ్గుట మేనావేశ్యవృత్తికొప్పక చటివాలకుని నాంజ
యన నాటవాటా నీ గౌరవముగా వేంచుట పెరిక్లిసచేకడచ్చి తనభా
వనీకచటి వాంఛనాదేదతతోమూర్ఖుడటకు తప్పించబడిన మేనాం
ఖూచారమునైతికొని మాపెనునైవసంపించుట పెరిక్లిసుతనకుఁబా

ని వ్రత్యదేవత కాలోజ్జ్వలస్థిపెనన్సు నందున్నయా పెగుడి కేగి యచ
టదసభార్యన్తాంచి యాపచరిత్రమున్విని తనకూతులెసిమేకసుసకుఁ
బండ్లిచేసి తనరాజ్యమున భార్యతోసుఖమందుటయును.

(29) రోమియోజూలియట్టాలను నాటకమందలివేసములు

ఎస్కాలను పెరోనారాజు పేరిసు రాజబంధువుఁడు
సూరింతు కేపులెట్టులనోయ్యన్వీక్షమున నిర్దామనలు
కేపులెట్టుల నెనలండ్రి
రోమియో మాంతుంగుకొడుకు
మహ్మూసియో రోమియోమిత్రుఁడగు రాజబంధువు
కేపులియో రోమియోమిత్రుఁడగు మాంతుంగుభార్యవుఁడు
కేపులెట్టుల దొరసానిమేనల్లుడు
లారెనెస్సు జనులుసన్యాసులు
బుర్రు రోమియో సేవకుఁడు
పీటరు సెప్పచగ్గికరిలు కేపులెట్టుల సేవకులు
అబ్రహము మాంతుంగు సేవకుఁడు
నైమ్యుడు
మువ్వరుగాయకులు
ఇర్వురు భృత్యులు ఒకయనికాయు
మాంతుంగుదొరసాని
కేపులెట్టు దొరసాని
జూలియట్టు కేపులెట్టు కూతురు

జూలియట్టుదాది పెరోనాపౌరులు మాంతుంగుకేపులెట్టుల కూతులువే
షభారులు భటులు దొవారికులు భృత్యులు ప్లవి- రంగమునానంటు
వారు— కథ •

మాంతుంగు కేపులెట్టుల జనులుకలహమాడుమండఁగా రాజవరము
నావ్వొంచుట రోమియోకేపులెట్టుంట జరుగువిందునకుఁగోయి ప్రియన్ని

[illegible]

(30) పెంకె శ్రద్ధిక చేయుటయను నాటక మునవచ్చు వేసములు •

ఒకప్రభువు సై (కంచరి) పూట హల్లమ్మ సేవకుడు నాటకులు

నేటకాండు భక్తులు

సా పాడు చాలోనిశ్రీ హాళుడు

విచ్చెంగి మా బ్రాహ్మణునివాడు

అలాసెంటియో యశోహరు

పెట్టెమోనో నాగుచుండు వెరోనాకుడు

శ్రీమయో పిట్టెయోలులు గానాను వాగునాడు

అలాసెంగి బ్రాహ్మణులు అలాసెంగి మోనోకులు

పెట్టెమోనో పిట్టెయోలు పెట్టెమోనో వాగులు

కపట వాగులు

కేతనామిగుల కావెంగివలు పెట్టెమోనోలు

పెట్టెమోనో ముట్టెమోనో వాగులు పెట్టెమోనో మోనోలు

రంగి ముట్టెమోనో పెట్టెమోనోలు ప్రభువుతాగిడియున్న
కుం బ్రభువేషమువేసి వాగిడిబ్రభుడిను భ్రష్టాచి నానిమెడు
దుంగి పెంకె శ్రద్ధిక సేయుట యనునాటకమాడి చుట — కథ •

వాడు వాయునుకట్టెమున జేట్టె చునుచోక ధనవంతుడొకఁడు వా
నికి ముగిచుకాతులందు కేతనామిగులకాయ కన్యకలు దక్కునదివికరి
శుభా కేతనామిగుల గుర్రాళి యాపకుండ్లెల్లను విమ్మటగాని బ
యగళాకుండ్లెల్లెయ్యి గాంపెండిరిశ్చయించెను పెట్టెమోనో
యగువాడు తన శర్పచేకేతనాను మర్కట చేసిపెట్టి వసుకొని సాడు
గావించెను బయగళాను అలాసెయోపిగువును పెట్టెమోనో

(21) గాలివాసయను నాటకమధ్యనలివేములు

అలనోస్ (నేపిల్పురాజు) ఆతనిసోదరుడు సెబాస్టియను
 పోర్స్పేలో మునుకునిజమైనప్రభుడు అతనిసోదరు టాటో మో
 మును కన్యాచూప్రభుడు
 ఫ్లోరండు నేపిల్పురాజుకొడుకు
 గొంజాలో వృద్ధుడగున్యాయామోపచేష్ట
 అక్రియను ఫ్రాన్సిస్కోలు ప్రభువులు
 కాలిబను అడవిమనుష్యుడును ముంగుడ్డనకు కొక బానిసీడు
 క్రింగూయా హ్యూగాడు
 డ్రీస్సో త్రాగిన యుగ్రాణపువాడు
 న కానపతి
 తింజేలు
 కడింగులు
 మిరాందా పోర్స్పేలోకూతురు
 అరియలు గాలివాస

ఇంసు నోసు జూచో మొదలగువారయ్యమలును పోర్స్పేలోను నేపిల్పురాజు
 క్రింగూయామలును కింగిము క్రిస్టోడీచంద్రము ఒకదీవియును — కి థ

అలనోస్ సెబాస్టియనును టాటో మో ఫ్లోరండు గొంజాలోలు
 టాటో పోర్స్పేలోమగరవాహిమ గుంగుతువానున ముగ్గుట పోర్స్పేలో
 మిరాందాలో నోడతోనవ రలు కింగిమలవిల్పుట ఫ్లోరండుపోర్స్పే
 లో పోర్స్పేలోయరియలుమూడ చే పోర్స్పేలోమిరాందా యొద్దకు స
 చ్చి మిరాందానుమోహించుట మిరాందాకాక ఫ్లోరండువచ్చుచుట అ
 లనోస్ సెబాస్టియనును టాటోమో గొంజాలో అక్రియను ఫ్రాన్సిస్కో
 మొదలగువారు భూమికియత్యాశ్చర్యముగా మార్చి దుకొనుచు ఫ్లో
 రండునివెదకుచుండగా నాటకోసయోగి వాస్టియనును టాటో మోసెబా

శ్లోకములు తప్పక తప్పక వాచలు అరియుముమాయచే నిదురింపఁగా తాలనోస్స
గంజాలోలను జరిపిపిల్చురాద్యమాక్రమింప పన్నుద్ధులుకాఁగా వాకు
భయులులేచి శత్రుభారణమునకుఁ గతమడుగఁగా వీరలుసింగములగప
రిపవనిబొంకుట కాలిబనుకట్టులు మోసికొనివచ్చుచు త్రింకోటానుజూఁ
చిజడిసి నేలపైబోరిగిలఁబడుకొనఁగా త్రింకోటాగాలివాన వచ్చునేమో
యని కార్యములుంగాంచి భయపడి కాలిబనుచొక్కాయలో నొదిగినపు
డు కాలిబద్ధులని దమ్యమనుకొని వడఁకుచుండగా స్త్రీనోతాగ్రిజంట
గాఁ గ్రోకుచున్న కాలిబను స్త్రీఫానోలనోళ్లలో సారముపోయఁగా వా
లు తమస్థితిలెల్లఁగా స్త్రీనోటిత్రింకోటా ఆలనోస్సమొదలగు తమవారంద
ఱు నచుక్కగములమునందుకు వగచుట ఫర్దినందు మిరాందాలనోస్స
ముంబ్రేమించి పెండ్లాడనిశ్చయించుకొనుట కాలిబను స్త్రీఫానోటిత్రింకోటా
లకు పోస్సోస్థితిచెప్పి యతనిజంపనుపాయముచెప్పట ఆలనోస్సెబ్బా
యను అంటోనియో గంజాలో ఆడియనుపాన్సిపోలు వివిధగతుల స
రియలుమొక్క మాయలకుఁకొన్ని యాశ్చర్యపడుట పోస్సోమికా
దా ఫర్దినందులపెండ్లికొప్పుకొనుట కాలిబను స్త్రీఫానోటిత్రింకూలాలు పో
స్సోగుహకుసమీపించి పలువిధముల దయ్యములబాధనందుట పోస్సో
నోటాలపైఁ గరుణించివారలకుఁ జాబయల్పడి తనస్థితిఁ దెల్పిఫర్దినందును
మిరాందాను న్యారలకగచ్చి మోడలోనిమిగిలినవారలఁగూడఁ రక్షించి
మోడభద్రముగనున్నదని యునిశంత తనమాయాశక్తి యనియు వాని
లతోఁజెప్పి టులునాడువారలతోఁగూడ నేపిల్చుకేళమున కేగ నిర్భయ
చుటయును,

(12) ఆలెన్సుపైనునను వాటకమందలి వేళములు

పైమను (ఆలెన్సుపురమందలి యొకభునుఁడు)

యూసియను టుగూలోను సెంపోనియకులు (ముఖ్యునిచేయఁగోరులు)

వెంట్రీషియను (పైమనునిదొంగమిత్రులలోనొకఁడు)

ఎఫిమెంటును (ఒక మొరటనువేదాంతి)

మోరా గాత్రులరా 3

లెవీనా టీటసునికూతరు

కదాది దుః కవల్లనితకుత్తును

టీటసుని బంధువులు రాజ్యాధికారులు ప్రజలకు విరోధులు ఉత్తములు
 గారు భృత్యులును కంగము రోమును పోలి పట్టెంగటి ప్రజల
 మను— కథ *

టీటసును బేసి - మారులు రాజుపదవికి కలహించి పోరాడి పోయి
 మడుగుట టీటసుగాత్రులగుటయించి యుద్ధమందు మృత్యునై పరిణయి రుద్ర
 మొక్కండ శ్రీకృష్ణకుల పిదగుప్పలతోను బంధులుగా జేబడిన తా
 గారా ఆలాక్ష్యము చేరను దెమిటియను ఆరాను మొదలగునాదితోడను
 నయశోలు మోయి నేనుచుట టీటసునకు బ్రహ్మచారినిధులు రాజమకు
 లము పిల్ల దమన యశశంగీకరింపకుంట తామారా పెద్దకొడుకును 56
 మనులు తమజీవిత లకులలియిచ్చుట టీటసు నాటికి ననునకు రాజమకు
 లమిదుట నాటికి ననునకు తామారాగాను దనరాశిగాఁగొంట బెసియా
 గు లెవీనిని బ్రహ్మకొనిపోవుచుండగా నతనిని చూపును అనియనుమ్య
 యనులుతో పిచ్చుట టీటసునకు కొప్పుక వారి పెంబడింపుచుండ న్న ద్విశవ్యు
 కనునింగుంట టీటసునిగాటిన్ని నను మూనాదితనకు లెవీనియూ యక్క
 లేదనితామారా రాశీతోడననగయన శేగుట టీటసుతనకొడుకులచేరిన
 పటియు నకరివర్తి చేత నతమూనింపబడి మొదటి నేగుటకు ముఖండుట
 తూర్పుగా లూనియను క్వింటసు మూయిసులు టీటసుని వేడియిరనియ
 గికాతముపై మృత్యువునకు నకుత్త రక్తియలుచు ధావిని తేయుట నాటికి
 కను తామారా దెమిటియను శీతనారా తోగూడి బెసియాన స్థివీ
 మొదలగు నానింగనితోని లెవీనిని చు బలం తూరముగాఁ గొంపియ
 ముకు బెసియాన సుమమశీయుడనక నిష్ఠతా టీటసును వాణ్ణి మకులనుగ్ధం
 యగా తామారాచక్రివర్తితో రహస్యముగా వారలపని పట్టించెదపని
 ప్పిడికివారలతో నతనివల్యపర్చుట దెమిటియను చీరనులు లెవీనిరహానా

పాపమును సుతర్జనమునందు ముండనానువారలతో రేపు ద్వారవనములో
 సక్రవర్తి చేటాడునపుడు చక్రవర్తినింగలిసికొన లెవనియామొదలగు
 నాడంగులువచ్చెదరపుడు మితల్లితోనాలోచించి లెవనియాతో మీయి
 ట్లముతీఘ్నకొన వచ్చుననిచెప్పివారల సమాధానపర్పుట ఒకలోయలో
 తామోతాయారనులు కీడించుచుండగా బెసిగూనస్లవీనిగూలచటికివ
 చ్చి వారల స్వేటజూడరమ్మన తామా రాకుట్రవలన డెమెట్రియసుచీర
 ననువచ్చి బెసిగూనసుంబొడిచి చంఱియొకగోతంబడవైచి లెవనిగూను
 బల్మిచెఱబట్టటకుగొంపోవుట ఆరనుకుట్రవలన మార్జియసు క్వింటగూలు
 పిగూనసుతోయంబడిన గోతగూలుట తామోరాసాటిగ్నిచనేడో
 కనుల నచటికిరావించి మార్జియసు క్వింటసులు సియానసుంబంజినార
 చెప్పట ఆండ్రోనిక ప్రిద్వియుదోచక లూసియసు స్వెంటనిడికొనిపోవుట
 ఒకలోయలో డెమెట్రియసు చీరనలు లెవనియానుచెఱబట్టి గూడెచే
 లును నాంకొనుఖండించియోగుట మార్గసు పీనియాను వెదకుచుచక
 లోయలోనున్న గూపెంజూచివగిచి యాపెనింటీకిగొంపోవుట లూసియ
 సు విశేషవాంఛితక్వినింపబడుట లూసియసు టీటసు మార్గసులెక్కి
 గూలుకూడి విరించుచుండ నారెనువచ్చి యందెఱచేయికోపకంపినను
 గాబుటను కొడుకులగాచెదరన్నాడని చెప్పగాఁ దక్కినవారు తనాన
 వచేయు నిచ్చెదమనుచుండగా టీటసు తనచేయిగోశి గూనునకిచ్చుట
 కిది గూనటీటసు కొడుకులశిరస్సును మఱియతనినరకిబడిచ హమ్మము
 కినియెదుటనిడిపోవుట లూసియసుగాతులంబురికొల్పి గోమ్మకదండె
 వచ్చెనని తనతండ్రితోదార్చియేగుట లెవనియా యగుకడెనోటనోక
 ప్లుప్లెట్టకొని తనమొండిచేతుల సాయమున డెమెట్రియసు చీరనులు త
 నభగ్నంబున ననుజెఱచితనచేతులు నటికినాంకొఖండించి నారనిశ
 ల్పుట చక్రవర్తిని యారనుపోల్కిగా నొకనల్లనికొడుకుగ్గని గూబుగుత
 చంపుమని దాదిచేసినతనియొద్దకంఠగా డెమెట్రియసు చీరనుతోను
 న్ననుంర నాబిడ్డనిగాతులదేశమునఁ గాపాడనెంచిదాదిని నడిచిచె
 యొక తెల్లనిశిశువును చక్రవర్తినికప్పజెప్పడని డెమెట్రియసు చీరనుల
 కుఘ కీకింగు టీనియసు విదూషకునిచేతికి విజ్ఞపనవత్రికనిచ్చి చక్రవర్తి

కదిచూపి యతఁడేమనునో తిరిగితనకుఁజెప్పుమనుట చక్రవర్తివిమాపకుఁ
 డిచ్చిన యుత్తరమునుఁ జదివికొనివిమాపకునకుటినిక్షు వినించితీటసునిఁగ
 నచేతనఱుకుటకై యతనిఁబట్టితెమ్మనుట ఈమిలియస్సుగాతుల సే న
 గ్గిార్నికొని లూసియసునోమునై దండెత్తినచ్చినాఁడనఁ జక్రవర్తిగడిసి
 లూసి చునుని తీటసునింటదల్చిలిసికొమ్మని యిమిలి మసునంపుటగాతుల
 నికులచే నారసుప్లినితోఁగూడఁ బట్టువడుట తామోరాతీటసునికి వె
 జ్జెత్తినదనినిశ్చయించి డెమిట్రీయసుచీరనులతో నడురేయిబయలుఁగేరి తీ
 టసుని యింటికి వెళ్లెయతనితోఁ దాఁబగదయ్యమనియుఁ దనకొడుకులిరు
 వును నొకఁడు చెఱవయ్యమనియుఁ దమ్మునుయధేచ్ఛగా నియోగించినచో
 నజీప్తముతీ ర్చెదమనియుఁజెప్పట తీటసా పెనూటలుఁ మిక్రస్టు నటించు
 చు నాపెనుమఱి యాపెకొడుకులనుఁగొల్పి చక్రవర్తినిదనయెడుటఁ బె
 ట్టుమనికోరుట నయె లూసియసుని మఱిముఖ్యగాతుల సేనానిపతులను
 నీయింటికివిండుకై రప్పించుము చక్రవర్తింజక్రవర్తినిని మాటి యాపెకొ
 డుకులను నీయింటివిందునకు వచ్చునట్లుచే సదనని తామోరా చెప్పిపోవు
 ట తీటసుఁగూర్చునునితో గాతు సేనానిపతులను వెంటనిడికొని లూసియ
 సుని వెంటనేరమ్మచుమనిచ్చెసంపి పల్లియసునిబిలిచి డెమిట్రీయసుచీరను
 లును విడిచికట్టివారలకు నోష్టమునాసి లెవీని గూచేశ కొకగిన్నెనిడివారలు
 చేరి వేరముల వారలతోఁజెప్పి వారిగొంతుకలఁగోసి యానెత్తురాగిన్నె
 లోఁబట్టి వారితిలకాయలు మెత్తగాదంచి యానెత్తుటనుడికిఁగించివండుట చ
 క్రవర్తిని తనయింటికిఁరాగా తీటసు మార్పసు లూసియసు లేవనిగూ
 గాని సేనానిపకులతో వారలఁగూర్చుండఁబెట్టి తావంటపానివేసమునా
 తావండిసపదార్థము నెమటనుంచి లెవీనియాను బొడిచిచంపుట చక్రవర్తి
 కంగణ మేమనియడుగ డెమిట్రీయసు చీరనులు బెసియానసునిచంపి లెవీ
 ని గూఁచఁజెలుబట్టి సూచేతులనటికి నాల్కనుఖండించిరనియు నడియెఱుఁ
 గక నీవునాకొడుకుఁ జంపించినావనియు నారనుతనచేయికూడానఱుకు
 కొనునట్టి కుట్రపన్నినాఁడనియుఁజెప్పట చక్రవర్తి డెమిట్రీయసు చీరను
 లును బిలిపించుఁడనిచ్చెప్పనపుడు తీటసిదిగోవారల సేనామోరాతిననుంకిం
 పుచున్నదని యాపెదార్జన్యమాన్వేషించి యాపెకొడిచిచంపుట అ

దుకొప్పక చక్రవర్తి టీటసుంబాడిచికూల్పుట లూసియను చక్రవర్తిం
బాడిచిచంపుట అరనునికేదగుశిక్షవిధించి రోమనులు లూసియనుని దమ
కు రాజుగాఁజేసుకొనుటయను.

(:4) తోయిలను క్రైస్తీడాలను నాటకమునందలివేసములు

ప్రి కూము తోయిరాజు వానికొడుకులు హెట్టరు తోయిలను పేరిసు
డిఫోబను హెలీససులు

ఈనీసు అంటీసరు తోజను సేనాధిపతులు

కల్చసు గ్రీకుతో జేరిన తోజనుగురువు

పండాకసు క్రైస్తీడాపితంజి

మ్యూరిను ప్రి గూమువిజారపశుగ్రేడు

అగ మెన్నును గ్రీకు సేనాధిపతి మెనిలాసు వానిసోదరుడు

అచిల్లెసు అజాక్సు ఉలిసిసు నెట్టగు డ గూమెడిసు పెతోక్లసులు గ్రీకు
స్వకులు

ఇస్పిటిసా మూగుజ్జుగ్రేడు

తోయిలను పేరిసుడయెమిడిసుల సేవకులు

హాలెమ మెనిలాసునిభార్య

అంప్రో మేషి పెంక్టిరునిభార్య

కనాండా ప్రి గూమునికూర్తుకు మాంతిగురాలు

క్రైస్తీడాగుల్కసునికూర్తుకు

తోజన్మస్తుకులు గ్రీకు స్త్రీలు గంగము తోయిగ్రీకుశిబిరము
ను— కథ •

తోయిలను క్రైస్తీడా వైదనవంతును పండాకసుతోడెల్పుట క్రైస్తీ
డాతన చెంగిటినుండి యుద్ధమునుండిపోయెడు వీరు పండాకసుతోడనుండి
పంకించుట గ్రీకువీరులు తోయి నుడయింపఁబోక రిక్తగానే చేండ్లనుండి

(సగ) పన్నెండు రూపాయల వరకు ఉన్న దానిని
ముల్లు

అప్పటియో ఇట్టిది గావచ్చిన ప్ర
సంగమును వయో ౨౦ గోవరుండు

ಮೊದಲನೆಯ ಬಿಲಿವಿ ಸಾಧನ

(16)

కేలు సేయఁజుచునానితో నీవెదిచ్చిపోరాడి గెల్చితివేని నీయెడలనా పెను
 నురాగమనెక మగుచుని పురికొల్పఁగానతఁడు వయోలాను నడుచున్గమున
 నాహ్లాసముచేయుటకోర్వకతఁడు సెబాస్టియనునొని యాతోవనేగఁజు
 నాంతోనియోచుగూచీకు నెమరించునపుడతఁడు రాజశత్రుఁడగుగాన రా
 జధర్మలతనింజెఱుగుఁ గొంపోవుచున్నప్పుడతఁడో సెబాస్టియనఁడానీయొ
 స్సనాదాఁచిన ధనముగానినన్నుఁగానియెఱుంగననెద వింతయన్వాయముత
 గమనినునంద్రమునుండి రక్షించియుటకునరక్షితముగాఁ దీసికొనివచ్చినం
 మకా యిట్లాడుచుంటివనివాపోవుచుఁగోవుట కనిపెట్టివయోలా గూహాస
 న్ను నాసోదరుఁడనుకొన్నాఁడు సెబాస్టియను మన్నీటిముప్పునుండి బ్రతికి
 యచటనుంటగూఢియనిసగతసింఁచుట సెబాస్టియనునిఁఫ్ఫెరు నాదొరినాని
 నిన్నుశీఘ్రముగరమ్మచ్చదఁగా నాపెనునేనొఱుంగినీవెడఁడవోకానినీత్రో
 వనునిపువోయని గూఢనిగూగుచీకిదిగో దొరికినావాయని యొక చెంపకా
 యకొట్టఁగానయోర్తోయిచట వారలెల్లపిచ్చివారేయనియతనిఁబట్టివృం
 దుగంట గూర్కకనిపెట్టి యతనిపైకుఱుకఁగా పెద్దరువలననా సమాచార
 ముగియి యెలివిమాయఁజ్ఞుడైఁగి గూర్చీకులందగిలివైచి యయ్యానా
 యింతికిరమ్మాయనిపిలువనతఁడు నిస్సంశయముగానిదంతయు మాయగా
 కిక్కఱగానియగుచునుచు నాపెన్వొంబడించుట చీకటిగదిలోఁబిచ్చివార
 కిక్కఱంపఁగడి యెలిపిమాచేనుంపించఁబడినమాల్వోలియోతో ఫేభియ
 నుంఁచియున్నాగు చీకు పెట్టేమెరియాలుహాస్యమాడుట ఒలివి నూయొకగు
 రుఁచి వెంశఁదన్నుఁ బెండ్లాడవలయుచుని సెబాస్టియనునిగుడికిఁగొంపోవుచుం
 పిసతఁడెక్కియుఁదోచక విస్మితుఁడై యరుగుట ప్రభువువయోలా యెలివి
 గూ సెబాస్టియనుఁగొనిగూర్చీకు ఫేభియను పెద్దనుమాల్వోలియో మెరి
 గూలోక వోఁగూడుటచే యాధార్థసితిలై లువడుట రాజువయోలానుసె
 బాస్టియకొలివి గూగు యధావిధంబెండ్లాడుటయును

36 వెనోనాయందలి యిద్దరుశగుమనుష్యులను నాటకమందలివేసములు

సిద్ధిగూఁగియగు మిలెనాజు

వెలంతును పోటియనులిద్దరు తగుమనుష్యులు
 పోటియనుని తండ్రియానాంటోనియో
 తూరియో వెలంతునుని ప్రతికక్షి
 ఎగమూరు సిల్వియానానాకారి
 స్వీడు వెలంతునుని సేవకుడు
 తొన్నుపోటియనుని సేవకుడు
 ఆంటోనియో భృత్యుఁడౌపాంతినో
 జూలియాశరమగొన్న పూటకూళ్లమత్ర
 వెలంతును శత్రుని
 పోటియనునవ్వలచినజూలి గూ
 వెలంతునునివ చిన సిల్వియా
 లూసెట్టజూలి గూ చలికత్తె

నెవకులు గాయకులును రంగము వెరోనామిను మతి గూచెంటో
 యపియును— కథ ♦

వెలంతు నుతనచెలికాడగు ప్రోటియనుతోమాట్లాడి స్వీడువ్వెంటోడు
 కొని మిలెనాజ్జునభానదుండోట పోటియనుజూలియానువలచి జాబంపప్ర
 త్యుత్తరమంది చదువుకొనుచుండ నతనితండ్రి గూని నిల్లెనాజసభాస
 మండభాగ్ వ్రావివంపుట వెలంతును సిల్వియానువలచి యాశ్రియించుట
 పోటియనుజూలియాకుఁ దనయుంగరమిచ్చి యా పయుగముద్వేషక
 తొన్నువ్వెంటోనిడికొని మిలెనాజ్జునొద్దకరుగుట పోటియనురాజ్జు
 చే వెలంతునుదరిచేరి యతఁడువలచిన సిల్వియానుదావలచి జూలియా
 నువలచి యతనిపైఁగిట్టకాతని గుట్టుచెప్ప రాజుచేనతని దేశమునుండి వెడ
 లింపిండుట వెలంతునొకయడమిలో బలాత్కారముగా తొన్నుతోఁగు
 న్నింకి లగురువగుట సిల్వియానురాజ్జుపై గురి మూకుజతపర్చెదనని
 మిషవెట్టితానాపె ప్రేమనుసంపాదించుగోరి యాపెషేడచెంత యాపె
 తొన్నుంబాదుచున్న పోటియనువైఖరిం బూటకూళ్లవానివెంబడి మ

(67) ११. యమ నాటకవిదలి శ్లో. ౧౧౫

[illegible]

శౌర్యపాదోరకసులు గోపకలు

ప్రభులు దొగసానులు దొరలు ఉద్యోగులు సేవకులు గోపకులు గో
పకలు భార్యపాలకులు మొదలగువారు గంగముసిసిలియాయొకప్పుడు బా
హిమియా యొక్కొకప్పుడును— శథ ౧

లియోంటీనుతనభార్యతో పోలికేసననునకు సంబంధమున్నదని శకించి
వానికివినమిడుమని కేమిల్లోతో జెప్పగానతడు పోలికేసనునకది తెలి
యజేసి యతనినాతనిదేశమువకంపుట రాజుతనరాణిపై ననుమానపడి
సూపెంజెఱసాలనుంచుట యాపెక్కొకయాదుపిల్లపుట్టగా నాపిల్లనుపోలీ
నారాజునకుఁ జూపించినపుడతడాపిల్లనడవిలో విడిచిరమ్మనియాంటీగోన
సునక్కాజ్ఞయిడుట రాజున్యాయసభలో బాహుటముగా గాణియందు వ్యభి
చారదోషమారోపించి పరణశిక్షవిధించునంతలో క్లియోమిసీనుడయా
నులపోల్లోయనుచేవతానన్నిధినుండి రాణినిమ్మలమ్మరాలనియు పోలికే
సనునిర్దోషియనియు కేమిల్లోరాజద్రోహికాడనియు లియోంటీనులేనిపో
నియనుమానములుగలకూర్చుండనియు నతనికడన్విడిచినయాదుపిల్లదక్క
నేజేసంతానముండదనియు నభిప్రాయముందెచ్చి చదువునపుడదిరాజున
మ్మకుండునంతలో నాకస్మితముగాతాజకుమారుడు 'వృత్తుడై నట్లొకెలి
యగా రాణిమూర్చిలుటగని రాజుతనపైదేవతలాగ్రహించినాగని తె
లిసికొని పశ్చాత్తప్తుడై రాణియుపోలికేసను కేమిల్లాలునిర్దుష్టులనినిశ్చ
యించికొని వెంటనేమూర్ఖుడేటించుటకై కొంపోబడినరాణిమృతిచెంది
నదని పోలీనాతెల్పగావగచుట ఆంటిగోనసురాజ్ఞాచొప్పున రాజపుత్రి
నిబాహిమియూరాజ్యమున నొకయడవిలోనుంచిపోవుచుండగా నతనిపై
నొకయెల్లుబంటివడుట ఆంటిగోనసునియోడగాలివాన తాకునఁజెడుట
ఒకగొల్లఁడురాజపుత్రిన్గ్రాపాడి యాంటిగోనసునిస్థితినిదల కొడుకువలనఁ
దెలిసియతనిగావనేగుట దారసంతానవియోగమునఁ దలడ్చి నాప్రభు
డునన్నరమ్మనివర్తమానము చేసినిప్పటికిఁబడే నేండ్లుకావచ్చినవి స్వదేశ
ముఁజూడనేగెదసెలవిండని కేమిలామనవిసేయగా పోలికేసనునరియే వె

శ్రీకృష్ణా - "అయ్యో! నీవు 'యొక స్త్రీ'నియింటికిఁ దూచిచే గడుర నకొజు
 ప్పొలి తెలిసికొన్నట్లుక కెట్లన్ననుపెంటఁ దెట్టకొని మాఱువేసమున నోపట
 ఆటోలికనుకాదు. మఱి యిది మోసమునడబ్బవహరించుట స్తోరిజ్జుల పె
 ఱ్ఱతో మొతకమున వు వేసికొన న్లపించుచు నా పెద్దప్పక దాఁదెండ్లి
 చేసికొనియెదనని వాద్దాఁడుచ్చి నూనాటిరాత్రి కవనూకనెనియప్పటి
 నేలకొఁజూడవచ్చిన గొండుమాఱువేసములనున్న పోలికేసనుకేమ్మ
 మోస మొప్పాడొకను మొనలగువారింబోకించుట పోలికేసనుకేమ్మ
 చేయున్నకొని నూపెండ్లిదేదనని ప్రమాదమొనర్చుచున్న తనకొ
 మకున్నోకించెదననిచ్చోపోవుట కేమ్మయొప్పకేమ్మపై స్తోరిజ్జుల పెరి
 ట్టాట పిలిచి గూరాజరుదర్శనవంక కేగుట ఆటోలిక నాసమునగొం
 ఁజొలికొడుకును స్తోరిజ్జుల పెరిట్టాట నొలుచీసికొనివచ్చుట పోలికేసను
 కేమ్మకునువేదకుట కె లిమోగిను చెంకకువచ్చుట ఆటోలికసాంగి
 కుమూడిగూటిగివి గుర్తంబెప్పుటచేతను గొల్లసాక్ష్యముచేతను
 కేమ్మతో నూనకురగి లిమోగోసుగొనిపెంచుట ఆనందమన్నకకులి
 కునకు పోనాతాదాచి గొల్ల మోనీ నగపర్చగా తఁడునిత్ర
 వారు నా రాధ్యుదాహోలలాడుటయును.

పిమ్మి మమి కావ్యములలో

• 1 సీతను పట్టి యిహోనిసను కావ్యమునందలి— కథ ♦

[illegible]

2 బ్రహ్మ చైతన్యము కావ్యమందలి— శధ

టాప్-వర్గమునకు రోమురాజు కొట్టివేసెను ఈ సేనానాయకునిభాగ్యము

నిపరోక్షముగ జెటపట్టగా నాపెతనభర్తతో నారాజుదౌర్జన్యముంజెప్పి
పోడుదుకొనిచావగా నాపెభర్తయారాజుం దేశమునుండి వెడలఁగొట్టుట

3 విరహవేదనఁగూర్చి పద్యములు

4 శృంగారనాయకుని విజ్ఞాపనముచందు విప్రలంభ శృంగారమువ
ర్ణింపఁబడినది

5 విరహదీన తీర్థవాసియందు విరహవర్ణనము

6 భోనిక్సనుకొక పక్షి మఱియొక జాతిపక్షియును కావ్యమున నాప
క్షునివర్ణనము

కాళిదాసు నాటకములలో

1 శాకుంతలమున దుష్టగుఁడు శకుంతలయందు భరతుఁడనువా
నింగనుట

2 విక్రమోర్వశీయమను నాటకమునఁ బురూరవుఁడను రాజుర్వశి
యను దేవిదాస్సివఁగూడుట

3 మాలవికాగ్ని మిత్రమునునాటకమున నగ్నిమిత్రుఁడనురాజు మా
లవికయను రాజకుమారిఁ బెల్లొడుట

4 కాళిదాసప్రహసనమునందు బండ్బూతుపంచాంగమున్నది

కావ్యములందు

1 రఘువంశమునందు సూర్యవంశ రాజులచరిత్రముకలదు

- 2 కుమారసంభవమున భార్యవగమేశ్వరులు కవగూడి కుమార స్వామింగని యతనిచేదారక సురుం బొలయించుట
- 3 మేఘసంజేశమున నొకయత్నుడు మేఘముందన భాగ్యంగని తన స్థితియాపెతోఁ జెప్పిరమ్మని బతిమాలుట
- 4 ఋతుసంహారమున ఋతుపులవర్ణనము
- 5 శృంగారతిలకమున శృంగారరసవర్ణనము
- 6 సతోదయమను కావ్యమున సలమహారాజ చరిత్రమున్నది
- 7 రాక్షస కావ్యమున శృంగారమున్నది
- 8 పుష్పదాసునిమున శ్రీకృష్ణగోపిక శృంగారి వివాహమున్నది

• గుత్తరి-గిలశ్చములకథకములు •

అ

అంగ - ఆకలి

అంగ - శ్రీ

అంగ - హాస

అంగ - అంగుల - గిలశ్చములకథకములు

అ - చెయి - అంగుల - గిలశ్చములకథకములు

అంగ - అంగులకథకములు

అంగు - చెయి

అంగులకథకము - అంగులకథకములు

అంగులకథకము - నాశము

అంగులకథకము - మనస్సు

అంగులకథకము - ఎడము

అంగులకథకము - రాజవాసము

అంగ - ఎడము

అంగులకథకము - వాంగులకథకములు

అంగులకథకము - వాంగులకథకములు

అంగులకథకము - వాంగులకథకములు

అంగులకథకము - వాంగులకథకములు

అంగులకథకము - వాంగులకథకములు

అంగులకథకము - వాంగులకథకములు

అంగులకథకము - వాంగులకథకములు

అంగులకథకము - వాంగులకథకములు

అంగులకథకము - వాంగులకథకములు

అంగులకథకము - వాంగులకథకములు

అగచాటు- అనడ

అగడుపచాటోగు- తిరన్క-రింపఁజాలదు

అగణితానికి- మ- అమితాధికారము

అశారవము- అమాగ్యాద

అగ్నికోపంబు- అగ్నియనునలుక

అఘములు- పాపములు

అఘోగ- మిక్కిలిభయంకరమైన

అచ్చపు- కేచ్చున

అచ్చతానము శుద్ధస్నానము

అచ్చర- వేచ్చుసాని

అచ్చివచ్చు- అనుకూలించు

అచ్చోట- అక్కడ

అచ్చోట- తనభతఁతోఁదాఁబడుకొనుశయ్య

అజఁడు- బ్రహ్మ

అజ్ఞాతభాగ్యము- తెలియఁబడనియదృష్టము

అజ్ఞలు- మాధులు

అట్టటు- తార్కాణము

అడఁగువ- వినయము- జితేంద్రియత్వము

అడలుట- శోకించుట

అడలు- భయము

అడిమె- దానుఁడు

అడుసు- బురద

అణువు- లేశము

అత్తమిల్లెడు- పడుకొనెడు

అతిపితాపము- మితిమీరిన దుఃఖము

అశీవ- శ్రీ

అత్యధికము- మితిమీరినభుచితకలది

అత్యాశ- తనకుఁదగనిగోరిక

అదనము- కావలసినదానికన్న నెక్కువ

అది- ఆపె- వలయును

ఆదును- సమయము

అద్విర- భరిర

అధముని- నీచుని

అధికము- కావలసినదానికన్న నెక్కువ

అనంతము- హద్దు లేనిది

అనద- దిక్కుమాలినది

అనయంబు- ఎల్లప్పుడు

అనంతము- ఎల్లపుడు

అని- యుద్ధము

అనుకంప- దయ

అనుకృతి- పోలిక

అనుగు- మిత్రుఁడు- ముఖ్యమైన

అనుగుణముగి- తగునట్లు

అనుజఁదు- తమ్ముడు

అనుతాపము- పాపమెందుకు చేసెతిన్న నొచ్చున

అనువు- పంపు

అనురూపము- సరివడుతీరు

అనువు- ఉపాయము

అనుసరింపఁబడు- చేయఁబడు

అన్న- శ్రీ

అన్నవమిన్న- ఉత్తమశ్రీ

అన్వేషణము- వెదకుట

అవప్రయుక్తంబగు- తప్పుకానువయోగింపఁబడు

సోపానమృత్యుకరము- బ్రతుక పలుసిగంకలము బ్రతుకనీనిది

అపరకమానము- చచ్చినవారింఁచూచిక చేయుక మాము

అపహరింపబడిన- తీసికొనబడిన

అపహసనకరము- సగుబాటుచేయునది

అపాయము- కీడు

అపాయకములు- హానిచేయువారు

అపహాసము- అరుదు

అపూర్ణములు- వెలితివి

అవ్వనము- కప్పము

అవ్వతో- నీళ్లతో

అబ్బ- పొండు

అబ్బరము- ఆశ్చర్యము

అబ్బిము- ఆశ్చర్యము

అభినయము- లేసిడున్నటుకన్నులుదల

అభినయము- ఊహ

అభిమానము- ప్రీతి

అభ్యాసము- అలవాటు

అమరపదవి- చావులేనిస్థితి

అమరి- ఒప్పి

అమాయికులు- నిష్కడములు

అమితవ్రయభరము- హద్దు లేనివెచ్చమునగు బాధ

అవ్యతసదము- చావులేనిస్థితి

అమృత భాణము

అయిన- కూడ

ఆరమర- సంశయము

ఆరయ- గ్రహింప

అరయుఁబోవ్క. ఇట్లుండ-బోవ

అరయు. చూచు- వెదకు

అరయుఁడి. చూడుఁడి

అరసెదనని. అలోచించెదవని

అరుగు. పోవు

అరుదెంచి- వచ్చి

అరులకు. శత్రువు కు

అరుసుల. రాజులు

అథకము. ధనము

అథకరాత్రము. నడిరేయి

అహకత. మోగ్యత

అహకమామానుజోహ. తగుమనుష్యునితలంపు

అహకఁడ. తగినవాఁడ

అటిముటి. విక్కిలి

అల్లుత. కంఠమున

అల- తరంగము

అలంతుల- నీచుల

అలతులారా. అల్పులారా

అలపడి- చింత

అలత- అలసట

అలము. కవియు. కవ్వ. ఆశ్రమించు- వ్యాపించు

అలరింప. నంతోపవచుకాటకు

అలరు. పువ్వు- ఒప్పును

అలనడుట. అభ్యాసపడుట

అలవట- అడవిక

అలుకువ- కోవము
 అలుగు- బాణము
 అల్కుపోత- కోవస్వభావముకలదానా
 అల్పముగ- కొద్దిగా
 అల్పవేళ- కొద్దివేళు
 అల్ల- మెల్లగా
 అల్లాడెడు- కదలెడు
 అవకాశము- నమయము
 అచింతించిన- భూమికిఁదిగిన- ఆకారమందిన
 అవధి- గడువు
 అచూరకములైన- పరువుపోగొట్టెడు
 అవశ్యకృతి- చేయవలసినపని
 అవసరము- అక్క-అ- ఇష్టమునావేచుకొనువేళ
 అవివేకము- మంచిచెడ్డ తెలియగమి
 అశుచి- మ్మే
 అశ్రులు- కన్నీళ్ళు
 అసంభవము- కలుగఁజోలిది
 అసంభావితము- అసంభవము
 అసక్తి- నిలకడ్యము- అశ్రద్ధ
 అదు- అల్పుని
 అనయ- సారము
 అనాధారణముగా- అందఱికన్న నెక్కువగా
 అసుర- రాకాసి
 అస- అ- కరుణలకు
 అవ- అ- కరుణ

అ

ఆ- తే

ఆంధ్రము- భార్యలకు

ఆకట- ఆకలిచేత

ఆచికొంచు- అపహరించుకొంచు

ఆడంగి- పిటికి

ఆనకుండు- పొందకుండు

ఆకషిణించి- లాగి

ఆకస్మికమై- అనుకొనకున్నపుడు తటస్థించిన

ఆకారములు- రూపములు

ఆకృతి- రూపము

ఆకె- ఆపె

ఆచరణము- చేయుట

ఆచరించి- చేసి

ఆచారానుసారసూతకశ్యామవేషము- వాడుఁ నన్నసరించిస్తలపట్టుటయై

పు నల్లనివస్త్రాభరణాద్యలంకారము

ఆచ్ఛాదితులు- బట్టలచేఁగిప్పఁబడినవారు

ఆటపట్టు- నాట్యస్థానము

ఆశీ- కుండ్రము

ఆతతాయులు- దుమారగుళులు

ఆతుమలు- నూత్నశేహములు

ఆతురపడర్- వెత్తిచూపరు

ఆత్ర- తమయొక్క ప్రాణము నిపుడు

ఆత్మహత్య- తన్నుఁదాఁజంపుకొనుట

ఆవట- ఎల్లచోట్ల

ఆదిసరుగ కగుశిక్ష- విదేశవాసశిక్ష- ఆదమను మొట్టమొదటిమనుష్యుఁడు

షిష్ఠభుజముందిగుటచే నతనిస్త్రైవుఁడుస్వగోద్యాసమునుండి భూమికిఁదగిలి

వేసెనని హూనవేదమునందలిగాథ

ఆన- ఆజ్ఞ- ఒట్టు

ఆనతి- ఆజ్ఞ

అనవాలు- గుఱుతు

అపస్తంబామాన్యనాథిపతు- పాపలందటికి పమానముగాఁగిష్టము నం

వించుట

అపద- కష్టము

అమని- వసంతియుతువు

అయధనిగూఢుడు- ఆయుధబలము కలవాఁడు

అరముగ్గిన- నిండాఁబడిన

అరయుడి- చూడుడి

అరసి- ఆలోచించి

అరసినాఁడవు- కనిపెట్టినావు

అతాటము- శోకము

అరోహించి- ఎక్కి

అర్జునే- అడించెనా

అర్జును- ఒకదివ్యవైదికుఁడు

అలు- భార్య

అలోచనయునుగలిగియాటాడు- ఇట్లుచేయవలయునను నాపదేశము

అద్దకూఁగులాడు

అవృత్తలు- తడవలు

అర్థ- కోరిక

అప్యము- మొగము

ఇ

ఇంచుఁజించు- తమారవి

ఇంతి- స్త్రీ

ఇందాఁక- ఇంతవఱకు

ఇంద్రియములు- విన్నితూపు మొదలుగు నవయవగుణములు

ఇక్కట్టు- బాధ

ఇగిరిక- హవిస్సు

ఇగురు- చిగురు

ఇగురుబోడి- చిగురువంటిశరీరముకలదానా

ఇచ్చ- చిత్తము- కోరిక

ఇదుమ- కష్టము

ఇదుముళ్లు- కష్టములు

ఇదువారలు- కోర్కెనగపర్చు వలపుకాదు

ఇతము- ప్రియము

ఇత్తడినమాని- ఇత్తడితోగట్టబడినగుండము

ఇన్మడి- రెండుమార్లు- రెండురెట్లు

ఇరువుకొనుట- ఉండుట

ఇరుకెలంకుల- రెండువైపుల

ఇరుమన్కుల- రెండిండ్ల

ఇరులు- చీకట్లు

ఇర్వురు- ఇద్దరు

ఇట్టి- లేడి

ఇల- భూలోకము

ఇల్లాలు- భార్య

ఇహపరమలు- జీహమతోనున్నప్పుడు స్వహమాదిచినప్పుడు స్వీహాదు

కమముగానుండు లోకములు

ఈ

ఈడ- ఇక్కడ

ఈదు- ఒసంగదు

ఈను- ప్రసవించు- ఒసంగను

ఈభంగి- ఇట్లు

ఈయెడ- ఇక్కడ

ఈరు- మీరు- ఒసంగరు

ఈవశ్యా ఓర్వలేమి

ఈల్గుట- చచ్చుట
 ఈవి- దానము
 ఈవు- నీవు- ఒనగవు
 ఈడిపడు- అనన్యపడు
 ఈసడించు- తిరస్కరించు
 ఈసరుండు- ఈశ్వరుడు

ఉ

ఉరికించుట- వ్రాయుత్పించుట
 ఉంటె- ఉన్నావా
 ఉక్కడంచు- చంపు
 ఉండించెడు- తెలియపరచెడు
 ఉగ్రశ్రీ- శ్రీ శి
 ఉగ్రతః- ధము- మంచి తెల్పుట
 ఉచ్చరియించు- పల్కు
 ఉచ్చస్థి- గొప్పపదవి
 ఉచ్చాహము- పలుకుబడి
 ఉచ్చైశ్చ- కము- బైటవిడుచునూపిరి
 ఉగుగు- నేడి
 ఉడుప్ప- మున్న
 ఉత్తమప్రజ- గొప్పజ్ఞానము
 ఉత్తమమధ్యమాశ్రమ విభాగములయెడ- కామముపంచుటయందను శూల
 ముగ నుండుచప్పుడు
 ఉత్తలపడకు- చింతించకు
 ఉత్సాహము- ఉభలాటము
 ఉదయము- ప్రాస్తదూరుసమయము

ఉదారుడు- దాత

ఉదితేంద్రియములు- పనిచేయజొచ్చుచూపు మొదలగు నవయవములు

ఉద్యోగిజనము- కార్యనివాళులు

ఉద్యహనుము- పెండ్లికలంకరించుకొనుపుచ్చ

ఉపద్రవకరము- చేటుతెచ్చునది

ఉపన్యాసము- దేనిఁగూచియైన విస్తరించి చెప్పుట

ఉపేక్షింప- నిర్లక్ష్యముచేయ

ఉరంబులను- హృదయములను

ఉరలు- విడిచిన

ఉరపు- పెద్ద- మిక్కిలి

ఉరు- ఒప్పెడు

ఉరువడి- త్వరగా

ఉర్వి- భూమి

ఉఱిది- దట్టము, దాఢ్యము

ఉలివి- సద్దు

ఉలుగు- భయము

ఉల్లాసము- నేడ్క

ఉవిద- స్త్రీ

ఉసికొల్పెద- పురికొల్పెద

ఉసుగుల- పొగముల

ఉ

ఉచ్చుచు- ఉపరితీయచు, దూఱించుచు

ఉత్సాహు- నిట్టూర్పువిడుతురు

ఉరదెలుడు- ఓచుకొందు

ఋ

ఋతువులు- కాలవిశేషము

ఎ

ఎంచగ. ఆలోచించగ
 ఎంతే. మిక్కిలి .
 ఎంతేని. ఎక్కడనైనను
 ఎకిమిఁడు. రాజు
 ఎక్కడి. ఏదోయొక
 ఎక్కుడుమొకములు. ఏనలు
 ఎగ్గించుట. నిందించుట
 ఎగ్గు. అపకారము. దోషము
 ఎట్టకేలకు. కొంతసే. తక్కి
 ఎడ. హృదయము
 ఎడఁద. హృదయము
 ఎడపని. విడువని
 . డయిక. విరహము
 ఎడయుట. మానట
 ఎడసి. విడచి
 ఎడ్డి. పిచ్చి
 ఎత్తునడ. కుట్ర
 ఎదిరి. శత్రువు
 ఎదిరించు. నిశ్చించు
 ఎద్దియుం . ఎదురైన . విరూపము
 ఎఱయు. కలియు
 ఎన్నక. ఎంత . ఎడక
 ఎన్నిక. నె. కీర్తి . చచ్చునట్లు . గొప్పస్థితి . గొప్పటకు
 . ర. ఆహారము
 . రగుట . పడుట

ఎరవు- ఒకటి రెండు రోజులు వాడుకొనటకు పనికి వచ్చుకొనునామృత

ఎఱుక- జ్ఞానము

ఎల- లేత

బలనాఁగ-స్త్రీ

బలమి- సంతోషము

ఎలుంగు- ధ్వని

ఎల్లు- గొంతు- భల్లుకము

ఎల్లభాషలు- అందఱోనాళ్ళు

ఎసంగు- ఒప్పెడు

ఏ

ఏఱవు- బాధ

ఏకతమున- ఒంటిగా

ఏకమానసము- ఒక్కనీతిగా వారన్నులుంట

ఏకు- నిందించు

ఏగుచున్నారు- పోవుచున్నారు

ఏగుడెంచు- పెచ్చు

ఏడ్చెఱ- మక్కిలి

ఏ తెందినాడ- వచ్చినాడ

ఏ తేవు- రావు

ఏది- పోగొట్టుకొని- నీక

ఏను- నేను

ఏమఱి- పొరచడి

ఏరు- ఎరు

ఏలుబడి- పొరగవృత్తి

ఏల్క- రాజు

ఏవ- అసహ్యము

ఏవగించెద- అహింస వేద

ఇదువ- పుణ్యస్త్రీ

ఒంటిమై- రహస్యముగా

ఒండు- వేలు- ఒకటి

ఒండె- అయినను- కాని

ఒండొంటిచే- అన్యోన్యము

ఒండొరుమిక- పొత్తు

ఒందిలి- ఆపద

ఒకట- ఒక్కచోట- శత్రుణము

ఒకవట్ల- ఒకప్పుడు

ఒకొండు- ఒకఁడు

ఒకొట- ఒక్కచోట

ఒకొమ్మడి- ఒక్కమాటు- శత్రుణము

ఒక్కట- దబ్బున- ఆకస్మికముగా

ఒగి- వరుసగా

ఒగ్గలు- గురువులు

ఒడఁగూడ- లభించఁగా

ఒడఁబర్చు- ఒప్పించు

ఒడమఁ- పుట్టఁగా

ఒడమి- ధనము

ఒడయను- అశకారిని

ఒడసి- వట్లొకొని

ఒడి- అంకవర్జేశము

ఒడిచి- పొడిచితి

ఒక్కడి- బాధ

ఒదవక - పట్టణా

ఒదవిన - పొందిన

ఒద్దిక - చేరిక

ఒనరవలయు - తగియుండవలయు - ఉండవలయు

ఒనరుతు - చేయుదు

ఒరగెదరు - వ్రాలెదరు

ఒరపిడి - రాపిడి

ఒరసిన - రాచిన

ఒలయు - చచ్చు

ఒసంగి - ఇచ్చి

ఓ

ఓగు - తప్పు

ఓగుదనము - తప్పు

ఓలమి - అపజయము

ఓడంగి - ఓడవాడు

ఓడి - భయపడి

ఓమెడు - రక్షించెను

ఓచెక - జయించె

ఓర్వ - సహింపగా

ఔ

ఔడు - పెదవికించిపోట

ఔదల - ముఖ్యకారణము

ఔన్నత్యమున దోచుచు - పొడి వుగాగాన బహు

క

కంటిలే - చూచితిరా

కంతు - మనస్కరుని

కందపుకాడు - మనస్కరుడు

కందు- పసిబిడ్డ

కక్కులు- రంఘుకోటలు

కటా- అయ్యో

కటకటా- అయ్యో

కటిక- అధికమైన- కూర్మమైన

కట్టడి- అధికమైన- కూర్మమైన

కట్టు- చదరంగమ లోని గాజు చెలాపడులు

కణనావసరము- అంతా లమ

కడ- కొన

కడంగి- బయలుపేటి

కడక- ప్రియత్నము

కడక- ప్రయత్నించి

కడగండ్రు- కప్పములు

కడచు- జరుగు

కడతేలు- తుదిముట్టు

కడవా- కొఱతెరికిన

కడముట్ట- చచ్చు- మగియలు

కడలి- సమద్రము

కడలినెన్న- చంద్రుడు

కడి- అన్నకబళము

కడిది- కఠినమైన- గొప్ప

కడిమి- బలము

కడు- మిక్కిలి

కణత- కడకంటి చెంగులదోట

కత- కథ

కతన- కారణమున

కతము- కారణము

క నలాడు- చలించు

క దించిగ- పట్టుకొనగా

క దుపున్- రేపిడు

కన్- కన్ను

కనకము- భంగారు

కను- కన్ను

కనుమొలుగక- మోసవుచ్చక

క నెడు- ప్రసవించెడు

కన్గొన్న- చూచిన

కన్నలోకములు- ఒరులాక గ్రమించెనిదగముగా

కన్యాత్వమునందు- పెనిమిటితోగ వగూపకున్న పడు

కప్పలకువిషమున్నదనియు వానితలలవ ఎలుండుననియును బూర్వ

శ్వాత్వమతము

కమ్మ- జాబు

కమ్మన- తీయస

కయి- నగ- కవి- యె

కరగించు- జాలిపడజేయు

కరచలేదు- కరగజేయలేదు

కరకరిన్- కూర్చావముకిలిగియుండుటచేత

కరడము- తిరింగము

కరణి- తీరు

కరము- మిక్కిలి- చేయి

కరుడు- ముద్ద

కరువలి- గాలి

కణముల- కాగ్యముల

కణముల- చెవుల

కనక- చేయువాడు

కణికస్యము- చేయనలసినపని

కతక్వాకృతి- చేయువానిపని

కర్వలి- గాలి

కటపుట- నేపుకాట

కణవంగ- చేచుకొనుటకు

కశ్చే- నల్లని

కంగుట- దుఃఖించుట

కలంగు- క్షోభపెట్టా- బడలించు

కంగులె- క్షోభకరమైన

కలయిక- సంయోగము

కలవరము- కలత

కలహాశూర్యవము- యుద్ధభేదీధ్వని

కలహంశ- పోరాడ

కలి- దుష్టకాలము

కలికితురాయి- నొకనగుశిరోభూషణము

కలిమి- ఐశ్వర్యము

కలిమ్మిపై- కలిగియుండుటచేత

కలు- బండియుండి

కలువకొబ్బాగ్రులు- చంద్రనూర్వులు

కల్పనాచణప్రహసకార్లు- అల్లిక నేపుకాగల్గిన వ్యభుట్టించు కబ్బముగలు
న్నవారు

కల్పింశ- పన్నులకు

కల్మషకు- సంపదలకు

కల్లవాతక- అబద్ధపమాట

కల్లసిగ్గుపచకనిపేరు- అబద్ధమాడువారిచే నవమానింపబడనితి

కళ- కాంతి

కవలు- ఒక్కమాటొక కడుపున బుట్టినవాడు

కసిమనంగి- చెలరేగి

కస్తి- ఆపద

కా

కాక్షింపఁడు- కోరఁడు

కాంచరు- పొందరు

కాంచిన- ప్రసవించిన- కన్న

కాంచుఁడీ- చూడుఁడీ

కాంచు- తపింపఁజేయు

కాఁపులు- సేద్యముచేయువారు

కాచు- రక్షించు

కాన- కనుక- అడవి- చూడ

కానిపించు- అగపచుక- అగపడు

కానియేలికపోటు- దుష్టరాజుచేయునపకారము

కామంచిచెట్టు- ద్రాక్ష

కామము- వలపు- కోర్కె- రతివాంఛ

కామమూలము- ప్రేమకారణము

కాముకునకు- వలపుకానికి

కాముని- మత్తధుని

కారింపనీ- బాధించనిముక్తి

కారు- కాలము

కాదకము- కడుపునీటితిత్తికిందనుండు మాంసఖండవిశేషము

కాతుకద- శరత్కాలము

కాతీయపెట్టకు బాధించకు

కాలతాడసతిసగ్గరములు- కాలమువలనఁగల్గు బాధలు నవమాసములును

కామునిష్టలు . అన్యమాలుట

కలుగి - యమునికి

కాపిము - కొన్ని

కాపిచిలుగి - చిట్టమునొసరించు విన్నవె

కాపినిముసముల్లంటుక నలె - కదలికగల నిహమలు పోవు గంట

యొక్క బయ్యతగించునట్లు

కవి - ఎజ్జని

కస్సపుడు - కాశ్యపుడు

క్రి

కినియు - కోపించు

కిన్క - కోపము

కిణములు - మిన్కలు - కాంతులు

కిన్నిషము - పాపము

కు

కుందరు - దుఃఖించరు

కుటిలమైన - చెడ్డ

కుట్టన - బాధకలిగించునట్లు

కుడుచునకు - అనుభవించునము భోగములకంటె

కుడువబడగల్గు - అనుభవించబడజాలు

కుత్సింతు - నిందింతు

కుత్సితవాంఛలు - నీచములగుకోర్కెలు

కుందింప - తగ్గింప

కుప్పనము - కూనము

కులట - వ్యభిచరించు స్త్రీ

కులస్త్రీల - మగవాండ్రు

కూ

కూటమి - సురతము

కూటమిన్నానిసిగుడ్డక వొదవినచ లిపు - వెలిగుక్క - రతికూజితము

కూటల - కొమ్మారెలు

కూర్మ - చిర్ర

కూముక - ప్రియ - స్నేహము

కూళ - క్రూరమృత - నిరగుడు

కూళితనము - క్రూరస్వము

కృ

కృతఘ్న - వేలువలస

కృత్యము - పని

కృష్ణ - పక్షి

కృషి - వాడ

కృ

కృగాము - అంతాకిరినాము

కృష్ణ - పక్షి

కృష్ణ పెద - చంద్రుడు

కృష్ణము - పక్షి

కృ

కృత్రిమ - గొంతుకసవరించుకొనుట

కృత్ - బురద

కృత్తము - బొక్కగా

కృత్తములు - తలచెందుకలు

కృత్తములు - మెడచెందుకలు

(6)

క

క

క - చేయి - అలంకారము

క - పి - తీరు

క

క - పెం - పెం

కొండి - తేలును మొదలైనవలయునవానితో క

కొండక - సర్వోదయక

కొత్తి - సంకేతించి - అక్షరలోప

కొత్త ముద్ర - వర్ణపటము

కొత్తవా - పునః పుచ్చు - తీరు

కొత్త - పుచ్చు -

కొత్త - పుచ్చు - పుచ్చు - ముగ

కొత్త - పుచ్చు -

కొత్త - పుచ్చు -

కొత్త - పుచ్చు -

కొత్త - పుచ్చు -

కొత్త - పుచ్చు -

కొత్త - పుచ్చు - పుచ్చు -

కొత్త - పుచ్చు - పుచ్చు -

కొత్త - పుచ్చు -

కొత్త - పుచ్చు -

కొత్త - పుచ్చు -

కొత్త - పుచ్చు -

కొత్త - పుచ్చు - పుచ్చు -

క

క - పుచ్చు - పుచ్చు -

కోరింగి- హాస్యగాఁడు
 కోరికలుచెడిన- కోరినట్లుకాకున్నప్పుడు
 కొఱమీసము- కొనసన్నగనుండుమీసము
 కోలుపోయి- విడనాడి
 కోవిదారి- దేవకాంచనవృక్షము

కౌ

కౌను- దాము
 కౌరు- రంగు

క్రి

క్రింతల- అశ్రవలనందు
 క్రిచ్చన- త్వరగా
 క్రిమత- వరుసగా
 క్రిమము- సత్త్వరములయాకోహాణా వకోహాణపిఠము
 క్రిమ్రు- మఱల- తిరిగి
 క్రియమూల్యము- కొనువె
 క్రియంపబడుచు- కొనబడుచు

క్ర

క్రాలుగంగి- బెనురుచూపులయాఁడుడి
 క్రాలెడు- ప్రకాశించెడు- మండెడు

క్ర

క్రియ- పని

క్ర

క్రింగిలిశ- పేదపడిన

కేరీవకు- చెంతకు

కొంజపులు- వింజదులు

కొన్నపాయము- లేతజవ్వనము

క్షణభంగురము- క్షణములోన శిండునది
క్షణికంబా- మిక్కిలియిచ్చివ నుదానా
క్షద్రము- నీరము

క్షాతవై- క్షతమున బడి

క్షాతకందుకము- భూతము

క్షుద్ర- క్షిప్రము

గంగ- గంగానది

గంటముక్త- వాతపనిముట్టు

గంటువడు- గాయముపడు

గంధవకవేళ- అధికారత్రయము

గడన- సంపాదనము

గడనప్పించు- లెక్క-ప్పించు

గడువు- నిర్ణయించబడిన కాలము- ఆవధి

గతి- నడిక- అవస్థ

గల్చి- పొగరుచోరు

గభీరత- లోతలు

గభీరశుభ - సంప్రదించిన సంగతులు- హాయికలు, శ్రేయస్కర దేవునివేడు

చూ- బొడడువేడుక పాటలు

గమి- సమూహము

గమిలు- స్త్రీలు

గలిగిలి- సందడి

గజాపి ముక్తులు- కోర్కెలు

గా

గాడుపు- గాలి

గాఢోద్ర- పడతెలుగు నిగ్గు

గాఢవి- పాట

గాయకుడు- పాటకాడు

గారము- గౌరవము

గారాబు- గౌరవము

గాలిమేపరిషద - గాలిందినుపాములకు శత్రువుగునెమలి

గి

గిటి- కుండ్రని రేఖ

గిలికింత చక్కిలిగింత

గి

గీటున- అనాదరమున

గు

గుంత- పల్లము

గుంపు- కట్టెమీదియెత్తిన ప్రదేశము సమూహము

గునగున- త్వరగా

గునికైదరు- మెల్లగాఁబరువిడిపోయెదరు

గుబ్బి-ఁచిన్నులు

గుర్వో- గానసిదిచెందు

గులాలు- ఒకవిధమగునెల్లని నువానగలభూవు

గుప్యచాశ్యము- పోకిరితనము

==

గడఁగుంచుకల - నడఁగుంచుకలు

గడ్డ - నడవ

==

గెయము- సంతము

గెయ - గొప్పాడు

గొ

గొంతు - జుగు

గొంజెమ్మోర్పులు- అంగరానివాన్నికైనాశలు

గొంజె - అపద

గొం - విష్ణులనైన

గొంము - గుణము

గొంబ్బ - త్వరగా

గో

గోటు - ఒక్కొక్కము

గోడిగ - అడుగుజుత్తము

గోరము - అపద

ఘ

ఘన - గొప్ప

ఘనత - గొప్పతనము

ఘనతకెక్కు - ప్రసిద్ధిచెందు

ఘోరము- కంచుతో, జేయబడిన వాద్యవిశేషధ్వని

ఘనులు- గొప్పవారు

ఘా

ఘాతుకుల్ - చంపెడుస్వభావము కలవారు

ఘో

ఘోరము- కఠిరము- అన్యాయము- చెడ్డ

ఘోరవృత్తి - కఠినవ్యాపారము

ఘోరవైరము- ఎడతెగనివిరోధము

ఘోష- ధ్వని

చ

చంద్రిగతి- చంద్రునిసడక

చపల- నిల్కడలేని

చమూనియంశ్యగద- సేనాపతియూయుధవగు నినుపదుడ్డు

చన్ద్రోచన్ద్రోము- ముండినదానే తొగినమలుట

చా

చాంచల్యము- నిల్కడలేని

చాపము- నిల్కడలేని

చాపము- కహస్యముగాఁ దిరుగుచు రాక కులోక వాతాఁదెల్పువారు

చి

చింతగుచిహీనము- విచారముగొనుక్కాంతిమూసిన

చింతాకారణము- విచారహేతువు

చింతించు- ఊహించు

చింత్యము- ఆలోచించవలసినసంగతి

చికిత్సకులు- వైద్యులు

చిచ్చు- అగ్ని

చిటికె- చిటికెవేయచుంతకాలము

చిట్టించుకొన్న- కోపవికారములోఁగూచినయెడల

చిడిముడి- కోపము

చిత్రము- చిత్రరపు

చిరము- దీర్ఘకాలము

చిలుక- చిన్న- చిట్ట

చిలుకఁకొలికి- అంతచుగిసి

చిట్టించు- కోపముననున్నచో నొకప్పుడు వ్యతీజము

చిప్పిరి- కోపము

చిప్పి- నాము

చివరిలు- అంతమునకుఁగొల్పినాములు

చిహ్నము- గుహ

చి

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చు

చుంబించు- ముద్దిడు

చె

చెచ్చెర- త్వర

చెట్ట- కీడు

చెడుగొట్లు- దుష్టులు

చెనక- తిరస్కరింపఁగ- ఎదిరింపఁగ

చెనటి- కఠిన్మైన

చెయిదములు- ఇంద్రియవ్యాసారములు

చెలంగ- ఒప్పుగా

చెలి- ప్రియురాలు- ప్రియుఁడు- స్త్రీ

చెలిమిచే- హితులోదాచుటచే

చెలియ- స్త్రీ- చెలికత్తె

చెలువ- అందకత్తె

చెలువడఁచు- నూపుమాపు

చెలువు- అందము

చెలువుఁడు- మగఁడు

చెలువున- తీరున

చెల్లగే- భళి

చెల్లెను- లేకుంజను

చెల్వము- అందము

చెల్వ్వి - మగని- కీతిని

చొ

చేకురు- లభించు

చేకూర- దొరకినయెడల

చేకొను- పుచ్చుకొను

చేగలమెకములు- వర్గములు

చేదే- (ప్ర)

చేదే- (ప్ర) - తొట్టెనిచాటుచేంద

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త - న్యాయవంతులవలెనొగిపోవచ్చు

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చేదే- (ప్ర) - చేదే-వొడగికోనుమస్త

చా

చానుకే- భళిరా

చాడి- కొండెము

చాళ్ళన- తీరున

చాస- క్రీ

చామ- క్రీ- శ్యామయనుపేరుగలయొకమ్మ చెట్టు

చాయ- ఓథముల

చాల్పులు- నరులలు

చావునకువు- చచ్చినవారిని పోషించు పొయించు వాక్యము

చు

చును- చిహ్నము

చువక- మునిసన్నినిడువాటి చిహ్నము

చూ

చూచు- దుఃఖము

చూడక- పూస

చూడట్టదు- తొలగిపోవు

చూపియు- చూచువాని

చొ

చొక్క-పాటు- పరసశిష్టము

చొప్ప- మాగ్గము

చొరవ- సాహసము

జ

జగదానందకరుడు- సూర్యుడు

జనని- కన్నతల్లి

జర- ముదిమి

జరగతి- ముదిమి

జవము- పేగము

జా

అంశముల - కాంక్షానము
 అంశముల - కాంక్షానము
 అంశముల - కాంక్షానము

బి

అంశముల - కాంక్షానము
 అంశముల - కాంక్షానము

అంశముల - కాంక్షానము
 అంశముల - కాంక్షానము
 అంశముల - కాంక్షానము

బి

అంశముల - కాంక్షానము
 అంశముల - కాంక్షానము
 అంశముల - కాంక్షానము

బి

అంశముల - కాంక్షానము
 అంశముల - కాంక్షానము
 అంశముల - కాంక్షానము

బి

బి

అంశముల - కాంక్షానము
 అంశముల - కాంక్షానము

బి

అంశముల - కాంక్షానము
 అంశముల - కాంక్షానము

జ్యే

జ్యేష్ఠము- గ్రీష్మతృత్యవందల్మొదటిమాసము

జ్యౌ

జ్యౌతిషికులు- జోనులు

జ్య

జ్వరము- పేడి

జ

జంట- జత

జగముకన్ను- సూర్యుడు

జగముతల్లి- పార్వతి

జతనము- ప్రియత్నము

జన్ని- సన్నిపాతము

జన్నిగట్టు- బ్రాహ్మణుడు

జబ్బయిన- కాంతితగ్గిన

జమిలిముక్కాలి- తుమ్మెదయొక్క

జముడు- పాములజంపించుదేనతి

జా

జాడ- పోల్కి-- నారి

జాబిలిపతిమసగ- చంద్రప్రతిబింబమను భూషణము

జాలకట్ట- కిటికీ

జు

జుట్టుపులుగు- నెమలి

జో

జోక- ఉత్సాహము- ఆనందము

జోగము- మనస్సునిశ్చలముచేయుట

జోగులు- యోగులు

జోటి- స్త్రీ

జోతి- నెల్లు

టక్కరి- మోసగాడు

టెక్కియము- జెండా

టైబరు- ఇటలీ దేశములోనియొక నది

కాయ- స్వరస్థాయి

డబ్బు- తలకిమిదినకేసుము

డబ్బు- గడ్డదస్వయం

డబ్బు- బాహము

డబ్బు- ధనము

డస్సిన- ల- లసిన

డంచు- దాచు

డాలు- కాంతి- పూక

డిందు- అడంగు

డెండము- గుండె

తంటాలుపడియెద- శ్రమపడెద

తండుగోల- తెడ్డు - తండెలు- పడవ పెత్తనగాడు

తక్కువారు- తక్కువువారు

తగ- బాగుగ

తగవు- నాయము- నీతి -

తగిలి- అభిలాషపడి

తగు- గొప్పస్థితిగల

తగులమందినవాడు- కాముకుడు

తగులు- పొందు- అనురాగపడు- అనురాగము

తడబడిన- తోచకున్న

తడవు- కాలము- చిరకాలము- ఆలస్యము

తత్తులు- గుఱ్ఱములు

తద్దయు- మిక్కిలి

తనక తముదిండిపగచూళ్ల - తనకుఁగారణమగు కష్టము నగ్గియుక్కధరిజ
రూపమగుపొగవలసఁబట్టు మేఘములయొక్క

తనమసి- తానువయోగి మచసిగా

తనరాఁ- ఒప్పెను

తనరు- ప్రకాశించు

తనస్థితివిశేషమునకువలనుగడించి- తనమైశ్వర్యమభివృద్ధిచెందునట్లుపాటు
మువెతకి

తనిపెడు- సంతుష్టిపొందుగ

తనియు- తృప్తిపడు

తనువు- శరీరము

తన్వి- సంతుష్టి

తపసి- ముని

తప్పముల్లెలు- వట్టసంచులు

తప్పుకొందురికినటుల- ఆవిధముగానురిబాధ తెలియకుండుడు

త ప్తమగు- కాల్పగణి

తబము- తపస్సు

తమి- వామ - కుశూహలము

తమిత్తూలి- బ్రహ్మ

తమిత్తగతుడు- చంద్రుడు

తముక్తులు- పద్మములు

తరుణము- అవసరము- లేత

తరుణస్వము- యశావసము

తకించుకొనుచు- ఊహించుకొనుచు

తగ్గు- ప్రమాణమగు

తలిన- చచ్చినయెడల

తల్ - తాము

తలగు- తగ్గు

తలము- వెంబడించివరుగైత్తిం

తలగి- విడిచి

తలకొనుడు- పూనుకొండు

తలపోసి- తలచుకొని

తలసంపు- చిన్నతనము

తలారి- కావలివాడు

తలగు- లేక- చివురు

తలరు- చివురువలెచేయి

తలననలు- సైకిసంతోషమువలె గన్బడుదుఃఖము

తస్కరులు- దొంగలు

తా

తాత్పర్యము- కోర్కె

తానము- స్నానము

తామరల- వత్సములు
 తారతమ్యము- వాసి
 తారలు- నక్షత్రములు
 తారసమై- చెంతకువచ్చి
 తాగు- తిరుగు- నటించు
 తాదాన్యము- యశావసము
 తాలెచ్చెడు- ధరించెడు
 తావకీన- నీయొక్క
 తావు- చోటు

తి

తిమ్రనికన్న- కోరికన్న
 తిరపగాంధు- విచ్చగాంధు
 తిరగబడెడు- మాటెడు
 తిరుగుబాటు- మార్పు
 తిలకింపక- చూడన్
 తివురుట- యత్నించుట
 తివురుము- కుతూహలపడుము

తీ

తీండ్రమైన- తీక్షణమైన
 తీతువు- ఒకవిధమైనపక్షి
 తీరని- పోనని- చేయకవిధిలేని
 తీరము- ఒడ్డు
 తీరు- విధము
 తీరిన- కడచిన
 తీర్వాత్రప్రకృతి- మిక్కిలినిచ్చిగుండుము
 (ఈ)

తోలిమచ్చు - మొదటమాదిరి
తోవల - కల్వల

తో

తోచబడియె - కానబడియె
తోచునట్లు - అగపడునట్లు
తోతెంచు - కనబడు
తోడు - సాయము

త్ర

త్రాపాపాతముల్ - సిగ్గనచదావాలు

త్రా

త్రాచు - పగడగలపాము

త్రి

త్రిప్పటంబడు - తిరుగులాడు

త్రి

త్రిక్కుడు - బాధ

ద

దండ - చెంత

దండనవిధి - విధానకృత్యము

దగ - దక్షిణ

దనుక - పలుకు

దబ్బ - దభణ

దబ్బితి - కల్ల చెప్పవారము

దమ్మము - ధమకము

దమాళురు - కరుణాస్వభావము కలవాడు

దయ్యము- దేవత- విశాచము- పాపముచేయుటకుఁ బ్రేరిపించుదేవత

గరి- బిడ్డ- హద్దు- చెంత

గర్భావస్థ- దశానము

గర్భాంశము- అర్ధము

కర్మఫలము- నేరల

దత్తు- గూరము

దన్య- గూరము

దా

దాశి- దొడ్డెత్తు

దాది- పాలిచ్చి పెంచుస్త్రీ

దాని- స్త్రీయో పేట్రాయొక్క

దాపు- దగ్గర

దాయము- అలిదండ్రునుండి రావలసినయాస్తి

దారిద్ర్యభరము- పేదరికపుబరువు

ది

దింబకుటు- దినమొలవారు

దిట్టపు- కైర్యము

దిట్టవనము- కైర్యము

దినుసులు- పస్తువులు

దివి- స్వర్గము

దీర్ఘ- ధైర్యసంభందమైన

దిప్యమూర్తి- అతిసుందరుడు

దివ్యమూర్తి నధికులువురుషాలు- ఎక్కువు బలముంటచే మగనాంధ్ర

శ్రేష్ఠులు

దివ్యోపమ- వేల్పునాటి

దివ్య- నీవము

దీనుఁడు- దుఃఖించువాఁడు
దీవింతు- వర్ణింతునెందురు

మ

దుఃఖమేలు- మనోవికారముకలిగించు

దుండగనూ. యోధు. గోరెమ్మ.

దంపతీ(డు- గు + డు)

మమళ- ౫

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

22

2000

దురహం

దశా

దుక్కిన -

మ: 22

உதாரணம் -

దక్షిణానాథుని, పుకానాథుని, వెంకటాద్రి గోల్లనాథుని

ద్రుత రాజ్య చేసెడించొ నాడు

దు. 4 - దు. 5 = గు. 6 (దు)

దుస్సంతుని- దుష్కంతుని

మ

దూఁబఱఁదింకి- అభివ్యయమొనరించునట్టిది

దూకుని- నింద- నిందించు

మూర్తి. నిర్మిత

శ

దశాంతము:- నాటి

దృష్టి- చూపు

ద

దెబ్బ- చప్పున

దెన- అవధి

ద

దేవర- శేవుడు

దేవురికంటె సెకవలన తేల్చిన దేవునిచేతులకన్న దేవునివ

తి కూడ నా ముఠా పిండుచున్న శ్రేష్ఠమనుట

శ్రేష్ఠమనుట - గాన

దై

దైత్యులు- వేల్పు

దైత్యులు- వేల్పు- అడవి, పుష్పము

దొ

దొంగ వట్ట వ- దొంగముచేయువనికిసూచిన పట్టము

దొంగలముఠా- పట్టములు

దొంగలు- సరము

దో

దోన- శిష్ట

దోయి- జత

దోరగాయ- సగముపండినకాయ

దోషి- నేరముచేసినవాడు

దా

దాజన్యము- కూరత్వము

దాభాగ్యము- పేదలు

ద్ర

ద్రవరూ మా - నీలవలెనున్న
ద్రవ్యము - ఇంద్రియము

ద్రా

ద్రాక్షానవము - ద్రాక్షపండ్లసారాయి

ద్రో

ద్రోబ్బు - పడవేయును

ద్రో

ద్రోహము - శేరము - పాపము

ధ

ధరణి - భూమి

ధమకంబు - స్వభావము - న్యాయము - పుణ్యము

ధవళిమ - లెల్పు

ధి

ధిక్పతప్రణయూతి దీఘకనేదసలు - తావలచినవారుతన్న నిరసిలిపగాన
చ్చినగొప్పబాధలు

ధీ

ధీరులు - ధైర్యవంతులు

ధ్వజంబు - పాడు

ధ

ధకకలు - పన్నదనము

ధక్కవైద్యము - వైద్యము

ధక్కెడు - ఒకగెడు

సగరు- కోట

సగరైవేంకంట- ఇంద్రదనుస్సుసందు

సగురు- సవ్యచ

సగుబాటు- హాన్యము

నటసము- లేనిదున్నట్లగపచుకాట

నట్టువపిట్ట- నమలి

నడ- నడక

నడతెంచు- వచ్చు

నడిన్- మధ్యను

నడిగేయి- అధికారాత్రము

నత్తకాయ- గుల్లతోబ్రాకునీటివునుగు

సన- పువ్వు

సనబోడి- పువ్వునంటిశరీరముకలయాడుది

సనవిల్తుడు- మనస్సుడు

సన్ను- నాశరీరమున

సన్నుగూచి- సన్నుజ్ఞానకెదెచ్చుకొనుటకు

సమభ్రమరము- కనికరంపదగినతుమ్మెద

సరకము- శిక్షపిధింపబడిన పాపులుండులోకము- భూరము

సరక పొలునవి- మానుష్యులగుకలయక సరక మందున్నవి

సరవరప్రియులు- రాజసక్తిప్తులు

సఱద- వింటినారితగిలించుగాడి

సలి- మిక్కిలి

సలువ- బ్రహ్మ

సలువందు- ఒప్పు

సలువయువిద- సరస్వతి

సల్ల- నత్తురు

జనశిష్యు- మౌనశ్శ్రవణము

సవీ- శౌర్య

సహి- కాదు

నా

నాగ- అనగ

నాకునీళ్ళదాగివిడుచుచు- నేబ్రతుకననితెలియుడు

నాగతకత- మోటతనములేమి

నాట్యప్రవీణత- అటనేవు

నాణెము- ముద్రింపబడినరాగిమొదలగు లోహములచిక్క

నాతి- శ్రీ

నాదిరాగ్రహభూతము- నాడువ్వుకోపమనుపిశాచము

నాన- సిగ్గు

నానబాలు- నానబియ్యము

నానాగతులు- అనేకవిధముల

నామము- పేరు

నామకరణము- పేరు పెట్టే మన మనము

నాయకి- పరిపూర్ణత

నాయకుడు- పరిపూర్ణుడు

నాయము- సౌమ్యము

నాయానగమరాత్రి- నక్షత్రములనుమీ

నారికాయల- విరిగిపోయినరాపిడిచేర్లగుకాయల

నారీన్వభావము- శ్రీనైదము

నాలిముచ్చ- కపటి

నాల్గ- దేశముల- నరముల

నావ- ఓడ

నావికుడు- ఓడవాడు

ని

నింగి- అకాశము

నించెడు- నిందించెడు

నిక్కపు- నిశ్చయమైన

నిక్కమగుదుఃఖమేలురానికొ- వదనోపకారముకలిగించు చిందుగ్రా

నిగమము- వేదము

నిగుడు- నిక్కు- చెలరేగు

నిచ్చయంబు- నిశ్చయము

నిచ్చలపు- కదలని

నిచ్చలు- ఎల్లప్పుడు

నిజమఱి- నిజముపల్కువాడు

నిడు- దీఘశ్వాస

నిత్యండు- దేవుడు

నిష్ఠముగా- సుకుమారముగా- నునువుగా

నిపాదుడు- నేపకారి

నిబ్బడి- నిజము

నిఘ్నము- కఠినము

నిగుళి- ఆర్ణ

నియమింపంపడయ్యెనే- కాపింపకన్నయెడల నెంత బాగుండును

నిగదగాని- చదు- నేరములేము

నిరపరాధి- నిష్కలము

నిరపరాధు- నేరములేనివారల

నిరసించు- తరస్కరించు

నిరాకరించు- అనాదరణముచేయు

నిరుపమముగ- సాటిలేట్టుగా

నిరూఢిగ- నిశ్చయముగ

నిరూపించవలయు- కనుపచరవలయు

నిరూపింపబడుచు- నిరూపింపబడుచు

నిరాకారము- పూనిక
 నిరాకార్యజ్ఞేన నాద్రద్యదశ
 నిరీకాంతి- వెలపు లేము
 నిమిశాంతి- కట్టి
 నిర్వహిగతు- నాగవేలక- నిల్లుకొందు
 నిర్వృతి- నుఖము
 నివేదనములు- సమవకాశములు
 నిష్పతి- ఆశ్చర్యము- భాగిని
 నిశ్చేద- నిష్పేద
 నిశ్చల- న శయనములేము
 నిశ్చలము- శివుడుబోలియ మగు
 నిష్కలము - హాస్యిని - నాని
 నిష్కల విద వల
 నిహతము- అణచబడి

నీ

నీచమహానాథావధుడు- నీకంట గాంధీయ్యుని సశిరచేదకు
 నీచము- సులభము
 నీచవ్రతాపందయ- తుచ్ఛసనసమూహకథీసత
 నీచసోపానములు- కీంద్రమట్టిలు
 నీటంగలెదవు- పాడుచేసెదవు
 నీపావనమగుగుడి- దేవాలయమువలె విశ్రమగు నీశరీరమును
 నీరనులు- బలములేనివారు
 నీరాటములు- జలక్రీడలు
 నీర్వాణ- దప్పికొని
 నీర్ముల- చచ్చుట

సు

సంకులు - మాటలు
 సుచరిత - లోపములేమి
 సున్ని - అపజ్ఞానవృద్ధి
 సర్వ - మాటలు

సూ

సూక్ష్మ - శీత
 సూక్ష్మా దారిము - అస్తిరాజిక
 సూక్ష్మ - ను - పొందిన

స్వ

స్వకవ - పరమా - గాఢచేనుండు శాశ్వత సచిహ్నము
 స్వపరమా - రాజకిరీటము
 స్వ - లంక - గాఢ లంక

సే

సే - వి - ఉండి
 సే - లుపపు - చేయవ
 సే - వ్యాపించి
 సే - నోప్ప
 సే - స్నేహితుడు
 సే - వెడలగొట్టబడి
 సే - ప్రియత్నించకు
 సే - వాసన
 సే - దయ
 సే - మిష
 సే - వెదకుట

నమ్మి- ప్రేమ
 నమ్ములను ఎముక
 నరుపబడి- చే చూబడి
 నర్వి- ఒకానొకపట్టణము
 నెఱ- ఎక్కువైన
 నెఱవు- వ్యాపించు- పెట్టొను- చేయ
 నెఱి- వలెను
 నెఱులు- తలనెండుకలు
 నెల- చంద్రుని
 నెలకొందువు- ఉందువు
 నెలవు- ఉన్నవట్టి

నె

నేనేనేను- నాకుఁబ్రేమనాయ
 నేమము- నియమము

నియమము

నేరము మోమునెనుచుకాటకా- జన్మ
 నేలవుర్వా- లోకమునుధ్వంసము చేయు

ంచుటకా

నె

నై చ్యము- కొంచెపుతనము
 నై జముగ- సహజముగా

నె

నొగులు- కొన్ని
 నొడవిన- చెప్పిన
 నొనల్లను- నుద్యుల్లను

నొ

నొము- ప్రియము

నామకము - తివాహర్యముగనుట

॥ श्री. चण्डिका ॥

పటిమ- శక్తి
 పట్టి- బిడ్డ- బిడ్డడు
 పట్టు- తేనెపట్టు- నివాసస్థానము
 పఠింప- చదువ
 పడలి- సహనముక- స్త్రీ
 పడక- శ్రమపడక
 పడకుండెడు- కిట్టకుండెడు
 పడగ- జెండా
 పడసిన- పోయినది
 పడచు- కన్నీయ
 పతితుడు- గొప్పస్థితినుండిపడినవాడు
 పతివ్రతాత్వంబు- పెరిమిట్టివ్వు నిశచలచ్ఛింశచల వ్రతము
 పత్తెచ్చము- అగపడుట
 పదంపడి- మఱియు
 పదపడి- మఱియు
 పదను- వాడి
 పదము- శబ్దము. అడగు
 పద్మన- పూన్నితో
 పద్మబాంధవు- నూర్యుని
 పనికిరావు- కార్యమునకుఁజోలైవ;
 పనిపడసంతకు- అక్క-గకలు. సంతదాక
 పనిపడి- మిక్కిలి
 పనివాండ్రవలె- పనిచేయుటకుఁ గూనుకొన్నవారివలె
 పనుపడనట్లు- పనికిరానిసమయమున
 పన్నికము- నృప్తి
 పన్నిదము- పందెము

పన్ను గుర్తు - కిక్కిరించుచుంటు
 పలుకు - ప్రభువు కు
 పబ్బె - సీతీయుష్టినలుట్టినొక చెట్టు
 పరగుట - ప్రవర్తిల్లుట - బివ్వుట
 పరము - గేహమునిశిశిరపిదప జీవుడుండ గోకము
 పరికింప - పరికింప
 పరికి - చెప్పెను - చూచిన మేల
 పరస్పరము - ఒకరినొకరు
 పరిగ్రహించు - సన్ననిదు
 పరిగియ - చొచ్చుచేప
 పరిణయము - పెండ్లి
 పరిపూర్ణత - నిర్వాణము
 పరిపూర్ణ - కాలపు - లోపములేనిదానపు
 పరిమళము - సువాసన
 పరిమాచే - వలయు - చెప్పెను
 పరిశీలింపబడవు - బొగుగ - దొంగబడవు
 పరికి - చెప్పెను
 పరుగి - మిక్కిలి
 పరుగులు - వాయి - పరుమాక్షరము
 పర్యామములు - సార్లు
 వ్యతిశయము - కొడతలు
 పొందుట - వ్యాపించుట - పరుగిడుట
 పలుకుట - దూకుము - పైకిదెలుపుట
 పలుదెలు - పెదవులు
 పలువుర - అనేకుల
 పల్కులు - దైవసోత్తములు - మాటలు

జ. తి. ను- పావురమెగురుట

ప్ర. వి- పాటయొక్క తొలిభాగము

పశువులు- అజ్ఞానులు- నాలుకాళ్ళతో కలగజంతువులు

పన- బలిము- చవి

పనరము- పశువుల

పసాడము- వ్రసావము

వసిండి- బంగారు

వస్తువదిన- తిండిదొరకగున్న

५

పాఠము - నీజాతునికత్తువగునొక ఘనుఁడు

పాఠపరిచయము- చిరకాలమునుండియున్న యివాట

పాటవము - శక్తి

పాట. అవస్థ. శ్రమ

పాటవడు- పనిచేయు

పాటమూనిసి. కాయకష్టమునబ్రతుకువాడు

పాదుచున్న గోళములు- కేవలదాండుభులు

పాడుపాత్ర - పనికిమాలిన నటి

పాత కము- పాపము

పాతరలు- నాట్యమాడుస్త్రీలు

పాతివ్రత్యము- పెండ్లాడినవానిదమ్మనితరునింగూడకుండువ్రతము

సాదిరిల- పాటలీప్య కుముల

శాదుకొనియె. నాటుకొనియె

రామకౌలిపే. పుట్టిం చె

సానము- పానము- రాగము

కాయము. యావనము

శారిజాతము. ఒకపూలమొక్క

సామాజిక పరివ్రజ్యత

పాశక్వము- ప్రక్క

పాటుట- రణగంగమునుండి ధయవసిపరుగెత్తుట

పాటుసోము- చంచలనుఖము

పాలిన- కాంతిచెడి వెల్లనెన

పాశము- విధము- ఆనుకూల్యము

పావన- పవిత్రమైన

పాశంబు- కట్టుతాడు

పాషాణము- రాయి

పి

పిండు- సమూహము

పితాభుత్రవిద్యేషకారణ- తండ్రికింగొడుకునకు నైవరముపుట్లించు హేతు
వశితుడుపై- తండ్రియందు

పిత్తజ్వరము- జ్వరమునఁబుట్టుజ్వరము

పిన్నవయసురకము- పడుచువాడు

పిలువడు- లగ్ని

పిలిచితే- పిలిచివా

పిలుకుమారి- నశించి- చచ్చి

పిల్లలారారంటు- లోట్టియనుసూదిబిలమునజొప్పించునట్లువచ్చుట

యసాధ్యంబగు- ఈరెండునుభిస్తువేదవాక్యములు

పిల్లికన్నురతనము- వైదూర్యము

పిసినారి- లుడ్డు

పిసినిగొట్టు- లుడ్డు

పీ

పీకులాట- శ్రమము

పు

పుడమిలాటపుమిన్న- శ్రేష్ఠభావతి- శ్రేష్ఠశక్తియు

భద్రము - భాగము

పురుగుడు - అంటుడు

పాపము - పాపము

పుష్పము - పుష్పము

పన్నెత్తెగ - పన్నెత్తెగ

పాప - పాపము - నెమరిపించుము

పురుగు - నాటి

పురుగు - పక్షి

పాప

పుష్పము - పుష్పములనుండి పుష్పములనుండి పుష్పములనుండి పుష్పములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పాప

పాప - పాపములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పాప - పాపములనుండి

పెనంగనియె - మెలిపడియె
 పెను - పెన్
 పెనుచు - రక్షించు
 పెనుచుట - పెంచుట
 పెనుపడ - వృద్ధిపొందగా
 పెన్నందు - మహాపాపి
 పెర - ఇతరవల - ఇతరవస్తువుయొక్క
 పెను - వ్యాపించగా
 పెను - పీను
 పెను - అస్థిరమైన - వితరగదుస్వభావవస్తువుల

వే

వేర - వీచురాలు - దరిదురెడు జ్ఞానహీనుడు - ముఖ్య
 వేర - తక్కువువిల్వకలవై
 వేరు - కీర్తి - హారము - నాకుము
 వేరుచు - అతిశయించు - 2.5 దానిపైనొకటి పెట్టు
 వేరైన - కీర్తికెక్కిన

వై

వై - తరువాత
 వైకొను - ఎదిరించు - కలుగు - తెచ్చుకొను
 వైడి - బంగాతు
 వైరు - చేను
 వైవానిచూపులనుండి సుఖపడజూచుట - ఇతరులుపొందు భోగముతాన
 నుభవించునట్లుచుకొంట

పా

పొంగించు- ఉడికించు

పొంగు- సంతోషించు

పొంత- చారి

పొక్కు- దుఃఖము

పొగరు- గిర్వము

పొగలు- విచారము- దుఃఖము

పొడఁగఁగివే- చూచితివే- వేముఁజూచితిసి

పొడఁగాంచు- చూచు

పొడఁపించు- వృద్ధించు

పొడము- పెట్టు

పొడిచు- ప్రసరింపజేయు- ఉదయించు

పొత్తిము- పుస్తకము

పొదువఁబడిన- పట్ట కొనబడిన

పొదుపు- మితవ్యము

పొసరుచు- చేయుము- భిష్టుచు

పొరయ- పొంగ

పొరపీవఁజాలదు- పొరపొటుకానేరదు

పొరింబారి మూటిమూటికి

పొద్దిక- ప్రవాహము

పొలతి- పొలంతుకీ - స్త్రీ

పొలపు- సొగసు

పొలయ- చావ

పొలములుక- ప్రశయకొసము

పొలము- పొలము

పా

పాట- నశించ

పాట- నశించ

పాట- పాటించ

పాట- పాటించ

పాట- పాటించ

పాట- పాటించ

పా

పా- కదా

పా- పాటించ

పా- నాశము- పాటించ

పా- పాటించ

పా- పాటించ

పా- పాటించ

పా- పాటించ

పా- పాటించ

పా- పాటించ

పా- పాటించ

పా- పాటించ

పా

పా- పాటించ

పా

పా- పాటించ

పా- పాటించ

పా- పాటించ

పా- పాటించ

ప్రకృతుఁడప్పట- వ్యభిచరించుట
 ప్రచురము- వెల్లడి
 ప్రజాణశిల- మిక్కిలియఱిగిపోయిన తాయి
 ప్రణతులు- నమస్కారములు
 ప్రణయచిందులు- హితముచేయుబొట్టు
 ప్రణామములు- దండములు
 ప్రణతింత్రే- కొనియాడుదురె
 ప్రతిగ- మాటుగా
 ప్రతిఘటించునని- ప్రతికూలించినయెడల
 ప్రతిఠియించుట- అచ్చఠియించుట
 ప్రతిదివస జీవితము- ఎల్లదినమునందలి బ్రహ్మ
 ప్రతిదుష్ట వివరము- ఎల్లచెడ్డనందు
 ప్రతివదాధము- ఎల్లవస్తువు
 ప్రతిఫలములు- ఘాటులాభములు
 ప్రసంగంధము- అడ్డు
 ప్రతివాదులు- విరోధులు
 ప్రతిష్ఠ- కీర్తి
 ప్రతిక్ష- ఎదురుచూచుట
 ప్రత్యక్షజీవతవు- కనులకగవడు నేల్పువు
 ప్రత్యక్షగము- ఎల్లయక్షరము
 ప్రత్యేకము- వేర్వేరుగా
 ప్రధానము- పెండ్లినిణకయించుకొనుట- ముఖ్యము
 ప్రబలు- వృద్ధిపొందు
 ప్రభాతము- ప్రాస్తపాదుచునేత
 ప్రభువుచేత- ఖిస్తుచేసినమేలు
 ప్రభుత- దొరతనము
 ప్రమాణము- ధట్టు
 ప్రమానకరము- భాధపడెడునది

ప్రసూజనములు- కార్యములు
 ప్రవతి-ంబబడె- నడువబడె
 ప్రశస్తామిత- శ్రేష్ఠమైనట్టియు హృదయేష్టయు
 ప్రస్తుతి- పొగడ
 ప్రస్ఫుట- స్పష్టమైన

ప్ర

ప్రచమవులకొనల ఉపనిషత్తుల
 ప్రచీనవృక్ష దృష్టశిఖరముల- తూపుకొనందలి చెట్లకొన్నితడల
 ప్రక్షత- ఎక్కువతెల్వి
 ప్రక్షల- తెలిసినవారల
 ప్రాగొద్దముక్తులు- ప్రాగహింసచేయునవి
 ప్రాగోత్క్రమణవేళ- ప్రాణముపోయినతక్షణము
 ప్రాపు- రక్షణము
 ప్రామదు- బాధించదు
 ప్రాయము- యావనము
 ప్రాయశ్చిత్తము పాపముపోగొట్టకొనుటకు- శ్రేయశ్శ్రమ- ము
 ప్రారంభమొనరించు- మొదలిడు
 ప్రానికంచు- కోరు
 ప్రాల్మాలి- సోఘరితనముపొంది

ప్ర

ప్రమముగ- ఇంపుగ
 ప్రయుడు- మిత్రుండు- మగడు

ప్ర

ప్రేమ-డి- ప్రేమ
 ప్రేరణ- పురికొల్పుట

ప్ర

వొచ్చి- నూర్వయ్య
వొచ్చి వేల్పు- నూర్వయ్య

ప్ర

వొక్క- మావచ్చ- వొక్క- పించ

భ

వొక్క- రీతి

బ

బంతువును సినట్టికిడు- ధనవంతులగువాడలు
బంగారువలనంత- ఒక్కొక్కచో వసుధానందము
బంట్లంపక- మిక్కిలి రుక్మిణియగుగా
బండ- తొలు

బం- పు

బండాలు- శ్రీమద్భక్తాను

బంది- చె

బందిగము- చె

బందుగులు- బంధువులు

బండ్లచిక్కిన- బండ్లచిక్కిన

బండ్లు- పు

బట్ట- కట్ట

బట్టలకు- కట్టలకు

బట్టి- భక్తి

బంతులపల్కేదేని- పుష్కలమునందు

బునిరులు- చెవివాడు

బుద్ధు- శత్రువులు

బయలు- ఆరె శ్రమ

బరి- దొంగ

బరిపోవు- పోగొట్టుకొను

బల్- గొప్ప

బలంగంబు- జ్ఞాతిబంధునపరాపాము

బలిమి- శక్తి

బలు- శాస్త్ర

బలెన్ - తిరున

బల్మిత్ర- బలవంతము

బవిసి- గౌరవము

బా

బాకా- నుమిరవాద్యవిశేషము

బాగెంబు- అదృష్టము

బాద- పోత

బాప, లే- భరి

బారి- అధీనత

బాళి- వలపు- విచారము

బాష్పము- కన్నీటి

బాప- బిట్ట- పుల్ల

బాపకటము- నల్లశి

బి

బిట్టు- మిక్కిలి

బిరుదు- కీర్తిసము

బి

బీజము- విజయము

బి

బుద్ధిసంతులము- నేలశాస్త్రవలయు- సత్విచలము

బుద్ధగీంచిన- లాలనముచేయఁబడిన
 బుదుత- పిల్లకాయ- లేత
 బుదుత నేలతాల్పు- శివుఁడు
 బువి- భూమి
 బువ్వ- అన్నము

బూ

బూతము- పాణి
 బూమెల- మాయుల

బె

బెంగి- (భృంగి) శివభటుఁడు
 బెగడింప- భయపెట్టుటకు
 బెట్టిదంపు- భయంకరమైన
 బెడఁగు- అధికమైన- సొగసు
 బెడిదంపు- బెడిదమా- భయంకరమైన- కఠినమైన
 బెడిదుఁడు- కూర్చుఁడు- భీకరుఁడు
 బెస్త - మిలవాఁడు

బొ

బొండ- చేతులకుఁదగల్గునంతలు
 బొంది- దేహము
 బొడ్డ- కడుపు
 బొట్ట- అటవు
 బొమముడి- కోవము
 బొమిడికల- కిరీటముల

బో

బోగముల భోగముల
 బోధ- ఎఱుక

బ

బ్రతుకు - సంసారము
బ్రహ్మవిద్య - ఆత్మజ్ఞానము

భ

భక్షి - చరగ - తిరగ
భటులు - కాల్బంకులు
భారము - భారము
భక్త - పోషింపఁదగిన హృదయము - మనః
భక్తకము - ఎక్కుబంధము

భా

భాగము - వైపు
భాగ్యము - అశ్రమము
భాతి - తీరున
భానుని - సూర్యుని
భావము - స్త్రీ
భానింప - తెలియ

భీ

భీకరము - భయంకరము
భీముడు - మనుష్యులందఱిలోబలశాలి
భీములు - పిరికివారు

భృ

భువనరంగము లోకమనునాట్యశాల

• భూ

భూకందుకము - భూగోళము
• భూతసామాన్యములముల్ - సమస్తజీవుల శరీరసామాన్యముల
భూపతి - రాజు

మగరాని- నజ్జాల
 మగివాని- శూరుని
 మగువ- స్త్రీ
 మచ్చరము- ఓగ్వలేమి
 మచ్చరుగు- ద్వేషుగు
 మచ్చిక- ఆశ్రయ
 మచ్చు- శీరు
 మచ్చెక్కరి- చేపలవంటి కన్నులకలలు
 మట్టాను- నలుగు
 మట్టపలచి- తగ్గించినయెడ
 మట్టమీ- మట్టదాటి
 మట్టి- చుప్ప
 మలిగుంతులు- అల్పవికలవాడు
 మల్ల- మదించి
 మదనూ- గర్వము
 మది- మ-స్సు
 మార్గ- కట్టి
 మ-కొక్క- మ-స్సునందచిగులు
 మ-గు- కాచుకొనుచేయదు
 మరికట్ట- మ-కొక్కెనున్న మొదటిభాగము
 మ-కి- బ్రదుకు
 మాను- చిరకాలముగడ
 మ-మ- సోకించు- బ్రతికించు
 మ-మ- మ-మ
 మనెడు- బ్రతికిడు- మ-మ- ఉండెడు
 మనోవుభౌంతిమూతుల- స్వనలకల్పమే శరణముగాగల వారు

మన్మథ- బ్రతుకు

మమ్మ- చిరగానమును- బో

మమ్మ- పేర

మమ్మ- శరణ

శరణ- శ్రీ

పాదములు కలు

మరిగము- చా

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పలువ

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మమ్మ- పేర

మాణికము- మాణిక్యము
మానికె- మాణిక్యము
మానిసి- మనుష్యుడు
మానుగ- ఒప్పుగ

మాచ్యము- పన్ను లేకనుభవించుకొనుచట్లు సన్మానము గానీ బహిః భూమి
మాపు- రాత్రి
మాయము- కానరాకుంట
మాయురే- భళిరా
మారుతము- గాలి
మాగొక్కనుట- ఎదుగొక్కనుట- యెదురుగొక్కనుట- మా పరుగినుట
మగ్గుకై తగుల్చుకొన్న కాగితపు మొగములు
మాగ- పక్షము- ముదిరిన శీతకాలము
మాగ పక్షము- ఇర్రరమాగమున
మాలినాపు- మారినాపు
మాత్రాంతము- మాస్కాము(ఒక పర్వము)

మి

మిగిలెగ- ఒప్పుగ
మిట్టల- ఎత్తైన ప్రదేశముల
మిత్తి- చాపు
మిత్తి గొంగ- శివుడు
మినుకులు- కిరణములు
మినుచక్కిన్- ఆకాశమువై పున
మినువెల్లు- ఆకాశపు కాంతి
మిన్ను- ఆకాశము
మిట్ట- ఎత్తైన స్థలము
మివుల- మిక్కిలి- మిగుల

మీ

మీఁదుమిక్కిలి- అత్యధికముగా
 మీఱు- అతిశయించు
 మీలు- చేపలు

ము

ముందు- మొదట.
 ముక్కంటి- శివుని
 ముక్కడలు- మూఖులు
 ముగియు- అంతమగు
 ముచ్చిపసిడి- కల్లబంగారు- మాయ
 ముచ్చిలిచెడు- దొంగిలిచెడు
 ముత్తి- మోక్షము- నిర్వాణము
 ముదము- సంతోషము
 ముది- మాసలి
 ముదురుతెరిపి- వయాసువల్లిన ముడవోగా?
 ముద్దుగుమ్మ- ప్రియరాలు
 ముద్దులాడి- సంగసనస్త్రి
 ముద్ర- గుత్తు
 ముద్రింపబడిన- తల్లికడుపునబొడమిన
 ముచి- జితేంద్రియుడు
 మునిపండ్లు- పుట్టుకతోనేయున్నదంతములు
 మునిసూపున- ఋషివేషముతో
 మున్నీటి- సముద్రపు
 మువ్వరమగు- అత్యధికమైన
 మురిపెపు కుల్కునడల
 మురియుచు- కుల్కుచు
 ములికి- బాణము

ములుచలు- సూ కలు

ముల్లె- ధనముపూట

ముసుంగు- చాటు

ముసురుపూతి- కోపవికారముగలమొగము

మూ

మూలము- కారణము- ముఖ్యము

మూఢకాన- సత్తస్వరారోహణావరోహణక్రమము

మూతిక- ఆకారము

మృ

మృశమానవా- చచ్చినమనుష్యుల

మృతి- మృత్యుజేవత-చావు

మృశాలైన- చచ్చినవార్లైన

మృత్యువు- చావువేల్పు

మె

మెండు- అధికము

మెండుకొన్న- అతిశయించిన

మెగముల- మృగముల

మెత్త- శయ్య

మెయి- తీరు- దేహము- తో

మెలుగుల- ఆధిక్యముల

మెలుగుచు- తీరుగుచు

మెలకల- స్త్రీల

మే

మేకొను- ఉత్సహించు
మేటి- ఎక్కువ
మేల్చిపై- ఒడలిమీద
మేలి- శ్రేష్ఠమైన
మేలు- శ్రేష్ఠమైన- శుభము
మేలుబంతి- శ్రేష్ఠురాలు

మై

మై- తో- శరీరము- చేతను
మైకము- మత్తు
మైకొల్పు- చేయు

మొ

మొక్కలుడు- కిరీనుడు- మూఖుడు
మొగంబుమొత్తించు- ఆపహ్యముకలిగించు
మొగడు- మాడుగుకొనిపోవు
మొగలు- మొద్దులు
మొగి- మందుగా
మొగిలి- మేఘము
మొద్దుగ- వెల్లిగ
మొద్దువేల్పా- అన్ని జంతువులొద్దులుగాఁ గాఁచు వీవతా
మొనల- సేనల- సమూహముల- కొనల
మొనసి- పనివడి
మొయిళులకు- మేఘములకు
మొరటుల- వినయములేనివారల
మొరయు- ధ్వనిచేయు
మొరసెనేని- ధ్వనిచేసినయెడల

మొలనూలు- ఒడ్డాణము
 మొల్కనగులు- చిఱునవ్వలు
 మొల్ల- మల్లెపూవు
 మొల్లపు- అధికమైన

మో

మోటబాస- ఏతముకట్టి నీళ్లతోడడుకడప
 మోమోటమి- దాడిణ్యము
 మోదమ్మ- సంతోషము
 మోగ్గి- మొరగ్గ
 మోవి- పెదవి
 మోర- మోరము
 మోహగూహము- మూఢకాయనుబొగ

మౌ

మౌనము- ఊరికొనుట
 మౌన- విశేంద్రియుడు
 మౌళి- కిరీటము

మ్ర

మ్రొదు- చచ్చు

మ్రా

మ్రోగు- చెట్టు

ము

ముక్కడి- కూర్మైన- నీచులగు

య

య జాహ్నుషు - అనికారి

యోజ్యేవక - మాగప చేయుకన్నె

యథాథకాత - నిజము - నిష్కాపత్యము

యూ

యూచకాలు - చిచ్చగాండు

యాదించు - అడుగుకొను

యు

యువక - అడవికొలది సంవత్సరముల పొదిగెలకాలము

యువము - కుడిపడి

యో

యోగ్యున - పరిచిగూడము - ప్రాప్తిస్థ్యము

యోగ్యులు మంచివారు

యోజన - అలోచనము

యోజనకు - యుష్టమొనరించువానికి

యోజన - యుష్టముచేయువానికి

ర

రంగిము - నాట్యస్థానము

రంభ - ఒక వేల్పుసాని లచ్చర

రకచు - దినగ

రక్కసి రాక్షసి

రక్క సచెన్ను మూఖుః పీనులు

రక్తిలు - పాటులలోహముసిచ్చు సంగతులు

73

రఘురాజు. రఘుమహారాజు
రఘు. రఘుచింతరాజుల
తచ్చియించె- అల్లెను
రచ్చ. రహస్యపాకాని త్రోవ
రతనము. రత్నము
రవణమున. ఉగ్రాసమున
రమ్యదళ- సాగ్ధనకాంతి- అందమైనయవస్థ
రమ్యము. సాగ్ధసైన
తయము. వేగము
తహి. తీర్పు

రా

రాగము. ఆనంద. రాజకన్యరసందభావము
రాగవు. రాఘవు
రాచరుసి. రాజసి
రాజభూతుక. రాజలండంపు స్వభావముకలవాడ
రాశిలి. ప్రకాశించు
రాయసము. రాజగర్వము
రాష్ట్రము. ఇరువదిలేక ముప్పది గ్రామములుగ అక్షిణము

రి

రిక్క. నడిచిపోవు
రిక్త. వ్యర్థము- నిష్కారణము

రీ

రీతి. విధము.

రు

రుచ్చము. చువిగల

76

రే

రే- తాత్రి

రేదొర- చంద్రుడు

రేయిచేదు చెమ్మ- తాత్రిసంబంధమగు వినపుతడి

రొ

రొంపి- బురద

రొద- ధ్వని

రో

రోత- అనన్యమగు- ఏవ

రోజుచుండె- నిట్టూర్పులుపుచ్చుచుండె

రోము- ఇటలీనేశ మఖ్యసత్త్వణము

రోయచుంద్రు- వెదకుచుంద్రు

ఱ

ఱవ్వ- నింద

ఱా

ఱా- రాయి

ఱో

ఱోడు- రాజు

లంగరు- ఒడనిల్చుటకై నీటియడుగున బొయ్యి - దు సాగే ౧. ౨. ౩. ౪. ౫. ౬. ౭. ౮. ౯. ౧౦. ౧౧. ౧౨. ౧౩. ౧౪. ౧౫. ౧౬. ౧౭. ౧౮. ౧౯. ౨౦. ౨౧. ౨౨. ౨౩. ౨౪. ౨౫. ౨౬. ౨౭. ౨౮. ౨౯. ౩౦. ౩౧. ౩౨. ౩౩. ౩౪. ౩౫. ౩౬. ౩౭. ౩౮. ౩౯. ౪౦. ౪౧. ౪౨. ౪౩. ౪౪. ౪౫. ౪౬. ౪౭. ౪౮. ౪౯. ౫౦. ౫౧. ౫౨. ౫౩. ౫౪. ౫౫. ౫౬. ౫౭. ౫౮. ౫౯. ౬౦. ౬౧. ౬౨. ౬౩. ౬౪. ౬౫. ౬౬. ౬౭. ౬౮. ౬౯. ౭౦. ౭౧. ౭౨. ౭౩. ౭౪. ౭౫. ౭౬. ౭౭. ౭౮. ౭౯. ౮౦. ౮౧. ౮౨. ౮౩. ౮౪. ౮౫. ౮౬. ౮౭. ౮౮. ౮౯. ౯౦. ౯౧. ౯౨. ౯౩. ౯౪. ౯౫. ౯౬. ౯౭. ౯౮. ౯౯. ౧౦౦.

నుసఫనిముట్టు

ల

లక్ష్మము- దృష్టాంతము- ఆదరము

లగ్నము- మేషాదిరాశ్యదయము

లచ్చనసతురుగ్గులు- లక్షత్రా శత్రుఃస్ఫుల్ల
 లచ్చి- లక్ష్మీ
 లత్తుక- లక్కగంకు
 లపితము- పల్కు
 లభించిన- దొరకిన
 లయ- ఘాతాంతి రాశివతిః కాలము
 లలన- స్త్రీ
 లవమ్మన- సమాత్రిమైన- కొంచెమును

లా

లాగఁఫలము- గుండుతు
 లాఁతి- పరుని
 లాగఁబడెద లొక్కలాగఁదఱు వైమఁగననున్న వస్తువమిచ్చే- అండు
 కిన్నహవాన గుణమంటక మానదు
 లాగు- ప్రితి
 లావణు- నీకపిల్లిన
 లావు- బలము

లె

లెక- దానుఁడు
 లెస్స- శ్రేష్ఠమైన- మేలు

లే

లేగఁను- నన్ననినడుము
 లేబొద్దు- బాలసూర్యుఁడు
 లేక- అటుగాక- పోనీ
 లేకేటఁబడు- లేకివలెదీయఁబడు
 లేచె- ఎదిరించె
 లేమ- స్త్రీ
 లేమి- పేదఱికము- అభావము

శేషము: మిక్కిలికొంచెము

భోజ్యగ- తక్కువుగా

లొ

లొక

లోంగునరు- ఆశ్రయము

లోని- లోబడి

లోగొనుట- ఎకపముకొనుట

లోల్ల- లోపములే

లోపరహితుడు- కోరికలేనివాడు

వ

వంక- ఏము

వంగి కంట- కురువు

వంగుమోక్షాల్ల- పగిలినవాలు

వచుకొడు- మోక్షాంతం

వంగవ- మోక్షము

వంగ- శిశువుగా వచ్చాడు, ము

వంగవంతు- వ్రాసాడు-

వంగి- మూర్ఖుడు

వంగిముగ- వంకరగా

వంగి- దుఃఖము- పగ- నీతి

వంగిము- దుఃఖము

వంగి పు- దుఃఖము- పశ్చాత్తాపము

వంగి - - నీతిచే

వంగి - - కష్టవాదము

వంగిస్వర- ఈవి

వంగి- గంపట

వనట మఃభయః

వనగు- గుఃభయః

వయసు- యావనము

వలలు- వృద్ధిపొందు- జయమందు

వలదు వలదు- వద్దు వద్దు

వలను- ఉపాయము

వలగు- పుష్ప- మోహము

వలపు- వాసన

వలయు కీరచగిర

వలరాజు- మనస్కరుండు

వలవగత- శోకము

వలపె- సన్నని

వలమల- నలినాక్షిమల- హిమాలయపర్వతము

వలకు- వైష్ణవ

వల్య- పుష్కరము

వలము కీ- స్వాగతవలక

వలము కీ- పుష్ప- మోహము

హ

హ- నోయి

హ- కీ- చంద్రుడు

హ- నంగి- పుష్ప- కీ

హకుగ్ని- చంద్రుడు

హగు- పుష్ప

హగ్ని- మూటపొరుగు

హ- మూలకము- మూటకాంతనము

హ- కీ- చంద్రుడు- ఉపయోగము

హా శిశ్యము- పతకశము

హా శిష్య- పెదవి

వాదుగొనరించె- చంద్రుడై చుకొనె

వాని సమచువాని

వాపుమించు- కల్ల

వారాసి- సముద్రము

వారిధి- సవిద్రము

వార్షిధి- సముద్రము

వాలకము- వేషము

వాలాయము- తప్పక

వాలు- కత్తి

వాలుగంటి- జన్మని

వాని- వాడుక

వావిని- మిక్కిలి

వాసి- తారతమ్యము

వాస వంబుగ- నిజముగ

వాహినీనాథుల- నేనానాయకుల

వి

వింఘులు- అభిఘ్నము

వికసోధి- అక్కర్చుచేసికొనుట

వికారములు- తెప్పలు

వికృత- వికారము

వికృతరూప- వికారాకారము కలివాడ

విచారణ- చరణ

విచ్చేసె- వెడలిపోయె

విజృంభించు హెచ్చు

విడి- విడబడి

విక- వ్యథకాము

వితరతువు- ముండమోపి

విము- విధము

వీరకాము- మూర్ఖు

వితాకు- పరవశత్వము

వితాస- విధమున

విట్టబడిన- నారుచల్లబడిన

విత్తము ధనము

విమాపకాదు- నవ్వుపుట్టించునట్లొకరి చెప్పుచేతలోదిరుగువాడు

వీర్యానిక- చదువునేచూకొనువాడు

వీరస- విధమున

వీర- అదృష్టము- పాలనపద్ధతి

వినించె- ఏపకచెక- శాసించె

వినిగి- తప్పక

వీరకి- వీరుట- శరీరణేంద్రియము

వీరబరచు- చిన్నపుచ్చు

విన్నెనె- చిన్నపోయిన

వినూణము- అందము

విన్ను- ఆకాశము

విపత్తులకు- ఆపదలకు

వివరీతికల్పన- తేనిపోనిపన్నిక

వివరీతము- రాత్మాలు- ఒకదానికీబదులొకటియైన

వీరులు- మగలు

వీరూపణము- నగ

విమలము- విచారణము
 వియజ్జ్యోతి- సూర్యుడు
 విరచనాకాశము- పనిచేయునేపుక
 విరాళి- మోహము- విరహము
 విరియఁబుచ్చి- పోఁగొట్టి
 విరుద్ధముగ- ప్రతికూలముగ
 వినిపించెద- వచ్చెద
 వివరించిన- తెల్పిన
 వివిధ- పలుతెలుంగులైన
 వివేకము- యుక్తాయుక్తజ్ఞానము
 వివేకతీరము- తెల్వయనుకొడ్డు
 విశదము- తెల్లము
 విశేషముగ- అధికముగా
 విశ్రాంతి- ఊరట
 విశ్రుతిమేర- వెల్లడిచేయఁబడిన దానిహద్దు
 విశ్వసించు- నమ్మెద
 విశ్వాసము- కృశణత
 విషమత్సరము- కూర్మమైనయోర్వలేమి
 విషానుభవము- కష్టానుభవము
 విసఫువే తరి- శివుడు
 విస్తరించు- హెచ్చించు
 విసౌతులారా- మిత్రులారా

వీ

వీనులు- చెవులు
 వీనసల- వినసకట్టి
 వీనము- పదునాఱవభాగము
 వీసరిములు- వృథాములు

వృ

వృక్షము- చెట్టు
వృద్ధత- ముసలతీకము-
వృద్ధదశ- ముసలితనము
వృద్ధాత్మజుడు- ముసలివానికొడుకు.

వై

వెంగలి- వెంట్రో
వెండి- మఱియు- రజతతోహము- శ్లోని
వెండియు- మఱియు
వెంబరులు- అవివేకులు
వెక్కనంబుగ- మిక్కిలి
వెచ్చ- వేడి
వెజ్జ- వైద్యుడు
వెడవిల్తుచే- మనస్థునిచే
వెర- దుఃఖము.

వెడచల్లు- వ్యాపింపజేయు
వెన్నలవుల్లు- చోరపక్షి
వెన్నలరేని- చంద్రుని
వెరవు- ఉపాయము- తీరు,
వెఱుగు- ఆశ్చర్యము
వెఱుపు- భయము
వెఱ్ఱినీరుల- కల్లును
వెలది- స్త్రీ
వెలిపుచ్చుచుండు- లోనికిరానీకుండు
వెలియు- మాయ- చెడు .
వెలిసిడము- శ్లోజెడా

నైల్లి పడవలయు. క్రిందిగాలివిడువవలయు
వెల్లువ- ప్రివాహము
వెన- వేగము

వే

వేంద్రమగు- వేడియైన
వేడికోలు- బలిమూలుట
వేడికోలు- బలిమూలుట
వేగింపబడు- తపించబడు
వేగురు- వేయిమంది
వేగులు- చారులు

వేచి- కాచుకొని
వేతు- నిరీక్షింతు
వేదాంతి- జగమబద్ధముబ్రహ్మముసత్యమనువాడు.
వేలుపు పెద్ద- బ్రహ్మ
వేలుపులబువ్వ- చంద్రుడు
వేలుపులమూక పేరిటివెలదివుగడు- కుమారస్వామి.
వేల్పుబడి- హోమముచేయబడి
వేల్పులేని- ఇంద్రుని
వేనరి- విసిగి

వై

వైఖరి- తీరు- చేష్ట- కంఠధ్వని
వైచిత్ర్యము- చమత్కారము
వైదేయి- నీతి- వైదేహి
వైశము- త్వరగా

వ్య

వ్యభ- యుఖము

కెళ్

వ్యయము- వెచ్చము .
వ్యవహారకత- పనినడిపించువాడు
వ్యవహారి- పనికావలసినవాడు
వ్యవసయము- చెడ్డయలవాటు- చింత

వ్యా

వ్యాకులము- కలఁత
వ్యాఖ్యానము - శబ్దార్థవివరణము
వ్యాఘ్రచేష్ట- పులిఁడత
వ్యాధి- వీడ
వ్యాఘ్రము- సంచారము

వ్ర

వ్రాయు- తునుక
వ్రాయుబడకుంటి- ముక్కలుకాకుంటిని

వ్రా

వ్రాయి- అక్షరము
వ్రాయి- అక్షరములు

వ్రే

వ్రేగు- బరువు

వ్రే

శంక- సందియము
శక్తిహీనమైన- బలములేని
శక్తి- ఆయుధధారి

శ్వా

శ్వాంతము- ఆఁగుండి

శ్రీ

శాశ్వతము- స్థిరము

శానపత్రిక- రాజచ్చినదానికై వ్రాసినదిదశశానపత్రికము

శానము- పాలనము, ఆజ్ఞ

శ్రి

శిలాక్షరము- శాతిమిడివ్రాయి

శిల్పుల- విద్యాంశుల.

శ్రి

శీఘ్రమపిఘల- త్వరగాజేయవలసినముఖ్యకార్యముల.

శు

శుద్ధిరేయఁగఁబడి- దోషమూర్క్షఁబడి

శ్మ

శ్మశానము- అపహరణము

శ్మశ

శ్మశము- దుఃఖము

శ్మశ- పరిక్ష

శ్మ

శ్మశము- వీర్యము

శ్మ

శ్మశ- అనకి

శ్మ

శ్మశాశనము- తచ్చివారినుద్దేశించిపెట్టుభోజనము

శ్మశము- నినుటఁజెప్పెన

అ

శ్రీ- విశ్వము

శ్రు

శ్రుతి- వేదము- పాటకు సాయపడునుతి

స

సంక్షిప్త- నేదు- ఇక నా మొఱచాల్సిం చెదను

సంగతి- ముక్తిదా

సంగతి- వ్యసపాదుము

సంఘము- నభ- సమూహము

సంజ- పోర్కెనుగింపుమయము

సంతతి- ప్లిలు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సౌఖ్యము- చలము

సగము- సంగోరువంతు

సవలెడు- హాతెడు

సడి- చప్పుడు

సతతము- ఎల్లప్పుడు

సతమ- శాశ్వతమా

సతి- పతిప్రేమ- శ్రీ

సతిసుందము- పేరంటాలిసమాధి

సత్కృతి- ఆచరము

సత్త్వ- బలము

సత్త్వత్తిహేద్యవస్థానము- నల్కితకలగుచోటు

సవ్యము- విజము

సవ్యధేయత- మంచివిషయము

సర్వధము- సిద్ధపడిన

సన్నతి- సంజ్ఞలు

సన్నతి- పొగడ్త

సమయము- కాలము

సమక- వికసించుట

సమకాదదు- క్షయము

సమస్తము- అంతయు

సమాసం- శ్రిశాసము

సమానుభూతి- సమముగాననుభవించుట

సమితి- సమూహము

సమ్మాదలీల- సంతోషవిలాసము

సరకు- లక్ష్యము

సరగు- వేగముగా

సరళత- తిన్నదనము

సరస- చెంత

సరసము- వేడుక

సర్వభక్షకత్వము- అన్నియుండిను స్వభావము

సర్వసాధారణానుభవంచె- జనులందఱనుభవించిన యంశమే

సలాక- కాటుక పెట్టుకొనువుల్ల

సలిపిన- చేసిన

సల్పు- చేయు

సవతి- తోడి పెండ్లాము

సవతులేని- సాటిలేని

సవితృఁడు- సూర్యుఁడు

సహచరు- మిత్రుని

సహజము- స్వభావము

సహేతుకముగ- కారణముచెప్పి

సహోదరు- తోడఁబుట్టినవాని

సా

సాకిరి- సాక్షి

సాక్షు- నెవము

సాజంబు- సహజంబు

సాటిదినుసుగిమి- ఊమాద్రవ్యసముచ్ఛయము

సాదుల- మంచివారల

సాధనము- ఉపాయము- సహాయసంపత్తి

సాధుల- మంచివారల

సాపాటు- భోజనము

సామథక్యము- శక్తి

సా రెకు- పలుమాఱు

సావాసము- సహవాసము

సాష్టాంగవందనము- సాగిలిపడి మొక్కుట
 సాహసోద్యమములు పనికిరావు- అవసరముగాఁ జేయవలసిన పనులు చేయఁ
 బడకుండును
 సాహాయ్యము- తోడు

సి

సిగ్గిడి- లజ్జలేనివాఁడు
 సిగ్గుచదువు- లజ్జాపాతము
 సిడము- జెండా
 సిద్ధిశితనము- సిగ్గు
 సిరి- ఐశ్వర్యము- కాంతి
 సిరిగలాని- ధనవంతుని

స్రీ

స్రీ- ఛీ-ఛీ
 స్రీతు- శీతకాలము- పంటలేనికాలము
 స్రీమ- దేశము- ఆంగ్లేయదేశము
 స్రీరాము- శ్రీరాముని
 స్రీకిఁగొనంబడలేదు- లక్ష్యముచేయఁబడలేదు

సు

సుంతలో- ఊములో
 సుకము- సుఖము
 సుఖజన్మానందము- సుఖముకలుగఁజేయఁబుట్టుటకొల్పకు
 సుఖానందముల- సుఖకరములగుమాచుకొండుపీటమొగలగువస్తువులు
 సుగము- సుఖము
 సుగారము- తీమనిపాట
 సుద్ధిమా- విమలమా
 సుర్ప- శూన్యము
 సుప్పాశి సుధాపాన- కాంతిగలముత్తైము

సుమితర- సుమిత్ర- ధశరథమహారాజభార్య
 సురటిసిగలు- చామరశిఖలు
 సురపొన్న- సుహాసనగలయొకవిధమైనబొన్నపూవు
 సురలు- వేల్పులు
 సురియ- చిన్నకత్తి
 సుభవ్రాత- అశ్రమముగాఁబట్టిడుదానా
 సులోచనములు- ముక్కద్దములు
 సుళువు- సులభము
 సుశ్లోకము- సొగసైనపద్యము

సూ

సూకరమాంసాశనులు- పందిమాంసముతినువారు
 సూక్ష్మపు- కొద్ది
 సూచనము- తెలియపడుట
 సూడు- శత్రువు

ప్ర

ప్రశించె- విమించె- చేసె

ప్ర

ప్రేగి- పావము-కీడు

ప్ర

ప్రేమచుసహనము- ముఖముచూడకతోడివారు
 ప్రేతవా-
 ప్రేతుగా- ఈ మోహమును మిచి
 ప్రేరిణ- కుంఠము

ప్ర

ప్రొత్తు- స్వప్నము

సామక్ర- మూఛా
సామక్ర- ధనము- నగ

సో

సోదరి- తోఁబుట్టువు
సోదరుడు- తోడఁబుట్టినవాడు
సోయగము- అందము

సో

సోరు- సొగసు

సో

స్తవము- పొగడ్త

సో

స్తుతి- పొగడ్త

సో

స్థైర్యమైన జవణకంబుమాయుఁజితరుచిహీనమాచారయచేత- దీక్షా
ముచేత మనోనిశ్చయముచెడిపోవును

స్నా

స్నానము- శ్రమబోగొట్టునాధనము

స్నా

స్మరకరవిద్ధ- మస్మధబాణములచేఁగొట్టఁబడిన

స్థల

స్థలము- జ్ఞప్తి- తెలివి

స్వ

స్వతంత్రింపజనదు- తమంతఃరాముపూనుకొనరాదు
స్వభావము- గుణము
స్వగణము- దేవలోకము
స్వగాఢకృతి- మిక్కిలిసుందరాకారము

స్వా

స్వానభూతి- తనకుఁగల్గినయనుభవము
స్వామిదోహము- ఏలినవానికెగుసేత
స్వారి- విహారము
స్వావమానము- తమకుఁగలిగినతలవంపు
స్వాస్థ్యములు- సొత్తులు

హ

హతము- బలాత్కారము
హత్య- చంపుట
హనుమ- ఆంజనేయుఁడు

హ

హని- కీడు
హని- ఆనందము

హి

హితులకు- మిత్రులకు

హిమము- మంచు

హీ

హీనముగ- నీచముగ

హూ

హూణభాషలో చంద్రుడనునథామిచ్చు శబ్దముస్త్రీలింగము

హే

హేయము- అసహ్యము

హేళసదృష్టే- తిరస్కరించుచూపు

హౌ

హౌయలు- విలాసము

హౌ

హౌసు- తీరు

